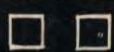

การป่าไม้

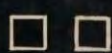

๒

ประเภทไม้

โดย.... ศาสตราจารย์เทียม ตมกฤษ

จัดพิมพ์เป็นเกียรติ์และอุทิศงานวิชาการโดย
ข้าราชการกรมป่าไม้และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในทวนพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ณ วัดเทพศิรินทราวาส

ศาสตราจารย์เทียม ตมกฤษ

■ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2514

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961116369

๘
การป่าไม้

ใน

ประเทศไทย

พลอากาศเอก เจริญ สดกุล
มอบให้ ไปรษณีย์ไปรษณีย์

สมบัติแห่งสมุทรรัฐสภา

จัดพิมพ์เป็นที่ระลึก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

ศาสตราจารย์ เทียม คมกฤษ

สมบัติแห่งสมุทรรัฐสภา
สมบัติแห่งสหกรณ์ทรวาส

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔

วันที่ 10/๕๕/๓๕

เลขทะเบียน ๑359

เลขหมู่ ๑๗
๓ 749ก

(แบบ ก.)

หมายเลขที่ ๑๑๐๒

สำนักพระราชวัง

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

พระราชทานเพลิงศพ นายเทียน คมกฤษ ม.ว.ม.ป.ช.ท.จ. ที่เมรุหน้าพลับพลา
อิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส จังหวัดพระนคร

วันจันทร์ ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ เวลา ๑๐.๐๐ น. เชิญศพขึ้นรถอวดประเทียบ
จากวัดพระศรีมหาธาตุไปวัดเทพศิรินทราวาส เจ้าพนักงานจัดการเปลี่ยนเครื่องสูก่าศพ ที่เมรุ
วัดเทพศิรินทราวาส ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยมประกอบศพ ที่ศาลา
วัดเทพศิรินทราวาส แล้วเชิญศพไปทำการเผาที่เมรุวัดเทพศิรินทราวาส

วันอังคาร ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ เวลา ๑๔.๐๐ น. เชิญโกศศพหน้าเวียนเมรุ
แล้วเชิญขึ้นทั้งบนจิกกาชาน

เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินทรงจุดก้นแกลพระราชทานเพลิง

วันพุธ ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ เวลา ๗.๐๐ น. เก็บอัฐิ.

ปิยะ/พิมพ์/๖๕๐ /ทน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ นายเทียน คมกฤษ	
	เพื่อนรวม	
	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมา	
	และเจ้าพนักงานที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.	

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยให้ถามผู้รับรับสั่งโดย

หน้าที่ราชการ

๖๕๐

ผู้รับสั่ง

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๑๑๐๓

สำนักพระราชวัง

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
จะเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพ นายเหิเม คงกฤษ ม.ว.ม.,ป.ช.,ท.จ.
ที่เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส จังหวัดนครหลวง

วันอังคาร ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่
พลับพลาอิศริยาภรณ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าไตรของหลวง ๕ ไตร และของ
สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ๕ ไตร ให้ทาสทูตนำไปทอดที่โกศศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูป
นั่งสวดเจริญแล้ว ทรงจุดบิณฑบาตพระราชทานเพลิง สมภารแก่เวลาเสด็จพระราชดำเนินกลับ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

นิษ/พิภ/๖๙๐ /ทน. ^{๐๔}

วัน	หน้าที่.....พนักงานพระราชพิธี
	นายหมายเวียน เจ้าภาพศพ นายเหิเม คงกฤษ เทือกพรหม.

หน้าที่ราชการ

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดย

๒๕๑๔

ผู้รับรับสั่ง

พระมหากุณาธิคุณ

ในวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ เทียมคมกฤษ คุ้ม เป็นพระมหากุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า ภรรยา บุตร ธิดา ขอสำนึกในพระมหากุณาธิคุณ และขอถวายความจงรักภักดีต่อเบื้องพระยุคลบาทตลอดไป

คำนำ

ในการถึงแก่มรณกรรมของศาสตราจารย์และกณบดี เทียม กนกกุล แห่งคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นับได้ว่าประเทศไทยได้สูญเสียผู้นำไม้ที่ยิ่งใหญ่ไปผู้หนึ่ง ในขณะที่ศาสตราจารย์ เทียม กนกกุล ยังมีชีวิตและรับราชการอยู่ในกรมป่าไม้ เริ่มแต่เป็นพนักงานผู้น้อย จนได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๕ จนถึงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๐๐ นั้น ท่านได้บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ราชการของกรมป่าไม้นานนับประการ ทั้งมีปรากฏอยู่ในประวัติการรับราชการของท่านในหนังสือเล่มนี้แล้ว

เมื่อศาสตราจารย์ เทียม กนกกุล พ้นตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ไปดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นอกจากท่านจะได้สร้างสรรคความเจริญก้าวหน้าให้แก่คณะวนศาสตร์เป็นลำดับมาแล้ว ในกิจการของกรมป่าไม้ท่านก็ได้ให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือ และการประสานงานทุกวิถีทาง ในอันที่จะจรรโลงกิจการป่าไม้ของชาติให้มีความมั่นคงและพัฒนาเท่าเทียมอารยประเทศ

นอกจากศาสตราจารย์ เทียม กนกกุล จะเป็นนักบริหารชั้นเยี่ยมผู้หนึ่งที่มีผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและสานุศิษย์ให้ความนับถือรักใคร่อย่างซาบซึ้ง จริ่งใจแล้ว ท่านผู้ยังเป็นนักวิชาการป่าไม้ที่ทรงไว้ซึ่งความคิดอ่านอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อกิจการป่าไม้ของชาติ อีกด้วย ท่านได้เขียนหนังสือและบทความไว้หลายเล่มและหลายเรื่องเป็นจำนวนมากด้วยกัน หนึ่งในจำนวนนั้นก็คือเรื่อง “การป่าไม้ในประเทศไทย” ซึ่งท่านผู้เขียนได้นำตีพิมพ์ออกเผยแพร่วางครั้งหนึ่งมาแล้ว เมื่อเดือน มีนาคม ๒๕๐๙

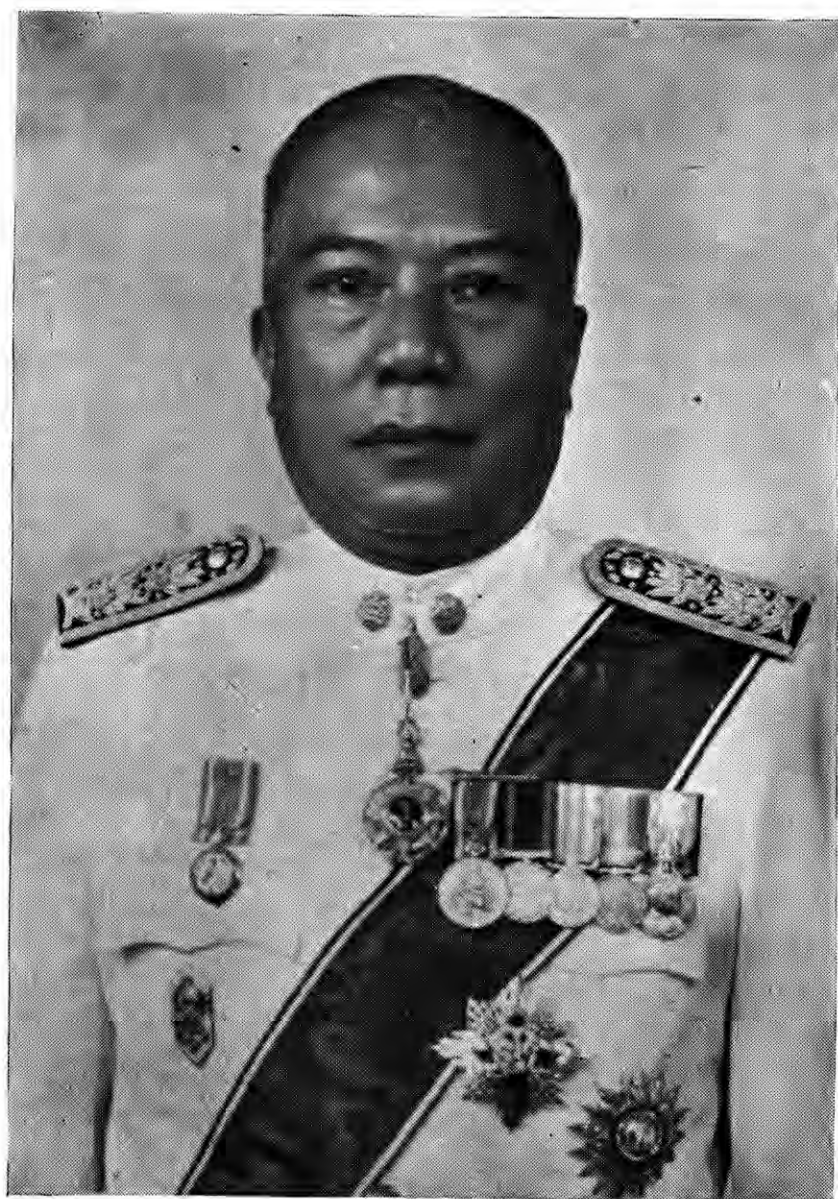
กรมป่าไม้และบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องได้บังคับบัญชา สานุศิษย์ และผู้ที่รักใคร่นับถือท่านศาสตราจารย์ เทียม กนกกุล ได้พิจารณาเห็นว่าหนังสือ “เรื่องการป่าไม้ในประเทศไทย” ที่เคยพิมพ์มาครั้งหนึ่งเมื่อประมาณ ๕ ปีมาแล้วนั้น ได้แจกจ่ายไปหมดแล้ว และเห็นว่า

(๑)

หนังสือนี้เป็นหนังสือที่ทันสมัย และเป็นประโยชน์ต่อกิจการป่าไม้ของชาติเป็นอย่างยิ่ง
จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ เพื่อแจกจ่ายเป็นบรรณาการแก่ผู้มาร่วมในงาน
พระราชทานเพลิงศพของศาสตราจารย์เทียม กมกฤต อันเป็นวาระสุดท้ายที่จะได้มีโอกาส
สนองพระคุณและคุณงามความดีของท่านผู้ล่วงลับไปแล้วได้

กรมป่าไม้

พฤศจิกายน ๒๕๑๓

เพ็ญม คมกฤต

ข้าพระ ๑๕ ธันวาคม ๒๔๕๒

พระ ๒๐ กันยายน ๒๔๕๓

ประวัติ

ศาสตราจารย์ เทียม คมกฤส ม.ว.ม. ป.ช. ท.จ.

นายเทียม คมกฤส เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ ตรงกับวันพุธ
ขึ้น ๓ ค่ำ เดือนอ้าย ปีระกา จุลศักราช ๑๒๗๑ ณ บ้านพักเสนาธิการกองพลทหารบกที่ ๗
มณฑลพิษณุโลก เป็นบุตรคนที่ ๒ ของพลตรี พระยาประเสริฐสงคราม (เทียม คมกฤส)
และ ม.ล. เกรือวัลย์ สนิทวงศ์ มีพี่น้องคือ

๑. น.ส.ฉวีวรรณ คมกฤส
๒. นายเทียม คมกฤส
๓. นายทวน คมกฤส (ถึงแก่กรรม)
๔. นายทบ คมกฤส (ถึงแก่กรรม)
๕. นางพันธ์เกรือ ศรศักดิ์
๖. นางวลีวัลลี ไชยสุก
๗. น.ส.ประเสริฐศรี คมกฤส
๘. นายทศ คมกฤส (ถึงแก่กรรม)
๙. นางทวิรัตน์ ศรียานนท์
๑๐. นายทศพงษ์ คมกฤส
๑๑. แพทย์หญิง วรุณี คมกฤส
๑๒. นางวีระวรรณ แพร่สมศรี

เมื่อยังเยาว์วัย นายเทียมได้ติดตามบิดามารดาซึ่งต้องย้ายไปราชการในจังหวัด
ต่าง ๆ คือ พ.ศ. ๒๔๕๓ ไปอยู่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๔๕๔ ไปอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี
ซึ่งสมัยนั้นยังไม่มีทางรถไฟและรถยนต์ ต้องเดินทางต่อจากโคราชด้วยเกวียนเทียมโค

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ พลตรีพระยาประเสริฐสงคราม จึงได้ย้ายกลับเข้ากรุงเทพฯ
เข้ามาพำนักที่บ้านหน้าวัดบวรนิเวศวิหาร ริมคลองบางลำภูบน ใกล้กับวัดปรีณายก ท่าน

บิดาจึงได้นำนายเทียมไปถวายตัวเป็นศิษย์ของท่านปลัดแก้ว ขณะ ๒ วัยปรีณายก ให้เริ่มการศึกษาขั้นต้นที่โรงเรียนวัดปรีณายกนั่นเอง ด้วยนายเทียมเป็นเด็กฉลาด มีไหวพริบที่การเรียนจึงก้าวหน้าได้รวดเร็ว เป็นที่รักใคร่ของท่านปลัดแก้วและได้รับความเมตตาจากครูๆ มากเป็นพิเศษ

พ.ศ. ๒๔๕๗ นายเทียมได้ย้ายตามท่านบิดา กลับไปอยู่ที่มณฑลพิษณุโลกอีกครั้งหนึ่ง ได้เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนผดุงราชบุตรซึ่งเป็นโรงเรียนของพวกมิชชันนารี ท่านบิดามีความภูมิใจในบุตรชายคนแรกนี้เป็นนักหนา เห็นนายเทียมเป็นเด็กที่เอาใจใส่ในการเรียน ในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ จึงได้ส่งนายเทียมกลับเข้ามาอยู่กับคุณครูอุ้น ลักษณะปรีชาเป็นผู้เป็นน้ำสวาทที่บ้านตำบลท่าแยกพลับพลาชัย เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนอัสสัมชัญได้โดยสะดวก ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ คุณยายได้ย้ายบ้านจากหน้าวัดบวรนิเวศวิหาร มาอยู่ที่ชอยองครักษ์ นายเทียมจึงได้ลาคุณน้าอุ้นไปอยู่กับคุณยาย ในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ เมื่อโรงเรียนเซนต์คาเบรียลได้สร้างเสร็จแล้วที่ตำบลสามเสน เพราะใกล้บ้าน นายเทียมจึงได้ย้ายมาเข้าเรียนที่โรงเรียนใหม่นี้ จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ แต่ด้วยโรงเรียนใหม่นี้เปิดสอนเพียงมัธยมปีที่ ๖ เท่านั้น นายเทียมจึงต้องหวนกลับไปเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๗ และ ๘ ที่โรงเรียนอัสสัมชัญอีกครั้งหนึ่ง

ตั้งแต่เริ่มเรียนตลอดมาจนจบชั้นมัธยมปีที่ ๘ นายเทียมสามารถสอบไล่ได้เป็นที่ ๑-๒ อยู่เป็นประจำตลอดมา เมื่อจบชั้น ม. ๘ แล้ว ท่านบิดาเห็นว่ายังมีอายุน้อยอยู่ ท่านประสงค์จะให้บุตรชายได้มีความรู้ความสามารถให้แตกฉานมากขึ้น จึงได้ขอให้บราเดอร์ซีแลร์ สอนต่อให้อีก ๑ ปี ซึ่งท่านบราเดอร์ซีแลร์มีความยินดีจัดสอนต่อให้ และเรียกว่านักเรียนชั้น ๙ ซึ่งมีขึ้นเป็นครั้งแรกใน ร.ร. อัสสัมชัญ ในชั้นนี้มีนักเรียนเพียง ๒ คน คือคุณหลวงพินิจอักษรอีกท่านหนึ่ง นายเทียมได้สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ ๙ จากโรงเรียนอัสสัมชัญ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐

พ.ศ. ๒๔๗๑ ท่านบิดามีความปรารถนาที่จะให้นายเทียมได้เป็นนักการทูตที่ดีต่อไปในภายหน้า เพราะเห็นว่านายเทียม มีความสามารถในภาษาอังกฤษเป็นเยี่ยมผู้หนึ่ง จึงได้นำไปฝากเข้าฝึกหัดรับราชการในกระทรวงต่างประเทศ แต่นายเทียมไม่เคยชอบในวิชาการ

นักเรียนป่าไม้พม่าถ่ายที่ริมที่พัก Monhnit กรกฎาคม พ.ศ.2472 มีนักเรียนไทย 2 คน
คุณเทียม คมกฤต กับ คุณเทียม เดชะโกสยะยะ

นำนิสิตวนศาสตร์ปลูกระด้าง ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระตำหนักจิตรลดารัตนบุรี พ.ศ. 2504

ทรงปลูกต้นยางในพระตำหนักจิตรลดาร ๒๕๐๔

คณะนักศึกษาและเจ้าหน้าที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กับสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
ณ พระตำหนักสวนบ้านแก้ว จันทบุรี, กรกฎาคม ๒๕๐๔

ทุกคนเลย ได้เคยปรารภกับพี่ ๆ น้อง ๆ อยู่เสมอที่จะหาโอกาสไปรับราชการยังกรมอื่น แต่ไม่กล้าขัดใจท่านบิดาผู้ปรารภนั้นดี เมื่อกรมป่าไม้มีการสอบชิงทุนให้ไปเรียนวิชาป่าไม้ยังประเทศพม่าเป็นเวลา ๒ ปี นายเทียมผู้มีนิสัยชอบป่าเขาล้าเนาไพรอยู่แล้วแต่เด็ก ๆ จึงมีความตั้งใจเป็นหนักหนา และแอบสมัครโดยไปเข้าสอบโดยมิได้เรียนให้ท่านบิดามารดาทราบ เมื่อสอบได้ที่ ๑ และทางกรมป่าไม้จะส่งไปยังประเทศพม่าโดยเร็ววัน นายเทียมจึงต้องขจัดความกลัวท่านบิดา ไปเรียนให้ท่านทราบยังกองพลทหารบกที่ ๕ มณฑลนครราชสีมา ซึ่งท่านบิดารับราชการเป็นผู้บัญชาการอยู่ ณ ที่นั้น ท่านจึงได้เข้ามากรุงเทพฯ พร้อมกับนายเทียม เพื่อขอลาออกจากกระทรวงต่างประเทศ ซึ่งทำให้ท่านบิดาผิดหวังมาก ที่นายเทียมมิได้เป็นนักการทูตตามที่ท่านปรารภ เพราะนายเทียม กลับสนใจและหลงใหลในทางวิชาการป่าไม้เสียแทน ได้พยายามชวนช่วยหาทางที่จะเรียนทางวิชาการป่าไม้นี้อยู่ตลอดมาจนเป็นผลสำเร็จ

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ นายเทียมจึงได้เดินทางไปเรียนวิชาการป่าไม้ ณ ประเทศพม่าพร้อมกับนายเทียม เกชาโกสยะ เพื่อนนักเรียนร่วมชั้น ม. ๘ อัสสัมชัญด้วยกัน ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ จึงสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนวนศาสตร์ เมืองปีนนา ประเทศพม่า ได้รับประกาศนียบัตรชั้น สูงและเกียรตินิยมทั้งยังได้รับเหรียญทองรางวัลคะแนนยอดเยี่ยมในวิชาวนศาสตร์ และเหรียญเงินคะแนนเยี่ยมในวิชาวิศวกรรมป่าไม้และรังวัดแผนที่ นอกจากนี้ยังได้รับประกาศนียบัตรปฐมพยาบาล จากรัฐบาลอินเดียอีกด้วย

หลังจากกลับมาได้เข้ารับราชการในตำแหน่งการป่าไม้ตลอดมา จนมีประสบการณ์ในตำแหน่งกล้าว่าเป็นพิเศษ ต่อมาในปี ๒๕๐๔-๒๕๐๕ นายเทียมได้เข้าศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรชุดที่ ๔ สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาบัตรและเข็มรัฐาภิรักษ์

และได้รับปริญญาดุษฎีคือ วนศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต (กิตติมศักดิ์) จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗

นายเทียม กนกฤต ได้ทำการสมรสกับ ม.ร.ว. โฉมแข สุขสวัสดิ์ ธิดาพลเอก พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอลองกฎ กรมหมื่นนักษัตรอุมคัคคิ์ และ ม.ล. ชูบ สุขสวัสดิ์ ณ วังบางจากบน ถนนบุรี เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ มีบุตรธิดารวม ๓ คน คือ

๑. นายแสงธรรม คมกฤส สมรสกับนางสาวแสงเดือน จันทะเสวี
๒. นางสาวเทียมแข คมกฤส
๓. นางเทียมใจ तुल्याทร สมรสกับนายประสิทธิ์ तुल्याทร

ปัจจุบันมีหลานปู่หลานตา ๓ คนคือ

๑. ก.ญ. เพ็ญโสม คมกฤส
 ๒. ก.ญ. ส่องแสง คมกฤส
 ๓. ก.ญ. กลอยตา तुल्याทร
- ธิดานายแสงธรรมและนางแสงเดือน คมกฤส
ธิดานายประสิทธิ์และนางเทียมใจ तुल्याทร

ประวัติราชการโดยสังเขป

นายเทียม คมกฤส ได้เริ่มเข้ารับราชการในกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นรองป่าไม้ประจำภาค นครสวรรค์ ได้รับแต่งตั้งใหม่ให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นเป็นลำดับ คือ

- พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้รับพระราชทานยศเป็นรองอำมาตย์โท
- พ.ศ. ๒๔๗๔ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการกองงานป่าไม้ ลำปาง
- พ.ศ. ๒๔๗๘ ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ผู้ช่วย ประจำภาคลำปาง
- พ.ศ. ๒๔๗๙ ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ภาคเชียงราย
- พ.ศ. ๒๔๘๐ ดำรงตำแหน่ง เจ้าพนักงานป่าไม้ กองงานป่าไม้ กรมป่าไม้
- พ.ศ. ๒๔๘๑ ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองบำรุงป่า กรมป่าไม้
- พ.ศ. ๒๔๘๑ ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองคุ้มครอง และรักษาการในตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้พิเศษกรมป่าไม้ กับเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย

พ.ศ. ๒๔๘๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นพิเศษ และดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้พิเศษ

พ.ศ. ๒๔๘๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้

ถ่ายร่วมกับนักศึกษา ว.ป.อ.
๒๕๐๔

ถ่ายร่วมกับนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อคราวนักศึกษาไปดูงานในยุโรป
พ.ศ. ๒๕๐๔

ดูงานปลูกต้นสักกับผู้เขวชาญ
๒๕๐๔

ไปสำรวจป่ากับผู้เขวชาญกณเวณศาสตร
ป ๒๕๐๓

ดูการรังวัดเพื่อทำแนวต้นไม้ของนิสิต ปี ๒
ป่าห้วยยาง จ.ว. ประจวบคีรีขันธ์
๑๒ เม.ย. ๒๕๐๓

อธิบดีป่าไม้อวยพรวันเกิด
ครบ ๕ รอบ ๑๕ ธ.ค. ๒๕๑๒

ภริยา บุตร ชิดในงานศพ

กรมป่าไม้สวดพระอภิธรรม ศพศาสตราจารย์เทิ้ม คมกฤส
ที่วัดพระศรีมหาธาตุ คำวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๓

พ.ศ. ๒๕๐๐ ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญการป่าไม้พิเศษ ประจำกระทรวง
เกษตร

พ.ศ. ๒๕๐๑ ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์กระทรวงเกษตร

พ.ศ. ๒๕๐๔ ดำรงตำแหน่งคณบดี คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สำนักนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ และได้ดำรงตำแหน่งคณบดี
นี้อยู่จนถึงอนิจกรรม เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๓

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

พ.ศ. ๒๔๗๕ เหรียญที่ระลึกในงานฉลองพระนคร

พ.ศ. ๒๔๘๓ จตุรดาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. ๒๔๘๔ ทวีตาภรณ์มงกุฎไทย

พ.ศ. ๒๔๘๕ ทวีตาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. ๒๔๘๖ ทศิยจุลจอมเกล้าสืบตระกูล

พ.ศ. ๒๔๘๓ เหรียญบรมราชาภิเษกกาไหล่ทอง

พ.ศ. ๒๔๘๔ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย

พ.ศ. ๒๔๘๗ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. ๒๔๘๘ เหรียญรัตนาภรณ์ ภ.ป.ร. ชั้น ๓

พ.ศ. ๒๕๐๓ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย

พ.ศ. ๒๕๐๖ ประถมาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. ๒๕๐๗ ทศิยจุลจอมเกล้าฯ

พ.ศ. ๒๕๐๘ มหาวชิรมงกุฎ

หน้าที่ราชการพิเศษ

พ.ศ. ๒๔๘๕ ในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา ได้ปฏิบัติราชการพิเศษ
ประจำกองบังคับการตำรวจสนามไทย ในสหรัฐไทยใหญ่

พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๕๑๓ ได้เป็นผู้แทนของประเทศไทย ไปร่วมประชุมทางวิชาการ บำไม่ ณ ประเทศต่าง ๆ ทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป เอเชีย และแอฟริกา รวมกว่า ๒๐ ครั้ง

นอกจากนี้ ยังได้เป็นกรรมการในหน่วยงานที่สำคัญ ๆ ระดับสูงอีกหลายแห่ง อาทิ เช่น กรรมการอุทยานแห่งชาติ กรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ประธานกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วิชาการบำไม่ กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ กรรมการสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรรมการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันต้นน้ำลำธาร ประธานคณะกรรมการวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฯลฯ

ผลงานที่เนื่องมาจากการริเริ่ม

ศาสตราจารย์เทียม กมกฤต เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องจากวงการบำไม่เป็นอย่างสูง เป็นผู้ที่ทรงคุณวุฒิขยันหมั่นเพียรปฏิบัติงานงานด้วยความแข็งขัน ซื่อตรงตลอดมา แทบจะไม่ค่อยได้มีเวลาพักผ่อนส่วนตัวเลย ในระหว่างที่รับราชการอยู่ ณ กรมบำไม่ จึงได้มีความก้าวหน้าในทางราชการอย่างรวดเร็วด้วยผลงานที่ดีเกินอันเป็น ความคิด ริเริ่ม ของตน เองก็มีปรากฏอยู่หลายชิ้น อาทิเช่น

— ได้จัดทำวางรากฐาน ระเบียบปฏิบัติราชการของกองบำรุงกรมบำไม่ ให้เข้าแนวทางวิชาการได้อย่างถูกต้อง

— ได้วางรากฐานการจัดการ และวางโครงการบำไม่แผนใหม่ ได้ริเริ่มวางโครงการถาวรสำหรับบำไม่เล่น ที่จังหวัดสตูล ขึ้นเมื่อประมาณ ๒๐ ปี มาแล้ว

— ได้เริ่มจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ขึ้นเป็นสวนพฤกษศาสตร์แห่งแรกของประเทศไทย

— ศาสตราจารย์เทียม กมกฤต เป็นนักเขียน ได้เขียนบทความทางวิชาการบำไม่ไว้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เอกสารเรื่อง “การบำไม่ของประเทศไทย” ที่ท่านเขียนขึ้นไว้นั้น นับว่ามีคุณค่าสำหรับนักการบำไม่รุ่นหลังเป็นอย่างยิ่ง

— ได้มีส่วนเป็นผู้นำที่สำคัญ ในความสำเร็จของการจัดทำโครงการพัฒนาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งโครงการระยะสั้น ๕ ปี และโครงการระยะยาว

ภาพหน้าศพศาสตราจารย์ เทียม คมกฤส ณ วัดพระศรีมหาธาตุ

เพื่อช่วยให้นักบริหารรุ่นหลัง ๆ ได้พิจารณาใช้เป็นแนวทางพัฒนามหาวิทยาลัย ๆ ให้ก้าวหน้า
ได้รับผลสำเร็จตรงเป้าหมายเกิดผลดีที่สุด ทั้งที่ในบางชนและกำแพงแสน

ประวัติการเจ็บป่วย

ตามปกติแล้วศาสตราจารย์เทียม กนกกุล เป็นผู้มีกำลังใจเข้มแข็ง และร่างกาย
ก็แข็งแรง เดินป่าได้เก่ง และสามารถตรากตรำทำงานหนักได้โดยไม่ย่อท้อ เป็นผู้ที่ทำงาน
มาก ถึงแม้ว่าจะเจ็บป่วยอย่างไร ถ้าไม่ถึงกับลุกขึ้นไม่ไหวจริง ๆ แล้ว จะไม่ยอมหยุด
งานเป็นอันขาด และเมื่อเริ่มป่วยนั้นเป็นเวลาที่มีการประชุมทางวิชาการเกษตรศาสตร์และ
ชีววิทยา ครั้งที่ ๘ ศาสตราจารย์เทียม ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานของการประชุมครั้งนี้
ในระยณนั้นอาการของโรคร้ายที่แสดงออกมา คือ อาการอ่อนเพลีย ท่านก็ยังแข็งแรงมาकुแล
อย่างใกล้ชิด ถึงแม้ว่าทางบ้านจะขอร้องให้ไปตรวจร่างกายเสีย ท่านก็ขอผลัดไป บอกว่า
ขอให้งานหมดเสียก่อน เมื่อไปพบนายแพทย์นั้นนายแพทย์ได้สั่งให้รีบเข้าโรงพยาบาลให้
เลือกทันที เพราะโลหิตจางมาก ในขณะที่อยู่โรงพยาบาลนั้น เมื่อมีผู้เกี่ยวข้องกับราชการ
ไปเยี่ยมท่านก็ยังพูดถึงเรื่องงานอยู่เสมอด้วยความเป็นห่วงอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
งานทางด้านพัฒนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และงานเตรียมงบประมาณของมหาวิทยาลัย ฯ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งท่านเป็นประธานอยู่ในขณะนั้น ต่อมาเมื่อนายแพทย์ได้ทำการ
ผ่าตัดแล้ว ได้แจ้งให้ทราบว่าท่านได้ป่วยเป็นโรคมะเร็งที่กระเพาะอาหาร ซึ่งได้กัดส่วนที่เป็น
ออกทั้งไปหมดแล้ว แต่ที่ตับนั้นไม่สามารถจะทำอย่างไ้ได้ พร้อมทั้งกะว่าอาจจะอยู่ได้
ไม่เกิน ๑ ปี

หลังจากออกจากโรงพยาบาลแล้ว ศาสตราจารย์เทียม ก็ได้มาปฏิบัติงานตาม
ปกติและอาจจะหนักยิ่งกว่าเก่าด้วย คือ ได้เดินทางไปประชุมเกี่ยวกับการป่าไม้ที่ F.A.O. จัด
ขึ้นที่กรุงโรม และยังต้องเดินทางขึ้น ๆ ลง ๆ กรุงเทพฯ—เชียงใหม่ เพื่อเร่งรีบปฏิบัติงาน
ตามโครงการเกษตรที่สูง ช่วยสงเคราะห์ชาวเขา เพื่อให้บรรลุตามพระราชประสงค์โดยเร็ว
แต่ถึงกระนั้นศาสตราจารย์เทียม ก็มีไ้ละเลยสุขภาพของตนเอง ได้ปฏิบัติตามคำสั่งของ
แพทย์อย่างเคร่งครัด นายแพทย์ที่ดูแลอยู่ก็ชมอยู่เนือง ๆ ศาสตราจารย์เทียม ได้ปฏิบัติ

งานมาเรื่อย ๆ จนในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ก็มีอาการอ่อนเพลียลงไปอีกจนไม่สามารถมาทำงานได้ตามปกติ แต่ยามใดที่ท่านพอจะมีแรงขึ้นมาบ้าง ก็พยายามอย่างยิ่งที่จะมามหาวิทยาลัยด้วยความเป็นห่วงงานอยู่เสมอ ๆ โดยมีความหวังว่าจะหายเป็นปกติมาทำงานได้อีก

เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๑๓ แพทย์ที่ได้มาตรวจรักษาอยู่เป็นประจำได้สังเกตว่ามีอาการหัวใจวาย ขอให้ส่งโรงพยาบาลรามธิบดีโดยด่วน ในที่สุดศาสตราจารย์เทียม กมกฤต ก็ได้ถึงแก่อนิจกรรมโดยสงบเมื่อเวลาใกล้รุ่ง วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๓

คำไว้อาลัย

ของ

พระประกาศสหกรณ์

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวการถึงแก่อนิจกรรมของศาสตราจารย์เทียม กมกฤส คณะบดี คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้วยความเศร้าสลดใจมาก ข้าพเจ้ามิเคยได้ทราบถึงความป่วยไข้ของท่านเลย และเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๓ ข้าพเจ้ายังได้พบและสนทนากับท่าน ในงานพระราชทานปริญญาบัตรที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในขณะนั้นข้าพเจ้าก็ไม่ได้สังเกตเห็นว่าท่านมีอาการป่วยไข้เรื้อรังแต่ประการใด ก่อนนั้นมาอีกไม่นานเท่าใด ก็ได้ข่าวว่าท่านได้ถึงแก่อนิจกรรมเสียแล้ว เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๓ และเจ้าภาพได้ตั้งศพเพื่อบำเพ็ญกุศลที่วัดพระศรีมหาธาตุ ตำบลบางเขน ข้าพเจ้าจึงได้ไปในงานสวดพระพุทธรูปและถวายภัตตาหารเพล เนื่องในงานสัตตมวาร

ข้าพเจ้ารู้จักและคุ้นเคยกับศาสตราจารย์เทียม กมกฤส มานานแล้วแต่ครั้งท่านยังรับราชการอยู่ในกรมป่าไม้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ ข้าพเจ้าได้ย้ายจากอธิบดีกรมสหกรณ์มาเป็นปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งในขณะนั้นศาสตราจารย์เทียม กมกฤส เป็นหัวหน้ากองอยู่ในกรมป่าไม้ จึงกระทำให้มีความคุ้นเคยกันยิ่งขึ้น เพราะกรมป่าไม้อยู่ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๕ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ศาสตราจารย์เทียม กมกฤส ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ จนถึงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๐๐ จึงพ้นตำแหน่ง แล้วได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๑

ในระหว่างที่ศาสตราจารย์เทียม กมกฤส เป็นอธิบดีกรมป่าไม้อยู่นั้น ได้ปฏิบัติราชการด้วยความเข้มแข็ง ซื่อสัตย์สุจริต และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นสำคัญ และนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่กิจการป่าไม้ของชาติ อาทิ จัดให้มีระบบจัดตั้งป่าไม้แขวงเพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ป่าไม้ออกไปดูแลรักษาป่าไม้ในท้องที่ต่าง ๆ ปรับปรุงการอนุญาตทำไม้ให้เป็นไปตามหลักวิชายิ่งขึ้น การจัดตั้งบริษัทป่าไม้จังหวัด เพื่อเป็นการ

ทดลองคุณผล ส่งเสริมการศึกษาวิชาป่าไม้ที่โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ อนึ่ง ที่ทำการกรมป่าไม้ในปัจจุบันนี้ ก็ได้รียบงบประมาณและก่อสร้างขึ้นในสมัยที่ท่านเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อไปดำรงตำแหน่งคณบดีคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็ได้พยายามปรับปรุงและส่งเสริมการศึกษาวิชาการป่าไม้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อให้ทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยในอารยะประเทศ

อันบุคคลผู้ได้กระทำคุณงามความดีไว้แล้ว แม้แต่ร่างกายจะแตกดับไปตามธรรมชาติของสังขาร แต่ชื่อเสียงและเกียรติคุณอันเนื่องมาจากคุณงามความดีที่ได้กระทำไว้แล้วนั้น จะยังคงปรากฏให้คนทั้งหลายรำลึกถึงอยู่ตลอดไป สมดังพุทธภาษิตที่ว่า

“ฐ ปิ ชีวติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ น ชีวติ”

อันมีความหมายว่า ร่างกายของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายย่อมแตกดับย่อยยับไป แต่ชื่อเสียงและวงศ์สกุลยังคงยั่งยืนอยู่ หาสูญสิ้นไปไม่

ขออำนาจคุณพระศรีวิรัตนตรัย และอานิสสงฆ์แห่งบุญกุศลและคุณงามความดีที่ศาสตราจารย์เทียม กมกฤส ได้บำเพ็ญไว้ และบุญกุศลที่ภริยา บุตรธิดา ญาติมิตร และศิษย์ทั้งหลาย ได้บำเพ็ญอุทิศให้ จงเป็นพลวปัจจัยให้ดวงวิญญาณของศาสตราจารย์เทียม กมกฤส ได้ประสบอริยวิบุลยคุณผล และความสงบสุขในสัมปรายภพตลอดไป เทอญ

๑๕๐ ขอยวิจิตรวราสาสน์ ๒ ถนนเจริญนคร

สำหว่า ชนบุรี กรุงเทพฯ ๖

อาลัย

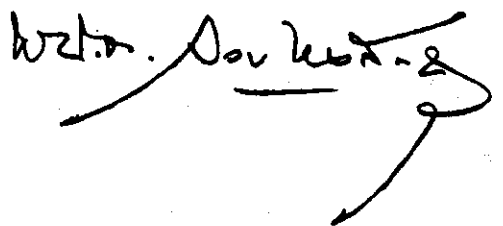
ศาสตราจารย์เทียม คมกฤต

ไว้อาลัย
เทียม คมกฤต
จากญาติสนิท
เพราะโรคภัย
เคยเห็นกัน
มาพลัดพราก
คงเหลือแต่
ยังตรึงตรา
คุณเทียมมนั้น
เพราะเธอได้
มีลูกศิษย์
ได้แต่ยิน
เป็นผู้มี
แสนประเสริฐ
มีเมตตา
วิชาการ

ไว้อาลัย
คุณเทียมเรา
จงไปสู่
สถิตยั้ง

ใจหาย
มิตรที่รัก
มิตรสหาย
ร้ายจริงเจียว
ตั้งแต่เด็ก
จากไป
ความดี
ติดอยู่
เชียวชาญ
ไปศึกษา
ลูกหา
สรรเสริญว่า
คุณธรรม
มากมาย
การุณ
ท่านประสิทธิ์
ใจหาย
ดาลัย
สุคติ
สรวงสวรรค์

เสียตายนัก
มาทักขัย
ทั้งหลายไป
สุดเยียวยา
เล็กจนใหญ่
ไม่เห็นหน้า
ที่ทำมา
คู่แผ่นดิน
การบำไ้ม
มาจบสิ้น
ทำทานิน
ท่านอาจารย์
อันล้ำเลิศ
หลายสถาน
สุนทรทาน
ไม่ปิดบัง
มิวายเศร้า
ไม่กลับหลัง
อันจิรัง
สุขสันต์ เทอญ

(พลเรือตรี จวบ หงสกุล ร.น.)

อาลัย คุณเทียม คมกฤส

ในเดือนกันยายน ๒๕๑๓ ระหว่างข้าพเจ้าไปตรวจงานอยู่ทางภาคใต้ ได้รับทราบว่าคุณเทียม คมกฤส ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกเศร้ามากและตลึงกันไป เพราะคาดไม่ถึงว่าคุณเทียมจะด่วนจากไปเช่นนี้ เมื่อต้นเดือนก่อนข้าพเจ้าจะเดินทางไปภาคใต้ ยังได้ไปเยี่ยมคุณเทียมที่บ้าน และนั่งคุยกันอยู่ การจากไปของคุณเทียม เป็นผลให้ข้าพเจ้าเสียมิตรที่ดีที่สุดในชีวิตไปคนหนึ่ง

เท่าที่ข้าพเจ้าได้รู้จักกับคุณเทียม คมกฤส มาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ ก็เป็นเวลากว่า ๔๐ ปีมาแล้ว คุณเทียมได้ปฏิบัติต่อข้าพเจ้าในหลายฐานะ คุณเทียมเป็นทั้งพี่เลี้ยง, เพื่อน และผู้บังคับบัญชา ที่ดีแก่ข้าพเจ้าตลอดมาไม่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือในเดือนพฤษภาคม ๒๔๗๒ ข้าพเจ้าเดินทางไปศึกษาวิชาการป่าไม้ที่ประเทศพม่า ซึ่งคุณเทียมได้ไปเรียนอยู่ก่อนข้าพเจ้าแล้ว ๑ ปี คุณเทียมได้เป็นพี่เลี้ยงคอยแนะนำต่อข้าพเจ้าในทุกวิถีทาง ทั้งในการเล่าเรียนและการดำเนินชีวิตในต่างแดน ต่อมาเมื่อเราต่างกลับมารับราชการในกรมป่าไม้แล้ว คุณเทียมก็เป็นเพื่อนที่ดีเสมอต้นเสมอปลาย เราได้พบปะและสนุกสนานกันเสมอทุกโอกาสที่พบกัน เมื่อคุณเทียมได้เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ ก็ได้บำเพ็ญตนเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีคุณธรรมน่าเลื่อมใส โดยปกครองด้วยความเที่ยงธรรมและส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าพเจ้าก้าวหน้าตลอดมา ครั้นเมื่อคุณเทียมได้พ้นตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ไปแล้ว ก็ได้ปฏิบัติตนเป็นเพื่อนที่ดีต่อข้าพเจ้าไม่เปลี่ยนแปลงจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต จึงนับได้ว่าคุณเทียม คมกฤส เป็นผู้มีพระคุณต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่งคนหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าจะลืมไม่ได้เลย

ในด้านการงาน คุณเทียมได้ทุ่มเทอุทิศชีวิตและกำลังสติปัญญาให้แก่ราชการแผ่นดินมาตั้งแต่ต้นจนวสาน แม้ในช่วงระยะเวลา ๑๐ กว่าปีในบั้นปลาย คุณเทียมจะได้ถูกมรสุมร้ายพัดพาให้หลุดไปจากกรมป่าไม้ก็ตาม คุณเทียมก็มีไยย่อท้อ คงปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดีที่สุดเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในตำแหน่งหน้าที่ครั้งสุดท้าย คือดำรงตำแหน่ง คณบดี คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จน

กระทั่งวันถึงแก่กรรม คุณเทียมเป็นผู้มีความภักดีต่อบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่งผู้หนึ่ง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้แตกฉานในวิชาการป่าไม้อย่างกว้างขวาง เป็นนักบริหารที่สามารถจึงทำให้หน่วยงานที่ท่านบังคับบัญชาประสบความสำเร็จก้าวหน้าดังที่เห็นกันอยู่

ในตำแหน่งตัว คุณเทียมนับได้ว่าเป็นคนประพจน์เรียบร้อยเป็นอย่างยิ่ง มีความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป และไม่มีเจตนาร้ายต่อผู้ใดเลย เป็นที่รักใคร่นับถือของญาติมิตร และผู้ที่ได้เคยร่วมงานด้วยกันมาโดยทั่วไป

สรุปได้ว่า คุณเทียม คมกฤส ผู้นี้ เป็นบุคคลตัวอย่างอันควรถือเป็นแบบอย่างได้ ทั้งในตำแหน่งตัวและด้านการทำงาน กรรมดีที่คุณเทียมได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาประกอบไว้ตั้งแต่ต้นจนวสานของชีวิต จึงเป็นที่ระลึกถึงและจดจำของบุคคลทั่วไปอยู่ชั่ววันนิรันดร์

ขอให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณ เทียม คมกฤส จงประสบสันติสุขในสัมปรายภพตลอดไป

นายเฉลิม ศิริวรรณ

(นายเฉลิม ศิริวรรณ)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พระนคร

๓๐ ตุลาคม ๒๕๑๓

ข้อความไว้อาลัยแด่คุณเทียม คมกฤต

โดย

หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์

ข้าพเจ้าได้พบและรู้จักคุณเทียม คมกฤต เป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ (ปลายปี) และได้ร่วมราชการกันตั้งนั้นเป็นต้นมา ทั้งนี้ โดยข้าพเจ้าได้รับคำสั่งย้ายจากภาคพิษณุโลกไปดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ภาคลำปาง รับงานจาก มร. การ์ดเนอร์ (Mr. Gardner) ซึ่งครบกำหนดออกจากราชการ

กิจการภาคลำปางนั้น มิใช่เฉพาะงานปกครองควบคุมตรวจตราดูแลงานป่าไม้ของภาคลำปาง (เขตภาคตรงกับเขตปกครองของจังหวัด) เท่านั้น เจ้าพนักงานป่าไม้ภาคยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการกองงานไม้ และทำหน้าที่สั่งการและดำเนินงานแทนหัวหน้ากองทำไม้ (ป่าสัมปทานแม่ต้าและเมืองลอง) อีกด้วย แต่ละแขนงงานต่างมีผู้ช่วยประจำอยู่ ๑ คน คุณเทียม คมกฤต เป็นผู้ช่วยแขนงกองงานไม้ ขณะนั้นยังเป็นหนุ่มโสดอยู่

งานเลือกไม้สักเพื่อสับกลาน สำหรับป่าที่จะเปิดให้ทำไม้ในระยะเวลา ๑๕ ปี ที่ ๒ แห่งสัมปทาน กำลังจะเริ่มขึ้นเพื่อที่จะได้มีไม้สักสับกลานไว้จนครบกำหนดแล้ว ในเมื่อถึงเวลาเปิดป่าให้ทำ ป่าที่ต้องทำการเลือกไม้เพื่อสับกลานมีอยู่ไม่น้อยกว่าสิบแห่ง บ้างอยู่ในเขตท้องที่จังหวัดเชียงใหม่, ลำพูน, ลำปาง, เชียงราย, แพร่, น่าน, ตาก, กำแพงเพชร, รวบรวมบางจังหวัดมีป่าที่ต้องดำเนินการไม่ต่ำกว่า ๒ แห่ง มีคุณเทียม เป็นผู้ช่วยแต่ผู้เดียว ไม่อาจดำเนินการให้ทันตามกำหนดเวลา กรมป่าไม้จึงได้ส่งเจ้าพนักงานชั้นผู้ช่วยไปให้อีก ๓ คน ตามที่ข้าพเจ้าร้องขอ ข้าพเจ้าได้จัดรับสมัครสมียนเลือกไม้กลานไม้เพิ่มขึ้นอีกหลายสิบคน ให้เข้าศึกษาและฝึกหัดงานก่อน ๖ เดือน แล้วจึงจ่ายให้แก่ผู้ช่วยคนละ ๑๖ คนบ้าง ๒๐ คนบ้าง ผู้ช่วยแต่ละคนรับผิดชอบในการเลือกไม้คนละ ๑ ป่าเสร็จป่าหนึ่งก็ย้ายไปเริ่มงานอีกป่าหนึ่ง ข้าพเจ้าเพียงไปตรวจการดำเนินงานของผู้ช่วยเป็นครั้งคราว

ต่อมาคุณเทียม กมกฤส ได้แต่งงานกับ ม.ร.ว. โฉมแข ธิดา ม.จ. อลงกฎ (ต่อมาได้รับพระยศเป็นพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนฤศรอุคมศักดิ์) ซึ่งเป็นพี่ชั้นใหญ่ของ ข้าพเจ้า

ในปลาย พ.ศ. ๒๔๗๘ ข้าพเจ้าต้องย้ายเข้ามาดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองคุ้มครอง ซึ่งกรมเพิ่งจัดตั้งขึ้น และในขณะเดียวกันได้จัดตั้งกองบำรุงป่าขึ้น ในระยะแรก ๆ พระยาวิจิตรนันทกร เจ้าพนักงานป่าไม้พิเศษรักษาการ ได้รวมเอากิจการกองกานไม้ทางลำปาง ไว้ในกองบำรุงป่า ส่วนบรรดาผู้ช่วยที่ประจำกองกานไม้ทางลำปางก็แยกย้ายกันไป สำหรับ คุณเทียม กมกฤส หลังจากสอบเพื่อเลื่อนชั้นเป็นชั้นเอก ได้อันดับที่ ๑ แล้ว ได้ถูกย้ายไปเป็นเจ้าพนักงานป่าไม้ภาคเชียงราย อยู่ได้ระยะเวลาหนึ่ง จึงได้รับแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งหัวหน้ากองบำรุงป่าในกรมป่าไม้ และโดยที่งานกองคุ้มครองกับกองบำรุงป่าเกี่ยว โยงกันอยู่มาก ข้าพเจ้าจึงได้ทราบซึ่งถึงความคิดและการทำงาน การปฏิบัติของคุณเทียมมาก ขึ้น

ในต้น พ.ศ. ๒๔๘๑ องค์การอาหารและเกษตรสหประชาชาติส่ง มร. แดน ฮอฟ (Mr. Danhoff) ผู้เชี่ยวชาญการป่าไม้มาศึกษาสถานะและกิจการด้านวิชาการ กรม ป่าไม้ คุณเทียมเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญด้วยดี ต่อมาได้ย้ายจากกองบำรุงป่ามา ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองคุ้มครอง ซึ่งข้าพเจ้าเคยดำรงมาก่อน

เมื่อตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้พิเศษว่างลง โดยข้าพเจ้าเลื่อนไปรับตำแหน่ง อธิบดี ข้าพเจ้าจึงเสนอท่านรัฐมนตรี ขอให้พิจารณาผู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่งนี้ ข้าพเจ้า ได้เสนอ คุณเทียม กมกฤส เพราะเคยเห็นความสามารถทางด้านวิชาการมาแล้ว ท่าน รัฐมนตรีในชั้นแรกยังอ้างอิงอยู่นาน ทั้งนี้เพราะยังมีเจ้าพนักงานชั้นอาวุโสกว่าคุณเทียมอยู่ อย่างน้อย ๓ ท่าน แม้ว่าจะมีเงินเดือนเท่ากัน ข้าพเจ้าจึงย้อนถามท่านว่า ระหว่าง ความสามารถในด้านวิชาการ กับความมีอาวุโส ท่านจะพิจารณาอย่างไหนก่อน หรือหาก ท่านยังข้องใจ จะทดสอบวิชาการระหว่างคุณเทียม กับผู้อาวุโส นั้น ๆ ก็ได้ โดยข้าพเจ้า ขอปลื้มทั่วไม่ว่าจะเป็นกรรมการสอบด้วยในที่สุดท่านก็พิจารณาและตกลงตามที่ข้าพเจ้าเสนอ โดยตั้ง คุณเทียม กมกฤส ให้รักษาการในตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้พิเศษอีกตำแหน่ง หนึ่งด้วย

ในเวลานั้น ม. เลอะลู (M. Lelouq) ผู้อำนวยการฝ่ายการป่าไม้ของสหประชาชาติได้มาเยี่ยมประเทศไทยก่อนจะเดินทางไปยังรัฐโมซอร์ ประเทศอินเดีย คุณเทียมได้เป็นหัวแรงในการชี้แจงตอบข้อซักถาม และนำชมสถานที่อันเกี่ยวกับการป่าไม้บางอย่างด้วย

ในการประชุมกิจการป่าไม้และของป่าสำหรับภาคตะวันออกไกล และแปซิฟิกที่รัฐโมซอร์ ประเทศอินเดีย รัฐบาลได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมด้วย มีข้าพเจ้า นายสมบูรณ์ ณ ถลาง และนายเทียม คมกฤต เป็นกรรมการผู้แทน ข้าพเจ้าได้กำชับให้ทั้ง ๒ ท่านสนใจในเรื่องการทำไม้สัก ที่ได้มีโอกาสไปนั้น เป็นพิเศษด้วย เพราะมีความคิดอยู่แล้วว่าใครจะให้ไม้ขึ้นในประเทศไทย

เมื่อคุณเทียม คมกฤต รักษาการในตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้พิเศษมาครบ ๖ เดือนแล้ว กระทรวงจึงดำเนินการจน คุณเทียม ได้รับยศเป็นชั้นพิเศษ และรับตำแหน่งเป็นเจ้าพนักงานป่าไม้พิเศษใน พ.ศ. ๒๔๔๒

เมื่อข้าพเจ้ามีอายุครบเกษียณในปลายปี พ.ศ. ๒๔๔๒ ท่านรัฐมนตรีได้กรุณาถามข้าพเจ้าว่าใครควรเป็นอธิบดีต่อไป ข้าพเจ้าเรียนตอบว่า ถ้าคิดตามอาวุโสในราชการก็ควรเป็นหลวงสมาน ฯ แต่ถ้าจะพิจารณาในตำแหน่งสมรรถภาพก็มี นายเทียม คมกฤต ที่เสนอไปนี้เป็นความเห็นจากใจจริง ทั้ง ๆ ที่มีเสียงมาเข้าหูว่า ข้าพเจ้ามองคุณแต่พวกเด็ก ๆ เฉพาะอย่างยิ่งสนับสนุนญาติ มองข้ามหัวผู้มีอาวุโสไปเสีย

อย่างไรก็ตาม เมื่อข้าพเจ้าออกจากราชการแล้ว กระทรวงได้ตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ คุณเทียม ยังคงดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้พิเศษต่อมาจนถึง พ.ศ. ๒๔๔๔ จึงขึ้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้

ใน พ.ศ. ๒๔๔๓ รัฐบาลได้ตั้งกรมชุดหนึ่ง ไปร่วมประชุมกิจการป่าไม้บางแห่งที่ทาลัก ในอินโดจีน ฝรั่งเศส คุณเทียม เป็นหัวหน้า มีคุณกึก สุวรรณสุทธิ์ เป็นกรรมการ ข้าพเจ้าเป็นกรรมการที่ปรึกษา รู้สึกว่าพวกเราได้รับความเอาใจใส่จากรัฐมนตรีเกษตรของญวนเป็นพิเศษไปกว่าผู้แทนของประเทศอื่น

ในธันวาคม ๒๔๔๔ ได้มีการประชุมคณะกรรมการป่าไม้เป็นครั้งที่ ๒ ที่ สิงคโปร์ มีข้าพเจ้า (ในฐานะประธานที่ประชุมในครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓) คุณเทียม และคุณคิด ร่วมเข้าประชุมด้วย กราวนี้ Mr. Edward แห่งสิงคโปร์เป็นประธาน คุณเทียมได้รับเลือกเป็นรองประธาน

ในการที่องค์การอุสาหการรมป่าไม้ให้ทุนแก่นิสิตวนศาสตร์ ปีละ ๑๐ ทุนเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท คุณเทียม คมกฤส ซึ่งเป็นกรรมการองค์การด้วยผู้หนึ่งได้ช่วยสนับสนุน ข้าพเจ้า (ขณะนั้นดำรงตำแหน่งคณบดีวนศาสตร์ด้วย) จนเป็นผล

คุณเทียม คมกฤส ดำรงตำแหน่งอธิบดีอยู่หลายปี แต่ในที่สุดกระทรวงได้ตั้ง ข้อกล่าวหาถึง ๑๗ ข้อ เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ คณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ได้ พิจารณายกข้อหาเสีย ๑๓ ข้อ คงลงความเห็นว่ามีอยู่ ๔ ข้อ ข้าพเจ้ามีโอกาสตาม ท่านผู้มีเกียรติที่คุ้นเคยกัน และเป็นกรรมการด้วยผู้หนึ่งว่า ที่ว่าผิคนั้นผิดทางอาญาหรือ ทางแพ่ง ถ้าผิดกฎหมายทำไมไม่ฟ้องร้อง ท่านชี้แจงว่าไม่ได้ผิดกฎหมาย หากแต่ผิดระเบียบกันอยู่บ้าง ชักตัวอย่างอธิบดีเอาไม้สักไหลลอยมาให้แปรรูปสร้างที่ทำการกรมป่าไม้ โดยไม่ขอรับอนุญาตกระทรวงก่อนเป็นต้น ข้าพเจ้าชักสงสัย เพราะได้ผ่านการเป็นอธิบดี มาแล้ว ไม่เคยพบระเบียบตั้งว่า หรือว่าจะตราขึ้นภายหลังกระมัง ข้าพเจ้าเองเมื่อดำรง ตำแหน่งป่าไม้ภาคพิษณุโลก เคยขออนุมัติกรมใช้ไม้สักป่าแม่แฮสร้างที่ทำการภาค อธิบดี สมัยนั้น (พระยาครุพันธ์พิทักษ์) อนุญาตให้ข้าพเจ้าใช้ไม้สักไหลลอยได้ ๒๐ ท่อน แทน ไม้สักป่าแม่แฮ ไม่เห็นต้องขออนุญาตกระทรวง

เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องเสร็จแล้ว ก็ได้แต่งตั้ง คุณเทียมไปเป็นศาสตราจารย์ในคณะวนศาสตร์ ซึ่งข้าพเจ้ายังกังวลดำรงตำแหน่งคณบดีอยู่

การถูกสอบสวนเพราะข้อกล่าวหานั้น ย่อมเป็นเรื่องธรรมดา ๆ คนยังทำงานมาก ย่อมต้องมีข้อบกพร่องหรือผิดกันบ้าง ข้าพเจ้าเองก็เคยถูกสอบสวนมาแล้วทั้ง หลายครั้ง ทั้งในระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งอธิบดี และทั้งที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้ว แม้ตัวคุณเทียมเองก็ยังเคยเป็นกรรมการร่วมสอบสวนข้าพเจ้าเลย ข้าพเจ้าก็เคยอยู่เสมอว่า เมื่อตนเองบริสุทธิ์ เมื่อถูกสอบสวน ตนยังสะอาดขึ้น เป็นการล้างมลทิน และความเข้าใจผิด ๆ ของคนบางคณะไปในตัว

ในปลาย พ.ศ. ๒๕๐๓ ข้าพเจ้าได้ลาออกจากตำแหน่งคณบดีคณะวนศาสตร์ (ก่อนครบกำหนดระยะเวลา) ได้เสนอศาสตราจารย์เทียม คมกฤต เป็นคณบดีแทน สภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติตามเสนอ (ตามระเบียบการดำรงตำแหน่งคณบดี สภามหาวิทยาลัยมีการพิจารณาคัดเลือกทุกกระยะ ๔ ปี) ศาสตราจารย์เทียม คมกฤต คงได้รับเลือกทุกกระยะมา แม้ในวันดับชีพก็ยังดำรงตำแหน่งคณบดีวนศาสตร์อยู่

การจากไปโดยไม่กลับของ ศาสตราจารย์เทียม คมกฤต ย่อมยังความเศร้าสลดใจ แก่ข้าพเจ้า และบรรดาญาติมิตร สิ่งทีพอจะปลอบใจก็คือคุณงามความดี ซึ่งศาสตราจารย์เทียม คมกฤต ได้กระทำให้ปรากฏไว้เป็นเครื่องตรึงใจ แก่ผู้ที่ยังคงมีชีวิตอยู่อีกกาลนาน

ในที่สุด ข้าพเจ้าขอถึงจิตอธิษฐาน โดยอาศัยบารมีแห่งพระศรีวิรัตนตรัย และอานิสต์แห่งคุณงามความดีที่ได้ประกอบไว้ จงเป็นปัจจัยให้ดวงวิญญาณของคุณเทียม คมกฤต ประสพอิริยวิบุลยคุณ และความสุขในสัมปรายภพตลอดกาลนาน เทอญ

ม.จ. สิบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์

ศาสตราจารย์เทียม คมกฤต เป็นนักวิชาการและนักบริหารที่น่าสรรเสริญที่สุด ท่านได้ปฏิบัติงานทั้งสองท่านนั้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และมีประสิทธิภาพเป็นเลิศ ความสุภาพอ่อนโยนและมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ทำให้ผู้ปฏิบัติงานร่วมกับท่านทุกระดับเกิดความเลื่อมใสเคารพนับถือท่านเป็นอย่างยิ่ง การปฏิบัติภารกิจโดยเที่ยงธรรมของท่านนั้น เป็นการดำเนินงานเพื่อประโยชน์กับสถาบันหมู่คณะและส่วนรวมโดยแท้จริง โดยมีได้มีความห่วงเกรงต่ออธิธืพล หรือเห็นกับส่วนบุคคลใด ๆ ทั้งสิ้น

ในตำแหน่งตัว ท่านก็เป็นผู้นำของครอบครัวที่ดีเลิศเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของบุตรหลาน ญาติ มิตร โดยแท้จริงได้ให้ความอบอุ่น และความมั่นคงในครอบครัวโดยสมบูรณ์

การสูญเสียท่านไปย่อมกระทบใจผู้ร่วมงาน และครอบครัว ญาติ มิตรของท่านอย่างสุดซึ้ง เราต่างมีความอาลัยอย่างไม่อาจจะพรรณนาได้

ขอความดีของศาสตราจารย์เทียม คมกฤต ซึ่งได้กระทำไว้แล้วนั้น ได้ดำรงคงอยู่ในความทรงจำของรุ่นหลังต่อไปชั่วนิรันดร์

จักรพันธ์ เพ็ญศิริจักรพันธ์

คำไว้อาลัยแด่ศาสตราจารย์ เทียม คมกฤส

ของ

พระอนุวัตน์วรักษ์

ในปี ๒๔๗๓-๗๔ ขณะนี้ข้าพเจ้าอยู่ในตำแหน่งป่าไม้ภาคนครสวรรค์และเจ้าพนักงานด่านภาษีไม้ปากน้ำโพ กรมป่าไม้ได้ส่งเจ้าพนักงานหนุ่มชั้นผู้ช่วยป่าไม้ภาค ที่ได้ผ่านการศึกษาวិชาการป่าไม้จากประเทศพม่า ๒ คน ไปประจำและศึกษางานทางภาคและด่านภาษี ท่านทั้งสองนั้นคือ คุณเทียม คมกฤส และคุณเทียบ เกษะโกสยะ (ถึงแก่กรรม)

งานประจำของป่าไม้ภาค และด่านภาษีไม้นครสวรรค์ในเวลานั้นกล่าวโดยสรุปก็นอกเหนือจากงานคุ้มครองรักษาป่าตาม พ.ร.บ. จัดการบำรุงรักษาป่า พ.ศ. ๒๔๕๖ และ พ.ร.บ. เกี่ยวกับไม้สักโดยเฉพาะเป็นปกติแล้ว ในฤดูน้ำมีงานด่านภาษี ฯ เพื่อตรวจสอบเก็บค่าภาษีไม้และของป่าที่นำผ่านด่าน ตาม พ.ร.บ. พิกัดภาษีภายใน ร.ศ. ๑๑๙ และทำการตรวจวัดเก็บค่าต่อค่าภาษี ค่าภาคหลวง และค่าธรรมเนียมบางอย่างจากบรรดาไม้ที่ทำออกตามสัมปทานและใบอนุญาตพิเศษต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเวลานั้นราว ๖๐-๗๐ ราย ซึ่งแต่ละรายมีรอยตราหมอนเหล็กประจำป่าหรือตราสัมปทานที่เจ้าพนักงานป่าไม้ต้นทางให้ตีประทับไว้โดยสมบูรณ์ก่อนคัดลงน้ำ เพื่อพิสูจน์เมื่อมาถึงเขตด่านภาษี ไม้ปากน้ำโพว่าเป็นไม้ทำจากป่าไหน สัมปทานหรือสัญญาฉบับใด และต้องเรียกเก็บเงินค่าภาคหลวงในอัตราตามข้อสัญญาอย่างใด ก่อนอนุญาตให้นำล่องผ่านด่าน การตรวจสอบเหล่านี้ แม้ทางด่านภาษีจะมีระเบียบวิธีปฏิบัติและเครื่องมือเครื่องใช้อย่างรัดกุมและมีพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญการวัดการตรวจพิสูจน์ดวงตราเป็นประจำ ก็มีระเบียบให้หัวหน้างานติดตามตรวจสอบโดยส่วนปริมาณที่สมควร

งานเหล่านี้ ถ้าเวลาใดสภาพน้ำเป็นปกติก็ดำเนินได้อย่างคล่องตัว แต่ถ้าเป็นเวลาที่น้ำมากไม้ตกมามาก ก็ต้องระดมทำกันอย่างรีบเร่งและนอกเวลา เพื่อให้ไม้ล่องผ่านได้ทันน้ำ อันเป็นวิธีการขนส่งอย่างเดียวที่ทำได้ในเวลานั้น

เนื่องแต่กิจการเหล่านี้เกี่ยวกับผลประโยชน์และการเงินของรัฐ เจาหนาททองทำการตรวจสอบโดยตลอดทุกราย ก่อนที่จะตีตราผ่าน มอบเอกสารหนังสือสำคัญให้นำเคลื่อนที่ได้ไปเป็นขั้นสุดท้าย ระเบียบวิธีการที่กล่าวนี้ เมื่อคุณเทียม กรมกฤษฎีการับงานและรับการชี้แจงต่าง ๆ ข้าพเจ้ายังจำภาพที่แสดงความสนใจและดีใจอย่างสูงของท่าน ที่จะได้ปฏิบัติและรับผิดชอบในการงานจริง ๆ ภายหลังที่ได้รู้เรียนมา เช่นการทำบันทึกความจำส่วนตัวไว้โดยละเอียด และขอคำชี้แจงเพิ่มเติมในข้อที่ยังสงสัย พฤติการณ์เหล่านี้ประกอบกับการตรวจสอบของข้าพเจ้าในบางโอกาส ได้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นสุขสบายใจมาก

ในระยะเวลาเดียวกันนั้น กรมป่าไม้ ได้ขยายการทำให้เองเพิ่มขึ้นเป็นงานใหญ่ทำนองรัฐพาณิชย์ เพื่อเป็นอีกขั้นหนึ่งที่จะขยายต่อไปตามนโยบาย ฯ และเพื่อการจำหน่ายไม้ซุงที่ทำการให้ได้ราคาดี เราได้ตกลงจัดปรับแป้ไม้ให้ถูกลักษณะความต้องการของโรงเลื่อยเล็กและโรงเลื่อยมือที่มีอยู่มากระหว่างปากน้ำโพ-กรุงเทพฯ ฯ และขอโรงเลื่อยใหญ่หรือโรงเลื่อยจักรในกรุงเทพฯ ฯ ตามผลของการที่ได้ทดลองทำมาแล้ว คุณเทียม ฯ สนใจในงานสาขานี้มาก เมื่อว่างงานประจำก็เข้าไปดูและช่วยทำที่ในอู่ไม้หลวง ซึ่งบางคราวก็ต้องทำกันจนค่ำมืด การจดบันทึกความจำและการสอบถามก็ได้ทำอย่างละเอียดพร้อมกับความเห็นและข้อคิดบางอย่าง เช่นเดียวกับงานสาขาอื่น ๆ ที่กล่าวนี้ เป็นงานในฤดูน้ำ เป็นเวลาราวปีละ ๖ เดือนที่ไม้ส่วนใหญ่ล่องได้ เมื่อได้ตรวจสอบรวบรวมหลักฐานของงานที่ทำเก็บเข้าที่เรียบร้อยแล้ว ก็มีการออกตรวจป่าและท้องที่ เพื่อการป้องกันรักษาป่าและตรวจสอบงานของเจ้าหน้าที่ประจำอำเภอและสาขา ในคราวนั้นข้าพเจ้าได้พาคุณเทียม ฯ ไปตรวจดูป่าห้วยกะเสียวและห้วยอีพุ่มอีสูง ในท้องที่อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ที่ข้าพเจ้าได้เคยรับคำบอกเล่าว่าเป็นป่าที่น่าสนใจอยู่มาก เพราะเป็นป่าที่มีพรรณไม้ต่าง ๆ ที่ยังมีสภาพที่ค่อนข้างสมบูรณ์ และมีไม้สักงอกในส่วนต่าง ๆ ที่มีระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเลต่ำที่สุดในประเทศ และเป็นท้องที่ที่ใกล้กันดารและมีความใช้ร้ายแรง

การตรวจครั้งนั้น เรามีโอกาสใช้วิธีลัด เพราะมีภูเขาสูงที่เราปีนขึ้นและใช้กล้องส่องทางไกลตรวจดูป่าส่วนต่าง ๆ และหมายเนื้อที่ชนิดป่าต่าง ๆ นั้น ลงในแผนที่เพื่อการสำรวจบนพื้นดินต่อไปสำหรับป่าที่มีไม้สัก เราได้เลือกทำแปลงตัวอย่างและสำรวจโดย

ละเอียด และได้คัดส่วนต่าง ๆ ของลำต้นสักที่ล้ม เพื่อนำไปตรวจสอบเนื้อไม้และระยะเวลาเจริญ ซึ่งต่อมาคุณเทียม ฯ ได้จัดทำเป็นกราฟฟิคที่น่าสนใจมาก

คุณเทียม คมกฤต ร่วมราชการกับข้าพเจ้าปีเศษหรือ ๒ ฤดูน้ำ ท่อจากนั้นได้ย้ายไปประจำกองกานไม้ ภาคลำปางและเชียงรายแล้วไปร่วมกันที่กรมป่าไม้ในปี ๒๔๘๑ ด้วยความปลื้มปีติตลอดเวลาที่เราร่วมราชการด้วยกัน ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเป็นผู้มีอารมณ์ดีอกทนและเอื้ออารีแก่เพื่อนฝูงและผู้อยู่ได้บังคับบัญชา ชยันและสำนึกต่อความรับผิดชอบ ในหน้าที่ที่ทำให้เพื่อนร่วมงานเป็นสุขสบายใจ สำหรับส่วนตัวของข้าพเจ้า เมื่อรำลึกถึงวันที่นั่งสนทนาที่ข้างเตียงนอนของท่านก่อนที่ท่านถึงแก่กรรมราว ๒ อาทิตย์ บางขณะยังนึกว่าคุณยังมีชีวิตอยู่

ขอคุณผลบุญในคุณงามความดีที่คุณเทียม ฯ ได้บำเพ็ญไว้ จงประสิทธิผลเพิ่มพูนตลอดกาลให้ท่านได้ประสบความสุขในสัมปรายภพทุกเมื่อเทอญ.

๕๑ ขอยเกษมสันต์ ๒ ถนนพระราม ๑

พระนคร.

แต่ ศาสตราจารย์เทียม กนกกุล

ดร. ประเสริฐ ณ นคร

เมื่อได้ทราบข่าวว่าคุณเทียมป่วยด้วยโรคมะเร็ง ชาวมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทั้งหลายพากันเศร้าเสียใจเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อสูญเสียคุณเทียมไป พวกเรารู้สึกเศร้าสลดอย่างสุดซึ้ง ทั้งนี้เพราะเห็นกันอยู่ว่าคุณเทียมเป็นคนดี นับเป็นบุคคลตัวอย่าง หากจะให้บรรยายว่าดีอย่างไรบ้าง ก็ยากที่นักคณิตศาสตร์ผู้นิยมแต่คำพูดสั้น ๆ จะสรรหาคำมาบรรยายให้จุใจได้ กล่าวได้แต่เพียงว่า คุณเทียมเป็นสามัคคีต่อภรรยา เป็นบิดาที่ดีต่อบุตร เป็นคุณพ่อของเหล่านักศึกษทั้งหลาย เป็นที่เคารพของเหล่าครูบาอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

คุณเทียมได้อุทิศตนเองเพื่อราชการกรมป่าไม้ และมหาวิทยาลัย โดยสุดกำลัง แม้ในขณะที่ป่วยอยู่ก็ได้ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างสมบูรณ์ เป็นคนว่า เป็นประธานกรรมการพัฒนามหาวิทยาลัยต้องปั่นตึกขึ้นไปชั้นยอด เพื่อสำรวจความเรียบร้อยก่อนรับมอบตึก ทั้ง ๆ ที่พละกำลังได้ลดยกลงอยู่ทุกขณะ ในยามกับชนคุณเทียมได้เสียสละต่อสู้เพื่ออุดมคติของมหาวิทยาลัย ในขณะที่คนหลายคนชุ่มตัวเจ็บอยู่ หรือเอาตัวรอดไป

คุณเทียมไม่เคยมีข้อขัดข้องหมองใจเรื่องการทำงานกับผู้เขียนเลย ผู้เขียนเองเคยสนับสนุนอยากให้คุณเทียมเป็นอธิการบดี มาจนคุณเทียมล้มป่วยลง ทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบดีว่าโรคระไร แต่คุณเทียมคนเดียวไม่ทราบ มาในชั้นหลังนี้ออกจะน่าเชื่อว่าคุณเทียมคงทราบดี แต่ต้องการจะปิดบังญาติมิตรมิให้เป็นทุกข์ ต่างคนต่างปิดกันไปกันมา จนคุณเทียมจากเราไป แต่ความเมตตากรุณาของคุณเทียมจะคงอยู่กับพวกเราต่อไปอีกชั่วกาลนาน

คุณเทียมมีคุณสมบัติเลิศเป็นหนึ่ง ยากที่จะหาผู้ใดมา “เทียม” เป็นคุณเทียมคนที่สองได้ด้วยคุณความดีของคุณเทียม ใคร ๆ ก็ย่อมมั่นใจว่าคุณเทียมจะไปดี อยู่ในภพใญ่ย่อมจะอยู่ด้วยความดีเยี่ยงในภพนี้.

คำไว้อาลัย

ท่านคณิตศาสตราจารย์เทียม คมกฤส ได้รับคำยกย่องจากคณาจารย์คณะ
วนศาสตร์ ว่าท่านเป็น “คนดี” ท่านได้รับความเคารพรักจากคณาจารย์ทั่วทั้งมหาวิทยาลัย
ท่านได้รับคำสรรเสริญจากผู้คนในวงการป่าไม้ว่าเป็น “สุภาพบุรุษ” และท่านเป็น “พ่อพระ”
ของนิสิตคณะวนศาสตร์ทุกรุ่น นับตั้งแต่ท่านได้เข้ามาดำรงตำแหน่งคณิตคณะวนศาสตร์

ท่านคณิตเทียม ให้ความรักความเมตตาอาวรี ความอบอุ่นแก่นิสิตวนศาสตร์
เสมอเบิกาให้แก่บุตร ท่านคอยให้สติแก่นิสิตนับตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนกระทั่งจบ ดังจะเห็น
จากคำขวัญครั้งสุดท้ายแก่นิสิตใหม่ ปี ๒๕๑๓ ว่า “..... การศึกษาในมหาวิทยาลัยไม่ยาก
เกินไปแก่ผู้ตั้งใจศึกษา และมีวัตถุประสงค์ไม่แต่จะให้นิสิตได้มีวิชาชีพติดตัวไปเท่านั้น แต่
ต้องการให้นิสิตรู้จักใช้สติปัญญาฝึกกันและไต่ร่ครองคัดสนับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง รู้จัก
รับผิดชอบและรู้สึกถึงหน้าที่ที่ตนมีต่อสังคม รวมทั้งให้รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวมและการที่
จะพัฒนาตนเอง และประเทศชาติให้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป.....” ซึ่งเป็นคำ
ขวัญที่ลึกซึ้ง อันควรแก่การจดจำและถือเป็นแนวทางปฏิบัติตนในสังคมเป็นอย่างดี โดยเฉพาะ
เฉพาะในยุคพัฒนาการนี้

ความรักความเคารพที่ศิษย์ได้ตอบสนองต่อท่านคณิตเทียมนั้น น่าซาบซึ้ง
เพียงใดจะเห็นได้จากขณะที่ท่านรับการผ่าตัดและต้องการการให้เลือดที่ศิริราชพยาบาล เหล่า
นิสิตคณะวนศาสตร์และต่างคณะก็ได้ร่วมใจพร้อมที่จะสละเลือดให้ท่าน นี่แหละที่เป็น
ประจักษ์พยานแห่งความรักของศิษย์ที่มีต่อ “พ่อพระ”

ท่านให้ความห่วงใยให้ความสนทนสนมแก่นิสิตทั่วหน้า ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่อย่าง
ครบถ้วนในการสร้างนักรบป่าไม้ สร้างพลเมืองดีของประเทศ คอยอบรมสั่งสอนนิสิต แม้
ว่าจบแล้วและจะออกไปทำงาน จะเห็นได้จากข้อเขียนที่ให้ไว้กับนิสิตที่สำเร็จการศึกษาและ
ออกไปทำงานทำเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ว่า “..... ในการทำงานภายหลังการศึกษาใน

มหาวิทยาลัยนั้น การตัดสินใจเลือกงานของนิสิตจึงอยู่ที่ว่า คนมีความถนัดและความสามารถทางใด และชอบงานประเภทใด ตามปกตินิสิตไม่ควรเลือกทำงานที่มีรายได้ดีแต่อย่างเดียว หากเห็นว่างานนั้นไม่เหมาะสมกับนิสัยของตนหรือเป็นหน่วยงานที่ไม่ยั่งยืน และไม่มีทางก้าวหน้าขึ้นไปได้ตามสมควร หน่วยงานใดที่มีการเล่นพรรค เล่นพวกมากมีความยุ่งเหยิงในการบริหาร และไม่ส่งเสริมนักวิชาการ นิสิตก็ไม่ควรเลือกหน่วยงานนั้น ๆ เพราะอาจเข้าเป็นพรรคเป็นพวกกับเขาไม่ได้ และอาจถูกกักตุนให้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาที่ไม่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งในที่สุดก็จะอยู่กับเขาไม่ได้ หรือบางทีอยู่ไป ก็จะต้องไปพลอยยุ่งไปกับเขาจนพลาดท่าเสียที ต้องออกจากงานไปหรือพลอยมัวหมองไปกับเขาค่ะ.....”

ท่านคณบดีเทียม เป็นผู้มีน้ำใจเยือกเย็น ใจดี คิดและช่วยเหลือผู้อื่น ท่านได้กรุณาขอยอบรมคณาจารย์ในคณะ ให้ความรู้ ข้อคิดเห็น ท่านเป็นที่พึ่งของคณาจารย์ในคณาวิชาการป่าไม้ ท่านได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอในการสอบถาม แนะนำ อบรมให้คำปรึกษาหารือ แก่คณาจารย์ทั้งในทางการงานและส่วนตัว เป็นแบบฉบับแก่คณาจารย์ในคณาความสนใจทางวิชาการ ในด้านสร้างผลงานวิจัย การเรียบเรียงตำรา การเขียนบทความ การแสดงปาฐกถา ท่านเป็นผู้คงแก่เรียนที่หาผู้ใดเปรียบเสมือนท่านได้ยาก ผลงานการจัดการศึกษาคณะวนศาสตร์ทั้งในรูปธรรมนามธรรม ได้รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว จนทัดเทียมหรือสูงกว่ามาตรฐานในบรรดาประเทศข้างเคียง ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยการริเริ่มและการดำเนินงานอย่างจริงจังของท่าน ท่านเป็นผู้สนับสนุนงานวิจัยของอาจารย์และนิสิต ยังผลให้การวิจัยของอาจารย์หลายท่านได้เป็นที่ประจักษ์เด่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ และทั้งยังได้สนับสนุน เสนอแนะให้อาจารย์ในคณะได้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการป่าไม้ขององค์การระหว่างประเทศอีกด้วย

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของท่านคณบดีเทียม ยังความเศร้าสลดใจมาสู่บรรดาคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ พนักงานของคณะวนศาสตร์ และทั่วทั้งมหาวิทยาลัย ตลอดจนผู้ที่เคยรู้จักโดยบุคคลและโดยชื่อเสียงที่ท่านได้สร้างไว้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

จดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ จากหลายท่านที่ได้กล่าวข้างต้นทั้งใกล้และไกล
ทยอยมายังคณะ เติมไปด้วยคำอวยชัยในการสูญเสียผู้นำทางวิชาการของวงการป่าไม้และ
วงการศึกษ อาจารย์คณะวนศาสตร์ท่านหนึ่งที่กำลังศึกษาต่อที่ Finland ได้มีจดหมาย ซึ่ง
ไกรรชอด้ายทอดกัณฑ์ "... ข่าวดังแก่กรรมของท่านคณะดีเยี่ยมทำให้ผมและพรรคพวกเสียใจ
มาก ตอนเช้าวันเกินทาง (๓๑ ส.ค.) ผมและสงครามไปลาท่านที่บ้านก่อนไปคอนเมือง
ท่านให้อโวาหว่า อย่าไปทำให้เสียชื่อคณะ ฯ และมหาวิทยาลัย ฯ นะ ผมไม่นึกเลยว่า
นั้นจะเป็นอโวาทครั้งสุดท้ายที่ผมรับจากท่าน ทันทีที่ทราบข่าวการถึงแก่กรรม ผมได้เขียน
จดหมายไปแสดงความเสียใจ กับ อ. เทียมใจ กุลยาทร และพอกตกตอนกลางคืนพวกผม
ไคยีนไว้้อาลัยให้ท่านที่ข้างหอพัก (เวลา ๒๐.๓๐ น. วันที่ ๒๕ ก.ย.) ผมถือหนังสือการ
ป่าไม้แห่งประเทศไทย ซึ่งท่านเขียนไว้เมื่อปี ๒๕๐๖ และผมได้นำติดตัวไปด้วยไว้ในมือ
เพราะไม่มีรูปถ่ายของท่านติดตัวไปเลย ขอให้กรรมดีที่ท่านได้สร้างไว้มากมายจงชักนำ
ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุขคติภพเถิด....."

ผลงานและคุณงามความดี ที่ท่านคณะดีเยี่ยมสร้างสมไว้ เป็นที่ประจักษ์ทั้งผล
งานในรูปวัตถุ และในภาวะแห่งนามธรรม นอกเหนือจากที่ได้อุทิศกำลังกาย กำลังใจ และ
กำลังความคิดให้แก่กิจการป่าไม้ของประเทศ ท่านยังทำงานในหน้าที่ประธานกรรมการ
พัฒนามหาวิทยาลัยและเป็นที่ปรึกษาโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย ฉะนั้นจึงกล่าว
ได้ว่าท่านได้มีส่วนสร้างความเจริญอย่างมากมายให้แก่งานด้านการศึกษาทางการเกษตรทุก
สาขา ท่านเป็นผู้ที่ไม่หวั่นไหว จิตใจแน่วแน่และเด็ดเดี่ยวในการทำงานจนลืมนึกถึงสุขภาพ
ของท่านเองจนวาระสุดท้าย ฉะนั้นงานพัฒนาคณะวนศาสตร์ งานพัฒนามหาวิทยาลัย
งานในหน้าที่ที่ปรึกษาของโครงการเงินกู้ ท่านจึงได้ปฏิบัติงานเหล่านั้นได้ลุล่วงมาและเป็นผล
ดียิ่ง

ในวาระที่โลกกำลังวุ่นวาย ด้วยโลก โกรธ หลง ในวาระที่เยาวชนของโลกกำลัง
ต้องการผู้ใหญ่ที่เป็นแบบฉบับที่ดี ในวาระที่หนุ่มสาวต้องการตัวอย่างที่ดีของผู้เป็นหัวหน้า
ครอบครัวที่มีคุณธรรม และต้องการแบบฉบับนักวิชาการที่แท้จริง อีกทั้งต้องการแบบ

ฉบับของนักบริหารที่พร้อมด้วยสุจริตธรรม การสูญเสียท่านกณบดีเทียม จึงนับว่าเป็นการสูญเสียบุคคลที่ชาติไทยต้องการมากที่สุดคนหนึ่ง

กนดี สุภาพบุรุษ และพ่อพระของคณะวนศาสตร์ ได้จากพวกเราไปแล้ว ขอให้อานิสงส์ ผลบุญที่ท่านได้สร้างสมไว้ ได้โปรดส่งเสริมให้ดวงวิญญาณของท่านสุขสันติ ณ สัมปรายภพ เทอญ.

สง่า สรรพศรี

กณบดี

คณะวนศาสตร์

๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

คำไว้อาลัย

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสรู้จักกับศาสตราจารย์เทียม กมกฤต เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ขณะข้าพเจ้าเริ่มเข้ารับราชการในกรมป่าไม้ใหม่ ๆ ได้รับคำสั่งให้ประจำอยู่ในกองบำรุงป่า ซึ่งขณะนั้นท่านเป็นหัวหน้ากองอยู่ ก็ได้รับคำแนะนำสั่งสอน ในการทำราชการอย่างละเอียด ชวนครายละเอียดว่าจะต้องทำอะไรต่อไปในการตรวจราชการท้องที่บ้าง เช่น เลื้อผ้า เครื่องเดินป่ามีอะไรบ้างเป็นต้น นับได้ว่าท่านเป็นคนละเอียดถี่ถ้วนมาก จึงทำให้ผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับท่านได้รับคำสั่งสอนแนะนำที่มีระเบียบดีไปด้วย และต่อมาท่านก็ได้มีความเจริญทางราชการมาเป็นลำดับจนกระทั่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ และย้ายมาคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จนวาระสุดท้ายในชีวิตราชการของท่าน

ข้าพเจ้ากล่าวรับรองได้อย่างเต็มที่ในฐานะที่เคยรับราชการในบังคับบัญชาของท่าน มาอย่างใกล้ชิดเกือบสามสิบปีว่า ยังไม่เคยได้ยินผู้ใดว่าท่านเสียหายในทางใดเลย ตรงกันข้ามได้ยินแต่สรรเสริญว่า มีธรรมาจริย นิมนวล สุขุม โอบอ้อมอารี อยู่ในศีลในธรรม เป็นที่รักใคร่ของเพื่อนฝูง และผู้ใต้บังคับบัญชาโดยทั่วไป

ในชีวิตราชการกว่าสี่สิบปีของท่านนั้น ท่านได้ฟันฝ่าอุปสรรคเพื่องานของประเทศชาติ อันนับได้ว่าท่านเป็นผู้ปฏิบัติในด้านความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยสมบูรณ์ สมควรเป็นตัวอย่างที่ดีของข้าราชการได้ผู้หนึ่ง

ในการจากไปของท่านนับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ นำความเศร้าสลดใจมาสู่บรรดาญาติ มิตร ข้าราชการและพนักงานที่เคยร่วมงานกับท่าน โดยเฉพาะในคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกรมป่าไม้ เป็นอย่างมาก แต่เมื่อทุกคนไม่อาจหนีความตายได้ ฉะนั้นบุญกุศลที่ท่านได้บำเพ็ญมาแล้ว จงกลั่นตาลให้ดวงวิญญาณของท่านจงประสบสุขคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

ศาสตราจารย์พิทักษ์ หัมพานนท์

พฤศจิกายน ๒๕๑๓

คุณเทียม

คุณเทียมได้เริ่มไม่สบายตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๒ มีอาการอ่อนเพลีย และซีดลง ได้เตือนให้ไปหาแพทย์ตรวจ เธอก็อ้างว่าไม่ว่าง ไม่มีเวลา เพราะขณะนั้น กำลังมีการประชุมทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จนกระทั่งถึง วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ มีอาการเพลียมากขึ้น จึงได้ไปหานายแพทย์จาง เมฆสุระ ที่คลินิก แพทย์ตรวจพบว่าโลหิต น้อยมากแนะนำให้ไปโรงพยาบาลโดยเร็ว เพราะอาจจะท้องให้เลือด เมื่อไปถึงโรงพยาบาล ศิริราชแพทย์หญิงเจียมจิตต์ และศาสตราจารย์ นายแพทย์วิกิจ วีรานวัตร์ ก็ทำการตรวจ และรับเข้าในโรงพยาบาลตั้งแต่วันนั้น และในวันที่ ๒๐ เดือนเดียวกันได้ทำการเปิดหน้าท้อง โดยศาสตราจารย์ นายแพทย์อุดม โปษกฤษณะ ปรากฏว่าเป็นมะเร็งที่กระเพาะอาหาร และที่ตับส่วนที่เป็นที่กระเพาะอาหารนั้นแพทย์ได้ตัดออกหมด แต่ส่วนที่เป็นที่ตับนั้นแพทย์ ทำอะไรไม่ได้เลยและได้แจ้งให้ทราบว่าเธอจะมีอายุอยู่ได้อีก ๑ ปี เท่านั้น ในเมื่อได้ทราบ ข่าวนี้จากแพทย์แล้วครอบครัวของเราก็หมดความสุขทันที ไม่มีความทุกข์ในครั้งใจจะใหญ่ ยิ่งเท่าครั้งนี้ แต่เพื่อจะไม่ให้เธอใจเสีย เราจำเป็นจะต้องปิดไม่ให้เธอรู้ โดยบอกว่ากระเพาะอาหารเป็นแผลแพทย์ต้องตัดออกมากเท่านั้น เมื่อแผลหายออกจากโรงพยาบาลได้ และพักฟื้นอยู่ที่บ้านประมาณ ๑ เดือน ก็ไปทำงานได้ตามปกติ แต่ยังคงอยู่ในการรักษาของคุณหมออุดหนุน เปล่งวานิช โดยที่ต้องไปรักษาที่โรงพยาบาลศิริราชเดือนละ ๒ ครั้ง เธอทำงานได้ปกติแข็งแรงดี อาหารก็รับประทานได้ และได้ไปประชุมต่างประเทศถึง ๒ ครั้ง จนครบ ๑ ปี อาการก็ยังเป็นปกติอยู่ดังเดิม จนคิดฉันนึกดีใจว่าแพทย์อาจจะกะผิด เข้าข้างตัวเองว่าเธอคงจะอยู่ได้อีกสัก ๔-๕ ปีต่อมาเมื่อต้นเดือนกรกฎาคมนี้ เริ่มมีอาการมีน้ีระคายเคือง ก็เข้าใจว่าเกี่ยวกับสายตา ก็ได้ไปหาแพทย์ตรวจสายตา เปลี่ยนแว่นหมดอาการก็ไม่หาย และมีอาการเพลีย มือไม่มีแรงเขียนหนังสือไม่ได้ จึงได้เชิญนายแพทย์สุขสวัสดิ์ เพ็ญสุวรรณ แห่ง ร.พ.รามาริบัติมาตรวจปรากฏว่า มะเร็งได้ลุกลามไปทั่วตับและไปถึงปอด ไม่มีทางใครรักษาได้ นอกจากจะช่วยให้อยู่นานเท่าที่จะนานได้เท่านั้น และเธอก็ไม่มีอาการทรมาทรไค ๆ นอกจากจะเพลียมากขึ้น และมีไข้เล็กน้อย จึงได้ทำการรักษาที่บ้าน โดยมี

นายแพทย์สุขสวัสดิ์ และแพทย์หญิงวันรุณี มาเยี่ยมเป็นประจำ อาการมีแต่ทรงกับทรุด จนกระทั่งวันที่ ๑๔ กันยายน มีอาการหอบนายแพทย์สุขสวัสดิ์จึงนำเข้า ร.พ.รามาริบัติ และวันที่ ๒๐ กันยายน เวลา ๐๔.๕๐ น. เธอก็จากไปโดยอาการอันสงบ

การสูญเสียคุณเทียมครั้งนี้ เป็นความเศร้าสลดอย่างที่สุดสำหรับดิฉัน เพราะตลอด เวลา ๓๘ ปี ที่อยู่ร่วมกันมา เราไม่มีเรื่องขัดใจกันเลย เป็นสามีที่ดี เป็นพ่อที่ดีของลูก รักและเอาใจใส่ลูกตั้งแต่เกิด จนกระทั่งเล่าเรียนสำเร็จ และรับราชการทุกคน มีความโอป- อ้อมอารีเมตตากรุณาเป็นที่พึ่งของผู้ที่อยู่อาศัยในบ้าน สำหรับผู้ที่เดือดร้อนมาหาขอความ ช่วยเหลือ ไม่มีใครเลยที่จะได้รับความผิดหวัง คุณความดีของคุณเทียมผู้ที่รู้จักคุ้นเคยจะ ทราบได้เป็นอย่างดีตลอดอายุของคุณเทียมเธอไม่เคยทำความชั่วใด ๆ เลย ได้ประกอบแต่ ความดีทั้งเพื่อส่วนกัวส่วนรวมและเพื่อประเทศชาติ งานต้องมาก่อนเรื่องส่วนตัวเสมอ ด้วย ความดีของเธอนี้ปรากฏว่า เมื่อเธอถึงแก่กรรมลง ในวันรตน้ำศพ และในการสวดพระ- อภิธรรมศพตลอดเวลา ๑๔ คืนได้มีผู้มาเคารพศพเป็นจำนวนมาก และที่นับว่าเป็นเกียรติ อย่างสูงแก่คุณเทียม ก็คือ เมื่อทำบุญ ๗ วัน ได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สำนัก พระราชวังนำพวงมาลาของหลวงและของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ มาพระ- ราชทาน และในวันที่ ๓ ต.ค. ซึ่งเป็นวันเก็บศพก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้ราชเลขาธิการนำช่อ ดอกไม้ของหลวงและของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมาวางที่หีบศพ ด้วยพระมหา- กรุณาธิคุณแล้ว นี และด้วยความอารีในเมตตาจิตของบรรดาญาติมิตร และ ผู้เคารพ นับถือทั้งหลาย ที่ได้แสดงต่อคุณเทียมเป็นที่ซาบซึ้งแก่ดิฉันและลูก ๆ ทุกคน ถ้าคุณเทียม มีญาณวิถียุติที่จะทราบได้ คงจะเป็นที่ปลื้มปริ่มมาก

ม.ร.ว. โฉมแข คมกฤต

คุณพ่อ

คุณพ่อได้จากพวกเราไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับด้วยโรคร้าย คือ โรคมะเร็งที่ตับ ท่านได้จากพวกเราไปอย่างสงบ ปราศจากอาการเจ็บปวดทุกข์ทรมานใด ๆ ถึงแม้ว่าลูก ๆ จะได้ทราบล่วงหน้ากันมาก่อนแล้วว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะต้องเกิดขึ้นแก่ครอบครัวเราในวันใดวันหนึ่งอย่างแน่นอน แต่ก็มิได้คาดคิดกันมาก่อนว่าวันและเวลาอันแสนเศร้านั้นจะมาถึงเร็วเร็ว เช่นนี้

คุณพ่อเป็นสุกที่รักและเกียติสำหรับลูก ๆ ตลอดชีวิตของท่านได้ประกอบแต่คุณความดีมีความเมตตากรุณา ห่วงใยรักใคร่เอาใจใส่ และให้ความร่วมเย็นผาสุกแก่ทุกคนในครอบครัวเป็นผู้ให้กำลังใจ แนะนำสั่งสอน และสนับสนุนให้ลูกรู้จักวิถีทางดำเนินชีวิตในทางที่ดีที่ชอบและถูกต้องเป็นที่ปรึกษา และเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีเลิศ คุณธรรมความดีและพระคุณอันสูงส่งของคุณพ่อนั้นมีมากมายล้นพ้นสุกที่ลูก ๆ จะพรรณนาให้หมดได้ และจะประทับใจแน่นอยู่ในใจของลูก ๆ ทุกคนตลอดไปจนชั่วชีวิต การที่คุณพ่อได้มาด่วนจากไปในวันที่ยังไม่สมควร และในกาลเวลาที่ลูก ๆ ยังไม่มีโอกาสทดแทนพระคุณได้เต็มทีนั้น ย่อมก่อให้เกิดความเศร้าโศกเสียใจและสลดแสนอาลัยแก่ลูก ๆ ทุกคนเป็นอย่างยิ่ง

ขอให้ผลบุญกุศลและคุณความดีทั้งมวลที่คุณพ่อ ที่รักของลูกได้ กระทำมาตั้งแต่ต้นจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตจงช่วยส่งดวงวิญญาณของคุณพ่อให้ไปสู่สุคติ และประสบสุขในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

ด้วยความรักและเคารพอย่างสูงสุด

จากลูก ๆ

คำไว้อาลัย

กระผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสเขียน คำไว้อาลัย ศาสตราจารย์ เทียมคมศฤส วัณ ที่นั กระผมได้รู้จักคุ้นเคยกับท่านเป็นอย่างมากในระยะหลัง ๆ นี้เอง โดยท่านเป็นผู้ชักนำให้เข้าไปทำงานร่วมกันในโครงการเกี่ยวกับการจัดลุ่มน้ำตัวอย่างที่ห้วยแม่โน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นงานที่ท่านรักและตั้งใจทำมากเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้โดยที่ท่านได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของงานนี้เป็นเวลานานมาแล้วงานจัดลุ่มน้ำเป็นงานที่ใหญ่มาก เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ หลายด้าน และกระผมได้เข้าไปช่วยท่านในเรื่องเล็ก ๆ เพียงส่วนเดียว ก็งานทดลองหาพืชพันธุ์ ที่จะปลูกเป็นอาชีพได้ดีในแถบดินที่เป็นภูเขา ซึ่งต่อมางาน นี้ได้บังเอิญไปสอดคล้องกับโครงการ พระบรมราชานุเคราะห์ ชาวเขา อันเป็นโครงการส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้เราได้รับพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้า ๆ ในเรื่องต่าง ๆ ที่จะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ดีขึ้น อาทิเช่น ได้รับพระราชทานเงินส่วนพระองค์สนับสนุนการดำเนินงาน ได้รับพระราชทานยืมรถยนต์ไว้ใช้ในโครงการ ตลอดจนได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิดและร่วมโต๊ะเสวยเป็นหลายครั้งหลายหน เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ศาสตราจารย์เทียมและกระผมได้มีโอกาสร่วมกันอยู่เสมอ และความใกล้ชิดกับท่านทำให้กระผมยิ่งเพิ่มความรักและนับถือเป็นอย่างยิ่ง เมื่อใดที่กระผมรู้สึกว่าการที่มหาวิทยาลัยมีเรื่องยุ่ง ๆ ที่ทำให้ศาสตราจารย์เทียมกลุ้มใจ กระผมก็มักจะชวนท่านขึ้นไปตรวจงานที่ห้วยแม่โน และมักจะได้ผลดีทุกครั้ง คือทำให้ท่านสดชื่นแจ่มใสขึ้นมาทันตาเห็น เนื่องจากท่านรักงานชิ้นนี้นานนั่นเอง เมื่อได้ไปดูเห็นงานก้าวหน้าไปก็ทำให้ท่านมีความสุข

กระผมทราบข่าวว่าท่านป่วยเป็นมะเร็งตั้งแต่เริ่มแรกทีเดียว ทำให้กระผมสงสารท่านมาก และต้องปิดไม่ให้ท่านทราบเพราะเกรงท่านจะเสียกำลังใจตลอดระยะเวลาเกือบ ๒ ปีก่อนที่ท่านจะถึงแก่กรรมนี้เป็นระยะที่โครงการของเรากำลังดำเนินไปด้วยดีเสียด้วย และเมื่อกระผมเห็นท่านชื่นชมและทุ่มเททั้งกายและใจเพื่องานชิ้นนี้ กระผมก็ยังเกิดความเศร้าใจ เพราะท่านไม่รู้ตัวเลยว่าท่านจะมีโอกาสเห็นงานชิ้นนี้ไปอีกไม่นานแล้ว มีอยู่คราวหนึ่งที่กระผมไม่ลืมคือเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ นี้เอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง

พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านเอกอรรคราชทูตและผู้แทนสถานทูตต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๑๕ ประเทศ เข้าเฝ้าที่พระตำหนักภูพิงกราชนิเวศ จังหวัดเชียงใหม่ และจัดให้คณะทูตเหล่านั้นได้เดินทางไปดูหมู่บ้านชาวเขาต่าง ๆ โดยมีศาสตราจารย์เทียมเป็นผู้นำและให้คำอธิบายปัญหาและเรื่องราวต่าง ๆ วันนั้นต้องเดินทางไปทั้งโดยเฮลิคอปเตอร์และโดยรถยนต์ กระผมพยายามอยู่ใกล้ชีวิตท่านเสมอเพราะเกรงว่าท่านจะเหนื่อยเกินไป แต่ท่านกลับบอกว่าไม่เป็นไรเวลาทำงานที่เรารักแบบนี้ไม่รู้สึกเหนื่อยหรอก แล้วท่านก็เดินนำคณะทูตไปดูอะไรต่าง ๆ อย่างกระฉับกระเฉง แต่กระผมนี้รู้ดีอยู่แก่ใจว่าสุขภาพของท่านขณะนั้นแย่มากทีเดียว ท่านยืนหยัดอยู่ได้เพราะกำลังใจแท้ ๆ กระผมยังจำได้ติดตาเมื่อท่านยืนอธิบายให้คณะทูตฟังอยู่ที่คอยบวกท่านนั้น ท่านได้เล่าอย่างละเอียดละออถึงความจำเป็นต่าง ๆ ที่จะดำเนินโครงการนี้ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ชาวเขาต่าง ๆ สัติน้ำของท่านขณะนั้นได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นและความอุทิศตน ในงานชิ้นนี้เป็นอย่างยิ่ง กระผมเชื่อว่าจากคำอธิบายของท่านในวันนั้นได้มีส่วน ทำให้ คณะทูตทั้งหลาย เห็นความสำคัญ และได้ให้ความช่วยเหลือแก่โครงการเกษตรในระยะต่อมาเป็นอย่างมาก

ขณะนี้ท่านได้จากพวกเราไปเสียแล้ว จากไปก่อนจะทันได้เห็นโครงการจัดลุ่มน้ำสำเร็จสมความตั้งใจของท่าน ทั้ง ๆ ที่ทราบล่วงหน้ากระผมก็อดใจหายไม่ได้ และก็ได้แต่ตั้งความหวังไว้ว่าจะพยายามสานงานต่อไปให้สำเร็จสมกับที่ท่านเคยให้ความไว้วางใจ

งานที่กระผมยกมากล่าวนี้เป็นแต่เพียงส่วนเล็ก ๆ ส่วนเดียวที่เป็นเกียรติคุณของศาสตราจารย์เทียม กนกฤต ท่านเป็นผู้ที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณความดีนานาประการสุดท้ายจะบรรยายให้ครบถ้วนได้ด้วยคำพูดหรือตัวอักษร เกียรติคุณความดีของท่านย่อมยังยืนอยู่ในความทรงจำของทุก ๆ คนตลอดไป และด้วยกุศลแห่งความดีที่ท่านได้กระทำไว้ กระผมขอให้ท่านจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพนั้นเทอญ

ปวีณ ปุณศรี

รักษาการในตำแหน่งคณบดีคณะเกษตร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตุลาคม ๒๕๑๓

คำไว้อาลัย

ศาสตราจารย์เทียม คมกฤต อดีตคณบดี คณะวนศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดย

นายสุจิต พานิชพัฒน์ อธิบดีกรมป่าไม้

ข้าพเจ้าและข้าราชการกรมป่าไม้รู้สึกสลดและสะเทือนใจอย่างยิ่ง เมื่อได้ทราบข่าวการถึงมรณะกรรมของท่านศาสตราจารย์เทียม คมกฤต อดีตคณบดีคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และอดีตอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งพวกเราทุกคนรักและเคารพท่านอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นสุภาพบุรุษและเป็นบูรพาจารย์การป่าไม้คนหนึ่ง ซึ่งได้ทุ่มเทเวลา กำลังสติปัญญา และชีวิต เพื่อปรับปรุงกิจการป่าไม้ของประเทศไทยตลอดมา เมื่อท่านได้ล้มป่วยลงครั้งแรก และได้เข้าไปรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช ข้าพเจ้าและภรรยาได้ไปเยี่ยมเยียนท่านสองครั้ง ก็รู้สึกว่าจะไม่มีอะไรร้ายแรงนัก เมื่อหายป่วยท่านก็ยังเดินทางไปประชุมต่างประเทศถึงสองครั้ง สำหรับการปฏิบัติราชการในหน้าที่ ท่านก็ได้ทอดทิ้งเลย ทั้งยังได้ไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระตำหนักภูพิงค์และตามเสด็จไปตรวจผลงานการแก้ปัญหาชาวเขาทำไร่เลื่อนลอยที่คอยปุยอีกด้วย พวกเราชาวป่าไม้จึงอ่อนอกอ่อนใจว่าท่านคงจะมีอายุยืนอยู่อีกนาน เพราะโดยปกติแล้ว พนักงานป่าไม้ซึ่งได้ใช้ชีวิตสมบุกสมบัน ปีนเขา ลงห้วยมาอย่างโชกโชนเมื่อตอนหนุ่ม ๆ มักจะได้เปรียบกว่าข้าราชการที่ขลุกแต่เพียงในออฟฟิศโดยไม่มีโอกาสได้ไปออกกำลังกายแต่ประการใด อาทิเช่น เจ้าคุณตรุพันธุ์พิทักษ์ อธิบดีกรมป่าไม้ไทยคนแรก และเจ้าคุณพนานุกร ได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่ออายุของท่านได้ ๘๐ ปี และ ๘๐ ปี ตามลำดับ ท่านอธิบดีกรมป่าไม้ นอกจากนั้นยังมีชีวิตอยู่แทบทั้งสิ้น อาทิเช่น หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ คุณหลวงสมานวนกิจ ฯลฯ

นอกจากนี้ เมื่อกำหนดถึงว่าชีวิตของท่านศาสตราจารย์เทียม คมกฤต เป็นชีวิตที่อยู่ในกรอบ ชีวิตที่เป็นของกรอบครว้โดยแท้ ท่านไม่เคยไปเที่ยวเตร่หรือสำมะเลเทเมากับ

ใคร ๆ ที่ไหนอีกค่ายแล้ว โรคภัยไข้เจ็บไม่น่าจะมาแผ้วพาลท่านเลย แต่ในที่สุดโรคภัยหรือมะเร็ง ซึ่งไม่เคยปรานีต่อใครและไม่มีทางจะรักษาเยียวยาได้สำเร็จ ก็ได้บังเกิดกับท่าน ศาสตราจารย์ ท่านได้ล้มป่วยลงในระยะหลังเป็นเวลาเดือนเศษ ข้าพเจ้าและภริยาก็ได้มีโอกาสไปเยี่ยมท่านที่บ้านสองครั้ง ครั้งแรกท่านยังสามารถคุยเรื่องการปรับปรุงมหาวิทยาลัย ซึ่งท่านได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการ แต่พอไปเยี่ยมครั้งหลังสุด เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๑๓ ปรากฏว่าท่านอยู่ในอาการทรุดหนักเสียแล้ว โดยได้พยายามเหลือบคาตูกุข้าพเจ้า แล้วก็หลับต๋อโดยมิได้ปรีปากพูดแต่ประการใดเลย ข้าพเจ้าและภริยาก็ปรารภกันว่า คงจะหมดหวังสำหรับท่านเสียแล้ว พอรุ่งขึ้นวันอาทิตย์ ที่ ๒๐ กันยายน ข้าพเจ้าก็ได้รับข่าวร้ายว่าท่านได้สิ้นไปเสียแล้วเมื่อเช้ามืดนั่นเอง

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสรู้จักกับท่านศาสตราจารย์เทียม กมกฤต เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่งขณะนั้น ท่านรับราชการเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการไม้ลำปาง โดยมี หม่อมเจ้าสิบลุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ดำรงตำแหน่งป่าไม้ภาคลำปาง และผู้อำนวยการกองการไม้อยู่ มีครั้งหนึ่งที่ประทับใจข้าพเจ้าอยู่อย่างไม่มีวันลืมเลือนได้ก็คือ ในตอนนั้น ข้าพเจ้าเป็นแค่เพียงพนักงานชั้นผู้น้อยอยู่ ได้ไปตรวจป่าปางป๋วยลำปางกับท่าน เนื่องจากเครื่องนอนที่เตรียมไปไม่เพียงพอ ประกอบกับสถานที่พักก็คับแคบ ท่านยังได้อนุญาตให้ข้าพเจ้านอนมุ้งเดียวกับท่าน โดยไม่มีการถือตัวแต่ประการใดเลย ท่านได้ใช้ชีวิตนอนกลางดินกินกลางทรายเยี่ยงพนักงานป่าไม้ผู้เสียสละทั้งหลาย ไม่มีการแยกชั้นวรรณะว่าใครเป็นนายหรือใครเป็นบ่าวแต่ประการใดเลย ต่อมาเมื่อข้าพเจ้าจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ก็ได้มีโอกาสมารับใช้ใกล้ชิดกับท่านอยู่ระยะหนึ่ง โดยประจำทำงานอยู่กับกองบำรุงป่า ซึ่งท่านได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากอง

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ เมื่อได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ท่านศาสตราจารย์เทียม กมกฤต ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งขณะนั้น ข้าพเจ้าและท่านอาจารย์สวัสดิ์มหาผล ได้รับทุน FAO ไปศึกษาและดูงานอยู่ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ท่านได้มีจดหมายส่วนตัวไปถึงข้าพเจ้าว่า เมื่อกลับจากดูงานครั้งนี้แล้ว จะให้ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองโครงการ ไม่ยอมให้ข้าพเจ้ากลับไปเป็นป่าไม้เขตเชียงใหม่อีก ข้าพเจ้าก็ได้เขียน

จดหมายมาขอบพระคุณในความหวังดีของท่าน แต่ก็ได้ขอรับรองว่า ข้าพเจ้ายังไม่พร้อมที่จะย้ายมาอยู่ในกรุงเทพ ฯ ด้วยเหตุผลหลายประการ แต่ท่านก็ไม่ยินยอม โดยให้เหตุผลว่า งานที่ข้าพเจ้าได้รับทุนไปดูแลศึกษาครั้งนี้ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกองโครงการโดยตรง จึงใคร่จะให้ข้าพเจ้ากลับมาปรับปรุงงานของกองนี้ แม้จะไม่เต็มใจนัก ข้าพเจ้าก็ต้องจำนนต่อเหตุผลของท่าน และรู้สึกขอบพระคุณต่อท่านเป็นอันมาก ที่ท่านได้สนับสนุนส่งเสริมข้าพเจ้าจนกระทั่งได้มีโอกาสเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งขึ้นมาตามลำดับ

ในสมัยที่ท่านศาสตราจารย์ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้อยู่นั้น ท่านได้ปกครองข้าราชการและพนักงานด้วยความเมตตาปราณีประดุจบิดากับบุตร มีพวกเราหลายต่อหลายคนนิยมเรียกท่านว่า “คุณพ่อ” ถึงกับมีคำพังเพยว่า “หากคนใดถูกท่านทุเคาแล้ว ก็อยู่ในเกณฑ์ที่แย่มาก ๆ ทั่วจะไปรตนน้ำมนต์เจี๊วต์เจี๊วต์ได้ทีเดียว” แม้ว่าท่านศาสตราจารย์เทียม กมกฤส ได้จบการศึกษาจากโรงเรียนป่าไม้ปิ่นนา ประเทศพม่าเพียงในระดับประกาศนียบัตร แต่ก็เป็นประกาศนียบัตรเกียรตินิยมชั้นสูง ด้วยความแตกฉานเชี่ยวชาญในวิชาภาษาอังกฤษทั้งในการเขียนและการพูด ข้าพเจ้าได้ทราบว่าในสมัยที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ที่ประเทศพมานั้น รัฐบาลพม่าได้เปิดการประกวดเรียงความภาษาอังกฤษทั่วประเทศ ปรากฏว่า ท่านได้รับรางวัลเป็นที่หนึ่ง ในการไปประชุมระหว่างชาติก็มักจะได้รับคัดเลือกให้เป็นประธานที่ประชุมอยู่บ่อย ๆ ประกอบกับท่านได้มีโอกาสศึกษาและทำงานในด้านกิจการป่าไม้ทั้งในและนอกประเทศอยู่หลายครั้ง จึงทำให้ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาการป่าไม้อย่างเยี่ยมยอด ทั้งยังเป็นผู้ที่กล้าออกความคิดเห็นถึงแม้จะไปกระทบกระเทือนหรือขัดผลประโยชน์ของผู้ใดก็ตาม ท่านก็ไม่เคยหวั่นเกรงต่ออิทธิพลใด ๆ ทั้งนี้ จะเห็นได้จากข้อเสนอแนะของท่านหลายตอนในหนังสือ “การป่าไม้ในประเทศไทย” ที่ท่านได้เรียบเรียงขึ้น และได้พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้

ในการรับราชการของท่านศาสตราจารย์เทียม กมกฤส นั้น ท่านได้เริ่มจากตำแหน่งที่ต้องบุกป่าฝ่าดงในสมัยเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการไม้ และได้เลื่อนชั้นมาเป็นลำดับจนเป็นหัวหน้ากองบำรุงป่า อาจกล่าวได้ว่าในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองบำรุงป่าอยู่นั้น ท่านเป็นคนแรกที่ได้ปูพื้นฐานให้แก่กิจการด้านการวางโครงการป่าไม้ และการปลูก

บำรุงป่าตามหลักวิชาการ ซึ่งกรมป่าไม้ได้ถือเป็นหลักปฏิบัติมาตราบนานเท่าทุกวันนี้ สิ่งที่พวกเราจะลืมเลือนไม่ได้เลยก็คือ พื้นที่ที่กว้างเต็มไปด้วยหินทรายและพรรณไม้หนามที่หนองแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้กลายมาเป็นที่พักตากอากาศอย่างชั้นเยี่ยมของประชาชนทั่วไปอยู่สมัยหนึ่งนั้น ก็เนื่องจากฝีมือของท่านผู้นี้ ที่ได้ทุ่มเทปลูกสร้างสวนป่าไม้สนทะเลขึ้น แท้ก็เป็นที่น่าเสียดายที่อนุสรณ์แห่งนี้ของท่าน ทางราชการได้เอาไปใช้ประโยชน์ด้านการทหาร เสีย สวนพฤกษศาสตร์พุแค สระบุรี ซึ่งเป็นแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย ก็เกิดขึ้นมาในสมัยที่ท่านเป็นหัวหน้ากองบำรุงป่า

เมื่อได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ท่านศาสตราจารย์เทียม คมกฤส ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๕ จนถึงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๐๐ ท่านก็ได้มีบทบาทในการปรับปรุงราชการป่าไม้ทั้งในด้านการบริหารและวิชาการขึ้นอย่างเป็นประวัติการณ์ สิ่งแรกที่ควรนำมากล่าวไว้ในที่นี้ก็คือที่ทำการของกรมป่าไม้ในปัจจุบันซึ่งเป็น อาคารที่ใหญ่โตสง่างามเหมาะสมสำหรับเป็นที่ทำการ รัฐบาล ตั้งอยู่ที่บางเขนก็ได้รับงบประมาณมาปลูกสร้างขึ้นในสมัยของท่าน แต่เดิมกรมป่าไม้ไม่มีที่ทำการเป็นของตนเองมาเลย ต้องเช่าอาคารอยู่ในเมืองมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕๐ ปี จึงถือว่าเป็นอนุสรณ์ที่พนักงานป่าไม้ทุกคนควรจดจำและระลึกถึงท่านอย่างไม่มีวันลืมเลือน

กิจกรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการจัดตั้งป่าไม้แขวง (Forest Ranger) เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำอยู่ในป่า ทำหน้าที่ป้องกันและบำรุงรักษาป่าตามแบบของอารยประเทศ ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงเป็นหน่วยป้องกันรักษาป่า ซึ่งนับว่าป่าไม้ได้รับการคุ้มครองดีขึ้นกว่าในสมัยเดิมมาก

จากการที่ได้จัดตั้งป่าไม้แขวงขึ้นเพื่อป้องกันรักษาป่านี้ ก็ปรากฏว่าได้มีคนร้ายที่ลักตัดไม้ทำลายป่าบางคนได้ลอบสังหารพนักงานป่าไม้แขวงและผู้ช่วยถึงแก่กรรมไปบางนาย ท่านศาสตราจารย์เทียม คมกฤส จึงได้มอบหมายให้ข้าพเจ้าจัดสร้างภาพยนตร์เรื่อง “กั๊วานไพร” ขึ้นฉายตามโรงภาพยนตร์ในพระนครและต่างจังหวัด เพื่อแสดงให้เห็นชีวิตของพนักงานป่าไม้ผู้ที่ต้องปฏิบัติงานในท้องถื่นที่แวดล้อม ด้วยภัยอันตราย นานาประการ ในการพิทักษ์รักษามรดกอันล้ำค่าของชาติ และเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณประโยชน์

และความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ นอกจากเพื่อประโยชน์ดังกล่าวแล้ว ท่านยังได้นำเงิน รวยได้จากการฉายภาพยนตร์กังวานไพร ไปสมทบทุนสวัสดิการกรมป่าไม้ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นใน สมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้

สำหรับในด้านวิชาการป่าไม้ ท่านก็ได้รื้อฟื้นโรงเรียนป่าไม้แพร่ ซึ่งกรมป่าไม้ได้ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ และต่อมาได้ยุบเลิกและปรับปรุงเป็นคณะวนศาสตร์ และโอน ไปสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๖ นั้น ให้กลับเป็นโรงเรียนป่าไม้เพื่อ สอนวิชาตามหลักสูตรสองปีของ Forest Ranger ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ จนสามารถผลิต นักศึกษาออกมาดำรงตำแหน่งป่าไม้อำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วย และทำงานด้านวิชาการ เป็นจำนวนถึง ๑,๔๒๔ คน ซึ่งนับว่าเป็นการเพิ่มพูนนักวิชาการระดับ Sub-professional อันเป็นกำลังสำคัญในการบริหารราชการป่าไม้มาก

กิจกรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ควรจารึกไว้ในสมัยที่ท่านศาสตราจารย์เทียม กมกฤต เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ก็คือ การปรับปรุงโครงการป่าไม้สัก ซึ่งสมัยเดิม ป่าไม้สักที่ อยู่ในหน่วยโครงการเดียวกัน แต่มีได้มีอาณาเขตติดต่อเป็นผืนเดียวกัน ทั้งยังมีภาคป่าภาค เบียด ให้มาเป็นป่าโครงการที่สมบูรณ์ขึ้น เป็นจำนวนรวม ๔๐ หน่วย โดยให้แต่ละหน่วย โครงการ มีพื้นที่ต่อเนื่องกัน และแบ่งเป็น ๓๐ แปลงตัดฟัน กำหนดให้ทำไม้ปีละ ๑ แปลง ส่วนป่าไม้กระยาเลยซึ่งเคยอนุญาตแบบรายย่อย โดยกำหนดโควตาหรือจำนวนจำกัดของไม้ มีค่าชนิดต่าง ๆ ที่ขออนุญาตรายปี ขึ้นเป็นรายอำเภอ ส่วนไม้ที่ไม่มีค่า ก็ถือเป็นไม้นอก วงจำนวนจำกัด มอบการอนุญาตไว้กับอำเภอและจังหวัดให้มาเป็นโครงการป่าไม้กระยาเลย ชั่วคราว โดยเลียนแบบป่าโครงการไม้สัก จึงทำให้การทำไม้กระยาเลยเป็นไปตามกำลังผลิต ของป่ายิ่งขึ้น ทั้งยังสะดวกต่อการควบคุมอีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นรากฐานอันสำคัญที่นำไปสู่ การอนุญาตสัมปทานระยะยาว ๓๐ ปี ซึ่งกรมป่าไม้กำลังพิจารณาคำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

อีกเรื่องหนึ่งที่เห็นว่ามีสำคัญที่ควรบันทึกไว้ในที่นี้ก็คือ การจัดตั้งบริษัท ป่าไม้ประจำจังหวัด โดยชักชวนให้บรรดาบุคคลที่มีอาชีพทำไม้และมีอุปกรณ์ในการทำไม้ รวบรวมกันจัดตั้งเป็นบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดขึ้น โดยมีรัฐบาลถือหุ้นร่วมอยู่ด้วย ทั้งนี้ เพื่อ ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีจิตใจรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้และมีโอกาสได้รับผลประโยชน์

คอบแทนจากป่าไม้ในท้องถิ่นที่คนทำนากอาศัยอยู่ และเพื่อนำไม้ที่บริษัททำออกมาบ่อน
 ความต้องการของโรงเลื่อยในท้องถิ่นซึ่งขาดแคลนไม้ด้วย บริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดที่จัดตั้ง
 ขึ้นตามนโยบายของท่านศาสตราจารย์เทียม กมกฤต ส่วนใหญ่เป็นทางภาคเหนือ เพื่อรับ
 อนุญาตสัมปทานทำไม้สักมีรวม ๘ บริษัทด้วยกัน เท่าที่ข้าพเจ้าสับคับริบฟังปรากฏว่า การ
 ทำไม้สักของบางบริษัท เช่น จังหวัดแพร่และจังหวัดตากได้ผลดีมาก ทั้งป่าไม้สักก็ได้รับ
 การคุ้มครองรักษาเป็นอย่างดี บริษัทมีผลกำไรสูง ทั้งยังแบ่งปันผลกำไรสุทธิจำนวนหนึ่ง
 ไปบำรุงสาธารณูปโภคในท้องถิ่นอีกด้วย แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าเนื่องจากความกดดันทางการเมือง
 ในสมัยนั้น บริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดเท่าที่มีอยู่ได้กลายมาเป็นลูกช่วงทำไม้ขององค์การ
 อุตสาหกรรมป่าไม้ไปเสีย อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้ายังมีความเห็นเช่นเดียวกับท่านศาสตราจารย์
 เทียม กมกฤต ในข้อที่ว่า การที่จะจัดการป่าไม้ของชาติให้สมบูรณ์แบบใดนั้น ประชาชน
 ควรจะมีบทบาทมากขึ้น แทนที่จะปล่อยให้เป็นเรื่องของรัฐแต่ฝ่ายเดียว การที่ยุโรปสหรัฐ-
 อเมริกาและญี่ปุ่น สามารถป้องกันรักษาป่าและจัดการกับป่าไม้ได้ดังนี้ เนื่องจาก ๖๐%—๗๐%
 ของป่าของเขาเป็นป่าเอกชน เจ้าของป่าย่อมลงทุนดูแลรักษาและจัดการได้ดีกว่ารัฐ
 เพราะเป็นผลประโยชน์ของตนเอง เมื่อข้าพเจ้าได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑
 ตุลาคม ๒๕๐๗ สิ่งแรกที่ข้าพเจ้าได้เสนอก่อนกระทรวงเกษตรและรัฐบาลก็คือ สัมปทานระยะ
 ยาวสำหรับการทำป่าไม้เลนและป่าบก ซึ่งคณะรัฐมนตรีก็ได้กรุณาอนุมัติเห็นชอบในหลัก
 การเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๐๘ และวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๑ ตามลำดับ สำหรับป่า
 เลนก็ได้เปิดประมูลรับอนุญาตสัมปทานระยะยาว ๑๕ ปีไปแล้ว ๓๐๐ กว่าหมวกตัดพื้น ส่วน
 สัมปทานระยะยาวทำไม้กระยาเลยป่าบก ๓๐ ปี นั้น ขณะนี้ก็กำลังอยู่ในระหว่างการจัดตั้งอยู่
 แต่บริษัททั้งกล่าวก็ยังคงดำเนินการกับป่าไม้กระยาเลยเท่านั้น ส่วนป่าไม้สักยังเป็นขององค์การ
 อุตสาหกรรมป่าไม้อยู่

ในด้านความช่วยเหลือจากต่างประเทศก็ปรากฏว่ากรมป่าไม้ได้รับมาจำนวนมากใน
 สมัยของท่านศาสตราจารย์เทียม กมกฤต กล่าวคือ FAO ได้จัดส่งผู้เชี่ยวชาญถึง ๓ คนด้วยกัน

คือ Dr. F. Loetsch ศัญชาติเยอรมัน มาดำเนินการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ Mr. Jag adamba Prasad ศัญชาติอินเดีย มาช่วยเหลือในด้านค้นคว้าทดลองทางวนวัฒนวิทยา Dr. K.A. Miedler ศัญชาติออสเตรเลีย มาช่วยเหลือในด้านการอบและอบน้ำยาไม้

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นแต่เพียงกิจกรรมและความก้าวหน้าบางประการที่ท่านศาสตราจารย์เทียม กมกฤส ได้เป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการไว้ เป็นที่น่าเสียดายว่าโครงการที่สำคัญบางประการต้องเปลี่ยนแปลงหรือเลิกกันไป เพราะได้ถูกอิทธิพลทางการเมืองสมัยนั้นมาบีบบังคับ จนถึงกับที่ท่านต้องพ้นจากตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ไป ข้าพเจ้ายังจำได้ดีว่า ข้าราชการกรมป่าไม้แทบทุกคนเสียใจและบางคนถึงกับหลั่งน้ำตาร้องไห้ เมื่อท่านที่เราเคารพยิ่งต้องถูกย้ายจากกรมป่าไม้ไปประจำกระทรวงเกษตร ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากในระยนั้น แต่นั่นน้อยย่อมแพ้ไฟอยู่เป็นธรรมดา อย่างไรก็ตาม ด้วยคุณงามความดีและชื่อเสียงที่ท่านได้สร้างไว้จนเป็นที่ปรากฏชัด ท่านจึงได้รับการพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งคณะบดีคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อันเป็นตำแหน่งที่นับว่าสูงส่งและมีความสำคัญต่อการศึกษาวิชาการป่าไม้ของชาติเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งท่านก็ได้ทุ่มเทเวลาและสติปัญญาปรับปรุงคณะวนศาสตร์ จนสามารถผลิตนักศึกษาซึ่งเพียบพร้อมด้วยความรู้ความชำนาญมาเป็นกำลังสำคัญของกรมป่าไม้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ บริษัทไม้อัดไทย จำกัด และหน่วยราชการ ตลอดจนบริษัท อื่น ๆ หลายแห่ง

เมื่อเราต้องสูญเสียบุคคลที่เป็นสุภาพบุรุษ บุคคลที่อุทิศชีวิตเพื่ออุดมการณ์ของการป่าไม้ และบุคคลที่เพียบพร้อมด้วยความเมตตาปรานี และบุคคลที่บำเพ็ญแต่คุณประโยชน์มาตลอดชีวิต ไปเช่นนั้น ย่อมนำความเศร้าสลดใจมาสู่ครอบครัว ญาติ มิตร และข้าราชการ พนักงานป่าไม้ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าในนามข้าราชการกรมป่าไม้ จึงใคร่ขออน้อมจิตอธิษฐาน อารธนาคุณพระรัตนตรัยและอาณิสสแห่งบุญกุศลที่ท่านศาสตราจารย์เทียม กมกฤส ได้บำเพ็ญมา จงเป็นพลวบัจจยส่งเสริมให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่าน เสดวยสุขอยู่ในสัมปรายภพนั้น เทอญ ฯ

หน้าว่าง

อาลัยคุณเทียม กนกกุล

การสูญเสียคุณเทียม กนกกุล ไปจากวงญาติและมิตรสหายทั่ว ๆ ไป นั้น พวกเราทราบกันอยู่ดีว่าเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่พ้น เพราะนับตั้งแต่ได้ทราบผลการวินิจฉัยของนายแพทย์ และการผ่าตัดกะเพาะแล้วเราก็ตราบว่าคุณเทียม คงจะอยู่ได้อีกไม่นานนัก แต่ในใจก็ภาวนาว่าขอให้ท่านอยู่ได้นานที่สุดเท่าที่ร่างกายจะทนทานได้จากเชื้อร้ายของมะเร็ง แต่อย่างไรก็ดีในที่สุด วันนั้นก็มาถึง.....ก็วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๓ ซึ่งเป็นวันที่พวกเราต้องเศร้าโศกเสียดายคุณเทียมด้วยดวงใจอันแสนห่อเหี่ยวเพราะท่านทนต่อโรคนี้นต่อไปไม่ไหว

คุณเทียมและข้าพเจ้ารู้จักชอบพอกันมาตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนเซนต์คาเบรียล อยู่ด้วยกัน ราว ๆ สมัย พ.ศ. ๒๔๖๘ หรือประมาณ ๔๕ ปีมาแล้ว สมัยนั้นท่านเจ้าคุณประเสริฐสงคราม ผู้บิดาเป็นผู้บัญชาการกองพลทหารนครราชสีมา และมีบ้านเล็ก ๆ ในกรุงเทพฯ ไว้ให้คุณเทียมปกครองน้อง ๆ อยู่ด้วย กับที่บางกระบือในซอยของศรีรักษ์ ตอนนั้นเป็นที่สวนอยู่ มีผลหมากรากไม้หลายชนิด ทั้งฝรั่ง, มะม่วง, แดงยังมีเชอร์รี่สด ๆ อยู่กันหนึ่งค้วย ขณะนั้นก็มีคุณทวน, คุณทบ อยู่ด้วย คุณทบยังเล็กอยู่ยังไม่ได้เข้าโรงเรียน พวกเรา อาทิ เช่นสกล สามเสน, สวัสดิ์ มหาผล, และผมมักจะมาชุลกอยู่กับคุณเทียมและคุณทวน คุณทบ ในวันพฤหัสบดีหรือวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันโรงเรียนปิดและใช้เวลาทำการบ้าน ซึ่งโรงเรียนให้ไว้อย่างมากมาย ฉีกข้ออะไรก็ไปถามคุณทวนได้ดั้น กลางวันก็หาก้วยเคี้ยว บะหมี่ หรือ ข้าวต้มรับประทานกัน—ทั้งนี้เป็นประจำจนกระทั่งจบชั้นหกและแยกย้ายกันไปเรียนต่อ ม. ๗-๘ ที่อัสสัมชัญบ้าง วัดบวรบ้าง, วัดเทพศิรินทร์บ้างแล้วแต่สะดวก

โชคชะตาสักนាំให้คุณเทียมได้ทุนของ ของกรม ป่าไม้ไปเรียน วิชาการป่าไม้ที่ พม่า แล้วกลับมารับราชการในกรมป่าไม้ แล้วโชคก็ชักนាំให้ผมและคุณสวัสดิ์ มหาผล สอบชิงทุนของกรมป่าไม้ได้และกลับมารับราชการในกรมป่าไม้เช่นกัน ดังนั้นเราจึงได้ร่วมรับราชการกรมป่าไม้ต่อไปด้วยกันอีกทราบจนกระทั่งคุณเทียมถูกโอนไปเป็นศาสตราจารย์คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตลอดเวลาที่รับราชการร่วมกันอยู่จนกระทั่งเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ เราก็คงคบหากันอยู่ต่อไป โดยมีได้มีการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์เลย ฉะนั้นจึงอาจเรียกได้

คุณเทียมและข้าพเจ้าได้คบหาสนิทสนมกันมาตั้งแต่เด็กจนแก่เฒ่าไปด้วยกัน คุณเทียมเป็นทั้งพี่ชายใหญ่ของพวกเราและเป็นทั้งเพื่อน มีแต่ความเมตตาปราณี โดยอุ้มช่วยเหลือในคราวซาวเซ่และปลอบโยนในคราวทุกข์ ข้าพเจ้าอาจกล่าวได้ว่าอุปนิสัยใจคอคุณเทียมสุ่มรอบคอบมาก และเป็นเช่นนั้นมาตั้งแต่เด็กแล้ว จนกระทั่งเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในวงราชการ ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นคุณเทียม มีอาการหัวโหมกด้วยโมหะ โทสะจริตเลยแม้แต่ครั้งเดียว เป็นผู้ที่มีสติได้ดีและมีอารมณ์เยือกเย็นสม่ำเสมออย่างที่หาผู้ใดเสมอเหมือนได้ จนกระทั่งข้าราชการในบังคับบัญชาในกรมป่าไม้ทุกคนกล่าวว่า ถ้าใครทำให้คุณเทียมพินเสียและถูกคุกจากคุณเทียมได้คนนั้นก็ช่วยเต็มที่ ยิ่งในเรื่องการป่าไม้ด้วยแล้ว คุณเทียมคิดก้าวหน้าแต่เรื่องการปรับปรุงการป่าไม้ของเราอยู่ตลอดเวลา ในระยะหลังที่ดำรงตำแหน่งคณะบดีคณะวนศาสตร์อยู่นั้น พบข้าพเจ้าที่ไร้วี่แววแต่เรื่องข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เรายังมีอยู่หรือมีฉะนั้นก็เสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ แปลก ๆ ให้ข้าพเจ้าได้พิจารณาไปลองปฏิบัติดูเสมอ ๆ นับว่าจิตใจของท่านเป็นนักการป่าไม้อย่างจริงจัง ลึกซึ้งลงไปถึงแก่น เปี่ยมไปด้วยอุทิศตนและความรักป่าไม้ รักธรรมชาติ

ผลงานเด่นของท่านในระหว่างอยู่กรมป่าไม้มีมากมายหลายเรื่อง แต่ที่เด่นที่สุดคือการริเริ่มสร้างสวนพฤกษศาสตร์ พุแค ที่สระบุรี การริเริ่มสร้างวนอุทยานมวกเหล็ก ที่สระบุรี การสร้างสวนสน (ทะเล) ที่หนองแก อำเภอบางละมุงและที่ห้วยยาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อสาธิตเรื่องการ Reclaim ที่ดินชายทะเลที่ทิ้งอยู่ว่างเปล่า และการริเริ่มวางแผนจัดการป่าเลน ที่สตูล เพื่อเป็นตัวอย่างแก่การจัดการป่าเลนอื่น ๆ ต่อไป ฯลฯ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังได้พรรณาเพียงสั้น ๆ นี้ ข้าพเจ้าผู้คบหากับคุณเทียมมา

ตั้งแต่เด็กจนทราบเท่าวันที่ท่านถึงแก่กรรม จึงขอฝากคำอาลัยด้วยความเศร้าสลดใจยิ่งไว้แก่คุณเทียม ณ ที่นี้ด้วย ขอคุณสละบุญราศรีและความดีทั้งหลายที่ท่านได้ประกอบไว้ในโลกนี้ จงกลบรกรกาลให้วิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่าน จงประสบความสุขสันติในสัมปรายภพตลอดขั้วนิรันดร์ เทอญ

กริต สามะพุทธิ

รองอธิบดีกรมป่าไม้

๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๓

รำลึกถึงท่าน

เมื่อประมาณกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ข้าพเจ้าได้รับคำสั่งให้ย้ายมารับราชการประจำกองบำรุงรักษาป่า กรมป่าไม้ ในขณะนั้น ท่าน (คุณเทียม คมกฤต) ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากอง นับเป็นครั้งแรกที่ได้รู้จักตัวท่าน ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติราชการอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของท่านต่อมาเป็นเวลาประมาณ ๑๐ ปี ในตำแหน่งพนักงานป่าไม้จัตวา จนถึงตำแหน่งหัวหน้าแผนก ต่อจากนั้นจึงได้ย้ายไปรับราชการประจำในส่วนภูมิภาค ในโอกาสที่ข้าพเจ้าได้รับราชการใกล้ชิดเป็นเวลานานเช่นนี้ จึงได้รู้ซึ้งถึงจิตใจของท่านเป็นอย่างดีว่าเป็นผู้ที่โอบอ้อมอารี มีความปรารถนาดีต่อบุคคลทั่วไป เป็นที่เคารพรักใคร่ของบรรดาพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาเป็นอย่างยิ่ง

ท่านเป็นผู้ที่มีความละเอียดรอบคอบ ทั้งนี้ จะเห็นได้จากการจัดทำระเบียบเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ เช่นระเบียบปฏิบัติราชการกองบำรุง และกองโครงการ (ปัจจุบัน) เป็นต้น ระเบียบการนี้ได้จัดทำขึ้นอย่างละเอียดลออ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงาน อนึ่ง ในการสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติ การสนาม หากว่าเจ้าหน้าที่ยังไม่เคยปฏิบัติงานนั้นมาก่อนแล้ว ตามปกติท่านจะจัดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้นอาวุโสออกไปควบคุมอบรมให้ความรู้จนเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้งเป็นระยะเวลาหนึ่งก่อน สำหรับตัวข้าพเจ้าเองนั้น เมื่อได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติงานทางวิชาการในท้องที่ป่าไม้ ท่านได้เคยร่วมเดินทางออกไปแนะนำวิธีดำเนินงาน ตลอดจนวางรูปงานที่ควรจะต้องปฏิบัติต่อไป หรือมิฉะนั้นก็จะได้รับคำสั่งแนะนำแนวทางปฏิบัติให้ทราบโดยละเอียดก่อนออกปฏิบัติงาน ความรู้ที่ข้าพเจ้าได้รับเมื่อครั้งประจำกองบำรุงรักษาป่าได้นำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติราชการในเวลาต่อมาเป็นผลดี เพราะทำให้การปฏิบัติราชการได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและรวดเร็ว

ท่านเป็นผู้มีความริเริ่มและมีความคิดเห็นก้าวหน้า เมื่อกองบำรุงรักษาป่าได้รับ อัตรากำลังจากผู้สำเร็จการศึกษาโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ รุ่นแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ จำนวนเพียง ๔ นาย (ซึ่งมีข้าพเจ้ารวมอยู่ในจำนวนนี้ด้วย) ท่านได้เริ่มดำเนินงานทาง กำนวนวิชาการโดยมิชักช้า เช่นการสำรวจเพื่อการวางโครงการป่าไม้ การสำรวจท้องที่ป่าไม้

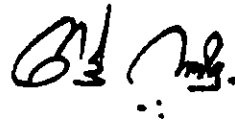
เสื่อมโทรมเพื่อการปลูกสร้างสวนป่า ในชื่อ ๆ มา แม้ว่าจะได้รับอัตรากำล้างเพิ่มขึ้นอีก แต่ก็ไม่มากนัก แต่งานทางด้านวิชาการก็ได้หยุดยั้ง ได้จัดวางโครงการป่าไม้ป่าหัวหวาย อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ การสำรวจจัดวางโครงการป่าเลนจังหวัดสตูล โครงการปลูกสร้างสวนป่า ได้ปลูกสร้างสวนสน หนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สวนสักห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ สวนสักห้วยตาก อำเภองาว จังหวัดลำปาง ฯลฯ เมื่อได้เริ่มงานทางวิชาการไปได้ไม่มากนักก็ต้องประสบด้วยความยุ่งยาก อันเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ งานที่ปฏิบัติอยู่จึงขยายออกไปไม่ได้มากนักเท่าที่ควร แต่ก็เป็นการวางรากฐานให้การดำเนินงานทางด้านนี้เป็นไปด้วยดีในระยะเวลาต่อมา นอกจากนี้ท่านยังได้ริเริ่มงานทางด้านวนวัฒนวิจัย และการบำรุงป่าธรรมชาติพร้อมกันไปด้วย กิจกรรมที่ควรจะกล่าวถึงอีกประการหนึ่งก็คือ การรวบรวมปรับปรุงโครงการป่าสัก เพราะแต่เดิมป่าไม้สักบางโครงการนั้น ป่าภาคปิด และภาคเปิดแยกอยู่ห่างไกลจากกัน ไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ กองบำรุงรักษาป่าได้ทำการปรับปรุงใหม่โดยไม่ต้องหยุดการทำงาน ไม่มีภาคปิด ภาคเปิด รวมเป็น ๔๐ โครงการด้วยกัน และยังใช้อยู่จนทุกวันนี้

โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวว่า ท่านเป็นผู้ที่รักการป่าไม้ด้วยชีวิตจิตใจ โดยแท้ ก็ไม่เป็นการเกินความจริงไปเลย ท่านมีความกตริเริ่มที่จะให้ราชการด้านป่าไม้ได้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักการการป้องกันป่าไม้มิให้ถูกทำลายเป็นหลักการสำคัญอันดับแรก หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้สงบลงแล้ว ได้มีปรากฏการณ์ที่น่าวิตกอย่างยิ่งสำหรับนักการป่าไม้ นั่นก็คือการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าได้ลุกลามรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ ท่านได้ริเริ่มการจัดตั้งหน่วยงานป่าไม้แขวงขึ้น โดยหวังไว้ว่าเมื่อได้กระจายกำลังพนักงานเจ้าหน้าที่ให้อยู่ในท้องที่ป่าไม้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้รับอนุญาตทำไม้แล้ว จะได้ผลในทางป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ได้ริเริ่มการจัดตั้งบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัด ให้พ่อค้าประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้ถือหุ้น เมื่อผู้ถือหุ้นของบริษัท ๆ ได้รับประโยชน์โดยตรงจากป่าไม้ในท้องที่ของตน ก็จักเกิดความรักและหวงแหนป่าและจะได้ช่วยกันปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าด้วยอีกทางหนึ่ง แม้ว่าในระยะหลังนี้ท่านไปดำรงตำแหน่งคุณ

(๑๓)

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แล้วก็ตาม ท่านก็ยังสนใจเรื่องราวความเป็นไปของงานทำนบป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า แสดงถึงความห่วงใยในสวัสดิภาพป่าไม้เมืองไทยเราเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นท่านก็ยังเขียนบทความและความเห็นเกี่ยวกับการป่าไม้ออกเผยแพร่อยู่เสมอ ๆ

เมื่อข้าพเจ้าได้รับทราบข่าวว่าท่านถึงแก่อนิจกรรมเสียแล้ว เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๓ ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกเสียสลดและอาลัยถึงท่านเป็นอย่างยิ่ง ในความรู้สึกของข้าพเจ้าเห็นว่าประเทศไทยเราได้สูญเสียนักการทำนบป่าไม้ที่สำคัญยิ่งไปอีกท่านหนึ่งแล้ว ฉะนั้นในโอกาสที่จะพระราชทานเพลิงศพท่านครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐาน ให้บรรดาคุณกรรมซึ่งท่านได้สร้างสมไว้เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ จงเป็นพลังส่งผลสนองให้ดวงวิญญาณของท่าน (คุณเทียม กมกฤต) ได้ไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

(นายตรี กกกำแหง)

กรมป่าไม้

๒๘ มกราคม ๒๕๑๔

การป่าไม้
ใน
ประเทศไทย

บทที่ ๑

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย ดินฟ้าอากาศ และปัจจัยชนิดต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดมีป่าชนิดต่าง ๆ ขึ้นในประเทศไทย

ข้อ • ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย

ประเทศไทยตั้งอยู่ในระหว่างเส้นแวง (latitude) ๕° — ๒๑° เหนือ และระหว่าง
เส้นรุ้ง (longitude) ๙๗° — ๑๐๖° ตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ ๓๒๑,๒๕๐,๐๐๐ ไร่ หรือ
ประมาณ ๕๑๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร

ตามลักษณะภูมิประเทศพอจะแบ่งออกเป็นภาคต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้ :—

- ก. ภาคเหนือหรือที่ราบสูงภาคตะวันตกเฉียงเหนือ (North-West Highlands)
- ข. ภาคกลางหรือที่ราบของลุ่มน้ำเจ้าพระยา (Chao Phya Plain)
- ค. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือที่ราบสูงโคราช (Korat Plateau)
- ง. ภาคตะวันออกหรือภาคจันทบุรี (Chantaburi Region)
- จ. ภาคใต้ (South or Peninsular Region)

ที่สูงของภาคเหนือและภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่ภูมิประเทศเป็นภูเขา มี
ที่ราบที่กว้างขวางอยู่บ้าง เฉพาะตามริมลำน้ำใหญ่ ๆ ภาคนี้ทางด้านเหนือมีทิวเขาแดนลาว
กันเป็นเขตระหว่างลุ่มแม่น้ำสาละวินและลุ่มแม่น้ำโขง ทางด้านตะวันตกมีทิวเขาถนน
ธงไชยเป็นเขต ทางด้านใต้มีเขตติดต่อกับที่ราบของลุ่มน้ำเจ้าพระยา ส่วนทางทิศตะวันออก
มีทิวเขาหลวงพระบางและเพชรบูรณ์เป็นเขต

ในบริเวณภาคนี้ สลับซับซ้อนไปด้วยทิวเขาใหญ่น้อย ซึ่งส่วนใหญ่มีแนวขนานกัน
ไปจากเหนือมาใต้ และเป็นต้นน้ำของแม่น้ำที่สำคัญของประเทศไทย ๔ สาย คือ แม่น้ำปิง
วัง ยม น่าน ซึ่งไหลลงมาบรรจบกันที่ปากน้ำโพ และบริเวณใกล้เคียง แล้วรวมกันเป็น

แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งไหลผ่านที่ราบของภาคกลางออกไปสู่ทะเลที่อ่าวไทยอีกต่อหนึ่ง ในภาคนี้เป็นถิ่นกำเนิดของป่าไม้สักที่มีในประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่

ที่ราบของกลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีอาณาเขตในบริเวณลุ่มน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งหมดภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และเป็นที่นาเกือบทั้งหมด ป่าไม้มีเพียงเล็กน้อย

ที่ราบสูงโคราชมีอาณาเขตอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และมีทิวภูเขาตงเหล็กและเพชรบูรณ์กันเป็นเขตทางทิศตะวันตก ทิวภูเขาตงพญาเย็นเป็นเขตทิศใต้และมีแม่น้ำโขงเป็นเขตทางเหนือและตะวันออก มีแม่น้ำที่สำคัญ ๒ สายในภาคนี้ คือแม่น้ำมูลและแม่น้ำชี ในภาคนี้ป่าไม้ที่มีอยู่ทั้งหมดเกือบครึ่งหนึ่งเป็นป่าเต็ง ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยไม้เต็งรัง

ภาคจันทบุรี มีอาณาเขตอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทย และมีอ่าวไทยกันเป็นเขตทางทิศใต้และตะวันออก ภาคนี้ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเขาและลูกเนินและมีป่าไม้ชนิดที่ไม่ผลัดใบขึ้นอยู่ทั่วไป

ภาคใต้มีอาณาเขตอยู่ทางใต้ในแหลมมลายูและมีทิวเขาตะนาวศรีอยู่ในตอนกลางจนไปจรดประเทศมาเลเซีย มีอ่าวไทยเป็นเขตด้านตะวันออก และมหาสมุทรอินเดียเป็นเขตด้านตะวันตก ภาคนี้ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบริมชายฝั่งทะเล นอกนั้นเป็นเขาและลูกเนิน ในภาคนี้มีป่าไม้ชนิดที่ไม่ผลัดใบขึ้นอยู่ทั่วไป เช่นทางภาคจันทบุรี

ข้อ ๒. ดินฟ้าอากาศ (climate)

ตามเอกสารเรื่องอุทุนิยมวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจและการทหารของชาติ ของพลเรือโท สนิธ เวสารัชชานันท์ ซึ่งพิมพ์เสนอวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อ ๗ กันยายน ๒๕๐๗ ได้กล่าวถึงสภาพดินฟ้าอากาศในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยไว้อย่างละเอียด ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ :—

รายการ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคใต้ฝั่งตะวันออก	ภาคใต้ฝั่งตะวันตก
๑. อุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือน	๒๖.๕°C	๒๖.๖°C	๒๘.๑°C	๒๗.๗°C	๒๗.๒°C	๒๗.๒°C
๒. อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดรายเดือน	๓๒.๖°C	๓๒.๓°C	๓๖.๒°C	๓๒.๕°C	๓๑.๖°C	๓๖.๔°C
๓. อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดรายเดือน	๒๐.๕°C	๒๑.๐°C	๒๓.๐°C	๒๓.๑°C	๒๒.๘°C	๒๓.๑°C
๔. ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยรายเดือน	๗๓.๔	๗๑.๖	๗๑.๘	๗๖.๘	๗๕.๗	๘๑.๓
๕. ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดรายเดือน	๘๓.๑	๘๑.๓	๘๐.๔	๘๒.๑	๘๒.๘	๘๔.๔
๖. ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุดรายเดือน	๕๕.๖	๕๕.๕	๕๖.๖	๖๓.๔	๖๖.๘	๖๘.๔
๗. ค่าเฉลี่ยรายเดือนของจำนวนน้ำฝนและวันฝนตก						
ตอนเหนือของภาค	๑๒๔๕.๘ ม.ม. ๗๕.๘ วัน	๑๔๗๔.๗ ม.ม. ๘๑.๕ วัน	—	๑๘๑๓.๖ ม.ม. ๑๐๒.๒ วัน	—	—
ตอนกลางของภาค	—	—	—	๑๓๓๒.๐ ม.ม. ๘๖.๒ วัน	—	—
ตอนใต้ของภาค	๑๒๗๘.๕ ม.ม. ๘๕.๑ วัน	๑๒๖๖.๑ ม.ม. ๗๖.๐ วัน	—	๓๖๒๓.๐ ม.ม. ๑๕๑.๕ วัน	—	—
เฉลี่ยทั้งหมด			๑๓๗๕.๗ ม.ม. ๘๖.๕ วัน		๑๘๓๔.๔ ม.ม. ๑๐๐.๓ วัน	๒๘๔๘.๖ ม.ม. ๑๒๑.๓ วัน

หมายเหตุ สถิติดังกล่าวเป็นสถิติระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๑ แก่จำนวนปีที่เก็บสถิติจากสถานีต่าง ๆ ไม่เท่ากันทุกสถานี

ภาคเหนือตอนเหนือ มีสถานีตรวจอากาศและสถานีวัดน้ำฝนที่เชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ น่าน ลำพูน ลำปาง แม่สะเรียง แพร่

ภาคเหนือตอนใต้ มีสถานีตรวจอากาศและสถานีวัดน้ำฝนที่อุตรดิตถ์ สุโขทัย ตาก พิชณุโลก แม่สอด กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ มีสถานีวิจัยอากาศและสถานีวิจัยน้ำฝนที่เลย นครพนม สกลนคร มุกดาหาร หนองคาย อุตรธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ มีสถานีวิจัยอากาศและสถานีวิจัยน้ำฝนที่ร้อยเอ็ด สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ นครราชสีมา มหาสารคาม ชัยภูมิ

ภาคกลาง มีสถานีวิจัยอากาศและสถานีวิจัยน้ำฝนที่นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี อ่างทอง สระบุรี สุพรรณบุรี อยุธยา กาญจนบุรี ปทุมธานี กอนเมือง นนทบุรี นครปฐม กรุงเทพฯ บางเขน ธนบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร ราชบุรี และสมุทรสงคราม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสถานีวิจัยอากาศ และสถานีวิจัยน้ำฝนที่ นครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี อยุธยาประเทศ

ภาคตะวันออกเฉียงกลาง มีสถานีวิจัยอากาศและสถานีวิจัยน้ำฝนที่ชลบุรี สัตหีบ ระยอง

ภาคตะวันออกตอนใต้ มีสถานีวิจัยอากาศและสถานีวิจัยน้ำฝนที่จันทบุรี ตราก กลองใหญ่

ภาคใต้ฝั่งตะวันออก มีสถานีวิจัยอากาศและสถานีวิจัยน้ำฝนที่เพชรบุรี หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร บ้านดอน นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง บัตตานี ยลา นราธิวาส

ภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีสถานีวิจัยอากาศและสถานีวิจัยน้ำฝนที่ระนอง พังงา กระบี่ ภูเก็ต ตรัง สตูล

ข้อ ๓. ดิน หิน

Dr. Robert L. Pendleton ได้กล่าวถึงหินที่เป็นต้นกำเนิดของดินชนิดต่าง ๆ ในประเทศไทยไว้ว่า การที่จะกำหนดอายุทางธรณีวิทยาของหินชนิดต่าง ๆ ที่พบในประเทศไทยนั้น นับว่าค่อนข้างยากมาก เพราะไม่ค่อยมีซากดึกดำบรรพ์ (fossil) หรือสิ่งอื่นใดที่จะช่วยให้กำหนดอายุของหินได้แน่นอน แต่ในการที่จะศึกษาถึงเรื่องดินที่เกิดจากหินทั้งกล่าวแล้ว การที่จะต้องรู้ถึงอายุอันแน่นอนของหินต่าง ๆ ก็ไม่สู้จำเป็นนัก เพราะหินส่วนใหญ่ที่เป็นต้นกำเนิดของดินในประเทศไทยนั้น ยากที่จะกำหนดลงไปว่า เกิดขึ้นในยุคใดหรือสมัยใดในทางธรณีวิทยา และถึงแม้จะไม่มีซากดึกดำบรรพ์หรือสิ่งที่มีชีวิตอื่น ๆ ในหิน

ของประเทศไทยก็ตาม แต่ลักษณะในทาง petrology ของหินนั้น ๆ ย่อมสำคัญกว่าสิ่งอื่น เพราะแร่ธาตุต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นหินชนิดต่าง ๆ นั้น อาจจะถูกผุพังสึกกร่อนไปโดยเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้แร่ธาตุนั้นสลายตัวกลายเป็นผลิตภัณฑ์อื่นต่อไป ซึ่งอาจจะเหลือปนอยู่ในดินที่ถือกำเนิดขึ้นนั้นอยู่เป็นเวลานาน ๆ ก็ได้ ยกตัวอย่างเช่นดินส่วนใหญ่ของที่ราบสูงโคราช มักเกิดมาจากหินทราย ซึ่งก็เกิดมาจากการผุพังทำลายของหินอื่นมาอีกทอดหนึ่ง หินทรายเหล่านี้หากประกอบด้วยเกล็ดของหินชวอท์ซึ่งถูกผืนกรวมกันโดยซิลิกาซีเมนต์ จะทำให้หินทรายชวอท์สึกกร่อนผุพังสลายตัวช้า หรือเมื่อผุพังสลายตัวก็ไม่ค่อยมีวัตถุธาตุที่พืชจะใช้เป็นประโยชน์ได้มากนัก

ส่วนภูเขาต่าง ๆ ที่เป็นหินแกรนิตในภูมิภาคส่วนนี้ ซึ่งมีอากาศร้อนและชื้นนั้น ผุพังสลายตัวได้มาก ทำให้เฟลสปาร์ซึ่งเป็นแร่ธาตุประกอบของหินแกรนิต ซึ่งผุพังสลายตัวก่อนเพื่อน ปลดปล่อยแร่ธาตุต่าง ๆ ซึ่งเป็นอาหารของพืช เช่น แคลเซียม แมกนีเซียม และปอแตสเซียม ออกมาให้เป็นประโยชน์แก่การเจริญเติบโตของพืชต่าง ๆ ได้มาก แต่แร่ธาตุเหล่านี้อาจถูกน้ำฝนชะล้างไปได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามแร่ธาตุเหล่านี้ อาจมีเหลืออยู่บ้างในดินเหนียว ซึ่งเป็นผลของการผุพังสลายตัวของหินเฟลสปาร์ แร่ธาตุอีกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการสลายตัวของหินแกรนิตคือชวอท์ แต่ชวอท์นั้นผุพังสลายตัวได้ยาก ทั้งไม่มีความสามารถที่จะเก็บรักษาแร่ธาตุต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่พืชไว้ได้เช่นดินเหนียว จึงทำให้ที่ดินที่มีชวอท์มาก เป็นดินที่ไม่อุดมสมบูรณ์นัก

ในภูมิภาคแถบนี้มีหินปูนอยู่เป็นอันมาก แม้จะได้ผุพังสลายตัวไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีเหลืออยู่อีกไม่น้อย คงจะเห็นได้ว่ามีเขาหินปูนกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปทั้งทางภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อหินปูนล้วน ๆ เหล่านี้ละลายไปก็เหลือเป็นดินเหนียวสีแดงอยู่บ้างเพียงเล็กน้อย แร่ธาตุที่สำคัญของหินปูนเหล่านี้ คือ calcium bicarbonate ซึ่งถูกชะล้างไหลออกไปสู่ทะเล โดยไม่ทำให้คุณสมบัติของดินมีผลดีขึ้นแก่ประการใด

สำหรับหินที่เรียกว่า Mafic Rocks นั้น เป็นหินอัคนี สีค่อนข้างดำ ซึ่งมีแร่ธาตุที่สำคัญ ๆ ที่จะทำให้เกิดดินและเป็นอาหารแก่พืชอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากหินอัคนีเหล่านี้ ไม่มีซิลิกามาก จึงเมื่อผุพังสลายตัวก็ไม่ทำให้เกิดเป็นดินทรายที่มาจากชวอท์ แต่ทำให้ดินที่เกิดขึ้นนั้น มีส่วนผสมของดินเหนียวเสียเป็นส่วนใหญ่

ในภาคจันทบูรณ์และริม ๆ ขอบของที่ราบสูงโคราชบางแห่ง มีหินอัคนีที่ไหลโผล่ขึ้นมาบ้างเล็กน้อย แต่ก็เห็นว่ามีความสำคัญมาก เพราะมีรัตนมณีที่มีค่า เช่นที่บ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี และที่จังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

ธารลาวาหรือหินภูเขาไฟ ซึ่งนับว่ายังมีอายุน้อยมากในทางธรณีวิทยา จะเห็นได้บ้างจากทางรถไฟในหุบเขาแห่งแรกทางทิศตะวันออกของจังหวัดลำปาง ส่วนธารลาวาอื่น ๆ ที่พบมีระหว่างเทือกเขาหลวงพูนกับแม่น้ำป่าสัก ธารลาวาทิ้งกล้าวได้ผุพังสลายตัวไปเพียงเล็กน้อย ทำให้เกิดหินสีเทา ซึ่งค่อนข้างแข็งและไม่สู้อุดมสมบูรณ์นัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหินไม่ค่อยลึก และเนื่องจากฝนที่ตกในท้องที่เหล่านี้มีไม่มากนัก จึงอาจทำให้หินขาดความชุ่มชื้นและอาหารของพืชก็ได้อีก ส่วนดินแดงซึ่งมีความลึกมากที่เกิดจากหินอัคนีทางภาคจันทบูรณ์นั้น มีความสำคัญแก่การกสิกรรมอยู่มาก เพราะมีคุณสมบัติทางสภาวะที่เหมาะสมกับความเจริญเติบโตของพืช แม้ดินชนิดนี้จะไม่สู้มีแร่ธาตุมากนักก็ตาม

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในตอนกลาง ๆ และในคันทิศตะวันตกของที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีหินอีกชนิดหนึ่งซึ่งประกอบอยู่ในเขาที่ โผล่ออกมาจากลาดเขาที่ยาวและค่อนข้างแคบ อันมีวัตถุธาตุที่ผุพังสลายตัวแล้วซึ่งไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงนัก หินที่แข็งและทนทานต่อการผุพังนี้ คือหินชวอที่ใช้ทำ ก้านลาคของเทือกเขาเหล่านี้มักเป็นกรวด และมีหินอยู่บ้างเพียงเล็กน้อยในระหว่างหินแข็งเหล่านี้ และหินที่เกิดขึ้นนั้นก็มักเกิดขึ้นจากการผุพังของอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ มากกว่าเกิดขึ้นจากการสลายตัวของหินชวอที่ใช้ทำ

ทั้งนี้พอสรุปได้ว่า ผลของการผุพังสลายตัวของหินชนิดต่าง ๆ ในประเทศไทย ไม่ค่อยมีอะไรที่น่าสนใจนัก เพราะมักเป็นแค่ดินเหนียวหรือไม่ก็เป็นชวอหรือทราย และดินตะกอน ซึ่งไม่ค่อยมีความสำคัญในการที่จะเป็นอาหารให้แก่พืชเท่าใด ฉะนั้นจึงทำให้ดินทั่ว ๆ ไปของประเทศไทยไม่สู้มีความอุดมสมบูรณ์นัก

ตามที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า ชนิดของดินที่มีในภาคต่าง ๆ มีลักษณะแตกต่างกันมากแต่พอสรุปได้กว้าง ๆ ว่าดินส่วนใหญ่ของที่สูงภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยทั่วไปเป็นดินชั้น มีหินและกรวดปะปนมาก มีดินตะกอนร่วนลึกเป็นแห่ง ๆ โดยเฉพาะในที่ราบริมลำน้ำ

ส่วนดินของที่ราบสูงโคราช ส่วนใหญ่มักเป็นดินปนทรายร่วน ซึ่งเกิดจากหิน quartzitic และ silicious sandstone หรือเป็นดินลูกรัง (laterite) มีดินตะกอนร่วนลึกลอยบ้าง โดยเฉพาะริมลำน้ำและแม่น้ำโขง

ดินในที่ราบของลุ่มน้ำเจ้าพระยาส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว แน่นทึบ

ดินในภาคจันทบุรี โดยมากเป็นดินปนทรายร่วน จนถึงดินปนทรายหยาบ โดยเฉพาะตามเชิงเขาที่เป็นหินแกรนิต

ดินในภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นดินปนทรายร่วน และดินตะกอนริมแม่น้ำใหญ่ ๆ ส่วนริมชายฝั่งทะเลมักเป็นดินทรายหรือเป็นดินเหนียวในบางแห่ง

ข้อ ๔. ปัจจัยชนิดต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดมีป่าชนิดต่าง ๆ ขึ้นในประเทศไทย

ในประเทศไทยยังมิได้มีการศึกษากันอย่างละเอียดถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดมีป่าชนิดต่าง ๆ ขึ้นในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ แต่พอสรุปได้อย่างกว้าง ๆ ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดมีป่าชนิดต่าง ๆ ขึ้นนั้น ที่สำคัญที่สุดได้แก่ดินฟ้าอากาศ โดยเฉพาะฤดูกาลและปริมาณของฝนที่ตกในปีหนึ่ง ๆ และระยะเวลาที่มีฝนตก ถัดไปก็ได้อากาศของดิน ซึ่งถ้าเป็นดินลึกอุดมสมบูรณ์ เก็บความชุ่มชื้นไว้ได้ดีก็อาจทำให้ชนิดป่าที่ขึ้นอยู่แตกต่างกันไปได้อย่างมากจากป่าที่ขึ้นอยู่ในที่ดินแห้งแล้ง ไม่สมบูรณ์ ดินตื้น และไม่สามารถรักษาความชุ่มชื้นไว้ในฤดูแล้งได้ โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีการแบ่งแยกฤดูกาลออกเป็นฤดูฝนและฤดูแล้งแน่นอน เช่นในจังหวัดภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน เป็นต้น ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างที่จะทำให้ชนิดป่าเปลี่ยนสภาพจากป่าที่ผลัดใบเป็นป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบ โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีฤดูฝนและฤดูแล้งแจ่มชัด ก็คือความสูงเหนือระดับน้ำทะเล ซึ่ง P.R.Richards กล่าวไว้ในหนังสือ Tropical Rain Forests ว่าในเขตโซนร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยจะลดลง ๐.๔ ถึง ๐.๗ เซนติเมตรต่อระยะความสูง ๑๐๐ เมตร อุณหภูมิเฉลี่ยที่ยังลดลงมากในที่ที่เป็นเขาสูง ประกอบกับความชุ่มชื้นที่มีมากขึ้นในที่เช่นนั้น ย่อมทำให้ชนิดป่าเปลี่ยนจากป่าชนิดผลัดใบ ไปเป็นป่าชนิดที่ไม่ผลัดใบของโซนอบอุ่น (Temperate Zone) ก็ได้ นอกจากปัจจัยที่กล่าวแล้ว ความแตกต่างกันในเรื่องอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ (Relative Humidity) ที่มีอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ก็อาจเป็นปัจจัยอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ชนิดป่าที่มีอยู่แตกต่างกันไปได้เช่นกัน

โดยอาศัยหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ ดังกล่าว ซึ่งควรจะได้ศึกษากันอย่างละเอียดใน เวลาต่อไป จะเห็นได้ว่าในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีฝนตกเฉลี่ยทั้งปีประมาณ ๑,๘๓๔.๔ - ๒,๘๕๘.๖ มม. และมีวันที่ฝนตกในปีหนึ่ง ๆ เฉลี่ยระหว่าง ๑๑๐.๓ ถึง ๑๒๑.๓ วัน และภาคจันทบุรี ซึ่งเฉลี่ยทั้งปีมีฝนตกตั้งแต่ ๑,๘๑๓-๓,๒๖๓ มม. และมีวันฝนตกในปี หนึ่ง ๆ เฉลี่ยตั้งแต่ ๑๐๒.๒-๑๕๑.๕ วัน ป่าไม้ที่มีเป็นส่วนใหญ่ในภาคทั้ง ๒ นี้เป็นป่า ชนิดที่ไม่ผลัดใบ ที่เรียกกันว่า ป่าดงดิบหรือ Tropical Rain Forest เกือบทั้งสิ้น โดยเฉพาะ ในภาคใต้อาจจะกล่าวได้ว่าไม่มีป่าชนิดผลัดใบหรือที่เรียกกันว่าป่า เบญจพรรณ และ ป่าเต็ง เลย ส่วนในภาคจันทบุรีซึ่งมีฝนตกใกล้เคียงกับภาคใต้ ป่าส่วนใหญ่ที่มีเกือบทั้งหมดก็เป็นป่า ชนิดที่ไม่ผลัดใบ เช่นเดียวกัน จะมีป่าชนิดผลัดใบบ้างเพียงเล็กน้อยในเขตติดต่อกับประเทศ กัมพูชาบ้าง ซึ่งอาจเป็นเพราะดินเป็นดินดินและไม้อุดมสมบูรณ์เฉพาะที่เฉพาะแห่งเท่านั้น ก็ได้

สำหรับภาคกลางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีฤดูกาลแบ่งออกเป็น ฤดูฝนและฤดูแล้งแน่นอน มีฝนตกเฉลี่ยตลอดปีเพียง ๑,๒๔๕.๕-๑,๔๗๓.๗ มม. และมี จำนวนวันฝนตกเฉลี่ยทั้งปีระหว่าง ๗๖ ถึง ๙๗.๘ วัน ป่าที่มีเป็นส่วนใหญ่ในภาคทั้ง ๓ นี้ เป็นป่าที่อยู่ใต้อิทธิพลของฝนที่ตกในฤดูมรสุมซึ่งเรียกกันว่า Monsoon Forests ป่าประเภทนี้ เป็นป่าชนิดที่ผลัดใบในฤดูแล้งแทบทั้งสิ้น คือในที่ดินก่อนข้างคืก็เป็นป่าเบญจพรรณ ส่วน ในที่ดินดินหรือดินปนทรายดินปนลูกรังมากก็มักจะเป็นป่าที่เรียกว่าป่าไม้เต็ง รังหรือป่าพะ หรือป่าเต็งแต่ในภาคทั้ง ๓ นี้ หากที่ใดดินเป็นดินปนดินเหนียวมีระดับดินลึกและเก็บรักษา ความชุ่มชื้นไว้ได้ดีพอสมควร ป่าที่ขึ้นอยู่ก็มักเปลี่ยนสภาพไปเป็นป่าชนิดที่ไม่ผลัดใบ เช่น ป่าดงดิบทางภาคใต้หรือภาคจันทบุรี แต่ลักษณะของป่าโปร่งกว่าป่าทางภาคใต้ และมีต้นไม้ชนิดที่ผลัดใบขึ้นแซมอยู่ในป่าชนิดนี้เป็นจำนวนมากว่า ในภาคดังกล่าวโดยเฉพาะในที่ ที่เป็นเขาสูง ในระดับเกิน ๑,๐๐๐ เมตรขึ้นไป ป่ามักจะเปลี่ยนไปเป็นป่าดงดิบเขา ซึ่งมี พันธุ์ ไม้จำพวกที่มีอยู่ในโซนอบอุ่น เช่นจำพวก Quercus (Oaks), Castanopsis (Chestnuts), Magnolia, Michelia, Cinnamomum, Symplocos ฯลฯ ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนในที่ใดที่ ดินดินหรือดินไม่สู้อุดมสมบูรณ์ก็มักจะมีป่าต้นสนเขา (Pines) ขึ้นอยู่แทน

มีบ้ำอีกชนิดหนึ่งที่มีอยู่ตามริมฝั่งทะเลในภาคจันทบูรณ ภาคกลาง และภาคใต้ คือ บ้ำไม้โกงกางหรือบ้ำเลนน้ำเค็ม ซึ่งบ้ำชนิดนี้คงงามอยู่ได้เพราะต้นไม้ที่ขึ้นอยู่มีลักษณะ พิเศษผิวกาบกับต้นไม้ในบ้ำชนิดอื่น ๆ โดยทั่วไป คือสามารถขึ้นอยู่ได้ ในที่ดินเลน ที่น้ำทะเล ขึ้นท่วมถึงเป็นครั้งคราวหรือเป็นประจำทุกวัน บ้ำประเภทนี้แม้จะเป็นบ้ำชนิดที่ไม่ผลัดใบ แต่ก็ยังเป็นบ้ำที่จัดอยู่ในจำพวกทนแล้ง เพราะไม่สามารถจะใช้น้ำเค็มให้เป็นประโยชน์ได้ จึง จำเป็นต้องปรับปรุงตนเองให้ทนต่อความแห้งแล้ง เช่นมีใบหนาเป็นมัน และมีการระเหยน้ำ ออกทางใบน้อยกว่าต้นไม้ประเภทที่ไม่ผลัดใบอื่น ๆ เป็นต้น บ้ำเลนน้ำเค็มนี้มีอยู่ทั่วไปใน ที่ชายทะเลที่ดินเป็นเลน ในอ่าวไทย และทางฝั่งตะวันตกของแหลมมลายูทางฟากมหาสมุทร อินเดีย

สรุปแล้วพอกกล่าวได้สั้น ๆ ว่าบ้ำชนิดที่สำคัญต่าง ๆ ในประเทศไทยเกิดขึ้นในภูมิ ภาคต่าง ๆ โดยปัจจัยที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือฤดูกาล ปริมาณของฝนที่ตก ชนิด ของดิน และในบางกรณีความสูงเหนือระดับน้ำทะเล หรืออาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีลักษณะ เป็นพิเศษ เช่นเป็นที่น้ำทะเลท่วมถึง หรือเป็นที่ที่มีน้ำจืดท่วมอยู่บ้างในฤดู เช่นที่เป็น บึงและพรุ เป็นต้น

บทที่ ๒

เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทยเทียบกับเนื้อที่ประเทศ **เนื้อที่**
ที่ใช้ในการกสิกรรมและเนื้อที่ประเภทอื่น ๆ **ชนิดของป่าไม้ที่มีใน**
ประเทศไทย **เนื้อที่ป่าชนิดต่างๆ และพันธุ์ไม้** **และของป่าที่สำคัญๆ**
มีอยู่ในป่าชนิดหนึ่ง ๆ

ข้อ ๑. เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทยเทียบกับเนื้อที่ประเทศ **เนื้อที่ที่ใช้**
ในการกสิกรรมและเนื้อที่ประเภทอื่น ๆ

จากผลการประเมินการใช้ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๐๕ ของกระทรวงเกษตร ปรากฏว่าเนื้อที่ป่าไม้ที่มีในประเทศไทย เมื่อเทียบกับเนื้อที่ประเภทอื่น ๆ แล้ว มีอัตราส่วนร้อยละต่อไปนี้:—

รายการ	เนื้อที่ (๑,๐๐๐ ไร่)	อัตราส่วนร้อยละ
เนื้อที่นา	๔๑,๕๓๔	๑๒.๕๒
เนื้อที่ปลูกไม้ยืนต้น		
ก. เนื้อที่ยาง, มะพร้าว, ไม้ยืนต้น	๓,๕๓๔	๑.๒๓
ข. เนื้อที่ผล ไม้ยืนต้น	๖,๒๐๙	๑.๙๓
เนื้อที่ปลูกพืชไร่	๘,๓๖๑	๒.๖๐
เนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมด	๖๐,๐๓๘	๑๘.๖๘
เนื้อที่ป่าในที่ดินครอบครอง	๕,๓๔๖	๑.๖๗
เนื้อที่ถือครองอื่นๆ	๓,๐๑๑	๐.๙๔
เนื้อที่ถือครองทำการเกษตร ทั้งหมด	๖๘,๓๙๕	๒๑.๒๙
เนื้อที่ป่าไม้และทุ่งหญ้า	๑๖๕,๔๔๓	๕๑.๕๐
เนื้อที่หนองบึงและทะเลสาบ	๑,๒๙๕	๐.๔๐
เนื้อที่อื่น ๆ	๘๖,๑๑๗	๒๖.๘๑
เนื้อที่ทั่วประเทศ	๓๒๑,๒๕๐	๑๐๐.๐๐

ที่มาแห่งข้อมูลสถิติ: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร กระทรวงเกษตร

ข้อ ๒. ชนิดของป่าไม้ที่มีในประเทศไทย เนื้อที่ป่าชนิดต่างๆ และพันธุ์ไม้ และของป่าที่สำคัญๆ ที่มีอยู่ในป่าชนิดหนึ่งๆ

ป่าไม้ในประเทศไทยซึ่งมีเนื้อที่รวมทั้งหมก ๑๖๕,๔๔๓,๑๔๐ ไร่ หรือราว ๕๑.๕๐ เปอร์เซนต์ ของเนื้อที่ทั้งประเทศนั้น ประกอบด้วยป่าชนิดต่างๆ หลายชนิด ซึ่งพอจะจำแนกออกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ:—

ก. ป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบ (Evergreen)

ข. ป่าประเภทที่ผลัดใบ (Deciduous)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดมีป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบในประเทศไทย คือ ความชุ่มชื้นในดิน (soil moisture) ความชุ่มชื้นในอากาศ (atmospheric humidity) ฤดูกาล (season) จำนวนน้ำฝนที่ตก (annual rainfall) ในปีหนึ่งๆ อุณหภูมิ (temperature) และระดับความสูงเหนือหน้าทะเล (elevation)

ในท้องที่ที่ไม่มีฤดูกาลที่แบ่งแยกออกเป็นฤดูแล้งและฤดูฝนแน่นอน เช่นในภาคจันทบุรี และภาคใต้ ป่าส่วนใหญ่ที่มีมักประกอบไปด้วยพันธุ์ไม้ที่ไม่ผลัดใบ แต่ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งภาคกลาง ซึ่งมีฤดูแล้งยาวนาน อุณหภูมิและความชุ่มชื้นในอากาศแตกต่างกันมากในระหว่างฤดูแล้งและฤดูฝน ป่าส่วนใหญ่ที่มีมักประกอบไปด้วยพันธุ์ไม้ที่ผลัดใบในฤดูแล้ง แต่ในเขตท้องที่ดังกล่าว ถ้าที่ใดมีความชุ่มชื้นในดินดีตลอดทั้งปี เช่นในที่ริมลำน้ำ ลำห้วย ในหุบเขา หรือมีอากาศหนาวเย็น มีความชุ่มชื้นในอากาศดี เช่นบนยอดเขาสูงๆ ป่าไม้ที่ขึ้นอยู่ก็อาจเป็นประเภทที่ไม่ผลัดใบก็ได้

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้นไม้ผลัดใบ คือในฤดูแล้ง อากาศร้อนจัด ฝนไม่มี ความชุ่มชื้นในดินและอากาศลดน้อยลงไป หากต้นไม้ยังมีใบอยู่ ก็จะต้องมีการระเหยน้ำทางใบ (transpiration) อยู่ตลอดเวลา ซึ่งหากน้ำในดินมีไม่เพียงพอ ก็จะทำให้ต้นไม้เฉาตายไปได้ ต้นไม้ส่วนใหญ่ในที่เช่นนั้น จึงพากันทิ้งใบเสียทั้งหมด และหยุดการเจริญเติบโตไว้เสียชั่วคราว เมื่อจวนจะสิ้นฤดูแล้งจึงจะแตกหน่อแตกใบออกมาใหม่ โดยอาศัยอาหารที่สะสมไว้ในระหว่างปีที่แล้ว เพื่อกอขยายโอกาสที่จะเจริญเติบโตได้เต็มที่เมื่อฝนเริ่มตกลงมา

ป่าประเภทที่ไม่ผลัดใบที่มีในประเทศไทยนั้น ยังจำแนกออกเป็นชนิดใหญ่ๆ ได้ดังต่อไปนี้:—

๑. ป่าดงดิบหรือป่าดิบหรือป่าดิบชื้น ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Tropical Rain Forest หรือ Tropical Evergreen Forest หรือ Tropical Wet Evergreen Forest

๒. ป่าดงดิบเขาหรือป่าดิบเขา ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Montane Rain Forest หรือในตอนภาคเหนือของประเทศไทยเรียกว่า Sub-Tropical Wet Hill Forest - หรือ Hill Evergreen Forest

๓. ป่าสนหรือป่าสนเขา ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Coniferous Forest หรือ Pine Forest หรือสำหรับป่าสนที่มีในประเทศไทยในภาคเหนือเรียกว่า Sub-Tropical Pine Forest

๔. ป่าเลนน้ำเค็มหรือป่าชายเลนหรือป่าไม้โกงกาง ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Mangrove Forest หรือ Littoral Forest

ส่วนป่าประเภทผลัดใบ แยกออกเป็นชนิดที่สำคัญคือ:—

๕. ป่าเบญจพรรณ ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Mixed Deciduous Forest

๖. ป่าแพะหรือป่าแดงหรือป่าโคก ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Deciduous Dipterocarps Forest—หรือ Dry Dipterocarps Forest

นอกจากป่าชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ในประเทศไทยยังมีป่าที่ไม่ค่อยได้รับความสำคัญมากนักอีกบางชนิด เช่น:—

๗. ป่าชายหาด ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Beach Forest

๘. ป่าพรุหรือป่าบึง ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า Swamp Forest

ก. ป่าดงดิบหรือป่าดิบหรือป่าดิบชื้น (Tropical Evergreen Forest)

ป่าชนิดนี้โดยทั่ว ๆ ไปเรียกว่า ป่าดงดิบ เป็นป่าที่มีอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทยและมีมากที่สุดภาคจันทบุรี และภาคใต้ ซึ่งมีจำนวนน้ำฝนตกมากกว่าภาคอื่น ๆ ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ป่าชนิดนี้มักมีอยู่ในที่ที่มีความชุ่มชื้นมาก เช่นตามหุบเขา และตามริมแม่น้ำ ลำธารต่าง ๆ รวมทั้งในที่ที่ดินสามารถเก็บความชุ่มชื้นไว้ได้นาน เช่นในที่ที่ดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทราย เป็นต้น

ในภาคเหนือป่าดงดิบมีอยู่ทั่วไปทุกจังหวัด และมีทั้งในที่ราบและในที่เขาขึ้นไปจนถึงระดับสูงจากน้ำทะเลราว ๑,๐๐๐ เมตร ถ้าสูงกว่านั้นไปก็มักจะเปลี่ยนเป็นป่าดงดิบเขา

ในภาคกลางป่าดงดิบมีอยู่มากในลุ่มแม่น้ำปาวจิน ป่าสัก และแม่น้ำแม่กลอง ตอนต้นน้ำ (ทั้งแกว่น้อย แกวใหญ่) นอกจากนี้ก็มีกระจังกระจายอยู่เป็นแห่ง ๆ ทั่วไป ระหว่างภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีป่าดงดิบผืนใหญ่ คือป่าดงพญาเย็น กันเป็นเขตระหว่าง ๒ ภาคนี้ แต่ป่าดงพญาเย็นได้ถูกบุกรุกทำลายลงไปมากขณะนี้

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ป่าดงดิบมีอยู่ไม่มากนัก เมื่อเทียบตามส่วนเนื้อที่ที่ยังเป็นผืนใหญ่ ๆ อยู่ ก็มีป่าดงลาน จังหวัดขอนแก่น ป่าดงบางอี จังหวัดนครพนม ป่าภูหลวง-วังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และป่าริมแม่น้ำโขง เป็นต้น แต่แทบทุกแห่งได้ถูกบุกรุกทำลายอย่างหนัก เพราะดินเหมาะแก่การทำนา และการปลูกพืชอื่น ๆ

ในภาคจันทร์ ป่าดงดิบมีอยู่ทั่วไปในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด และขึ้นอยู่ในที่ราบจนถึงยอดเขา แต่ตามที่ราบป่าบางแห่งได้ถูกบุกเบิกทำลายลงไปมาก ทำให้ป่าบางแห่ง เช่นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ได้กลายเป็นป่าเบญจพรรณขึ้นไปก็มี

ในภาคใต้ ป่าดงดิบมีอยู่ทั่วไป เริ่มแต่ใต้ตัวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปจนกระทั่งจดพรมแดนประเทศมาเลเซีย และมีอยู่ทั้งในที่ราบและที่เขา

ลักษณะของป่าดงดิบทั่วไป มักเป็นป่ารกทึบ ประกอบด้วยพันธุ์ไม้มากมายหลายร้อยชนิด ต้นไม้ชั้นบนซึ่งส่วนใหญ่เป็นไม้ตระกูลยาง (*Dipterocarpaceae*) มักมีลำต้นสูงตั้งแต่ ๓๐ ถึง ๕๐ เมตร และมีขนาดใหญ่มาก ถัดลงมาก็เป็นต้นไม้ขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งสามารถขึ้นอยู่ได้ร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ได้ รวมทั้งต้นไม้ในตระกูลปาล์ม (*Palmaeaceae*) ชนิดต่าง ๆ พันธุ์ไม้กรกทึบ และประกอบด้วยไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก ไม้เลื้อย ไม้ไผ่ต่าง ๆ บนลำต้นไม่มีพันธุ์ไม้จำพวก epiphytes เช่น พวงเฟิน และมอส ขึ้นอยู่ทั่วไป เถาวัลย์ในป่าชนิดนี้มีมากกว่าในป่าชนิดอื่น ๆ

ในภาคเหนือ ต้นไม้ชนิดที่สำคัญในป่าชนิดนี้ มี:-

๑. *Anioptera cochinchinensis* Laness.

กะบาก

๒. *Artocarpus lakoocha* Roxb.

มะหาด

๓. *Baccaurea sapida* Muell. Arg.

มะไฟ

๔. *Bischofia javanica* Blume

เคี่ยม

๕. <i>Cedrela toona</i> Roxb. ex Rottle	ยมหอม
๖. <i>Cinnamomum iners</i> Blume	อบเชย
๗. <i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb.	ยางขาว
๘. <i>Dipterocarpus costatus</i> Gaertn. f.	ยางปาย
๙. <i>Hopea ferrea</i> Pierre	ตะเคียนหนู
๑๐. <i>Hopea odorata</i> Roxb.	ตะเคียนทอง
๑๑. <i>Lagerstroemia calyculata</i> Kurz.	ตะแบก
๑๒. <i>Mangifera coccinea</i> Kurz.	มะม่วงป่า
๑๓. <i>Michelia champaca</i> Linn.	จำปาป่า
๑๔. <i>Protium serratum</i> Engl.	มะแฟน
๑๕. <i>Sandoricum indium</i> Cav.	กระท้อน
๑๖. <i>Schoutenia hypoleuca</i> Pierre.	แตงตง
๑๗. <i>Semecarpus</i> spp.	รัก

และริมลำห้วย มักมีต้นชมพูป่า (*Syzygium* spp.) และตำตง (*Diospyros* spp.)

น้อยมาก

ไม้พุ่มต่ำ (*undergrowth*) ที่มีในป่าชนิดนี้มี ไม้ไผ่ (*bamboo*) หลายชนิด เช่น ไม้ซอก (*Dendrocalamus brandisii* Kurz.) ไม้เขย (*Cephalostachyum virgatum* Kurz.) ไม้ไผ่เครือ ไม้ไผ่กลาน (*Dinochloa maclelandi* Labill.) เป็นต้น นอกจากนั้นก็มีไม้ในตระกูลปาล์มต่าง ๆ เช่น ตำหวหรือลูกชิต (*Arenga pinnata* Merr.) เต่าร้าง (*Caryota urens* Linn.) และก่อ (*Livistona speciosa* Kurz.) เป็นต้น รวมทั้งเฟินหรือกก เฟินต้นและหวาย (*Calamus* spp.)

ในภาคกลาง ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ในป่าดงดิบในภาคนี้ มีสภาพคล้ายคลึงกับป่าดงดิบในภาคเหนือ แต่ไม้ยาง โดยเฉพาะยางขาว มักจะขึ้นอยู่เป็นหมู่ เป็นพวกล้วน ๆ และมีจำนวนมากกว่าในภาคเหนือ ส่วนไม้ไผ่ที่มีโดยทั่วไปมักเป็น ไม้ไผ่ หนาม หรือไผ่ป่า (*Bambusa arundinacea* Wild.)

ในภาคนี้ มีป่าดงดิบอีกชนิดหนึ่งที่ถือว่าเป็น sub-type ของป่าดงดิบ และบางทีเรียกกันว่าป่าดงดิบแล้ง (*Dry Evergreen Forest*) ซึ่งมีอยู่มากในบางตอนของจังหวัดนคร.

สวรวรค์ (ป่าหัวหวาย ทากลิ) และจังหวัดสระบุรี—ลพบุรี (ป่าคงคาเขิน, ป่าพุท) เป็นต้น พันธุ์ไม้ที่มีในป่าชนิดนี้ นอกจากไม้ยางขาว ไม้ตะแบก และไม้มะค่าโมง ซึ่งเป็นไม้สำคัญแล้วก็มีไม้ขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งมีใบค่อนข้างหนา แข็ง เช่นกะเบาหลัก (*Hydnocarpus kurzii* Warb.) * กงคาเคือก (*Arfeuillea arborescens* Pierre) เทียนขโมย (*Diospyros* spp.) และแก้ว (*Murraya exotica* Linn.) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก

ในตอนใต้ของภาคกลาง ในจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ตามเชิงเขากระนาวศรี ก็มีป่าชนิดนี้อยู่เช่นกัน และมีไม้พลวง (*Memoecylon* spp.) ไม้หว้า (*Syzygium* spp.) ไม้มะเกลือ (*Diospyros mollis* Griff) ไม้จำพวกตะโก (*Diospyros* spp.) ไม้เกตุ (*Manilkara hexandra* Dubard) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก กันไม้ในป่าชนิด *Dry Evergreen* นี้มีทั้งชนิดผลัดใบและไม่ผลัดใบ

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ป่าคงคาที่มีสภาพคล้ายคลึงกับป่าคงคาในจังหวัดภาคกลางและภาคเหนือ รวมทั้งบางตอนก็มีป่าคงคาแล้งด้วย และในป่าบางป่าเช่น ป่าคงคาอี จังหวัดนครพนม ก็มีไม้พะยูงขึ้นอยู่มาก

ในภาคตะวันออกหรือภาคจันทบุรี ต้นไม้ที่สำคัญมี:—

๑. <i>Ailanthus fauveliana</i> Pierre	มะยมป่า
๒. <i>Amoora polystachya</i> Hook. f. & Jackson	ทาสือ
๓. <i>Anisoptera</i> spp.	กระบาก
๔. <i>Artocarpus lakoocha</i> Roxb.	มะหาด
๕. <i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb.	ยางขาว
๖. <i>Dipterocarpus baudii</i> Korth.	ยางขน
๗. <i>Dipterocarpus costatus</i> Gaertn. f.	ยางปาย
๘. <i>Dipterocarpus dyeri</i> Pierre	ยางกล่อง
๙. <i>Dipterocarpus gracilis</i> Bl.	ยางเสียน
๑๐. <i>Dipterocarpus turbinatus</i> Gaertn. f.	ยางแดง
๑๑. <i>Heritiera</i> sp.	ชุมแพรง
๑๒. <i>Hopea ferrea</i> Pierre	ตะเคียนหิน
๑๓. <i>Hopea odorata</i> Roxb.	ตะเคียนทอง

๑๔. Hopea recopel Pierre	ชันกู่
๑๕. Irvingia malayana Oliver	กะบก
๑๖. Lagerstroemia calyculata Kurz.	ตะแบก
๑๗. Lagerstroemia speciosa Pers.	อินทนิล
๑๘. Phoebe paniculata Nees	สทิก
๑๙. Sandoricum koetjape Merr.	กระท้อน

นอกจากนี้ ในจังหวัดจันทบุรี และตราด ยังมีต้นยาง ขนุนนก (*Palaquium obovatum* Engl.) ซึ่งยางเรียกว่า gutta-percha เอาไปใช้หุ้มห่อสายเคเบิลใต้น้ำ ต้นรง (*Garcinia hanburyi* Hook. f.) ซึ่งเอายางไปใช้ทำรงและผสมสี และต้นสำโรงหรือพุงทะลาย (*Sterculia lychnophora* Hance) ซึ่งผลใช้รับประทานและส่งเป็น สีน กำ ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

ไม้พื้นล่างในป่าดงดิบของภาคนี้มีแนบที่บและมีเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญมีหวาย (*Calamus* spp.) ต่าง ๆ ระกำ (*Zalacca wallichiana* Mart.) กระวาน (*Amomum krevanh* Pierre) เว้า (*Amomum villosum* Lour) พันธ์ไม้จำพวกข่า *Alpinia* spp. ปาล์มและเฟินต่าง ๆ

ในภาคใต้ มีต้นไม้ในตระกูลยาง (*Dipterocarpaceae*) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะใน genus *Dipterocarpus* ที่สำคัญมี:—

๑. <i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb.	ยางขาว
๒. <i>Dipterocarpus chartaceus</i> Sym.	ยางวาด
๓. <i>Dipterocarpus costatus</i> Gaertn. f.	ยางปาย
๔. <i>Dipterocarpus gracilis</i> Bl.	ยางเสียน
๕. <i>Dipterocarpus grandiflorus</i> Teijsm. ex Miq.	ยางยุง
๖. <i>Dipterocarpus kerrii</i> Craib	ยางมันหมู
ส่วนต้นไม้อื่น ๆ ที่สำคัญที่อยู่ในตระกูล <i>Dipterocarpaceae</i> ก็มี	
๗. <i>Anisoptera</i> spp.	กระบาก
๘. <i>Balanocarpus heimii</i> King	ตะเคียนชันตาแมว
๙. <i>Cotylelobium lanceolatum</i> Craib	เคี่ยม

๑๐. <i>Hopea odorata</i> Roxb.	ตะเคียนทอง
๑๑. <i>Hopea ferrea</i> Pierre	ตะเคียนหิน, เหลาเตา
๑๒. <i>Hopea pierrei</i> Hance	ตะเคียนทราย
๑๓. <i>Parashorea stellata</i> Kurz.	แอ็ก, โกงเบ้
๑๔. <i>Shorea curtisii</i> Dyer, S. guiso Blume	สะยาแดง
๑๕. <i>Shorea leprosula</i> Miq.	มารันตี
๑๖. <i>Shorea talura</i> Roxb.	พะยอม

สำหรับไม้ในตระกูลอื่น ที่สำคัญมี:—

๑๗. <i>Azalia bakeri</i> Prain.	
๑๘. <i>Artocarpus lanceifolia</i> Roxb.	ขนุนปาน
๑๙. <i>Artocarpus lakoocha</i> Roxb.	มะหาด
๒๐. <i>Calophyllum floribundum</i> Hook. f.	กัทั่น
๒๑. <i>Cinnamomum</i> . spp.	จ้วง
๒๒. <i>Dyera costulata</i> Hook. f.	เยลูดง
๒๓. <i>Syzygium</i> spp.	หว้า
๒๔. <i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	ก้นเกรว
๒๕. <i>Lagerstroemia speciosa</i> Pers.	อินทนิลน้ำ
๒๖. <i>Litsea grandis</i> Hook. f.	ทัง
๒๗. <i>Mesua ferrea</i> Linn.	บุณนาก
๒๘. <i>Schima noronhae</i> Reinw.	มั่งตาล
๒๙. <i>Vatica</i> spp.	พ้นจำหรือสั๊ก

สำหรับต้นเยลูดง สะยาชนิดต่างๆ และตะเคียนชันตาแมวนี้ มีเฉพาะในตอนใต้
ของภาค

ไม้พื้นล่างในป่าดงดิบภาคนี้ มีแน่นทึบและมีพันธุ์ไม้คล้ายๆ กับป่าดงดิบภาค
จันทบุรี สำหรับไม้ไผ่มีน้อย โดยเฉพาะในป่าที่เป็นป่า climax

ข. ป่าคงคิบเขาหรือป่าคิบเขา (Hill Evergreen Forest)

ป่าชนิดนี้ส่วนใหญ่มีอยู่บนเขาสูงในภาคเหนือของประเทศไทย ในระดับสูงกว่าน้ำทะเลประมาณ ๑,๐๐๐ เมตรขึ้นไป ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีอยู่บ้าง เช่นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลกและเพชรบูรณ์ ป่าภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นต้น พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดนี้ส่วนใหญ่เป็นไม้ในตระกูลไม้ก่อ (Fagaceae) กันไม้ชนิดที่สำคัญ ๆ ในป่าชนิดนี้มีดังต่อไปนี้ :-

๑. <i>Castanopsis acuminatissima</i> Rehd.	ก่อเค็ย
๒. <i>Castanopsis argyrophylla</i> King	ก่อหยม
๓. <i>Castanopsis diversifolia</i> King	ก่อที
๔. <i>Castanopsis indica</i> A. DC.	ก่อแป้น
๕. <i>Castanopsis tribuloides</i> Sm.	ก่อเค็ย
๖. <i>Cephalotaxus griffithii</i> Hook f	มะขามป้อมทง
๗. <i>Engelhardtia spicata</i> Blume	กำหาด
๘. <i>Helicia javanica</i> Bl.	เหมือกคน
๙. <i>Lithocarpus garrettianus</i> A. Camus	ก่อเลื้อย
๑๐. <i>Lithocarpus polystachya</i> Rehd.	ก่อนก
๑๑. <i>Lithocarpus auriculatus</i> Barnett	ก่อนา
๑๒. <i>Lithocarpus thomsoni</i> Rehd.	ก่อขาว
๑๓. <i>Manglietia garretti</i> Craib.	มณฑาป่า
๑๔. <i>Podocarpus nerifolia</i> D. Don.	ซางจิง พญาไม้
๑๕. <i>Podocarpus wallichianus</i> Presl.	ซุนไม้
๑๖. <i>Syzygium cumini</i> Skeels	หว้า
๑๗. <i>Talauma hodgsonii</i> Hk. f & Th.	จำปีป่า
๑๘. <i>Quercus brandisiana</i> Kurz.	ก่อสี่เสียด
๑๙. <i>Quercus kerii</i> Craib	ก่อตาหมูน้อย
๒๐. <i>Quercus serrata</i> Roxb.	ก่อตาหมูหลวง

๒๑. *Schima wallichii* Korth

มังคาล, ทะโล้

๒๒. *Styrex henzoides* Craib

กายาน

ในป่าชนิดนี้บางทีก็มีไม้สนเขา (*Pinus* spp.) ขึ้นปะปนอยู่ด้วย ส่วนไม้พื้นล่างมักเป็นพวกเฟิน ถ้วยไม้กิน มอสต่าง ๆ ในบางแห่งก็มีต้นกุหลาบป่าหรือ *Rhododendron* ขึ้นอยู่ด้วย

ค. ป่าสนหรือป่าสนเขา (Pine Forest)

ป่าชนิดนี้ในประเทศไทย มักมีอยู่ในที่เป็นเขาสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณตั้งแต่ ๗๐๐ เมตรขึ้นไป และมีอยู่มากในภาคเหนือ ส่วนภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอยู่บ้าง สำหรับภาคกลางมีลงมาจนถึงจังหวัดเพชรบุรี สำหรับภาคจันทร์ และภาคใต้ นั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีป่าชนิดนี้อยู่เลย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือป่าชนิดนี้มีอยู่ในจังหวัดเลย ศรีสะเกษ สุรินทร์ และอุบล และในบางแห่งก็ขึ้นอยู่ในระดับเพียง ๒๐๐-๓๐๐ เมตร และขึ้นปะปนอยู่กับป่าแดง ป่าสนโดยทั่วไปมักจะขึ้นอยู่ในที่ที่ดินไม่สู้อุดมสมบูรณ์หรือเป็นกรด เช่นตามสันเขาที่ค่อนข้างแห้งแล้ง เป็นต้น

พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดนี้มีอยู่เพียง ๒ ชนิดคือ:—

๑. สนสองใบ (*Pinus merkusii* Royle)

๒. สนสามใบ (*Pinus khasya* Jungh.)

ต้นสนบางทีก็ขึ้นอยู่เป็นหมู่ล้วน ๆ ไม่มีไม้ชนิดอื่นปะปน แต่บางทีก็ขึ้นปะปนอยู่กับไม้บางชนิดของป่าดงดิบเขา เช่นไม้ก่อต่าง ๆ หรือขึ้นปะปนกับไม้ในป่าแดงบางชนิด เช่นไม้เหียง พลวง เต็ง และรัง เป็นต้น

สำหรับสนสองใบนั้น ขึ้นได้ในระดับที่ต่ำกว่าสนสามใบมาก ก็ตั้งแต่ประมาณ ๒๐๐ เมตรขึ้นไป

ง. ป่าเลนน้ำเค็ม (Mangrove Forest)

ป่าเลนน้ำเค็มในประเทศไทยชอบขึ้นอยู่ในที่ดินเลนริมทะเล และตามปากน้ำใหญ่ ๆ ซึ่งน้ำเค็มขึ้นท่วมถึง ทั้งทางชายทะเลฝั่งตะวันออกและตะวันตก

ในอ่าวไทยป่าเลนน้ำเค็มมีอยู่ในจังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี สมุทร-
ปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และเพชรบุรี และมีมากที่สุดที่ป่าแม่น้ำเวฬุ อำเภอ
ขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีเนื้อที่ราว ๑๘,๐๐๐ เฮกตาร์

ถัดจากจังหวัดเพชรบุรีลงไป ก็มีป่าเลนน้ำเค็มขึ้นอยู่เป็นแห่ง ๆ ตามริมทะเลหรือ
ใกล้ทะเล ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปจนถึงจังหวัดนราธิวาส

ทางชายทะเลฝั่งตะวันตก ป่าเลนน้ำเค็มมีอยู่ทั่วไปในที่ชายทะเล ตั้งแต่จังหวัด
ระนองจนถึงจังหวัดสตูล ป่าแถบนี้เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดและมีไม้ขนาดใหญ่ ๆ กว่า
ฝั่งทะเลด้านตะวันออกเป็นอันมาก

เนื้อที่ป่าเลนน้ำเค็มในประเทศไทย มีประมาณ ๑๖๒,๐๐๐ เฮกตาร์ และอยู่ทางด้าน
อ่าวไทยและชายทะเลฝั่งตะวันออกเสีย ๗๔,๕๐๐ เฮกตาร์ อยู่ทางชายทะเลฝั่งตะวันตกเสีย
๘๗,๕๐๐ เฮกตาร์

พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดนี้ ส่วนใหญ่อยู่ในตระกูล Rhizophoraceae เช่น ไม้โกงกาง
ถั่ว ประสัก และโปรง เป็นต้น ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ไม่ค่อยมีขนาดสูงใหญ่ และโดยทั่วไปจะ
สูงราว ๒๐ ถึง ๓๐ เมตร และมักจะขึ้นเป็นหมู่เป็นพวกล้วน ๆ ไม้โกงกางหัวสุม เป็นไม้
ที่สูงที่สุดในป่าชนิดนี้ ก็อาจสูงถึง ๔๐ เมตร

ลักษณะที่ประหลาดของพันธุ์ไม้ในป่าชนิดนี้ ที่จะสังเกตเห็นได้ชัด คือบางชนิด
เช่น ไม้โกงกางมีรากออกมาจากส่วนบนของลำต้นที่เรียกว่า stilt roots บางชนิดมีรากเป็นพู
ออกจากส่วนล่างของลำต้นที่เรียกว่า buttress roots เช่น ไม้โปรงและโกงกางหัวสุม นอกจากนี้
บางชนิดก็ยังมีรากอากาศที่โผล่ขึ้นมาพ่นพื้นดินที่เรียกว่า pneumatophores เช่น ไม้ลำพู
ลำแพน เป็นต้น

พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดนี้ มี:-

๑. <i>Avicennia alba</i> Bl.	แสม
๒. <i>Avicennia officinalis</i> Linn.	แสมดำ, แสมขาว
๓. <i>Bruguiera conjugata</i> Merrill	โกงกางหัวสุม, พังกาหัวสุม, ประสัก
๔. <i>Bruguiera cylindrica</i> Blume	ถั่วขาว, รุ่ย
๕. <i>Bruguiera sexangula</i> Poir.	ประสักแดง

สมบัติของสมุทรวัฏฐา

๒๑

๖. <i>Brugulera parviflora</i> W. & A.	ถั่วคำ, รั้งกะแท้
๗. <i>Cerbera manghas</i> Linn.	ตีนเป็ดทราย
๘. <i>Cerbera odollam</i> Gaertn.	ตีนเป็ด
๙. <i>Cerriops roxburghiana</i> Arn.	โปรง
๑๐. <i>Cerriops tagal</i> O.B. Robinson.	โปรงแดง
๑๑. <i>Excoecaria agallocha</i> Linn.	คาคู่ม
๑๒. <i>Heritiera littoralis</i> Dryand	หงอนไก่
๑๓. <i>Intsia retusa</i> O. Ktze.	หลุมพอทะเล
๑๔. <i>Lumnizera littorea</i> Voigt.	ฝาดแดง
๑๕. <i>Lumnitzera racemosa</i> Willd.	ฝาดขาว
๑๖. <i>Rhizophora candelaria</i> DC.	โกงกางใบเล็ก, พังกาใบเล็ก
๑๗. <i>Rhizophora mucronata</i> Lamk.	โกงกางใบใหญ่, พังกาใบใหญ่
๑๘. <i>Sonneratia alba</i> Sm.	ลำแพน
๑๙. <i>Sonneratia caseolaris</i> Engl.	ลำพู
๒๐. <i>Xylocarpus moluccensis</i> A. Juss.	ตะบูนดำ
๒๑. <i>Xylocarpus obovatus</i> A. Juss.	ตะบูนขาว

ส่วนไม้พื้นล่างในป่าชนิดนี้ ถ้าเป็นที่น้ำทะเลขึ้นท่วมถึงอยู่เสมอๆ ก็มักจะไม่ค่อยมี ถ้าเป็นที่ดอนขึ้นมา ก็มักมีต้นปรงทะเล (*Aorostichum aureum* Linn.) ต้นเหียงอกปลาหมอคอกขาว (*Acanthus ebraacteatus* Wall.) ต้นเหียงอกปลาหมอคอกสีฟ้า (*Acanthus ilicifolius* Linn.) ในบางแห่งโดยเฉพาะริมฝั่งน้ำก็อาจมีต้นจาก (*Nipa fruticans* Wurm.) ต้นปอทะเล (*Hibiscus tiliaceus* Linn.) ต้นโพธิ์ทะเล (*Thespesia populnea* Soland) และต้นเบ้ง (*Phoenix paludosa* Roxb.) ขึ้นอยู่ด้วย ต้นจากโดยมากมักปลุกกัน

๑. ป่าเบญจพรรณ (Mixed Deciduous Forest)

ป่าชนิดนี้มีอยู่ทั่วไปในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนทางภาคใต้ไม่ปรากฏว่ามีอยู่เลย

ในภาคเหนือ ป่าชนิดนี้มีไม้สักขึ้นปะปนอยู่ทั่วไป นอกจากในที่ที่เป็นเขาสูงซึ่งป่าเป็นป่าทึบเขาดิบหรือป่าสน ในที่ราบและเชิงเขาถ้าเป็นที่ดินคินแห้งแล้ง หรือดินเป็นดิน

ถูกรัง ก็จะไม่มีป่าเบญจพรรณขึ้นอยู่เช่นเดียวกัน จะมีแต่เฉพาะป่าแพะหรือป่าแดง ส่วนในที่ที่มีความชุ่มชื้นมากริมลำน้ำ ลำธาร และตามหุบเขา ป่าที่มีมักจะเป็นป่าดงดิบแทนป่าเบญจพรรณ

ในภาคกลาง ป่าเบญจพรรณมีอยู่ทั่วไป และมีทั้งที่มีไม้สักขึ้นปะปนอยู่ และไม่มีไม้สัก ในภาคนี้ไม้สักมีลงมาล่างที่สุด จนถึงจังหวัดกาญจนบุรี

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ป่าเบญจพรรณนับว่ามีอยู่น้อย และมีเป็นหย่อมเล็ก ๆ มีป่าไม้สักอยู่บ้างในจังหวัดขอนแก่น หนองคาย และนครพนม ซึ่งไม่แน่ว่าเกิดขึ้นเองหรือมีผู้ปลูกไว้

ลักษณะของป่าเบญจพรรณโดยทั่วไปเป็นป่าโปร่ง ประกอบด้วยต้นไม้ขนาดกลางเป็นส่วนมาก พื้นป่าไม่รกทึบ แต่บางแห่งมีไม้ไผ่ชนิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่มาก ในฤดูแล้งต้นไม้เกือบทั้งหมดพากันผลัดใบ และมีไฟป่าไหม้ลุกลามป่าชนิดนี้ทุกปี แต่ก็ไม่ถึงกับทำความเสียหายให้ร้ายแรงอย่างใด นอกจากทำให้พื้นดินปราศจากสิ่งปกคลุม และต้นไม้ที่แก่เฒ่าและโคนโพลงถูกไฟไหม้ล้มตายไปบ้าง

พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าเบญจพรรณ มี:-

๑. <i>Adina cordifolia</i> Hoox. f.	กว่าว
๒. <i>Azelia xylocarpa</i> Craib	มะค่าโมง
๓. <i>Alangium salvifolium</i> Wang.	ปลู่
๔. <i>Albizia lebbek</i> Benth.	พญาศรี
๕. <i>Albizia lebbekoides</i> Benth.	กาง
๖. <i>Albizia lucida</i> Benth.	บ้านแถ
๗. <i>Albizia odoratissima</i> Benth.	กางแดง, กางข่มชอก
๘. <i>Albizia procera</i> Benth.	ถ่อน
๙. <i>Albizia chinensis</i> Merr.	สารค่า
๑๐. <i>Anogeissus acuminata</i> Wall.	เหว, ตะเคียนหนู
๑๑. <i>Bauhinia racemosa</i> Lamk.	ชงโคใบเล็ก
๑๒. <i>Bauhinia variegata</i> Linn.	เสี้ยวดอกขาว
๑๓. <i>Berria ammonilla</i> Roxb.	เลียงมัน

๑๔. <i>Bischofia javanica</i> Blume.	เค็ม, ประทุส้ม
๑๕. <i>Cananga latifolia</i> Finet & Gagnep	สะแกแสง, เฝิง
๑๖. <i>Careya arborea</i> Roxb.	กะโดน
๑๗. <i>Cedrela toona</i> Roxb. ex Rottle.	ยมหอม
๑๘. <i>Chukrasia velutina</i> W. & A.	ยมหิน
๑๙. <i>Croton oblongifolius</i> Roxb.	เป้ล้า
๒๐. <i>Dalbergia olustrata</i> Graham ex Benth.	กะพื้เขากวาย, เก็ดคำ
๒๑. <i>Dalbergia dongnaiensis</i> Pierre.	เก็ดแกง
๒๒. <i>Dillenia anrea</i> Smith.	ส้านแข็ง
๒๓. <i>Dillenia elata</i> Pierre.	ส้านหึ่ง
๒๔. <i>Dillenia indica</i> Linn.	มะตาก
๒๕. <i>Dillenia obovata</i> Hoogl.	ส้านใหญ่, ส้านหลวง
๒๖. <i>Dillenia pentagyna</i> Roxb.	ส้านนา
๒๗. <i>Diospyros mollis</i> Griff.	มะเกลือ
๒๘. <i>Duabanga sonneratioides</i> Ham.	ลำพูป่า
๒๙. <i>Firmiana colonata</i> R. Br.	ปอฝ้าย ปอขาว
๓๐. <i>Firmiana pallens</i> Kosterm.	ปอขาว ปอคูณหูช้าง
๓๑. <i>Garuga pinnata</i> Roxb.	ตะครั่ว
๓๒. <i>Gmelina arborea</i> Roxb.	ช้อ
๓๓. <i>Holarrhena antidysenterica</i> Wall.	โมกใหญ่
๓๔. <i>Lagerstroemia balansae</i> Kochee.	เปื่อยแก้ง
๓๕. <i>Lagerstroemia calyculata</i> Kura.	กะแบก
๓๖. <i>Lagerstroemia tomentosa</i> Presl.	เสลา
๓๗. <i>Lannea grandis</i> Engl.	อ้อยช้าง
๓๘. <i>Millettia brandisiana</i> Kurz.	จัน, ปจัน
๓๙. <i>Millettia kangensis</i> Craib.	ชะเงาะ
๔๐. <i>Millettia leucantha</i> Kurz.	"
๔๑. <i>Ptilostigma malabarica</i> Benth.	ส้มเสี้ยว, ชงโกษ ^๕ ไก่อ

๔๒. <i>Premna tomentosa</i> Willd.	สักขี้ไก่
๔๓. <i>Protium serratum</i> Engl.	มะแฟน
๔๔. <i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz.	ประคู้
๔๕. <i>Pterocymbium javanicum</i> R. Br.	ปออีแก้ง
๔๖. <i>Salmalia insigne</i> Schott & Erdl.	งัวป่า
๔๗. <i>Schleichera eleosa</i> Merr.	ตะกร้อ, เเคะโจ๊ก
๔๘. <i>Spondias pinnata</i> Kurz.	มะกอก
๔๙. <i>Sterculia pexa</i> Pierre	ปอขาว, ปอทอง
๕๐. <i>Stereospermum chelonoides</i> A.DO.	แคหิน
๕๑. <i>Stereospermum fimbriatum</i> A.DO.	แคฝอย
๕๒. <i>Stereospermum neuranthum</i> Kurz.	แคทราย
๕๓. <i>Tectona grandis</i> Linn. f.	สัก
๕๔. <i>Terminalia bellerica</i> Roxb.	สมอพิเภก, สมอแทน
๕๕. <i>Terminalia chebula</i> Retz.	สมอ, สมอไทย
๕๖. <i>Terminalia mucronata</i> Craib & Hutch.	ตะแบกเลือด
๕๗. <i>Terminalia pyrifolia</i> Kurz.	แทนแดง
๕๘. <i>Terminalia tomentosa</i> W. & A., Talata Heyne	รกฟ้า
๕๙. <i>Terminalia triptera</i> Stapf.	ขี้ฮ้าย, หนามทราย
๖๐. <i>Terminalia tripteroides</i> Craib.	ปู่เจ้า
๖๑. <i>Tetrameles nudiflora</i> R. Br.	กะพวง, สมพวง, งุ่น
๖๒. <i>Vitex limonifolia</i> Wall.	สวอง
๖๓. <i>Pitex peduncularis</i> Wall.	กาสามบึก
๖๔. <i>Vitex pinnata</i> Linn.	กีนนาก
๖๕. <i>Wrightia tomentosa</i> Roem. & Schult.	โมกมัน
๖๖. <i>Kylia kerii</i> Craib & Hutch.	แดง

ส่วนไม้หนวดที่สำคัญที่ขึ้นอยู่ในป่าเบญจพรรณมี:—

๑. Bambusa arundinacea Willd.	ไผ่ป่า
๒. Bambusa polymorpha Munro	ไผ่ทอ
๓. Bambusa tulda Roxb.	ไผ่บง
๔. Cephalostachyum pergracile Munro	ไผ่ข้าวหลาม
๕. Dendrocalamus membranaceus Munro	ไผ่ซาง, ไผ่นาว
๖. Dendrocalamus strictus Nees	ไผ่ซาง
๗. Thyrsostachys siamensis Gamble.	ไผ่รวก
๘. Oxytenanthera albociliata Munro	ไผ่ไร่
๙. Oxytenanthera nigrociliata Munro	ไผ่ผาก

๑. ป่าแพะ ป่าแดง หรือป่าโคก

ป่าชนิดนี้มีอยู่มากในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาค
จันทบุรีและภาคใต้ไม่ปรากฏว่ามีอยู่ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้นนับว่ามีมากที่สุด
คือมีอยู่ถึง ๗๐—๘๐ เปอร์เซ็นต์ของป่าชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาคนี้ทั้งหมด

ป่าชนิดนี้มีอยู่ทั่วไปทั้งในที่ราบและที่เขา แต่โดยมากมีอยู่ในที่ที่มีระดับสูงเหนือน้ำ
ทะเลต่ำกว่า ๑,๐๐๐ เมตรลงมา การที่จะมีป่าชนิดนี้ขึ้นอยู่ที่ใดนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพราะ
ลักษณะของดินมากกว่าฝนฟ้าอากาศ เพราะป่าชนิดนี้มักขึ้นในที่ดินตื้นหรือแห้งหรือเป็นดิน
ทรายหรือดินลูกรัง (Lateritic soil) ในฤดูฝนบางทีก็มีน้ำขังหรือมีระดับน้ำใต้ดินอยู่ตื้น ๆ
จากผิวดินไม่เท่าใด แต่ถ้าเป็นดินทรายก็มีความร่วนลึก มีการระบายน้ำดี แต่ไม่สามารถ
จะเก็บรักษาความชุ่มชื้นไว้ได้เพียงพอในฤดูแล้ง ดินถ้าเป็นดินเหนียวหรือดินลูกรังก็มัก
จะมีสีค่อนข้างแดงหรือแดงคล้ำ จึงในบางแห่งเรียกกันว่าป่าแดง ส่วนในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ป่าชนิดนี้มักขึ้นอยู่ในที่ที่เป็นลูกเนิน ซึ่งเรียกกันว่าโคก จึงมีชื่อว่า ป่าโคก

ลักษณะของป่าชนิดนี้เป็นป่าโปร่ง มีต้นไม้ขนาดกลางและขนาดเล็กขึ้นอยู่กระจัด
กระจายไม่ค่อยแน่นทึบ พื้นป่าไม่สูงมากนัก และมีหญ้าชนิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่ทั่วไป มีลูกไม้
ขึ้นอยู่ก่อนข้างหนาแน่นนอกจากในที่ที่มีหญ้าเฟื่องมาก ทุก ๆ ปีจะมีไฟไหม้ป่าชนิดนี้

อยู่เป็นการประจำทำให้ลูกไม้ที่มีอยู่ถูกไฟไหม้ตายไปทุกปี จนกว่าลูกไม้ นั้น ๆ จะสะสม
อาหารไว้ในรากได้เพียงพอ จึงจะเติบโตขึ้นสูงพ้นอันตรายจากไฟป่าได้

ป่าชนิดนี้มีลงไปใต้ที่สุดถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในที่ราบที่เป็นดินทรายลึก ป่าชนิดนี้มักมีลักษณะ
งดงาม และต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ก็มีขนาดทั้งสูงและใหญ่มากและในบางแห่งก็มีลักษณะก่อนไป
ทางป่าเบญจพรรณ ส่วนทางภาคเหนือในที่ดินต้นบนเขาและสันเขา ป่าชนิดนี้จะมีลักษณะ
แกระแกร็น และต้นไม้ก็มีลำต้นคดงอและมีแต่ขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่

พันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดนี้ มี:—

๑. <i>Adina cordifolia</i> Hook. f.	กว้าว
๒. <i>Albizia lebbek</i> Benth.	พดุกษ์
๓. <i>Buchanania langan</i> Spreng.	รักหนู
๔. <i>Canarium venosum</i> Craib.	มะกัม
๕. <i>Canarium kerii</i> Craib	มะกอกเลื่อม
๖. <i>Careya arborea</i> Roxb.	กะโดน
๗. <i>Cassia garettiana</i> Craib	แสมสาร
๘. <i>Cratoxylon neriifolium</i> Kurz.	ทิวคำ
๙. <i>Cratoxylon prunifolium</i> Kurz.	แต้ว
๑๐. <i>Dipterocarpus intricatus</i> Dyer.	สะแบง, กราต
๑๑. <i>Dipterocarpus obtusifolius</i> Teysm.	เหียง
๑๒. <i>Dipterocarpus tuberculatus</i> Roxb	พลวง
๑๓. <i>Erythrophloeum succirubrum</i> Gagneb.	ชาด
๑๔. <i>Erythrophloeum teysmanii</i> Kurz.	ชาด
๑๕. <i>Gardenia sootepensis</i> Hutchinson	กำมอกหลวง
๑๖. <i>Garuga pinnata</i> Roxb.	ตะครำ
๑๗. <i>Holarrhena antidysenterica</i> Wall	โมกใหญ่
๑๘. <i>Irvingia malayana</i> Oliver	กะบก

๑๙. Lagerstroemia floribunda Jack.	ตะแบกน้ำ
๒๐. Lagerstroemia macrocarpa Wall.	อินทนิลบก, จ้อยล่อ
๒๑. Melanorrhoea usitata Wall.	รัก
๒๒. Morinda coreia Ham.	ยอป่า
๒๓. Parinari anamense Hance	มะพอก
๒๔. Pentacme suavis A.DC.	วัง
๒๕. Phyllanthus emblica Linn.	มะขามป้อม
๒๖. Pterocarpus macrocapus Kurz.	ประทุ
๒๗. Randia longispina DC.	มะเค็ด
๒๘. Randia uliginosa Poir.	มะกิง
๒๙. Schleicheria oleosa Merr.	โจ๊ก, ตะกร้อ
๓๐. Shorea obtusa Wall.	เค็ง
๓๑. Shorea tolura Roxb.	พะยอม
๓๒. Sindora siamensis Teyss.	มะค่าแต้
๓๓. Strychnos nux-blanda A.W. Hill	มะติง
๓๔. Strychnos nux-vomica Linn.	แสลงใจ
๓๕. Terminalia bellerica Roxb.	สมอพิเภก, สมอแหน
๓๖. Terminalia chebula Retz.	สมอไทย
๓๗. Terminalia tomentosa W.&A.	รกฟ้า
๓๘. Vitex limonifolia Wall.	สวอง
๓๙. Xylia kerrii Craib & Hutch.	แดง
๔๐. Quercus, Castanopsis and Lithocarpus spp.	ไม้ก่อกต่าง ๆ

ไม้พุ่มล่างที่สำคัญ มี:-

โจ๊ก	Arundinaria ciliata A. Cam.
หญ้าเพ็ก	Arundinaria pusilla A. Chev. & A. Cam.
ปรงป่า	Cycas siamensis Miq.
เบ้ง, ปุ่มเบ้ง	Phoenix acaulis Ham.
หญ้าชนิดต่าง ๆ	

ข. ป่าชายหาด (beach Forest)

ป่าชนิดนี้ไม่มีความสำคัญนัก และมีอยู่เป็นเนื้อที่เพียงเล็กน้อยตามริมชายหาดทะเลทั่วไป ลักษณะเป็นป่าโปร่ง และมักมีต้นเตย (*Pandanus* spp.) และหญ้าต่าง ๆ ขึ้นอยู่เป็นไม้พื้นล่าง

พันธุ์ไม้ที่สำคัญ มี:—

๑. <i>Calophyllum inophyllum</i> Linn.	กระดังงา
๒. <i>Casuarina equisetifolia</i> Linn.	สนทะเล
๓. <i>Hibiscus tiliaceus</i> Linn.	โพธิ์ทะเล
๔. <i>Pongamia pinnata</i> Pierre	หยีทะเล
๕. <i>Terminalia catappa</i> Linn	ทุรวาง

ข. ป่าบึงหรือป่าพลู (Fresh Water Swamp Forest)

ป่าชนิดนี้อยู่ในที่ที่มีน้ำจืดขังอยู่เกือบตลอดปี และมีอยู่ในจังหวัดภาคกลางและภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ แต่มีเนื้อที่ไม่มากนัก ในภาคกลางลักษณะของป่าเป็นป่าโปร่ง ๆ มีต้นไม้ขึ้นอยู่ห่าง ๆ กัน แต่ค่อนข้างแน่นที่บริเวณน้ำ พื้นป่าค่อนข้างรกทึบไปด้วยหญ้าไม้ไผ่และหวายต่าง ๆ ส่วนทางภาคใต้ป่าชนิดนี้มักขึ้นอยู่ในที่เป็นหล่มลึก น้ำขังตลอดปี ซึ่งเรียกกันว่าพลู จึงมีชื่อว่า ป่าพลู ตามปกติเป็นป่าแน่นทึบ และมีหวายต่าง ๆ ที่ทำเป็นสินค้าได้ดีขึ้นอยู่มาก เช่นหวายตะกล้าทอง (*Calamus caesioides* Bl.) ในจังหวัดนราธิวาส เป็นต้น

พันธุ์ไม้ที่สำคัญ มี:—

๑. <i>Albizia procera</i> Benth.	ถ่อน
๒. <i>Anthocephalus cadamba</i> Miq.	กระทุ่มน้ำ
๓. <i>Barringtonia acutangula</i> Gaertn.	จิก, กระโดนน้ำ, กระโดนทุ่ง
๔. <i>Butea monosperma</i> O.Ktze.	ทองกวาว, กวาว
๕. <i>Hydnocarpus anthelmintica</i> Pierre	กระเบา
๖. <i>Nauclea orientalis</i> Linn.	ก้านเหลือง
๗. <i>Lagerstroemia speciosa</i> Pers.	อินทนิลน้ำ

๘. *Saraca zollingeriana* Miq.

โสกน้ำ

๙. *Xanthophyllum glaucum* Wall.

ชุมแสง

ส่วนในภาคใต้ มี:—

๑. *Alstonia spathulata* Blume

เทยะ

๒. *Barringtonia acutangula* Gaertn.

จิก, กระโดนน้ำ, กระโดนทุ่ง

๓. *Pagraea fragrans* Roxb.

กันเกรา

๔. *Lagerstroemia speciosa* Pers.

อินทนิลน้ำ

๕. *Saraca* spp.

โสกต่าง ๆ

๖. *Syzygium* spp.

หว้าต่าง ๆ

นอกจากนี้ในที่ที่เป็นดินทราย หรือดินปนทรายริมทะเล ซึ่งดินเป็นกรด (Acid soil) มีป่าชนิดนี้อีกจำพวกหนึ่งที่เรียกว่าป่าเสม็ดหรือพรุเสม็ดขึ้นอยู่ ป่าชนิดนี้ประกอบด้วย ต้นเสม็ด (*Melaleuca leucadendron* Linn.) ขึ้นติดกันแน่นที่ปล้น ๆ พื้นล่างของป่าค่อนข้างเตียน มีไม้พื้นล่าง คือ สนทรายหรือสนสร้อย (*Baeckia frutescens* Linn.) และต้นหม้อข้าวหม้อแกงลิงหรือเซ่งนายพราน (*Nepenthes* spp.) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก

บทที่ ๓

ประโยชน์ของป่าไม้ในประเทศไทย

โดยเฉพาะประโยชน์ที่มีต่อการเศรษฐกิจของประเทศชาติ

ป่าไม้ได้ให้ประโยชน์แก่มนุษยชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะประโยชน์ทางอ้อมนั้น แม้จะไม่ค่อยได้สำนึกกัน แต่ก็อาจมีมูลค่ามากกว่าประโยชน์ทางตรงเสียอีก

ข้อ ๑. ประโยชน์ทางตรง (Direct Benefits)

ประโยชน์ทางตรงที่มนุษย์ได้จากป่าไม้นั้นมีหลายทาง ซึ่งพอจะแยกออกได้เป็นชนิดที่สำคัญๆ ดังนี้—

ก. ไม้ ไม้เป็นผลิตภัณฑ์จากป่าที่รู้จักกันดีกว่าผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และ นิยมใช้กันแพร่หลายทั่วไป เพราะโดยปกติไม้มักมีราคาถูกกว่า มีน้ำหนักเบาและดัดแปลงตกแต่งได้ง่ายกว่าวัตถุอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีสีสนิมสวยงามและไม่ดูดความร้อน ความเย็นไว้มาก ทั้งบางชนิดก็ทนทานและมีความแข็งแรงไม่แพ้เหล็กและซีเมนต์

ไม้ใช้กันมากในการ ก่อสร้างบ้านเรือน ทำเครื่องเรือน และการก่อสร้างอื่น ๆ เช่นการทำสะพาน ทำท่าเรือ ทำไม้ค้ำยันอุโมงค์ในเหมืองแร่ ทำขี้ฉาง โรงงาน โรงเก็บของ วัดวาอารามต่างๆ ทำรถ ทำเกวียน ต่อเรือ ทำไม้หมอนรองรางรถไฟ ทำเสาโทรเลข โทรศัพท์ และเสาไฟฟ้า ทำเครื่องมือในการประกอบกลสิกรรม เช่นคันไถ หัวหมู ทำเครื่องมือในการประกอบการประมง เช่นเสาโป๊ะ และเรือจับปลา ทำภาชนะสำหรับใส่สิ่งของ เช่นหีบและลัง ทำเครื่องกีฬาต่างๆ เช่น แร็กเก็ต และไม้ตีกอล์ฟ ทำด้ามเครื่องมือ และพานท้ายปืน เป็นต้น

ข. เชื้อเพลิง เชื้อเพลิงที่ได้จากป่าที่สำคัญคือฟืนและถ่าน ซึ่งใช้ในการหุงต้ม ทำความอบอุ่นในฤดูหนาว เดินรถไฟและเรือไฟ และใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเชื้อเพลิงจรวดชนิด nitrated cellulose ด้วย

ค. วัตถุเคมี วัตถุเคมีที่สำคัญที่ได้จากไม้มี cellulose และ lignin

Cellulose ใช้กันมากในการทำกระดาษ ไหมเทียม (rayon) วัตถุระเบิด น้ำตาล อัลกอฮอล์ และยีสต์ และอาจทำเป็นอาหารสัตว์ก็ได้

Lignin ใช้ในการทำ Vanillin ทำน้ำหอมและเครื่องสำอางต่าง ๆ ยารักษาอาหารไม่ให้บูดเน่า และยารักษาโรคผิวหนัง

ถ้าเอาไม้ไปกลั่นในเตาอบ ก็จะได้กรด acetic acid, น้ำมันดิน และ wood alcohol หรือ ethyl alcohol ซึ่งใช้ในการอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ง. อาหาร มนุษย์ได้อาหารหลายอย่างจากป่า เช่นดอก ผล ใบ เมล็ดของพันธุ์ไม้ต่าง ๆ หน่อไม้ เห็ด หัวกลอย มันมือเสือ และอาหารที่ได้จากสัตว์ป่า รวมทั้งนก สัตว์เลื้อยคลานและแมลงต่าง ๆ เช่นผึ้ง เป็นต้น

จ. ยารักษาโรค ยารักษาโรคที่ได้จากป่าที่สำคัญมี สมุนไพรต่าง ๆ ยาแก้โรคเรื้อนจากน้ำมันของผลกระเบา ยารักษาโรคความดันโลหิตสูงจากรากของต้นระย้อม ยารักษาโรคหัวใจ จากเมล็ดของต้นแสลงใจ ยาแก้ปวดแสบและเปื้อปลา จากต้นหางไหล เป็นต้น

ฉ. เส้นใย ที่ได้จากป่ามีหลายชนิด เช่นจากเปลือกไม้ต่าง ๆ และจากเถาวัลย์ชนิดต่าง ๆ

ช. ชัน น้ำมันไม้ และยางไม้

ชัน (resin) ที่ได้จากป่าชนิดที่สำคัญมีชันตะเคียนตาแมวและชันกะบาก ใช้ทำน้ำมันชักเงา ยางรัก ใช้ในการทำเครื่องเงิน กายาน ใช้ในการทำเครื่องหอมและทำยา ยางสน ใช้ในการทำยา ทำน้ำมันผสมสี ทำกระดาษ ทำสบู่ และยาฆ่าตรงเท้า ฯลฯ

น้ำมันไม้ (wood-oil) ได้จากน้ำมันของต้นยาง เหียง กรวด เป็นต้น ใช้ในการทำได้ ยาเรือ และทาบ้านเรือน

ยางไม้ (gum) ที่สำคัญ คือยางเยลุดง ใช้ในการทำหมากฝรั่ง และยางขนุนนก ใช้ในการทึบสายเคเบิลใต้น้ำ

ซ. ฝาดฟอกหนังและสี พันธ์ไม้ในป่ามีหลายชนิดที่เปลือก แก่น หรือผลนำมาใช้ทำฝาดฟอกหนัง (tannin) ได้ดี เช่นเปลือก ก่อ โกงกาง โปลง กุน กะดินพิมาน แก่นสีเสียด และผล สมอไทย สมอพิเภก เป็นต้น

ส่วนสีก็อาจได้จาก แก่น ชัน และผลของพันธุ์ไม้บางชนิดเช่นเดียวกัน เช่นแก่นของไม้แกลด ไม้ฝาง ชันจากต้นรง และผลของต้นคำป่า เป็นต้น

ณ. อาหารสัตว์ มนุษย์ได้ใช้ป่าไม้เป็นที่เลี้ยงสัตว์และหาอาหารสำหรับเลี้ยงสัตว์มาช้านานแต่สมัยที่กำบรรพ์ เพราะในป่ามีหญ้า ใบไม้ เปลือกไม้ ผล และเมล็ดไม้ที่สัตว์ชอบกินอยู่มากมายหลายชนิด ในประเทศไทยการเลี้ยงสัตว์ในป่ายังไม่แพร่หลายเหมือนในประเทศอื่น ๆ แต่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะเมื่อหมดฤดูทำนาแล้ว มักมีการปล่อยสัตว์เข้าไปหากินในป่าเป็นจำนวนมากทุก ๆ ปี

ความต้องการที่มนุษย์ต้องใช้ผลิตผลจากป่าในทางตรงนั้น ถ้าประเทศใดมีความเจริญมากขึ้นเท่าใด ประชาชนของประเทศนั้น ๆ ก็ต้องใช้ผลิตผลจากป่ามากขึ้น แทนที่จะลดลง เช่นจากรายงานขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ซึ่งตีพิมพ์ออกใน พ.ศ. ๒๕๐๑ ปรากฏว่า ใน พ.ศ. ๑๙๖๐ พลเมืองในภาคต่าง ๆ ของโลกใช้ไม้แปรรูปไม่รวมทั้งพื้น ถ่าน กระดาษ ไม้อัดและไม้ประดิษฐ์ประเภทอื่น ใน ๑ ปี ถ้าเฉลี่ยต่อ ๑ คน ดังนี้—

ยุโรป	.๓๙๒ ม. ^๓
อเมริกาเหนือ	.๔๘๘ ม. ^๓
อเมริกาใต้	.๐๗๐ ม. ^๓
เอเชีย	.๐๒๙ ม. ^๓
ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และประเทศในมหาสมุทรแปซิฟิก	.๒๖๕ ม. ^๓

สำหรับประเทศไทย ตามหนังสือ Forest Industries and Forestry of Thailand เลขที่ ร.๕๔ โทยนายเมธ รัตนประสิทธิ์ กรมป่าไม้ ซึ่งพิมพ์ออกใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้คำนวณไว้ว่า พลเมืองในประเทศไทยคนหนึ่ง ๆ ใช้ไม้ถั่วเฉลี่ยแล้วตกคนละ .๑๖๔ เมตรลูกบาศก์ และพื้นเฉลี่ย ๑.๓๔ เมตรลูกบาศก์ต่อปี หรือรวมทั้ง ๒ ประเภทตกคนละ ๑.๕ เมตรลูกบาศก์ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราค่อนข้างสูง

Professor Sir H.G. Champion แห่งมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ได้ประมาณไว้ว่าเฉลี่ยทั่ว ๆ ไปแล้ว พลโลก ๑ คน ควรจะต้องใช้ไม้ราว ๑ ม. ^๓ ต่อปี จึงจะมีมาตรฐานการครองชีพอยู่ในระดับพอดี และสำหรับประเทศที่ค่อยพัฒนาการ ควรจะมีป่า ๒— ไร่ ต่อพลเมือง ๑ คน ซึ่งต่อไปถ้าได้มีการจัดการป่าอย่างดีให้มีผลิตผลเพิ่มขึ้น ก็อาจลดเนื้อที่ป่าทั้งกล่าวลงได้ประมาณครึ่งหนึ่ง หากคิดตามอัตรานี้ ประเทศไทยซึ่งขณะนี้พลเมืองราว ๓๐ ล้านคน ก็จะต้องสงวนป่าไว้เฉพาะสำหรับให้พลเมืองใช้สอยถึง ๗๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่

(๑๒๐,๐๐๐ ก.ม.^๒) หรือ ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ เฮกตาร์ ทั้งนี้ไม่รวมป่าที่จะต้องสงวนไว้
เพื่อการป้องกันต้นน้ำลำธารและเพื่อกิจการอื่นๆ ด้วย

ในประเทศไทยไม้ที่นำออกจากป่าและนำมาใช้สอยกันมาก ตลอดจนส่งไปจำหน่าย
ยังต่างประเทศ ได้แก่ ไม้สัก (*Tectona grandis* Linn.f.) ไม้ยาง (*Dipterocarpus* spp. โดยเฉพาะ ไม้ยางนา *Dipterocarpus alatus* Roxb.) ไม้เต็ง (*Shorea obtusa* Wall.) ไม้รัง (*Pentacme suavis* DC.) ไม้พลวง (*Dipterocarpus tuberculatus* Roxb.) ไม้แดง (*Xylia kerrii* Craib & Hutch.) ไม้ตะเคียนทอง (*Hopea odorata* Roxb.) ไม้ประดู่ (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz.) ไม้เหียง (*Dipterocarpus obtusifolius* Teysm.) ไม้มะค่าแต้ (*Sindora siamensis* Teysm.) ไม้ตะแบก (*Lagerstroemia calyculata* Kurz.) ไม้กระบาก (*Anisoptera* spp.) ไม้กว้าว (*Adina cordifolia* Hook.f.) ไม้กระท้อน (*Sindoricum koetjape* Merr.) ไม้มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa* Craib.) ไม้พะยอม (*Shorea talura* Roxb.) ไม้สยา (*Shorea curtisii* Dyer and *Shorea* spp.) ไม้ขุมแพรง (*Heritiera* sp.) ไม้สมพง (*Tetrameles nudiflora* R.B.) ไม้หลุมพ้อ (*Azelia bakeri* Prain) ไม้ยมหิน (*Chukrasia velutina* W.&A.) ไม้เสลา (*Lagerstroemia tomentosa* Presl.) ไม้เคี่ยม (*Cotylelobium lanceolatum* Craib) ไม้ตะเคียนสามพร (*Shorea* sp.) ไม้เคี่ยมคนอง (*Shorea* sp.) ไม้ตาเสือ (*Amorpha polystachya* Hook.f. & Jackson) ไม้พินิจ (*Vatica* sp.) ไม้ชัน (*Shorea sericeiflora* Fiseh. & Hutch.) ไม้มังกาส (*Schima wallichii* Korth) ไม้อินทนิล (*Lagerstroemia speciosa* Pers.) ไม้ตะเคียนทราย (*Shorea gratissima* Dyer) ไม้จำปา (*Michelia champaca* Linn.) ไม้ทัง (*Litsea grandis* Hook.f.) ไม้ตะเคียนทราย (*Hopea pierrei* Hance) ไม้ตาลหก (*Litsea* sp.)

นอกจากไม้ที่ได้จากป่าเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่างๆ ดังที่ได้ยกตัวอย่างที่สำคัญๆ
มากล่าวไว้ข้างต้นนี้แล้ว ยังมีผลผลิตของป่าอื่น เช่น เปลือก ราก ใบ ดอก ผล น้ำมัน ฯลฯ
ที่มนุษย์ได้จากป่าอีกเป็นจำนวนมาก ผลผลิตดังกล่าวเรียกรวมๆ กันว่า **Minor Forest Products**

ผลผลิตของป่าดังกล่าวที่สำคัญๆ มี:-

๑. หวายต่างๆ ใช้ทำเครื่องเรือน เครื่องจักสาน ใช้ผูกมัด
๒. ปอต่างๆ ใช้ทำเชือก และเปลือกของต้นปอกระสา (*Brousonetia papyrifera* Vent) ใช้ทำกระดาษ

๓. ไม้ไผ่ ใช้ทำประโยชน์ทั่วไปแทบทุกอย่าง และหน่อใช้เป็นอาหาร
๔. กล้วย (Lao) ใช้ทำเชลเล็ก ทำน้ำมันชักเงา ทำน้ำมันผสมสี ทำครั่งประทับตรา ทำแผ่นเสียง และอุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ
๕. รวงผึ้ง น้าผึ้ง ใช้เป็นอาหารและทำยา
๖. น้ำมันยางและน้ำมันอื่น ๆ จากต้นไม้ในตระกูล Dipterocarpaceae ใช้ทำได้
 ๖.๑. ทำไม้ ยาเรือ ทำเครื่องจักสาน
- ๖.๒. บำรุงรักษาจากต้นรัก (*Malanorrhoea usitata* Wall.) ใช้ทำไม้ ทำเครื่องเงิน เพื่อ
 ลงลวดลายหรือปิดทอง ทำผ้าและกระดาษกันน้ำซึม
๗. รง (Gamboge) ซึ่งได้จากต้นรง (*Garcinia hanburyi* Hk.f.) ใช้ในการผสมสี
 ย้อมผ้า และทำยา
๘. ขางขนุนนก (*Gutta-percha*) ซึ่งได้จากต้นขางขนุนนก (*Palaquium obovatum*
Engl.) ใช้หุ้มสายเคเบิลใต้น้ำ
๙. ขางเขลุดง (*Jelutong*) ได้จากต้นต้นเบ็ดแดง (*Dyera costulata* Hk.f.) ใช้
 ในการทำหมากฝรั่ง
๑๐. ชันตะเคียนตาแมว (*Dammar*) ซึ่งได้จากต้นตะเคียนชันตาแมว (*Balanocarpus heimeii* King) ใช้ผสมน้ำมันทาไม้และทาน้ำมันชักเงาอย่างดี
๑๑. น้ำมันมะมือ ซึ่งได้จากเมล็ดของต้นมะมือ (*Parinariu anamense* Hance)
 ใช้ทำเครื่องเงินให้ขึ้นเงาและทาร์มกันน้ำซึม
๑๒. น้ำมันสน (*Turpentine*) ซึ่งได้จากต้นสนเขา (*Pinus merkusii* Royle และ
P. khasya Jungh) ใช้ผสมยา ทำการบูรเทียม ผสมสี ทำสบู่ และยาขัตรองเท้า
๑๓. น้ำมันเจียว (*Cajaput oil*) ได้จากใบของต้นเสม็ด (*Melaleuca leucadren-*
dron Linn.) ใช้เป็นยารักษา เกล็ดค เมื่อย บวม
๑๔. น้ำมันกระเบา (*Chaulmoogia oil*) ได้จากเมล็ดต้นกระเบา (*Hydnocarpus*
anthelmintica Pierre) ใช้เป็นยารักษาโรคเรื้อนและโรคผิวหนัง
๑๕. น้ำมันกะบก ได้จากเมล็ดของต้นกะบก (*Irvingia malayana* Oliver) ใช้เป็น
 อาหาร ทำสบู่ และเทียนไข

๑๗. กายาน (Gum Benjamin) ซึ่งได้จากต้นกายาน (*Styrax benzoides* Craib) ใช้ทำเครื่องหอม และทำยา

๑๘. กระวาน (Cardamoms) ได้จากผลของต้นกระวาน (*Amomum krervanh* Pierre) ใช้เป็นเครื่องเทศในการปรุงอาหารและทำยา

๑๙. เว้ง (Bastard Cardamoms) ได้จากผลของต้นเเว้ง (*Amomum villosum* Lour. และ *A. xanthiodes* Wall.) ใช้เช่นเดียวกับกระวาน

๒๐. ผลพุงทะลาย ได้จากผลของต้นสำโรง (*Sterculia lychnophora* Hance) ใช้เป็นอาหาร

๒๑. ใบลาน ได้จากใบของต้นลาน (*Corypha lasius, C. umbraculifera* Linn.) ใช้ฉานหนังสือ ทำหมวก ทำขอบ ทำเครื่องจักสาน เครื่องเล่นต่าง ๆ

๒๒. ไม้หอม กฤษณา (Incense Wood) ได้จากแก่นของต้นจันทน์ขมต (*Mansonia gagei* Drumm.) ไม้หอม (*Aquilaria crassna* Pierre, และต้นกฤษณา (*Aquilaria agallocha* Roxb.) ใช้ในการทำเครื่องสำอางต่าง ๆ

๒๓. ไม้ฝาง (Sappan Wood) ได้จากแก่นของต้นฝาง (*Caesalpinia sappan* Linn.) ใช้ในการย้อมสีให้เป็นสีแดง

๒๔. ไม้แกล่ ได้จากแก่นของต้นแกล่ (*Oudrania javanensis* Trec.) ใช้ในการย้อมสีให้เป็นสีเหลือง

๒๕. ฝาดฟอกหนัง (Tannin) ได้จากเปลือก ผล แก่นของไม้หลายชนิด เช่น ก่อต่าง ๆ โกงกาง โปรง กระดินพิมาน เกี่ยม ตะเคียน ตะคร้ำ ถ่อน ประดู่ พะยอม พลับ ชัยพฤกษ์ กุน ตะแบกเลื้อย สมอไทย สมอพิเภก หนามกาย มะค่าแต้ และสีเสียดแก่น เป็นต้น

๒๖. สมุนไพร ได้จากพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ใช้ในการทำยารักษาโรค เช่นระย่อม ตินเบ็ด บุนนาค เปล้า สมอ หัวกว่าว กาสามปึก ฯลฯ เป็นต้น

๒๗. อาหาร ได้จากยอด ใบ หน่อ ดอก ผล ฯลฯ ของพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เช่น ก่อ กอแลน เนียง สะตอ หว้า มะกอก มะขามป้อม มะม่วงบ้า มะไฟ มะตาด มะส้าน ผักหวาน เห็ดต่าง ๆ หน่อไม้ต่าง ๆ หัวเผือก และหัวมัน เป็นต้น

ข้อ ๒. ประโยชน์ทางอ้อม (Indirect Benefits)

ประโยชน์ทางอ้อมที่ป่าไม้ให้แก่มนุษย์นั้น โดยมากมักมองไม่ค่อยเห็นกัน และคำนวณออกมาเป็นมูลค่าได้ยาก แต่ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประโยชน์ทางตรงเหมือนกันเช่นทำให้มนุษย์ได้มีน้ำกินน้ำใช้ โดยสม่ำเสมอและช่วยบรรเทาความรุนแรงของดินฟ้าอากาศ เป็นต้น

ประโยชน์ทางอ้อมของป่าไม้ที่สำคัญ มี :-

ก. ทำให้ฝนตกเพิ่มขึ้นและมีความชุ่มชื้นในอากาศสม่ำเสมอ

ปัญหาในข้อที่ว่า ป่าไม้ช่วยทำให้มีปริมาณฝนตกเพิ่มขึ้นในที่หนึ่ง ๆ จริงหรือไม่เพียงใดนั้น เป็นปัญหาที่ยังถกเถียงกันอยู่จนทุกวันนี้ เพราะเป็นการยากที่จะทำการวิจัยได้แน่นอน แต่ก็พอสรุปกันได้ว่า สำหรับฝนที่เป็นไปตามฤดูกาล เช่นฝนที่ลมมรสุมพัดพามาตกในประเทศไทยนั้น ป่าไม้ ไม่มีอิทธิพล ที่จะทำให้ฝนตกถล่ม ตกมากขึ้นหรือน้อยลงทั่วทั้งประเทศ แต่สำหรับท้องที่ที่มีป่าไม้ เนื่องจากอากาศเหนือป่าไม้ย่อมมีความชุ่มชื้นและเย็นกว่าในที่ที่ไม่มีป่าไม้ เมฆฝนที่ลอยพัดมา หากไม่มีป่าไม้ ก็อาจลอยผ่านไปโดยไม่มีฝนตกลงมาเลยก็ได้ แต่ในที่ที่มีป่าไม้ เมื่อเมฆฝนลอยมากระทบความชื้นและความเย็นเหนือป่าไม้ ในบางกรณีก็อาจทำให้ฝนตกเพิ่มขึ้นกว่าในที่ที่ไม่มีป่าไม้มาก ๑-๒ เปอร์เซ็นต์ ได้

ปริมาณน้ำฝนที่ตกเพิ่มขึ้นในที่ที่มีป่าไม้นั้น ถ้าเป็นที่ที่มีความสูงมากขึ้น ปริมาณน้ำฝนที่ตกก็เพิ่มขึ้นตามส่วน เช่นในการวิจัยในประเทศเยอรมนี ปรากฏว่าในที่ที่มีป่าไม้ หากมีระดับความสูงเหนือน้ำทะเล ๑๐๐ เมตร จะมีปริมาณน้ำฝนที่ตกในที่ป่าไม้มากกว่าในที่โล่งแจ้งที่อยู่ในระดับเดียวกัน ๑.๔% ถ้ามีระดับความสูงระหว่าง ๑๐๐-๑๖๕ เมตร ก็จะเพิ่มขึ้นเป็น ๑๔.๒๐% ถ้าสูงระหว่าง ๕๐๐-๗๐๐ เมตร ก็จะมีฝนตกเพิ่มขึ้นอีก ๑๙% ถ้าสูง ๗๐๐-๘๐๐ เมตร ก็จะมีฝนตกเพิ่มขึ้น ๔๓% ตัวเลขดังกล่าวเป็นเรื่องเฉพาะที่เฉพาะแห่ง จะนำมาใช้เป็นมาตรฐานในที่อื่น ๆ ทั่วไปย่อมไม่ได้ เพราะลักษณะภูมิประเทศ ดินฟ้าอากาศ และชนิดป่าไม้เหมือนกัน แต่ก็พอทำให้เห็นได้ว่าป่าไม้อาจมีอิทธิพลที่จะช่วยทำให้มีฝนตกมากขึ้น เฉพาะที่เฉพาะแห่งได้ แต่ไม่ใช่ทั่วไป

สำหรับความชุ่มชื้นของอากาศ (Atmospheric Humidity) ในที่ที่มีป่าไม้นั้น เนื่องจากอากาศในป่าตามปกติมีความชื้นเย็นกว่าในที่โล่งแจ้ง และมีไอน้ำจากการระเหย ของ

กันไม่มาก รวมทั้งไม่มีลมแรงภายในป่า จึงทำให้ความชื้นของอากาศภายในป่าไม่สูงกว่าที่โล่งแจ้งที่อยู่ใกล้เคียงเสมอและอาจจะแตกต่างกันได้ประมาณไม่เกิน ๑๑ องศาเซลเซียส

ข. ทำให้อากาศไม่ร้อนจัดและหนาวจัด

จากการทดลองวัดอุณหภูมิในป่าและในที่โล่งแจ้งที่อยู่ใกล้เคียงกันในป่าต่าง ๆ ในทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือ ปรากฏว่าในฤดูร้อน อุณหภูมิในป่าจะต่ำกว่าภายนอกป่าประมาณ ๕ F และในฤดูหนาวจะสูงกว่าราว ๒-๓ F แต่ทั้งนี้ย่อมแตกต่างกันไปแล้วแต่ท้องถิ่นและฤดูกาล รวมทั้งชนิดและลักษณะของป่าที่มี ณ ที่นั้น ถ้าป่าเป็นป่าดิบและเป็นป่าชนิดที่ไม่ผลัดใบ ก็ย่อมทำให้อากาศไม่ร้อนจัด และหนาวจัด ต่ำกว่าป่าที่โปร่งและประกอบด้วยพันธุ์ไม้ที่ผลัดใบ

Champion กล่าวว่า ความเย็นของป่าไม้ที่เป็นพืชร่มใหญ่ นั้น อาจรู้สึกได้ในระยะที่สูงถึง ๕,๐๐๐ ฟุต จากพื้นยอดของบ้านนี้ ๆ

ค. บรรเทาความร้ายแรงของลมพายุ

ลมพายุที่พัดมาเมื่อมาถึงที่มีป่าไม้เป็นฉากกำบังอยู่ ก็จะลดกำลังความเร็วลงอย่างรวดเร็ว ประมาณ ๒๐ ถึง ๖๐ % กว่าในที่โล่งแจ้ง ทั้งนี้แล้วแต่ว่าบ้านนั้นมีความสูง กว้าง ยาว และมีเรือนยอดของพันธุ์ไม้แต่ละชนิดและทั้งป่าแน่นทึบเพียงใด ตามปกติกำลังแรงของลมพายุในป่าจะตกอยู่เพียง ๒-๓ กิโลเมตรต่อชั่วโมงเท่านั้น

ในที่ที่มีการปลูกระแนงไม้ไว้เป็นฉากกำบังลมหรือแนวป้องกัน (Shelterbelts) จากผลของการทดลองในที่ต่าง ๆ ปรากฏว่า ลมพายุที่พัดมาเมื่อมากระทบแนวต้นไม้ดังกล่าว จะลดกำลังลงเหลือเพียง ๒๐% หรือมากกว่านั้น ณ ที่สูงจากพื้นดิน ๒ ฟุต และแนวต้นไม้มีผลป้องกันลม ได้เป็นระยะเท่ากับ ๒๕ เท่าของความสูงของต้นไม้ นั้น ในด้านใต้ลม และ ๓ เท่าในด้านเหนือลม

การที่ป่าไม้และต้นไม้มีผลในการลดกำลังความเร็วของลมพายุดังได้กล่าวมาแล้ว จึงสามารถป้องกันบ้านเรือนและไร่นาที่อยู่ด้านใกล้ลมมิให้ถูกลมพายุทำอันตรายให้เสียหายไปได้ตามสมควร และที่สำคัญที่สุดก็คือป้องกันมิให้ลมพายุพัดพาเอาผิวดินที่อยู่ตามสมบูรณ์ไปเสียหมด หากไม่มีต้นไม้หรือพืชอื่น ๆ ขึ้นปกคลุมดินในที่นั้น

ในที่ที่เป็นทรายชายทะเล ป่าไม้ก็สามารถจะช่วยป้องกันมิให้ลมพัดเอาทรายเข้ามาทับถมที่ประกอบบดสีกรรมที่อยู่ใกล้ทะเลและป้องกันมิให้มีการขยายตัวของเนินทราย (sand dunes) เข้ามาบนฝั่งได้

ง. ป้องกันการกัดชะดิน (soil erosion)

ในที่ที่มีป่าไม้ขึ้นอยู่ เมื่อฝนตกลงมา ส่วนใหญ่ของน้ำฝนจะถูกเรือนยอดของต้นไม้สกัดกั้นไว้ ซึ่งบางส่วนจะระเหยกลับคืนไปสู่อากาศ บางส่วนจะค่อยหยดจากใบไม้ลงมาเบื้องล่าง และบางส่วนจะไหลลงสู่พื้นดินตามต้นไม้ ส่วนที่ตกลงมาถึงพื้นดินก็จะไม่กระทบผิวดินโดยตรง เพราะพื้นป่ามีกมิมไม้พื้นล่าง หญ้าและใบไม้เน่าปกคลุมอยู่โดยทั่วไป ฉะนั้นเมื่อน้ำฝนตกลงมาถึงพื้นดิน จึงมิได้ถูกผิวดินและมีกำลังแรงพอที่จะชะเอาดินไปได้ แต่จะถูกใบไม้เน่าและพืชต่าง ๆ ดูดซับน้ำเอาไว้ ให้น้ำได้มีโอกาสซึมลงไปในดินได้สะดวก และไปผุดออกตามตาน้ำและลำห้วยลำธารต่าง ๆ ส่วนน้ำที่มิได้ซึมลงไปในดินก็จะค่อยไหลลงสู่ระดับที่ต่ำอย่างช้า ๆ ไม่รุนแรง เนื่องจากบนพื้นป่ามีพันธุ์ไม้ใหญ่่น้อย หญ้า รากไม้และใบไม้ที่อยู่เหนือผิวดินก็คขวางอยู่ทั่วไป มิให้น้ำไหลไปได้โดยแรง และกัดชะเอาผิวดินไปด้วย ฉะนั้นเมื่อฝนตกลงมาบนที่ป่าไม้ที่ได้รับการบำรุงรักษาดี และมีได้ถูกไฟไหม้ น้ำที่ไหลบ่าผ่านผิวดิน (surface runoff) จึงมักไหลไม่รุนแรง ส่วนในทางตรงกันข้ามในที่ที่ป่าไม้ได้ถูกแผ้วถางทำลายไปหรือบ้านนั้นมีสภาพทรุดโทรมลงเนื่องจากไฟไหม้ และมีการปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปเหยียบย่ำดิน และกินหญ้าและไม้พื้นล่างเสียหมด เมล็ดฝนเมื่อตกลงมาจะไม่มียอดไม้คอยสกัดกั้นไว้ และจะตกลงกระทบผิวดินที่ไม่มีสิ่งใดปกคลุมโดยตรง ความแรงของเมล็ดฝนที่ตกลงมาจะทำให้ผิวดินถูกกัดชะและไหลล่อยไป ทั้งความแรงของเมล็ดฝนจะอุดรูในพื้นดินทำให้พื้นดินแน่นทึบและไม่สามารถจะดูดซับน้ำได้มาก น้ำฝนที่ตกลงมาจะไหลบ่าผ่านผิวดินโดยปริมาณมากขึ้น ทั้งเมื่อบนพื้นดินไม่มีสิ่งใดคอยกีดขวางการไหลของน้ำมิให้ช้าลง น้ำก็จะไหลไปโดยแรง และเมื่อมีกำลังแรงมากขึ้นก็จะกัดชะเอาผิวดินระหว่างทางที่ผ่านไปด้วย ทำให้น้ำขุ่นข้นและดินถูกกัดชะไปเป็นจำนวนมิใช่น้อยเมื่อฝนตกคราวหนึ่ง ๆ การกัดชะของดินดังกล่าวแล้ว ย่อมทำให้ผิวดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุต่าง ๆ ที่เหมาะแก่การเจริญเติบโตของพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ถูกกัดชะลงสู่ลำน้ำลำธารต่าง ๆ ทำให้ดินที่เหลือน้อยขาดความอุดมสมบูรณ์ลง ทั้งจะไปทำให้ลำน้ำลำธารต่าง ๆ ต้นเขินขึ้นเต็มไปด้วยกรวดทรายและเกิดสันดอนขึ้นตามปากน้ำต่าง ๆ สำหรับประเทศไทยที่สันดอน

ปากแม่น้ำเจ้าพระยา มีดินตะกอนที่ถูกพัดพาลงมาตามลำน้ำ ตกตะกอนเป็นสันดอนขึ้นถึงปี
ละ ๑๒,๕๐๐,๐๐๐ ตัน หากมีการสร้างเขื่อนเพื่อกักน้ำไว้ใช้ในการชลประทานและการทำ
พลังไฟฟ้าจากน้ำ ก็จะมีการตกตะกอนในอ่างเก็บกักน้ำเหนือเขื่อนนั้น ๆ ทำให้อ่างกักเก็บน้ำ
ตื้นเขินขึ้นเร็วกว่าที่ควร ในสหรัฐอเมริกาได้เคยมีการสำรวจอ่างกักเก็บน้ำในที่ต่าง ๆ ที่มีได้
มีการรักษาป่าไม้ที่เป็นต้นน้ำไว้ให้ดี ปรากฏว่ามีการตกตะกอนในอ่างเก็บกักน้ำนั้น ๆ ถึงปีละ
๑.๑ ถึง ๗.๓ เปอร์เซ็นต์ของปริมาตรของอ่างเก็บกักน้ำนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้อ่างกักน้ำตื้นเขิน
ขึ้นจนใช้การไม่ได้ เฉลี่ยแล้วภายในระยะเวลา ๕๐ ปีเท่านั้น โดยเหตุดังกล่าวเพื่อเป็นการ
รักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินมิให้เสื่อมสูญไป และเพื่อมิให้ดินถูกกัดเซาะไปหมด รวมทั้ง
เพื่อให้มีน้ำใสสะอาดไว้สำหรับบริโภคและใช้สอยตลอดปี จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง
ป้องกันรักษาป่าตามภูมิประเทศที่เป็นต้นน้ำลำธารไว้เป็นอย่างดี รวมทั้งต้องป้องกันมิให้
มีการเลี้ยงสัตว์ในป่า และจุดไฟเผาป่าด้วย การตัดไม้ การชักลากไม้ และการทำถนน
หนทางและทางชักลากไม้ในป่าเหล่านี้ ก็จำเป็นต้องทำด้วยความระมัดระวัง มิให้เป็นกร
เปิดผิวดินให้ถูกกัดเซาะไปได้ โดยง่ายด้วย

จ. ป้องกันอุทกภัย

การทำลายป่า นอกจากจะทำให้เกิดมีการกัดเซาะดินตื้นที่ไถ่กล่าวมาแล้ว ย่อมทำให้
มีปริมาณของน้ำที่ไหลสู่แม่น้ำลำธารเพิ่มขึ้นในช่วงระยะเวลาอันสั้น และน้ำที่ไหลลงมานี้ย่อม
สูงขึ้นเพราะเต็มไปด้วยกรวดทรายและดินตะกอนต่าง ๆ เมื่อไหลลงไปถึงลำน้ำก็ทำให้ระดับ
น้ำในลำน้ำนั้น ๆ สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว หากสิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นอุทกภัยทำลายไร่นาสาโท
และบ้านเรือนที่อยู่ ๒ ผังน้ำให้เสียหายไปได้ หินกรวดทรายที่มากับสายน้ำจะกัดเซาะตลิ่งพัง
หรือทำให้สายน้ำต้องเปลี่ยนไป ทั้งจะไปทำให้ลำน้ำตื้นเขินขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อลำน้ำตื้นเขิน
ขึ้น ความจุที่ย่อมลดลง พอมีฝนตกลงมาและน้ำไหลบ่ามาเพียงเล็กน้อยก็ทำให้เกิดอุทกภัย
ขึ้นได้บ่อย ๆ ครั้น การที่ลำน้ำตื้นเขินขึ้นนี้ นอกจากจะทำให้เกิดอุทกภัยขึ้นได้ง่ายแล้ว ยังทำ
ให้การอาศัยใช้ลำน้ำนั้น ๆ ในการเดินเรือแพต้องประสบอุปสรรคหรือไม่สามารถทำได้ใน
ฤดูแล้งด้วย

อนึ่ง น้ำขึ้นขึ้นที่พัดพาเอาหินกรวดทรายมาด้วยนั้น ย่อมมีปริมาณมากกว่าน้ำใ
สะอาดบริสุทธิ์ในจำนวนเท่ากันตั้งแต่ ๒ ถึง ๓๒ เท่า ฉะนั้นแม้จะมีฝนตกเท่ากันในที่ต้นน้ำ
เดียวกัน ลำน้ำที่ป่าไม้ถูกทำลายตอนต้นน้ำ ย่อมมีโอกาสที่จะท่วมล้นฝั่งได้ง่ายกว่าลำน้ำที่มี
การรักษาป่าไม้ไว้เป็นอย่างดีตอนต้นน้ำ

ความเหตุผลทั้งที่ได้อธิบายมาแล้ว ในการป้องกันอุทกภัยซึ่งเกิดจากลำน้ำต่าง ๆ จึง นอกจากจะได้มีการสร้างเขื่อนกันและกักเก็บน้ำเป็นระยะ ๆ ในลำน้ำนั้นแล้ว ย่อมจะต้องมีการรักษาและปลูกสร้างป่าขึ้นใหม่ในท่อนต้นของลำน้ำนั้น ๆ ด้วยเสมอ และห้ามมิให้มีการแผ้วถางป่าและจุดไฟเผาป่าในที่เช่นนั้น อย่างไรก็ตามหากมีฝนตกหนักผิดปกติ เช่นฝนที่เกิดจากไต้ฝุ่น และปริมาณน้ำฝนที่ตกมีมากเกินไปที่ป่าไม้จะรองรับและดูดซับไว้ได้ อุทกภัยก็อาจเกิดขึ้นได้ แม้จะมีป่าตั้งอยู่ตอนต้นน้ำ แต่ป่าไม้ก็จะช่วยทำให้อุทกภัยนั้นมีได้เป็นไปโดยรุนแรง และมีระยะเวลาไม่ยืนยาว เหมือนการไม่มีป่าไม้อยู่เลย

ฉ. ทำให้น้ำไหลอยู่สม่ำเสมอตลอดปี

ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของป่าไม้ นอกจากจะป้องกันและบรรเทาความร้ายแรงของอุทกภัยแล้ว ก็คือการที่ช่วยทำให้ห้วยธารต่าง ๆ ได้มีน้ำไหลอยู่ตลอดปี ซึ่งทำให้นักวิทยาศาสตร์และประกอบการศึกษา อุตสาหกรรมการอยู่ได้ด้วยดี ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะเมื่อฝนตกลงในที่ป่าไม้ น้ำฝนก็จะไม่ไหลชะบดไปสู่อำนาจการเสียทั้งหมดโดยรวดเร็ว แต่จะถูกใบไม้กิ่งไม้เนาใต้พื้นป่าดูดซับเอาไว้เป็นส่วน ใหญ่แล้วค่อยปล่อยให้น้ำไหลซึมลงไป ในดิน อนึ่ง ดินในป่าย่อมร่วนซุยเหมาะแก่การซึมของน้ำลงไปใต้ดิน ทั้งรากต้นไม้ใหญ่น้อยก็ยังลึกลงไปในดิน เมื่อฝนตกก็เป็นช่องทางให้น้ำมีโอกาสไหลซึมลึกลงไปใต้ดิน ได้มากขึ้น จากผลการวิจัยในที่ป่าต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาปรากฏว่าน้ำฝนที่ตกในป่ามี โอกาสไหลซึมลงไป ในดินได้มากกว่าในที่โล่งแจ้ง ตั้งแต่ ๒ ถึง ๘๐ เท่า ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของดินและป่าไม้ที่มีอยู่ ฉะนั้นและปริมาณของน้ำฝนที่ตกลงมารวมทั้งความลาดชันของพื้นที่ด้วย

น้ำฝนที่ไหลซึมลงไปใต้ดินนี้บางส่วนจะไหลขนานไปกับพื้นดิน และไปผุดออกตามตาน้ำและตามผิวน้ำห้วยธารต่าง ๆ ทำให้น้ำห้วยธารนั้น ๆ มีน้ำไหลอยู่ตลอดปี ส่วนที่ไหลลงไปใต้ดิน ก็จะไปขังอยู่ในแหล่งน้ำใต้ดิน ซึ่งมนุษย์จะสูบขึ้นมาใช้เป็นน้ำบาดาลได้เมื่อต้องการ

การที่ห้วยธารและบ่อน้ำบาดาลมีน้ำที่จะนำมาใช้สอยได้ตลอดปีเช่นนี้ ย่อมทำให้มนุษย์สามารถทำการเพาะปลูกและประกอบกิจการอุตสาหกรรมอยู่ได้ตลอดทั้งปี ทั้งทำให้สามารถใช้ลำน้ำนั้น ๆ ในการขนส่งและการคมนาคมได้ตลอดทุกฤดูกาลด้วย

ซ. เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า

ป่าไม้นอกจากจะให้ผลิตผลประโยชน์ต่าง ๆ แก่มนุษย์แล้ว ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ ซึ่งมนุษย์ใช้เป็นอาหารหรือนำมาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ไม้

สอยต่าง ๆ นกและแมลงบางชนิดก็เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ในการทำลายศัตรูพืช สัตว์ป่าบางชนิดก็นำมาใช้ในการค้นคว้าทดลองทางวิทยาศาสตร์และในการรักษาโรคต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากไม่มีป่าไม้ สัตว์ป่าทั้งกล่าวก็จะสูญสิ้นพันธุ์ลงไป เพราะจะไม่มีแหล่งที่อยู่อาศัย และทำเลหากิน ในขณะนี้สัตว์ป่าบางชนิดก็มีผู้สนใจมาทำการศึกษาหรือขออนุญาตทำการล่า ซึ่งถ้าหากได้รักษาไว้ให้ดี ก็อาจเป็นการหารายได้ให้แก่ประเทศได้อย่างหนึ่ง รวมทั้งเป็นการชักจูงนักทัศนาจรชาวต่างประเทศให้นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้สอยในบ้านเราด้วย เป็นการหาเงินเข้าประเทศได้เป็นอย่างดี

ข. เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

เมื่อมนุษย์เจริญขึ้นและประชาชนพลเมืองเข้ามาอยู่ในเมืองมากขึ้นความเคร่งเครียดในการประกอบธุรกิจประจำวันรวมทั้งการอยู่ร่วมกันอย่างยัดเยียดแออัดในเมือง ย่อมทำให้มนุษย์ต้องการเปลี่ยนสถานที่เที่ยวเตร่และพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งหลบหนีความจอแจและความเอะอะอึกทึกของในเมือง ออกไปสู่ที่ที่มีความสงบร่มเย็นและมีธรรมชาติงดงามอยู่บ่อยๆ จึงทำให้มนุษย์เป็นจำนวนมากหันไปหาที่พักผ่อนในป่ามากขึ้น ทางรัฐบาลของแต่ละประเทศจึงจำต้องจัดทำป่าไม้บางแห่งที่มีทิวทัศน์สวยงามไว้ให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจให้แก่ประชาชนพลเมืองของตน เช่นจัดทำเป็นอุทยานแห่งชาติ (National Parks) วนอุทยาน (Forest Parks) และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในป่า (Forest Recreational Areas) รวมทั้งที่เป็นที่วิเวกห่างไกลคนมาก (Wilderness Areas) ไปด้วย ความสำคัญของป่าไม้ในการที่จะใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนนั้น นับวันก็แต่ละจะมีมากขึ้นและก็น่าจะเป็นประโยชน์ทางอ้อมของป่าไม้มีความสำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในขณะนี้

ข้อ ๓. ประโยชน์ของป่าไม้ที่มีต่อการเศรษฐกิจของประเทศไทย

ในประเทศไทยนอกจากป่าไม้จะช่วยอำนวยให้เกิดประโยชน์ทางอ้อมทั้งที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๒ ก็ช่วยทำให้ฝนตกเพิ่มขึ้นเฉพาะที่เฉพาะแห่ง ป้องกันความผันแปรอย่างรวดเร็วของฝนฟ้าอากาศ บรรเทาความร้ายแรงของลมพายุ ป้องกันการกัดเซาะของดินและอุทกภัย ช่วยทำให้มีน้ำไหลอยู่อย่างสม่ำเสมอตลอดปี ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและ

เป็นที่พึงพอใจของประชาชนนั้น ในด้านประโยชน์ทางตรงที่ป่าไม้มีต่อทางเศรษฐกิจของประเทศ ก็คือการที่ป่าไม้ได้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ประชาชนได้อยู่ดีกินดีมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง เช่นให้ม้มาใช้พอเพียงในการบริโภคกรรม และการประกอบอุตสาหกรรมต่าง ๆ ให้ปุ๋ยธรรมชาติแก่ที่ไร่นา ให้ผลผลิตจากไม้และของป่ามาใช้ในการทำรังชีพ ให้มีสินค้าไม้และของป่าส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ อันเป็นทางให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้สอยทะนุบำรุงบ้านเมือง นอกจากนี้ในยามสงครามผลผลิตจากป่าไม้ที่มีอยู่ก่อนข้างเพียงพอภายในประเทศ ก็จะเป็นขุมกำลังที่จะช่วยให้กองทัพได้สามารถทำการรบต่อไปถึงขั้นชัยชนะได้ โดยไม่ขาดแคลนยุทธปัจจัยที่ได้มาจากไม้และของป่าอื่น ๆ

ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ประเทศไทยมีการทำไม้และของป่าออกมาเป็นมูลค่าถึงปีละ ๑,๑๙๓,๕๑๖,๘๒๑ บาท และส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นมูลค่า ๒๖๘,๗๙๑,๒๘๒ บาท ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ส่วนรายได้ของกรมป่าไม้ที่ได้จากค่าภาคหลวง ค่าบำรุงป่า ค่าธรรมเนียมและอื่นๆ ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ตกเป็นเงิน ๙๖,๕๑๖,๘๒๗ บาท

ปริมาณไม้ที่หักออกจากป่า

ข้อไม้	เลข ๕ บ ก่อน สงครามโลก ครั้งที่ ๒	เลข ๕ บ หลัง สงครามโลก ครั้งที่ ๒	พ.ศ. ๒๕๐๐	พ.ศ. ๒๕๐๑	พ.ศ. ๒๕๐๒	พ.ศ. ๒๕๐๓	พ.ศ. ๒๕๐๔	พ.ศ. ๒๕๐๕	พ.ศ. ๒๕๐๖
๑. สัก	๑๔๐,๑๒๘	๒๖๔,๔๖๒	๑๔๖,๖๖๑	๑๖๓,๔๓๐	๑๖๓,๖๖๔	๑๖๓,๖๖๔	๑๖๓,๖๖๔	๑๖๓,๖๖๔	๑๖๓,๖๖๔
๒. ยาง	๖๖,๖๑๐	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖
๓. เค็ง-วัง	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖
๔. พดาง	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖
๕. แดง	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖
๖. ตะเคียนทอง	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖
๗. ไม้ที่ใช้ในการทำเครื่องเรือนที่	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖
๘. สบายงาม (ประดู่, พะยูง, ราชัน,	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖
๙. มะเกลือ)	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖
๑๐. ไม้ชนิดอื่น ๆ	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖	๓๐๔,๔๑๖
รวม	๖๑๔,๔๑๖	๓,๔๖๒,๖๖๒	๓,๔๖๒,๖๖๒	๓,๔๖๒,๖๖๒	๓,๔๖๒,๖๖๒	๓,๔๖๒,๖๖๒	๓,๔๖๒,๖๖๒	๓,๔๖๒,๖๖๒	๓,๔๖๒,๖๖๒

ปริมาณของน้ำท่าออกจาก

ชนิด	หน่วย	เฉลี่ย ๕ ปี ก่อน สงครามโลก ครั้งที่ ๒	เฉลี่ย ๕ ปี หลัง สงครามโลก ครั้งที่ ๒	พ.ศ. ๒๕๐๐	พ.ศ. ๒๕๐๑	พ.ศ. ๒๕๐๒	พ.ศ. ๒๕๐๓	พ.ศ. ๒๕๐๔	พ.ศ. ๒๕๐๕	พ.ศ. ๒๕๐๖
๑. พัน	ม	๘๖๒,๑๐๓	๑,๑๓๗,๐๑๓	๑,๑๒๔,๓๔๕	๑,๑๒๓,๔๔๗	๑,๑๔๗,๑๐๖	๑,๑๔๓,๓๔๒	๑,๓๑๗,๓๒๕	๑,๔๔๖,๐๐๕	๑,๔๗๕,๗๐๖
๒. ล้าน	ม	๓๓๗,๐๑๔	๖๔๓,๕๑๒	๔๐๕,๑๕๗	๖๐๒,๕๖๓	๖๒๗,๐๕๖	๖๒๕,๓๔๕	๗๖๒,๓๓๐	๖๖๕,๕๑๒	๖๕๕,๐๖๑
๓. เบ็ดเตล็ด	บาท (๖๐ ก.ก.)	๕,๐๒๗	๓๗,๑๔๖	๑๔๗,๓๕๒	๔,๒๕๐	๓๐๕	๑๖๕,๔๓๕	๑๖,๓๒๕	๑๕,๑๒๓	๔๒,๔๐๗
๔. เบ็ดเตล็ดทาง	”	๗๒๐	—	—	—	—	—	—	—	—
๕. เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	”	๓๒๗,๓๕๓	๓๕๕,๔๔๕	๑๑๕,๕๔๑	๑๔๕,๔๓๕	๔๕๖,๗๖๕	๑๐๕,๑๒๕	๒๕,๑๒๖	๔๗,๐๒๖	๔๔,๒๑๒
๖. ไม่ฝาง	”	๑๕๓	๗๕๖	๑๕๗	๒๗	๔๑	๑,๒๖๒	๓๒๓	๑๕๐	๕๐
๗. ไม่หอม	”	๒,๔๔๕	๒๒,๔๔๐	—	—	—	๕	—	—	—
๘. หวาย	”	๔๔๑,๔๔๕	๒๔๐,๓๔๕	๔๒,๒๐๐	๒๖,๗๐๐	๓๑	๒๗๖,๖๓๓	๑๕,๗๕๓	๖๓	—
๙. ไม่ไผ่	ถ้า	๓,๐๑๓,๗๖๕	๔,๓๗๖,๐๕๕	๗,๕๕๐,๒๒๕	๕,๒๓๕,๗๒๓	ไม่มีสถิติ	—	—	—	—
๑๐. นามันยาง	เคคาติกร	๗๗,๑๖๕	๖๒๕,๔๔๕	๒๔๖,๓๔๕	๒๓๕,๕๒๕	๒๑๕,๖๗๕	๓๓๓,๑๒๕	๓๔๖,๗๑๑	๓๔๖,๑๑๖	๒๔๐,๖๑๕
๑๑. รัน	ก.ก.	๔๔๕,๗๖๒	๑๗๒,๕๕๕	๒๖๖,๕๕๕	๑๗๐,๐๐๓	๒๒๓,๗๕๕	๓๐๖,๓๖๑	๓๖๐,๕๒๕	๓๐๗,๕๐๖	๒๔๕,๗๓๕
๑๒. นามันไม้	ก.ก.	๒๗,๗๑๑	๑,๓๕๕	๑๒,๕๐๗	๕,๐๒๐	๕๒๐	๓,๐๗๕	๒,๕๕๕	๕๕๐	๓,๑๖๖
๑๓. ชิมัง	ก.ก.	—	๑,๓๕๒	๑๐๒	๕๕	๔๗๐	๒๖๗	๓๖๓	๔๒๕	๒๖๒

ราคาไม้และของป่าที่ทำออกใน พ.ศ. ๒๕๐๖

ชื่อผลิตภัณฑ์	หน่วย	ราคาคือหนึ่งหน่วย เป็นบาท	ราคาผลิตเป็นบาท
ไม้			
สัก	๑๔๓,๕๗๗ ม ^๓	๒,๐๕๐	๒๘๕,๑๕๒,๘๕๐
พะยอม	๗๗๕ ม ^๓	๑,๘๕๓	๑,๔๔๓,๔๘๗
ชิงชัน	๗๔๔ ม ^๓	๑,๗๔๖	๑,๒๘๔,๐๔๒
ประดู่	๒๑,๕๔๒ ม ^๓	๖๒๕	๑๓,๗๑๓,๗๕๐
แกง	๕๕,๒๐๗ ม ^๓	๖๒๕	๕๕,๕๐๔,๓๗๕
กะเบา	๒๒,๕๖๑ ม ^๓	๓๕๘	๘,๐๗๔,๒๗๘
เต็งรัง	๑๗๖,๖๔๓ ม ^๓	๖๒๕	๑๑๐,๔๐๑,๘๗๕
ยาง	๔๖๒,๐๓๕ ม ^๓	๕๐๔	๒๓๒,๘๖๗,๖๕๖
ตะเคียน	๑๓๘,๗๗๑ ม ^๓	๖๑๗	๘๕,๖๒๑,๗๐๗
อินทนิล	๑,๕๓๒ ม ^๓	๕๕๐	๑,๐๖๒,๖๐๐
มะเกลือ	๖๘ ม ^๓	๒,๔๗๐	๑๖๗,๕๖๐
พลวง	๕๕,๓๗๕ ม ^๓	๔๑๐	๒๔,๓๔๕,๓๕๐
อื่นๆ	๕๕๕,๐๓๐ ม ^๓	๒๕๐	๑๓๘,๗๕๗,๕๐๐
ของป่า			
พิน	๑,๔๗๕,๗๐๖ ม ^๓	๔๓	๖๓,๖๒๗,๓๕๘
ถ่าน	๖๕๕,๐๖๑ ม ^๓	๒๑๐	๑๓๗,๕๖๒,๘๑๐
เปลือกไม้ทุกชนิด	๑๓๖,๖๑๕ หมาย	๕๗	๗,๗๘๗,๒๘๓
น้ำมันยาง	๒๔๐,๖๑๕ เกกาสิทธิ์	๓๑	๗,๔๕๕,๐๖๕
ชัน	๒๔๔,๗๓๘ กก.	๖	๑,๔๖๘,๔๒๘
ไม้หอม	๕๐ หมาย	๔๑๒	๓๗,๐๘๐
ชันสน	๓๕,๑๕๘ กก.	๔	๑๔๐,๗๕๒
น้ำมันสน	๑๕๕,๒๓๘ กก.	๗	๑,๑๑๔,๖๖๖
ยางไม้	๓,๑๑๖ กก.	๐.๖๐	๑,๘๖๙
			รวม ๑,๑๕๓,๕๑๖,๘๒๑

ราคาไม้และของป่าส่งต่างประเทศใน พ.ศ. ๒๕๐๖

ชื่อไม้	หน่วย	ราคา
ไม้สัก	๓๒,๒๑๕ ม ^๓	๑๓๖,๖๗๔,๔๔๔ บาท
ไม้ยาง	๖๘,๙๖๑ ม ^๓	๖๒,๙๑๓,๒๔๘ บาท
ไม้กระยาเลยชนิดอื่นๆ	๑๖,๒๒๕ ม ^๓	๑๖,๒๖๙,๕๖๗ บาท
ฝืน	๔๗,๒๙๖ กก.	๑๒,๔๕๕ บาท
ถ่าน	๔๙,๒๑๘,๖๕๙ กก.	๑๒,๕๔๙,๕๓๖ บาท
ชัน	๑,๔๒๗,๔๕๘ กก.	๓,๙๗๗,๔๘๑ บาท
น้ำมันยาง	๑๗๙,๓๙๐ กก.	๗๗๓,๓๖๑ บาท
หวาย	๒๐ กก.	๓๕๐ บาท
กรัง	๑๑,๔๑๔,๔๑๔ กก.	๓๕,๘๑๙,๗๗๕ บาท
		<u>รวม ๒๖๘,๗๙๑,๒๘๒ บาท</u>

บทที่ ๔

ประวัติย่อของกองดำเนินการป่าไม้ในประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน

ข้อ ๑. สถานการณ์ก่อนคังกรมป่าไม้

ในชั้นเริมการทำป่าไม้และการใช้พืชผลจากป่าในประเทศไทย มิได้อยู่ในความควบคุมของรัฐบาลแต่อย่างใด ราษฎรต่างตัดฟันเอาไปใช้สอยหรือทำการค้าขายได้โดยเสรี แต่สำหรับพื้นที่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งเป็นแหล่งที่มีไม้สักขึ้นอยู่ทั่วไป ได้แบ่งออกเป็นเขตแคว้น ซึ่งมีเจ้าผู้ครองนครเป็นประมุข มีศักดิ์เทียบเท่าเจ้าเมืองประเทศราช มีสิทธิอำนาจในการปกครองและบำรุงรักษาแคว้นต่างๆ เป็นส่วนสัดไป ได้แก่นครเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ และน่าน เจ้าผู้ครองนครเหล่านั้นได้ยึดถือเอาว่าป่าไม้สักในเขตท้องที่ของตนเป็นทรัพย์สินส่วนตัว ผู้ใดประสงค์จะทำไม้สักในป่าท้องที่ใด ก็ต้องขอรับอนุญาตจากเจ้าผู้ครองนครนั้น โดยยอมเสียเงินให้ตามจำนวนตันสัดที่ตัดฟันลง ซึ่งเรียกว่า "ค่าตอไม้" นอกจากนั้นเจ้าผู้ครองนครจะยกป่าใดในท้องที่ของตนให้แก่บุคคลใดก็ได้ เมื่อเจ้าของป่าตายป่าไม้ตกอยู่ในกองมรดกด้วย ส่วนการควบคุมทางวิชาการที่จะให้สกัดไม้จากป่าใดเป็นจำนวนเท่าใด มีขนาดโตอย่างเท่าที่สุดเท่าใด หรือจะให้ตัดในคอนไหนบ้างนั้น เป็นอันไม่มี คงมีแต่การตรวจเก็บเงินค่าตอไม้กันอย่างเดียวเท่านั้น

การณ์ได้เป็นมาเช่นนี้ช้านาน ประกอบกับการอนุญาตให้ทำป่าไม้ของผู้เป็นเจ้าของป่าต่างๆ มิได้เป็นไปโดยยุติธรรมและสมควร เนื่องจากเจ้าของป่าส่วนมากเห็นแก่แก่จะจะได้ เช่นตกลงอนุญาตแก่บุคคลหนึ่งแล้ว เมื่อมีผู้อื่นให้ค่าตอสูงกว่าหรือให้เงินพิเศษ นอกเหนือขึ้นอีก ก็อนุญาตให้แก่ผู้นั้นไป หรือป่าแห่งเดียวกันอนุญาตให้คนหนึ่งไปแล้ว กลับอนุญาตให้แก่คนที่สองที่สามเป็นการซ้ำซ้อนกันอีก เพื่อหวังประโยชน์ทางเงินทองให้มากขึ้น ดังนั้นจึงเกิดมีกรณีพิพาทระหว่างผู้ขออนุญาต ผู้รับอนุญาตและเจ้านายเจ้าของป่าขึ้นเนืองๆ และมีคำร้องทุกข์ของบรรดาพ่อค้าไม้ถึงรัฐบาลอยู่เสมอ จนรัฐบาลรู้สึกว่าเป็นต้องเข้าแทรกแซงแก้ไข ด้วยเหตุนี้จึงได้มีพระราชบัญญัติสำหรับผู้รักษาเมือง ซึ่งจะทำสัญญากับชาวต่างประเทศ จุลศักราช ๑๒๓๖ (พ.ศ. ๒๔๑๗) ออกใช้ โดยบัญญัติว่าสัญญาที่ผู้รักษา

เมืองหรือเจ้าผู้ครองนครจะทำกับชาวต่างประเทศนั้น จะต้องได้รับสัตยาบันจากรัฐบาลก่อน จึงจะมีผลใช้บังคับได้ และในปี พ.ศ. ๒๔๒๖ (จ.ศ. ๑๒๔๕, ก.ศ. ๑๘๘๓) เมื่อรัฐบาลทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับอังกฤษก็ได้แทรกข้อความลงไว้ในสัญญานี้เป็นใจความว่า ห้ามมิให้เจ้านายเจ้าของป่าออกใบอนุญาตป่าแห่งใดแห่งหนึ่งให้แก่บุคคล เกินกว่าคน หนึ่งขึ้นไป ฉะนั้นเพื่อควบคุมให้การดำเนินการได้เป็นไปตามนัยแห่งสัญญาฉบับนี้ รัฐบาลจึงได้แต่งตั้งข้าหลวงใหญ่ขึ้นหนึ่งนายให้ประจำที่เชียงใหม่ เพื่อดูแลกิจการป่าไม้ในมณฑลพายัพ ในนามของกระทรวงมหาดไทย

เมื่อชาวต่างประเทศได้ทราบกิตติศัพท์จากสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษว่า ประเทศไทยมีป่าไม้อันมีค่ามาก ก็พากันนำทุนรอนเข้ามาทุ่มเทประกอบอาชีพในทางทำไม้กันมากขึ้น ทุกที่ ได้แก่บริษัทบอร์เนียว จำกัด บริษัทสยามฟอรัเรสต์ จำกัด (ในปัจจุบันนี้คือ บริษัท แองโกลไทย จำกัด), และบริษัทบอมเบย์เบอร์มา จำกัด ตามลำดับ การที่มีบริษัทต่าง ๆ เหล่านี้เข้ามาทำไม้ได้กลายเป็นผลร้ายแรงยิ่งขึ้น ถึงแม้รัฐบาลจะได้จัดการควบคุมตามที่กล่าวไว้ในสัญญาทางพระราชไมตรีฉบับที่กล่าวแล้วนั้นก็ตาม แต่เหตุการณ์ก็หาได้เรียบร้อยไปไม่ได้ เพราะเมื่อผู้ต้องการทำไม้มีมากขึ้น ก็ต้องแก่งแย่งกันเพื่อจะได้รับอนุญาต ในการนี้ต่างคนต่างต้องให้เงินกินเปล่าเป็นจำนวนมาก ๆ แก่เจ้านายเจ้าของป่า เพื่อที่จะได้สิทธิในการทำไม้ และเมื่อตกลงกันแล้วก่อนที่จะได้รับใบอนุญาต ซึ่งต้องส่งไปลงดวงตราสัตยาบันทางกรุงเทพ ฯ เจ้านายเจ้าของป่าก็รีดเอาเงินกินเปล่าอีก ซึ่งผู้ขอทำไม้ก็ต้องให้ไปเพื่อป้องกันมิให้ท่านเหล่านั้นถอนคำตกลง เมื่อผู้ทำไม้ยังงอนง้อหนักขึ้น ฝ่ายเจ้านายเจ้าของป่าก็ยังมีที่หาประวิงการอนุญาตให้มากขึ้น จนบรรดาผู้ขอทำไม้ได้รับความเดือดร้อน และได้มีเรื่องราวร้องทุกข์ไปยังกระทรวงมหาดไทย มากมาย นอกจากนั้น ปรากฏว่าการเก็บค่าทอนไม้ได้กระทำกันอย่างหละหลวมมาก เหตุการณ์ไม่ดีไม่งามเหล่านี้ ส่วนมากเกิดขึ้นเนื่องจากเจ้านายผู้น้อย ซึ่งเป็นกัณฑ์แทนดำเนินกิจการของเจ้าผู้ครองนคร และเจ้านายเจ้าของป่าต่าง ๆ

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้พิจารณาเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดการควบคุมการทำป่าไม้ให้รัดกุมยิ่งขึ้น พอถึงปลายปี พ.ศ. ๒๓๙๖ มีชาวเดนมาร์กผู้หนึ่งชื่อ Mr. Castenskjold ซึ่งรัฐบาลได้จ้างไว้มีกำหนด ๒ ปี เพื่อทำกิจการพิเศษบางอย่าง ทางกระทรวงการคลังแก่งงานนั้นได้ทำเสร็จภายในปีเดียว สัญญาจ้างยังคงเหลืออีก ๑ ปี กระทรวงมหาดไทยจึง

รับโอน Mr. Oastensjold มา และได้ส่งขึ้นไปตรวจสอบสถานการณ์ทำป่าไม้สักทางภาคเหนือ แต่พอไปถึงจังหวัดตาก Mr. Oastensjold ก็ป่วยหนัก ถึงแก่กรรม รัฐบาลจึงต้องจัดหาผู้ชำนาญคนอื่นให้ดำเนินการต่อไป ในการนี้รัฐบาลอินเดียได้เอื้อเฟื้อให้ยืม Mr. H. Slade ข้าราชการผู้ชำนาญและสามารถในการป่าไม้ของพม่ามาใช้ชั่วคราว

Mr. H. Slade ได้เข้ามาถึงกรุงเทพฯ ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๓๔ พอวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ก็เที่ยวกันก็ออกเดินทางไปภาคเหนือ เพื่อสำรวจกิจการเกี่ยวกับป่าไม้สักของไทยที่เดียว โดยเดินทางผ่านจังหวัดชัยนาท นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ แพร่ ลำปาง ลำพูน จนถึงจังหวัดเชียงใหม่ และได้เดินทางกลับโดยแวะจังหวัดตากด้วย และถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๓๔ ครั้นวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๔๓๔ Mr. Slade ก็เสนอรายงานการสำรวจป่าไม้ต่อกระทรวงมหาดไทย มีข้อความพิสดารยาวและซับซ้อนพร้อมทั้ง ในกิจการป่าไม้ของไทย ข้อบกพร่องเหล่านี้ Mr. Slade เห็นว่าเนื่องจากเหตุสำคัญ ๒ ประการ คือ :—

๑. การป่าไม้ทั้งหมดอยู่ในความยึดถือครอบครองของเจ้านายเจ้าของท้องที่แทนที่จะได้อยู่ในความดูแลควบคุมของรัฐบาลกลาง และ

๒. การทำป่าไม้เท่าที่เป็นอยู่นั้น ยังไม่อยู่ในระเบียบอันถูกต้อง คือขาดหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองรักษาป่าไม้ให้อำนวยผลอย่างถาวร

สำหรับเหตุข้อ ๑ นั้น Mr. Slade กล่าวว่า ตามที่เจ้านายฝ่ายเหนือได้ทำสัญญาอนุญาตให้ผู้ผูกขาดทำป่าไม้ไป ในฐานะเป็นเจ้าของป่า แล้วส่งให้รัฐบาลลงตรวจตราสัตยาบันอีกชั้นหนึ่งนั้น การที่รัฐบาลลงตรวจตราให้เช่นนั้นคล้ายกับว่ารัฐบาลรับรองอยู่ในตัวแล้วว่า ป่าไม้เหล่านั้นอยู่ในกรรมสิทธิ์ของเจ้านายเจ้าของท้องที่ แต่ทางพม่าและอินเดียเขาถือว่า ป่าไม้ทั้งหมดอยู่ในพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ซึ่งจะทรงจัดการอย่างใดกับป่าไม้ก็ได้ แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นควร สำหรับประเทศไทยนั้นว่าตามทางทฤษฎีแล้ว คนในบังคับต่างประเทศจะทำป่าไม้ได้ก็ต่อเมื่อได้รับสัญญาอนุญาต ซึ่งรัฐบาลได้ลงตรวจตราสัตยาบันให้แล้วเท่านั้น แต่ตามทางปฏิบัติหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะปรากฏว่าแม้สัญญาจะให้สันอายุไปแล้วก็ตาม ผู้รับสัญญาก็ยังทำไม้อยู่ต่อไปอีก และในบางแห่งพอยื่นคำร้องขออนุญาตแล้วก็ลงมือทำไม้ได้เลยทีเดียวก็มี นอกจากนี้วิธีที่จะได้รับสัญญาอนุญาตยังเป็นการลำบากยากเย็นมาก เนื่องจากผู้ร้องขอทำไม้จะต้องให้เงินกินเปล่าเป็นจำนวนไม่น้อย

แก่เจ้านายเจ้าของป่า เพื่อที่จะให้ท่านเหล่านั้นทำสัญญาอนุญาตให้ ซึ่งเป็นการเสียเวลา และเสียเงินอย่างมากมาโดยใช่เหตุ เนื่องจากเหตุนี้เมื่อมีผู้ร้องขอทำไม้หลายราย ก็เกิด มีการแก่งแย่งแข่งขันให้เงินกินเปล่ากันขึ้น และเจ้าของป่าก็คิดอ่านแบ่งป่าของตนออกเป็น แปลงเล็ก ๆ เพื่อที่จะมีทางได้เงินมากขึ้น ในที่สุดจึงทำให้ราคาค้นทุนของไม้สักเชียบสูงขึ้นเรื่อย ๆ อันเป็นผลกระทบกระเทือนอย่างร้ายแรงถึงราคาซื้อขายไม้สักในท้องตลาดด้วย

สำหรับเหตุข้อ ๒ นั้น Mr. Slade กล่าวว่าเนื่องจากป่าไม้สักในประเทศไทยมีอยู่ กระจุกกระจายและไม่สามารถจะประเมินได้ว่ามีปริมาณไม้ที่สมควรจะตัด พันมาก น้อยเท่าใด ในขั้นต้นจึงจำเป็นต้องสำรวจป่าไม้เสียก่อนเพื่อกำหนดจำนวนไม้ที่จะให้ตัดฟัน ออกได้เป็น รายชื่อหนึ่ง ในเวลานั้นนอกจากการตัดฟันออกเป็นสินค้าแล้ว ปรากฏว่าราษฎรได้ตัดฟัน ไม้สักใช้สอยกันอยู่อย่างเสรี โดยไม่มีขีดชันอย่างใด เรื่องเช่นนี้ควรจัดการระงับเสีย และ ควรหาทางส่งเสริมให้หันมาใช้ไม้กระยาเลยต่าง ๆ แทนเสียบ้าง นอกจากนี้ยังมีการตัดฟัน ไม้สักเล็ก ๆ เพื่อทำเป็นเสาออกซื้อขายกันอยู่ไม่น้อย ในการนี้ถึงแม้ราษฎรผู้ทำจะได้อะไร งามก็จริง แต่เป็นความเสียหายแก่ป่าอย่างจะเยียวยาแก้ไขได้ยาก สรุปความก็คือได้มีการ ทำไม้ในป่าไม้สักของไทยจนเกินกำลังของป่าไปมากมาย ซึ่งเป็นการผิดหลักการของวิชาการ ป่าไม้ ว่าตามหลักอย่างกว้าง ๆ แล้วเราจะถือว่าบรรดาป่าไม้ที่มีอยู่ทั้งหมดเป็นเสมือนต้น ทุนซึ่งเป็นของประเทศและปริมาณเนื้อไม้ที่ออกเงยขึ้นทุกปีนี้เป็นเสมือนดอกเบี้ย ซึ่งเรา อาจจะนำออกใช้สอยได้เป็นรายปี เราจะต้องไม่แตะต้องต้นทุนเป็นอันขาด คงใช้แต่ ดอกเบี้ยเท่านั้น ถ้าเราขึ้นชักทุนใช้ก็หมายความว่าเราทำให้ป่าของเราอันวยประโยชน์ น้อยลง แต่สำหรับสถานะป่าไม้ของไทยในเวลานั้น ปรากฏว่าเรากำลังให้ตัดฟันไม้สักออก จากป่าเกินกำลังของป่าไปประมาณ ๓ เท่าครึ่ง ฉะนั้น จึงควรพยายามทุกทางที่จะลดการทำ ไม้ลงให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นไปได้

เมื่อได้ข้อบกพร่องดังกล่าวแล้ว Mr. Slade ได้เสนอวิธีแก้ไขไว้ด้วยหลายประการ แต่ที่สำคัญและควรบันทึกไว้มีดังต่อไปนี้ คือ :-

๑) เนื่องจากป่าไม้เป็นเสมือนต้นทุนซึ่งเป็นของประชาชาติเป็นส่วนรวม ซึ่งเป็น สิ่งที่ควรคุ้มครองรักษาไว้ และจัดการให้อำนาวยประโยชน์แก่รัฐและประชาชนยิ่งขึ้นทุกที หรืออย่างน้อยก็ให้อำนาวยประโยชน์คงที่อยู่เสมอ ไม่บังคับควรที่จะปล่อยให้ลดละเลวทำให้ ค่าของป่าไม้เสื่อมหรืออำนาวยประโยชน์น้อยลง ทั้งนี้ย่อมหมายความว่ารัฐต้องเข้าจัดการ

เสียเอง ไม่ควรปล่อยให้ผู้อื่นมีของเอกชนคนใดคนหนึ่ง ฉะนั้นป่าไม้สักอันมีค่าของไทย
ควรจะตั้งโอนมาอยู่ในความดูแลควบคุมของรัฐบาลโดยสิทธิ์ขาด และยกเลิกส่วนแบ่ง
ค่าต้นไม้อันเจ้านายต่าง ๆ พึ่งได้รับแต่เดิมมานั้นเสีย โดยรัฐบาลคิดขายเป็นเงินเดือน
ให้เป็นการทดแทนตามสมควร

๒) เพื่อที่จะจัดการป่าไม้ ให้มีเสถียรภาพอันมั่นคงและรักษา สภาพเช่น นั้นไว้ได้
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดตั้งหน่วยงานควบคุมการป่าไม้ ขึ้นเป็น ทบวงการ เมืองของ รัฐบาล
ทั้งนี้เพราะการป่าไม้เป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งต้องการพนักงานที่อบรมมาโดยเฉพาะเป็น
ผู้ดำเนินการ ในขั้นเริ่มแรกนี้ผู้จะเป็นพนักงานควรเป็นผู้มีความชำนาญมาก่อน และถ้า
มีคุณสมบัติพิเศษอย่างอื่นด้วยก็ยิ่งดี ฉะนั้นป่าไม้อาจจะมีการวอควายได้ง่าย ซึ่งจะเป็นการ
เหลือวิสัยที่จะแก้ไขได้ในภายหลัง นอกจากนั้นผู้ชำนาญเหล่านี้ยังอาจทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอน
ให้คนไทยมีความรู้เป็นพนักงานป่าไม้ได้ ในภายหลังอีกด้วย

๓) ควรออกกฎหมายสำหรับควบคุมกิจการป่าไม้ ซึ่งควรมีบทบัญญัติกล่าวถึง
จัดป่าเป็นป่าสงวนและการบันทึกสิทธิต่าง ๆ ที่มีอยู่เหนือป่าไม้ การป้องกันป่าไม้จากการ
ทำลายหรือทำให้เสียหาย การเก็บเงินผลประโยชน์และการควบคุมไม้ระหว่างเคลื่อนที่

๔) เพื่อเป็นการเตรียมพนักงานป่าไม้ไว้สำหรับกาลภายหน้า ควรจัดส่งนักเรียน
ไปศึกษาอบรมที่โรงเรียนการป่าไม้ ในต่างประเทศปีละ ๒-๓ คนทุกปี และควรคำนึง
ด้วยว่านักเรียนคนแรก ๆ เหล่านี้ในวันหนึ่งข้างหน้าคงจะเจริญขึ้นจนถึงเป็นหัวหน้ากรม-
ป่าไม้จนได้ ฉะนั้นการอบรมศึกษาของพวกเขาเหล่านี้ควรต้องให้แตกฉานที่สุดเท่าที่จะทำได้
หนึ่ง งานแผนกป่าไม้เป็นงานหนักและตรากตรำเป็นอย่างมาก แต่เด็กไทยนั้นส่วราย
ส่วนมากไม่อาจจะทนต่อความยากลำบากเช่นนั้นได้ ทางที่ดีก่อนที่จะตกลงรับสมัครนักเรียน
ผู้ใดควรส่งให้ไปฝึกหัดงานอยู่ในป่าเสียสัก ๖ เดือนเป็นอย่างน้อย เพื่อให้มีเวลาพิสูจน์
ตัวเองว่าจะชอบชีวิตป่าไม้หรือไม่ หรือจะเหมาะสมกับงานป่าไม้เพียงใด

๕) แบบสัญญาอนุญาตทำป่าไม้ที่ใช้อยู่ ควรต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงเสียใหม่ เพื่อ
ให้เป็นการคุ้มครองรักษาป่าไม้ยิ่งขึ้น เพราะแบบเดิมนั้นไม่ได้ให้ผลดีอะไรเลย มัวแต่ไป
พะวงในทาง “บำรุงป่า” เสียยิ่งกว่าจะ “รักษাপ่า” ฉะนั้นจึงควรเปลี่ยนแปลงให้เป็นไป
ในทางรักษายิ่งกว่าการบำรุงป่า ซึ่งจะต้องมีข้อห้ามอย่าให้ผู้รับสัญญาทำอันตรายแก่ป่าไม้
เป็นข้อสำคัญ ส่วนการบำรุงป่าให้เจริญขึ้นนั้นจะบำรุงป่าใดเมื่อใด ควรให้เป็นหน้าที่ของ

กรมป่าไม้เองดีกว่า และในข้อนี้ Mr. Slade ได้เสนอแบบสัญญาอนุญาตทำป่าไม้ตามที่เห็นสมควรแก้ไขใหม่มาด้วย

๖) เงินค่าคอกไม้ นั้น ควรที่กรมป่าไม้จะเป็นเจ้าหน้าที่จัดเก็บเสียเอง แทนที่จะให้พนักงานของเจ้านายเจ้าของป่าทำดังที่เป็นอยู่ เพราะว่าเท่าที่กระทำกันมาแล้ว ทั้งรัฐบาลและเจ้านายของป่าได้เงินค่าคอกไม้้น้อยกว่าที่ควรจะได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากการทุจริตของพนักงานเหล่านั้น

เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานของ Mr. Slade และพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงได้นำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยซึ่งได้ทรงพระราชดำริเห็นชอบและพระราชทานพระราชนัดดาที่ ๖๒/๓๔๕ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๔) ถึงเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นได้ โดยให้อยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย แต่มิได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งกรมป่าไม้ทั้งแบบธรรมเนียมที่ปฏิบัติกันอยู่ในเวลานี้ เป็นอันว่าประเทศไทยได้มีทบวงการเมืองสำหรับควบคุมกิจการป่าไม้ของประเทศ โดยเฉพาะขึ้นแล้วตั้งแต่บัดนั้นมา และทางราชการได้ถือเอาวันที่ ๑๘ กันยายน ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๔) เป็นวันสถาปนากรมป่าไม้

ข้อ ๓. ประวัติกรมป่าไม้สมัยนาย Slade เป็นเจ้ากรม

เมื่อได้จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นแล้ว ในตอนต้น ๆ เมื่อยังไม่มีคนไทยที่มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นหัวหน้ารับผิดชอบบริหารงานในเรื่องนี้ได้ รัฐบาลได้เจรจาขอจ้างชาวอังกฤษซึ่งรับราชการในกรมป่าไม้ของประเทศพม่า มาเป็นผู้วางแผนทางและบริหารงานป่าไม้ เพราะเห็นว่าประเทศพม่ามีสภาพป่าไม้คล้ายคลึงกับประเทศไทย และชาวอังกฤษที่เคยเป็นข้าราชการป่าไม้ของประเทศพม่ามาแล้ว ย่อมมีความรู้ความชำนาญอันสามารถที่จะวางรูปงานและบริหารกิจการป่าไม้ของประเทศไทยให้เข้ารูปและเจริญต่อไปได้ ชาวอังกฤษที่รัฐบาลจ้างมานี้ จ้างมาสำหรับเป็นหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ เท่านั้น ส่วนพนักงานชั้นรองลงมาคงใช้คนพื้นเมืองทั้งสิ้น จนกระทั่งมีคนไทยที่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอสามารถรับช่วงบริหารงานต่อไปได้ จึงได้จ้างชาวต่างประเทศ เจ้ากรมคนแรกของกรมป่าไม้หรือ Chief Conservator of Forests ก็คือ Mr. H. Slade ท่านผู้นี้เป็นชาวอังกฤษ และ

ในรัชสมัยเป็นข้าราชการกรมป่าไม้แห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘ ก่อนตั้งกรมป่าไม้
 ของประเทศไทย รัฐบาลไทยได้เจรจาขอยืมตัวมาเพื่อสำรวจสถานการณ์ป่าไม้ในประเทศ
 ไทย ทั้งที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ครั้นเมื่อจัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นแล้ว รัฐบาลได้เจรจาส่ง
 จ้างไว้รับราชการในประเทศไทยต่อไป และได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้ากรมป่าไม้ตั้งแต่วันที่
 ๑๖ ตุลาคม ๒๔๓๙ นับว่าเป็นเจ้ากรมป่าไม้คนแรกของประเทศไทย ท่านผู้นี้ได้
 ดำรงตำแหน่งอยู่จนถึง พ.ศ. ๒๔๔๔ จึงลาออก

ในระหว่างที่ Mr. Slade เป็นเจ้ากรมป่าไม้ นับว่าเป็นสมัยที่ยากยิ่ง เพราะเป็นทศ
 เรืองงานใหม่ เพื่อวางรากฐานและรูปงานของกรมป่าไม้ จำต้องฝ่าฟันต่อสู้กับสถานการณ์
 ซึ่งเป็นปฏิกิริยาครอบงำ แต่ด้วยความสนับสนุนช่วยเหลือของสมเด็จพระยาคำรงราช
 านุภาพ ซึ่งทรงเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย บัญชาการกรมป่าไม้อยู่ในเวลานั้น และ
 ประกอบด้วยความรู้ความชำนาญของ Mr. Slade กรมป่าไม้จึงได้รับการเริ่มต้นอย่างมีหลัก
 ฐาน และมีกิจการที่ได้ดำเนินไปในระยะนี้ ปรากฏผลเด่นชัด อันควรบันทึกไว้หลาย
 ประการ คือ :-

๑) ในขั้นต้นได้เจรจาในเรื่องขอโอนอำนาจการครอบครองป่าไม้จากเจ้านายฝ่าย
 เหนือมาขึ้นกับรัฐบาลกลางเป็นผลสำเร็จ เจ้านายเหล่านั้น ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณา
 อนุญาตให้ผู้ใดทำป่าไม้ต่อไป การทำป่าไม้สักจะทำได้ โดยได้รับพระราชทานพระบรมราช
 อนุญาตเท่านั้น และเพื่อทดแทนผลประโยชน์ที่เจ้านายชั้นต่าง ๆ เคยได้รับอยู่จากป่าไม้
 รัฐบาลยอมตกลงจะจ่ายเงินส่วนแบ่งค่าต้นไม้ ให้ถึงหนึ่งของจำนวนที่เก็บได้ทั้งหมดทุกปีไป
 ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในเรื่องนี้ เป็นผลของความปรีชาสามารถของพระยามหาอำมาตยาธิบดี
 (เส็ง วิริยะศิริ) ซึ่งในขณะนั้นมีบรรดาศักดิ์เป็นพระยาศรีสหเทพ และเสนาบดีกระทรวง
 มหาดไทย ได้ทรงเลือกและมอบหมายให้เป็นผู้ขึ้นไปดำเนินการเจรจากับเจ้านายฝ่ายเหนือ

๒) ได้เริ่มใช้แบบสัญญาอนุญาตทำป่าไม้แบบใหม่นี้ให้มีอายุ ๖ ปี และวางเงื่อนไข
 ให้ผู้รับสัญญาปฏิบัติเพื่อประโยชน์ทางวิชาการป่าไม้หลายประการ เช่น กำหนดให้กาน
 ไม้สักไว้ให้แห้ง ๒ ปีก่อนตัดฟันและกำหนดขนาดของไม้สักที่จะให้กานได้เป็นต้น

๓) เนื่องจากป่าไม้สักทางจังหวัดแม่ฮ่องสอน และทางอำเภอแม่สลด จังหวัดตาก
 ไม่อาจจะนำล่องมาซื้อขายทางลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาได้ เพราะต้องชักลากข้ามภูเขาสูงเป็นระยะ

ทางไกล แก่จะต้องนำส่งลงทางแม่น้ำสาละวินเพื่อไปขายในอาณานิคประเทศพม่า ในชั้น
เดิมเมื่อป่าไม้ยังอยู่ในอำนาจของเจ้านายฝ่ายเหนือ การเก็บค่าทอนไม้ได้ใช้เจ้านายผู้น้อยเป็น
ผู้ดำเนินการ ครั้นเมื่อได้ตั้งกรมป่าไม้ขึ้นและรับโอนกิจการป่าไม้มาควบคุมดำเนินการโดย
รัฐบาล กรมป่าไม้ไม่มีพนักงานเพียงพอที่จะตรวจไม้ซุงที่นำออกในป่าได้ทั่วถึงทันฤดูของการ
การล่องไม้ จึงต้องยอมให้ผู้รับอนุญาตนำไม้ซุงลงน้ำไปก่อน แล้วจึงตรวจเก็บค่าทอนภายหลัง
เพื่อประโยชน์ในการนี้รัฐบาลได้เจรจากับประเทศพม่า ขอดังด้านป่าไม้ขึ้นที่ตำบลกาโด
เมืองมะละแหม่ง ประเทศพม่า ซึ่งเป็นตลาดค้าไม้สักทางแม่น้ำสาละวิน และมีเจ้าหน้าที่
ของรัฐบาลไทยไปประจำอยู่เรียกว่า Siamese Agent สำหรับเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจเก็บค่าทอน
ไม้สักที่ออกจากป่าในเขตประเทศไทยที่นำล่องลงไปทางแม่น้ำสาละวิน โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.
๒๔๔๑ เป็นต้นมา ด้านป่าไม้แห่งนี้นี้ยังคงมีอยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้ และเรียกว่า กองด้าน
ป่าไม้กาโด

๔) ก่อนตั้งกรมป่าไม้ขึ้น ได้มีท่านภาษี ไม้ตั้งอยู่ที่จังหวัดชัยนาท เพื่อจัดการเก็บ
ภาษีไม้และของป่า ซึ่งนำล่องลงมาทางแม่น้ำเจ้าพระยาจากภาคเหนือ ท่านแห่งนี้ได้ตั้งขึ้น
เพื่อเก็บภาษีตามพระราชบัญญัติพิทักษ์ภาษีภายใน ร.ศ. ๑๑๑ เมื่อได้จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นแล้ว
ได้พิจารณาเห็นว่า ท่านภาษีไม้ที่ตั้งอยู่ที่ชัยนาทนั้น เป็นทำเลไม่เหมาะสม เพราะตั้งอยู่ใกล้
จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีผู้คนคับคั่งและเป็นท้องที่ที่มีการใช้สอยไม้กันมาก มีไม้ซุงเป็น
จำนวนไม่น้อย ได้ถูกนำไปใช้สอยเสียก่อนที่จะได้ผ่านท่านภาษี ทำให้รัฐบาลได้เงินค่าภาษี
ไม้ลดลง จึงได้ตกลงย้ายท่านภาษี ไม้มาไว้ที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
ซึ่งเป็นทำเลที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากเป็นจุดที่รวมของแม่น้ำสำคัญ ๔ สาย ในภาคเหนือ
คือแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน และบรรดาไม้ซุงที่ล่องลงมาจากภาคเหนือ ก็ต้องมารวมกันที่
ปากน้ำโพทั้งนั้น ท่านภาษี ไม้ปากน้ำโพเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๑ และยังมีอยู่จน
กระทั่งปัจจุบันนี้เรียกว่า กองด้านป่าไม้ปากน้ำโพ ซึ่งในบัดนี้มีได้ปฏิบัติหน้าที่เก็บภาษีไม้
และของป่า ตามพระราชบัญญัติพิทักษ์ภาษีภายในแล้ว แต่มีหน้าที่เป็นด้านป่าไม้ตามพระ
ราชบัญญัติป่าไม้โดยตรง

๕) ในปีพ.ศ. ๒๔๔๓ กรมป่าไม้ได้เริ่มส่งนักเรียนไทยไปศึกษาวิชาการ
ป่าไม้ ณ ต่างประเทศ โดยทุนของรัฐบาลเป็นชุดแรกมีจำนวน ๔ คน โดยส่งไปที่ Imperial
Forest College เมืองเตระกูน ประเทศอินเดีย นักเรียนทั้ง ๔ คนนี้ ได้สำเร็จการศึกษา

กรมหลักสูตร ๒ ปี และกลับมารับราชการในกรมป่าไม้ใน พ.ศ. ๒๔๕๖ บุคคลทั้ง ๔ คนนี้ คือ นายทองคำ เทวคศิลา (พระยาวันพฤกษ์พิจารณ์), นายวาศ วินทุพราหมณกุล (พระยาพนผลารักษ์), นายเอื้อ ศุภมิตร (พระยาสมบัติบริหาร) และนายสพ นิยมฤกษ์ (ขุนวนขันท์ประเวศ) ซึ่งบัดนี้ได้ออกจากราชการไปหมดแล้ว

ข้อ ๓. ประวัติกรมป่าไม้สมัยนาย Tottenham เป็นเจ้ากรม

Mr. Tottenham ท่านผู้นี้เป็นชาวอังกฤษ และในชั้นเดิมเป็นข้าราชการกรมป่าไม้ในประเทศพม่า เมื่อ Mr. Slade เป็นเจ้ากรมป่าไม้ ได้เจรจาขอจ้างมารับราชการในประเทศไทย เพื่อร่วมงานกับ Mr. Slade ครั้นเมื่อ Mr. Slade ลาออกไปแล้ว Mr. Tottenham จึงได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้ากรมป่าไม้แทน ท่านผู้นี้ได้ดำรงตำแหน่งอยู่ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๔ จนถึง พ.ศ. ๒๔๔๗ จึงลาออก ในสมัยของท่านผู้นี้ไม่มีกิจการใดอันควรบันทึกไว้เป็นพิเศษ ส่วนใหญ่ได้ดำเนินไปตามแนวที่ Mr. Slade ได้วางไว้แล้วทั้งสิ้น

ข้อ ๔. ประวัติกรมป่าไม้สมัยนาย Lloyd เป็นเจ้ากรม

Mr. W.F. Lloyd ท่านผู้นี้เป็นชาวอังกฤษและเคยเป็นข้าราชการกรมป่าไม้ของประเทศพม่ามาเช่นเดียวกับสองคนที่กล่าวมาแล้ว รัฐบาลได้เจรจาว่าจ้างมารับราชการในประเทศไทย และได้เดินทางเข้ามาถึงในปี พ.ศ. ๒๔๔๘ รัฐบาลจึงแต่งตั้งให้เป็นเจ้ากรมป่าไม้ และได้ดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงสิ้น พ.ศ. ๒๔๖๖ รวมเวลาเกือบ ๒๐ ปี จึงลาออก

เนื่องจาก Mr. Lloyd ได้ดำรงตำแหน่งเจ้ากรมป่าไม้อยู่เป็นระยะเวลานาน จึงมีกิจการที่ได้ปรับปรุงแก้ไขและริเริ่มขึ้นใหม่หลายประการ เรื่องที่ได้ดำเนินไป ปรากฏผลเด่นชัดอันควรบันทึกไว้ คือ:-

๑) ใน พ.ศ. ๒๔๔๔ ได้เริ่มปลูกสร้างสวนสักโดยวิธีอาศัยชาวไร่ในท้องที่จังหวัดแพร่เพื่อเป็นการทดลอง เพราะปรากฏว่าทางประเทศพม่าเขาได้จัดทำเป็นผลดีมาก่อนแล้ว งานนี้ได้เป็นตัวอย่างให้มีการปลูกสร้างสวนป่ากว้างขวางแพร่หลายยิ่งขึ้นเป็นลำดับมาจนปัจจุบันนี้

๒) ใน พ.ศ. ๒๔๕๑ ได้เปลี่ยนแปลงหลักการในการอนุญาตให้ทำไม้สักใหม่ กล่าวคือในชั้นเดิมได้กำหนดกรอบตัดพื้นไว้ ๑๒ ปี และสัญญาอนุญาตทำป่าไม้ครั้งหนึ่ง ๆ มีอายุเพียง ๖ ปี นับว่าระยะค่อนข้างสั้นไป ผู้รับสัญญาไม่กล้าลงทุนทำกิจการให้ใหญ่โต

ได้ และยังต้องการมีการกานไม้ไว้ให้แห้งก่อนตัดพื้นด้วยแล้ว กว่าจะเลือกกานไม้เสร็จ และรอจนถึงจะตัดได้ เวลาที่ล่วงไปทั้งครึ่งหนึ่งแล้ว นอกจากนั้นรอบตัดพื้น ๑๒ ปี ยังถูกข้อห้ามหลักวิชาที่เกี่ยวกับป่าไม้สัก ซึ่งได้พิสูจน์และรับรองกันแล้วว่า ไม้ซึ่งรองที่จะเติบโตขึ้นเป็นไม้ถึงขนาดตัดพื้นได้นั้น กินเวลาถึง ๓๐ ปี อีกประการหนึ่ง ในการอนุญาตทำป่าไม้เป็นระยะเวลาสั้น จำจะต้องแบ่งป่าเป็นแปลงเล็ก ๆ ให้เหมาะสมกับเวลาที่จะทำได้เสร็จ ฉะนั้นการทำไม้จึงกระจุกกระจายอยู่ทั่วไปในป่าทางภาคเหนือ อันทำให้การตรวจตรา และควบคุมของเจ้าหน้าที่เป็นการลำบากและสิ้นเปลืองมาก ทั้งในด้านการทำไม้ก็ต้องเสียค่าใส่หุ้มมาก เพราะแรงงานของผู้ทำไม้และพนักงานป่าไม้กระจายมากแห่งมากที่ ซึ่งต้องกินทางไปมาบ่อย ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว กรมป่าไม้จึงจัดรวมป่าแปลงย่อย ๆ เหล่านี้ให้เป็นป่าแปลงใหญ่ขึ้น และวางกำหนดรอบตัดพื้นเป็น ๓๐ ปี ส่วนภาคที่ยังไม่อนุญาตก็ปิดเสียเป็นเวลา ๑๕ ปี เพื่อให้ไม้เติบโตเพิ่มพูนขึ้น แล้วจึงเปิดให้ทำไม้สลับเปลี่ยนกันไป หลักการจัดป่าไม้สักดังกล่าวนี้ได้อธิบายเป็นทางปฏิบัติตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

๓) ใน พ.ศ. ๒๔๕๕ กรมป่าไม้ได้เริ่มส่งนักเรียนไทยไปศึกษาวิชาการป่าไม้ ณ ประเทศพม่าเพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เป็นชุดแรกมีจำนวน ๒ คน โดยส่งไปที่ Burma Forest School เมืองปีนมานา นักเรียน ๒ คนชุดนี้ ก็นายหว่า สุทธิสุวรรณ (พระยาอนุวัฒน์-นารักษ์) และหม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์

๔) ใน พ.ศ. ๒๔๕๕ กรมป่าไม้ได้เริ่มจัดทำป่าไม้สักเอง เพื่อนำส่งลงมาขายเป็นทำนองรัฐพาณิชย์ และได้ทำที่ป่าแม่แฮด จังหวัดแพร่ ทั้งนี้โดยมีเหตุผลเพื่อเป็นการฝึกหัดอบรมให้พนักงานป่าไม้มีความรู้ความชำนาญในการทำไม้สำหรับเป็นแนวทางพิจารณาในการตรวจตราควบคุมการกระทำของผู้รับอนุญาตทำไม้ว่า อะไรสามารถทำได้หรือไม่เพียงใด และความบกพร่องข้อใดมีเหตุผลความจำเป็นอย่างไรหรือไม่ เมื่อพนักงานป่าไม้มีความรู้ความชำนาญอยู่เองแล้ว ย่อมจะวินิจฉัยการกระทำของผู้รับอนุญาตอื่น ๆ ได้ โดยยุติธรรม และสมควร นอกจากนั้นความรู้ความชำนาญที่ได้รับในเรื่องการใช้จ่ายในการทำไม้ ยังเป็นประโยชน์สำหรับเป็นแนวพิจารณากำหนด อัตรา ค่าทอนและ ค่าภาษี ไม้ที่จะ เรียกเก็บ จากผู้รับอนุญาตทำไม้ป่าต่าง ๆ ด้วย อีกประการหนึ่งการที่รัฐบาลทำไม้สักออกขายเสียเอง ย่อมเป็นวิธีการควบคุมระดับราคาไม้ในตลาดไม่ให้แปรปรวนไปมาก โดยการเพิ่มหรือลดราคาของ

พ่อค้าใหญ่ๆ เอาตามใจชอบ เพราะรัฐบาลยอมมีไม้ออกขายเป็นมาตรฐานอยู่ และเมื่อส่วนราชการอื่นใดต้องการใช้ ไม้ก็ยอมหาซื้อได้โดยสะดวกจากกรมป่าไม้ ซึ่งอาจจะได้ไม้ที่มีคุณภาพดีและราคาถูก มิฉะนั้นจะต้องซื้อจากเอกชนด้วยราคาแพง และอาจไม่ได้รับความสะดวกและเที่ยงตรงเหมือนอย่างทางราชการด้วยตนเอง นโยบายเรื่องกรมป่าไม้ทำไม้ออกขายเองนี้ ได้ดำเนินการตลอดมาจนปัจจุบันนี้ และขยายวงงานกว้างขวางขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งในเวลา^{นี้} ได้จัดทำอยู่ในรูปขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

๕) ตั้งแต่เริ่มตั้งกรมป่าไม้มา ทางกรมได้ดำเนินการควบคุมดูแลเฉพาะป่าไม้สักชนิดเดียวเท่านั้น ครั้นต่อมาปรากฏว่าไม้อย่างอื่นนอกจากไม้สักเป็นสินค้ามีราคาขึ้น เป็นเหตุให้มีผู้ตัดฟันมาซื้อขายกันโดยมิได้คำนึงถึงที่จะสงวนพืชพันธุ์ ไว้ให้ยืนยาว รัฐบาลจึงพิจารณาเห็นสมควรที่จะเข้าคุ้มครองรักษาป่าไม้กระยาเลยไว้ก่อนที่จะเป็นการสายเกินไป ฉะนั้นใน พ.ศ. ๒๔๕๖ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติรักษาป่าพุทธศักราช ๒๔๕๖ ขึ้น สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมรักษาไม้กระยาเลยและของป่าต่าง ๆ เป็นอันว่าตั้งแต่บัดนั้นไป กรมป่าไม้มีอำนาจหน้าที่ควบคุมกิจการป่าไม้ตลอดทั้งไม้สัก ไม้กระยาเลย และของป่าต่าง ๆ และเป็นหลักการที่ถือปฏิบัติมาจนทุกวันนี้

๖) ในการอนุญาตทำไม้สักเท่าที่แลแล้วมา แม้จะมีเงื่อนไขบังคับไว้ว่า จะต้องกานต้นไม้สักไว้ให้แห้งเป็นเวลา ๒ ปีก่อนตัดฟันก็ตาม แต่ผู้รับอนุญาตเป็นผู้จัดการไม้เอง พนักงานป่าไม้เป็นแต่ไปตรวจความเรียบร้อยเป็นครั้งคราว และบางส่วนเท่านั้น ใน พ.ศ. ๒๔๖๐ กรมป่าไม้ได้จัดตั้งกองกานไม้ขึ้น โดยเฉพาะเป็นหน่วยสังกัดโดยตรงต่อกรมป่าไม้ เพื่อดำเนินการกานไม้สักในป่าต่าง ๆ ที่จะให้ทำออกเสียเองโดยตลอด ทั้งนี้ นับว่าเป็นการตัดปัญหาโต้แย้งต่าง ๆ ระหว่างผู้รับอนุญาตที่กานไม้เอง และพนักงานป่าไม้ผู้ตรวจงานนั้น นอกจากนั้นการเลือกกานไม้สักในป่าต่าง ๆ ยังดำเนินไปภายใต้ข้อบังคับที่กรมป่าไม้ได้วางไว้เป็นระเบียบอันเดียวกัน ไม่ต่างกันเหมือนกับเมื่อต่างคนต่างทำไป กองกานไม้มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นศูนย์กลางของป่าไม้สักทางภาคเหนือ และได้ดำเนินงานมาเป็นผลดีจนกระทั่งได้ยุบเลิกไปใน พ.ศ. ๒๔๘๐ เนื่องจากได้กระจายอำนาจหน้าที่ในการเลือกกานไม้ไปให้ป่าไม้เขต เป็นผู้ดำเนินการเองในท้องที่ควบคุม ของแต่ละ เขตต่อไป จนกระทั่งปัจจุบันนี้

ข้อ ๕. ประวัติกรรมป่าไม้สมัพระยาครูพันธุ์พิทักษ์เป็นอบค

พระยาครูพันธุ์พิทักษ์ (สนิท พุกกะมาน) ท่านผู้นี้ได้รับการศึกษาวิชาการป่าไม้จากประเทศอังกฤษ โดยได้ตามเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในคราวประพาสทวีปยุโรป เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ (ร.ศ. ๑๑๖) และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนักเรียนหลวงอยู่ศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษ ในชั้นต้นได้เรียนวิชาเพาะปลูกที่ Wallingore Hall College มณฑล Lincolnshire กรันสำเร็จวิชาเพาะปลูกแล้ว ได้เข้าศึกษาวิชาการป่าไม้ต่อที่ Royal Indian Engineering College เมือง Cooper's Hill จนจบหลักสูตร ๓ ปี และได้กลับมารับราชการในกรมป่าไม้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๖ เมื่อ Mr. Lloyd เจ้ากรมป่าไม้ลาออก รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าท่านผู้นี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสมควรจะได้รับภาระบริหารราชการป่าไม้ได้โดยไม่จำเป็นต้องจ้างชาวต่างประเทศอีกต่อไป จึงได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๖๗ นับว่าเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้ากรมป่าไม้ และท่านได้ดำรงตำแหน่งนี้อยู่จนถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๔๗๗ รวมเป็นเวลา ๑๑ ปีเต็มบริบูรณ์

ในระหว่างเวลาที่พระยาครูพันธุ์พิทักษ์ รับตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ เนื่องจากเป็นเวลาที่เศรษฐกิจของโลกเริ่มทรุดและตกต่ำลงเรื่อย ๆ การเงินเริ่มฝืดเคืองจนกระทั่งได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินใน พ.ศ. ๒๔๗๕ กิจการของกรมป่าไม้จึงมิได้ไหวตัวหรือริเริ่มอะไรขึ้นใหม่มากนัก ในสมัยของท่านผู้นี้มีกิจการที่ได้ดำเนินไปอันควรบันทึกไว้ คือ :-

๑) ใน พ.ศ. ๒๔๖๗ เมื่อเริ่มมีการเปลี่ยนสัญญาอนุญาตให้ทำป่าไม้สังกัดเขตที่สองของรอบกักพื้น ๓๐ ปี กรมป่าไม้ได้ตกลงเปลี่ยนวิธีการเก็บค่าคอและภาษีตามขนาดของไม้มาเก็บเป็นค่าภาคหลวงตามปริมาณเนื้อไม้เป็นรายท่อน โดยกำหนดอัตราค่าภาคหลวงไว้ตามจำนวนตัน (เท่ากับ ๕๐ ลูกบาศก์ฟุต) แต่ต่อมาเนื่องจากประเทศไทยได้กำหนดนโยบายที่จะใช้มาตราเมตริกในการชั่งตวงวัดทั่วไป กรมป่าไม้จึงได้เปลี่ยนหน่วยการเก็บค่าภาคหลวงไม้ดังกล่าวแล้วนับเป็นเมตรลูกบาศก์ และได้ใช้มาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ เป็นแต่ได้ปรับปรุงอัตราค่าภาคหลวงเป็นครั้งคราว เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมือง

๒) ใน พ.ศ. ๒๔๗๓ กรมป่าไม้ได้เริ่มนโยบายในอันที่จะเผยแพร่ความรู้อันเกี่ยวกับไม้และของป่าต่าง ๆ หรือกิจการในหน้าที่ ซึ่งข้าราชการกรมป่าไม้ได้มาช่วยการสังเกตหรือค้นคว้าทดลอง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรู้แก่บรรดาพนักงานป่าไม้ด้วยกันเอง และเป็นการเผยแพร่ปลูกฝังให้ประชาชนเกิดความสนใจเอาใจใส่ในกิจการป่าไม้ของ ประเทศงานนี้ได้เริ่มโดยขอให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ชั้นต่าง ๆ ช่วยกันเขียนเป็นบันทึกหรือบทความส่งไปยังกรมป่าไม้ เพื่อพิจารณาและพิมพ์แจกแก่ข้าราชการกรมป่าไม้ทั่วไป และต่อมาเมื่อได้มีบริการวิทยุกระจายเสียงขึ้น งานประชาสัมพันธ์ก็เริ่มต้นด้วยวิธีการเล็กน้อยและไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากนักเช่นนี้ ได้เป็นรากฐานให้เจริญก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ จนกรมป่าไม้ได้จัดออกวารสารรายสามเดือน ชื่อ “วนสาร” ทั้งที่กระทำอยู่ในปัจจุบันนี้

๓) ในปลายสมัยที่พระยาตรุพันธุ์พิทักษ์ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ได้มีการส่งข้าราชการไปดูกิจการป่าไม้ในต่างประเทศเป็นครั้งแรกโดยทุนของ ก.พ. และผู้ที่ได้รับเลือกไปดูงานในครั้งนี้ คือหลวงสมานวนกิจ ซึ่งได้ไปดูงานป่าไม้ในประเทศฟิลิปปินส์, อินโดนีเซีย และมลายู ทั้งแต่วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๔๗๗ จนถึงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม รวมเป็นเวลา ๔ เดือนเศษ

ข้อ ๖. ประวัติกรมป่าไม้สมัยพระยาพนานนุจรเป็นอธิบดี

พระยาพนานนุจร (เปล่ง สาครบุตร) ท่านผู้สำเร็จการศึกษาวิชาการป่าไม้จาก Imperial Forest College เมือง Dehra Dun ประเทศอินเดีย และได้เริ่มรับราชการในกรมป่าไม้ในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ ได้รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๗๘ และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๗๘ จนถึงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๔๘๔ นับเป็นเวลา ๖ ปี

ในสมัยของท่านผู้นี้ มีกิจการที่กรมป่าไม้ได้ดำเนินไปเป็นผลอันควรบันทึกไว้ คือ:-

๑) ใน พ.ศ. ๒๔๗๘ กรมป่าไม้ได้รับอนุมัติให้ตั้งโรงเรียนป่าไม้ขึ้นที่จังหวัดแพร่ ในเดือนตุลาคม ๒๔๗๘ ตามที่ได้ดำริมาแล้วเป็นเวลาหลายปี เพื่อใช้เป็นที่ยอบรมสั่งสอนกุลบุตรไทยในวิชาการป่าไม้ ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ สำหรับจะได้เป็นพนักงานป่าไม้ที่ดีต่อไปในภายหน้า โรงเรียนป่าไม้แห่งนี้ ได้เจริญและวิวัฒนาการต่อมาจนกระทั่งได้รวมเข้าเป็นคณะวนศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

๒) ได้เริ่มออกนิตยสารของกรมป่าไม้ชื่อ "วนสาร" ใน พ.ศ. ๒๔๗๔ เพื่อเป็นสื่อสำหรับเผยแพร่กิจการและความรู้ในการป่าไม้ระหว่างพนักงานป่าไม้ด้วยกันเอง และต่อบุคคลภายนอก หนังสือพิมพ์ "วนสาร" ได้ดำเนินต่อมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

๓) ใน พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้มีข้าราชการกรมป่าไม้ได้รับเลือกให้ไปทำงานในต่างประเทศโดยทุน ก.พ. อีกผู้หนึ่ง คือ พระยาอนุวัฒนวรรณรักษ์ ซึ่งไปศึกษาการป่าไม้ในประเทศอังกฤษ, ญี่ปุ่น, ฟิลิปปีนส์ และอินโดนีเซีย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๔๘๐ จนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๑ รวมเป็นเวลา ๑ ปี

๔) ใน พ.ศ. ๒๔๘๑ กฎหมายว่าด้วยการสงวนป่าซึ่งกรมป่าไม้ได้พยายามเสนอร่างต่อรัฐบาลมาหลายครั้งหลายหนแล้วนั้น ได้นำเสนอต่อรัฐบาลเพื่อพิจารณาอีก และในครั้งนั้นสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ เรียกว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ การออกพระราชบัญญัติฉบับนั้นนับได้ว่าเป็นก้าวสำคัญอย่างยิ่งก้าวหนึ่งในประวัติการป่าไม้ของประเทศไทย ซึ่ง Mr. Slade ได้เสนอแนะนำไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ ว่าควรจะได้เริ่มดำเนินการเสียแล้วตั้งแต่เมื่อ ๔๒ ปีก่อนนี้

๕) ใน พ.ศ. ๒๔๘๒ นายสวัสดิ์ มหาผล ข้าราชการกรมป่าไม้ ได้รับเลือกให้ไปทำงานในต่างประเทศโดยทุนของ ก.พ. อีกผู้หนึ่ง และได้ใช้เวลาศึกษาการป่าไม้ในประเทศญี่ปุ่น, สหรัฐอเมริกา, อิตาลี และอินเดีย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๔๘๒ จนถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๓ รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น ๑ ปี กับ ๕ เดือน

๖) ใน พ.ศ. ๒๔๘๓ กรมป่าไม้ได้เปลี่ยนระบอบการปกครองควบคุมราชการป่าไม้ใหม่ กล่าวคือตั้งแต่จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นมาจนบัดนี้ ส่วนราชการป่าไม้ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพ ฯ และหัวเมืองทั้งหลายเป็นราชการส่วนกลางขึ้นตรงต่อกรมป่าไม้ทั้งสิ้น ครั้นมาใน พ.ศ. ๒๔๘๓ รัฐบาลมีนโยบายแบ่งแยกการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น กรมป่าไม้จึงต้องคล้อยตามนโยบายทั่วไปโดยจัดแบ่งแยกงานฝ่ายธุรการที่เกี่ยวข้องติดต่อกับ ประชาชนทั่วไป เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค ขึ้นโดยตรงต่อคณะกรรมการจังหวัดและคณะกรรมการอำเภอ และสงวนการควบคุมงานทางฝ่ายวิชาการไว้ เป็นราชการบริหารส่วนกลางต่อไปตามเดิม ระบอบการปกครองควบคุมทำนองนี้ ได้ใช้มาจนกระทั่งทุกวันนี้

๗) ใน พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้จัดตั้งสมาคมสถาปนกิจข้าราชการกรมป่าไม้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือในเมื่อข้าราชการ กรมป่าไม้ที่เป็นสมาชิกสมาคมได้ถึงแก่กรรมลง สมาคมนี้อย่างงคงดำรงอยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้

ข้อ ๗. ประวัติกรมป่าไม้สมัยหลวงสฤฎยยุทธศิลป์เป็นอธิบดี

พ.อ. หลวงสฤฎยยุทธศิลป์ (เพียร พิริยะโยธิน) ท่านผู้นี้มิใช่ข้าราชการกรมป่าไม้ มาแต่เดิม ก่อนเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงเกษตรรา-
ชการ ได้รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้มาตั้งแต่วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๔ และได้รับ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๘๔ จนถึงวันที่ ๓๑
ธันวาคม ๒๔๙๐ (ในปัจจุบันคือนายพลตำรวจโทเพียร สฤฎยยุทธศิลป์)

ท่านผู้นี้แม้จะเป็นผู้มาจากนอกวงการป่าไม้ก็ตาม แต่ตลอดเวลาที่ท่านดำรงตำแหน่ง
อธิบดีกรมป่าไม้ เป็นผู้ที่สนใจในกิจการของกรมป่าไม้เป็นอย่างดียิ่ง ทั้งในแง่ดีวิทยา
ของป่าไม้และส่วนสวัสดิภาพของข้าราชการกรมป่าไม้โดยทั่วไป มีกิจการที่ได้ปรับปรุงแก้ไข
และริเริ่มขึ้นใหม่ปรากฏผลอันควรบันทึกไว้ คือ:—

๑) ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ กรมป่าไม้ได้ริเริ่มให้มีการปลูกต้นไม้ประจำปีขึ้น ทำนอง
เดียวกับ (Arbor Day) ของสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดเอาวันชาติ คือวันที่ ๒๔ มิถุนายน
เป็นวันปลูกต้นไม้โดยทั่วไป และสั่งการให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตามส่วนภูมิภาคเป็นเจ้าหน้าที่
ในขณะนั้น จัดร่วมกับคณะกรรมการจังหวัดและคณะกรรมการอำเภอ จัดปลูกตามสถานที่
ราชการและโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพาะความรู้สึกของประชาชนให้รักต้นไม้และ
ให้รู้ว่าต้นไม้แต่ละต้นนั้น กว่าจะโตใช้การได้ต้องกินเวลานานเพียงใด การเริ่มครั้งนี้ของ
กรมป่าไม้ไม่ค่อยจะได้รับการร่วมมืออย่างเป็นล่ำเป็นสันนัก แต่ก็ได้ค่อยทำค่อยไปปีละเล็กละ
น้อยทุกปี จนกระทั่งใน พ.ศ. ๒๔๘๕ คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติให้มี “วันต้นไม้ประจำปี
ของชาติ” โดยกำหนดเอาวันที่ ๒๔ มิถุนายน อันเป็นวันชาติเดิม เป็นวันต้นไม้ประจำปีของ
ชาติกัวย เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นไป คือ ๑๐ ปีภายหลังที่กรมป่าไม้ได้ริเริ่มมาแล้ว
โดยเอกเทศ พิธีปลูกต้นไม้ในวันต้นไม้ประจำปีของชาติ ได้รับความร่วมมือจากหน่วย-
ราชการต่าง ๆ และประชาชนทั่วไปเพิ่มขึ้นทุกปีจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๓
เมื่อได้มีการประกาศยกเลิกวันที่ ๒๔ มิถุนายน มิให้เป็นวันชาติเช่นเดิม ก็ได้มีมติ
คณะรัฐมนตรีใหม่ให้ถือวันเข้าพรรษาของทุก ๆ ปี เป็นวันต้นไม้ประจำปีของชาติต่อไป

๒) ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ เมื่อกรณีพิพาทระหว่างไทยกับอินโดจีนได้ยุติลง และประเทศไทยได้รับมอบดินแดนบางส่วนจากอินโดจีน ในการรับมอบดินแดนครั้งนี้ได้มีข้าราชการกรมป่าไม้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการร่วมด้วย และได้ปฏิบัติงานนี้ระหว่างเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม ๒๔๘๔ คือ:-

- (๑) นายสวัสดิ์ มหาผล เป็นกรรมการรับมอบดินแดนด้านพระตะบอง
- (๒) นายธำรง (ทองคำ) สังฆะฤกษ์ เป็นกรรมการรับมอบดินแดนด้านเสียมราฐ
- (๓) นายสิงห์ เกติมงคล เป็นกรรมการรับมอบดินแดนด้านจัมปาศักดิ์
- (๔) นายจันทร์ สาระกุล เป็นกรรมการรับมอบดินแดนด้านกำปงธม
- (๕) นายเชิด อธิยาศัยวิสุทธ์ (กนกมณี) เป็นกรรมการรับมอบดินแดนด้านปากลาย

๓) พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการป่าไม้ได้ออกใช้มาแล้วเป็นคราว ๆ หลายเรื่อง และส่วนมากทันสมัยไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ กรมป่าไม้ได้พยายามปรับปรุงประมวลกฎหมายและเสนอรัฐบาลเพื่อพิจารณาหลายครั้งแล้ว แต่ไม่เป็นผล ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป่าไม้เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง จนสภาผู้แทนราษฎรลงมติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ เรียกว่าพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งได้ใช้บังคับมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ พระราชบัญญัติฉบับนี้นับได้ว่า เป็นประมวลกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ที่เดียว เพราะได้รวบรวมบรรดากฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งกระจัดกระจายกันอยู่มารวมบัญญัติไว้ในเล่มเดียวกัน นอกจากเรื่องการคุ้มครองสงวนป่าเท่านั้นยังคงใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ อยู่ โดยมีได้ยกเลิกหรือแก้ไขที่จะเห็นได้ว่าในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๓ ได้ระบุยกเลิกพระราชบัญญัติและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วรวมทั้งสิ้นถึง ๑๔ ฉบับด้วยกัน

๔) เนื่องจากในระยะเวลานี้เป็นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ และสงครามครั้งนี้ได้แผ่มากระทบประเทศไทยในรูปสงครามมหาเอเซียบูรพา เริ่มตั้งแต่วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ จนถึงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๘๘ ในสงครามครั้งนี้ กรมป่าไม้ก็ได้รับความกระทบกระเทือนไปด้วยหลายประการ กล่าวคือเมื่อญี่ปุ่นประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกา และขอเดินทัพผ่านประเทศไทย บรรดาชนชาติอังกฤษที่ประกอบธุรกิจและการค้าอยู่ในประเทศไทย จำต้องหนีออกนอกราชอาณาจักร มิฉะนั้นจะถูกญี่ปุ่นจับ เพราะ

เป็นชนชาติศัตรู สำหรับบริษัททำป่าไม้สัญชาติอังกฤษ ๔ บริษัทที่มีอยู่ในประเทศไทยนั้น บรรดาเจ้าหน้าที่ชั้นสูงซึ่งเป็นชนชาติอังกฤษต่างพากันหนีเอาตัวรอด กิจการของบริษัท เหล่านี้จึงหยุดชะงักลงระยะหนึ่ง และเนื่องจากบรรดาลูกจ้างคนงานต่างพากันระส่ำระสาย เพราะไม่ทราบว่าจะได้ค่าจ้างจากใคร ดังนั้นเพื่อควบคุมเหตุการณ์ให้เรียบร้อย ทางราชการจึงสั่งให้คณะกรรมการจังหวัดและคณะกรรมการอำเภอ เข้ายึดกิจการต่าง ๆ ของบริษัทป่าไม้ เหล่านี้และควบคุมดำเนินการแทนไปพลางก่อน ต่อมาในเดือนธันวาคม ๒๔๘๔ นั้นเอง รัฐบาลจึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมและจัดการ กิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวในภาวะคับขัน” หรือเรียกว่า ก.ก.ท.ก. เพื่อรับช่วง กิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวที่หลงฝ่ายปกครอง ได้ยึดไว้มาควบคุม และดำเนินกิจการ ต่อไป และเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้เป็นจำนวนมากได้รับมอบหมายให้เป็นคณะกรรมการของ ก.ก.ท.ก. เพื่อควบคุม และจัดการกิจการ ในเรื่องป่าไม้และโรงเลื่อยของชนชาติเหล่านี้จนกระทั่งได้จัดตั้งบริษัทไม้ไทยจำกัดขึ้น ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ เพื่อรับช่วงดำเนินการต่อไป

๕) ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ ระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา เมื่อญี่ปุ่นยึดแคว้นฉาน (Shan States) ของพม่าได้แล้ว ได้มอบให้ประเทศไทยจัดการปกครองรัฐเชียงตุงหรือ สหรัฐไทยเดิมต่อมา ในการนี้กองบัญชาการทหารสูงสุดในครั้งนั้นได้แต่งตั้งข้าหลวงทหาร ประจำสหรัฐไทยเดิมขึ้นนายหนึ่งเป็นผู้ปกครอง และมีข้าราชการกรมป่าไม้ได้รับแต่งตั้ง ไปประจำสำนักงานข้าหลวงทหารในสหรัฐไทยเดิม ดังนี้ คือ:-

ก. นายเทียม กมกฤต เป็นที่ปรึกษาฝ่ายเกษตรราชการ และนายถนอม เปรมรัศมี เป็นพนักงานประจำที่ปรึกษาฝ่ายเกษตรราชการ ตามคำสั่งกองทัพนามที่ ๕๗/๘๕ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๔๘๕

ข. นายนฤ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา เป็นพนักงานประจำข้าหลวงทหารประจำสหรัฐ ไทยเดิม เพื่อปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับราชการฝ่ายเกษตรและป่าไม้ แทนนายเทียม กมกฤต ซึ่ง พ้นจากหน้าที่ที่ปรึกษาฝ่ายเกษตรราชการ ตามคำสั่งกองทัพนามที่ ๕๗/๘๖ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๘๖

๖) ใน พ.ศ. ๒๔๘๖ กองบัญชาการทหารสูงสุดได้มีคำสั่งกองทัพนามที่ ๑๑๘/๘๖ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๔๘๖ แต่งตั้งคณะกรรมการรับมอบทรัพย์สินของชนชาติ ศัตรูในดินแดนที่กองทัพญี่ปุ่นจะได้อมอบให้แก่กองทัพไทย สำหรับทำนารัฐมลายู (มลายู)

มีข้าราชการกรมป่าไม้ร่วมอยู่ด้วย คือ นายพงศ์ ศรีวรรณ และนายวิจิตร กฤษณะวรรณ กับมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายป่าไม้ไปร่วมปฏิบัติงานด้วย คือ นายกริต สามะพุทธิ, นายเสน่ห์ มีชูชน และนายสุวัฒน์ สีนธวาลย์

๗) ใน พ.ศ. ๒๔๘๗ เมื่อทัพไทยได้รับมอบคืนดินแดนรัฐมัลลยาจากกองทัพญี่ปุ่นแล้ว ทางกองบัญชาการทหารสูงสุดได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้นายนฤ เสวีวงศ์ ณ อยุธยา ข้าราชการกรมป่าไม้ เป็นที่ปรึกษาฝ่ายเกษตรวิธีการประจำกองข้าหลวงใหญ่ทหารใน ๔ รัฐมัลลยา ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๔๘๗

๘) ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้เสร็จสิ้นลง ประเทศไทยต้องส่งมอบคืนดินแดนซึ่งได้รับมาจากอินโดจีน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ให้แก่ฝรั่งเศสตามเดิม ในการส่งมอบคืนดินแดนครั้งนี้ ได้มีคณะกรรมการผสมไทย—ฝรั่งเศสเป็นผู้ดำเนินการ และได้มีข้าราชการกรมป่าไม้ผู้หนึ่ง คือ นายเทียม กมกฤต เป็นกรรมการผู้แทนกระทรวงเกษตรวิธีการร่วมในคณะกรรมการผสม ฯ นี้ด้วย และได้ปฏิบัติงานในระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๔

๙) นอกจากกิจการที่กรมป่าไม้ต้องรับปฏิบัติเป็น พิเศษ ใน ตอน ที่ เริ่ม ต้น ของ สงครามครั้งที่แล้วในตอนสงครามเล็ก พนักงานป่าไม้เป็นจำนวนไม่น้อยยังต้องรับภาระปฏิบัติงานพิเศษกันอีกอันเป็นผล เนื่องมาจาก สัญญาสมบรูณ์ แบบระหว่าง ประเทศพันธมิตร กับประเทศไทย กล่าวคือ ในเดือนธันวาคม ๒๔๘๔ ได้มีข้อตกลงฉบับหนึ่งระหว่างรัฐบาลไทยกับคณะผู้รับสัมปทานทำป่าไม้สักสัญชาติอังกฤษ ซึ่งมีหลักการสำคัญว่า ผู้รับสัมปทานทำป่าไม้สักสัญชาติอังกฤษทุกรายจะได้กลับคืนเข้าสู่สถานะเดิมก่อนสงคราม ฉะนั้นบรรดาป่าไม้สักที่แต่ละบริษัทได้รับทำอยู่ตลอดจนกิจการและโรงเรือนทรัพย์สินต่าง ๆ ที่บริษัทมีอยู่เมื่อก่อนเกิดสงคราม รัฐบาลไทยจะต้องจัดการส่งมอบคืนให้แก่บริษัททั้งสิ้น ในการปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวนี้ เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ไม่ต้องรับภาระเป็นอย่างหนัก ก็ต้องออกสัมปทานใหม่ให้แก่บริษัททั้งสิ้นตามจำนวนป่าเดิมที่เขาทำค้างไว้ก่อนเกิดสงคราม บรรดาไม้ซุงที่ตกโคนลงแล้วจากป่าเหล่านี้และมีตัวอยู่ในป่า ในลำห้วย ลำน้ำ ตลอดจนตามอยู่เก็บไม้ต่าง ๆ ก็ต้องทำการส่งมอบคืนให้แก่บริษัททั้งสิ้น แม้ไม้ซุงที่บริษัทไม้ไทยจำกัดได้ขายให้แก่เอกชนไปแล้ว หากยังมีตัวอยู่ ก็ต้องติดตามซื้อคืนเพื่อส่งมอบให้แก่ฝ่ายบริษัททรัพย์สินอื่น เช่น โรงเรือน เรือยนต์ และพัสดุต่าง ๆ ถ้ามีเหลืออยู่ก็ต้องส่งคืนหมด สำหรับ

ไม้ที่ขาดจำนวนจากบัญชีเดิมไป ทางกาต้องจัดการเลือกทานไม้สักในป่าชดใช้ให้เท่าที่
จะสามารถจัดให้ได้ ส่วนที่ยังขาดอีกเท่าใด ตลอดทั้งทรัพย์สินอื่นที่ขาดหายหรือชำรุด
ทรุดโทรมหักพังไป แม้จะตามสภาพธรรมดาของทรัพย์สินนั้นก็ตาม รัฐบาลต้องชดใช้ให้
เป็นเงิน การดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ต้องใช้เวลาปฏิบัติกันอยู่หลายปี จนกระทั่ง พ.ศ.
๒๔๕๒ การส่งมอบไม้และทรัพย์สินจึงเสร็จสิ้น ส่วนการคืบบัญชีค่าชดใช้ยังต้องใช้เวลา
ต่อมาอีกมากน้อยต่างกันเป็นรายบริษัทไป

๑๐) เนื่องจากเป็นเวลาระหว่างการสงคราม งบประมาณรายจ่ายของกรมป่าไม้
ต้องถูกตัดทอนลงมากเพื่อนำไปใช้จ่ายในทางอื่น ส่วนในด้านการบำรุงป่าและปลูกสร้าง
สวนป่า กลับเร่งร้อนยิ่งขึ้น เพราะในการสงครามย่อมต้องการใช้ไม้มากขึ้นในการก่อสร้าง
ที่พักทหาร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรถไฟสำหรับทำพื้นเดินขบวนรถไฟพิเศษ กรมป่าไม้
จึงจำต้องคิดหาทางเพื่อได้เงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอแก่ความต้องการ ใน พ.ศ. ๒๔๔๕ กรม
ป่าไม้ได้เสนอขออนุมัติหลักการต่อกระทรวงเกษตราธิการ เพื่อเรียกเก็บเงินพิเศษจากผู้รับ
อนุญาตทำไม้และเก็บหาของป่าต่าง ๆ เรียกว่า “เงินค่าบำรุงป่า” และกระทรวงได้อนุมัติ
ให้เก็บได้โดยมีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ กันเป็นเรื่องเป็นรายปี ในชั้นต้นเงินค่าบำรุงป่าที่เก็บได้
ไม่ต้องส่งกระทรวงการคลังเป็นเงินผลประโยชน์ แต่ทางกรมป่าไม้ได้เก็บรักษาไว้เอง โดย
มีบัญชีควบคุมการรับและจ่ายเป็นหลักฐานให้ตรวจสอบได้ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้ใช้เงินค่าบำรุง
ป่าสำหรับกิจการเรื่องการคุ้มครองสวนป่า การบำรุงป่า และการปลูกสร้างป่าทั้งไม้สัก
และไม้กระยาเลย เป็นผลดีตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๕๒ กระทรวงการคลังจึงสั่งให้กรม
ป่าไม้ นำเงินค่าบำรุงป่าที่เก็บได้ส่งคลังเป็นเงินผลประโยชน์ทั้งสิ้น และตั้งงบประมาณ
รายจ่ายประเภทค่าบำรุงป่าต่าง ๆ ให้จ่ายแทน หลักการเรื่องเก็บเงินค่าบำรุงป่านี้ได้ใช้อยู่
จนกระทั่งปัจจุบันนี้ และได้มีทวิบทกฎหมายรับรองให้เรียกเก็บได้โดยชอบ ตามมาตรา
๕๘ วรรค ๓ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช ๒๔๕๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช
บัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๕๔

๑๑) ใน พ.ศ. ๒๔๕๐ เนื่องจากบริษัทไม้ไทย จำกัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นในระหว่าง
สงครามตามข้อ ๔) ข้างต้น จะต้องชำระบัญชีเลิกกิจการเมื่อได้ส่งมอบกิจการให้บริษัท
ทำป่าไม้สัญญาต้องฤกษ์เสร็จสิ้นแล้ว แต่รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า เนื่องจากประเทศไทย
จะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายพันธมิตรเป็นจำนวนไม่น้อย นอกจากนั้นยังจะต้องใช้เงิน

ในการบูรณะบ้านเมือง ซึ่งได้รับความเสียหายจากสงครามอีกด้วยเป็นจำนวนมาก จึงจำต้องหาทางให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นให้เพียงพอ ในเรื่องนี้รัฐบาลตกลงใจจะทำป่าไม้สักเสียเองเพิ่มขึ้นอีกในป่าที่พอจะเปิดทำได้ แต่งานนี้จะมอบให้กรมป่าไม้จัดทำโดยตรงคงที่ได้ปฏิบัติมาแล้วเห็นว่าจะไม่เหมาะสม เพราะกรมป่าไม้มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็คือถ้าเป็นราชการแล้ว มีแบบพิธีมาก หากทำการค้าซึ่งไม่ใช่การผูกขาด ก็ยากที่จะแข่งขันกับบริษัทชาวต่างประเทศได้ จึงได้ตกลงยุบกองทำไม้ในสังกัดกรมป่าไม้เสีย แล้วจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (เรียกย่อว่า อ.อ.ป.) ขึ้นแทน โดยให้รับโอนกิจการของกองทำไม้ที่มีอยู่แล้วทั้งหมดไปทำ ทั้งให้รับทำป่าไม้สักและไม่กระยาเลยเพิ่มเติมขึ้นอีกด้วย องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้นี้อยู่ในความควบคุมของคณะกรรมการคณะหนึ่ง แต่ไม่มีกฎหมายฐานะให้เป็นนิติบุคคลอย่างเช่นองค์การ ร.ส.พ. หรือ อ.จ.ส. คงถือว่าเป็นส่วนราชการหนึ่งของกรมป่าไม้เท่านั้น การดำเนินการของ อ.อ.ป. ในทางอรรถคดี ต้องทำในนามกรมป่าไม้ทั้งสิ้น กิจการของ อ.อ.ป. ได้เจริญมาเป็นลำดับจนกระทั่งปัจจุบันนี้ และได้ขยายงานกว้างขวางขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง พ.ศ. ๒๔๙๙ จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นเป็นองค์การเอกเทศ พ้นจากสังกัดกรมป่าไม้

ข้อ ๔. ประวัติกรมป่าไม้สมัยหม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ เป็นอธิบดี

หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ได้สำเร็จการศึกษาวชิราภการป่าไม้จาก Burma Forest School เมือง Pyinmana ประเทศพม่า และกลับมารับราชการในกรมป่าไม้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้เป็นผู้รักษาราชการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๑ และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๙๑ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๒

ในสมัยที่หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ทรงเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ แม้จะเป็นระยะเวลาอันสั้น ก็มีกิจการที่กรมป่าไม้ได้ดำเนินไปเป็นผลอันควรบันทึกไว้ คือ :-

๑) ในต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๑ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organisation of the United Nations หรือเรียกย่อว่า FAO) ได้ส่งคณะผู้แทนคณะหนึ่งมายังประเทศไทย เพื่อสำรวจภาวะการเกษตรสาขาต่างๆ ว่าได้ดำเนินอยู่แล้วประการใดบ้าง และมีทางจะปรับปรุงช่วยเหลืออย่างไรได้บ้างหรือไม่ ในคณะผู้เชี่ยวชาญ

ของ FAO ที่ส่งมานี้ได้มีผู้เชี่ยวชาญทางการป่าไม้ร่วมมาด้วยคนหนึ่งชื่อ Mr. G.N. Danhof สัญชาติเนเธอร์แลนด์ ผู้เชี่ยวชาญคนนี้ได้เดินทางไปสำรวจสภาพและสถานการณ์ในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ โดยแยกย้ายกันไปเป็นสาขา ๆ ไป และได้ปฏิบัติการอยู่ประมาณ ๓ เดือน ในรายงานของผู้เชี่ยวชาญคนนี้ เฉพาะในเรื่องการป่าไม้ได้ชี้ข้อบกพร่องและแนะนำวิธีดำเนินการไว้หลายประการ ซึ่งกรมป่าไม้ในสมัยต่อมาได้ยึดถือเป็นแนวทางพิจารณาปรับปรุงกิจการของกรมป่าไม้อยู่ ผลที่ได้รับเด่นชัดจากการที่ผู้เชี่ยวชาญคนนี้เข้ามาก็คือกรมป่าไม้ได้รับการช่วยเหลือจาก FAO โดยจัดส่งผู้เชี่ยวชาญการป่าไม้สาขาต่าง ๆ มาแนะนำการทำงานให้ ตลอดจนให้ทุนแก่ข้าราชการกรมป่าไม้ออกไปศึกษาและดูงานในต่างประเทศ อีกด้วยเป็นจำนวนหลายคน การช่วยเหลือทำนองนี้ยังคงมีต่อไปเป็นคราว ๆ ตามกำลังเงินที่ FAO จะแบ่งเจียกให้

๒) ใน พ.ศ. ๒๔๔๑ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๔๑ ซึ่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๔๔ เฉพาะในเรื่องการอนุญาตให้ใช้ไม้โดยยกเว้นค่าภาคหลวงเรื่องเดียวเท่านั้น และหลักการที่แก้ไขก็คือ ในพระราชบัญญัติเดิมได้กำหนดปริมาณไม้ที่จะอนุญาตให้ใช้สอยปลุกสร้าง หรือ ซ่อมแซม บ้านเรือนโดยยกเว้นค่าภาคหลวงไว้เป็นจำนวนค่าภาคหลวงที่ยกเว้นให้คือ ไม่เกินครัวเรือนละ ๑๘ บาท แต่ตามพระราชบัญญัติที่แก้ไขใหม่ได้กำหนดปริมาณไม้ที่อนุญาตเป็นปริมาณเนื้อไม้ไม่เกินครัวเรือนละ ๑๘ หรือ ๒๖ ลูกบาศก์เมตร แล้วแต่กรณี ทั้งนี้เนื่องจากในการกำหนดปริมาณเป็นจำนวนค่าภาคหลวงนั้นย่อมได้เนื้อไม้ไม่แน่นอน เพราะอัตราค่าภาคหลวงย่อมสูงต่ำต่างกันแล้วแต่ชนิดไม้ และอาจเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ตามเหตุการณ์อีกด้วย ฉะนั้นจึงได้แก้ไขให้ถือปริมาณเนื้อไม้เป็นเกณฑ์ เพื่อให้ได้ปริมาณคงที่อันจะเกิดประโยชน์แก่ราษฎรอย่างจริงจังตามนโยบายของรัฐบาล

๓) ใน พ.ศ. ๒๔๔๒ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ มีการประชุมระหว่างประเทศ เรื่องการป่าไม้และการใช้ไม้สำหรับเอเชียและแปซิฟิก (Forestry and Timber Utilization Conference for Asia and the Pacific) ณ เมืองโมซอร์ ประเทศอินเดีย ระหว่างวันที่ ๒๘ มีนาคม ถึง ๘ เมษายน ๒๔๔๒ ในการประชุมครั้งนี้ ได้มีข้าราชการกรมป่าไม้ ๓ นายรับแต่งตั้งเป็นผู้แทนประเทศไทยไปร่วมประชุม และได้ถือโอกาสเดินทางไป

ไปดูกิจการป่าไม้ ณ ที่ต่าง ๆ ในประเทศอินเดีย ภายหลังการประชุมด้วย คือ หม่อมเจ้า สืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, นายเทียม กนกฤต และนายสมบุรณ์ ณ ถลาง

๔) นอกจากนั้นใน พ.ศ. ๒๔๙๒ นี้ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้จัดให้มีการประชุมเรื่องวิชาการกำลังไม้ (Timber Testing) ขึ้นที่เมืองเยเนวา ประเทศ สวิสต์ และมีนายคิต สุวรรณสุทธิ์ ข้าราชการกรมป่าไม้ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนประเทศไทย ไปร่วมประชุมด้วย ทั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ถึงวันที่ ๔ กันยายน ๒๔๙๒ ภายหลังการประชุมแล้ว นายคิต สุวรรณสุทธิ์ ได้ถือโอกาสทูลงานเกี่ยวกับการค้นคว้าทดลองทางป่าไม้ และการกำลังไม้ในทวีปยุโรป คือประเทศอังกฤษ และประเทศที่จะเดินทางผ่านด้วย รวม เป็นเวลาทั้งสิ้น ๖๐ วัน

๕) อนึ่ง ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๒ รัฐบาลได้จัดส่งคณะทูตสันถวไมตรีไปยัง ประเทศพม่า โดยมีนายพจน์ สารสิน เป็นหัวหน้าคณะ และได้มีนายสวัสดิ์ มหาผล ข้าราชการ กรมป่าไม้ รับแต่งตั้งร่วมเป็นคณะทูตไปด้วย ซึ่งได้ออกเดินทางเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๙๒ และกลับวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๔๙๒ รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น ๗ วัน

ข้อ ๙. ประวัติกรรมป่าไม้สมถวิลวงสมานวนกิจเป็นอธิบดี

หลวงสมานวนกิจ (เจริญ สมานวนกิจ) ท่านผู้นี้ได้สำเร็จการศึกษาวิชาการป่าไม้ จาก Burma Forest School เมือง Pyinmana ประเทศพม่า และเริ่มรับราชการในกรมป่าไม้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๒ ใน พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๗๘ ได้รับทุนของ ก.พ. ให้ไปดูงานป่าไม้ ใน ประเทศฟิลิปปินส์, อินโดนีเซีย และมลายู รวมเป็นเวลาทั้งสิ้น ๔ เดือนกว่า ต่อมาได้เป็น ผู้รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๓ และได้รับแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๙๓ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๔ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ย้ายไปดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานป่าไม้ พิเศษ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๕ และนักวิชาการป่าไม้พิเศษ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๔๙๕ ภายหลังโปรดเกล้า ฯ ให้ย้ายไปเป็นศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๖

ในสมัยที่หลวงสมานวนกิจ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ มีกิจการที่กรมป่าไม้ ได้ ดำเนินไปเป็นผลอันควรบันทึกไว้ คือ:-

๑) ใน พ.ศ. ๒๔๕๓ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมเรื่องการป่าไม้และการใช้ไม้ เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานและการแบ่งแยกชั้นไม้ (Standardization and Grading) ขึ้นที่เมืองคาลิต ประเทศอินโดจีน มีข้าราชการกรมป่าไม้ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนประเทศไทยไปร่วมประชุมด้วย คือ นายเทียม คมกฤต และนายทิศ สุวรรณสุทธิ์ กับหม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ร่วมเป็นผู้แทนไปด้วย การประชุมครั้งนี้มีในเดือนเมษายน ๒๔๕๓ และใช้เวลารวมทั้งการเดินทางด้วยประมาณ ๑๕ วัน

๒) ในเดือนตุลาคม ๒๔๕๓ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้จัดเปิดประชุมคณะกรรมการ ว่าด้วยการป่าไม้และผลิตภัณฑ์จากป่าสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (Forestry and Forest Products Commission for Asia and the Pacific) ขึ้นเป็นครั้งแรก ณ กรุงเพท ฯ ได้มีข้าราชการกรมป่าไม้และเจ้าหน้าที่ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนประเทศไทยเข้าร่วมประชุมด้วย รวม ๗ นาย คือ หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, หลวงสมานวนกิจ, นายเทียม คมกฤต, หลวงประกอบวนกิจ, นายทิศ สุวรรณสุทธิ์, นายสุขุม ภิระวัฒน์ และนายสมบุรณ์ ณ ถลาง การประชุมครั้งนี้ได้จัดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ ๕ ถึงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๕๓

๓) ในเดือนธันวาคม ๒๔๕๓ ได้มีการลงนามในข้อตกลง (Basic Agreement) ระหว่างองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติกับรัฐบาลไทย ว่าด้วยการที่องค์การฯ จะให้ความช่วยเหลือในทางวิชาการแก่ประเทศไทย และในเวลาเดียวกันก็ได้มีการลงนามในอนุสัญญา (Supplemental Agreement) ฉบับต่าง ๆ ซึ่งกล่าวถึงรายละเอียดของการช่วยเหลือทางวิชาการเป็นเรื่อง ๆ ไป สำหรับเรื่องเกี่ยวกับการป่าไม้นั้น ได้มีปรากฏอยู่ในอนุสัญญาฉบับที่ ๒ ซึ่งระบุว่า องค์การฯ จะให้ความช่วยเหลือทางวิชาการป่าไม้แก่ประเทศไทยโดยจัดส่งผู้เชี่ยวชาญการป่าไม้สาขาต่าง ๆ มาให้ ๔ คน เพื่อให้คำแนะนำแก่กรมป่าไม้ และฝึกฝนอบรมพนักงานป่าไม้ให้เท่าที่จะทำได้ กับทั้งจะช่วยเหลือโดยให้ทุนแก่ข้าราชการกรมป่าไม้และพนักงานขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เพื่อไปดูงานและฝึกงานในต่างประเทศด้วย รวม ๖ คน ตามนี้ข้อตกลงดังกล่าวนี้ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๔ คน ก็ได้เข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทย คือ:-

(๑) Mr. J.W. Gonggryp สัญชาติเนเธอร์แลนด์ ผู้เชี่ยวชาญทางการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ และ FAO ได้มอบหมายให้ทำหน้าที่หัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการป่าไม้ด้วย

(๒) Mr. Charles Letourneau สัญชาติฝรั่งเศสผู้เชี่ยวชาญทางจัดสร้างสวนป่า

(๓) Mr. A.N. Barker สัญชาติอังกฤษ ผู้เชี่ยวชาญทางการจัดการป่าไม้

(๔) Mr. Keith Mc. Alister สัญชาติอเมริกัน ผู้เชี่ยวชาญทางโรงเลื่อยจักร

๔) เนื่องจากอนุสัญญาดังกล่าวแล้วข้างต้นในปลายปี พ.ศ. ๒๔๔๔ และต้นปี ๒๔๔๕ ข้าราชการกรมป่าไม้ ๔ นาย และพนักงานขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ๒ นาย ก็ได้ออกเดินทางไปปฏิบัติงานในต่างประเทศ คือ:—

(๑) นายสวัสดิ์ มหาผล และนายกุสิด พานิชพัฒน์ ไปปฏิบัติงานด้านการป่าไม้ในประเทศอินเดียและประเทศต่าง ๆ ทางยุโรป เป็นเวลา ๑ ปี

(๒) นายเฉลิม ศิริวรรณ ไปฝึกงานเกี่ยวกับการใช้รูปถ่ายทางอากาศในการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ ในประเทศเนเธอร์แลนด์ และออสเตรีย เป็นเวลา ๑ ปี

(๓) นายพิทย หัมพานนท์ ไปปฏิบัติงานการจัดสร้างสวนป่า ในประเทศฝรั่งเศส มอโรโก อินเดีย และอินโดนีเซีย เป็นเวลา ๑ ปี

(๔) นายประกิจ พิศาลบุตร และนายธนนชัย ณะระนอง ไปปฏิบัติงานเกี่ยวกับโรงเลื่อยจักรในสหรัฐอเมริกา เป็นเวลา ๖ เดือน

(๕) นอกจากการช่วยเหลือของ FAO ดังกล่าวแล้ว ใน พ.ศ. ๒๔๔๔ กรมป่าไม้ยังได้รับความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา โดยผ่านทางองค์การจัดให้ความมั่นคงร่วมกัน (Mutual Security Agency หรือเรียกย่อว่า MSA) ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นองค์การบริหารวิเทศกิจ (Foreign Operations Administration) หรือเรียกย่อว่า FOA และในระยะหลังนี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็นองค์การบริหารความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือเรียกย่อว่า ICA และต่อมาเรียกว่า AID โดยให้ทุนข้าราชการ กรมป่าไม้ไปศึกษาและปฏิบัติงานทางป่าไม้ในสหรัฐอเมริกาอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนั้นยังได้ตกลงจะให้เครื่องมือใช้ในการดำเนินงานอีกเป็นอันมาก เครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้ได้ทยอยกันเข้ามาถึงอยู่เรื่อย ๆ ใน พ.ศ. ๒๔๔๕ และ ๒๔๔๖ รวมที่ได้รับแล้วเป็นมูลค่า ๒๑๕,๕๕๕ ดอลลาร์อเมริกัน นับว่าเป็นผลดีแก่การดำเนินงานของกรมป่าไม้เป็นอันมาก

๖) ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๙๔ หลายประการ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หลักการสำคัญที่เพิ่มเติมขึ้นและยังคงใช้อยู่จนปัจจุบันนี้ คือ :-

(ก) บัญญัติให้ไม้สักทั่วไปในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะขึ้นอยู่ในที่ใด เป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. คือสำหรับไม้สักแล้ว แม้ จะ ขึ้น อยู่ใน ที่ ดิน ของ เอกชน ก็ เป็น ไม้หวงห้าม บุคคลใดจะตัดฟันไปใช้สอยจะต้องขอรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(ข) บัญญัติให้อำนาจรัฐมนตรีกำหนดการเรียกเก็บเงินค่าบำรุงป่าได้ เรื่องนี้ความจริงกรมป่าไม้ได้ปฏิบัติอยู่แล้วโดยอนุมัติของกระทรวงเกษตร แต่หากยังไม่มีกฎหมายรับรองการปฏิบัติเช่นนั้นเป็นหลักฐาน จึงได้ตราบทบัญญัติขึ้นไว้เป็นการรับรองการกระทำของเจ้าหน้าที่ต่อไป

ข้อ ๑๐. ประวัติกรมป่าไม้สมัยนายเทียม กมกฤต เป็นอธิบดี

นายเทียม กมกฤต สำเร็จการศึกษาวิชาการป่าไม้จาก Burma Forest School เมือง Pyinmana ประเทศพม่า และเริ่มรับราชการในกรมป่าไม้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๓ ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้รับเชิญจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้ไปดูกิจการในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา ๔ เดือน และได้ไป ประชุมและดูกิจการป่าไม้ ในต่างประเทศหลายประเทศ ต่อ มา ได้ รับ แต่ง ตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๕ จนถึงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๐๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรได้สั่งให้ ไปช่วยราชการประจำกระทรวง และต่อมาได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้และแต่งตั้งให้ประจำกระทรวงเกษตร ตั้งแต่วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๐ ตามประกาศสำนักคณะรัฐมนตรีลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๐๐ ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ นายเทียม กมกฤต ไปดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และต่อมาได้ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะวนศาสตร์ อีกตำแหน่งหนึ่งด้วย

ในสมัยที่นายเทียม กมกฤต ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ นับว่ากรมป่าไม้ได้มีการไหวตัวครั้งใหญ่ กล่าวคือ ได้มีการปรับปรุงราชการป่าไม้ทั้งในด้านการปกครองควบคุมและในด้านวิชาการเป็นอันมาก มีเรื่องที่ควรบันทึกไว้ ดังต่อไปนี้ :-

๑) เนื่องจากปรากฏว่าในระยะนี้ได้มีการลักลอบตัดฟันไม้ในป่ากันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในป่าทางภาคเหนือ ซึ่งเป็นการเสือกกำลังของเจ้าหน้าที่ทางจังหวัดและอำเภอเท่าที่มีอยู่จะปราบปรามหรือป้องกันได้ นอกจากนั้นเนื่องจากกรมป่าไม้มีนโยบายจะเร่งรัดงานทางวิชาการในด้านต่าง ๆ ด้วย จึงตกลงจะจัดเพิ่มจำนวนพนักงานให้ไปประจำอยู่ในป่าโดยให้มีสำนักงานและที่พักอยู่ในป่าทีเดียว เพื่อปฏิบัติงานทางวิชาการและช่วยเหลืองานธุรการในด้านควบคุมรักษาป่า ป้องกันและปราบปรามการลักตัดไม้ทำลายป่า ตลอดจน อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการทำไม้ตามระเบียบการและกฎหมายด้วย พนักงานที่จะส่งไปอยู่ในป่าเหล่านี้เรียกว่า “ป่าไม้แขวง” ให้มีพื้นที่ป่าในควบคุมแขวงละประมาณตั้งแต่ ๒๐๐ ถึง ๕๐๐ ตารางกิโลเมตร และตามแผนการได้กำหนดไว้ว่า ทั่วราชอาณาจักรจะมีป่าไม้แขวงทั้งสิ้น ๘๘๘ แขวง และให้ถือเป็นราชการบริหารส่วนกลางขึ้นตรงต่อป่าไม้เขต แผนการเรื่องป่าไม้แขวงนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้ดำเนินการได้ และกรมป่าไม้ได้รบบประมาณให้จัดตั้งป่าไม้แขวงได้โดยเริ่มใน พ.ศ. ๒๔๘๖ จำนวน ๑๐๐ แขวง ในพ.ศ. ๒๔๘๗ จำนวน ๑๐๘ แขวง และได้จัดตั้งเพิ่มขึ้นทุกปีจนครบจำนวนตามแผนการ แต่ใน พ.ศ. ๒๔๘๘, ๒๔๘๙ และ ๒๕๐๐ กรมป่าไม้ไม่ได้รับอนุมัติให้ตั้งอัตราเงินเดือนสำหรับป่าไม้แขวงเพิ่มขึ้น จึงไม่มีการจัดตั้งป่าไม้แขวงเพิ่มขึ้นอีกเลย

สำหรับตัวบุคคลที่แต่งตั้งเป็นป่าไม้แขวงนั้น โดยที่เป็นตำแหน่งทางวิชาการ กรมป่าไม้จึงประสงค์จะแต่งตั้งผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวนศาสตร์ เป็นป่าไม้แขวงทั้งหมด แต่จำนวนไม่พอ จึงต้องเปิดการสอบแข่งขันจากผู้สมัครสอบวิชาข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี เพื่อแต่งตั้งเป็นป่าไม้แขวงต่อไป และเนื่องจากผู้ที่สอบแข่งขันได้เหล่านี้ไม่มีความรู้ทางวิชาวนศาสตร์มาเพียงพอ กรมป่าไม้จึงได้ดำเนินการอบรมวิชาการป่าไม้เสียก่อนที่จะส่งไปดำรงตำแหน่งป่าไม้แขวง โดยใช้เวลาอบรมทั้งทางทฤษฎีในสถาน ที่อบรม และภาคปฏิบัติในป่าเป็นเวลา ๓ เดือน ระหว่างเดือนมีนาคม ถึง พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ มีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น ๖๔ คน และอีกรุ่นหนึ่งจำนวน ๓๔ คน ใช้เวลาอบรมภาควิชาการ ๔ เดือน ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๘ และภาคปฏิบัติในป่า ๒ เดือน ในต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๙

๒) เมื่อได้จัดตั้งป่าไม้แขวงขึ้นดังกล่าวในข้อ ๑) ข้างต้น เป็นงานเริ่มแรกและมีกิจการจะต้องปฏิบัติมากทั้งในก้านวิชาการและธุรการ ลำพังแต่อธิบดีกรมป่าไม้ผู้เดียวย่อม

ไม่อาจปลีกไปตรวจเวลาและให้คำแนะนำเองในท้องที่ได้มากนัก กรมป่าไม้จึงได้ดำเนินการ จัดตั้งข้าหลวงตรวจการป่าไม้ภาคขึ้น ๔ ภาค คือ ภาคเหนือ, ภาคกลาง, ภาคตะวันออก, ภาคเหนือและภาคใต้ โดยให้แต่ละภาคมีสำนักงานอยู่ที่กรมป่าไม้กรุงเทพฯ แต่ให้มี หน้าที่ออกตรวจราชการตามส่วนภูมิภาคในท้องที่ของตนแทนอธิบดีกรมป่าไม้ และให้มี อำนาจตรวจได้ทุกกรณี ในกิจการของกรมป่าไม้ พร้อมทั้งแนะนำการปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้วย แต่ถ้าจำเป็นต้องสั่งการประการใด ก็ให้เสนออธิบดีเพื่อสั่งการ

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้มีการปรับปรุงตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองใน กรมป่าไม้ โดยพิจารณาเห็นว่าข้าราชการชั้นอาวุโสมีน้อยลง และหน้าที่ข้าหลวงตรวจการ ป่าไม้ภาคนี้ เท่าที่ได้ปฏิบัติมาแล้วไม่สู้จะได้ผลมากนัก จึงได้ยุบเลิกหน้าที่นี้เสีย

๓) เนื่องจากปรากฏว่ากิจการของกรมป่าไม้เท่าที่ดำเนินมาแล้วนั้น แม้จะเป็นผล ทำรายได้ให้แก่ประเทศ และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่าง มากมายเพียงใดก็ตาม แต่ราษฎรโดยทั่วไปไม่ค่อยรู้สึกในความสำคัญและคุณค่าของการ ป่าไม้เลย จะมีผู้สนใจอยู่บ้างก็เป็นส่วนน้อย กรมป่าไม้ได้เคยดำเนินการโฆษณาเผยแพร่ กิจการให้ประชาชนทราบมาแล้วบ้างเป็นครั้งคราวและหลายวิธี โดยออกหนังสือแจ้งกิจ การในงานเทศกาลต่าง ๆ เขียนบทความอ่านทางวิทยุกระจายเสียงและออกหนังสือพิมพ์ “วนสาร” แต่ก็ได้ไม่มากนัก เนื่องจากไม่มีงบประมาณโดยเฉพาะ เป็นแต่เจียดจาก งบประมาณประเภทอื่นมาใช้ จนมาถึง พ.ศ. ๒๔๙๖ จึงได้รับงบประมาณเพื่อการโฆษณา เผยแพร่โดยเฉพาะ และได้ดำเนินงานในเรื่องนี้กว้างขวางยิ่งขึ้น และกรมป่าไม้ได้ยอ กำสั่งแต่งตั้งให้นักวิชาการป่าไม้เอกประจำกรมคนหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการฝ่าย โฆษณาเผยแพร่เพื่อบริหารงานในเรื่องนี้โดยตรงต่อมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

๔) โดยที่ราชการป่าไม้เป็นกิจการทางเทคนิคอย่างหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องใช้ เจ้าหน้าที่ที่ได้ฝึกหัดอบรมทางวิชาการมาแล้วเป็นอย่างดีเป็นผู้ดำเนินงาน ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ กรมป่าไม้ได้เสนอแผนการอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นต่าง ๆ และรัฐบาลได้พิจารณาเห็น ความจำเป็นและรับหลักการที่จะจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ ให้โดยเฉพาะเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นต้นไป และกรมป่าไม้ได้ออกคำสั่งแต่งตั้งให้นักวิชาการป่าไม้เอกประจำกรม นายหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการฝ่ายอบรมเพื่อเตรียมการและวางแผนทางและหลักสูตรในการ อบรมตลอดจนบริหารงานเรื่องนี้ต่อไปโดยตรงจนกระทั่งได้เปิดโรงเรียนป่าไม้ ชั้น ที่ จังหวัดแพร่ใน พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นยุคที่ ๒ ตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายอบรมจึงยกเลิกไปในทวิ

๕) ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ กรมป่าไม้ได้รับงบประมาณค่าใช้จ่ายสอยลักษณะพิเศษ เพื่อกำหนดงานทางวิชาการเพิ่มขึ้นจากที่ได้ปฏิบัติอยู่แล้วอีก ๔ ประเภท คือในเรื่องการสำรวจทรัพยากรป่าไม้, การป้องกันต้นน้ำลำธาร, การส่งเสริมเพาะเลี้ยงรัง และ การค้นคว้าทดลองทางวนวัฒนวิทยา ซึ่งทั้ง ๔ เรื่องนี้เป็นกิจการสำคัญและเป็นประโยชน์เกี่ยวข้องกับการป่าไม้เป็นอันมาก งานเหล่านี้ได้ดำเนินต่อมาจนกระทั่งทุกวันนี้

๖) นับตั้งแต่เริ่มตั้งกรมป่าไม้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๔ กรมป่าไม้ยังไม่ได้มีสำนักงานหรือที่ทำการเป็นของตนเองเลย จนในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ จึงได้รับงบประมาณจัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างสำนักงานเป็นเอกเทศ และได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารกรมป่าไม้ ใหม่เรื่อยมาจนแล้วเสร็จลงบริบูรณ์ใน พ.ศ. ๒๔๙๑

๗) ใน พ.ศ. ๒๔๙๕ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้จัดเปิดศูนย์อบรมการแบ่งแยกชั้นไม้ขึ้นที่เมืองเกปง ในสหพันธรัฐมลายู ในการนี้กรมป่าไม้ได้จัดส่งนายกริก สามะพุทธิ, นายชอบ ยะโสธร, นายเชิญ นิลวิเศษ และนายสงวน สุทธิธานี ไปรับการอบรม ตั้งแต่วันที่ ๗ มกราคม ๒๔๙๕ เป็นเวลา ๗ สัปดาห์ โดย FAO ออกค่าเดินทางให้ทั้งเที่ยวไปและเที่ยวกลับ และรัฐบาลออกค่าเบี้ยเลี้ยงให้สำหรับผู้ไปอบรมเอง

๘) ในเดือนธันวาคม ๒๔๙๕ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้จัดให้มีการประชุม คณะกรรมการว่าด้วยการป่าไม้สำหรับเอเชียและแปซิฟิกครั้งที่ ๒ (Asiatic Forestry Commission for Asia and the Pacific) ขึ้นที่เมืองสิงคโปร์ ได้มีข้าราชการกรมป่าไม้และเจ้าหน้าที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทน ประเทศไทยไปร่วมประชุมด้วย คือ หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, นายเทียม กมกฤต และนายจิต สุวรรณสุทธิ การประชุมครั้งนี้ใช้เวลาระหว่างวันที่ ๑ ถึง ๑๓ ธันวาคม ๒๔๙๕

๙) ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้มีการประชุมสภาวิทยาศาสตร์แห่งภาคแปซิฟิกครั้งที่ ๘ (8th. Pacific Science Congress) ที่เมือง Quezon City ประเทศฟิลิปปินส์ กรมป่าไม้ได้จัดส่งผู้แทนไปร่วมการประชุมนี้ด้วย ๓ นาย คือ นายจิต สุวรรณสุทธิ, นายคุสิต พานิชพัฒน์ และนายถนอม เปรมวัคมี ผู้แทนคณะนี้ได้ไปปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๙๖ จนถึงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๙๖ รวมเป็นเวลา ๑๕ วัน

๑๐) ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้มีการประชุมสมัชชาใหญ่ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติครั้งที่ ๗ ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ซึ่งประเทศไทยได้จัดส่ง

คณะผู้แทนไปร่วมประชุมด้วย โดยมีพลเรือโทหลวงสุนาวนวิวัฒน์ เป็นหัวหน้าคณะ ในการนี้ นายเทียม คมกฤต อธิบดีกรมป่าไม้ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนร่วมไปด้วย และได้ปฏิบัติงานนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๖ จนถึงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๔๙๖ รวมเป็นเวลา ๕ สัปดาห์

๑๑) ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ กรมป่าไม้ได้พิจารณาเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดให้พนักงานป่าไม้โดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานที่ประจำที่ป่าไม้ ซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบไม้และของป่าที่นำเคลื่อนที่ผ่านด่าน ให้รู้จักชนิดไม้ต่าง ๆ โดยถูกต้องแน่ชัด เพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ถูกต้อง จึงได้จัดเปิดหน่วยอบรมการพิสูจน์ไม้ขึ้นที่กรมป่าไม้กรุงเทพ ฯ โดยมอบให้กองกันคว่ำเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ การอบรมทำนองนี้ จัดดำเนินเป็นรุ่น ๆ โดยใช้เวลารุ่นละประมาณ ๓ สัปดาห์ และผู้ที่เข้ารับการอบรม คือ พนักงานด่านป่าไม้กรุงเทพ ฯ และพนักงานที่ป่าไม้เขตและจังหวัดต่าง ๆ คัดเลือกส่งมา การอบรมนี้แม้จะดำเนินอย่างรวบรัดแต่ก็นับว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้รับการอบรม แลเป็นผลดีแก่ราชการเป็นอย่างมาก

๑๒) ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมในหลักการในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่าที่ใช้อยู่เดิม ในส่วนสาระสำคัญ ๒ ประการ คือ:-

ก. ในการสอบสวนพิจารณาเขตป่า เพื่อจัดเป็นป่าคุ้มครองหรือป่าสงวนนั้น เมื่อรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อดำเนินการแล้ว หากเห็นว่าล่าช้าเกินไป โดยคณะกรรมการไม่สามารถออกไปดำเนินการได้ ก็ให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นดำเนินการพิจารณาสอบสวนเขตป่าแทนคณะกรรมการชุดเดิม

ข. เพิ่มหลักการใหม่ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดอาศัยหรือทำประโยชน์ในป่าคุ้มครองหรือป่าสงวน เป็นการชั่วคราวได้เมื่อพิจารณาเห็นสมควร โดยให้ผู้อยู่อาศัยหรือผู้ทำประโยชน์เสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้

๑๓) ในตอนปลาย พ.ศ. ๒๔๙๖ จอมพลผิน ชุณหะวัณ ในฐานะประธานคณะกรรมการจัดระบบภาษีของราษฎร (จ.อ.ร.) ได้ไปตรวจราชการทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เห็นพื้นที่บริเวณทุ่งพญาเย็น ริมทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างสถานีมวกเหล็กและปากช่อง ซึ่งในชั้นเดิมเป็นป่าดงดิบหนาแน่น แต่บัดนี้ได้มีการถางป่า

ลงทำไร่เลื่อนลอยชั่วคราว แล้วละทิ้งปล่อยให้กร้างอยู่โดยปราศจากประโยชน์ จึงได้มี
 บัญชาให้กรมป่าไม้จัดการปลูกไม้สักและไม้เต็งรังขึ้นในพื้นที่บริเวณนี้เพื่อจะได้ใช้ไม้เป็น
 ประโยชน์ต่อไปในภายภาคหน้า กรมป่าไม้ได้เริ่มดำเนินการทดลองปลูกสวนไม้ทั้งสอง
 ชนิดนี้ตามบัญชาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๗ ปรากฏผลว่าไม้สักเจริญงอกงามดี ส่วนไม้เต็งรัง
 ไม้ได้ผล ฉะนั้นในปีต่อ ๆ มากรมป่าไม้จึงดำเนินการปลูกสวนไม้สักแต่ชนิดเดียวทุกปี
 อย่างเป็นลำดับเป็นต้น

๑๔) ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า
 (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๔๗ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบางส่วน ของพระราชบัญญัติคุ้มครอง
 และสงวนป่าที่ได้ใช้อยู่แล้วให้เหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้น โดยมีการแก้ไขหลักการสำคัญ
 แต่เพียงข้อเดียว คือตามหลักการเดิมบัญญัติว่าการประกาศป่าใดเป็นป่าคุ้มครองและป่า
 สงวนตลอดจนการเพิกถอนหรือยกเลิกป่าคุ้มครองหรือป่าสงวน ให้จัดทำเป็นพระราชกฤษฎีกา
 แต่ตามหลักการที่แก้ไขใหม่ บัญญัติให้จัดทำเป็นกฎกระทรวง ทั้งนี้โดยคณะรัฐมนตรี
 เห็นว่าเพื่อเป็นการปลดปล่อยพระราชภาระของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการลงพระ-
 ปรมาภิไธย

๑๕) ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดของป่าหวงห้าม พ.ศ. ๒๔๔๗ ซึ่งเป็น
 การยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดของป่าหวงห้ามที่ได้ประกาศใช้ไว้เดิมทั้งสิ้น และใช้
 ฉบับนี้แทน ในพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้กำหนดของป่าหวงห้าม โดยถือหลักว่าในท้องที่
 ใดๆ ก็ตามให้มีชนิดของป่าหวงห้ามเหมือนกัน เว้นแต่ของป่าบางอย่างซึ่งมีความจำเป็น
 พิเศษที่จะต้องประกาศหวงห้ามสำหรับจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ไม้ไผ่ ทาง
 จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจำเป็นต้องใช้สำหรับบ่อนโรงงานกระดาษ ทั้งนี้เพื่อขจัดความยุ่งยาก
 ในการลบลอบนำของป่าหวงห้ามเขตจังหวัดให้น้อยลง

๑๖) ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. ๒๔๔๗ ซึ่งเป็น
 การยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้าม ที่ได้ประกาศใช้ไว้แล้วเดิมเสียทั้งสิ้น และ
 ใช้ฉบับนี้แทน ทั้งนี้โดยถือหลักการประกาศชนิดไม้หวงห้ามให้เหมือนกันเป็นภาค ๆ ไป
 เท่าที่จะทำได้ ทำนองเดียวกับของป่าหวงห้าม

๑๗) ได้ประกาศใช้กำหนดอัตราค่าภาคหลวงของป่าหวงห้ามใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกากำหนดของป่าหวงห้าม พ.ศ. ๒๔๔๗ ทั้งนี้โดยประกาศกระทรวง
 เกษตร ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๔๗

๑๘) ในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ กรมป่าไม้ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งป่าไม้แขวงเพิ่มขึ้นอีก ๑๐๘ แขวง รวมกับที่ได้จัดตั้งไว้แล้วในปี พ.ศ. ๒๔๔๖ จำนวน ๑๐๐ แขวง เป็น ๒๐๘ แขวง ด้วยกัน แต่จำนวนผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวนศาสตร์มีไม่เพียงพอที่จะบรรจุให้ครบถ้วน กรมป่าไม้จึงต้องเปิดการสอบแข่งขันเพื่อรับบรรจุข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี เพื่อจะแต่งตั้งเป็นป่าไม้แขวงต่อไป เนื่องจากผู้ที่สอบแข่งขันได้เหล่านั้นไม่มีความรู้ทางวิชาวนศาสตร์มาก่อนเลย กรมป่าไม้จึงได้ดำเนินการอบรมในวิชาการป่าไม้เสียก่อนที่จะส่งไปดำรงตำแหน่งป่าไม้แขวง โดยใช้เวลาอบรมทั้งทางทฤษฎีในสถานที่อบรมและภาคปฏิบัติในป่าเป็นเวลารวม ๓ เดือน ระหว่างเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม ๒๔๔๗ และมีจำนวนผู้เข้าอบรมทั้งสิ้น ๖๔ คน โดยขอยืมห้องเรียนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่บางเขนใช้เป็นสถานที่อบรม

๑๙) กรมป่าไม้ได้จัดสร้างภาพยนตร์สี่ธรรมชาติ เพื่อเผยแพร่กิจการป่าไม้ขึ้นเรื่องหนึ่งชื่อเรื่อง "กัฏฐานไพร" นำแสดงโดย น.ส. นวลสวาท ลังการพันธ์ รองนางสาวไทย พ.ศ. ๒๔๔๖ และนายสมพงษ์ ปิณฑิการ พนักงานป่าไม้ตรี พร้อมด้วยข้าราชการกรมป่าไม้ นิสิตวิทยาลัยวนศาสตร์ และศิลปินอาชีพอีกตามสมควร ภาพยนตร์เรื่องนี้ ได้นำออกฉายให้ประชาชนชม ทั้งในพระนครและต่างจังหวัด นับว่าได้ผลดีตามสมควร คือเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบถึงกิจการป่าไม้ในต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

๒๐) ในปีนี้ ได้มีการประชุมการป่าไม้ทั่วโลกครั้งที่ ๔ (Fourth World Forestry Congress) ที่เมืองเตรากูน ประเทศอินเดีย และคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ข้าราชการกรมป่าไม้ ๓ นาย ไปร่วมประชุมด้วย คือนายเฉลิม ศิริวรรณ นักวิชาการป่าไม้พิเศษ นายกวิศ สามะพุทธิ นักวิชาการป่าไม้เอกประจำกรม และนายคุสิต พานิชพัฒน์ หัวหน้ากองโครงการข้าราชการทั้ง ๓ นายนี้ได้ออกเดินทางไปประชุมในวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๔๔๗ และกลับถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๔๘ รวมเวลาทั้งสิ้น ๓๐ วัน

๒๑) ในปี พ.ศ. ๒๔๔๘ นี้มีเหตุการณ์สำคัญอันควรบันทึกไว้เรื่องหนึ่งคือ ในวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๔๔๘ เวลา ๙.๑๗ น. ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์ตึกที่ทำการกรมป่าไม้ใหม่ ณ ที่ดินที่ซื้อไว้ใน พ.ศ. ๒๔๔๖ ที่ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน ริมถนนพหลโยธิน ตรง ก.ม. ที่ ๑๕ โดย พล.ต.ท. ละม้าย อุทยานนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรเป็นผู้กระทำพิธี เป็นอันว่าในไม่ช้ากรมป่าไม้จะได้มีสำนักงานถาวรเป็นของตัวเองและไม่ต้องเร่ร่อนเช่าหรืออาศัยเขาอยู่เช่นที่แล้มาแล้ว

๒๒) ได้กำหนดใช้อัตราค่าภาคหลวงไม้หวงห้ามใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. ๒๔๔๗ ทั้งนี้โดยประกาศกระทรวงเกษตรลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๔๘

๒๓) ได้มีการประชุมคณะกรรมการป่าไม้สำหรับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (Asia and Pacific Forestry Commission) ครั้งที่ ๓ ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น และคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้ข้าราชการกรมป่าไม้ ๓ นายไปร่วมประชุมด้วย คือ นายเทียมคมกฤส อธิบดีกรมป่าไม้ นายกริต สามะพุทธิ นักวิชาการกรมป่าไม้เอกประจำกรม และนายตุลิต พานิชพัฒน์ หัวหน้ากองโครงการ ข้าราชการทั้ง ๓ นายนี้ได้ออกเดินทางไปประชุมในวันที่ ๖ เมษายน ๒๔๔๘ และกลับถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๔๘ รวมเวลาทั้งสิ้น ๒๓ วัน

๒๔) ใน พ.ศ. ๒๔๔๘ ได้ประกาศใช้กฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๔๔ ตั้งแต่ฉบับที่ ๕ ถึง ฉบับที่ ๑๗ รวม ๘ ฉบับด้วยกัน ซึ่งเป็นการยกเลิกกฎกระทรวงฉบับที่ ๑ ถึงฉบับที่ ๘ ซึ่งได้ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๕ เสียทั้ง ๘ ฉบับ และใช้ที่ออกใหม่แทน เพื่อให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ปัจจุบันยิ่งขึ้น ในกฎกระทรวงทั้ง ๘ ที่ออกใหม่นี้คงมีหลักการทั่วไปเหมือนเดิม เป็นแต่แก้ไขเพิ่มเติมในรายละเอียดเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้นเท่านั้น

๒๕) เนื่องจากไม้สักที่ทำออกจากป่าทางจังหวัดแม่ฮ่องสอน และทางอำเภอแม่สอต จังหวัดตาก ต้องชักลากลงทางแม่น้ำสาละวิน แล้วนำล่องไปขายที่เมืองมะละแหม่ง ประเทศพม่า เพราะไม่มีทางจะนำมาทางลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาได้ ในการนำไม้สักผ่านเข้าเขตแดนประเทศพม่านี้ รัฐบาลพม่าเรียกเก็บภาษีขาเข้าในอัตราร้อยละ ๓๐ ของราคานิับว่าเป็นอัตราที่สูงมาก ซึ่งพ่อค้าไม้ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่ง จนต้องหยุดชะงักการทำไม้ไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ รัฐบาลไทยได้พยายามเจรจากับรัฐบาลพม่าโดยผ่านทางทูต เพื่อขอให้ลดหย่อนภาษีขาเข้าลงเป็นเวลาเกือบ ๒ ปีมาแล้ว แต่ก็ไม่เป็นผล ในปีนี้ รัฐบาลจึงตกลงจัดส่งคณะทูตพิเศษ ไปเจรจากับรัฐบาลพม่าเป็นทางการในเรื่องนี้ประกอบด้วย

๑. หลวงภักทราที (สุภวาร์ วาระศิริ) เอกอัครราชทูตประจำกระทรวง
กระทรวงต่างประเทศ เป็นหัวหน้า

๒. นายประโยชน์ บุณศิริ รองปลัดกระทรวงเกษตร

๓. นายกริช สามะพุทธิ นักวิชาการป่าไม้เอกประจำกรม กรมป่าไม้

๔. นายรัศมี จันทรวโรจน์ ผู้แทนพ่อค้าไม้

คณะทูตพิเศษคณะนี้ได้ออกเดินทางไปกรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า ในวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๔๔๘ และกลับถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๔๔๘ รวมเวลา ๑๓ วัน การเจรจันับว่าเป็นผลดี คือ รัฐบาลพม่าได้ตกลงลดหย่อนภาษีขาเข้าสำหรับไม้สักจากประเทศไทยให้คงเหลืออัตราร้อยละ ๑๘ ของราคา แทนอัตราร้อยละ ๓๐ เช่นเดิม และราคาที่จะใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินภาษีให้คือราคาไม้สักที่องค์การค้าไม้ (State Timber Board) ของประเทศพม่าประมวลขายที่เมืองมะละแหม่งเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ นับว่าเป็นการช่วยเหลือผู้รับอนุญาตทำไม้สักทางด่านจังหวัดแม่ฮ่องสอน และด่านอำเภอแม่สลด จังหวัดตาก เป็นอย่างมาก

๒๖) ใน พ.ศ. ๒๔๔๘ กรมป่าไม้ได้เริ่มดำเนินการตามนโยบายใหม่ขึ้นหนึ่งเรื่อง คือ เรื่องบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัด ทั้งนี้โดยที่ได้พิจารณาเห็นว่าปัจจุบันนี้มีการลักลอบตัดไม้กันเป็นจำนวนมากตามป่าต่าง ๆ ทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในป่าไม้สักทางภาคเหนือและป่าไม้กระยาเลยทางภาคกลาง ในจังหวัดที่มีโรงงานแปรรูปไม้ด้วยเครื่องจักรตั้งอยู่มากโรง แม้กรมป่าไม้จะได้จัดตั้งป่าไม้แขวงขึ้น และกำชับให้คอยสอดส่องตรวจตราจับกุมอยู่อย่างกวัดข้นแล้วก็ตาม ก็ไม่อาจจะยับยั้งการลักลอบตัดไม้ลงได้ เพราะเมื่อมีผู้รับทำไม้ในท้องที่ใดมาราย แต่ละรายก็ต้องแย่งกันแสวงประโยชน์ให้ได้มากที่สุดตามแต่จะทำได้ นอกจากนั้นยังมีนายทุนต่างท้องที่หรือผู้มีอิทธิพลมากหน้าหลายตา พยายามขอทำไม้ในท้องที่ต่าง ๆ อยู่เรื่อย ๆ เป็นการกีดกันหรือแย่งอาชีพของราษฎรเจ้าของท้องที่ ซึ่งทำให้ราษฎรในท้องที่ที่มีป่าไม้ไม่เกิดความรู้สึกรักหรือหวงแหนป่าไม้ที่มีอยู่ เพราะตนไม่ได้รับประโยชน์อะไร มีแต่คนต่างท้องที่มากอบโกยเอาไป ด้วยเหตุนี้ทางการจึงคิดค้นหาหนทางที่จะให้ราษฎรในท้องที่แต่ละแห่ง เกิดความรู้สึกรักหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ในท้องที่ของตน โดยให้รวมกันจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดขึ้น เพื่อรับทำป่าไม้ในท้องที่เสียเองมิให้มีบริษัทหรือเอกชนอื่นได้รับทำไม้โดยตรง ผู้ใดมีเครื่องมือหรือพาหนะในการทำไม้ก็อาจรับจ้างบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดทำงานเป็นอาชีพต่อไปได้ บรรดาไม้ที่ทำออกมาได้ให้บริษัท แบ่งขายให้ โรงงาน แปรรูปไม้หรือ ผู้ต้องการ ใช้ในท้องที่ จนพอ แก่ความ ต้องการ

บริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐบาลถือหุ้นร่วมด้วยทุกบริษัทเพื่อควบคุม
 ประคับประคองให้ดำเนินการไปด้วยดี กระทรวงเกษตรได้เสนอหลักการดังกล่าวนี้ พร้อม
 ด้วยแนวทางการดำเนินงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา และคณะรัฐมนตรีได้ลงมติ
 รับหลักการและอนุมัติให้ดำเนินการตามแนวทางที่เสนอไปได้ กระทรวงเกษตรจึงมอบ
 หมายให้กรมป่าไม้เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไป กรมป่าไม้จึงได้สั่งการ
 ไปยังผู้ว่าราชการภาคและผู้ว่าราชการจังหวัดทุกแห่ง ให้ดำเนินการจัดตั้งบริษัทป่าไม้ประจำ
 จังหวัดขึ้นในจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะ จังหวัดที่มีป่าไม้สักในภาคเหนือและภาคกลาง ปรากฏ
 ว่าทางผู้ว่าราชการภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด และราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่ได้เห็น
 ชอบกับนโยบายดังกล่าวนี้ และได้ให้ความสนใจและร่วมมือในการจัดตั้งบริษัทป่าไม้ประจำ
 จังหวัดต่าง ๆ เป็นอย่างดี แต่ต่อมาปรากฏว่าการจัดตั้งบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดนั้น ไปขัด
 ต่อผลประโยชน์ของบุคคลบางจำพวกขึ้น และโดยอิทธิพลของบุคคลจำพวกนี้ได้ทำให้บุคคล
 บางคนในกระทรวงเกษตรพยายามล้มล้างบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดที่ตั้งขึ้นทุกวิถีทาง และ
 ได้ต่อสู้กับอธิบดีกรมป่าไม้มาเป็นอย่างหนักในเรื่องนี้ เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้นายเทียม คมกฤต
 ต้องพ้นจากตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ไปในที่สุด แต่แม้จะได้มีผู้พยายามล้มเลิกบริษัทป่าไม้
 ประจำจังหวัดโดยประการต่าง ๆ ก็ตาม คณะรัฐมนตรีในสมัยนั้นก็ยังมียกยั้งให้บริษัท
 ป่าไม้ประจำจังหวัดดำเนินกิจการต่อไปได้ ทำให้มีการจัดตั้งบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดขึ้น
 ในจังหวัดลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน ตาก กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก
 จนเป็นผลสำเร็จ และคงดำเนินกิจการมาจนกระทั่งทุกวันนี้

๒๗) การเจรจาเกี่ยวกับสัมปทานป่าไม้สัก ซึ่งได้ดำเนินการกันมาตั้งแต่ปลาย
 ปี พ.ศ. ๒๔๔๖ นั้น ได้ยืดเยื้อมาจนกระทั่งต้นปี พ.ศ. ๒๔๔๘ และไม่มีทีท่าว่าจะตกลงกัน
 ได้ เนื่องจากฝ่ายบริษัทต่างประเทศต้องการได้รับสิทธิเท่าที่มีอยู่เดิม คือต้องการได้รับ
 สัมปทานป่าไม้ต่อไปอีก แต่ทางรัฐบาลไม่มีนโยบายเช่นนั้น จึงได้พยายามเจรจาหาทาง
 ผ่อนปรนกันหลายทางก็ไม่อาจตกลงกันได้ เพราะฝ่ายบริษัทต่างประเทศต้องการจะได้รับ
 ประโยชน์มากที่สุด ซึ่งผลที่สุดคณะรัฐมนตรีได้มีมติวางหลักการว่า ป่าไม้สักทั้งหมดใน
 ประเทศไทยนั้นให้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ซึ่งเป็นองค์การของ
 รัฐบาลเป็นผู้ทำส่วนหนึ่ง และให้บริษัทป่าไม้ประจำจังหวัด ซึ่งจะจัดตั้งขึ้นตามนโยบายใหม่
 ของรัฐบาลเป็นผู้ทำส่วนหนึ่ง และให้บริษัทร่วมทุนที่จะจัดตั้งขึ้นระหว่างรัฐบาลกับบริษัท

ป่าไม้ชาวต่างประเทศเป็นผู้ทำอีกส่วนหนึ่ง จำนวนไม้สักที่จะนำมาแบ่งเป็น ๓ ส่วนนี้ ไม้
นับรวมไม้สักในป่าทางลุ่มแม่น้ำสาละวินซึ่งนำออกไปขายในประเทศพม่า ดังนั้นจึงต้องกัน
ไว้ดำเนินการต่างหาก ส่วนป่านอกจากนี้เว้นแต่ป่าที่ได้ให้สัมปทานไปแล้ว จึงนำมาแบ่ง
เป็น ๓ ส่วน เมื่อคณะรัฐมนตรีได้ลงมติวางหลักการเช่นนี้แล้ว ทางเจ้าหน้าที่รัฐบาลกับ
บริษัทป่าไม้ ชาวต่างประเทศ ต้องเจรจาหารือกันใน รายละเอียดต่อไปอีกเป็นเวลานานจึงได้
ตกลงกันได้

๒๙) ในการปรับปรุงตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งชั้นหัวหน้ากองต่าง ๆ ในกรมป่าไม้
นี้ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า ข้าราชการชั้นอาวุโสมีน้อยลง และหน้าที่ข้าหลวงตรวจการ
ป่าไม้ภาคที่ได้จัดตั้งขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ เป็นจำนวน ๔ ภาคนั้น เท่าที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว
ไม่สู้จะได้ผลมากนัก กระทรวงเกษตรจึงได้ยุบเลิกหน้าที่นี้เสียใน พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นอันว่า
ไม่มีข้าราชการผู้ใดทำหน้าที่ข้าหลวงตรวจการป่าไม้ภาคอีกต่อไป

๒๙) เนื่องจากจำนวนป่าไม้แขวงที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งได้แล้ว รวมทั้งสิ้น
๒๐๘ แขวงนั้น ยังบรรจุตัวป่าไม้แขวงยังไม่ครบถ้วน เนื่องจากมีนักศึกษาที่สำเร็จวิชา
วนศาสตร์ ออกมาไม่เพียงพอในปี พ.ศ. ๒๔๔๘ กรมป่าไม้จึงได้ประกาศรับสมัครสอบ
แข่งขันบุคคลภายนอกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี และแต่งตั้งให้เป็นป่าไม้
แขวงต่อไป แต่เนื่องจากบุคคลที่สอบแข่งขันได้เป็นบุคคลภายนอก ไม่เคยมีความรู้ทาง
วิชาการป่าไม้มาก่อนเลย กรมป่าไม้จึงจำเป็นต้องอบรมให้มีความรู้ในวิชาการป่าไม้เบื้องต้น
เสียก่อนให้พอที่จะปฏิบัติงานได้ การอบรมครั้งนี้มีกำหนดเวลา ๖ เดือน มีผู้เข้ารับการอบรม
๓๔ คน ใช้วิชาอบรมภาควิชาการในห้องเรียนเป็นเวลา ๔ เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายนถึง
ธันวาคม ๒๔๔๘ โดยขอยืมสำนักอบรมสงฆ์วัดสามพระยาใช้เป็นสถานที่อบรม ส่วน
ภาคปฏิบัติการอีก ๒ เดือน ในเดือนมกราคม และเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๔๙ ได้นำไปฝึกหัด
งานในท้องที่ส่วนภูมิภาคและทางภาคเหนือ

๓๐) กรมป่าไม้ได้จัดตั้ง “สวัสดิการกรมป่าไม้” ขึ้น ตามคำสั่งกรมป่าไม้
ที่ ๓๐๑/๒๔๔๘ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๔๔๘ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการช่วยเหลือ
และส่งเสริมให้บรรดาข้าราชการและพนักงานจ้างของกรมป่าไม้มีสุขภาพอนามัยดี มีความ
ผาสุก ไม่เดือดร้อน และมีความหวังในความเจริญรุ่งเรืองของชีวิต หากข้าราชการหรือ
พนักงานจ้างคนใดได้รับความเดือดร้อน ก็อาจขอรับความช่วยเหลือจากสวัสดิการกรมป่าไม้

ได้ตามระเบียบและข้อบังคับที่วางไว้ ทั้งนี้ตามแบบอย่างทีกรมและทบวงการเมืองอื่น ๆ ได้ดำเนินการกันอยู่หลายแห่งแล้ว และในการนี้กรมป่าไม้ได้ตั้งคณะกรรมการสวัสดิการกรมป่าไม้ขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ควบคุมและบริหารงานของสวัสดิการกรมป่าไม้ให้เป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบที่จะได้กำหนดขึ้น เรื่องนี้นับว่าเป็นหลักประกันอันหนึ่งที่จะทำให้บรรดาข้าราชการ และพนักงานจ้างของกรมป่าไม้ต้องออกตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยดียิ่งขึ้น

๓๑) ในตอนปลายปี พ.ศ. ๒๔๔๘ ได้มีการประชุมสมัชชาใหญ่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติครั้งที่ ๘ ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี และประเทศไทยได้ส่งคณะผู้แทนไปร่วมประชุมด้วย โดยมีพระประกาศสหกรณ์ ปลัดกระทรวงเกษตรเป็นหัวหน้าคณะ ในการนี้นายกริต สามะพุทธิ นักวิชาการป่าไม้เอก ประจำกรมป่าไม้ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนร่วมไปด้วย และได้ไปปฏิบัติงานนี้ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๔๘ จนถึงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๔๔๘ รวมทั้งการแะดูงาน ณ ประเทศกรีซและเยอรมนีด้วย เป็นเวลาไปราชการทั้งสิ้นประมาณ ๘ สัปดาห์

๓๒) ในปี พ.ศ. ๒๔๔๘ กรมป่าไม้ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติในเรื่องผู้เชี่ยวชาญเป็นจำนวน ๒ คน คือองค์การ FAO ได้จัดส่งผู้เชี่ยวชาญทางการป่าไม้มาช่วยเหลือให้คำแนะนำทางวิชาการป่าไม้ต่าง ๆ ดังนี้คือ

ก. Prof. Dr. Ing. Fritz Loetsch สัตยชาติเยอรมัน ส่งมาช่วยเหลือในด้านการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ ท่านผู้นี้ได้มาปฏิบัติการอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนตุลาคม ๒๔๔๘ รวมเป็นเวลาประมาณ ๘ เดือนจึงกลับไป แต่กรมป่าไม้ได้พยายามเจรจากับ FAO เพื่อขอให้ผู้นี้กลับมาปฏิบัติงานเรื่องนี้ต่ออีก เพราะเท่าที่ปฏิบัติมาแล้วในช่วงระยะเวลาเล็กน้อยนับว่าได้ผลดี เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง แต่ FAO ยังมีได้ตอบตกลงประการใดจนกระทั่งสิ้นปี

ข. Mr. Jagdamba Prasad สัตยชาติอินเดีย ส่งมาช่วยเหลือในด้านการกันคว่ำทกลองทางวนวัฒนวิทยา ท่านผู้นี้ได้มาปฏิบัติการอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๔๔๘ จนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๔๔๙ รวมเวลา ๑ ปี

๓๓) ในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ กระทรวงเกษตรและกรมป่าไม้ได้เป็นเจ้าภาพจัดให้มีการประชุมคณะอนุกรรมการว่าด้วยไม้สักครั้งที่ ๑ (First Session of the Teak Sub-Commission) ขึ้นที่กรุงเทพฯ โดยใช้ศาลาสันติธรรมเป็นสถานที่ประชุม ตั้งแต่วันที่ ๕ ถึง

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๔๔ ในการประชุมครั้งนี้คณะรัฐมนตรีได้ลงมติแต่งตั้งให้ข้าราชการกรมป่าไม้ ๔ นาย คือ นายเทียม กมกฤต, นายเฉลิม ศิริวรรณ, หลวงประกอบวนกิจ, นายคิด สุวรรณสุทธิ, นายสุจิต พานิชพัฒน์, นายเต็ม ทับทิมทอง, นายสุขุม ติระวัฒน์, นายกริต สามะพุทธิ, นายพิทย หิมพานนท์ เป็นผู้แทนประเทศไทยเข้าร่วมประชุมพร้อมด้วยบุคคลที่ไม่ใช่ข้าราชการอีก ๔ นาย คือ หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ที่ปรึกษาองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ นายวิบูลย์ ธรรมบุตร ผู้อำนวยการอุตสาหกรรมป่าไม้ นายตำรวจ จ่างตระกูล และนายน้อย คมสัน นอกจากนี้ยังมีผู้สังเกตการณ์ (Observers) ในนามของประเทศไทยเข้าร่วมคณะผู้แทนอีก ๓ คน คือ Mr. Storm Jorgensen ผู้จัดการบริษัทอีสต์เอเชียติก จำกัด นางสุนีรัตน์ เทลาน นายกสสมาคมพ่อค้าส่งไม้ส่งออกแห่งประเทศไทย Mr. Daere F.A. Raikes แห่งบริษัทเบอร์เนียว จำกัด ในฐานะเลขานุการสมาคมพ่อค้าส่งไม้ส่งออกแห่งประเทศไทย

๓๔) ตามที่กรมป่าไม้ได้เปิดโรงเรียนป่าไม้ขึ้นที่จังหวัดแพร่ ใน พ.ศ. ๒๔๓๘ และได้ยุบรวมเข้าเป็นคณะวนศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ นั้น ใน พ.ศ. ๒๔๔๔ ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้อพยพขนย้ายทรัพย์สินของคณะวนศาสตร์ออกจากจังหวัดแพร่ทั้งหมด เพื่อไปร่วมสอนอยู่ด้วยกันในบริเวณมหาวิทยาลัยที่บางเขน จังหวัดพระนคร ที่ดินและอาคารบ้านเรือนที่คณะวนศาสตร์เคยใช้อยู่ที่จังหวัดแพร่ จึงว่างลง ฉะนั้นกรมป่าไม้จึงขอใช้สถานที่นี้ ซึ่งในชั้นเดิมก็เป็นโรงเรียนป่าไม้มาแล้ว เมื่อเป็นโรงเรียนป่าไม้ของกรมป่าไม้ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกับโรงเรียนป่าไม้ในยุคแรก คือสอนวิชาการป่าไม้เบื้องต้นสำหรับพนักงานป่าไม้ชั้นจัตวา และได้เปิดสอนเป็นยุคที่สองเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๔ เป็นต้นไป อธิบดีกรมป่าไม้ได้เป็นผู้ไปกระทำพิธีเปิดโรงเรียนป่าไม้ที่จังหวัดแพร่ ในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๔๔๔

๓๕) กรมป่าไม้ได้ย้ายสำนักงานไปปฏิบัติ ณ บริเวณกรมป่าไม้ใหม่ที่บางเขนทั้งหมด ตั้งแต่วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๔๔ เป็นต้นไป และได้เลิกใช้สถานที่เดิมโดยเด็ดขาด แต่เนื่องจากตัวตึกกรมป่าไม้อันแท้จริงกำลังก่อสร้างอยู่ยังไม่เสร็จ ในชั้นนี้จึงคงอาศัยปฏิบัติงานอยู่ในตึกเล็ก ๒ หลัง ซึ่งสร้างเสร็จแล้วไปพลางก่อนชั่วคราว แต่ก็เห็นว่าได้อยู่ในสถานที่ของตนเอง และไม่ต้องจ่ายค่าเช่าสถานที่อีกต่อไป

๓๖) ได้ประกาศใช้กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๙๑ เป็นการยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับเดิม ซึ่งออกใช้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๒ และใช้ฉบับนี้แทน

๓๗) Prof. Dr. Ing Fritz Loetsch สัญชาติเยอรมัน ผู้เชี่ยวชาญในด้านการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้เคยส่งมาช่วยเหลือกรรมป่าไม้อยู่ระยะหนึ่งใน พ.ศ. ๒๔๙๘ แล้วนั้น ใน พ.ศ. ๒๔๙๙ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้ตกลงจัดส่งให้มาช่วยเหลือต่อไปอีกเป็นเวลาประมาณ ๑ ปี และท่านผู้นี้ได้เดินทางเข้ามาถึงประเทศไทย เพื่อปฏิบัติหน้าที่แล้วตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๔๙๙ จนถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๐๐

๓๘) ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๙๙ ออกประกาศใช้ในเดือนกรกฎาคม ๒๔๙๙ อันเป็นผลให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (หรือที่เรียกว่า อ.อ.ป.) ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นและอยู่ในสังกัดกรรมป่าไม้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้รับฐานะเป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศขึ้น พ้นจากสังกัดกรรมป่าไม้ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๔๙๙ เป็นต้นไป

๓๙) ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ กรรมป่าไม้ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) โดยจัดส่งผู้เชี่ยวชาญทาง Wood Preservation และ Timber Seasoning มาอีกคน ๑ คือ Dr. K.A. Mieller สัญชาติออสเตรีย ท่านผู้นี้ได้เดินทางเข้ามาถึงประเทศไทยเพื่อปฏิบัติหน้าที่แล้วตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๔๙๙ จนถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๐๐

๔๐) องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป่าไม้แห่งภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ ๔ (Fourth Session of the Asia-Pacific Forestry Commission) และการประชุมคณะอนุกรรมการเรื่องไม้สัก ครั้งที่ ๒ (Second Session of Teak Sub-Commission) ขึ้นที่เมืองบันดง ประเทศอินโดนีเซีย ในเดือนมิถุนายน ๒๕๐๐ ประเทศไทยได้จัดส่งคณะผู้แทนรวม ๗ นาย ไปร่วมการประชุมครั้งนี้ คือ :-

๑. นายเทียม กมกฤส อธิบดีกรรมป่าไม้
๒. นายคิต สุวรรณสุทธิ รองอธิบดีกรรมป่าไม้

๓. นายกริต สามะพุทธิ หัวหน้ากองกันคว่ำ กรมป่าไม้
๔. นายวิบูลย์ ธรรมบุตร ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
๕. นายประกิจ พิศาลบุตร ผู้จัดการโรงเลื่อยไม้ไทย ออป.
๖. นายเสน่ห์ พุกกะมาน ผู้จัดการโรงเลื่อยเกษตร ๑ ออป.

๗. Mr. E. Andresen รองนายกสมาคมพ่อค้าส่งไม้ส่งออกแห่งประเทศไทย

คณะผู้แทนได้ออกเดินทางจากประเทศไทย ในวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๐๐ และ
สำหรับข้าราชการกรมป่าไม้ ๓ นาย ได้กลับถึงประเทศไทยในวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๐๐
รวมเวลาไปราชการทั้งสิ้น ๔ สัปดาห์

๔๑) รัฐบาลเดนมาร์กได้ติดต่อมายังรัฐบาลไทย ขอเชิญเจ้าหน้าที่พฤกษศาสตร์
ฝ่ายไทย ให้เดินทางไปยังกรุงโคเปนเฮเกน ๑ นาย เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับนักพฤกษศาสตร์
ชาวเดนมาร์ก โดยทางรัฐบาลเดนมาร์กออกค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้ทั้งเที่ยวไป
และกลับ ถ้าเป็นข้าราชการก็ขอให้ได้รับอนุมัติให้ไปเป็นเวลาประมาณ ๖ เดือน และทาง
เดนมาร์กได้ระบุมาค่วยว่า บุคคลที่สมควรได้รับเลือกให้ไปเดนมาร์ก คือ นายเต็ม สมิตินันท์
หัวหน้าแผนกพฤกษศาสตร์และสัตวศาสตร์ กองกันคว่ำ กรมป่าไม้ รัฐบาลไทย
ได้ตกลงรับคำเชิญนี้ และนายเต็ม สมิตินันท์ ได้ออกเดินทางจากประเทศไทยไปตั้งแต่วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๐๐ และกลับถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๐
รวมเวลาไปครั้งนี้ประมาณ ๕ เดือน

ข้อ ๑๑. ประวัติกรมป่าไม้สมัยนายคิต สุวรรณสุทธิ เป็นผู้อำนวยการใน ตำแหน่งอธิบดี

เมื่อนายเต็ม คมกฤส ได้พ้นจากตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ไปตั้งแต่วันที่ ๙ สิงหาคม
๒๕๐๐ นายคิต สุวรรณสุทธิ รองอธิบดีกรมป่าไม้ จึงได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวง
เกษตรให้เป็นผู้อำนวยการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ต่อมา จนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๐๑
นายคิต สุวรรณสุทธิ ผู้นี้ได้สำเร็จการศึกษาวิชาการป่าไม้จาก Burma Forest School เมือง
Pyinmana ประเทศพม่า และได้เริ่มเข้ารับราชการในกรมป่าไม้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๔ ทั้งได้
เคยไปร่วมประชุมและงานในประเทศต่าง ๆ ทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกา หลาย
ครั้ง

ในสมัยที่นายกิต สุวรรณสุทธิ ดำรงตำแหน่งผู้รักษาการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ผู้นั้น มีเหตุการณ์ที่ควรบันทึกไว้ดังต่อไปนี้:—

๑) ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ ให้กรมป่าไม้จำหน่ายไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้แก่ข้าราชการเพื่อปลูกสร้างและซ่อมแซมบ้านเรือนไค้ นั้น ต่อมาปรากฏว่าได้มีข้าราชการยื่นคำขอซื้อไม้ของกลางตามสิทธิดังกล่าวนี้เป็นจำนวนมากมาย จนกระทั่งไม่มีไม้ของกลางจำหน่ายให้เพียงพอ บางรายมีพฤติการณ์สื่อแสดงว่ามีพ่อค้านายทุนสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง เพื่อขอซื้อสิทธิ หรือขอซื้อไม้เหล่านั้น อันเป็นเหตุให้มีการลักตัดฟันไม้ในป่าเพิ่มมากขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๐ ให้ยกเลิกการช่วยเหลือข้าราชการในเรื่องนี้เสีย แล้วมอบหมายให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รับไปพิจารณา จำหน่ายไม้แปรรูปให้แก่ข้าราชการที่ประสงค์จะปลูกสร้างหรือต่อเติมบ้านเรือนอยู่อาศัยแทนต่อไป ตามชนิดและจำนวนไม้ที่ต้องการตามความจำเป็น

๒) รัฐบาลไทยได้จัดให้มีการประชุมสภาวิทยาศาสตร์ภาคแปซิฟิก สมัยที่ ๙ (Ninth Pacific Science Congress) ขึ้นที่กรุงเทพฯ ในระหว่างวันที่ ๑๘ ถึง ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ในการประชุมครั้งนี้ได้แยกเป็นสาขาต่างๆ รวม ๑๘ สาขา และนายเทียม กมกฤส ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานอนุกรรมการสาขา Forest Resources ด้วยสาขาหนึ่ง นอกจากนั้น มีข้าราชการกรมป่าไม้ได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการในสาขา Forest Resources, Conservation, Botany, Museums และ Land Utilization ด้วย ตามความเหมาะสม คือ นายกิต สุวรรณสุทธิ, นายเฉลิม ศิริวรรณ, หลวงประกอบวนกิจ, นายพิทย์ หัมพานนท์, นายกริต สามะพุทธิ, นายสุขุม ถิระวัฒน์, นายคุสิศ พานิชพัฒน์, นายถนอม เปรมรัศมี, นายเต็ม สมิตินันท์ รวม ๙ คน

๓) ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ กรมป่าไม้ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารความร่วมมือระหว่างประเทศ (ICA) ของสหรัฐอเมริกา ตามโครงการพัฒนาการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (Agricultural Development N.E. Thailand Projects) ให้จัดทำเนื่การทดลองเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดิน ขึ้นแห่งหนึ่ง ณ ที่ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และได้ให้เงินช่วยเหลือสำหรับดำเนินการนี้ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นจำนวน ๑๙๙,๒๔๐.๐๐ บาท งานนี้กรมป่าไม้มอบหมายให้นายพิทย์ หัมพานนท์ นักวิชาการป่าไม้ ประจำกรมป่าไม้ เป็นผู้ดำเนินการอยู่

๔) ในเดือนมีนาคม ๒๕๐๑ นายกิต สุวรรณสุทธิ รองอธิบดี ผู้รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ ได้ยื่นเรื่องราวต่อกระทรวงเกษตร ขอให้แต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนในหน้าที่อธิบดีกรมป่าไม้ เนื่องจากป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง แพทย์แนะนำไม่ให้ตรากตรำงานมาก กระทรวงเกษตรจึงมีคำสั่งแต่งตั้งให้นายเฉลิม ศิริวรรณ รองอธิบดีอีกคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ และนายเฉลิม ศิริวรรณ ได้รับมอบหน้าที่ในเดือนเมษายน ๒๕๐๑

ข้อ ๑๒ ประวัติกรมป่าไม้สมัยนายเฉลิม ศิริวรรณ เป็นอธิบดี

เมื่อนายกิต สุวรรณสุทธิ ได้เวนคืนตำแหน่งผู้รักษาราชการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ต่อกระทรวงเกษตรแล้ว กระทรวงเกษตรได้แต่งตั้งให้นายเฉลิม ศิริวรรณ เป็นผู้รักษาราชการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ต่อไปตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๐๑ และต่อมาได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้นายเฉลิม ศิริวรรณ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๐๒ จนถึงเดือนธันวาคม ๒๕๐๓ จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ไปดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรต่อไป

นายเฉลิม ศิริวรรณ ผู้นี้ได้สำเร็จการศึกษาวิชาการป่าไม้จาก Burma Forest School เมือง Pyinmana ประเทศพม่า และได้เริ่มเข้ารับราชการในกรมป่าไม้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้เคยไปฝึกงานเกี่ยวกับการใช้รูปถ่ายทางอากาศในการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ ในประเทศเนเธอร์แลนด์และออสเตรีย เป็นเวลา ๑ ปี และเคยไปประชุมและดูงานในต่างประเทศหลายครั้ง

ในสมัยที่นายเฉลิม ศิริวรรณ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้อยู่นั้น มีเหตุการณ์ที่ควรบันทึกไว้ดังต่อไปนี้:—

๑) ในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๐๑ อันเป็นวันคล้ายวันสถาปนากรมป่าไม้ และกรมป่าไม้ตั้งมาแล้ว ๖๒ ปีบริบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร (นายวิบูลย์ ธรรมบุตร) ได้เป็นเจ้าภาพในงานเบ็ดเตล็ดที่ทำการกรมป่าไม้ที่สร้างใหม่ที่ ก.ม. ๑๕ ถนนพหลโยธิน ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน ในงานนี้ ๖๗ นายกรัฐมนตรี (พลเอกถนอม กิตติขจร) ได้กรุณาให้เกียรติมากระทำพิธีเปิดเมื่อเวลา ๑๐.๐๐ น. นับว่าตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป กรมป่าไม้ได้มีสถานที่ทำการของตนเองโดยสมบูรณ์แล้ว เมื่อมีอายุได้ ๖๒ ปีบริบูรณ์

๒) เนื่องจากปรากฏว่าได้มีการลักลอบตัดฟันไม้ในป่ากันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม้สักและไม้ยาง ซึ่งเป็นไม้สำคัญมีค่า และประชาชนนิยมใช้สอยกันอยู่มาก นอกจากการลักลอบตัดฟันโดยตรงแล้ว ยังมีพ่อค้าหาอูบายเพื่อขออนุญาตตัดไม้ทั้งสองชนิดนี้ออกซื้อขายกันอย่างกว้างขวาง โดยอ้างว่าเป็นไม้ที่ขึ้นอยู่ในที่ที่ราษฎรมีสสิทธิครอบครอง ตามกฎหมายที่ดิน พฤติการณ์เหล่านี้เป็นเหตุให้ ไม้สักและไม้ยางถูกตัดฟันลงเป็นจำนวนมาก ครั้นเมื่อได้เกิดการปฏิวัติขึ้นในประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ และคณะปฏิวัติได้พยายามแก้ไขปรับปรุงการบริหารประเทศในทางต่าง ๆ ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๐๒ ปรับปรุงแก้ไขหลักการบริหารป่าไม้ของประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญ ๒ ประการ คือ:-

ก. ตามกฎหมายป่าไม้ที่ใช้อยู่ในเวลานั้น ไม้สักไม่ว่าจะขึ้นอยู่ ณ ที่ใดให้ถือเป็นไม้หวงห้าม แต่ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้เพิ่มไม้ยางขึ้นอีกชนิดหนึ่ง ก็คือตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป ไม้สักและไม้ยางไม่ว่าจะขึ้นอยู่ ณ ที่ใด เพื่อประโยชน์แก่การทำไม้เพื่อการค้า ให้ถือว่าเป็นไม้ในป่า เว้นแต่ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับไม้ยางซึ่งขึ้นอยู่ในที่ดินที่เอกชนถือกรรมสิทธิ์โดยมีโฉนดที่ดินตามกฎหมายที่ดินเท่านั้น ทั้งนี้ว่าเป็นการบรรเทาการตัดฟันไม้สักและไม้ยางลงได้บ้าง กล่าวคือ การจะตัดไม้สักไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม หรือการตัดไม้ยางเพื่อการค้านอกจากในที่ดินที่มีโฉนดแล้ว จะต้องขอรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ แล้วแต่จะเห็นสมควรตามระเบียบการพิจารณาอนุญาตให้ทำไม้ในป่าทั่วไป

ข. การอนุญาตให้ทำไม้สักและไม้ยางในที่ดินสิทธิครอบครองของเอกชนโดยไม่มีโฉนดที่ดิน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้อนุญาตให้ทำไปแล้วนั้น ให้พักการทำไม้ไว้มีกำหนดเวลา ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศนี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงไม้ที่ได้ชำระค่าภาคหลวง หรือราคาขายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ครบถ้วนแล้ว บรรดาการทำไม้ที่ถูกพักตามนัยดังกล่าวแล้ว ให้กระทรวงเกษตรและกระทรวงมหาดไทยร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ แต่ละคณะมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ออกไปตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่ ว่าอยู่ในลักษณะที่ทำประโยชน์แล้วเพียงใด และควรจะได้รับคำรับรองจากเจ้าพนักงานตามกฎหมายที่ดินโดยถูกต้องหรือไม่ หากกรรมการเห็นว่าไม่ถูกต้อง ก็ให้อธิบดีกรมป่าไม้สั่งเพิกถอนการอนุญาตทำไม้นั้นเสียเลย การสั่งเพิกถอนการอนุญาตที่ว่านี้

ไม่กระทบกระเทือนถึงไม้ที่ได้ชักลากมารวมหมอนไว้แล้ว ณ ที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดให้ไว้

ในการปฏิบัติตามข้อ ข. ข้างต้นนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไทยได้ร่วมกันออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น ๗ สาย เพื่อออกไปตรวจพิสูจน์ที่ดินที่มีการทำไม้สักและไม่ยางในจังหวัดต่าง ๆ โดยแยกเป็นสาย ๆ ไป เมื่อกรรมการสายใดตรวจพิสูจน์การทำไม้ในที่ดินที่อ้างสิทธิครอบครองในจังหวัดใดเสร็จแล้ว ก็เสนอรายงานพร้อมด้วยความเห็นให้กรมป่าไม้พิจารณาเป็นจังหวัด ๆ ไป

สำหรับรายที่คณะกรรมการมีความเห็นว่าที่ดินยังมีไม้ทำประโยชน์อันควร ได้รับคำร้องตามกฎหมายที่ดิน กรมป่าไม้จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการอนุญาตทำไม้ไปแล้วทุกรายตามอำนาจที่ได้รับมอบหมายไว้ ส่วนรายที่คณะกรรมการมีความเห็นว่าที่ดินได้ทำประโยชน์แล้วถูกต้อง ซึ่งกรมป่าไม้จะต้องดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๑ แต่เรื่องเหล่านี้กระทรวงเกษตรไม่ได้สั่งการประการใด จนกระทั่งวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๒ ซึ่งล่วงเลยกำหนด ๑๒๐ วันแล้ว จึงได้ส่งเรื่องทั้งหมดคืนกรมป่าไม้เพื่อดำเนินการต่อไป

๓) ตามที่กระทรวงเกษตรได้มีระเบียบไว้ให้จำหน่ายไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วให้แก่ราษฎรในท้องถิ่นที่ไม้ของกลางนั้นอยู่ เพื่อนำไปใช้สอยส่วนตัวสำหรับปลูกสร้าง หรือเปลี่ยนแปลงต่อเติมบ้านเรือนของตนเอง หรือสำหรับทำเครื่องมือหรือสิ่งอื่นที่ใช้ประกอบหรือเกี่ยวเนื่องในการกสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ การลากจูง การทำเรือน หรือการประมงหรือทำไร่เพื่อป้องกันอันตราย ตามระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ฉบับที่ ๘ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๔๙๗ ข้อ ๑๐ แล้วนั้น โดยที่ปรากฏว่าต่อมาได้มีพ่อค้านายทุนที่แสวงประโยชน์โดยมิชอบ ได้ออกทุนสนับสนุนให้ราษฎรขอซื้อไม้ของกลางเพื่อใช้สอยส่วนตัวตามนัยดังกล่าวนี้กันอย่างแพร่หลาย เพื่อหาประโยชน์ในทางการค้าเป็นส่วนตัว โดยราษฎรทั่วไปมิได้รับประโยชน์สมเจตนารมณ์ของทางราชการ และพฤติกรรมเช่นว่านี้เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการลักตัดไม้ทำลายป่ากันอย่างแพร่หลายทั่วไป เพื่อให้มีไม้ของกลางเกิดขึ้น อันเป็นการทำลายทรัพยากรของชาติ ฉะนั้นเพื่อระงับยับยั้งการทำลายป่าทำนองนี้ คณะปฏิวัติได้มีคำสั่งกองบัญชาการคณะปฏิวัติที่ ๖/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๐๒ ให้ระงับการจำหน่ายไม้ของกลาง ทั้งไม้สักและไม่สากเลยให้แก่ราษฎรเพื่อใช้สอยส่วนตัวตามระเบียบการข้อนี้เสีย ทั้งนี้โดยรวมตลอดถึงผู้ที่ได้รับสิทธิให้ซื้อไม้ดังกล่าวไว้แล้ว แต่ยังไม่ได้ชำระเงินค่าซื้อขายด้วย

๕) สำหรับไม้ในป่านอกโครงการ ตามกรณีดังต่อไปนี้ :-

(๑) ไม้ตายแห้งขนอนนอนและยืนต้นตายในป่าต่าง ๆ นอกเขตป่าโครงการ ที่ได้เปิดให้ทำไม้โดยสัมปทาน หรือการอนุญาตผูกขาดอยู่แล้ว

(๒) ไม้ในที่ดินครอบครองที่มี น.ส. ๓ แล้ว หรือที่ดินที่ไม่มีโฉนด ซึ่งเจ้าของขออนุญาตตัดฟันเพื่อการค้า

(๓) ไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรกันออกจากเขตป่าสงวน ป่าคุ้มครอง เนื่องจากไม่สามารถจะรักษาไว้ให้มีสภาพเป็นป่าต่อไปได้

(๔) ไม้ที่อยู่ในที่ดินบริเวณเขตชลประทานราษฎร

(๕) ไม้ในบริเวณหัวไร่ ปลายนา ที่เห็นว่าจะรักษาสภาพป่าไว้ต่อไปไม่ได้ เนื่องจากราษฎรบุกรุกลักตัดอยู่เสมอ

(๖) ไม้ในที่ดินที่จะเปิดเป็นนิคม หรือที่ดินที่จะจัดสรรให้จับจองโดยทางการพิจารณากำหนดขึ้น

(๗) ไม้ในที่ดินที่ขอประทานบัตรเหมืองแร่

ไม้ทั้ง ๗ กรณีดังกล่าวนี้ ในชั้นเดิมยังไม่มีนโยบายการทำไม้ไว้แน่นอน เพื่อเป็นทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ คงอนุญาตให้ทำกันอยู่ตามแต่จะมีผู้ขอทำเป็นราย ๆ ไป หรือถ้าทางการเห็นสมควรจะเปิดให้ทำไม้รายใด ก็ประกาศประมูลขาย หรือประมูลเรียกค่าเปิดป่าตามความเหมาะสมเป็นเรื่องเป็นรายไป ทางปฏิบัติดังกล่าวนี้ เป็นเหตุให้มีการวิ่งเต้นขออนุญาตทำไม้กันอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม้สัก ทั้งนี้อย่อมเป็นช่องทางให้เกิดคอร์รัปชัน และทำให้รัฐได้รับประโยชน์จากไม้เหล่านั้นน้อยกว่าที่ควรจะได้รับ กรมป่าไม้จึงเสนอให้กระทรวงเกษตรพิจารณาวางนโยบายในเรื่องเหล่านี้เสียให้แน่นอนเพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติต่อไป กระทรวงเกษตรเสนอเรื่องให้ผู้อำนวยการฝ่ายพลเรือนของคณะปฏิวัติพิจารณา โดยให้ความเห็นว่าเห็นสมควรให้ทางราชการ คือกรมป่าไม้ดำเนินการทำไม้ ในกรณีเหล่านี้ โดยจ้างราษฎรในท้องถิ่นที่มีอาชีพ และเครื่องมือในการทำไม้ เป็นผู้ทำไม้ส่งออกส่งมอบในที่ที่ปลอดภัย แล้วให้กรมป่าไม้ดำเนินการจำหน่ายให้เกิดประโยชน์แก่รัฐให้มากที่สุด เรื่องนี้ผู้อำนวยการฝ่ายพลเรือนได้ตอบเห็นชอบให้ดำเนินการได้ตามเสนอ ตามหนังสือกองอำนวยการฝ่ายพลเรือน คณะปฏิวัติ ที่ ๔๓๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๒

ต่อมาเมื่อได้จัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้นแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร (นายสวัสดิ์ มหาผล) ได้พิจารณาเห็นสมควรเปลี่ยนแปลงหลักการในเรื่องนี้เสียใหม่ เพื่อประโยชน์ในการรักษาสวัสดิภาพของป่าไม้และเศรษฐกิจของประเทศ จึงกำหนดให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้รับทำไม้ในเขตป่านอกโครงการตามกรณีต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วทั้งสิ้น ทั้งไม้สักและไม้กระยาเลย ซึ่งกรมป่าไม้ได้ส่งการเป็นทางปฏิบัติไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้โดยทั่วไปแล้ว ตามหนังสือที่ ๗๗๔๓-๔/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๐๒

๕) ในเรื่องไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วนั้น แต่เดิมมีหลักการว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้จะต้องประมูลขาย หรือถ้าเห็นสมควร ก็อาจขายให้แก่ราษฎรเพื่อใช้สอยส่วนตัวหรือขายให้เพื่อใช้การกุศล หรือสาธารณประโยชน์ได้ตามความจำเป็น ต่อมาเมื่อได้จัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นแล้ว ทางกรมได้ให้สิทธิพิเศษแก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ที่จะขอซื้อไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วได้ โดยไม่ต้องประมูล ซึ่งในชั้นแรกก็ให้ราคาแล้วแต่จะตกลงกันเป็นราย ๆ ไป แต่ต่อมาได้กำหนดราคากันแน่นอนตามอัตราค่าภาคหลวงและได้มีการเปลี่ยนแปลงกำหนดราคากันหลายครั้ง จนในครั้งสุดท้าย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๒ ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รับซื้อไม้ของกลางทุกชนิดเสียทั้งสิ้น โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ส่วนกำหนดอัตราค่าซื้อนั้นคือไม้สักในอัตรา ๓ เท่าค่าภาคหลวง และไม้กระยาเลยในอัตรา ๒ เท่าค่าภาคหลวง เรื่องนี้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมายังกระทรวงเกษตรตามหนังสือที่ ก.ษ. ๔๗๗๔/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๐๔

๖) ในปีนี้รัฐบาลได้เริ่มทำเนิงานใหม่ขึ้นเรื่องหนึ่ง คือเรื่องธรรมชาติอุทยาน (National Parks) ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาและมีมติเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๐๒ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการธรรมชาติอุทยานขึ้นเพื่อจัดทำโครงการและดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องการสงวนและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติของชาติ คณะกรรมการนี้ประกอบด้วย

๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร	เป็นประธานกรรมการ
๒) อธิบดีกรมป่าไม้	เป็นกรรมการ
๓) อธิบดีกรมที่ดิน	"
๔) นายเล็ก จุณณานนท์	"

๕) นายแพทย์ บุญส่ง เลขะกุล	เป็นกรรมการ
๖) พลตรี เสถียร พจนานนท์	"
๗) พันเอก หลวงวิจิตรวาทการ	"
๘) พันเอก ทวน สาริกขานนท์	"
๙) นาวาโท ประสาท พรหมประวัติ ร.น.	"
๑๐) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย	"
๑๑) ผู้แทนกระทรวงคมนาคม	"
๑๒) ผู้แทนกระทรวงเกษตร	"
๑๓) ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	"
๑๔) ผู้แทนสำนักงบประมาณ	"
๑๕) ผู้แทนองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว	"
๑๖) ผู้แทนสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	"
๑๗) ผู้แทนสมาคมโรงแรม	"

กรรมการคณะนี้ได้เคยนัดประชุมกันแล้ว และได้แต่งตั้งให้หัวหน้ากองบำรุงกรมป่าไม้ เป็นเลขานุการของคณะกรรมการโดยตำแหน่ง

สำหรับงานในเรื่องธรรมชาติอุทยาน หรืออุทยานแห่งชาตินี้ กระทรวงเกษตรได้มอบหมายให้กรมป่าไม้เป็นเจ้าของเรื่อง และในปัจจุบันได้กำหนดให้จัดป่าธรรมชาติ ๑๔ แห่ง เป็นอุทยานแห่งชาติแล้ว คือ :-

- ๑) ป่าตอยสุเทพ ท้องที่อำเภอเมือง อำเภอแม่ริมและอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
- ๒) ป่าตอยอินทนนท์ ท้องที่อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- ๓) ป่าตอยขุนตาล ท้องที่อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน และอำเภอเมือง อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
- ๔) ป่าลานสาง ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก
- ๕) ป่าน้ำหนาว ท้องที่อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
- ๖) ป่าทุ่งแสลงหลวง ท้องที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอเมือง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
- ๗) ป่าภูกระดึง ท้องที่อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

๘) บ้ำเขาภูพาน หรือเขาชมภูพาน ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
 ๙) บ้ำเขาใหญ่ ท้องที่อำเภอปากช่อง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
 อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี, อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก, อำเภอประจันตคาม
 อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

- ๑๐) บ้ำเขาสระบาป ท้องที่อำเภอเมือง อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
 ๑๑) บ้ำเขาคิชฌกูฏ หรือเขาพระบาท ท้องที่อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
 ๑๒) บ้ำเทือกเขาสลอบ ท้องที่อำเภอเมือง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
 ๑๓) บ้ำเขาสามร้อยยอด ท้องที่อำเภอเมือง อำเภอปราณบุรี จังหวัดประ-

จวบศิริพันธ์

๑๔) บ้ำเขาหลวง ท้องที่อำเภอนาสาร อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอฉวาง, อำเภอสีชล, อำเภอท่าศาลา, อำเภอลานสกา, อำเภอรัตนพิบูลย์, อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในบริเวณบ้ำทั้ง ๑๔ แห่งนี้ มีบ้ำภูกระตัง จังหวัดเลยแห่งเดียว ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นบ้ำสงวนไว้แล้ว ส่วนอีก ๑๓ บ้ำยังมีได้กำหนดให้เป็นบ้ำสงวนหรือบ้ำคุ้มครองแต่อย่างใด ในระยะนี้เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะกระทรวงเกษตรจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองบ้ำ พุทธศักราช ๒๔๘๑ ประกาศดำเนินการจัดบ้ำทั้ง ๑๓ แห่ง ให้เป็นบ้ำสงวน เพื่อเป็นการป้องกันไว้พลางก่อน นอกจากนั้นกระทรวงเกษตรยังได้ขอความร่วมมือไปยังกระทรวงมหาดไทย ให้ใช้อำนาจตามมาตรา ๙ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ออกประกาศหวงห้ามบริเวณบ้ำ ๔ แห่ง เพื่อป้องกันการบุกรุกเบิกทำอันตรายไว้ก่อนในระหว่างที่ยังดำเนินการจัดเป็นบ้ำสงวนไม่แล้วเสร็จด้วย บ้ำ ๔ แห่งนี้ คือ บ้ำคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ บ้ำทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก และเพชรบูรณ์ บ้ำเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สระบุรี นครนายก และปราจีนบุรี กับบ้ำเทือกเขาสลอบ จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้เพราะปรากฏว่าในบ้ำทั้ง ๔ แห่งนี้ ได้มีราษฎรบุกรุกเข้าแผ้วถางบ้ำกันเป็นจำนวนมาก

เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติตามที่กำหนดไว้นี้ จำจะต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมที่จะให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ซึ่งจะต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายเป็นอันมาก ฉะนั้นกรมบ้ำไม้จึงกำหนดเป็นโครงการที่จะปรับปรุงอุทยานแห่งชาติแต่เพียงบางแห่งก่อนทยอยกันไป เท่าที่ดำเนินการมาแล้ว และกำหนดในแผนการ พ.ศ. ๒๕๐๔ จะดำเนินการปรับปรุงอุทยานแห่งชาติ ๔ แห่งก่อน คือ :-

- ๑) อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก—เพชรบูรณ์
- ๒) อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย
- ๓) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา, สระบุรี และปราจีนบุรี
- ๔) อุทยานแห่งชาติเขาสลอบ จังหวัดกาญจนบุรี

๗) นายถนอม เปรมรัศมี หัวหน้ากองค้นคว้าเดินทางเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการของผู้เชี่ยวชาญเรื่อง การใช้เสาสื่อในการเดินสายไฟฟ้าและสายโทรคมนาคม ซึ่ง ECAFE และ FAO ได้จัดให้มีขึ้นที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๐๒ เป็นต้นไป และนายถนอม เปรมรัศมี ได้ออกเดินทางไปตั้งแต่วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๐๒ และกลับถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๒ รวมเวลาไปราชการครั้งนี้ ๑๙ วัน

๘) นายถนอม เปรมรัศมี หัวหน้ากองค้นคว้าเดินทางเข้าร่วมประชุมผู้เชี่ยวชาญการรักษาเนื้อไม้เพื่อใช้ในการสร้างอาคารบ้านเรือน ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๒ และนายถนอม เปรมรัศมี ได้ออกเดินทางจากประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ และกลับถึงประเทศไทยในวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๒ รวมเวลาไปราชการครั้งนี้ ๑๗ วัน

๙) Dr. George C. Ruhle เจ้าหน้าที่คุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติของรัฐ Hawaii สหรัฐอเมริกา ได้เดินทางมาถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ เพื่อช่วยเหลือแนะนำและวางแนวทางดำเนินการเรื่องอุทยานแห่งชาติ และการคุ้มครองสัตว์ป่าในประเทศไทย โดยทางรัฐบาลไทยเสียค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าอยู่กินให้เท่านั้น ส่วนค่าเดินทางเขาได้ทุนที่อื่นแล้ว ท่านผู้นี้ได้มาปฏิบัติงานอยู่ในประเทศไทยจนถึงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๐๓ จึงกลับไป ระหว่างที่อยู่ในประเทศไทย Dr. Ruhle ได้เดินทางไปตรวจสอบป่าในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ ที่จะจัดเป็นอุทยานแห่งชาติ และได้เขียนรายงานพร้อมด้วยความเห็นในการดำเนินการปรับปรุงอุทยานแห่งชาติเสนอให้พิจารณาต่อไป

หมายเหตุ เนื่องจากข้อความในบทนี้มีพาดพิงถึงผู้เขียนอยู่หลายคน ผู้เขียนจึงไม่สมควรจะเขียนเอง แต่ได้คัดลอกข้อความส่วนใหญ่มาจากหนังสือประวัติและผลงานของกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๓๔-๒๕๐๐ ซึ่งนายเฉลิม ศิริวรรณ เป็นผู้เรียบเรียง โดยได้มีการแก้ไขบ้างเพียงเล็กน้อย ส่วนประวัติของกรมป่าไม้ตั้งแต่ข้อ ๑๑ เป็นต้นไปได้เรียบเรียงจากต้นฉบับของนายเฉลิม ศิริวรรณ สำหรับประวัติของกรมป่าไม้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นมา ยังมีได้รวบรวมขึ้น

บทที่ ๕

นโยบายการป่าไม้ของประเทศไทย และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง นโยบายการป่าไม้ของประเทศไทย

ข้อ ๑. การประกาศนโยบายการป่าไม้

ในประเทศไทยตั้งแต่เริ่มสถาปนากรมป่าไม้มา ใน พ.ศ. ๒๔๓๙ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๒ รัฐบาลในยุคและสมัยต่าง ๆ ไม่เคยได้ประกาศนโยบายการป่าไม้ไว้เป็นทางการแต่อย่างใด นโยบายที่ใช้ในการบริหารงานป่าไม้ส่วนใหญ่จึงไปจากกรมป่าไม้เอง แต่อาจมีมติคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวเกี่ยวกับนโยบายในการอนุญาตให้ทำป่าไม้ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ การจำหน่ายไม้ไปต่างประเทศและเรื่องอื่น ๆ ซึ่งรัฐบาลชุดต่อ ๆ มาอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขก็ได้ การที่มีได้มีนโยบายการป่าไม้ไว้แน่นอนย่อมทำให้การดำเนินการป่าไม้มีทิศทางและไม่สามารถจะจัดทำต่อเนื่องกันให้ยืนยาวต่อไปได้ ทำให้เกิดผลเสียขึ้นหลายประการ เช่น ในเรื่องการสงวนป่า การปลูกสร้างและบำรุงรักษาป่า เป็นต้น

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งมีข้อความเกี่ยวกับกิจการป่าไม้อยู่หลายตอน จากประกาศแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติดังกล่าวนี้ พอจะถือได้ว่ารัฐบาลได้ประกาศนโยบายและจุดมุ่งหมายในการดำเนินการป่าไม้ไว้บางประการ ซึ่งเจ้าหน้าที่และหน่วยราชการต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติตามนับว่านโยบายการป่าไม้ของประเทศไทย ได้มีการประกาศให้เห็นได้แจ่มชัดและมีผลผูกพันในทางที่รัฐบาลต่อ ๆ ไป จะต้องถือปฏิบัติตามสมควร นับแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นไป

ประกาศแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติดังกล่าว เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกิจการป่าไม้มีดังต่อไปนี้ ;—

ประกาศ
เรื่องแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ในพระปรมาภิไธย
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
สัງวาลย์

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

โดยที่สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้พิจารณากำหนดจุดหมายนโยบายแผนการและโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจ เพื่อวางแผนส่วนรวมสำหรับระยะเวลาหนึ่ง และได้วางแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ระหว่างระยะเวลา พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ และถึง พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว จึงมีพระบรมราชโองการให้ใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน
ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ส. ธนะรัชต์
นายกรัฐมนตรี

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
ระหว่างระยะเวลา
พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ และถึง
พ.ศ. ๒๕๐๙

๑. จุดหมายของพัฒนาการเศรษฐกิจ

รัฐพึงกำเนินงานพัฒนาการเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ และถึง พ.ศ. ๒๕๐๙ โดยมีจุดหมาย คือ :-

๑.

๒.

๓. จะขยายการผลิตก้านเกษตรกรรมโดยส่วนรวมให้เพิ่มร้อยละ ๓ ต่อปี เฉพาะพืชผลที่สำคัญ ๆ มีจุดหมายดังต่อไปนี้:—

(๑)

(๒)

(๓)

(๔) การตัดฟันซีกลากไม้สัก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ อาจลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ต่อปี แต่การผลิตไม้อื่น ๆ จะเพิ่มขึ้นพอชดเชยกับปริมาณไม้สักที่ลดลง ในขณะเดียวกันจะสร้างและบำรุงสวนสัก

(๕)

(๖) การเพาะเลี้ยงครั้งในระยะ ๓ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖) จะให้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น

(๗)

(๘) จะสงวนและบำรุงป่าไม้ เพื่อให้มีป่าไม้สมบูรณ์ในเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๕๐ แห่งเนื้อที่ประเทศไทย

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

๒. นโยบายของพัฒนาการเศรษฐกิจ

๑. เกษตรกรรม

(๑)

(๒)

(๓) ปรับปรุงและเร่งรัดการสงวนป่าไม้ เพื่อให้การสงวนป่าและการใช้ไม้ได้ผลถาวรเพิ่มพูนยิ่งขึ้น กับบำรุงและปลูกสร้างป่าไม้ โดยเฉพาะป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธาร ทั้งที่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขพระราชบัญญัติสงวนป่าไม้ ให้เหมาะสม และควรดำเนินการป่าไม้ ให้ได้เนื้อที่ประมาณร้อยละ ๕๐ ของเนื้อที่ประเทศไทยทั้งหมด

(๔)

(๕)

(๖)

(๗) ดำเนินงานตามโครงการจัดสรรที่ดิน ด้วยการสำรวจและจำแนกประเภทที่ดิน เพื่อจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตร และป้องกันการทำลายป่าไปพร้อมกันด้วย

(๘) ดำเนินงานปรับปรุงนิคมสร้างตนเองที่มีอยู่แล้วให้ได้ผลสมบูรณ์ และใช้ที่ดินว่างเปล่าในนิคมเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์พร้อมกับจัดตั้งนิคมชาวเขา

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

๔. แนวทางพัฒนาการเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ

๑. เกษตรกรรม

.....

(๔) การป่าไม้และการจัดสรรที่ดิน

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๒๐ ล้านไร่ เป็นเนื้อที่เพาะปลูกในปัจจุบัน ๖๐ ล้านไร่ และเนื้อที่ป่า ๑๘๗ ล้านไร่ ในจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกนี้ มีเกษตรกรทำมาหากินอยู่เกือบ ๒๐ ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้ร้อยละ ๑๓ ไม่มีที่ทำไร่นาของตนเอง และมีบางส่วนจำนวนไม่ต่ำกว่า ๑ ล้านคน รวมทั้งชาวเขาด้วย ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เคลื่อนที่ทำลายป่าไม้ของชาติอยู่เรื่อย ลักษณะของการเพาะปลูกในปัจจุบัน ก็เป็นวิธีเพิ่มปริมาณการผลิต โดยการขยายเนื้อที่ออกไป ประกอบกับมีการบุกรุก ลักลอบตัดฟันไม้มีค่าเป็นจำนวนมาก โดยเหตุนี้อันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ที่ดิน เป็นแหล่งเกิดของน้ำ และเป็นแหล่งผลิตไม้ ต้องถูกทำลายหมดไปในอัตราสูงเกินสมควร และจะเป็นผลร้ายต่อการเศรษฐกิจของประเทศ ชั้นแรกจึงได้แก่การจำแนกประเภทที่ดิน ออกเป็นที่ทำมาหากินและป่าสงวนทั่วประเทศ กับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชน ซึ่งไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองจำนวนไม่ต่ำกว่า ๑ ล้านคน

การดำเนินงานในขั้นนี้ จึงมีวิธีการดังต่อไปนี้ :-

๑. ให้กรรมที่ดิน กรรมป่าไม้ และกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจำแนกที่ดินทั่วประเทศ เพื่อให้มีเขตป่าสงวนในขั้นต้นนี้ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือ

๑๖๕ ล้านไร่ เวลานั้นมีเขตที่เป็นป่าอยู่ ๑๘๗ ล้านไร่ ผลของการจำแนกประเภทที่ดินจะทำให้มีเนื้อที่จัดสรรให้เกษตรกรได้เพิ่มขึ้นประมาณ ๓๐ ล้านไร่ ในหกปีข้างหน้าควรจะดำเนินการจำแนกประเภทที่ดินให้สำเร็จบริบูรณ์ได้

๒. สงวนป่าไม้ไว้เป็นสมบัติของชาติเป็นเนื้อที่ ๑๕๖ ล้านไร่ หรือประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ท่อไปเมื่อมีพลเมืองเพิ่มขึ้น ก็อาจลดลงได้เหลือ ๑๒๕ ล้านไร่ หรือประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร แยกเป็นป่าต้นน้ำลำธาร ๑๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และป่าไม้ผลัดผล ๑๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ในหกปีข้างหน้าจะกำหนดงบประมาณให้กรมป่าไม้สำหรับบำรุงรักษาป่า คุ้มครองสงวนป่าและปลูกป่า เป็นจำนวนพอเพียงแก่การปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย

อนึ่ง การส่งเสริมให้ใช้เชื้อเพลิงอื่นแทนฟืน เช่นลิกไนท์ ฯลฯ เป็นต้น ก็เป็นทางช่วยสงวนป่าไปในตัวได้อย่างดีวิธีหนึ่ง

๓. จัดสรรที่ดินให้ประชาชนที่ประสงค์จะทำการเพาะปลูก แต่ไม่มีที่ดินของตนเองเป็นเนื้อที่ ๓๐ ล้านไร่ ในอนาคต เมื่อประชาชนต้องการที่ดินทำการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นอีก ก็ยังมีที่ดินสำรองอยู่อีก ๓๐ ล้านไร่

การจำแนกประเภทที่ดินและการสงวนป่าไม้ เป็นงานพัฒนาการเศรษฐกิจที่เร่งด่วนอันมีความสำคัญเป็นอันดับแรก และจำต้องเร่งให้ดำเนินไปโดยได้ผลในระยะหกปีข้างหน้า แต่งานด้านนี้จำต้องมีการร่วมมือและประสานงานระหว่างกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรอย่างใกล้ชิด ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพของเหตุการณ์ เป็นต้นว่า แก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ โดยเพิ่มโทษผู้ละเมิดให้หนักกว่าเดิม แก้ไขพระราชบัญญัติป่าสงวน เพื่อห้ามบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยถือว่าการสงวนป่ามิใช่หน้าที่ของกรมป่าไม้ฝ่ายเดียว แต่ส่วนราชการอื่นย่อมมีหน้าที่รับผิดชอบด้วย นอกจากนี้จะมีกฎหมายว่าด้วยธรรมชาติอุทยาน และสงวน พันธุ์สัตว์ป่า ก็มีการจำแนกและจัดสรรที่ดินตามทางหลวงที่เปิดใหม่ก่อนที่ประชาชนจะเข้าบุกเบิก อนึ่งการปฏิบัติงานปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำต้องได้รับความเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง จึงจะบังเกิดผลตามความมุ่งหมาย โดยถือจุดหมายที่ได้กล่าวข้างต้นเป็นหลัก เกี่ยวกับการสำรวจและสงวนป่า การบำรุงและปลูกสร้างป่า และการทดลอง

กันว่า เกี่ยวกับการป่าไม้ นั้น ก็จะสนับสนุนให้ดำเนินงานได้เต็มที่ เพื่อให้การสงวน
และบำรุงป่าไม้ ได้ผลในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

วลา วลา วลา

กรมมหาดไทย

.....

(๒) โครงการสำรวจและจำแนกที่ดิน

การสำรวจและจำแนกที่ดินทั่วประเทศ เพื่อสงวนคุ้มครองป่า จัดสรร
ที่ดินเกษตรกรรม และที่ดินสำหรับประโยชน์อื่น ๆ เช่นการเหมืองแร่ และการชลประทาน
มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นรากฐานในพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ ผล
ของการสำรวจป่าไม้ทั่วราชอาณาจักรจะให้แนวสำหรับพิจารณาแบ่งป่าที่มีอยู่ เพื่อ ประโยชน์
ต่าง ๆ กล่าวคือกันไว้เป็นป่าสงวน เป็นที่ดินสำหรับเกษตรกรรมและที่ดินสำหรับประโยชน์
อื่น ๆ

การสำรวจและจำแนกที่ดิน จะดำเนินงานดังนี้:—

๑. ศึกษาและตรวจแผนที่ทางอากาศที่มีอยู่ในเวลานี้ สำหรับใช้ในการพิจารณา
แบ่งป่าไม้ที่มีอยู่ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้ข้างต้น แม้ว่ามาตราส่วนจะเล็กเกินไป
๒. ทำการสำรวจบนพื้นดิน เพื่อตรวจสอบสภาพและเขตของป่าว่าตรงกับแผนที่
ภาพถ่ายทางอากาศหรือไม่

การสำรวจควรทั้งกันในท้องที่ที่มีความสำคัญและจำเป็นดังต่อไปนี้ คือ:—

- ก) ป่าต้นน้ำลำธาร
- ข) ป่าไม้สักในจังหวัดต่าง ๆ ภาคเหนือ
- ค) ป่าไม้กระยาเลยที่กำลังถูกบุกรุก (ในจังหวัดระยองและจังหวัดจันทบุรี)
- ง) ป่าไม้ในจังหวัดต่าง ๆ

ในการสำรวจและการจำแนกที่ดิน จำเป็นต้องมีกระทรวงต่าง ๆ ร่วมมือดำเนินงาน
โดยใกล้ชิด คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตร กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวง
กลาโหม เมื่อทำการสำรวจและประกาศเป็นป่าสงวนแล้ว กรมป่าไม้จะต้องป้องกันการบุกรุก

และการจับจองที่ดินโดยพลการ กวักขันในการจับจองที่ดินและการตัดฟันไม้และไม่
อนุญาตให้จับจองที่ดินในเขตป่าสงวนโดยเด็ดขาด

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

.....
(๔) โครงการนิคมสร้างตนเอง สงเคราะห์ชาวเขา

โครงการนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา เป็นโครงการหนึ่งซึ่งต้องรีบดำเนินการ เพื่อบริการกันการทำลายป่าทางต้นน้ำลำธาร ป่าประเภทนี้ถูกชาวเขาแผ้วถางเพื่อทำไร่เลื่อนลอยชั่วคราว เมื่อดินจืดและหญ้าคาขึ้น ก็ละทิ้งไป แล้วตั้งต้นแผ้วถางที่อื่นเพื่อทำไร่ต่อไป

ในการที่จะป้องกันป่าต้นน้ำลำธาร และป่าอื่น ๆ ซึ่งสมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า มิให้ถูกทำลายต่อไปนั้น จะต้องดำเนินการดังนี้ คือ :-

๑. ชักชวนชาวเขา ให้ตั้งหลักฐานทำมาหากินเป็นที่เป็นที่ทาง ช่วยเหลือส่งเสริมให้ทำการเพาะปลูก เพื่อให้มีรายได้เป็นประจำ และไม่ยอมให้ย้ายไปอยู่ที่อื่น

๒. ที่ดินที่จะจัดแบ่งให้ชาวเขาใช้ทำมาหากินนั้น ต้องไม่เป็นที่ดินต้นน้ำลำธาร หรือที่ดินในบริเวณป่าใหญ่ที่สมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

การประกาศแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ตามที่กล่าวข้างต้นนี้ พอจะทำให้มองเห็นนโยบายของรัฐบาลได้แจ่มชัดในด้านต่าง ๆ คือ :-

(๑) การผลิตไม้สักและไม้กระยาเลย	ข้อ ๑-๓ (๔)
(๒) การเพาะเลี้ยงกุ้ง	ข้อ ๑-๓ (๖)
(๓) การสงวนและบำรุงป่า	ข้อ ๑-๓ (๕)
(๔) การสงวนและบำรุงปลูกสร้างป่าไม้ โดยเฉพาะป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธาร	ข้อ ๒-๑ (๓)
(๕) การจำแนกที่ดิน	ข้อ ๔-๑ (๔)
(๖) การจัดนิคมสร้างตนเอง สงเคราะห์ชาวเขา	ข้อ ๔ การมหาดไทย (๔)

ข้อ ๒. การดำเนินนโยบายตามหัวข้อต่าง ๆ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงนโยบายการป่าไม้ของประเทศไทย

ในการพิจารณานโยบายการป่าไม้ของประเทศไทย ควรจะได้พิจารณาจากการดำเนินการในหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้ ประกอบด้วยแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ คือ :-

- ๑) การบริหารงานป่าไม้
- ๒) การจำแนกที่ดิน
- ๓) การสงวนป่า
- ๔) การป้องกันรักษาป่า
- ๕) การสำรวจทรัพยากรป่าไม้
- ๖) การจัดวางโครงการป่า
- ๗) การทำไม้และเก็บหาของป่า
- ๘) การค้าไม้และของป่า
- ๙) การป้องกันรักษาต้นน้ำลำธาร
- ๑๐) การปลูกสร้างสวนป่า
- ๑๑) การบำรุงป่าธรรมชาติ
- ๑๒) การวิจัย
- ๑๓) การจัดป่าให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน
- ๑๔) การอนุรักษ์สัตว์ป่า
- ๑๕) การฝึกหัดอบรมพนักงาน
- ๑๖) การประชาสัมพันธ์,

ในข้อต่อ ๆ ไปจะได้เสนอข้อคิดเห็นว่าการดำเนินนโยบายตามหัวข้อต่าง ๆ ข้างบนนี้ จะควรมีแนวดำเนินการหรือปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง

ข้อ ๓ การบริหารงานป่าไม้

การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานป่าไม้เป็นเรื่องสำคัญ เพราะถ้าจัดองค์ภาพของการบริหารไม่ดี การปฏิบัติงานก็ย่อมก้าวท้าวสับสน ทำให้เกิดผลเสียแก่การดำเนินงานได้ แต่ในขณะนี้การบริหารงานป่าไม้แยกออกเป็น ๒ ส่วน คือ :-

ก. ส่วนกลาง เป็นงานที่กรมป่าไม้เป็นผู้บริหารโดยตรง โดยผ่านกอง แผนก เขต และแขวงต่าง ๆ

ข. ส่วนภูมิภาค เป็นงานที่กรมป่าไม้มิได้เป็นผู้บริหารโดยตรง แต่บริหารผ่านทางหัวหน้าฝ่ายปกครองในท้องที่ของกระทรวงมหาดไทย คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ

การแยกการบริหารดังกล่าว ในเมื่อประเทศไทยยังมิได้มีการแบ่งแยกประเทศออกไปเป็นมลรัฐ (State) และจังหวัดต่าง ๆ ก็ยังมีป่าไม้เป็นของตนเอง เช่น State Forests ในประเทศอื่น ๆ จึงทำให้การบริหารงานป่าไม้ในประเทศไทยไม่ค่อยมีประสิทธิภาพนัก เนื่องจากข้าราชการป่าไม้ต้องแยกออกเป็นสองฝักสองฝ่าย และหัวหน้าบริหารชั้นจังหวัดและอำเภอก็มีได้เป็นข้าราชการกรมป่าไม้แต่ประการใด ทำให้การบังคับบัญชาปกครองและตรวจตราควบคุมการดำเนินงานป่าไม้สับสนและไม่เป็นที่รัดกุม

อนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอต่าง ๆ ต่างก็มีหน้าที่ในกิจการด้านอื่น ๆ ที่จะต้องปฏิบัติมากมาย ไม่มีเวลาที่จะมาเอาใจใส่ในกิจการป่าไม้ได้เต็มที่ ทั้งในหลักการปกครองก็จำเป็นที่ต้องดูแลให้ราษฎรในปกครองของตนได้มีที่ทำมาหากินเพียงพอ และมีการประกอบอาชีพที่จะเลี้ยงคนและครอบครัวได้ จึงในบางกรณีก็อาจจะมีการขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ในเรื่องการเปิดป่าให้ราษฎรจับจอง และการส่งเสริมอาชีพของราษฎรบางอย่าง เช่น การตัดฟัน เฝ้าด่านและวางไร่เป็นต้น ซึ่งหากมิได้มีการควบคุมให้ดีพอ ก็อาจจะยังผลเสียหายให้แก่ป่าไม้ได้เป็นอันมาก แต่ทางกรมป่าไม้เมื่อไม่มีอำนาจและเจ้าหน้าที่เพียงพอในการป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติการป่าไม้ ก็จำต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ของจังหวัดและอำเภอช่วยมิใช่น้อย ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอท้องที่ใดเห็นเรื่องป่าไม้เป็นเรื่องสำคัญ ก็สามารถดำเนินการปราบปรามป้องกันให้ได้ผล แต่ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอแห่งใดเห็นแก่ราษฎรมากกว่าป่าไม้ การลักลอบตัดไม้และทำลายป่าในท้องที่นั้น ๆ ก็ย่อมจะเป็นไปอย่างรุนแรง ทำให้ป่าไม้ต้องเสียหายและร่อยหรอลงไปเป็นอันมาก

โดยที่แนวนโยบายบริหารงานป่าไม้ของกรมป่าไม้และของจังหวัด อำเภอ อาจจะขัดกันในหลักการที่สำคัญ ๆ ดังกล่าวแล้ว ในประเทศต่าง ๆ จึงมักมอบให้กรมป่าไม้เป็นผู้บริหารงานในป่าที่เป็นส่วนของรัฐบาลกลางแต่ฝ่ายเดียว

ในประเทศไทย เมื่อยังมีได้มีการแยกป่าออกไปเป็นของจังหวัด คงถือว่าป่าไม้ทั่วไปเป็นของรัฐ และจะจัดให้เข้ารูปเป็นป่าสงวนแห่งชาติ (National Forest) ในเวลาต่อไป จึงควรจะกำหนดนโยบายการบริหารงานป่าไม้ ให้เป็นหน้าที่ของกรมป่าไม้แต่ฝ่ายเดียว เพื่อให้การบริหารงานป่าไม้ได้เป็นไปโดยรัดกุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งยังจะเป็นการประหยัดเจ้าหน้าที่ไปด้วย แต่ในขณะเดียวกัน ก็จะต้องปรับปรุงการบริหารงานของกรมป่าไม้ในท้องที่ให้เข้ารูปกับที่ถือปฏิบัติอยู่ในประเทศอื่น ๆ และที่ประเทศนั้น ๆ ปฏิบัติได้ผลมาแล้วด้วย

ถ้าจะถือหลักการบริหารงานป่าไม้ในท้องที่ของประเทศไทยให้เป็นไปตามแบบเดียวกันกับของประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ควรถือหลักการบริหารงานจากป่าแต่ละหน่วยขึ้นมาเป็นลำดับมากกว่าถือเขตของจังหวัดและอำเภอ ตามหลักการบริหารรูปนี้ในป่าแต่ละหน่วย ซึ่งควรจะได้นำเนินการประกาศสงวนเสียให้หมดทุกหน่วย ควรแบ่งออกเป็นแขวงต่าง ๆ ป่าละประมาณ ๕ แขวง แขวงหนึ่ง ๆ ให้มีเนื้อที่ควบคุมดูแลไม่เกิน ๒๐๐,๐๐ เฮกตาร์ เพราะป่าของเราก่อนการคมนาคมในป่ายังไม่สะดวกนัก ทุกแขวงให้มีป่าไม้แขวง (Forest Ranger) ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวนศาสตร์หรือโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ เป็นหัวหน้า และให้มีผู้ช่วยป่าไม้แขวงและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีกตามสมควร

ทุก ๆ ป่าให้มีเจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาติ ทำนองเดียวกับ Forest Supervisor ของสหรัฐอเมริกา เป็นผู้รับผิดชอบและควบคุมดูแลป่าไม้แขวงต่าง ๆ เจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาตินี้ ให้มีผู้ช่วยและเจ้าหน้าที่สำหรับช่วยบริหารงานตามสมควร เจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาติ ควรเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวนศาสตร์ หรือถ้าเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนป่าไม้ก็ควรจะเป็นผู้มีอาวุโสและมีความรอบรู้ชำนาญ ในกิจการป่าไม้เป็นอย่างดี ในท้องที่ใดที่มีป่าสงวนแห่งชาติราว ๑๐-๒๐ ป่า กรมป่าไม้ควรกำหนดให้เป็นเขต มีเจ้าพนักงานป่าไม้เขตเป็นผู้บังคับบัญชา และให้มีผู้ช่วยและหัวหน้างานแผนกต่าง ๆ เป็นผู้ช่วยบริหารงานตามสมควร

ถัดจากเขตขึ้นไป ควรจัดแบ่งออกเป็นภาค (Region) โดยให้มีเจ้าพนักงานป่าไม้ภาคเป็นผู้ควบคุมรับผิดชอบป่าไม้เขต ประมาณ ๕ เขตต่อหนึ่งภาค เจ้าพนักงานป่าไม้ภาคนี้ควรถือเป็นข้าราชการผู้ใหญ่ที่มีตำแหน่งสูงสุดในภูมิภาคของกรมป่าไม้ จึงควรกระจายอำนาจให้เจ้าพนักงานป่าไม้ภาค เป็นผู้มีอำนาจรับผิดชอบและสั่งการแทนกรมป่าไม้ในภาคของตนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้การปฏิบัติงานได้เป็นไปโดยรวดเร็วรัดกุมยิ่งขึ้น

ได้จัดการบริหารงานป่าไม้ ในประเทศไทยตามรูปที่กล่าวข้างต้น การปกครอง บังคับบัญชาและการดำเนินงานของกรมป่าไม้ก็จะรัดกุม สะดวกและรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการบริหารชั้นอีกเป็นอันมาก แต่ทั้งนี้จะต้องมีการกระจายอำนาจออกไปให้เจ้าพนักงานป่าไม้ภาคและเขต และเจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาติตามสมควร เพื่อมิให้งานส่วนใหญ่ ต้องเสนอไปรับการพิจารณาเห็นชอบ และสั่งการยังกรมป่าไม้และกระทรวงเกษตร ดังเช่นที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้

ในด้านการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ร.บ. ป่าไม้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของการป่าไม้ ในประเทศไทยในขณะนี้ก็ควรมีเจ้าหน้าที่หน่วยปราบปราม ซึ่งอาจเป็นตำรวจป่าไม้หรือเจ้าหน้าที่ป่าไม้โดยตรงก็ได้ ประจำอยู่ตามเขตป่าไม้ทุกเขต หน่วยปราบปรามดังกล่าวควรขึ้นตรงต่อเจ้าพนักงานป่าไม้เขต แทนที่จะขึ้นตรงต่อกรมตำรวจดังเช่นทุกวันนี้ ในเรื่องตำรวจป่าไม้นี้เป็นของแปลกใหม่ที่ต่างประเทศไม่ค่อยมี โดยมากในประเทศต่าง ๆ หน้าที่ในการป้องกันปราบปรามมักตกอยู่กับพนักงานป่าไม้แขนงโดยตรง

สำหรับการแบ่งส่วนราชการบริหาร ณ สำนักงานใหญ่ของกรมป่าไม้ ก็ควรได้มีการปรับปรุงกองและแผนกต่าง ๆ ตามที่จำเป็น โดยเฉพาะควรจะได้มีการจัดตั้งกองวิศวกรรมป่าไม้ เพื่อดำเนินการในเรื่องการทำถนนหนทางในป่า นอกจากนั้นควรแยกงานวิจัยทางวนวัฒนวิทยาออกจากกองบำรุงด้วย เพื่อให้งานในค้ำนี้ดังกล่าว ได้สามารถขยายตัวหาหน้ ออกไปได้อย่างรวดเร็ว ทั้งถ้าสามารถทำได้ก็ ควรรวมเอางานอุตสาหกรรมป่าไม้ ซึ่งดำเนินการอยู่โดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็น เอกเทศ ในขณะนี้ เข้ามาเป็นส่วนราชการส่วนหนึ่งของกรมป่าไม้ เพื่อให้การทำไม้ได้เป็นไปตามนโยบายของกรมป่าไม้ด้วย

อนึ่ง ควรจะได้แบ่งการบริหารงานป่าไม้ออกเป็นฝ่ายใหญ่ ๆ เช่นฝ่ายการบริหารทั่วไป ฝ่ายการบริหารด้านวิชาการ และฝ่ายการวิจัย โดยแต่ละฝ่ายได้มีรองอธิบดีหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน จะเป็นการแบ่งเบาภาระของอธิบดีและทำให้การบริหารงานได้เป็นไปโดยรวดเร็วรัดกุมยิ่งขึ้น

สรุปแล้วพอจะกล่าวได้ว่า ในการบริหารงานป่าไม้รัฐบาลควรมีนโยบายไปในทางให้กรมป่าไม้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารแต่ผู้เดียว และให้มีการกระจายอำนาจการบังคับบัญชาและสั่งงานจากกระทรวงเกษตรและกรมป่าไม้ออกไปยังเจ้าหน้าที่ชั้นรอง ๆ ลงมาให้มากขึ้น

ข้อ ๔. การจำแนกที่ดิน

ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๙ ปรากฏว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะจำแนกที่ดินในประเทศออกเป็นป่าไม้ และที่ที่จะเปิดให้เป็นที่ทำมาหากินของราษฎร โดยจะสงวนป่าไม้ไว้ในขั้นต้นประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และต่อไปเมื่อพลเมืองเพิ่มขึ้น ก็จะลดเนื้อที่ป่าไม้ที่สงวนไว้ให้ลงเหลือเพียงประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร แยกเป็นป่าต้นน้ำลำธารหรือ Protection Forests ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และป่าไม้ผลัดผลหรือ Productive หรือ Commercial Forests ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร

ตามแนวนโยบายดังกล่าว รัฐบาลได้มีข้อกำหนดให้กรมป่าไม้ กรมที่ดินและกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการสำรวจและจำแนกที่ดินทั่วประเทศ เป็นการเร่งด่วน และให้ถือว่างานนี้มีความสำคัญเป็นอันดับแรก

ในการสำรวจและจำแนกที่ดินนี้ จะต้องทันในท้องที่ที่มีความสำคัญและจำเป็นดังต่อไปนี้ คือ :-

ก) ป่าต้นน้ำลำธาร

ข) ป่าไม้สักในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคเหนือ

ค) ป่าไม้กระยาเลยที่กำลังถูกบุกรุก (ในจังหวัดระยองและจังหวัดจันทบุรี)

ในการจำแนกที่ดินนี้ ที่ใดสมควรสงวนเป็นป่า ก็จะได้จัดการสงวนไว้ให้เป็นการถาวร ไม่เปิดให้มีการจับจองอีกอย่างเด็ดขาด นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีการกำหนดที่ที่จะเป็นอุทยานแห่งชาติ และที่จะสงวนพันธุ์สัตว์ป่าไว้อีกด้วย ส่วนที่ที่มีได้สงวนไว้เพื่อประโยชน์ดังกล่าว ก็จะได้จัดการจัดสรรที่ดินให้แก่ประชาชน ซึ่งไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง สำหรับใช้เป็นที่ทำมาหากินต่อไป

การที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการจำแนกที่ดินไว้แจ้งชัดเช่นนี้ นับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะจะทำให้การสงวนป่าไม้ สามารถดำเนินการได้เป็นผลยิ่งขึ้น และต่อไปจะไม่มีการขัดแย้งกันในเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินอีก ทั้งราษฎรผู้จะได้ที่ดินไว้ประกอบอาชีพก็จะได้ทราบได้แจ้งชัดว่า ตนจะไปประกอบอาชีพของตนได้ในที่ใด โดยไม่ต้องไปลักลอบแผ้วถาง และทำลายป่าลงอีกดังเช่นที่เคยปฏิบัติกันมา

การจำแนกที่ดิน ถ้าสามารถจัดทำให้ส่วนรัฐดูแลลงได้ก็นับว่าเป็นการกำหนดให้มีการใช้ที่ดินที่มีในประเทศ ให้เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักของการใช้ที่ดินแต่ละแห่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมกับที่ดินผืนนั้น ๆ และเป็นรากฐานของการดำเนินการทางเศรษฐกิจของประเทศที่สำคัญอย่างหนึ่ง

ข้อ ๕. การสงวนป่า

ตามแผนการพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๙ ปรากฏว่ารัฐบาลได้กำหนดนโยบายไว้ว่า จะสงวนและบำรุงป่าไม้ เพื่อให้มีป่าไม้ที่สมบูรณ์ในเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๕๐ แห่งเนื้อที่ประเทศไทย

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งประเทศประมาณ ๕๑๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ถ้าจะสงวนป่าไว้ในเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๕๐ แห่งเนื้อที่ประเทศ ก็จะต้องสงวนป่าไว้ประมาณ ๒๕๗,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร แต่ในนโยบายเกี่ยวกับการจำแนกที่ดิน ได้กำหนดไว้ว่าจะสงวนป่าไว้ในขั้นต้นเพียง ๒๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และต่อมาจะให้เหลือเพียง ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร เหลือเพียงราวร้อยละ ๔๐ ของเนื้อที่ประเทศเท่านั้น ฉะนั้นตามแนวนโยบายนี้ ในขั้นสุดท้ายประเทศไทยจะมีป่าไม้ที่สงวนไว้โดยเด็ดขาด นับว่าไม่มากนัก เมื่อเทียบกับเนื้อที่ป่าไม้ในประเทศใกล้เคียง คือ พม่า ๕๔ เปอร์เซ็นต์ กัมพูชา ๔๕ เปอร์เซ็นต์ ลาว ๖๐ เปอร์เซ็นต์ มลายู ๗๔ เปอร์เซ็นต์ อินโดนีเซีย ๖๔ เปอร์เซ็นต์ ฟิลิปปินส์ ๕๓ เปอร์เซ็นต์ ญี่ปุ่น ๖๘ เปอร์เซ็นต์ และเกาหลี ๗๒ เปอร์เซ็นต์ ของเนื้อที่ประเทศทั้งหมด

ป่าที่จะสงวนไว้โดยเด็ดขาด ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรนี้ จะเป็นป่าผลิตผลเพียงครั้งเดียวหรือ ๑๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการทะนุบำรุงป่า ๑๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรนี้เป็นอย่างดีที่สุด จึงจะสามารถได้ผลิตผลพอกับความต้องการของประชาชนซึ่งจะทวีจำนวนเพิ่มขึ้นทุก ๆ วัน

ในการสงวนป่านั้น รัฐบาลได้กำหนดนโยบายไว้ว่า จะเร่งดำเนินการไปให้ได้ผลในระยะ ๖ ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๙ และให้มีการร่วมมือประสานงานกันระหว่างกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรอย่างใกล้ชิด ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และให้ถือว่าการสงวนป่าไม้มิใช่หน้าที่ของกรมป่าไม้แต่ฝ่ายเดียว แต่ส่วนราชการอื่นย่อมมีหน้าที่รับผิดชอบด้วย ทั้งเมื่อประกาศเป็นป่าสงวนแล้ว กรมป่าไม้จะต้องป้องกัน

การบุกรุกและการจับจองที่ดินโดยพลการ โดยความร่วมมือจากกระทรวงมหาดไทย และ
กรมตำรวจ กวดขันในการจับจองที่ดินและการตัดฟันไม้ และไม่อนุญาตให้จับจองที่ดิน
ในเขตป่าสงวนโดยเด็ดขาด

นอกจากนี้ปรากฏว่ารัฐบาลได้กำหนดนโยบายไว้ด้วยว่า จะแก้ไขปรับปรุงพระราช-
บัญญัติสงวนป่า ให้เป็นการเหมาะสมยิ่งขึ้นอีกด้วย

ข้อ ๖. การป้องกันรักษาป่า

ตามพระราชบัญญัติป่าไม้และพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำไม้และเก็บหาของป่าบางชนิดโดยมิได้รับอนุญาต รวมทั้งได้
มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามแผ้วถางป่าและจุดไฟเผาป่าไว้ด้วย ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึง
นโยบายของรัฐบาลว่าประสงค์จะให้มีการป้องกันรักษาป่าจากการทำไม้ โดยเฉพาะไม่หวั่น
ห้ามในป่าทั่วไปและไม่ทุกชนิดในป่าสงวนแห่งชาติ และห้ามการแผ้วถางและจุดไฟเผาป่าใน
ป่าสงวนแห่งชาติ รวมทั้งห้ามแผ้วถางป่าโดยมิได้รับอนุญาตในที่ป่าทั่วไป แต่ยังมีได้มี
นโยบายในการป้องกันรักษาป่าจากแมลงและโรคต่าง ๆ ทั้งที่ปฏิบัติอยู่ในบางประเทศ ทั้งนี้
คงเป็นเพราะแมลง และโรคยังมิได้ทำอันตรายแก่ป่าไม้ ใน ประเทศไทยให้เสียหายถึงขนาด
หนัก ทั้งที่เป็นอยู่ในต่างประเทศก็ได้

ในการดำเนินการตามนโยบายป้องกันรักษาป่าดังกล่าว ปรากฏว่าการลงโทษผู้
กระทำผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้มีกำหนดโทษผู้กระทำผิดสูงขึ้น
กว่าเดิมมาก ทั้งได้มีการจัดตั้งตำรวจป่าไม้ขึ้นเป็นการแน่นอนแล้วด้วย จึงเป็นที่เชื่อได้ว่า
รัฐบาลจะได้ดำเนินนโยบายในเรื่องป้องกันรักษาป่าให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นกว่าเดิม แต่ทั้งนี้ก็จะ
ต้องมีพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่มีสมรรถภาพสูงเป็นจำนวนพอเพียง แก่การที่จะตรวจตราและ
ดำเนินการป้องกันปราบปรามผู้กระทำผิดพระราชบัญญัติป่าไม้และจะต้องมีการปรับปรุงการ
บริหารงานของกรมป่าไม้ให้เป็นที่รัดกุมและรวดเร็ว ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อ ๓ แล้วด้วย
มิฉะนั้นกฎ หมายฉบับใหม่นี้ก็จะเป็นผลอยู่แต่เพียงในกระดาษเท่านั้น ในเรื่องการป้องกัน
รักษาป่านี้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายไว้ว่าจะแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ โดยเพิ่มโทษผู้ละเมิด
ให้หนักกว่าเดิม แก้ไขพระราชบัญญัติป่าสงวน เพื่อห้ามบุกรุกที่ดินของรัฐ และให้กรมป่าไม้
ป้องกันการบุกรุกและ การจับจองที่ดิน โดย พลการ และโดยความร่วมมือจากกระทรวง
มหาดไทย . ส่งให้กรมมหาดไทยและกรมตำรวจกวดขันในการจับจองที่ดินและการตัดฟันไม้

นอกจากนี้ยังได้กำหนดไว้ด้วยว่าในการที่จะป้องกันป่าต้นน้ำลำธารและป่าอื่น ๆ ซึ่ง สมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า มิให้ถูกทำลายต่อไปนั้น จะต้องดำเนินการดังนี้ คือ—

๑. ชักชวนชาวเขาให้ตั้งหลักฐานทำมาหากินเป็นที่เป็นที่ทาง ช่วยเหลือส่งเสริมให้ ทำการเพาะปลูกเพื่อให้มีรายได้เป็นประจำ และไม่ยอมให้ย้ายไปอยู่ที่อื่น

๒. ที่ดินที่จะจัดแบ่งให้ชาวเขาทำมาหากินนั้น ต้องไม่เป็นที่ดินต้นน้ำลำธาร หรือที่ดินในบริเวณป่าใหญ่ที่สมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า

ข้อ ๗. การสำรวจจองน้ป่าไม้

การสำรวจจองน้ป่าไม้หรือ Forest Inventory มีความจำเป็นยิ่งต่อการกำหนด นโยบายการป่าไม้ การจำแนกที่ดิน การสงวนป่า การจัดการป่า ตลอดจนการป้องกัน บำรุงรักษา ปลูกสร้างป่าไม้ และการบริหารงานป่าไม้ ในระยะที่แล้ว ๆ มารัฐบาลจึงได้มี นโยบายที่จะได้มีการสำรวจจองน้ป่าไม้ขึ้นทั่วประเทศไทย โดยได้จัดขอผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง น้มาจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ส่งข้าราชการกรมป่าไม้ไปศึกษาแล้ว ทุนในต่างประเทศ รวมทั้งกำหนดงบประมาณไว้ให้กรมป่าไม้ดำเนินการสำรวจจองน้ ป่าไม้ไว้ด้วย

การสำรวจจองน้ป่าไม้เท่าที่ได้จัดทำมาแล้วปรากฏว่าได้จัดทำสำเร็จไปแล้วเฉพาะ ในป่าไม้สัก ในจังหวัดภาคเหนือบางจังหวัดและป่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด แต่ในป่าภาคอื่น ๆ คงทำได้เพียงเล็กน้อย ๆ น้อย ๆ หากรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้การดำเนินการในเรื่องนี้ได้ผลโดยรวดเร็ว ก็จำเป็นที่จะต้องเพิ่มงบประมาณและเจ้าหน้าที่ให้เป็นการ เพียงพอต่อไป

ข้อ ๘. การจัดวางโครงการป่า

การจัดวางโครงการป่าในประเทศไทย แม้จะได้เริ่มมาพร้อม ๆ กับการจัดตั้งกรม ป่าไม้ กันนับว่ายังอยู่ในฐานะที่ไม่น่าพอใจนัก เพราะจนกระทั่งปัจจุบันนี้ โครงการที่ใช้ อยู่ทั้งในป่าไม้สักและไม้กระยาเลย เกือบทั้งหมดเป็นแบบโครงการชั่วคราวทั้งสิ้น แต่กรม ป่าไม้เองก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดวางโครงการป่าให้เป็น การ ถาวร และถูกต้องได้ เพราะ ขาดแผนที่ที่ถูกต้อง ขาดผลการสำรวจจองน้ป่าไม้ ขาดความรู้ในจำนวนวนวัฒนวิทยา เกี่ยวกับป่าไม้และพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ รวมทั้งขาดความแน่นอนในการที่จะสงวนป่าในหน่วย

โครงการหนึ่ง ๆ ไว้ให้เป็นการถวรถลอดไปด้วย โดยเหตุทั้งกล่าวแม้รัฐบาลจะได้มีนโยบายในการที่จะจัดให้ป่าทุกป่าได้มีโครงการในการจัดการ (Management Plan) ก็ตาม โดยได้กำหนดงบประมาณและเจ้าหน้าที่ให้ในการดำเนินการเรื่องนั้นตามสมควร แต่รัฐบาลก็จะต้องมีนโยบายเร่งรัดให้มีการดำเนินการ ในเรื่องการทำแผนที่ป่า การสำรวจแจงนับป่าไม้ การสงวนป่าและการค้นคว้าทดลองทางวนวัฒนวิทยด้วย จึงจะทำให้กรมป่าไม้สามารถดำเนินการ จัดวาง โครงการป่า ทุกแห่งได้ โดย เรียบร้อย สมบูรณ์ ให้เข้าหลัก sustained yield ได้ต่อไป อนึ่ง แผนนโยบายในการจัดวางโครงการ ในสมัยปัจจุบันมิได้ถือว่าจะต้องมุ่งวางโครงการป่าเพื่อวัตถุประสงค์ ในการผลิต ไม้ หรือของป่า ออก มาแต่ อย่างเดียว แต่จะต้องดำเนินการวางโครงการให้เกิดประโยชน์ทางอื่นด้วย เช่นในเรื่องน้ำ สัตว์ป่า การพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน และการเลี้ยงสัตว์เป็นต้น ฉะนั้นการวางโครงการป่าไม้ ในเวลาต่อไป ก็จะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์อื่น ๆ ทั้งกล่าวแล้วด้วย

ข้อ ๙. การทำไม้และเก็บหาของป่า

ในระยะต้น ๆ ปรากฏว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะให้เอกชนได้เป็นผู้ทำไม้และเก็บหาของป่า โดยการรับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐบาลแต่ฝ่ายเดียว ส่วนรัฐบาลไม่มีนโยบายในการเข้าไปทำไม้และประกอบการอุตสาหกรรมป่าไม้แต่ประการใด นอกเหนือจากการศึกษาและทดลอง แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อได้จัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้น แผนนโยบายของรัฐบาลก็ค่อยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่จะให้รัฐบาลเข้าไปดำเนินการทำไม้และประกอบการอุตสาหกรรมป่าไม้มากขึ้น เช่นในขณะนี้รัฐบาลได้เข้าไปทำไม้ สักและไม้ยางอยู่แล้วทั่วประเทศ และดำเนินการทำไม้กระยาเลยอื่น ๆ อยู่บางป่า นอกจากนั้นยังมี โรงเลื่อย โรงงานประติษฐ์ประทุน้ำต่าง โรงอบไม้ โรงอาบน้ำยาไม้ และ โรงงานไม้อัด ที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลฝ่ายต่าง ๆ เช่นองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ การรถไฟแห่งประเทศไทย และบริษัทไม้อัดไทยเป็นต้น เป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลกำลังมีแผนนโยบายโน้มเอียงไป ในการที่จะให้มีการทำป่าเป็นกิจการของรัฐ (state enterprise) มากขึ้น ซึ่งไม่ตรงกับนโยบายการประกอบอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ นัก เพราะในการประกอบการอุตสาหกรรมอื่น ๆ ปรากฏว่ารัฐบาลพยายามส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการแทนที่รัฐจะเป็นผู้ดำเนินการเอง

ในเรื่องการทำไม้และของป่านี้ รัฐบาลได้ประกาศนโยบายไว้เพียงว่า สำหรับการ
ตัดพื้นที่หลักไม้สัก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ อาจลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ
๕ ต่อปี แต่การผลิตไม้อื่น ๆ จะเพิ่มขึ้นพอชดเชยกับปริมาณไม้สักที่ลดลง

ในขณะเดียวกัน สำหรับการผลิตครั้งซึ่งกรมป่าไม้ มีหน้าที่ส่งเสริมด้วยนี้ รัฐบาล
ได้กำหนดนโยบายไว้ว่า จะปรับปรุงวิธีการผลิตครั้งให้ได้ผลเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะ
๓ ปี เขตระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง ๒๕๐๖

ข้อ ๑๐. การค้าไม้และของป่า

ในการทำไม้และของป่าทั้งภายในประเทศและส่งไปยังต่างประเทศ ยังมีได้มี
กฎหมายกำหนดการจำแนกชั้นและคุณภาพ (grade and specification) รวมทั้งการเรียกชื่อ
(Nomenclature) แต่ประการใดในขณะนี้ ทำให้ผู้บริโภคภายในประเทศและผู้สั่งซื้อจากต่าง
ประเทศ ในบางกรณีไม่มีความแน่ใจว่าจะได้ไม้และของป่าตรงตามขนาด ชนิดและคุณภาพ
ที่ตนต้องการหรือไม่ แต่ขณะนี้ก็ได้กำลังมีการดำเนินการอยู่ทั้งทางกระทรวงเศรษฐกิจ
และทางคณะกรรมการป่าไม้ภาคเอเชียและแปซิฟิก (Asia and Pacific Forestry Com-
mission) ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ที่จะกำหนดมาตรฐานชั้นและ
คุณภาพและการเรียกชื่อของไม้ซุง ไม้แปรรูปอยู่ ทั้งไม้สักและไม้กระยาเลย ซึ่งเป็นการ
แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะเข้าควบคุมมาตรฐานการจำแนกชั้นและคุณภาพของ ไม้
ที่ทำการออกในประเทศไทย แต่ยังไม่เป็นการแน่นอนว่าจะควบคุมแต่เฉพาะไม้ที่ส่งไปจำหน่าย
ยังต่างประเทศเท่านั้น หรือจะควบคุมไปถึงไม้ที่ใช้สอยกันอยู่ภายในประเทศด้วย

ข้อ ๑๑. การป้องกันรักษาต้นน้ำลำธาร

เนื่องจากป่าไม้ที่อยู่บนภูเขาสูงอันเป็นต้นน้ำลำธารที่สำคัญต่างๆ ของประเทศไทย
เป็นแหล่งเก็บซับและระบายน้ำออกมาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์ในการกสิกรรม การ
เดินเรือ และการให้กำหนดผลิตไฟฟ้าจากน้ำ จึงจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องมีนโยบายเข้มแข็ง
เกี่ยวกับการป้องกันรักษาป่าเหล่านี้ รวมทั้งการปลูกสร้างป่าขึ้นใหม่ ในที่ที่ถูกแผ้วถางไป
แล้ว แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ป่าส่วนใหญ่ที่อยู่ในที่ต้นลำธาร ได้ถูกแผ้วถางเพื่อการ
ทำไร่เลื่อนลอย และถูกไฟป่าเผาผลาญอยู่ทุกปี โดยที่กรมป่าไม้ไม่สามารถป้องกันและ
ปราบปรามได้ สถานการณ์ในเรื่องนี้จึงเป็นที่น่าวิตกอย่างยิ่ง สมควรที่รัฐบาลจะได้กำหนด

งบประมาณ และเจ้าหน้าที่สำหรับใช้ในการป้องกันรักษาต้นน้ำลำธารให้เป็นการเพียงพอ รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งนิคมชาวเขาเพื่อให้อยู่เป็นที่ เป็นทาง ไม่อพยพไปแผ้วถางทำลายป่าไม้ในที่บนเขาให้หมดสิ้นไปด้วย ในการนี้เป็นที่น่ายินดีที่ทางรัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดลุ่มน้ำชั้นคณะหนึ่ง ตามมติคณะรัฐมนตรีลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๗ ตามข้อเสนอของศาสตราจารย์เทียม กนกกุล คณะบดีคณะวนศาสตร์ ประกอบด้วยปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เป็นกรรมการ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทางหลวง อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมกสิกรรม อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมอนามัย ผู้แทนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นกรรมการ และหัวหน้ากองอนุรักษ์ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน เป็นกรรมการและเลขานุการ

ในเรื่องการป้องกันต้นน้ำลำธารนี้ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๘ ปรากฏว่ารัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้อยู่มาก จึงได้กำหนดนโยบายไว้ว่า จะปรับปรุงและเร่งรัดการสงวนป่าไม้ เพื่อให้การสงวนป่าและการใช้ไม้ได้ผลถาวรเพิ่มพูนยิ่งขึ้น กับจะบำรุงและปลูกสร้างป่าไม้ โดยเฉพาะป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธาร นอกจากนี้จะได้รับเร่งดำเนินการจัดสรรที่ดิน เพื่อป้องกันราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินของตนเอง และราษฎรชาวเขาเคลื่อนที่เข้าไปทำลายป่าไม้ของชาติอยู่เรื่อย ๆ ทำให้ป่าไม้อันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ที่ดินและเป็น แหล่งเกิดของน้ำ ต้องถูกทำลายหมดไปในอัตราสูงเกินสมควร ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อการเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก

ในการป้องกันรักษาต้นน้ำลำธารนี้ พอดีสรุปได้ว่ารัฐบาลได้มีนโยบายที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้ :-

- ก) จัดการจำแนกที่ดินเพื่อเร่งรัดในการสงวนป่า
- ข) สงวนป่าที่เป็นต้นน้ำลำธาร ไว้ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร
- ค) บำรุงและปลูกสร้างป่าประเภทนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- ง) ป้องกันการทำลายป่าต้นน้ำลำธาร โดยชักชวนชาวเขาให้ตั้งหลักฐานการทำมาหากินเป็นที่ เป็นทาง โดยจัดแบ่งที่ดินให้ทำมาหากิน ซึ่งมีใช้เป็นที่ต้นน้ำลำธาร หรือที่ดินในบริเวณป่าใหญ่ที่สมบูรณ์ด้วยไม้มีค่า และไม่ยอมให้ย้ายไปอยู่ที่อื่น

อนึ่ง การจัดทำการกันคว่ำทดลองเพื่อการป้องกันรักษาต้นน้ำลำธารบางแห่งที่จัดทำอยู่โดยกรมป่าไม้ ในขณะนี้ นับว่ายังไม่สู้ได้ผลนัก เพราะขาดทั้งงบประมาณและเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการ จึงควรจะได้ขยายการดำเนินงานในเรื่องนี้ให้กว้างขวางออกไป เพื่อที่จะได้ความรู้ความชำนาญมา ประมวลรวบรวมให้ คณะกรรมการจัดการลุ่มน้ำนำไปกำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดการลุ่มน้ำต่าง ๆ ต่อไป

ข้อ ๑๒. การปลูกสร้างสวนป่า

ในการปลูกสร้างสวนป่าหรือ Forest Plantation นั้น กรมป่าไม้ได้เริ่มดำเนินการสร้างสวนสักมาแต่ พ.ศ. ๒๔๔๔ แต่ก็สามารถดำเนินการไปได้เพียงเล็กน้อย จนถึง พ.ศ. ๒๔๙๔ จึงได้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าเป็นประจำทุกปีจนกระทั่งบัดนี้ จนถึงสิ้น พ.ศ. ๒๕๐๖ ปรากฏว่าปลูกไม้สักได้เพียง ๔๒,๒๗๘ ไร่ และไม้กระยาเลยต่าง ๆ รวม ๔๒,๖๕๔ ไร่ ส่วนในประเทศใกล้เคียง เช่น พม่าและอินโดนีเซีย ปรากฏว่าได้ทำการปลูกสร้างสวนสักไปแล้วนับเป็นจำนวนประเทศหลายแสนไร่ จึงควรที่รัฐบาลจะได้ปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับการปลูกสร้างสวนป่าให้ปลูกได้มากขึ้นกว่าเดิม และให้มีโครงการในระยะยาวในการปลูก รวมทั้งการบำรุงรักษาสวนป่าที่ปลูกขึ้นแล้วนั้นด้วย มิฉะนั้นก็จะไม่ได้ผลเพราะไม้บางชนิด เช่น ไม้สัก เมื่อปลูกแล้วก็ต้องทำการบำรุงรักษาอยู่เป็นเวลาร่วม ๘๐ ปี จึงจะตัดมาใช้สอยได้

อนึ่ง ในระยะที่แล้ว ๆ มาได้มุ่งปลูกแต่เฉพาะไม้สักมากกว่าไม้ชนิดอื่น ๆ แต่ต่อไปในอนาคตความต้องการใช้ไม้ในรูปต่าง ๆ เช่น เสาเข็ม เสาโทรเลข ไทศัพท์ เสาเคเบิล สายไฟฟ้ากำลังสูง ลังใส่ของ กระดาษ โคมเทียม ไม้อัด Chipboard, Shaving Board, Particle Board, ไม้ขีดไฟ และไม้ที่ใช้ในการอุตสาหกรรมต่าง ๆ จะมีมากขึ้น ซึ่งจะหาจากป่าธรรมชาติไม่ได้เพียงพอ จึงควรที่จะได้มีการกันคว่ำหาความรู้เกี่ยวกับการปลูกพันธุ์ไม้ดังกล่าว และเริ่มดำเนินการทดลองปลูกขึ้นเสียแต่บัดนี้ รวมทั้งดำเนินการทดลองปลูกไม้สน (Pine) และไม้ยูคาลิปตัสชนิดต่าง ๆ ให้เป็นลำดับขั้นยิ่งขึ้น เพื่อใช้ในการอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำกระดาษ ซึ่งจะมีความต้องการเพิ่มพูนขึ้นทุกวัน

สำหรับการปลูกไม้สำหรับใช้ทำพื้นและถ่านนั้น เห็นควรมีนโยบายทำการปลูกสร้างแต่เพียง เพราะต่อไปการเดินรถไฟ และการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ก็คงจะเปลี่ยนไปใช้น้ำมัน

และไฟฟ้าเป็นพลังงานเป็นส่วนมาก ส่วนราษฎรตามเมืองใหญ่ ๆ ก็จำเป็นจะต้องใช้น้ำมัน และไฟฟ้าเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้มอาหารแทนถ่านและฟืน เช่นเดียวกัน ทั้งการปลูกป่า เพื่อใช้ทำฟืนและถ่านต้องลงทุนมาก แต่ได้กำไรน้อย จึงเป็นการไม่ถูกหลักการเศรษฐกิจ ที่จะปลูกป่าเพื่อนำเอาไม้มาใช้เป็นเชื้อเพลิงให้มากนัก

ในเรื่องการปลูกสร้างสวนป่านี้ ปรากฏตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๙ ว่า รัฐบาลได้แถลงเป็นนโยบายไว้ว่า

- ก) จะสร้างและบำรุงสวนสัก
- ข) จะบำรุงและปลูกสร้างป่าไม้ โดยเฉพาะป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธาร
- ค) จะกำหนดงบประมาณให้กรมป่าไม้สำหรับใช้ในการปลูกสร้างป่า ในระยะ ๖ ปี คือ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๙ ให้เป็นการเพียงพอ
- ง) จะสนับสนุนให้มีการปลูกสร้างป่า ได้ดำเนินไปโดยเต็มกำลัง เพื่อให้ได้ผลในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจหกปีข้างหน้า

ข้อ ๑๓. การบำรุงป่าธรรมชาติ

ในประเทศไทยการบำรุงป่าธรรมชาตินั้นว่าได้จัดทำไปเพียงส่วนน้อย และเท่าที่ทำกันมาแล้ว ก็ทำกันอยู่เฉพาะในป่าไม้สัก และเป็นการบำรุงโดยตัดแถววัลย์ที่ขึ้นรักรัดพันกันสักเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการตัดขยายระยะ (thinning) และการตัดบำรุง (Improvement Felling หรือ Timber Stand Improvement) เพื่อช่วยให้ต้นไม้โตสามารถเก็บโตได้โดยรวดเร็ว นั้น นับว่าเกือบไม่ได้ทำกันเลย ทั้งนี้เนื่องจากขาดงบประมาณเจ้าหน้าที่ และเป็นเพราะป่าต่าง ๆ ยังมิได้ประกาศสงวนไว้ให้เป็นการถาวร ทั้งไม่มีเจ้าหน้าที่ที่จะดูแลรักษาเพียงพอ ดังปรากฏว่าในท้องที่หลายแห่ง ป่าที่ได้ทำการบำรุงไปแล้ว ก็ถูกร้างรกร้างถูกลอบเข้ามาถางไร่และลักตัดไม้ที่บำรุงไว้นั้นไปภายหลังทำให้เสียเงินและเวลาที่ใช้ ไปในการบำรุงโดยเปล่าประโยชน์

เนื่องจากป่าไม้ในประเทศไทยมีอยู่หลายแห่งที่มีพันธุ์ ไม้ชนิดดี เช่นไม้สักขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากและขึ้นเบียดเสียดเบียดคอกัน ทั้งบางต้นก็มีลักษณะไม่งดงาม เป็นโรคหรือถูกแมลงทำอันตราย ทั้งไว้ก็จะเป็นแหล่งแพร่เชื้อต่อไป จึงควรจะได้กำหนดนโยบายให้มีการบำรุงป่าธรรมชาติให้เป็นไปตามหลักวิชา ในป่าทุก ๆ แห่งที่มีการทำไม้ผ่านพ้นไปแล้ว

และบ้านนี้ ๆ มีกำลังเจ้าหน้าที่ที่จะดูแลรักษาเพียงพอ ในการดำเนินการดังกล่าว ถ้าจัดการให้ถูกต้องแล้วก็อาจได้ผลคุ้มทุน เพราะอาจขายไม้ที่ตัดลงในการบำรุงป่าได้คุ้มกับทุนที่ต้องลงไป ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็นการช่วยไม้ที่งอมที่เหลือไว้ให้สามารถเจริญเติบโตต่อไปได้โดยรวดเร็ว ทั้งนี้ต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่สำเร็จการศึกษาในวิชาวนศาสตร์มาแล้วทั้งสิ้นเป็นผู้ดำเนินงานจึงจะได้ผล

ในเรื่องการบำรุงป่า ปรากฏว่าได้มีการกำหนดนโยบายไว้ว่า

ก) จะสงวนและบำรุงป่า เพื่อให้มีป่าไม้ที่สมบูรณ์ ในเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๕๐ แห่งเนื้อที่ประเทศไทย

ข) จะบำรุงและปลูกสร้างป่าไม้ โดยเฉพาะป่าบริเวณต้นน้ำลำธาร

ค) ในทศวรรษหน้า (๒๕๐๔-๒๕๑๔) จะกำหนดงบประมาณให้กรมป่าไม้สำหรับ บำรุงรักษาป่า คุ้มครองสงวนป่า และปลูกป่าเป็นจำนวนที่พอเพียงแก่การปรับปรุงการดำเนินงานให้ ได้ผลตามความมุ่งหมาย

ข้อ ๑๔. การวิจัย (Research)

การวิจัยการป่าไม้ในประเทศไทยทั้งในด้านการวิจัยทางวนวัฒนวิทยา (Silviculture Research) และด้านการวิจัยผลิตผลของป่า (Forest Products Research) นับว่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำหลังที่สุดในประเทศภาคเอเชียอาคเนย์ด้วยกัน แต่ในระยะนี้ก็ได้เริ่มฟื้นตัวขึ้นมาบ้าง โดยที่ได้รับงบประมาณของรัฐบาลและความช่วยเหลือจากต่างประเทศและองค์การสหประชาชาติ มาดำเนินการจัดตั้งทดลองในการวิจัยผลิตผลของป่า รวมทั้งจัดตั้งสถานีวิจัยเพื่อทำการวิจัยทางวนวัฒนวิทยาอยู่บ้างแต่ก็เป็นจำนวนน้อย จึงควรจะได้มีการปรับปรุงนโยบายในด้านการวิจัยป่าไม้ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพราะถ้าไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับป่าไม้ ก็ไม่สามารถจะกำหนดวิธีการจัดการป่าไม้และการปลูกบำรุงบ่งกันรักษาป่าให้เป็นผลได้ ในขณะเดียวกันหากขาดการวิจัยทางด้าน Watershed Management ก็ไม่สามารถจะกำหนดวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ ดิน และน้ำ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนที่คงอาศัยใช้น้ำในการกสิกรรม การคมนาคม การอุตสาหกรรม และการพลังไฟฟ้าในลุ่มน้ำนั้น ๆ ได้ ส่วนการวิจัยในเรื่องผลิตผลของป่าก็เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งที่จะต้องจัดทำเช่นเดียวกัน เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ และมีความต้องการใช้สอยไม้และผลิตผลของป่าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศมาก จึงควรจะได้มีการวิจัยในด้านนี้เพื่อให้สามารถ

นำเอาไม้และของป่าที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ยิ่งแก่ประเทศชาติและประชาชน และเพื่อให้การใช้ไม้เป็นไปโดยประหยัดและถูกต้อง ทั้งเพื่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้ไม้ และของป่าเป็นวัตถุดิบขึ้นภายในประเทศ อันจะเป็นการช่วยเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างมาก

การวิจัยในด้านการป่าไม้นั้น จำเป็นจะต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีพื้นความรู้สูง ซึ่งกรมป่าไม้ยังขาดแคลนอยู่ จึงจำเป็นจะต้องให้มีการส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกฝนอบรมและศึกษาในชั้นสูงต่อไปในต่างประเทศมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งการดำเนินงานก็ควรจะได้มีการประสานกันอย่างใกล้ชิดกับคณะวนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้มากขึ้นด้วย.

ในขณะนี้ แม้การวิจัยด้านป่าไม้จะมีความสำคัญต่อการเศรษฐกิจของประเทศและต่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนเป็นอย่างมากก็ตาม เข้าใจว่ารัฐบาลอาจยังไม่สู้จะเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ได้ ก็จะเห็นได้จากงบประมาณที่กำหนดไว้ให้ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นไป เหตุการณ์ทางด้านนี้อาจจะดีขึ้นก็ได้ เนื่องจากรัฐบาลได้แถลงนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๙) ว่าจะสนับสนุน การค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับป่าไม้ให้ดำเนินงานได้โดยเต็มกำลัง เพื่อให้การสงวนและบำรุงป่าไม้ได้ผลในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจหกปีข้างหน้า

ข้อ ๑๔. การจัดป่าให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

ในต่างประเทศบางประเทศ เช่นสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เป็นต้น ถือว่าการจัดป่าให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เป็นเรื่องที่สำคัญมากไม่น้อยไปกว่าการจัดการป่าไม้เพื่อให้ได้ผลิตผลต่าง ๆ จึงได้มีการจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้ประชาชนไว้ในรูปอุทยานแห่งชาติ (National Park) สถานที่พักผ่อนหย่อนใจในป่าสงวนของชาติ (recreational areas in national forest) อุทยานของมลรัฐ (State Park) และในรูปอื่น ๆ ส่วนสำหรับประเทศไทยได้เริ่มด้วยการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ต่อมาได้มีการจัดทำสวนรุกขชาติขึ้นที่ห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ น้ำตกมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี และถ้ำจอมพล จังหวัดราชบุรี เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้จัดทำอุทยานในป่าขึ้นอีกหลายแห่ง เช่นที่น้ำตกวังนกแอ่นหรือสกุโณทยาน จังหวัดพิษณุโลก น้ำตกไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี น้ำตกแซ จังหวัดอุบลราชธานี น้ำตกห้วยยาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เขาท่าเพชร จังหวัดสุราษฎร์ธานี น้ำตกกะช่อง จังหวัดตรัง น้ำตกทรายขาว จังหวัด

ปัตตานี และนํ้าตกบาโจ จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น ส่วนอุทยานแห่งชาตินั้นได้ดำเนินการ
อยู่ที่ป่าคอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ และป่าภูกระดึง จังหวัดเลย แต่เนื่องจากมีงบประมาณ
สำหรับใช้ในกิจการดังกล่าวสำหรับทั่วประเทศเพียงปีละราว ๒๐๐,๐๐๐ บาท จึงไม่
สามารถจะปรับปรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจดังกล่าวให้เข้าแบบมาตรฐานในต่างประเทศได้
แต่ถึงแม้ประชาชนจะไม่สู้ได้รับความสะดวกในการใช้สถานที่เหล่านี้ได้เต็มที่ก็ตาม เพราะ
ขาดถนนหนทาง ที่พัก ห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาดและถูกอนามัย ก็ปรากฏว่ามีประชาชน
ได้ไปเที่ยวเตร่และพักผ่อนหย่อนใจในสถานที่ทุกแห่งที่กรมป่าไม้ได้จัดทำขึ้นเป็นจำนวนมาก
และเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี จึงควรที่รัฐบาลจะได้มีนโยบายส่งเสริมในเรื่องจัดสถานที่พักผ่อน
หย่อนใจของประชาชนในที่ป่าไม้ให้มากยิ่งขึ้น

ใน พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้มีการดำเนินการบางอย่างที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลชุดคณะ
ปฏิวัติได้มีนโยบายที่จะจัดให้มีอุทยานแห่งชาติตามแบบอย่างในต่างประเทศขึ้น ในประเทศ
ไทย เช่นมีการประกาศสงวนที่ดินเพื่อการนี้ไว้ที่ป่าทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลกและ
เพชรบูรณ์ ป่าเขาใหญ่ จังหวัดนครนายก สระบุรี นครราชสีมาและปราจีนบุรี ป่าคอย
อินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ และป่าเทือกเขาสลอบ จังหวัดกาญจนบุรี และได้มีการจัด
ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติขึ้น แต่ยังมีได้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย นับว่าเป็นนโยบาย
ที่ถูกต้อง แต่ในขณะเดียวกัน อุทยานแห่งชาติที่ดำริจะจัดตั้งขึ้นนี้ แม้จัดทำเสร็จก็ยัง
เป็นครุฑากที่ประชาชนส่วนใหญ่ จะไปเที่ยวเตร่พักผ่อนหย่อนใจได้ เพราะเป็นที่ไกล
กันดาร การคมนาคมยังไม่สะดวก และจะต้องลงทุนรอนในการจัดบริการความสะดวกให้
แก่ประชาชนอีกเป็นจำนวนมาก จึงเห็นว่าในขณะเดียวกันที่รัฐบาลกำลังดำเนินการเรื่องการจัดทำ
อุทยานแห่งชาติอยู่นี้ ควรจะได้ใช้งบประมาณเพื่อใช้ในการปรับปรุงส่งเสริมอุทยาน
ต่าง ๆ ที่กรมป่าไม้และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองได้จัดทำไว้แล้ว ให้ประชาชนได้รับความ
สะดวกและไปพักผ่อนได้เป็นจำนวนมากไว้ด้วย เพราะประชาชนได้ไปอาศัยใช้ที่ดังกล่าว
อยู่แล้ว และการไปมากก็ค่อนข้างสะดวก ซึ่งจะให้ผลแก่ราษฎรได้โดยทันที

หนึ่งใน พ.ศ. ๒๕๐๓ ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นิมโฟร ได้จัดขอกับ
Dr. Ruhle ผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำอุทยานแห่งชาติ มาจากสหรัฐอเมริกา ประเทศสหรัฐ
อเมริกา เพื่อมาทำการสำรวจและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำอุทยานแห่งชาติในประ-
เทศไทย ปรากฏว่า Dr. Ruhle ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้หลายประการ และได้มีการเตรียม
ป่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เพื่อจัดทำเป็นอุทยานแห่งชาติต่อไป คือ:-

๑. ป้าคอยปุย — สุเทพ	จังหวัดเชียงใหม่
๒. ป้าคอยอินทนนท์	จังหวัดเชียงใหม่
๓. ป้าคอยขุนตาล	จังหวัดลำพูน — ลำปาง
๔. ป้าลานสาว	จังหวัดตาก
๕. ป้าหน้าหนาว	จังหวัดเพชรบูรณ์
๖. ป้าทุ่งแสงหลวง	จังหวัดพิษณุโลก และเพชรบูรณ์
๗. ป้าภูกระดึง	จังหวัดเลย
๘. ป้าเขาภูพาน	จังหวัดสกลนคร
๙. ป้าเขาใหญ่	จังหวัดนครราชสีมา สระบุรี นครนายก และปราจีนบุรี
๑๐. ป้าเขาสระบาป	จังหวัดจันทบุรี
๑๑. ป้าเขากิษณภูมิหรือเขาพระบาท	จังหวัดจันทบุรี
๑๒. ป้าเทือกเขาสลอบ	จังหวัดกาญจนบุรี
๑๓. ป้าเขาสามร้อยยอด	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๑๔. ป้าเขาหลวง	จังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

นอกจากนี้ทางรัฐบาลยังได้เสนอพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติต่อ สภา ร่าง รัฐธรรมนูญ เพื่อออกประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป และสภาร่างรัฐธรรมนูญก็ได้อนุมัติให้ออกใช้เป็นกฎหมายได้ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นไป

ข้อ ๑๖ การอนุรักษ์สัตว์ป่า

ในประเทศไทยก่อน พ.ศ. ๒๕๐๔ สัตว์ป่าต่างๆ นอกจากช้างป่า ยังมีได้มีการคุ้มครองรักษาโดยกฎหมายแต่ประการใด แม้จะได้มีการเรียกร้องให้มีการอนุรักษ์สัตว์ป่าทางหนังสือพิมพ์และโดยสมาคมนิยมไพร และโดยที่กรมป่าไม้ได้ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและรักษาสัตว์ป่าเสนอขึ้นไปยังรัฐบาลชุดต่างๆ หลายฉบับแล้วก็ตาม แต่ในสมัยรัฐบาลชุดปฏิบัติได้มีการดำเนินการในเรื่องนี้ขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและในที่สุดท้ายก็ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติสงวนคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓ ขึ้นในปลายเดือนธันวาคม ๒๕๐๓ และให้พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับได้ตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๐๔ เป็นต้นไป จึงนับ

ได้ว่าขณะนี้รัฐบาลมีนโยบายในการที่จะอนุรักษ์สัตว์ป่าเป็นอย่างดี ดังเช่นที่ปฏิบัติกันอยู่ในต่างประเทศ

ข้อ ๑๗. การศึกษาอบรมพนักงาน

ในขณะนี้กรมป่าไม้ได้ข้าราชการที่สำเร็จการศึกษาในวิชาวนศาสตร์ที่จะมาใช้ในการบริหารงานป่าไม้จาก ๒ แหล่งด้วยกัน คือ ข้าราชการที่จะมาเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารและฝ่ายวิชาการต่าง ๆ ในเวลาต่อไป ได้จากวิทยาลัยวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีหลักสูตรการศึกษาถึงขั้นปริญญา และต้องใช้เวลาในการศึกษา ๕ ปี ส่วนข้าราชการชั้นผู้น้อยได้จากโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ ซึ่งมีหลักสูตรการศึกษา ๒ ปี แต่ในขณะนี้ยังนับว่ากรมป่าไม้ได้มีข้าราชการที่ผ่านการศึกษอบรมในวิชาวนศาสตร์มาแล้ว เป็น จำนวน ไม่ มาก คือ ในจำนวนข้าราชการและลูกจ้างทั้งหมดที่มีอยู่ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ๓,๓๖๒ คนนั้น มีผู้ที่ได้ผ่านการศึกษอบรมในวิชาวนศาสตร์มาแล้วทั้งสิ้นทั้งทางวิทยาลัยวนศาสตร์และโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่เพียง ๗๓๖ คน หรือประมาณราว ๒๒ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น จึงจำเป็นต้องมีนโยบายเร่งรัดให้ข้าราชการในกรมป่าไม้ส่วนใหญ่ นอกจากผู้ที่ทำหน้าที่สารบรรณและการเงิน การบัญชี ได้เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาในวิชาวนศาสตร์มาแล้วทั้งสิ้น

สำหรับนโยบายในเรื่องนี้ของรัฐบาลในเวลาที่แล้ว ๆ มา ในการที่ได้จัดให้มีการศึกษาวิชาวนศาสตร์ทั้งทางชั้นมหาวิทยาลัยและชั้นโรงเรียนป่าไม้ นั้น นับว่าเป็น การ ถูกต้อง และตรงกับที่ปฏิบัติอยู่ในต่างประเทศแล้ว แต่ก็ควรเร่งรัดให้สถานศึกษาทั้ง ๒ แห่งนี้สามารถผลิตนักศึกษาและนิสิตได้ปริมาณเพิ่มขึ้น เพื่อให้กรมป่าไม้ได้มีข้าราชการที่มีความรู้ในวิชาวนศาสตร์มาเข้ารับบริหารงานได้มีจำนวนมากขึ้น และเพื่อการขยายงานของกรมป่าไม้เองด้วย ในเรื่องการศึกษาวิชาวนศาสตร์นี้มีข้อที่ควรแก้ไข คือ :—

๑) รัฐบาลควรกำหนดโครงการขยายงานของกรมป่าไม้ไว้ให้มีระยะยาว และกำหนดให้นานพอประมาณว่า ปีใดจะอนุมัติให้กรมป่าไม้รับนิสิตจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และนักศึกษาจากโรงเรียนป่าไม้เท่าใด เพราะการผลิตนิสิตและนักศึกษาจะต้องใช้เวลาล่วงหน้าพอสมควร เช่นจะต้องใช้เวลา ๕ ปี จึงจะผลิตนิสิตชั้นปริญญาทางวนศาสตร์ออกมาได้ หากทางมหาวิทยาลัยทราบล่วงหน้าถึงความต้องการนิสิตของกรมป่าไม้แล้ว ก็จะสามารถทำการรับสมัครผู้ประสงค์จะเข้าเรียนวิชาวนศาสตร์ได้ล่วงหน้าเพียงพอ ทั้งจะได้

จัดเตรียมการของงบประมาณค่าใช้จ่าย จัดหาอาจารย์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการสอนและการฝึกไว้ให้พร้อมพร้อมล่วงหน้าไว้ด้วย

๒) ในขณะนั้นมหาวิทยาลัยมีอาจารย์ที่มีความรู้ แต่ขาดความชำนาญในการปฏิบัติราชการของกรมป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ จึงเพื่อให้ได้อาจารย์ผู้สอนที่มีความชำนาญในด้านการปฏิบัติราชการป่าไม้มาใช้ในการสอนด้วย จึงควรให้ได้มีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนให้ข้าราชการกรมป่าไม้ที่มีคุณวุฒิและความชำนาญพอมาเป็นอาจารย์ในคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยให้อาจารย์ที่ยังไม่มีความชำนาญของคณะวนศาสตร์ไปปฏิบัติราชการที่กรมป่าไม้แทนชั่วคราวหนึ่ง

๓) ในเวลาต่อไป ควรปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ ให้มีผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนั้น เฉพาะผู้ที่ได้คะแนนดีและคุณวุฒิเพียงพอ สามารถมาศึกษาต่อในคณะวนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพื่อทำปริญญาได้ จะเป็นการช่วยให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยของกรมป่าไม้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนป่าไม้ได้มีการก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ส่วนสำหรับข้าราชการของกรมป่าไม้ที่รับราชการอยู่แล้วนั้น ควรจะได้มีนโยบายให้ไปศึกษาต่อหรือฝึกหัดอบรมงานด้านวิชาการต่าง ๆ ในต่างประเทศตามจำนวนที่สมควรเป็นประจำทุกปี เพราะวิชาการป่าไม้ในขณะนี้ในต่างประเทศได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นที่จะต้องได้ข้าราชการที่มีความรู้ทันสมัยมาบริหารงานป่าไม้ กิจกรรมในทางนี้จึงจะเจริญทัดเทียมกับผู้อื่นเขาได้

สำหรับภายในประเทศก็ควรจะได้จัดให้มีการอบรมข้าราชการชั้นต่าง ๆ แบบ inservice-training ในหลักการบริหารและวิทยาการใหม่ ๆ เป็นประจำ เพื่อให้ข้าราชการกรมป่าไม้ได้มีความรู้ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจจัดทำร่วมกับคณะวนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ได้ในการอบรมบางวิชา

ข้อ ๑๔. การประชาสัมพันธ์

ในประเทศต่าง ๆ การดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงกิจการป่าไม้ต่าง ๆ นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะในการบริหารงานป่าไม้หากประชาชนทั่วไปไม่มีความเข้าใจและไม่ให้การสนับสนุนแล้ว การดำเนินกิจการบางอย่างก็อาจประสบผลล้มเหลว เช่นในการป้องกันรักษาป่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ผลิตภัณฑ์จากป่าให้เป็นประโยชน์มากขึ้นและให้เป็นไปในทางประหยัดเป็นต้น ฉะนั้นจึงควรปรับปรุง

นโยบายในเรื่องนี้ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เท่าที่กรมป่าไม้ได้เผยแพร่กิจการป่าไม้ไปแล้ว โดยการแสดงปาฐกถา การแสดงทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ และการทำภาพยนตร์ รวมทั้งการออกร้านแสดงคามงานมหกรรมใหญ่ ๆ นั้นก็นับว่าได้ผลบ้าง แต่ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก จึงควรจะได้จัดให้มีการแสดงดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมให้ข้าราชการกรมป่าไม้ได้สามารถเผยแพร่ความรู้ในด้านการป่าไม้ทางหนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น และให้เป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้นด้วย

สำหรับการฝึกอบรมเยาวชนให้มีความรู้เกี่ยวกับการป่าไม้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ก็ควรจัดให้มีการสอนวิชาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะในเรื่องป่าไม้ ดิน น้ำ และสัตว์ป่า ในโรงเรียนทั้งประถมและมัธยม และตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และควรจัดให้ยุวสถิรในด้านการป่าไม้ขึ้นด้วยในท้องที่ที่มีป่าไม้มาก

สำหรับประชาชนทั่วไปนั้น ควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสมาคมการป่าไม้ทำนอง American Forestry Association ของสหรัฐอเมริกาขึ้น เพื่อเผยแพร่กิจการป่าไม้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติออกไปให้แพร่หลายในหมู่ราษฎร และเพื่อให้เป็นเสียงสนับสนุนรัฐบาลในการดำเนินนโยบายการป่าไม้เรื่องต่าง ๆ ทั้งนี้หากจัดทำได้ทุกจังหวัดและอำเภอ ในท้องที่ที่มีป่าไม้ ก็จะเป็นผลดีแก่การดำเนินกิจการป่าไม้เป็นอย่างยิ่ง

ส่วนสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในวิชาวนศาสตร์ ก็ควรรวมกันจัดตั้งขึ้นเป็นสมาคมวนกรแห่งประเทศไทยทำนองเดียวกับ Society of American Foresters ของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้เพื่อที่จะได้สามารถเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการ ป่าไม้ออกไปให้ได้แพร่หลายยิ่งขึ้น และเพื่อควบคุมสมาชิกให้รักษาศักดิ์ศรีและให้อยู่ในระเบียบวินัยอันดีของนักวิชาการป่าไม้ได้ตลอดไป จะเป็นการเชิดชูให้ผู้มีวิชาชีพในทางป่าไม้ ได้เป็นที่รู้จักและเคารพนับถือของประชาชนทั่วไปอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อ ๑๙. นโยบายตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๒

พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๙

นโยบายการป่าไม้ตามที่กล่าวมาแล้วเป็นนโยบายตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๖ ต่อมาเมื่อได้มีการประกาศแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๙ ก็ได้มีการกล่าวถึงการดำเนินการป่าไม้ไว้หลายตอน และที่เห็นว่าเป็นนโยบายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่สำคัญ ๆ นั้นมีดังต่อไปนี้ :-

ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย

วลว วลว วลว

๘. การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ของประเทศและการเพิ่มของประชากรอยู่มากเท่าที่เป็นมาแล้ว ได้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหมดเปลืองในอัตราที่สูงเกินกว่าการสงวนไว้ การสำรวจทรัพยากรบางอย่างที่จะใช้เป็นหลักในการสงวนได้ดำเนินไปอย่างล่าช้าไม่ทันการ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญคือ ป่าไม้ และแร่ได้สิ้นเปลืองอย่างรวดเร็ว ผลของการสำรวจป่าไม้ปรากฏว่า มีน้อยกว่าที่คาดไว้มาก การชักลากไม้ออกจากป่าจึงมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเป็นลำดับ ปริมาณไม้สักที่ผลิตได้มีแต่จะลดลง ในกาลข้างหน้าไม้สักซึ่งเคยเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญอย่างหนึ่งจะมีความสำคัญน้อยลง แหล่งแร่ที่สมบูรณ์จะค่อย ๆ หมดไป การสำรวจแร่อื่น ๆ ได้ดำเนินการและพบแหล่งแร่หลายแห่ง แต่ก็ยังไม่อยู่ในขั้นที่จะดำเนินการผลิตอย่างกว้างขวางเว้นแต่ยิบซัมและลิกไนท์ การสิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างโดยรวดเร็วนั้นอาจจะกระทบกระเทือนการผลิตบางประเภท แต่ก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำลายป่าไม้ที่พึงควรสงวนและคุ้มครองจะเป็นอันตรายแก่อนาคตด้านการเกษตรของประเทศอย่างมหันต์ เพราะจะเป็นเหตุให้ปริมาณน้ำและความอุดมสมบูรณ์ของดินลดน้อยลง

วลว วลว วลว

๑๓. ในระยะ ๑๐ ถึง ๒๐ ปีข้างหน้า ป่าไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติจะค่อย ๆ หมดไป ถ้าไม่จัดการสงวนและบำรุงป่าไม้เหล่านั้นให้อยู่ในสภาพที่ดี ในที่สุดประเทศจะขาดแคลนไม้ซึ่งเป็นผลิตผลสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ ทั้งนี้เป็นด้วยมีการตัดฟันชักลากไม้ออกเป็นจำนวนเกินกว่ากำลังของป่า ซึ่งอาศัยการบำรุงตามธรรมชาติเป็นสำคัญ อาศัยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นต้องสงวนป่าที่อยู่ต้นน้ำลำธาร ส่วนป่าที่อนุญาตให้ทำไม้นั้นต้องรักษาไม้เชื้อให้พอเพียง เพื่อให้ต้นไม้เล็ก ๆ เจริญเติบโตตามธรรมชาติ การจัดป่าไม้ให้เป็นป่าสงวนจะต้องกำหนดจุดหมายให้แน่นอนโดยที่ในระยะหลังนี้ ป่าได้ถูกทำลายมาก จึงเป็นการสมควรที่จะกำหนดจุดหมายในการสงวนป่าเป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๕๐ ของเนื้อที่ทั่วประเทศ และอาจลดเหลือร้อยละ ๔๐ ในอนาคตข้างหน้าเป็นอย่างต่ำที่สุด

วลว วลว วลว

การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

๓. ที่ดินเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุดของประเทศไทย ในปัจจุบันเนื้อที่ประมาณ ๑ ใน ๔ ของเนื้อที่ทั้งหมดใช้ทำการเพาะปลูก การพัฒนางานในด้านเกษตรเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินและเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมและกิจการอื่น ๆ ในทางเศรษฐกิจผลิตผลเกษตรกรรมส่วนหนึ่งใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับป้อนอุตสาหกรรมภายในประเทศ ซึ่งกำลังจะเติบโต ส่วนปริมาณผลิตผลที่เหลือใช้นั้นส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ อันเป็น แหล่ง ที่ ได้ มา ซึ่ง เงินตราต่างประเทศ การนำที่ดินซึ่งอยู่นอกเขตป่าสงวนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางเกษตรกรรม และการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากขึ้นนั้น เป็นหลักและเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาเกษตรของประเทศไทย นอกจากผลผลิตแล้วยังจะต้องคำนึงถึงเรื่องตลาดซึ่งจะต้องศึกษาในกาตลาดข้างหน้าอีกด้วย ผลผลิตที่สำคัญของประเทศเช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง และถั่วต่าง ๆ เป็นสินค้าที่ตลาดโลกยังต้องการอยู่ พืชบางชนิดจะมีความสำคัญมากขึ้นเป็นต้นว่าพืชที่ใช้ผลิตน้ำมัน ผ้าย ผักและผลไม้ คาดว่าจะไม่มีปัญหายุ่งยากในการหาตลาด ส่วนยางพารานั้นคาดคะเนว่าราคาในอนาคตไม่สู้จะแน่นอน เนื่องจากปริมาณผลิตของยางสังเคราะห์จะมีมากขึ้น เมื่อลักษณะการเป็นเช่นนี้ประเทศไทยจะต้องหาทางกัตถอนค่าใช้จ่ายในการผลิตให้น้อยลง เพื่อให้สินค้ายางพาราแข่งขันได้ในตลาดโลก เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า ในการข้างหน้าการแข่งขันของผลิตผลการเกษตรในตลาดโลกจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาแก้ไข้ปัญหาเรื่องตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศให้บังเกิดผลดีโดยรวมมือกับประเทศที่กำลังเผชิญปัญหาเช่นเดียวกันอย่างใกล้ชิด

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

นโยบายและแนวทางการดำเนินการ

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

นโยบาย

๔. (๑) เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตและการส่งออก ปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต การเกษตรที่สำคัญและขยายประเภทการผลิตการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มรายได้ ประชาชาติส่วนรวมและรายได้ของเกษตรกร

(๒) เพื่อปรับปรุงวิธีการผลิตตามแผนใหม่ เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่และรายได้ จากการผลิต การดำเนินงานส่วนของรัฐจะต้องให้ได้ผลตกถึงมือเกษตรกรอย่างแท้จริงและ ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมมือและช่วยตนเองให้มากที่สุด

(๓) เพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นคุณค่าในการเกษตร อันได้แก่เนื้อ ที่ดิน ป่าไม้ น้ำ และอื่น ๆ เพื่อให้นำมาใช้ให้ ได้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวร โดยคำนึงถึงหลัก อนุรักษ์กรรม

(๔) เพื่อปรับปรุงระบบสังคมของเกษตรกรให้เกษตรกรมีฐานะการครองชีพ และสวัสดิการที่ยั่งยืน มีความสามัคคีขยันขันแข็งและร่วมมือกับรัฐยิ่งขึ้น

(๕) เพื่อส่งเสริมสถาบันอันเกี่ยวกับการ เกษตรอันได้แก่ ระบบ การ ครอบครอง ที่ดิน การตลาด การสหกรณ์ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร และหน่วยยุวศีกิร ระบบสินเชื่อ การเกษตรและอื่น ๆ ให้เป็นปึกแผ่นแน่นหนา

(๖) เพื่อส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้เป็นอาชีพได้รับความนิยมนในด้าน เศรษฐกิจ และสังคม และส่งเสริมการเกษตรให้เป็นอาชีพที่ให้ผลตอบแทนสูง

(๗) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับผล ตอบแทน จากการ ลง แรง ลงทุน ของตน โดยชอบธรรม ป้องกันมิให้เกษตรกรเสียเปรียบในเรื่องการตลาด การเช่าที่ดินและการ กู้เงินเอกชน

(๘) เพื่อขยายปริมาณงานและเพิ่มประสิทธิภาพของส่วน ราชการ และ รัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ให้บริการแก่เกษตรกรให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้น

วลว วลว วลว

๕. เพื่อให้นโยบาย ๘ ประการได้บรรลุถึงความสำเร็จ ควรดำเนินการโดยอาศัยแนวทางต่อไปนี้

(๑) เร่งสร้างรากฐานเพื่อพัฒนาการเกษตร ได้แก่การชลประทาน พลังงาน การขนส่งและคมนาคม สำหรับการชลประทานได้แก่การสร้างเขื่อนเก็บน้ำขนาดใหญ่ขึ้นใน ภาคเหนือ คือ เขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก และเขื่อนท่าปลาที่จังหวัดอุตรดิตถ์ เขื่อนระบายน้ำ

ที่แม่น้ำแม่กลอง จังหวัดกาญจนบุรี และเขื่อนอื่น ๆ ตลอดจนอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาทรัพยากรทางน้ำจะให้ผลประโยชน์ในด้านพลังงานไฟฟ้าและด้านอื่น ๆ ด้วย ส่วนการสร้างทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และชนบท ก็จะทำให้ประโยชน์ต่อการเกษตรเป็นอันมาก

(๒) ปรับปรุงและขยายการกั้นกัวทลของการเกษตรให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดำเนินการจัดตั้งสถานีเกษตรกลางในส่วนภูมิภาค โดยรวมกิจการต่าง ๆ ของการเกษตรเข้าไว้ด้วยกัน โดยเริ่มจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางก่อน ปรับปรุงสถานีต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้ปฏิบัติการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และจัดตั้งสถานีใหม่ขึ้นเฉพาะในกรณีที่เหมาะสมและจำเป็น จัดตั้งสถาบันวิจัยต่าง ๆ เช่น สถาบันโรคข้าว อนามัยสัตว์ ทดลองความอุดมสมบูรณ์ของดิน ก้นกัวเรื่องยาง ประมงน้ำจืดและทะเล และอื่น ๆ การวิจัยส่วนใหญ่จะมุ่งไปในการทดลองพืชและสัตว์พันธุ์ดี การปราบโรคศัตรูพืชและสัตว์ การทดลองดินและปุ๋ย และการใช้น้ำที่ถูกต้องเหมาะสม

วลว วลว วลว

(๖) ในด้านการป่าไม้ ให้ดำเนินการรักษาป่าต้นน้ำลำธารและป่าสงวนคุ้มครองอย่างเข้มแข็ง ทำการปราบปรามผู้ทำผิดกฎหมายป่าไม้ โดยจัดตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าและสายตรวจเพิ่มขึ้น บำรุงและปลูกสวนป่าในเขตที่เหมาะสม จัดตั้งและบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ วนอุทยานและแหล่งสงวนพันธุ์ สัตว์ป่า ก้นกัวที่ทดลองผลิตถ่านจากไม้ และการใช้ ไม้ให้เป็นประโยชน์ ในเขตป่าต้นน้ำลำธารที่ถูกทำลายให้หาวิธีแก้ไขและปลูกป่าทดแทนโดยวิธีประหยัด

วลว วลว วลว

(๘) ปรับปรุงระบบการครอบครองที่ดิน เพื่อให้เนื้อที่ครอบครองต่อครอบครองเกษตรกรมีขนาดอย่างน้อยเท่ากับในขั้นปัจจุบัน และให้เกษตรกรได้มีที่ดินเป็นของตนเอง ระเบียบการทำให้ที่ดินว่างเปล่า ดำเนินการจัดสรรและบำรุงที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์ มีกรอบกรมเกษตรกรในวิชาการจัดไร่นาให้ได้รายได้เพิ่มขึ้น เร่งรัดการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินสำรวจเนื้อที่และความอุดมสมบูรณ์ของดินและการทำแผนที่ดินในอนาคต เห็นควรขยายเนื้อที่เพาะปลูกให้มากยิ่งขึ้น โดยให้อนุโลมตามผลของการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเพิ่มขึ้นและเข้าใจหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ

วลว วลว วลว

เป้าหมายการผลิตและการส่งออก

พ.ศ. ๒๕๐๘

ประเภท	ปริมาณการผลิต	ประมาณการส่งออก
ป่าไม้ (ลบ.ม.)		
๑. ไม้สัก	๑๐๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐
๒. ไม้ยาง	๓๐๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐
๓. ไม้อื่น ๆ	๑,๐๐๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๔. ฟืน	๑,๓๕๐,๐๐๐	—
๕. ถ่าน	๘๐๐,๐๐๐	๔๘,๐๐๐

เป้าหมายการเพิ่มผลผลิต

พ.ศ. ๒๕๐๕—๒๕๐๘

ประเภท	ปริมาณการผลิต		เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ต่อปี	อัตราส่วน (๒๕๐๕=๑๐๐)
	๒๕๐๕	๒๕๐๘		
ป่าไม้ (ลบ.ม.)				
๑. ไม้สัก	๑๐๕,๖๖๕	๑๐๐,๐๐๐	๑,๑๓๓	๙๔.๖๔
๒. ไม้ยาง	๓๑๙,๔๘๒	๓๐๐,๐๐๐	— ๓,๘๙๖	๙๓.๙๐
๓. ไม้อื่น ๆ	๘๕๗,๗๘๑	๑,๐๐๐,๐๐๐	๒๘,๔๔๔	๑๑๖.๕๘
๔. ฟืน	๑,๓๑๗,๗๒๕	๑,๓๕๐,๐๐๐	๖,๕๓๕	๑๐๒.๔๘
๕. ถ่าน	๗๖๒,๓๓๐	๘๐๐,๐๐๐	๗,๕๓๔	๑๐๔.๙๔

งบประมาณ

(ล้านบาท)

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	๒๕๐๗	๒๕๐๘	๒๕๐๙	
กรมป่าไม้	๓๕.๖๓	๓๙.๔๕	๔๒.๕๕	๑๑๗.๖๓
๑. ปราบปรามและป้องกันป่า	๖.๘๙	๗.๑๐	๗.๕๐	๒๑.๔๙
๒. ตำรวจทรัพยากรป่าไม้	๑.๔๔	๒.๐๐	๒.๒๐	๖.๐๔
๓. จัดป่าสงวนและป่าคุ้มครอง	๕.๓๑	๖.๐๕	๗.๐๐	๑๘.๓๖
๔. สวนพฤกษชาติและอุทยานแห่งชาติ	๔.๐๙	๔.๕๐	๕.๐๐	๑๓.๕๙
๕. สวนพันธุ์สัตว์ป่า	๐.๓๙	๐.๕๐	๐.๕๓	๑.๔๒
๖. บำรุงป่าธรรมชาติ	๒.๐๕	๒.๑๐	๒.๒๐	๖.๓๕
๗. ปลูกสร้างสวนป่า	๙.๗๑	๑๐.๐๐	๑๐.๕๐	๓๐.๒๑
๘. กั้นกั้วทางวนวัฒนวิทยาและ กั้นน้ำลำธาร	๑.๑๔	๑.๘๕	๒.๕๗	๕.๕๖
๙. กั้นกั้วคุณสมบัติของไม้และของ ป่า	๑.๑๖	๑.๔๐	๑.๕๐	๔.๐๖
๑๐. กั้นกั้วและส่งเสริมกรัง	๑.๔๕	๑.๕๐	๑.๕๕	๔.๕๙
๑๑. ตำรวจเยื่อไม้ทำกระดาษ	๑.๖๐	๒.๐๐	๒.๐๐	๕.๖๐

เงินช่วยเหลือต่างประเทศ

(ล้านบาท)

โครงการ	๒๕๐๗	๒๕๐๘	๒๕๐๙	รวม
ก. สหรัฐอเมริกา	๑๗.๐	๑๓.๐	๑๑.๕	๔๑.๐
๑. ส่งเสริมและเผยแพร่				
๒. เสริมรัฐกิจการเกษตร				
๓. การวิจัยและสถานีกลางขอนแก่น				
๔. การพัฒนาดินและน้ำ				
๕. การสำรวจโครงการชลประทานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				
ข. กองทุนพิเศษสหประชาชาติ	๖.๔	๑๑.๓	๑๓.๙	๓๑.๖
๑. ฟาร์มสาธิตห้วยสีทน				
๒. สำรวจเขื่อนไม้ทำกระดาด				
๓. กันคว่ำทกลองยาง				
๔. สำรวจความอุดมสมบูรณ์ของดิน				
๕. สถาบันวิจัยโรคข้าว				
ค. สหประชาชาติ (เอฟเอโอ)	๔.๓	๕.๒	๕.๕	๑๔.๙
๑. สำรวจดิน				
๒. การประมงน้ำจืดและค่อเรือประมง				
๓. สถิติเกษตร				
๔. การบำรุงต้นน้ำลำธาร				
๕. การจัดการไร่นา				
๖. การปราบโรคและศัตรูพืช				
๗. การเกษตรชลประทาน				

เงินช่วยเหลือต่างประเทศ (ต่อ)

(ล้านบาท)

โครงการ	๒๕๐๗	๒๕๐๘	๒๕๐๙	รวม
ฉ. แผนโคลอมโบ	๘.๐	๘.๐	๑๑.๐	๒๘.๐
๑. ตำรวจกิน (ออสเตรเลีย)				
๒. พัฒนาการเกษตรลุ่มน้ำเจ้าพระยา (ออสเตรเลีย)				
๓. ศูนย์เพิ่มผลผลิตการเกษตร(อังกฤษ)				
๔. ส่งเสริมฝ้าย (อังกฤษ)				
๕. ตำรวจหอยมุกทะเล (ญี่ปุ่น)				
๖. สถาบันการประมงน้ำจืด (แคนาดา)				
อื่น ๆ				
ง. แหล่งอื่น ๆ	๘.๐	๘.๐	๑๑.๐	๒๘.๐
๑. ส่งเสริมฝ้ายเขตชลประทาน (ฝรั่งเศส)				
๒. วิศวกรรมกรรมการเกษตร (เยอรมนี)				
๓. ส่งเสริมการประมงทะเล (เยอรมนี)				
๔. ศูนย์โคนมเชียงใหม่ (เยอรมนี)				
๕. ห้องทดลองผลิตภัณฑ์ป่าไม้ (เยอรมนี)				
๖. บำรุงป่าภาคเหนือ (เยอรมนี)				
๗. การใช้น้ำชลประทาน (อิสราเอล)				
๘. การพัฒนาสหกรณ์ (อิสราเอล, ไต้หวัน)				
๙. ห้องทดลองโรคปากและเท้าเปื่อย (ฝรั่งเศส) อื่น ๆ				
รวมเงินช่วยเหลือต่างประเทศ	๔๓.๗	๔๗.๕	๕๒.๓	๑๔๓.๕

๗., ๖๗ ๓๓. แผนพัฒนากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายการป่าไม้ไว้ว่าจะสงวนเนื้อที่ไว้เป็นป่าไม้ประมาณครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ประเทศทั้งหมดหรือประมาณ ๑๖๐ ล้านไร่ เนื้อที่ที่จะสงวนไว้เป็นป่าไม้คั่นน้ำลำธารประมาณ ๖๐ ล้านไร่ นอกนั้นเป็นเนื้อที่ป่าดงดิบและป่าไม้มีค่า ต่อไปเมื่อจำนวนประชากรได้ทวีขึ้นมากแล้วก็อาจจะต้องลดเนื้อที่ป่าดงในเขตที่ไม่ใช่คั่นน้ำลำธารและป่าไม้ที่มีค่าสูง

๖๗ ๖๗ ๖๗

๓๔. โครงการของกรมป่าไม้สามารถแยกเป็นสาขาใหญ่ ๆ ได้ ๓ สาขา คือ การป้องกันรักษาป่า การบำรุงป่า และการค้นคว้าวิจัยเรื่องป่าไม้และผลิตภัณฑ์จากป่า ในด้านการป้องกันรักษาป่าใน ระยะ ๓ ปีแรก ได้จัดตั้งหน่วยรักษาป่าและกองตำรวจป่าไม้ขึ้น กับได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ ทำให้การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าได้ลดลงไปมาก ในระยะ ๓ ปีหลังจะตั้งหน่วยและสายตรวจเพิ่มขึ้นให้พอกับความจำเป็นและจะเร่งรัดการรังวัดและวางเขตป่าคุ้มครองและป่าสงวน เพื่อให้ตรงกับโครงการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ในด้านการบำรุงป่าจะเร่งรัดการปลูกสวนป่าในเขตคั่นน้ำลำธาร โดยหวังประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์ที่ดินและน้ำมากกว่าผลประโยชน์จากไม้ปลูก โดยจะเริ่มในบริเวณคั่นน้ำแม่บึงก่อน นอกจากการบำรุงป่าธรรมชาติและปลูกสวนป่าแล้ว กรมป่าไม้ได้จัดตั้งอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานขึ้น ในระยะ ๓ ปีแรกได้จัดตั้งอุทยานแห่งชาติที่เขาสลับ เขาใหญ่และทุ่งแสลงหลวง ในระยะ ๓ ปีหลัง จะตั้งเพิ่มขึ้นที่ลานสาง จังหวัดตาก และขุนกาล จังหวัดลำพูน กับจะให้ความสนใจในการสงวนพันธุ์สัตว์ป่าให้มากขึ้น โดยตั้งเขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่าเป็นแห่งๆ ไป ในด้านการค้นคว้าวิจัยได้จัดตั้งห้องทดลองผลิตภัณฑ์จากไม้เสร็จแล้ว และกำลังขยายโดยอาศัยการช่วยเหลือจากเยอรมนี กับจะได้ทำการสำรวจเรื่องไม้อ่อน เพื่อทำเป็นเยื่อไม้ทำกระดาษด้วย

๓๕. แนวทางพัฒนาอีกประการหนึ่งที่ควรพิจารณาได้แก่การส่งเสริมของรัฐให้เอกชนปลูกป่าในรูปป่าโครงการสัมปทาน โดยเริ่มจากการปลูกไม้เนื้ออ่อนเพื่อการอุตสาหกรรมก่อน เพราะจะได้ประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วย กับเป็นการประหยัดเงินของรัฐในการปลูกสวนป่า

๖๗ ๖๗ ๖๗

๔๓. สำหรับอุปสรรคที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

๖๗ ๖๗ ๖๗

๔) การสงวนและคุ้มครองป่า อนาคตการเกษตรของประเทศไทยขึ้นอยู่กับ การรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ การรักษูป่าต้นน้ำลำธารจึงมีความสำคัญยิ่ง ป่าต้นน้ำลำธารมีเนื้อที่ประมาณ ๑ ใน ๔ ของเนื้อที่ประเทศทั้งหมด นอกจากนั้น ยังมีไม้ที่มีค่าและป่าดงดิบซึ่งต้องรักษาไว้บ้างเพื่อรักษาความชุ่มชื้นของดิน และเพื่อ สงวนเนื้อที่ทำมาหากินไว้สำหรับอนุชนรุ่นหลัง การรักษาเนื้อที่ป่าดังกล่าวยังได้ผลไม่ สมบูรณ์ เพราะไม่อาจป้องกันไม่ให้ราษฎรทำลายป่าโดยเฉพาะการลักไม้มีค่าของนายทุน และการทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขาและราษฎรทั่วไป การตั้งหน่วยป้องกันป่า ขึ้นเป็นหน่วยเคลื่อนที่และการแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้โดยมีบทลงโทษที่รุนแรงขึ้น ได้ ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม เห็นควรเสริมกำลังปราบปรามให้เข้มแข็งกว่านี้ ในด้านการสงวนป่าไม้ทั่ว ๆ ไปนั้น จะต้องอาศัยผลการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน เพื่อให้ ทราบป่าที่ควรสงวนโดยแน่นอน ผลของการสำรวจเนื้อที่ป่าบางแห่ง เช่น ปากกระวันออก และปากกระวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่าเนื้อที่ป่าไม้ได้ลดลงมากเป็นที่น่าวิตก นอกจากนั้น บัญชีเรื่องชาวเขายังแก้ไขไม่ตก เห็นควรที่จะได้วินิจฉัยเรื่องนี้ให้แน่นอนโดยใช้วิธีศึกษา กว่าในปัจจุบัน หนึ่งควรแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันการเลียง กฎหมาย เนื่องจากกรมป่าไม้ได้รับงบประมาณไม่พอเพียงกับปริมาณงาน จึงควรเพิ่มบ งบประมาณให้ และเห็นควรที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จะช่วยสนับสนุนงานบางประเภทใน ด้านการเงิน เช่นการบำรุงป่าและกันคว่ำเรื่องไม้ให้มากขึ้น

วลว วลว วลว

๔๕. การเลี้ยงสัตว์จะเปลี่ยนสภาพไป โดยหนักไปในการเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดีเพื่อเอา เนื้อและผลิตภัณฑ์อื่น จำนวนสัตว์ใหญ่ที่ใช้งานจะลดน้อยลงบ้าง ฟาร์มเลี้ยงสัตว์จะต้อง เกิดขึ้น ตลอดจนฟาร์มโคนมในที่ที่เหมาะสม ตลาดต่างประเทศสำหรับสุกร เป็ด ไก่ และไข่ จะขยายกว้างขวางขึ้น ในด้านการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและน้ำกร่อยจะเพิ่มขึ้น อย่างน้อยหนึ่งเท่าตัว การประมงจะหนักไปในการประมงน้ำลึก โดยมีเรือและอุปกรณ์ ที่ทันสมัย การป่าไม้จะไม่มีการขยายออกมากนัก แต่ไม่ว่าในกรณีใดจำต้องรักษาป่า ต้นน้ำลำธารและป่าไม้มีค่าไว้ การปลูกป่าเพื่อกิจการอุตสาหกรรมจะเริ่มเป็นรูปร่างขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมกระดาษและเครื่องใช้ต่าง ๆ

วลว วลว วลว

บทที่ ๑๐

การพัฒนาชุมชนและสาธารณูปการ

เป้าหมายการพัฒนา

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

๒. (๑) การประชาสัมพันธ์ ในปัจจุบันนี้มีนิคมสร้างตนเองอยู่ทั่วประเทศ จำนวนประมาณ ๔๐ แห่ง ในระยะหลังของแผน คือปี ๒๕๐๗-๒๕๑๕ นี้ไม่มีแผนการ จะเปิดใหม่ แต่จะพยายามดำเนินงานในนิคมที่ทำการเปิดแล้วให้สามารถดำเนินการได้เต็มที่ โดยรับสมาชิกเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ๖,๕๐๐ ครอบครัว นิคมประเภทที่สอง คือนิคมสร้างตนเอง สงเคราะห์ชาวเขา ในเรื่องเกี่ยวกับชาวเขานี้ นอกจากการตั้งนิคมที่มีอยู่ตอนเหนืออยู่ ๔ แห่งแล้ว จะได้ตั้งศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขา ศูนย์วิจัยชาวเขา และหน่วยสงเคราะห์ชาวเขา ขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวเขาประมาณ ๒ แสนคน นิคมประเภทที่สามที่จะต้องตั้งขึ้นใหม่ คือนิคมที่มีความสำคัญทางด้านการเมือง เช่น ตามจังหวัดชายแดนหรือในท้องที่ที่มีการแทรกซึมจากภัยอันตรายจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัด กางๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาคใต้จะเปิดนิคมใหม่ทั่วอำเภอแวงและธารโต ใน ท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลาและจังหวัดสตูล เป็นที่ดินประมาณ ๗ แสนไร่

ในเรื่องแรงงานเป้าหมายสำคัญได้แก่เรื่องประกันสังคม ในระยะ ๓ ปีหลังของแผน แรกนี้จะมีการใช้วิธีการประกันสังคมขึ้น โดยคาดหมายว่า ในระยะเริ่มนี้จะใช้บังคับเฉพาะ ในพระนครและธนบุรี และใช้บังคับสำหรับสถาบันที่มีพนักงานตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไปเท่านั้น รวมจำนวนประมาณ ๒ แสนคน ถ้าประสบความสำเร็จก็จะขยายขอบเขตบริการต่อไปตาม ความเหมาะสม

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

๔. (๑) โครงการนิคมสร้างตนเอง โครงการนี้มีจุดหมายที่จะให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง หรือมีที่ดินไม่เพียงพอแก่การครองชีพได้มีที่ทำมาหากินและ ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีอาชีพเป็นหลักฐาน มีความขยันหมั่นเพียร เป็นพลเมืองดี ของชาติ และมีรายได้พอเพียงแก่สุขภาพโดยความช่วยเหลือของรัฐบาล เป็นการนำที่ดินที่

รกร้างว่างเปล่ามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการผลิต กับทั้งยังเป็นการสร้างความเจริญแก่ท้องถิ่น เพราะทางการต้องจัดสร้างถนนหนทาง โรงเรียน ตลาด สุขศาลา และสาธารณูปการต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและความผาสุกของประชาชนที่ประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในนิคมสร้างตนเอง โครงการนี้เท่าที่จะทำในระยะเวลา พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๙ แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

ก. นิคมสร้างตนเองทั่วไป ฯลฯ

ข. นิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขา ชาวเขาส่วนมากยังขาดความสำนึกที่ว่าเป็นคนไทย การประกอบเกษตรกรรมของชาวเขาเหล่านี้ เป็นไปในรูปไร้เงื่อนไขเป็นส่วนมาก ซึ่งนับว่าเป็นอันตราย กระทบกระเทือนทรัพยากรของประเทศ จึงจำเป็นต้องจัดการให้ ชาวเขาเหล่านี้ได้มีที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง รู้จักวิธีการเพาะปลูกที่ถูกต้อง และมีความสำนึกในความเป็นคนไทยอย่างแน่นแฟ้น สิ่งที่จะปฏิบัติตามโครงการนี้ในระยะ ๓ ปี ข้างหน้า ได้แก่การจัดสรรพื้นที่ในบริเวณนิคมกอยมุเซอร์ จังหวัดตาก ทอยเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดเลย ในการปลูกชา กาแฟ และพืชเมืองหนาว ตลอดจนเพื่อรับสมาชิกใหม่รวมทั้งสิ้นราว ๑,๐๐๐ ครอบครัว ส่งเสริมอาชีพโดยแจกจ่ายพันธุ์พืชและจัดหาพันธุ์สัตว์ให้ชาวเขาเลี้ยง ตลอดจนจัดหาบริการที่จำเป็น เช่น โรงเรียนและสุขศาลา

๕. (๑) โครงการจัดสรรที่ดินแปลงใหญ่ โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายจัดสรรที่ดินซึ่งปรากฏผลคามการสำรวจแยกประเภทที่ดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วว่า เป็นที่ซึ่งอยู่นอกเขตป่าสงวน และเหมาะสมในการให้ประชาชนเข้าทำประโยชน์ในระยะ ๒ ปีข้างหน้านี้ จะให้ทำการคัดเลือกที่ดินผืนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓ ผืนใน ๓ จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น เนื้อที่ ๔๑,๐๐๐ ไร่ จังหวัดเลย เนื้อที่ ๑๕๖,๒๕๐ ไร่ และจังหวัดสกลนคร เนื้อที่ ๘๑,๕๗๕ ไร่ รวมเนื้อที่ ๒๗๘,๐๒๕ ไร่ เพื่อจัดสรรให้ประชาชนทำประโยชน์ได้ ๖,๕๐๐ ครอบครัวย นอกจากจะทำการจัดสรรที่ดินแล้วก็จะจัดหาบริการด้านสาธารณูปโภค คือ สร้างถนนและกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตรกรรมในบริเวณที่จัดสรรด้วย

(๒) โครงการจัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายจัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย ซึ่งมีได้อยู่ในเขตป่าสงวนและเหมาะสมในการเพาะปลูก ให้ประชาชนได้เข้าทำประโยชน์ โดยจะสำรวจคัดเลือกที่ดินในจังหวัดต่าง ๆ ทั้ง ๔ ภาค เป็น

จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ วางแผนผังแบ่งที่ดินจำนวนนี้ออกเป็นแปลงย่อยๆ ๘,๐๐๐ แปลง
ตลอดจนออกใบฉ้อจองให้ประชาชนได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงย่อยจำนวนนี้

(๓) โครงการทำแผนที่โดยภาพถ่ายทางอากาศ วัตถุประสงค์ของโครงการนี้
ก็เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาออกโฉนด
ที่ดินและเพื่อประโยชน์ในการวางแผนงานของการชลประทาน การพลังงาน การป่าไม้
การประมง และอื่นๆ อีกมาก ทั้งนี้โดยจะเริ่มทำการถ่ายภาพในจังหวัดอุบลราชธานีและ
นครพนมในปี ๒๕๐๗ เพื่อเตรียมออกโฉนดในปีต่อไป ในปี ๒๕๐๘ ก็จะถ่ายภาพที่จังหวัด
อุดรและหนองคายเพื่อออกโฉนดปี ๒๕๐๙ ในปี ๒๕๐๙ นั้นก็จะทำการถ่ายภาพในจังหวัด
บึงกาฬและนครราชสีมา เพื่อออกโฉนดในปี ๒๕๑๐ ทั้งนี้ประมาณว่าจะออกโฉนดได้ในปี
๒๕๑๐ เป็นเนื้อที่ประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ ในการออกโฉนดนี้ก็จะได้ทำการเดินสำรวจ
เขตในเนื้อที่ที่ได้ทำการถ่ายภาพไว้แล้วในปีก่อน

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

๘. โครงการต่าง ๆ ของสาขาการมหาคไทยนี้ ส่วนใหญ่ได้เป็นไปตามที่แผน
กำหนดไว้ และมีอยู่หลายโครงการที่ได้ผลสูงกว่าที่กำหนดไว้ เท่าที่ได้รับรายงานมา ผลการ
ปฏิบัติของโครงการต่าง ๆ มีดังนี้ คือ

(๑) โครงการนิคมสร้างตนเอง นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๖ ได้จัดตั้ง
นิคมเพิ่มขึ้นใหม่ ๓ นิคม มีที่ดินซึ่งสงวนไว้สำหรับจัดสรรให้สมาชิกเพิ่มขึ้น ๗๘๒,๐๕๐
ไร่ รับสมาชิกเข้าอยู่อาศัยและประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นทั้งในนิคมที่มีอยู่เดิม ๓๗ นิคม และ
นิคมใหม่ รวม ๗,๒๖๐ ครอบครัวย ในเนื้อที่จัดสรรให้ทั้งหมด ๑๔๖,๔๑๖ ไร่ มีที่ดิน
ที่ทำประโยชน์แล้วเพิ่มขึ้น ๒๕๘,๗๓๖ ไร่ กรมประมงสงเคราะห์ได้จัดสร้างถนน และ
จัดหาหน้าบวโรกและน้ำเพื่อการเกษตร ตลอดจนจัดให้มีบริการอันจำเป็นสำหรับชุมชน เช่น
โรงเรียน สุขศาลา วัด สถานีตำรวจ เป็นต้น นอกจากนี้ได้ช่วยเหลือในเรื่องการเพาะปลูก
และจำหน่ายผลผลิต ประชาชนส่วนมากมีอาชีพในทางเกษตร มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว
ปีละ ๑๐,๔๘๕ บาท ๑๑,๒๑๘ บาท ๑๒,๑๒๕ บาท ในปี ๒๕๐๔ และ ๒๕๐๖ ตามลำดับ

ในกั้นสงเคราะห์ชาวเขา ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน
นั้น นอกจากได้จัดตั้งนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขาเพิ่มขึ้นอีก ๒ แห่ง รวมกับของเดิม

เป็น ๔ แห่ง เพื่อจัดสรรที่ดินและช่วยเหลือให้ชาวเขาประกอบอาชีพสร้างตนเองอยู่เป็นที่ เลิกการอพยพเคลื่อนย้ายทำไร่เลื่อนลอย คัดไม้ทำลายป่าอันเป็นต้นน้ำลำธารเพื่อปลูก ฝืน และยังได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาขึ้นใหม่ ๑ แห่ง และทำการฝึกฝนอบรม เจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ในก้านต่าง ๆ จัดเป็นหน่วยเคลื่อนที่ออกไปพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ตามหมู่บ้านต่าง ๆ อีกด้วย อย่างไรก็ตามการแก้ไขดังกล่าวเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้าเท่านั้น การแก้ไขระยะยาวจะต้องพิจารณาต่อไป

(๓) โครงการที่ดิน เรื่องสำคัญ คือ เรื่องการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน โครงการนี้เริ่มดำเนินงานในปี ๒๕๐๔ ในระหว่างปี ๒๕๐๔ และ ๒๕๐๕ ได้ทำไปแล้ว ประมาณหนึ่งในสามของทั้งหมด เป็นเนื้อที่การสำรวจประมาณ ๑๒๒,๐๐๐ ตาราง กม. ในปี ๒๕๐๔ ได้ทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในจังหวัดระยอง อุบลราชธานี นครพนม กาฬสินธุ์ สกลนคร ร้อยเอ็ด หนองคาย มหาสารคาม นครสวรรค์ ลพบุรี ส่วน ในปี ๒๕๐๕ ได้ทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในจังหวัดขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา นราธิวาส บุรีรัมย์ พิจิตรโลก ยะลา เลย สระบุรี อุตร อุตรดิตถ์ ศรีสะเกษ โครงการนี้จะโอนไปกรมพัฒนาที่ดิน ในพ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเกษตร โครงการของกรมที่ดินอีกโครงการหนึ่ง คือโครงการจัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อย โครงการนี้ได้เริ่มเมื่อปี ๒๕๐๔ เช่นเดียวกัน ในปี ๒๕๐๔ จัดสรรที่ดินแปลงเล็กแปลงน้อยตามหัวไร่ ปลายนาเป็นเนื้อที่ประมาณ ๓๘๐,๐๐๐ ไร่ หรือเป็นของผู้ถือครองราว ๒๓,๐๐๐ ราย ส่วนปี ๒๕๐๕ ได้ ๒๗,๐๐๐ ราย หรือ ๔๔๑,๐๐๐ ไร่ ผลที่ได้นี้สูงกว่าที่คาดหมายไว้ในระยะแรกของโครงการจัดสรรที่ดินนี้ ควรมีการประสานงานระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

๔. ทางด้านงานประชาสงเคราะห์ ในเรื่องนิคมสร้างตนเอง สำหรับนิคมทั่วไปคง พยายามที่จะให้นิคมต่าง ๆ ได้ใช้ที่ดินเพาะปลูกให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และดำเนินกิจการอื่น ๆ เป็นย่านชุมชนอิสระในตนเอง การตั้งนิคมใหม่คงจะเป็นเรื่องเฉพาะ ที่มีความสำคัญเฉพาะการเมืองเท่านั้น เช่น นิคมตามชายแดนและในแหล่งที่มีการแทรกซึม จากภายนอกมากเป็นต้น ความสนใจส่วนใหญ่คงจะให้เป็นไปในเรื่องนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์

ชาวเขา และเรื่องศูนย์พัฒนาชาวเขา เพราะผลงานที่จะได้จะมีประโยชน์ทางด้านการป้องกัน การทำลายป่าต้นน้ำลำธาร ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมด้วย โดยให้ บรรดาชาวเขาเลิกจากการปลูกฝิ่นมาทำมาหากินในการทำไร่ และอาชีพอื่นเหมาะสมอื่น ๆ ให้มีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพ มีที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งแน่นอน เป็นพลเมืองดีของประเทศต่อไป ซึ่งจะมีผลให้เกิดความสะดวกในการปกครอง และมีกำลัง สำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัยทาง ชายแดนของประเทศด้วย โครงการเกี่ยวกับบริหารแรงงานจะได้รับการสนับสนุนมากขึ้นโดยการขยายงานส่งเสริมอาชีพ และบริหารจัดการหางาน และจัดให้มีการประกันสังคม เพื่อให้มีความมั่นคงในการทำงาน ใน ชั้นแรกอาจจัดสำหรับพระนครและธนบุรีก่อน แต่ต่อไปก็ขยายกิจการออกไปเรื่อย ๆ จนให้ กรอบคลุมทั่วประเทศ คาดว่าฐานะกรรมกรไทยจะมั่นคงขึ้นเป็นลำดับ สำหรับในเรื่องนี้ ควรจัดตั้งกรมแรงงานขึ้นให้ดำเนินงานโดยเฉพาะ

บทที่ ๑๒

การพัฒนาการศึกษา

๑. การพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคมจะไม่บรรลุผลสำเร็จ ถ้าหากประชากรของชาติขาดการศึกษาหรือมีการศึกษาในระดับต่ำ การวางแผนพัฒนาการศึกษาและพัฒนาเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องประสานกันและมีส่วนสนับสนุนกันและกัน กล่าวโดยทั่วไป การให้การศึกษาเบื้องต้นแก่ประชาชนนับว่าเป็นความจำเป็นอันดับแรกในการพัฒนาการศึกษา และในขณะเดียวกัน การจัดแนวการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศในด้านกำลังคน ก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมิไต่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ในระยะของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจจึงได้กำหนดไว้ว่า ประเทศจะต้องผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ ที่จะใช้ในแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแต่ละแขนงอย่างเพียงพอ

๒. โดยเหตุที่ได้คำนึงถึงความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ในระยะ พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๙ การวางแผนพัฒนาการศึกษา จึงมุ่งยึดหลักปฏิบัติให้สอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการในด้านกำลังคน เท่าที่ได้ศึกษาและสำรวจความจำเป็นในการวางแผนกำลังคนเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาแล้ว สรุปข้อเสนอแนะดังนี้ :-

(๑) ความต้องการในด้านกำลังคนที่จะใช้ ในทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ในระยะ ๑๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๒๔) จะเน้นหนักไปในด้านความต้องการนักเรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาโดยเฉพาะอาชีวศึกษา ซึ่งจำเป็นจะต้องปรับปรุงทั้งคุณภาพและปริมาณ

(๒) สำหรับการศึกษาขั้นอุดมศึกษา ความต้องการจะเน้นหนักไปในด้านการผลิตนักศึกษาในแขนงวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิชาชีพสำคัญ ๆ แขนงต่าง ๆ เป็นจำนวนมากขึ้น

เมื่อได้พิจารณาจากข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญการวางแผนกำลังคน และข้อเท็จจริงประกอบอื่น ๆ แล้ว จะเห็นว่าควรจะมีการปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อสนองรับความต้องการในด้านกำลังคนของประเทศในระยะ ๑๐-๑๕ ปีข้างหน้า สำหรับในระยะ พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๙ การปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษา โดยอาศัยนโยบายและแนวทางดังนี้ :-

นโยบายและแนวทางการดำเนินการ

๔. นโยบายของการพัฒนาการศึกษาจำแนกออกเป็นหลักใหญ่ ๆ ๔ ประการ คือ—

วลว วลว วลว

(๔) เพื่อส่งเสริมอุดมศึกษาให้สามารถผลิตนักศึกษาในอาชีพแขนงต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ โดยถือว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตกำลังคนในระดับสูง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในโอกาสต่อไป นอกจากนี้ตามนโยบายพัฒนาการศึกษายังดำริจะขยายการศึกษาระดับสูงไปยังส่วนภูมิภาคต่าง ๆ โดยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภาคต่าง ๆ ขึ้น โดยตั้งแผนกวิชาและวางหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการในส่วนภูมิภาคนั้น ๆ สำหรับในพระนครและธนบุรีการรวบรวมมหาวิทยาลัยที่มีอยู่เข้าด้วยกันให้มีจำนวนน้อยลง อาจส่งเสริมให้มีสมรรถภาพในการสอนและปรับปรุงมาตรฐานคึกขึ้น

๕. เพื่อให้นโยบายการพัฒนาการศึกษาได้ผล สอดคล้อง กับนโยบายพัฒนา การเศรษฐกิจ ควรดำเนินการปรับปรุงการศึกษาตามแนวทางต่อไปนี้

(๕) กำหนดจะทำรายละเอียดโครงการ ที่มีความ สำคัญ ต่อ การ พัฒนา การเศรษฐกิจ โดยจัดสรรเงินงบประมาณ เงินกู้ เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ และเงินสมทบอื่น ๆ เพื่อให้โครงการเหล่านั้นดำเนินไปได้ผลสมบูรณ์ในระยะของแผนพัฒนาโครงการดังกล่าวได้แก่ โครงการปรับปรุงมัธยมศึกษาและขยายวิทยาลัยเทคนิคต่าง ๆ โครงการปรับปรุงวิทยาลัยเกษตรกรรม โครงการปรับปรุงโรงเรียนฝึกหัดครูค่านาชีวะและครูสามัญ และโครงการปรับปรุงและขยายการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยแขนงวิศวกรรมเกษตรกรรม และแพทยศาสตร์ เป็นต้น รวมทั้งโครงการปรับปรุงและขยายแขนงวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นรากฐานของการศึกษามหาวิทยาลัยแขนงอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ ลำดับก่อนหลังและการเน้นหนักในแต่ละโครงการ จะได้พิจารณาตามความจำเป็นและความเหมาะสมเป็นภาค ๆ ไป

๖. ในระยะของแผนพัฒนา รัฐจะดำเนินพัฒนาการศึกษาวรรลุถึงเป้าหมายดังนี้

(๖) จัดตั้งมหาวิทยาลัยประจำส่วนภูมิภาคขึ้น และส่งเสริมการผลิตนักศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ เป็นต้น

วลว วลว วลว

งบประมาณมหาวิทยาลัย

(ล้านบาท)

ส่วนราชการ โครงการ	งบประมาณ			รวม
	๒๕๐๗	๒๕๐๘	๒๕๐๙	
๑. <u>มหาวิทยาลัย</u>	๑๓๐.๘๐	๑๔๖.๘๓	๑๗๒.๓๘	๔๕๐.๐๑
ก. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๒๕.๖๒	๓๒.๖๓	๓๖.๓๕	๙๔.๕๐
ข. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๕.๐๐	๑๕.๐๐	๑๒.๐๐	๔๒.๐๐
ค. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๘.๔๓	๙.๒๗	๑๐.๒๐	๒๗.๙๐
ฅ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๘.๙๘	๓๑.๘๘	๓๕.๐๗	๙๕.๙๓
ง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๐.๗๐	๑๑.๗๗	๑๒.๙๕	๓๕.๔๒
จ. มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๓๙.๓๒	๔๓.๒๕	๔๗.๔๘	๑๓๐.๐๕
ฉ. มหาวิทยาลัยศิลปากร	๒.๗๔	๓.๐๓	๓.๓๓	๘.๑๐
ช. สถาบันพัฒนาการบริหารแห่งชาติ	—	—	๑๕.๐๐	๑๕.๐๐
๒. <u>กระทรวงศึกษาธิการ</u>	๒๑๐.๓๐	๒๔๐.๒๗	๒๖๘.๙๓	๗๑๙.๕๐
ก. สำนักงานปลัดกระทรวง	๓.๐๗	๓.๘๗	๔.๘๖	๑๑.๘๐
ข. กรมสามัญศึกษา	๑๒๗.๖๘	๑๔๐.๔๔	๑๕๔.๕๐	๔๒๒.๖๓
ค. กรมวิสามัญศึกษา	๑๙.๓๘	๒๑.๓๒	๒๓.๔๔	๖๓.๑๔
ฅ. กรมอาชีวศึกษา	๓๖.๙๔	๔๙.๓๗	๕๘.๓๓	๑๔๔.๖๔
ง. กรมการฝึกหัดครู	๒๒.๙๖	๒๕.๒๖	๒๗.๗๙	๗๖.๐๑
รวม	๓๔๐.๘๓	๓๘๗.๑๐	๔๔๑.๓๑	๑๑,๖๙๑.๒๔

รัฐวิสาหกิจและแผนการเศรษฐกิจ

วลฯ วลฯ วลฯ

นโยบายและแนวทางดำเนินงาน

วลฯ วลฯ วลฯ

นโยบาย

๔. ในระยะ ๓ ปีหลังของแผนพัฒนานี้ การดำเนินงานจะเน้นหนักไปในด้านปรับปรุงให้รัฐวิสาหกิจมีสมรรถภาพขึ้นและขยายกิจกรรมของรัฐวิสาหกิจที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยพยายามที่จะปรับปรุงการผลิตและการวิจัยตลาด รวมตลอดทั้งการบริหารงานและการดำเนินของรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้การลงทุนเกิดคุณประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศจริง ๆ ทั้งนี้มิได้มีจุดมุ่งหมายในทางผลกำไรเป็นเกณฑ์แต่อย่างเดียว หากแต่จะพิจารณาถึงประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ส่วนรวมและความจำเป็นของบริการที่ประชาชนอาจได้รับอีกด้วย รัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมการลงทุนอย่างเสรีของเอกชน และเร่งรัดให้เอกชนทำการลงทุนมากขึ้น ฉะนั้นในการปฏิบัติตามนโยบายนี้ รัฐบาลจะไม่โอนกิจการของเอกชนมาเป็นของรัฐหรือประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชนเสียเอง และพร้อมที่จะพิจารณาโอนรัฐวิสาหกิจกรรมให้แก่เอกชนรับซื้อไปในกรณีที่เหมาะสม ส่วนมากรัฐบาลจะประกอบกิจการประเภทสาธารณูปโภค ซึ่งในบางกรณีรัฐบาลอาจจะต้องขาดทุนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน รัฐบาลจะประกอบกิจการอุตสาหกรรมและกิจการอื่น ๆ เฉพาะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับสาธารณประโยชน์เท่านั้น เช่น กิจการรวมดังต่อไปนี้ :-

ก. กิจการที่รัฐจำเป็นต้องกระทำเพื่อประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์ เพื่อผลิตเครื่องมือเครื่องใช้และความอุปกรณ์อันจำเป็นแก่การป้องกันประเทศ

ข. การสาธารณูปโภคที่มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะ เช่น การผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า การรถไฟ การท่าเรือ การไปรษณีย์โทรเลข การสื่อสารโทรคมนาคม เป็นต้น

ค. อุตสาหกรรมที่ต้องลงทุนมากหรือยังไม่เป็นที่สนใจของเอกชนจะลงทุนแต่เป็นประโยชน์ในการที่จะให้รัฐเข้าจัดทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม

ง. กิจกรรมที่จะส่งเสริมเพิ่มรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ และที่จะช่วยส่งเสริมกิจกรรมอื่น ๆ ของเอกชน เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยและกิจการโรงแรม เป็นต้น

จ. กิจกรรมที่รัฐจะต้องจัดทำเพื่อป้องกันการหลีกเลียงภาษีอากร อันจะทำให้รายได้ทางภาษีอากรลดน้อยลง เช่น การผลิตและการจำหน่ายยาสูบ การทำไฟ เป็นต้น

ฉ. กิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อรักษาวินัยธรรม ศิลปกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ หรือส่งเสริมให้มีผู้รู้จักประเทศมากขึ้น เช่น การตุรียากร์ นาฏศิลป์ เป็นต้น

วลา วลา วลา

๔. สาขาเกษตร ใช้งบประมาณของรัฐบาลกิจเองประมาณ ๘๐ ล้านบาท และงบประมาณแผ่นดินประมาณ ๔๒ ล้านบาท เทียบกับ ๑๑๔ ล้านบาท และ ๒๖ ล้านบาท ตามลำดับในปี ๒๕๐๔-๒๕๐๖

ก. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เนื่องจากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้รับสัมปทานตัดไม้สักทั่วประเทศแต่ผู้เดียว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกิจการโดยจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์เพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการขยายงาน และจะได้สร้างสำนักงานตามเขตต่าง ๆ ๕ เขต คือที่จังหวัดเชียงใหม่ ดาก พินธุโลก แพร่ สุราษฎร์ธานี เพื่อดำเนินการและควบคุมการตัดไม้ต่อไป ซึ่งคาดว่าจะต้องลงทุนประมาณ ๗๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๐๗-๒๕๐๘ นอกจากนี้อีกการอุตสาหกรรมป่าไม้ยังมีความรับผิดชอบในการคุ้มครองทดลองค้นคว้าและบูรณะป่าไม้อีกด้วย ภายใต้การควบคุมของกระทรวงเกษตร

ข้อ ๒๐. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบายค้ำที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๒

ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๑๔) ปรากฏว่ารัฐบาลจะได้เริ่มดำเนินการแก้ไขกิจการป่าไม้ โดยเฉพาะในด้านการป้องกันรักษาป่าตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๑ เช่น ปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าไม้ ทั้งหน่วยป้องกันรักษาป่า และตั้งตำรวจป่าไม้รวมทั้งเพิ่มงบประมาณให้แก่กรมป่าไม้แล้วก็ตาม ผลที่ได้ก็ยังไม่สมบูรณ์นัก เพราะไม่อาจป้องกันไม่ให้ราษฎรทำลายป่า โดยเฉพาะการลักไม้มีค่าของนายทุน และการทำลายป่าเพื่อการทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขาและราษฎรทั่วไป

(ตามรายงานข้ออุปสรรคในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๒ บทที่ ๔ ข้อ ๔๓, ๔) ฉะนั้นจึงน่าจะได้มีการพิจารณาฟื้นฟูป่าไม้แขวงและปรับปรุงแบ่งส่วนบริหารราชการในภูมิภาคของกรมป่าไม้ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อที่ ๓ ของบทนี้ และในบางกรณีอาจจะต้องพิจารณาฟื้นฟูการจัดตั้งบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดขึ้นใหม่ ในท้องที่ที่เหมาะสมก็ได้ เพราะในนโยบายการป่าไม้นั้น การตั้งหน้าตั้งตาปราบปรามราษฎรผู้กระทำผิดแต่อย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของราษฎรนั้นๆ และการบีบรัดโดยไม่ยอมให้ราษฎรเจ้าของท้องที่เข้ามามีส่วนได้เสียและรับผิดชอบกับกิจการป่าไม้ในท้องที่ของตน อาจเป็นผลร้ายอย่างใหญ่หลวง ซึ่งจะทำให้ทางการไม่สามารถระงับยับยั้งการลักลอบบุกรุกแผ้วถางป่า และการลักขโมยไม้ในท้องที่นั้นๆ ก็ได้

ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๒ นี้ ทางการได้ยอมรับว่า ทรัพยากรป่าไม้ได้สิ้นเปลืองไปอย่างรวดเร็ว และผลการสำรวจป่าไม้ปรากฏว่ามีน้อยกว่าที่คาดไว้มาก การชักลากไม้ออกจากป่า จึงมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเป็นลำดับ ปริมาณไม้สักที่ผลิตได้มีแต่จะลดลง ในการขังหน้าไม้สักซึ่งเคยเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญอย่างหนึ่งจะมีความสำคัญน้อยลง นอกจากนี้ทางการยังเห็นว่า การทำลายป่าไม้ที่พึงควรสงวนและคุ้มครองจะเป็นอันตรายแก่อนาคตด้านการเกษตรของประเทศอย่างมหันต์ เพราะเป็นเหตุให้ปริมาณน้ำและความอุดมสมบูรณ์ของดินลดน้อยลง ฉะนั้นเพื่อป้องกันผลร้ายดังกล่าว ทางรัฐบาลจึงได้ยืนยันนโยบายที่จะต้องสงวนป่าที่อยู่ต้นน้ำลำธาร และป่าอื่น ๆ โดยกำหนดจุดหมายในการสงวนป่าไว้เป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๕๐ ของเนื้อที่ทั่วประเทศ และอาจลดเหลือร้อยละ ๔๐ ในอนาคตข้างหน้าเป็นอย่างต่ำที่สุด ในขณะเดียวกันก็ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนป่าที่อนุญาตให้ทำไม้ นั้นต้องรักษาไม้เชื้อได้พอเพียง เพื่อให้กันไม้เล็ก ๆ เจริญเติบโตตามธรรมชาติ ส่วนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นคุณค่าการดำเนินการเกษตร อันได้แก่เนื้อที่ดิน ป่าไม้ น้ำ และอื่น ๆ เพื่อได้นำมาใช้ให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยแท้จริงและถาวรนั้น จะได้คำนึงถึงหลักอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นสำคัญ การขยายการเกษตรจะได้มุ่งไปในทางใช้ที่ดินนอกเขตป่าสงวน และการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากขึ้น แทนการบุกเบิกป่าสงวนเข้าไปอีก

สำหรับนโยบายในด้านการป่าไม้ จะได้ดำเนินการรักษาป่าต้นน้ำลำธาร และป่าสงวน คุ้มครองอย่างเข้มแข็ง ทำการปราบปรามผู้ทำผิดกฎหมายป่าไม้ โดยจัดตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าและสายตรวจเพิ่มขึ้น บำรุงและปลูกสวนป่าในเขตที่เหมาะสม จัดตั้งและบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ วนอุทยานและแหล่งสงวนพันธุ์สัตว์ป่า กันกวดำทลงผลิตภัณฑ์จากไม้ และการใช้ไม้ให้เป็นประโยชน์ ในเขตป่าต้นน้ำลำธารที่ถูกทำลายให้หาวิธีแก้ไข

และปลูกป่าทดแทนโดยประหยัด ระวังการทำไร่เลื่อนลอย และโดยเฉพาะสำหรับชาวเขา จะได้จัดให้มีที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง และรู้จักวิธีการเพาะปลูกที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ก็มีกำหนดยุทธศาสตร์อื่น ๆ เกี่ยวกับการป่าไม้ที่เห็นว่ามีสาระสำคัญ และที่มิได้กำหนดไว้ หรือแตกต่างกับที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจระยะที่ ๑ ดังต่อไปนี้:—

๑) ป่าที่จะสงวนไว้เพื่อป้องกันต้นน้ำลำธาร ซึ่งในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ แห่งชาติระยะที่ ๑ กำหนดไว้ครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ป่าสงวนทั้งหมด (๑๖๐ ล้านไร่) นั้น ได้ กำหนดไว้ใหม่เพียง ๖๐ ล้านไร่

๒) ในด้านการบำรุงป่าจะเร่งรัดการปลูกสวนป่าในเขตต้นน้ำลำธาร โดยหวัง ประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์ที่ดินและน้ำมากกว่าผลประโยชน์จากไม้ปลูก โดยจะเริ่มใน บริเวณต้นน้ำแม่ปิงก่อน

๓) จะจัดตั้งอุทยานแห่งชาติเพิ่มขึ้นที่ลานสาง จังหวัดตาก และขุนตาล จังหวัด ลำพูน

๔) จะให้ความสนใจในการสงวนพันธุ์สัตว์ป่าให้มากขึ้น โดยทั้งเขตสงวนพันธุ์ สัตว์ป่าเป็นแห่ง ๆ ไป

๕) ในด้านการค้นคว้าวิจัย ได้จัดตั้งห้องทดลองผลิตภัณฑ์จากไม้เสร็จแล้ว และกำลังขยายโดยอาศัยการช่วยเหลือจากเยอรมนี

๖) จะได้ทำการสำรวจไม้เนื้ออ่อน เพื่อทำเป็นเยื่อไม้ทำกระดาษ

๗) จะได้ส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่าในรูปป่าโครงการสัมปทาน โดยเริ่มจากการ ปลูกไม้เนื้ออ่อนเพื่อการอุตสาหกรรมก่อน เพราะจะได้ประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจและ การอนุรักษ์ดินและน้ำด้วย กับเป็นการประหยัดเงินของรัฐในการปลูกสวนป่า

๘) ให้องค์การอุตสาหกรรมช่วยสนับสนุนงานบางประเภท ในด้านการเงิน เช่น การบำรุงป่าและค้นคว้าเรื่องไม้ ให้มากขึ้น

๙) จัดให้มีโครงการทำแผนที่โดยภาพถ่ายทางอากาศ เพื่อประโยชน์ในการ วางแผนงานของการชลประทาน การพลังงาน การป่าไม้ การประมง และอื่น ๆ

การดำเนินการต่าง ๆ ตามนโยบายดังกล่าวข้างต้นนี้ ในระยะนั้นนับว่าเพิ่งได้เริ่มต้นตามงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๘ ฉะนั้นจึงควรจะได้เผื่อคู่ต่อไปว่าจะสามารถดำเนินการได้ผลจริงจึงเพียงใด โดยเฉพาะเรื่องการส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่าขึ้นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลนั้น เห็นว่าควรจะได้มีการพิจารณาถึงผลได้ผลเสียโดยละเอียด เพราะจะเป็นภาระผูกพันรัฐบาลไปอีกนานปี และถ้าหากไม่มีเงื่อนไขที่รัดกุมและไม่มีการควบคุมให้ดีแล้วอาจเป็นเรื่องหนักใจของกรมป่าไม้ต่อไปก็ได้

สำหรับนโยบายในด้านการศึกษานั้น ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๒ มิได้มีการกล่าวถึง การศึกษาวิชาวนศาสตร์ไว้โดยเฉพาะ แต่ก็มีกำหนดนโยบายไว้ว่าสำหรับการศึกษาชั้นอุดมศึกษา ความต้องการจะเน้นหนักไปในการผลิตนักศึกษาในแขนง วิศวกรรม วิทยาศาสตร์ และวิชาชีพสำคัญ ๆ แขนงต่าง ๆ เป็นจำนวนมากขึ้น และจะปรับปรุงและขยายการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย แขนงวิศวกรรม เกษตรกรรม และแพทยศาสตร์เป็นต้น ซึ่งทั้งนี้อาจมีความหมายไปว่า จะได้มีการปรับปรุงและขยายการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยในค่านวนศาสตร์ไปด้วยก็ได้ เพราะวิชาวนศาสตร์เป็นวิชาชีพที่สำคัญแขนงหนึ่ง และในการพัฒนาการเศรษฐกิจในระยะที่ ๒ นี้ ก็จำเป็นจะต้องใช้นักวิชาการที่สำเร็จวิชาวนศาสตร์มากขึ้นในการขยายกิจการของกรมป่าไม้ การวิจัย และการอุตสาหกรรมป่าไม้ของเอกชน ซึ่งจะมีหน้าที่ในการปลูกสร้างป่าต่อไปด้วย ฉะนั้นหากไม่มีการขยายและปรับปรุงการศึกษาวิชาวนศาสตร์ควบคู่กันไปด้วย การผลิตนักวิชาการเพื่อไปดำเนินการตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจระยะที่ ๒ และระยะต่อไป ก็จะต้องประสบอุปสรรคในเรื่องกำลังคนอย่างแน่แท้ ซึ่งจะทำให้การดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ นั้น ๆ ไม่ได้ผลเต็มที่ตามที่ตั้งจุดเป้าหมายไว้

บทที่ ๒

การแบ่งส่วนราชการของกรมป่าไม้และการบริหารงานป่าไม้ของ ประเทศไทย และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการ และการบริหารงานป่าไม้ของประเทศไทย

ข้อ ๑. การแบ่งส่วนราชการของกรมป่าไม้ในปัจจุบัน

ในปัจจุบันกรมป่าไม้แบ่งส่วน ราชการเพื่อ บริหารราชการ ตาม หน้า ที่ ออก เป็น ๒ ส่วน คือ ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ดังนี้:—

ก. ราชการบริหารส่วนกลาง แบ่งออกเป็น ๘ กอง และมีป่าไม้เขตซึ่งมีฐานะ เทียบกองอีก ๒๑ เขต คือ:—

๑. สำนักงานเลขานุการกรม มีหน้าที่ปฏิบัติงานส่วนกลาง ควบคุมระเบียบงานภายใน ประสานงานระหว่างกองและแผนกต่าง ๆ ภายในกรม ติดต่อกับส่วนราชการอื่น และบุคคลภายนอก ควบคุมประวัติข้าราชการและพิจารณาคำเนินการตามพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน ตลอดจนรวบรวมสถิติเกี่ยวกับการป่าไม้ แบ่งออกเป็น ๒ แผนก คือ:—

(๑) แผนกสารบรรณ มีหน้าที่ควบคุมระเบียบงานภายใน ประสานงานระหว่างกองและแผนกต่าง ๆ ภายในกรม ติดต่อกับส่วนราชการอื่นและบุคคลภายนอก รับส่งตรวจและเก็บรวบรวมบรรดาหนังสือราชการต่าง ๆ ของกรม และพิจารณาคำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

(๒) แผนกสถิติ มีหน้าที่รวบรวมสถิติเกี่ยวกับการป่าไม้ รวบรวมจัดทำ รายงานประจำปีของกรม ควบคุมประวัติข้าราชการและระเบียบว่าด้วยการลาของราชการ

๒. กองคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณรายได้และรายจ่าย ทำการเบิกจ่ายและรักษาเงิน จัดหาพัสดุครุภัณฑ์สำหรับใช้ในราชการ จัดทำและรักษาสรพสมุดบัญชีและเอกสารทางการเงิน ตลอดจนควบคุมดูแลรักษาสถานที่ราชการและยานพาหนะต่าง ๆ ของกรม แบ่งออกเป็น ๓ แผนก คือ

(๑) แผนกบัญชี มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณรายได้และรายจ่าย ควบคุมการเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณ ตรวจใบสำคัญคู่จ่ายเงิน โอนเงินไป

ทั้งจ่ายทางจังหวัด รวบรวมรายได้รายจ่ายของกรม ตลอดจนจัดทำและรักษาสรพสมุดบัญชี และเอกสารทางการเงิน

(๒) **แผนกพัสดุ** มีหน้าที่จัดหาพัสดุครุภัณฑ์สำหรับจ่าย เก็บรักษาและจัดส่งสิ่งของและพัสดุครุภัณฑ์ไปยังส่วนราชการต่าง ๆ ควบคุมยานพาหนะและพัสดุสิ่งของเครื่องใช้ที่มีอยู่ ตลอดจนควบคุมดูแลรักษาสถานที่ราชการกรมป่าไม้

(๓) **แผนกเงิน** มีหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจ รับ เก็บรักษาเงิน ทำใบสำคัญรวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการเงิน ออกใบเสร็จรับเงิน วางฎีกาเบิกเงินและนำเงินส่งคลัง หรือธนาคาร

๓. **กองโครงการ** มีหน้าที่ดำเนินงานทางวิชาการเกี่ยวกับการรังวัดทำแผนที่ ป่า ดำเนินการเพื่อสงวนและคุ้มครองป่า พิจารณาคำเนินการหวงห้ามไม้ต่าง ๆ ตลอดจนทำการสำรวจป่า กำหนดเขตป่า วางโครงการและพิจารณาคำเนินการในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่า แบ่งออกเป็น ๓ แผนก คือ

(๑) **แผนกรังวัด** มีหน้าที่รังวัดและทำแผนที่ป่าที่จะกำหนดเป็นป่าสงวน ป่าที่จะวางโครงการทำไม้และเก็บหาของป่า

(๒) **แผนกสงวน** มีหน้าที่ทำการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับชนิดไม้และของป่า สำหรับการใช้ประโยชน์ไม้ในป่าที่จะคุ้มครองหรือสงวน และพิจารณาคำเนินการเพื่อสงวนป่า ตลอดจนพิจารณาคำเนินการในเรื่องที่ดินเพื่อการเหมืองแร่ และที่ดินที่มีผู้ขอจับจอง

(๓) **แผนกวางแผนการ** มีหน้าที่สอบสวนและสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับป่าที่จะวางโครงการ กำหนดเขตป่าและสำรวจสภาพป่า ทำการนับจำนวนไม้ในป่าและหาขนาดไม้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในป่าที่จะวางโครงการ กำหนดวิธีการทำไม้และการเก็บหาของป่า ตลอดจนการเก็บหาสถิติ ทำแผนที่สต็อกและแผนที่โครงการป่าต่าง ๆ จัดแบ่งป่าออกเป็นหน่วยโครงการหมวดตัดฟัน แปลงตัดฟัน เลือกและกานไม้ ควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการที่วางไว้ พิจารณากำหนดไม้และของป่าหวงห้าม รวมทั้งกำหนดขนาดจำกัดไม้หวงห้ามที่จะอนุญาตให้ตัดฟัน

๔. **กองคุ้มครอง** มีหน้าที่ป้องกันการเสียหายอันจะพึงเกิดแก่ป่าไม้ ปรามปรามผู้ละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ ควบคุมการใช้ตราค้อนเหล็กตีประทับไม้และของป่า พิจารณาคำเนินการและควบคุมเกี่ยวกับการอนุญาตทำไม้และเก็บหาของป่า พิจารณากำหนดอัตราค่าภาคหลวง วางระเบียบเกี่ยวกับการเรียกเก็บเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ตลอดจน

จนการควบคุมไม้และของป่าระหว่างนำเคลื่อนที่และพิจารณาคำเนินการในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ แบ่งออกเป็น ๔ แผนก คือ

(๑) **แผนกวนบาล** มีหน้าที่พิจารณาคำเนินการเพื่อป้องกันความเสียหายอันจะพึงบังเกิดแก่ป่าไม้ ปรึษาปริมาณผู้ละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ กฎข้อบังคับและระเบียบเกี่ยวกับการทำไม้และเก็บหาของป่า ควบคุมการใช้ตราค้อนเหล็กตีประทับไม้และตราตีประทับของป่า ตลอดจนการพิจารณาคำเนินการในเรื่องการจำหน่ายไม้และของป่าของกลาง

(๒) **แผนกการอนุญาตทำป่าไม้** มีหน้าที่พิจารณาคำเนินการเกี่ยวกับการอนุญาตทำไม้ตามโครงการที่วางไว้ ควบคุมการทำไม้ให้เป็นไปตามสัมปทานและสัญญาพิจารณาคำเนินการประกาศเว้นไม้หวงห้ามบางชนิดจากการอนุญาตที่ไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง

(๓) **แผนกการอุตสาหกรรมและของป่า** มีหน้าที่พิจารณาคำเนินการเกี่ยวกับการอนุญาตเก็บหาของป่าตามโครงการที่วางไว้ ควบคุมการเก็บหาของป่าให้เป็นไปตามสัมปทานและสัญญา ควบคุมการแปรรูปไม้และพิจารณาคำเนินการเกี่ยวกับการขอตั้งโรงงานแปรรูปไม้และโรงค้ำไม้แปรรูป

(๔) **แผนกด่านป่าไม้** มีหน้าที่ควบคุมไม้และของป่าระหว่างนำเคลื่อนที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พิจารณาจัดตั้งหรือยุบเลิกด่านป่าไม้ พิจารณากำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเฉพาะที่เกี่ยวกับด่านป่าไม้และควบคุมไม้ในลำน้ำ

๕. **กองบำรุง** มีหน้าที่ดำเนินงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบำรุงป่าไม้ ปลูกสร้างสวนป่า ดำเนินการในเรื่องจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ สถานีวนกรรมและสถานป้องกันต้นน้ำลำธาร และทำการทดลองค้นคว้าเพื่อการบำรุงป่า แบ่งออก ๓ แผนก คือ

(๑) **แผนกบำรุงป่า** มีหน้าที่ทำการบำรุงป่าต่าง ๆ ตามโครงการสำรวจป่าที่จะทำการปลูกพันธุ์ไม้และที่จะจัดให้มีการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ เก็บหาและรวบรวมเมล็ดพันธุ์ไม้ ทำแปลงเพาะ จัดให้มีการสืบพันธุ์ไม้ตามธรรมชาติ จัดการบำรุงรักษาพันธุ์ไม้ที่ขึ้นเอง และที่ปลูกขึ้น จัดการรักษาสวนป่า และเขตป่าที่ทำการบำรุง และเก็บรวบรวมสถิติเกี่ยวกับการบำรุงป่า

(๒) **แผนกวนวิจัย** มีหน้าที่พิจารณาคำเนินการในเรื่องจัดตั้งสถานีวนกรรมจัดทำแปลงตัวอย่าง แปลงวัดความเพิ่มพูนในป่าลักษณะต่าง ๆ ค้นคว้าหาวิธีการที่จะ

ปลูกบำรุงพันธุ์ไม้ให้โตผลดี รวมทั้งวิธีการป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่พันธุ์ไม้จากภัยธรรมชาติ ไฟ สัตว์ และแมลง กันคว่ำในเรื่องคุณสมบัติของดินในป่าเพื่อประโยชน์ในการปลูกบำรุง และการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ และรวบรวมสถิติและข้อความเกี่ยวกับการทดลองการปลูกบำรุง การสืบพันธุ์ไม้ การป้องกันอันตรายที่เกิดแก่ต้นไม้

(๓) **สถานีวิจัย** มีหน้าที่กันคว่ำทดลองเกี่ยวกับการเพาะปลูกบำรุง และป้องกันรักษาพันธุ์ไม้ที่ปลูกขึ้น การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไม้ การบำรุงรักษาและป้องกันป่าธรรมชาติ การใช้เครื่องมือแรงในการปลูกบำรุงป่าไม้ จัดทำและบำรุงรักษา แปลงตัวอย่าง แปลงวัดความเพิ่มพูน แปลงทดลอง เพื่อประโยชน์ในการกันคว่ำและเก็บหาสถิติ กันคว่ำและทดลองในกิจการต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการป่าไม้ เช่น เรื่อง ดินฟ้าอากาศ ควบคุมและดำเนินการเกี่ยวกับสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ และวนอุทยาน

๖. กองกันคว่ำ มีหน้าที่กันคว่ำในทางวิชาการเกี่ยวกับการป่าไม้ สืบค้นสอบสวนถึงแมลงและสัตว์ป่าต่าง ๆ ที่ให้ทุนและให้โทษแก่ต้นไม้และป่าไม้ เพื่อหาทางช่วยส่งเสริมบำรุงป่าไม้ แบ่งออกเป็น ๕ แผนก คือ

(๑) **แผนกวนวิทยา** มีหน้าที่ติดต่อกับส่วนราชการอื่นและบุคคลภายนอกในเรื่องไม้และของป่าทั้งในและนอกประเทศ เก็บรวบรวมบรรดาหนังสือ ตำราและสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการของแผนกต่าง ๆ และนำผลของการนั้น ๆ ออกเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

(๒) **แผนกพฤกษศาสตร์และสัตวศาสตร์** มีหน้าที่สำรวจเก็บรวบรวมตัวอย่าง ใบ ดอก ผล และส่วนอื่น ๆ ของพันธุ์ไม้ต่าง ๆ และสอบสวนเพื่อการศึกษา เที่ยบเทียบและทำการสืบค้นสอบสวนถึงแมลงและสัตว์ป่าต่าง ๆ ที่ให้ทุนและให้โทษแก่ต้นไม้และป่าไม้เพื่อหาทางช่วยเหลือบำรุงป่าไม้

(๓) **แผนกลักษณะตรรกณ์** มีหน้าที่เก็บรวบรวมบรรดาตัวอย่างไม้ชนิดต่าง ๆ และจัดเข้าเป็นตระกูลเพื่อการศึกษาทางเนื้อไม้ และทางกายวิภาคของไม้ เที่ยบเทียบลักษณะและคุณสมบัติต่าง ๆ และทรววจวิจารณ์ความเหมาะสมแก่กิจการต่าง ๆ ก่อนที่จะทำการทดลอง และทำการทรววจส่วนละเอียดด้วยกล้องจุลทัศน์และกล้องขยายซึ่งจะต้องทำสไลด์

(๔) **แผนกทดลองและส่งเสริมการใช้ไม้และของป่า** มีหน้าที่รวบรวมจัดทำไม้ตัวอย่างชนิดต่าง ๆ เพื่อทำการกันคว่ำทดลองถึงความทนทาน กำลังและคุณสมบัติอันแท้จริงของไม้ และทดลองหาระยะเวลา และวิธีการที่จะทำให้ไม้แห้งและทนทานเหมาะแก่

การใช้โดยทั่วไป ทำการทดลองศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัตถุที่ทำด้วยไม้และของป่า ตลอดจนการออกแบบประดิษฐ์ทดลองวัตถุนั้น ช่วยเหลือส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้ไม้ และดำเนินการเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ไม้และของป่า

(๕) แผนกวนเค้มี มีหน้าที่วิเคราะห์วิจัยเคมีสมบัติของส่วนต่าง ๆ ของพันธุ์ไม้และสัตว์ รวมทั้งสมุนไพรต่าง ๆ ทดลองหาวิธีการทำให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเคมีสมบัติของส่วนต่าง ๆ จากพันธุ์ไม้ วิเคราะห์เคมีสมบัติของน้ำยาและวัตถุต่าง ๆ ซึ่งใช้ในกิจการป่าไม้ ตลอดจนรวบรวมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทดลองวิจัยทางเคมีนี้

๑. กองด่านป่าไม้ปากน้ำโพ (ทั้งที่ทำการอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์) มีหน้าที่ตรวจ ควบคุม และเก็บเงินค่าภาคหลวงไม้และของป่าที่นำส่งจากจังหวัดทางภาคเหนือผ่านด่านป่าไม้ปากน้ำโพ

๒. กองด่านป่าไม้กาโด (ทั้งที่ทำการอยู่ที่จังหวัดมอลเมน ประเทศพม่า) มีหน้าที่ตรวจควบคุมและเก็บค่าภาคหลวงไม้ที่นำออกจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดตาก ซึ่งนำส่งไปทางด่านน้ำสาละวินเข้าในเขตประเทศพม่าผ่านด่านป่าไม้กาโด

๓. ป่าไม้เขต (ทั้งที่ทำการอยู่ตามภูมิภาค) มีหน้าที่พิจารณาคำเนินการเกี่ยวกับงานทางด้านวิชาการป่าไม้โดยทั่วไป เช่นการสงวน คุ้มครองป่า ระวังสัตว์รบกวนวงจรการป่า บำรุงป่า และทดลองกันคว่ำทางวิชาการป่าไม้ เป็นต้น รับคำปรึกษาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานในด้านวิชาการป่าไม้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ตรวจตราดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานป่าในภูมิภาค และดำเนินการควบคุมการทำไม้ตามสัมปทานและตามที่กรมป่าไม้มอบหมาย

ป่าไม้เขตมี ๒๑ เขตดังนี้ คือ

(๑) ป่าไม้เขตสระบุรี ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดพระนคร ธนบุรี สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี สระบุรี ชัยนาท และลพบุรี รวม ๑๑ จังหวัด

(๒) ป่าไม้เขตชลบุรี ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดชลบุรี ระยอง ตราด และจันทบุรี รวม ๔ จังหวัด

(๓) ป่าไม้เขตปราจีนบุรี ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา และนครนายก รวม ๓ จังหวัด

(๔) **ป่าไม้เขตนครสวรรค์** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดนครสวรรค์ อุทัยธานี และกำแพงเพชร รวม ๓ จังหวัด

(๕) **ป่าไม้เขตบ้านโป่ง** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และสมุทรสาคร รวม ๕ จังหวัด

(๖) **ป่าไม้เขตเพชรบุรี** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และสมุทรสงคราม รวม ๓ จังหวัด

(๗) **ป่าไม้เขตแพร่** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดแพร่ และน่าน รวม ๒ จังหวัด

(๘) **ป่าไม้เขตลำปาง** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดลำปางจังหวัดเดียว

(๙) **ป่าไม้เขตเชียงราย** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดเชียงราย จังหวัดเดียว

(๑๐) **ป่าไม้เขตเชียงใหม่** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน รวม ๒ จังหวัด

(๑๑) **ป่าไม้เขตแม่สะเรียง** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเดียว

(๑๒) **ป่าไม้เขตพิษณุโลก** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร อุตรดิตถ์ และเพชรบูรณ์ รวม ๔ จังหวัด

(๑๓) **ป่าไม้เขตตาก** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดตาก และสุโขทัย รวม ๒ จังหวัด

(๑๔) **ป่าไม้เขตนครราชสีมา** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และบุรีรัมย์ รวม ๓ จังหวัด

(๑๕) **ป่าไม้เขตอุบลราชธานี** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ และสุรินทร์ รวม ๓ จังหวัด

(๑๖) **ป่าไม้เขตขอนแก่น** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ รวม ๔ จังหวัด

(๑๗) **ป่าไม้เขตอุดรธานี** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดอุดรธานี
หนองคาย เลย สกลนคร และนครพนม รวม ๕ จังหวัด

(๑๘) **ป่าไม้เขตสุราษฎร์ธานี** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดสุราษฎร์-
ธานี ชุมพร และระนอง รวม ๓ จังหวัด

(๑๙) **ป่าไม้เขตนครศรีธรรมราช** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดนคร
ศรีธรรมราช กระบี่ พังงา และภูเก็ต รวม ๔ จังหวัด

(๒๐) **ป่าไม้เขตสงขลา** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดสงขลา ตรัง
พัทลุง และสตูล รวม ๔ จังหวัด

(๒๑) **ป่าไม้เขตปัตตานี** ควบคุมดูแลกิจการป่าไม้ในจังหวัดปัตตานี ยะลา
และนราธิวาส รวม ๓ จังหวัด

ข. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

๑. **ป่าไม้จังหวัด** มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหาร
กิจการป่าไม้ในจังหวัดนั้น และบังคับบัญชาข้าราชการบริหารส่วนภูมิภาคซึ่งสังกัดกรมป่าไม้
ในจังหวัดนั้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

๒. **ป่าไม้อำเภอ** ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการบริหารกิจการป่าไม้
ในอำเภอนั้น และบังคับบัญชาข้าราชการบริหารส่วนภูมิภาคซึ่งสังกัดกรมป่าไม้ ในอำเภอ
นั้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

ข้อ ๒. การบริหารงานป่าไม้ของประเทศไทย

เมื่อเริ่มแรกจัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นในรัชสมัยของ พระบาท สมเด็จพระ จุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว ใน พ.ศ. ๒๔๓๙ นั้น กรมป่าไม้ขึ้นอยู่กับสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีเสนาบดี
กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บังคับบัญชา ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๖๔ ในรัชกาลของพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้โอนกรมป่าไม้จาก
กระทรวงมหาดไทยมาขึ้นอยู่ในสังกัดกระทรวงเกษตรธิการในสมัยนั้น หรือกระทรวง
เกษตรในสมัยปัจจุบัน และคงสังกัดอยู่ในกระทรวงเกษตรตลอดมา แม้ในบางยุคบางสมัยจะ
ได้มีการเปลี่ยนชื่อกระทรวงเกษตรหรือนำกระทรวงเกษตรเข้าไปรวมอยู่ในกระทรวงอื่นก็ตาม

ในสมัยที่กรมป่าไม้ยังสังกัดอยู่ในกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตร หรือกระทรวงอื่น จนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๘๒ นั้น การบริหารงานของกรมป่าไม้มิได้มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็นส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเช่นในปัจจุบัน จะมีเจ้ากรมป่าไม้ซึ่งเรียกตามภาษาอังกฤษว่า Chief Conservator of Forests เป็นหัวหน้าผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารของกรม ตำแหน่งเจ้ากรมป่าไม้นี้ต่อมาในสมัยพระยาครุพันธุ์พิทักษ์ ได้เปลี่ยนไปเรียกว่า อธิบดีกรมป่าไม้หรือ Director-General of Forests ให้เหมือนกับส่วนราชการพลเรือนอื่น ๆ ในระยะนั้น ภายในกรมป่าไม้เอง ณ ที่สำนักงานใหญ่ในพระนคร ๖ ก็ยังหาได้มีการแบ่งแยกออกเป็นกองและแผนกไม่ ส่วนในท้องที่ที่มีการแบ่งเขตการบริหารทั่วประเทศออกเป็นตอน (Cirle) ซึ่งมี ๓ ตอน คือตอนเหนือนับตั้งแต่จังหวัดพิษณุโลกขึ้นไป ตอนตะวันออกคือจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออก และตอนใต้คือจังหวัดในภาคใต้ทั้งหมด แต่ละตอนมีผู้บำรุงป่า (Conservator of Forests) เป็นหัวหน้าบริหารงาน ตอนหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็นภาคป่าไม้ (Forest Division) มีป่าไม้ภาค (Divisional Forest Officer) เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานในภาคของตน ภาคป่าไม้นี้อาจมีอาณาเขตเพียงจังหวัดเดียว เช่นภาคลำปาง หรือหลายจังหวัด เช่นเชียงใหม่ ซึ่งมีอาณาเขตรวม ๓ จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และแม่ฮ่องสอน ก็ได้ ส่วนบางภาคก็อาจมีอาณาเขตรวมตลอดทั้งมณฑลในสมัยนั้น เช่นภาคพิษณุโลก หรือรวมถึง ๒ มณฑลก็มี เช่นภาคสงขลา ซึ่งเคยรวมเขตทั้งมณฑลสงขลาและปัตตานีเป็นต้น ทั้งนี้ทางกรมป่าไม้ได้พึงเล็งในการ กำหนด อาณาเขตภาคให้เป็นไปตามความสำคัญของกิจการป่าไม้ในภาคนั้น ๆ มากกว่าการกำหนดตามเขตของมณฑลและจังหวัดในสมัยนั้น

ภาคป่าไม้หนึ่ง ๆ ได้แบ่งออกเป็นบริเวณป่าไม้หรือ Forest Sub-Division มีป่าไม้บริเวณหรือ Sub-Divisional Forest Officer เป็นหัวหน้ารับผิดชอบในทางบริหาร บริเวณป่าไม้หนึ่ง ๆ ตามปกติมีอาณาเขตตรงกับจังหวัดหนึ่ง ๆ แต่บางบริเวณอาจมีอาณาเขตควบคุมถึง ๒ จังหวัดก็ได้ ในขณะที่เดียวกันบางบริเวณที่กิจการป่าไม้มีความสำคัญมาก ก็อาจมีอาณาเขตควบคุมเพียง ๒ อำเภอหรือกว่า ในจังหวัดนั้น เช่นบริเวณแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ซึ่งมีเขตควบคุมเพียงอำเภอแจ้ห่มและอำเภองาว เป็นต้น

ถัดจากบริเวณป่าไม้ลงไป ได้แบ่งเขตการบริหารออกเป็น Range หรือแขวง มีป่าไม้แขวงหรือ Forest Ranger เป็นหัวหน้ารับผิดชอบ แขวงป่าไม้นี้ตามปกติมีอาณาเขตตรงกับอำเภอหนึ่ง ๆ หรือหลายอำเภอก็ได้แล้วแต่กรณีของความสำคัญของกิจการป่าไม้ใน

แขวงนั้น ๆ โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว อำเภอดังกล่าวไม่ค่อยมีความสำคัญในการป่าไม้ ก็ได้มีการจัดตั้งแขวงป่าไม้ขึ้นในอำเภอนั้น ๆ

การแบ่งการบริหารงานป่าไม้ในท้องที่ออกเป็น ตอน ภาค บริเวณและแขวงนั้นมิได้จัดตั้งขึ้นเป็นการสำเร็จรูปทั่วประเทศในทันทีทันใด แต่ได้จัดตั้งขึ้นแต่ละตอน ภาค บริเวณและแขวงตามทีจำเป็น และเมื่อมีจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอที่จะส่งออกไปปฏิบัติการในตอน ภาค บริเวณ และแขวงนั้นได้

ต่อมาในสมัยที่ Mr. W.F. Lloyd ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งเจ้ากรมป่าไม้ ได้มีการจัดตั้งกองงานป่าไม้ขึ้นที่จังหวัดลำปาง เพื่อทำหน้าที่คัดเลือกและสืบค้นหาไม้สักในป่าจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในตอนเหนือใน พ.ศ. ๒๔๖๑ และในสมัยที่พระยาครุพันธุ์พิทักษ์ได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ก็ได้มีการจัดตั้งกองทำไม้ในจังหวัดเดียวกัน ใน พ.ศ. ๒๔๗๑ เพื่อทำหน้าที่ทำไม้สักออกจากป่าแม่คำ-เมืองลอง จังหวัดแพร่ แต่กองที่ตั้งขึ้นทั้งสองกองนี้ห้ามมีรูปร่างเช่นกับกองตามปัจจุบันนี้

ในแบบของรูปการบริหารตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เจ้าหน้าที่ป่าไม้แต่ละหน่วยนับตั้งแต่แขวงขึ้นมา ย่อมขึ้นตรงต่อกรมป่าไม้ตามลำดับ แต่ในด้านการปกครองสมุหเทศาภิบาลรวมทั้งอุปราชในสมัยนั้นมีอำนาจในการควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่ป่าไม้ตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ แต่มิได้มีอำนาจในการบังคับบัญชาและสั่งงานแต่ประการใด การที่เจ้าหน้าที่ป่าไม้จะดำเนินการสงวนป่าใดก็ตามหรือจะประกาศหวงห้ามไม้ก็ตาม ต้องให้สมุหเทศาภิบาลเป็นผู้ประกาศ ในขณะที่เดียวกันสมุหเทศาภิบาลหรืออุปราชก็อาจรายงานเสนอความเห็นมายังกระทรวงเกษตรให้พิจารณาความดีความชอบของข้าราชการป่าไม้ผู้ใดเป็นพิเศษก็ได้

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้มีการยกเลิกตำแหน่งผู้บำรุงป่าไม้เสียทั้งสิ้น และใน พ.ศ. ๒๔๗๙ ได้มีการแบ่งส่วนราชการภายในกรมป่าไม้ออกเป็นกองและแผนกต่าง ๆ ในรูปแบบเช่นในปัจจุบัน และถือปฏิบัติกันมาจนกระทั่งบัดนี้

ใน พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้มีการปรับปรุงการบริหารงานป่าไม้ในหลักการที่สำคัญ กล่าวคือ ได้มีการแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ออกเป็น ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนกลางได้แก่สำนักงานเลขาธิการกรม กอง และแผนกต่าง ๆ ณ ที่ทำการกรมป่าไม้ในพระนคร ฯ และภาคป่าไม้ในภูมิภาค ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจากภาคเป็นเขต ส่วนภูมิภาคได้แก่ป่าไม้จังหวัด

และป่าไม้อำเภอ ซึ่งอยู่ในความควบคุมบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เนื่องจากได้จัดทำไปในขณะที่กรมป่าไม้ยังไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่พอที่จะส่งไปอยู่ตามจังหวัดและอำเภอต่าง ๆ จึงทำให้การบริหารงานป่าไม้เริ่มขาดประสิทธิภาพและขาดการรักถุ้มในการปกครองบังคับบัญชาตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ทั้งนี้ เพราะในระยะดังกล่าวนี้กรมป่าไม้สามารถจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปประจำตาม จังหวัด และ อำเภอต่าง ๆ ได้เพียงจังหวัดและอำเภอละคนสองคนเท่านั้น และก็หาทั่วถึงทุกจังหวัดและอำเภอไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถส่งไปได้ ก็ขาดคุณสมบัติและอาวุโสเป็นส่วนใหญ่ เช่นหาใช่เป็นผู้ที่ไ้ผ่านการศึกษาในวิชาวนศาสตร์มาแล้วไม่ และบางที่ตัวข้าราชการที่ทำหน้าที่เป็นป่าไม้จังหวัด ก็มีฐานะเป็นเพียงข้าราชการชั้นจัตวาเท่านั้น ส่วนป่าไม้อำเภอนั้นแทบทั้งหมดเป็นข้าราชการชั้นจัตวาอันดับต่ำ ๆ ซึ่งไม่เคยปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบเป็นเอกเทศมาตามลำพังตนเองเลย ประกอบทั้งในระยะนั้นแม้แต่ตัวผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเองก็ยังไม่ค่อยมีความเข้าใจในกิจการป่าไม้ จึงขาดความสนใจที่จะควบคุมการดำเนินกิจการป่าไม้ ในท้องที่ของตนให้เป็นไปตามแบบ ฉบับที่ ถูกต้อง และ เหมาะ สม กับ ท้อง ถิ่น ของ ตน การบริหารงานป่าไม้ ในแต่ละจังหวัดและอำเภอจึงมักเป็นไปในแบบที่ว่า ป่าไม้จังหวัดและอำเภอมีอิสระและเสรีภาพค่อนข้างกว้างขวางในการที่จะบริหารงาน ป่าไม้ ให้เป็นไปตามแนวความคิดเห็นของคน โดยอาศัยแค่ชื่อและอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเท่านั้น เมื่อป่าไม้จังหวัดและป่าไม้อำเภอเป็นผู้หย่อนในอาวุโสและขาดทั้งความรู้ความชำนาญในทางวิชาการและการบริหาร จึงทำให้การบริหารงานป่าไม้ต้องประสบกับความยุ่งยากด้วยประการต่าง ๆ และเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้บางคนใช้อำนาจของตนไปในทางแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวและหลีกเลี่ยงข้อบังคับระเบียบแบบแผนอยู่เนือง ๆ ส่วนในการบริหารงานของป่าไม้ภาคเหนือป่าไม้เขตในสมัยนั้น เมื่อเป็นการยากที่จะแยกออกไปได้ ก็แยกงานป่าไม้ส่วนใดเป็นงานวิชาการ และงานส่วนใดเป็นงานธุรการ ประกอบทั้งไม่มีความเคยชินในการที่จะแยกอำนาจการบริหาร งานทางวิชาการและ ธุรการ ออกจากกันได้โดยเด็ดขาด กิจการของป่าไม้เขตจึงมักจะหลวมล่าและเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการของป่าไม้จังหวัดและอำเภออยู่เสมอ ๆ อนึ่ง กรมป่าไม้เองก็ยังไม่สู้จะไว้วางใจที่จะมอบอำนาจในการบริหารงานป่าไม้ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอโดยเด็ดขาดนัก การปฏิบัติ

ราชการทางส่วนกรมและป่าไม้เขตกับจังหวัดและอำเภอ จึงมักจะไม่ค่อยประสานกันและมีการขัดแย้งกันอยู่บ่อย ๆ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวคงยังมีต่อมาจนกระทั่งสมัยปัจจุบัน

ในขณะนี้เมื่อกรมป่าไม้ไม่สามารถปรับปรุงตัวบุคคลที่แต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งป่าไม้จังหวัดและอำเภอได้ดีขึ้นกว่าเดิม ก็สามารถ ปรับปรุงให้ป่าไม้จังหวัดส่วนใหญ่เป็นข้าราชการชั้นโท และให้เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในวิชาวนศาสตร์มาแล้ว ส่วนป่าไม้อำเภอ ก็ได้พยายามปรับปรุงให้เป็นข้าราชการชั้นตรี และให้เป็นผู้ได้รับการศึกษาหรืออบรมในวิชาวนศาสตร์มาบ้าง ความขัดแย้งและขาดการประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ก็นับว่าได้กระเถิบดีขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังหาได้หมดไปทั้งสิ้นไม่ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการบริหารงานที่ได้กล่าวมาแล้วขัดกับหลักการบริหารป่าไม้ทั่วไป ทั้งที่ยึดถือกันอยู่เป็นสาถนนิยม และได้เคยทดลองปฏิบัติมาแล้วในประเทศต่างๆ ว่าเป็นวิธีการบริหารป่าไม้ที่เหมาะสมที่สุด

ปัญหาเรื่องการแบ่งแยกข้าราชการกรมป่าไม้ออกเป็น ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคนี้ Sir H.G. Champion ผู้เชี่ยวชาญการป่าไม้ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ที่องค์การส่งมาช่วยเหลือกรมป่าไม้ในด้านการวางโครงการป่าไม้ใน พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้ให้ความเห็นไว้ในรายงานของเขาในข้อ ๘๑ ว่า "To a forest administrator with experience in other countries, the present position, where the Provincial and Amphur Forest Officers are in effect forest assistants to the Changwat and Amphur Administrative officers and only responsible to the Divisional Forest Officers (ป่าไม้เขต) in technical matters for which they have singularly little time or opportunity, seems entirely out of place as soon as a responsible Forest Department has been established, as it long has been in Thailand. Of course the Civil Administrative Officers must be consulted and kept fully informed of forestry activities which may affect the welfare of the section of the public for which they are responsible, but dividedr cont ol is undoubtedly one of the chief reasons for the unsatisfactory condition of the forests today"

ข้อ ๓. จำนวนข้าราชการและลูกจ้างของกรมป่าไม้ใน พ.ศ. ๒๕๐๖

ในปลาย พ.ศ. ๒๕๐๖ กรมป่าไม้มีข้าราชการและลูกจ้างที่สังกัดอยู่ในส่วนกลาง ๑,๖๗๐ คน ในส่วนภูมิภาค ๑,๖๕๒ คน รวม ๓,๓๒๒ คน เป็นข้าราชการและลูกจ้างที่ได้รับการศึกษาในวิชาวนศาสตร์เพียง ๗๓๖ คน หรือ ๒๒ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนข้าราชการและลูกจ้างที่มีทั้งหมด ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มกำลังของข้าราชการกรมป่าไม้ให้เพียงพอกับกิจการที่จะต้องปฏิบัติและเนื้อที่ป่าที่จะต้องดูแลรับผิดชอบ ในขณะเดียวกันก็

จะต้องเร่งรัดในการให้ศึกษาวิชาวนศาสตร์แก่ข้าราชการและลูกจ้าง ของกรมป่าไม้ให้มี อัตราส่วนมากขึ้น ถึงอย่างน้อยราว ๗๕ เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนข้าราชการและลูกจ้างทั้งหมด เพราะงานป่าไม้เป็นงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่ ข้าราชการที่จะใช้ในการบริหารงานจึงจำเป็นต้องมีพื้นความรู้ในวิชาวนศาสตร์มาแล้วเป็นอย่างดี จึงจะสามารถบริหารงานให้เป็นไปตามหลักวิชา และบังเกิดผลที่ต้องการได้ ทั้งนี้จะได้กล่าวโดยละเอียดไว้ในบทที่ ๑๔ ต่อไป

ข้อ ๔. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและการบริหารงานป่าไม้ของประเทศไทย

ก. การแบ่งส่วนราชการ

ก่อนที่จะได้พิจารณาถึงการปรับปรุงการแบ่งส่วน ราชการ และการบริหารงานป่าไม้ของประเทศไทย ควรจะได้มีการพิจารณาเสียก่อนว่า ในปัจจุบันงานในหน้าที่ของกรมป่าไม้ เฉพาะที่สำคัญมีอะไรบ้าง

ในหนังสือประวัติและผลงานของกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๓๔—๒๕๐๐ ได้กล่าวถึงหน้าที่ของกรมป่าไม้ไว้ว่า “กรมป่าไม้มีหน้าที่ควบคุมดูแลรักษาและบำรุงป่าไม้ของประเทศ เพื่อให้ป่าไม้ของประเทศไทย มี สภาพถาวร และ คุณภาพดีเยี่ยม สามารถอำนวยผลในทางเศรษฐกิจ ให้แก่ประเทศและประชาชนโดยยั่งยืนถาวรตลอดไป และเพื่อให้ป่าไม้สามารถป้องกันความผันแปรของดินฟ้าอากาศ บรรเทาความร้ายแรงของอุทกภัย ป้องกันการกัดเซาะดินในที่เขาลงมาที่บดมที่ที่ประกอบกรกสิกรรมในที่ราบ รักษาป่าในแม่น้ำลำธารให้มีน้ำอยู่เสมอเพื่อการใช้ประโยชน์ในการกสิกรรมและการอื่น”

นอกจากหน้าที่ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ กรมป่าไม้ยังได้รับหน้าที่เพิ่มเติมต่อมาในปัจจุบันอีก คือ การอนุรักษ์สัตว์ป่า การจัดป่าให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน และการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์

เมื่อได้พิจารณา ถึงวัตถุประสงค์ และงาน ในหน้าที่ของ กรมป่า ไม้ดังได้กล่าว มาแล้วข้างต้นนี้ ประกอบกับได้พิจารณาถึงการแบ่งส่วนราชการของกรมป่าไม้ดังปรากฏในข้อ ๑ จะเห็นได้ว่ากรมป่าไม้ยังขาดหน่วยงานที่จะมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการอนุรักษ์สัตว์ป่าและการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์ ส่วนงานที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งคือ การดำเนินการให้ป่าไม้สามารถป้องกันความผันแปรของดินฟ้าอากาศ บรรเทาความร้ายแรงของอุทกภัย

ป้องกันการกักเซาะดินในที่เขาลงมาทับถมที่ประกอบกรการกสิกรรมในที่ราบ รักษาไว้ในแม่น้ำลำธารให้มีน้ำอยู่เสมอเพื่อการใช้ประโยชน์ในการกสิกรรมและการอื่น ๆ นั้น ก็ยังหาหน่วยงานใดที่จะมีหน้าที่ดังกล่าวแล้วโดยเฉพาะไม่ แต่ได้ฝากงานที่สำคัญยิ่งอันนี้ไว้กับกองบำรุงเพียงส่วนหนึ่ง คือการวิจัยการป้องกันกั้นน้ำลำธาร ซึ่งให้เป็นหน้าที่ของสถานป้องกันกั้นน้ำลำธารเท่านั้น สำหรับงานในด้านการจัดป่าให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนก็เช่นเดียวกัน งานนี้จะทวีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับในเวลาต่อไป แต่ก็ยังมีได้มีการแบ่งแยกหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งให้มาทำหน้าที่รับผิดชอบในงานด้านนี้โดยเฉพาะไม่ คงแฝงไว้กับงานในหน้าที่ของสถานวัฒนธรรมของกองบำรุงอีกเช่นเดียวกัน ฉะนั้นเพื่อให้กรมป่าไม้สามารถจะบริหารงานในหน้าที่ให้บรรลุลักษณะดังที่ได้กล่าวมาแล้วได้ จึงจำเป็นที่จะต้องตั้งหน่วยบริหารขึ้นใหม่ ในราชการส่วนกลางของกรมป่าไม้ดังต่อไปนี้ คือ :-

๑. กองส่งเสริมการ

เนื่องจากครั้งเป็นสินค้าขายออกที่สำคัญของประเทศไทยอย่างหนึ่ง โดยมีมูลค่าที่ส่งออกในปีที่สุดสุด คือใน พ.ศ. ๒๔๘๘ ถึง ๒๔๙ ล้านบาท และใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ๓๕,๖๑๘,๗๗๕ บาท จึงควรจะได้มีกองเจ้าหน้าที่ขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการทดลองเพาะเลี้ยงครั้ง ส่งเสริมการเลี้ยงครั้งให้เป็นที่ยอมรับในหมู่ราษฎร กัดเลือกขยายพันธุ์ครั้งที่ดี ศึกษาหาวิธีการกำจัดศัตรูครั้ง ทดลองการปล่อยครั้งกับพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ศึกษาหาวิธีทำครั้งเมล็ดและแชลแล็กให้มีคุณภาพสูง ศึกษาและหาตลาดให้แก่ผู้ผลิตครั้งและผลิตภัณฑ์ครั้งทั้งในและนอกประเทศ ศึกษาหาวิธีรักษาระดับราคาจำหน่ายครั้งกับ ครั้งเมล็ดและแชลแล็กให้อยู่ในระดับที่ผู้ผลิตจะมีกำไรตามสมควร และศึกษาหาวิธีการใช้ครั้งกับเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

กองส่งเสริมการนี้อาจแบ่งแยกกิจการออกเป็นหลายแผนกตามความเหมาะสม แต่ที่สำคัญที่สุดจะต้องจัดให้มี สถานทดลองและส่งเสริมครั้ง ขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ตามที่จำเป็น สถานทดลองและส่งเสริมครั้ง นี้ ควรมีหน้าที่เกี่ยวกับการทดลองเพาะเลี้ยงครั้ง ส่งเสริมการเลี้ยงครั้งไปให้ถึงมือราษฎร กัดเลือกขยายพันธุ์ครั้งที่ดี ศึกษาหาวิธีการกำจัดศัตรูครั้ง ทดลองปล่อยครั้งกับพันธุ์ ไม้ชนิดต่าง ๆ และช่วยหาตลาดให้แก่ผู้ผลิตครั้งในท้องที่ของตน ตลอดจนรักษาระดับราคาการจำหน่ายครั้งในท้องที่ด้วย

สถานทดลองเกี่ยวกับครั้งดังกล่าวนี้ ในขณะนั้นกรมป่าไม้ได้ตั้งขึ้น เป็นการภายใน โดยยังมีได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมป่าไม้ แต่สถานเหล่านี้

มีหน้าที่ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการทดลองและส่งเสริมการเพาะเลี้ยงครั้งเท่านั้น ทำให้ขยายกิจการออกไปถึงการศึกษาในเรื่องการจำหน่ายและการรักษาระดับราคาของครั้งไม้ ฉะนั้นจึงควรจัดให้สถานส่งเสริมการเพาะเลี้ยงครั้งของกรมป่าไม้ เป็นสถานที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีขอบเขตการดำเนินงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้นทั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว รวมทั้งเปลี่ยนชื่อเสียใหม่ให้เป็นสถานทดลองและส่งเสริมครั้งด้วย

สถานทดลองและส่งเสริมครั้งนี้ จะควรมีกีฬานี้ก็แล้วแต่ความจำเป็นของกิจการและงบประมาณที่มีเพื่อการนี้ แต่ควรถือหลักว่า ควรตั้งขึ้นในท้องที่ที่มีการเลี้ยงครั้งกันอยู่แล้วอย่างแพร่หลาย และในท้องที่ที่แม้จะยังมิได้มีการเพาะเลี้ยงครั้งก็ตาม แต่สภาพดินฟ้าอากาศเหมาะสมกับการที่จะส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงครั้งกันขึ้น

ในขณะนี้มีสถานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงส่งเสริมครั้งอยู่แล้วรวม๖สถาน คือสถานทดลองและส่งเสริมเพาะเลี้ยงครั้ง บ้านสีฐาน จังหวัดเลย, กลางทอง จังหวัดนครราชสีมา, จังหวัดศรีสะเกษ, จังหวัดร้อยเอ็ด, จังหวัดสุโขทัย, เขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จึงควรปรับปรุงสถานดังกล่าวให้เป็นสถานทดลองและส่งเสริมครั้งโดยสมบูรณ์ต่อไป

๒. กองอุทยานแห่งชาติและสัตว์ป่า (Division of National Parks and Wildlife)

กองนี้ควรมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติและบริหารงานในอุทยานแห่งชาติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ นอกจากนี้ควรมีหน้าที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่าและดำเนินการตามพระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ ป่าอีก อย่าง หนึ่ง ด้วย ในเรื่องอนุรักษ์สัตว์ป่านี้ เมื่อกิจการขยายมากขึ้นในเวลาต่อไป จึงควรพิจารณาขยายขยายให้เป็นกองขึ้นใหม่แยกออกไปจากกองอุทยานแห่งชาติอีกต่อหนึ่ง แต่ในขั้นต้นนี้เพื่อเป็นการประหยัด ควรรวมงานไว้กับกองอุทยานแห่งชาติก่อน

กองนี้อาจแบ่งงานภายในออกเป็นแผนกต่างๆ ตามสมควร ส่วนในท้องที่ควรแบ่งออกไปตามอุทยานแห่งชาติที่จัดตั้งขึ้น และในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่ง ตามปกติควรมีหน่วยงานเกี่ยวกับการคุ้มครองป้องกันรักษา และบำรุงส่งเสริม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สัตว์ป่าด้วย

๓. กองจัดการลุ่มน้ำ (Division of Watershed Management)

เนื่องจากการจัดการลุ่มน้ำ (Watershed Management) เป็นกิจการที่สำคัญมาก เพราะในลุ่มน้ำใดหากมีการจัดการถูกต้อง ก็ย่อมจะเป็นการป้องกันความผันแปรของดินฟ้าอากาศบรรเทาความร้ายแรงของอุทกภัย ป้องกันการกัดเซาะของดิน (soil erosion) รักษาระดับน้ำ

ในแม่น้ำลำธารให้มีอยู่สม่ำเสมอตลอดปี ส่งเสริมการกสิกรรมและการอุตสาหกรรมในลุ่มน้ำนั้น ๆ รวมทั้งยกระดับมาตรฐานการครองชีพของราษฎรตลอดทั้งลุ่มน้ำให้สูงขึ้นด้วย ฉะนั้น เพื่อกำเนินการต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงควรจัดให้มีกองจัดการลุ่มน้ำขึ้นเพื่อรับผิดชอบบริหารงานในลุ่มน้ำต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยราชการอื่น ๆ และเอกชน ให้ได้ผลตามที่ต้องการ

กองจัดการลุ่มน้ำนี้ควรมีหน้าที่ในการบำรุงรักษา และป้องกันป่าไม้ในลุ่มน้ำต่าง ๆ ที่จัดไว้เป็นป่าป้องกันภัย (Protection Forests) ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์อยู่เสมอ เพื่อให้ป่าดังกล่าวสามารถอำนวยประโยชน์ให้ตามที่ต้องการได้ยั่งยืนและสม่ำเสมอตลอดไป นอกจากนี้กองนี้ควรมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยราชการและเอกชนอื่น ๆ ในการที่จะช่วยกันอนุรักษ์ดินและน้ำ ไม่ว่าจะอยู่ในที่ป่าหรือไม่ ตลอดทั้งลุ่มน้ำนั้น ๆ ในขณะเดียวกันก็ให้มีการร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ๆ ในการที่จะให้การศึกษาอบรมแก่ราษฎรในลุ่มน้ำนั้น ๆ ในการที่จะอนุรักษ์และรู้จักใช้ดินและน้ำให้เป็นประโยชน์ในการอาชีพและให้รู้จักพัฒนาอาชีพ และความเป็นอยู่ของตนให้มีระดับสูงขึ้นด้วย

นอกจากการจัดตั้งกองใหม่เพื่อให้มีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการใหม่ที่กรมป่าไม้ได้รับมอบหมายมาแล้ว ก็ควรจะได้มีการพิจารณาถึงการแบ่งส่วนการบริหารที่มีอยู่แล้วแต่เดิมว่ามีความเหมาะสมอยู่แล้ว หรือควรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงประการใดบ้าง

ในข้อ ๓ ของบทที่ ๕ ได้กล่าวไว้แล้วว่าควรให้มีการจัดตั้งกองวิศวกรรมป่าไม้เพื่อกำเนินการในเรื่องการทำถนนหนทางในป่า รวมทั้งการทำสะพาน การสร้างอาคารต่าง ๆ และการดำเนินการสื่อสารต่าง ๆ ในป่าด้วย นอกจากนั้นควรแยกงานวิจัยทางวนวัฒนวิทยาออกจากกองบำรุงมาจัดตั้งเป็นกองขึ้นใหม่อีกต่างหาก จึงจะได้พิจารณาถึงความจำเป็นในการที่จะได้จัดตั้งกองดังกล่าวแล้วขึ้น

๔. กองวิศวกรรมป่าไม้ (Division of Forest Engineering)

เนื่องจากขณะนี้ในประเทศไทยยังมิได้มีการจัดสร้างถนนหนทางขึ้นในป่า เพื่อใช้ในการตรวจตราและการป้องกันรักษาป่า รวมทั้งการชักลากไม้และของป่าออกมาสู่ตลาด ทั้งเช่นที่ถือปฏิบัติกันอยู่ในประเทศที่การป่าไม้เจริญแล้ว จึงควรจะได้มีการเริ่มจัดทำถนนหนทางในป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติเสียแต่บัดนี้ และควรจัดตั้งกองวิศวกรรมป่าไม้ขึ้นใหม่เพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะ นอกจากการทำถนนหนทางและสร้างสะพานในป่าแล้ว กองวิศวกรรมป่าไม้ควรมีหน้าที่ในการปลูกสร้างและซ่อมแซมอาคารต่าง ๆ ของกรมป่าไม้ และรับผิดชอบในการดูแลรักษาและซ่อมแซมยานพาหนะ รถแทรกเตอร์ ตลอดจนเครื่องมือ

เครื่องใช้ต่าง ๆ ของกรมป่าไม้ที่นับวันจะทวีจำนวนยิ่งขึ้น หนึ่งในขณะนั้นกรมป่าไม้ก็ได้เริ่มกีดตั้งวิทยุติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ในภูมิภาคอยู่แล้ว จึงควรมอบให้เป็นหน้าที่ของกองนี้ในการที่จะรับผิดชอบในการกีดตั้งและดูแลรักษาเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ของกรมป่าไม้ เช่นวิทยุและโทรทัศน์ที่ใช้ในป่าให้อยู่ในสภาพที่จะใช้การได้ดียิ่งอยู่เสมอ

๕. กองวนวัฒนวิจัย (Division of Silvicultural Research)

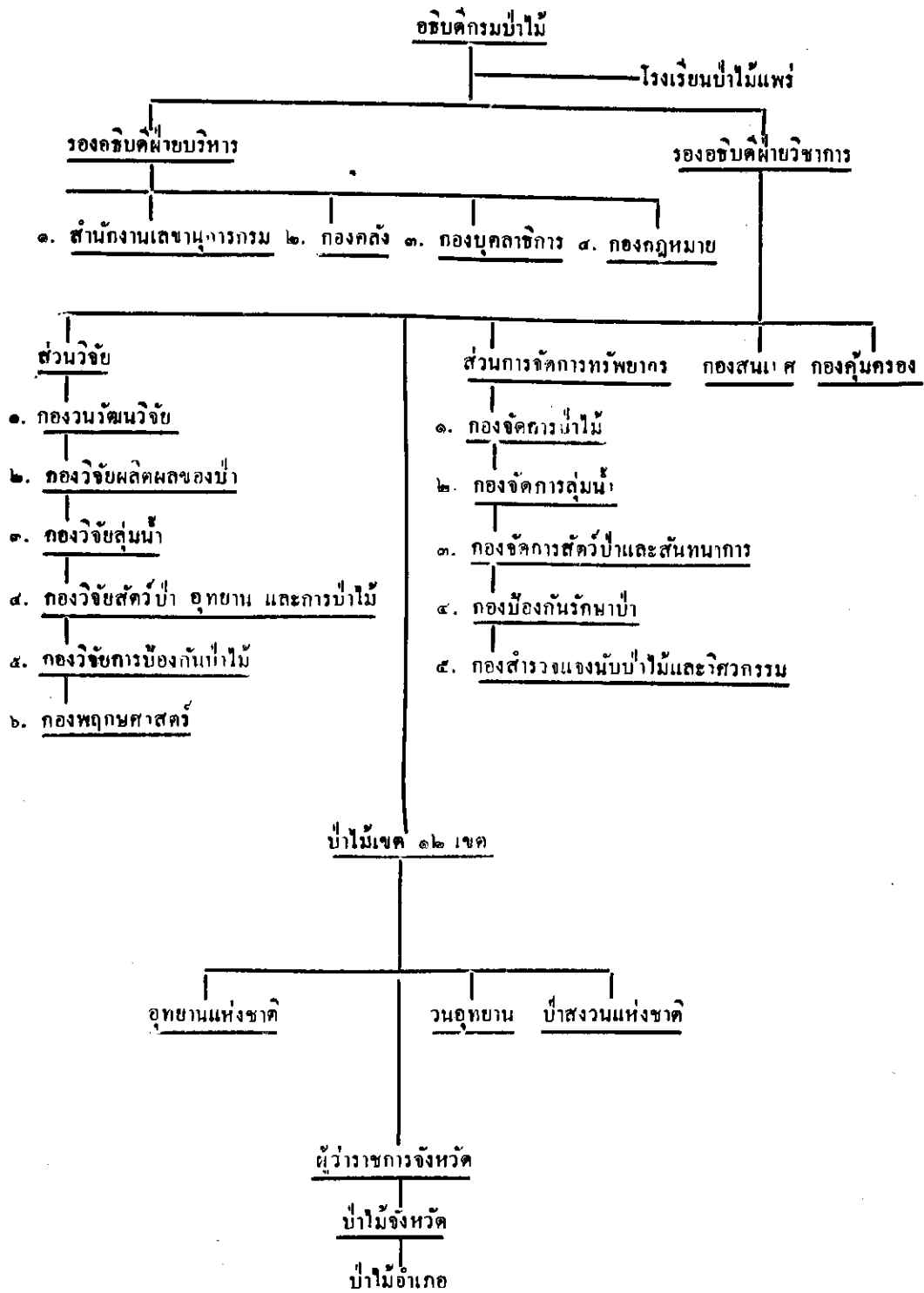
งานในตำแหน่งวนวัฒนวิจัยขณะนี้รวมอยู่กับกองบำรุง แต่เนื่องจากงานวนวัฒนวิจัยเป็นงานกว้างขวางและผลของการวิจัยจะนำไปใช้ในกิจการของกองโครงการในด้านการวางโครงการป่า กองคุ้มครอง ในด้านการรักษาป่า กองบำรุงในด้านการปลูกสร้างและบำรุงป่า กองส่งเสริมกรรม ในด้านการปลูกและบำรุงรักษาพันธุ์ไม้ที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงกรรม กองจัดการลุ่มน้ำ ในด้านการป้องกันรักษาและบำรุงป่าในลุ่มน้ำต่าง ๆ จึงควรแยกกิจการวิจัยทางตำแหน่งวนวัฒนวิทยาออกมาเสียจากกองบำรุงแล้วนำมาจัดตั้งเป็นกองขึ้นใหม่อีกต่างหาก เพื่อให้สามารถดำเนินการวิจัยได้กว้างขวางและเป็นประโยชน์แก่กองต่าง ๆ ได้มากขึ้น

กองวนวัฒนวิจัยนี้ควรได้รับมอบหมายกิจการของสวนพฤกษศาสตร์ สถานีวนกรรม และสถานีป้องกันต้นน้ำลำธารต่าง ๆ ของกองบำรุงมาดำเนินงานต่อไป เพราะกิจการของหน่วยงานดังกล่าวเป็นงานวิจัยเสียเป็นส่วนใหญ่

กองนี้ควรจะได้ประสานงานกับวิทยาลัยวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างใกล้ชิดในการดำเนินการวิจัยต่าง ๆ เพื่อให้การวิจัยได้ผลสมบูรณ์ที่สุดและถูกต้องตามหลักวิชายิ่งขึ้น

นอกจากควรจะได้พิจารณาจัดตั้งกองขึ้นใหม่รวม ๕ กองทั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว ในการแบ่งส่วนราชการบริหารส่วนกลางของกรมป่าไม้ ควรจะได้พิจารณาถึงการแบ่งงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ โดยให้มีรองอธิบดีเป็นหัวหน้าฝ่าย เพื่อแบ่งเบาภาระของอธิบดีกรมป่าไม้ต่อไปด้วย ทั้งนี้เพราะงานของกรมป่าไม้มีอยู่กว้างขวางทั่วประเทศ มีข้าราชการในสังกัดอยู่เป็นจำนวนมาก คือขณะนี้ถึง ๓,๐๐๐ คนเศษ และจำนวนข้าราชการนี้จะเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี เมื่อป่าไม้ได้รับการดูแลรักษาดีขึ้นและเมื่อจำเป็นจะต้องดำเนินการทางวิชาการในป่าต่าง ๆ มากขึ้น

ในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๐๘) ทางกรมป่าไม้ สำนักงบประมาณและหน่วย PAS (Public Administration Service) ซึ่งทางรัฐบาลจ้างมาพิจารณาปรับปรุงการบริหารราชการ ได้กำลังพิจารณาปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการของกรมป่าไม้ โดยมีโครงร่างของการปรับปรุงดังต่อไปนี้ :-

ตามโครงการแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ตามที่กล่าวไว้ข้างบนนี้ จะเห็นได้ว่าได้มีการปรับปรุงกิจการของกรมป่าไม้อย่างกว้างขวางขึ้นกว่าเดิมเป็นอันมาก โดยขยายกิจการทางด้านวิจัยและด้านอื่น ๆ ส่วนทางป่าไม้เขตนั้นจะลดจำนวนลงจาก ๒๑ เขตให้เหลือเพียง ๑๒ เขต ซึ่งน่าจะเป็นรูปของภาคมากกว่า ในการปรับปรุงส่วนราชการต่าง ๆ ของกรมป่าไม้ทั้งนี้ ตามข้อคิดเห็นที่เสนอไว้แล้ว กองขาดเฉพาะกองที่เกี่ยวกับครั้ง และยังไม่ยกเลิกการบริหารงานส่วนจังหวัดและอำเภอ แต่ทั้งนี้เป็นเพียงโครงการเท่านั้น ฉะนั้นจึงต้องรอการปรับปรุงที่จะตกลงกันให้เป็นที่น่าพอใจต่อไป

ข. ปัญหาการรวมองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ให้เข้าอยู่ในสังกัดกรมป่าไม้

ปัญหาในการบริหารงานป่าไม้ที่สำคัญยิ่งข้อหนึ่งที่น่าจะหยิบยกขึ้นมาพิจารณา คือ การที่ทางการได้แยกองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ออกไปเป็นองค์การอิสระต่างหากจากกรมป่าไม้และได้กำหนดให้มีหน้าที่ในการทำไม้สักและไม้ยางในป่าต่าง ๆ ทั่วประเทศ ประกอบการอุตสาหกรรมป่าไม้ เช่น ทั้งโรงงานแปรรูปไม้ โรงงานอบไม้ โรงงานอาบน้ำยาไม้และโรงงานไม้อัด จำหน่ายไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ทั้งในและนอกประเทศ รวมทั้งรับซื้อไม้ของกลางที่เกิดจากการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติป่าไม้ และจัดการจำหน่ายไม้ นั้น ๆ ด้วย นั้น จะเป็นผลดีและผลเสียต่อการบริหารงานป่าไม้อย่างไรบ้าง

ความจำเป็นที่รัฐจะต้องเข้าดำเนินการทำไม้เสียเองบ้างเป็น บางส่วนนั้นได้เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยเริ่มแรกตั้งกรมป่าไม้ แต่ก็มีได้มีการดำเนินการเป็นลำดับเป็นขั้นแต่ประการใด จนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๕๕ กรมป่าไม้จึงได้เริ่มเข้าดำเนินการทำไม้สักในป่าแม่แฮด จังหวัดแพร่ เป็นแห่งแรก และต่อมาก็ได้เข้าทำไม้ในป่าแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่เป็นป่าที่ ๒ ในการที่จะฝึกอบรมพนักงานป่าไม้ ให้มีความรู้ความชำนาญในการทำไม้ เพื่อเป็นแนวทางพิจารณาในการตรวจตราควบคุมการกระทำของผู้รับอนุญาตทำไม้ว่า ข้อบังคับในการอนุญาตให้ทำไม้ข้อใดจะปฏิบัติได้หรือไม่ได้เพียงพอ และข้อบังคับดังกล่าวจะควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร เพื่อให้ได้ผลดีในทางปฏิบัติ ทั้งนี้โดยมีหลักอยู่ว่าเมื่อพนักงานป่าไม้มีความรู้ความชำนาญอยู่เองแล้ว ก็ย่อมจะวินิจฉัยการกระทำของผู้รับอนุญาตอื่น ๆ ได้โดยยุติธรรมและสมควร นอกจากนั้นในการที่พนักงานป่าไม้จะได้รับความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการลงทุนในการทำไม้และผลกำไรในการจำหน่ายไม้ พนักงานป่าไม้ย่อมสามารถที่จะกำหนดอัตราค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่จะเรียกเก็บจากผู้รับอนุญาตทำไม้ในป่าต่าง ๆ ให้เป็นไปโดย

ยุทธธรรม อนึ่งการที่รัฐเข้าทำไม้สักออกขายเสียเองนั้น ย่อมเป็นการควบคุมระดับราคาไม้สักในตลาดให้มีให้แปรปรวนไปมาก โดยการเพิ่มหรือลดราคาของพ่อค้าใหญ่ ๆ เอาตามใจชอบ เพราะทางกรมป่าไม้ย่อมมีไม้สักออกขายอยู่แล้วเป็นมาตรฐาน และเมื่อส่วนราชการอื่นใดต้องการใช้ ไม้สักก็ย่อมหาซื้อได้โดยสะดวก โดยได้ไม้ที่มีคุณภาพดีและราคาพอสมควร

การทำไม้สักโดยกรมป่าไม้ในป่าแม่แฮด จังหวัดแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วได้ขยายตัวขึ้นตามลำดับ โดยต่อมากกรมป่าไม้ได้เข้าทำไม้สักในป่าแม่ต้า และป่าเมืองลอง จังหวัดแพร่เพิ่มขึ้นอีกด้วย ส่วนป่าแม่แจ่มนั้น โดยเหตุผลทางการเมืองได้ให้สัมปทานกับบริษัทอีสเอเซียติกฝรั่งเศสไป ส่วนหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำไม้ซึ่งแต่เดิมมิได้มีโดยเฉพาะ แต่ถือว่าเป็นงานส่วนหนึ่งของป่าไม้เขตแพร่ นั้น ต่อมาก็ได้จัดตั้งขึ้นเป็นกองทำไม้ และให้มีสำนักงานกลางอยู่ที่จังหวัดลำปาง กองทำไม้นี้ในระยะหลัง ๆ ได้ย้ายสำนักงานมารวมอยู่กับกรมป่าไม้ที่กรุงเทพฯ แต่ในที่สุดได้ยุบเลิกไปใน พ.ศ. ๒๔๙๐ เมื่อได้มีการจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้น

การจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๙๐ นั้น มีอนุสนธิมาจากการยุบเลิกบริษัทไม้ไทย จำกัด ซึ่งรัฐบาลจัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๘๕ ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพื่อรับช่วงกิจการของบริษัทผู้รับสัมปทานป่าไม้สักชาติอังกฤษ คือบริษัทบอมเบย์เบอร์มา จำกัด บริษัทเบอร์เนียว จำกัด บริษัทแองโกลไทย จำกัด และบริษัทหลุยส์ ดี. เลียวโนเวนส์ จำกัด มาดำเนินการแทน เนื่องจากผู้จัดการบริษัทดังกล่าวได้หลบหนีออกไปนอกราชอาณาจักรขณะเมื่อกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้าสู่ประเทศไทย เมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว รัฐบาลจำเป็นต้องส่งมอบคืนกิจการและสัมปทานป่าไม้สักให้แก่บริษัททั้ง ๔ บริษัทนั้น ตามสัญญาสมบูรณ์แบบ ทั้งจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บริษัทเหล่านั้นอีกเป็นเงินไม่น้อย จึงจำเป็นต้องหาทางให้มีรายได้ในกิจการป่าไม้เพิ่มขึ้น รัฐบาลในสมัยนั้นจึงได้ตกลงใจที่จะขยายการทำไม้ในแบบรัฐพาณิชย์ให้มากขึ้น แต่ได้พิจารณาเห็นว่าหากจะมอบงานทำไม้ให้กรมป่าไม้จัดทำโดยตรงคงที่ได้เคยปฏิบัติตามมาแล้ว ก็อาจไม่เป็นการเหมาะสมนัก เพราะการดำเนินการกิจการจะต้องถูกผูกมัดโดยงบประมาณประจำปี และ จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ซึ่งจะเป็นเหตุให้การดำเนินการต้องล่าช้าและไม่มีความสะดวกรวดเร็วตามระบบการค้า จึงได้ตกลงให้ยุบกองทำไม้ในสังกัดกรมป่าไม้เสีย แล้วจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (เรียกย่อว่า อ.อ.ป.) ขึ้นแทน โดยให้รับโดยกิจการของกองทำไม้ที่มีอยู่แล้วทั้ง

หมตมาทำ ทั้งให้รับทำป่าไม้สัก และไม้กระยาเลยเพิ่มเติมขึ้นอีกด้วย องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ยังคงอยู่ในสังกัดกรมป่าไม้ แต่ในการบริหารงานให้อยู่ในความควบคุมของคณะกรรมการคณะหนึ่ง อันประกอบด้วยปลัดกระทรวงเกษตรเป็นประธานกรรมการ และอธิบดีกรมป่าไม้เป็นรองประธานกรรมการ และมีกรรมการอื่น ๆ ซึ่งเป็นข้าราชการกรมป่าไม้ เจ้าหน้าที่ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และข้าราชการในสังกัดกระทรวงการคลังและกระทรวงอื่น ๆ รวม ๕ ถึง ๗ นายเป็นกรรมการ

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๙ ทางรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ยังไม่มีกฎหมายระเบียบฐานะให้เป็นนิติบุคคล การดำเนินกิจการทางบรรณคดีและการทำนิติกรรมต่าง ๆ ย่อมต้องทำในนามของกรมป่าไม้ทั้งสิ้น ซึ่งไม่เป็นการสะดวกนัก และอาจเกิดผลเสียหายขึ้นได้ จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ทำให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นองค์การเอกเทศ พ้นจากสังกัดและความควบคุมของกรมป่าไม้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นนี้ ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรเป็นประธานกรรมการ องค์การ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรเป็นรองประธาน ส่วนปลัดกระทรวงเกษตร อธิบดีกรมป่าไม้และรองอธิบดีกรมป่าไม้ คงเป็นกรรมการเฉย ๆ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จึงได้กลายเป็นองค์การ “การเมือง” ขึ้นกลาย ๆ และต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลของนักการเมืองที่มาบริหารงานกระทรวงเกษตรอยู่ตลอดมา

ปัญหาที่น่าจะพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินการทำไม้ในป่าต่าง ๆ ที่เป็นของรัฐนี้ คือว่าจะควรให้ผู้ใดเป็นผู้ดำเนินการจึงจะเป็นการเหมาะสมและถูกหลักวิชาการป่าไม้ ตลอดจนนำผลดีมาสู่รัฐและประชาชนด้วย ในต่างประเทศหลักปฏิบัติในเรื่องนี้มีแตกต่างกันอยู่มาก ในสหรัฐอเมริกาซึ่งยึดหลักการค้าแบบเสรี รัฐไม่เข้ายุ่งเกี่ยวในการทำไม้ในป่าของรัฐและทำการค้าไม้ คงมอบให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการทำไม้เอง และในบางประเทศก็ได้ดำเนินการไปจนถึงการแปรรูปไม้ การจำหน่ายไม้ในประเทศและขายไม้ไปต่างประเทศด้วย ส่วนในประเทศไทยในขณะนี้รัฐทำไม้เฉพาะเพียงบางชนิด คือไม้สัก ไม้ยาง ไม้ผู้ร้ายลักตัด และไม้ที่ต้องตัดออกจากที่ดินเจดิสรร ส่วนไม้ชนิดอื่น ๆ หรือประเภทอื่น ๆ คงอนุญาตให้เอกชนเป็นผู้รับอนุญาตทำ การทำไม้ของรัฐคงกล่าวแล้ว แตกต่างกับประเทศในยุโรปอยู่บ้าง คือผู้ทำไม้มิใช่กรมป่าไม้แต่เป็นองค์การเอกเทศนอกสังกัดกรมป่าไม้

ผลที่ผลเสียของการทำไม้โดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เท่าที่ได้ปรากฏมาแล้วก็คือ รัฐมีรายได้จากการทำไม้มากขึ้น คือใน พ.ศ. ๒๕๐๔ มีกำไรร่วม ๗๘ ล้านบาท แต่ทั้งนี้ก็เป็นของธรรมดา เพราะเป็นการค้าแบบผูกขาด โดยเฉพาะในการทำไม้สักและไม้ยาง ส่วนผลเสียเท่าที่เห็นคือราคาไม้ที่ประชาชนต้องซื้อแพงขึ้น เช่น ไม้ยาง ขึ้นราคาฟุตลูกบาศก์ละ ๒-๓ บาท ชั่วระยะเวลาเพียงไม่กี่เดือน ในขณะที่เดียวกันเหตุผลของรัฐบาลที่แสดงในการมอบให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ทำไม้สัก ไม้ยางทั่วประเทศ คือการป้องกันการลักไม้ทำลายป่านั้น ก็หาสัมฤทธิ์ผลไม่ เพราะปรากฏว่ายังคงมีการลักลอบตัดไม้สักและไม้ยางกันอยู่ทั่วไป ทั้งปรากฏเป็นข่าวครึกโครมในหน้าหนังสือพิมพ์ในตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้น ฉะนั้นจึงพอเห็นได้ว่า นอกจากผลดีในแง่การเงิน ซึ่งก็มีใช้จำนวนมากมาย่อไร่นัก การทำไม้ของรัฐโดยอาศัยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กลับทำให้ประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้ใช้ไม้ต้องเดือดร้อนเพราะซื้อไม้แพงขึ้น และในขณะเดียวกัน สถานการณ์เกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ก็มีได้ดีขึ้นตามที่มุ่งหวังไว้

นโยบายเกี่ยวกับการทำไม้จึงควรจะได้พิจารณาว่า รัฐบาลจะเป็นผู้จัดทำเองทั้งหมด หรือจะให้เอกชนเป็นผู้ทำทั้งหมด หรือรัฐจะจัดทำแต่เพียงบางส่วนนั้นจะได้พิจารณาให้ละเอียดต่อไป ในบทที่ ๑๒ แต่ในขณะนี้จะได้พิจารณาเฉพาะในแง่ของการบริหารว่า ในการทำไม้ของรัฐ ควรจะให้กรมป่าไม้หรือองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ทำ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วแต่ต้นปรากฏว่าเหตุผลส่วนใหญ่ในการแยกองค์การ อุตสาหกรรม ป่าไม้ ออกมาเป็นเอกเทศจากกรมป่าไม้ ก็เพื่อให้เป็นนิติบุคคล เพื่อที่จะได้ดำเนินการทางอรรถคดี และในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยสะดวก แต่เมื่อองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แยกจากกรมป่าไม้ ออกมาแล้ว กลับมาได้ผู้บังคับบัญชาใหม่ คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชากรมป่าไม้อีกต่อหนึ่ง จึงทำให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ซึ่งโดยฐานะแล้วก็เท่ากับผู้รับสัมปทานหรือผู้รับอนุญาตทำไม้รายหนึ่งเท่านั้น กลับมีอิทธิพลเหนือกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่เสียอีก นอกจากนี้ก็ยังปรากฏว่าองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ในฐานะเป็นองค์การของรัฐบาลยังได้รับอภิสิทธิ์ต่าง ๆ หลายประการ เช่น ในการได้รับสัมปทานป่าไม้ ในการได้รับซื้อไม้ของกลางในราคาที่ต่ำกว่าราคาในท้องตลาด และในราคาที่ไม่ต้องทำการแข่งขันในการทำไม้สักและไม้ยาง และในการค้าไม้ทั้งสองชนิดนี้กับผู้อื่น เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันหากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ในฐานะผู้รับสัมปทาน หรือ ผู้รับอนุญาต ทำไม้

กระทำผิดต่อข้อกำหนดในสัมปทานหรือใบอนุญาตหรือแม้แต่ต่อพระราชบัญญัติป่าไม้ ก็ยาก
 ที่ทางกรมป่าไม้จะดำเนินคดีฟ้องร้องต่อศาล เช่นผู้รับสัมปทานหรือผู้รับอนุญาตรายอื่น ๆ
 โดยเหตุดังกล่าวแล้วจึงเห็นว่า หากจะให้ได้ผลราบรื่นในการบริหารงานของกรมป่าไม้แล้ว
 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ก็น่าจะต้องกลับเข้าไปอยู่ในสังกัดของกรมป่าไม้เช่นเดิม เพื่อให้
 สามารถสนองนโยบายของกรมป่าไม้ ในด้าน การ ทำไม้ ได้ ตาม ความ ประสงค์ ของกรมป่าไม้
 ในขณะเดียวกันก็เพื่อให้กรมป่าไม้สามารถควบคุมการทำไม้ของ องค์ การ อุตสาหกรรม ป่าไม้
 ได้โดยตลอด ทั้งจะทำให้กรมป่าไม้สามารถบริหารงานป่าไม้ตามหน้าที่ได้ทุกด้าน ๆ รวม
 ทั้งด้านการทำไม้ด้วย แต่เนื่องจากการแยกองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้มาจากกรมป่าไม้ มี
 เพื่อบริการกันมิให้เกิดผลเสียในการดำเนินการทางอรรถคดี และการทำนิติกรรม จึงหากจะ
 พิจารณาโอนองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้กลับเข้าไปอยู่ในสังกัดกรมป่าไม้ตามเดิมแล้ว ก็
 ต้องดำเนินการให้ ก.พ. อนุมัติพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้เสียใหม่ โดยให้
 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ให้มีฐานะขึ้นเป็นฝ่ายอุตสาหกรรมป่าไม้ในกรมป่าไม้ ในขณะ
 เดียวกันก็จะต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยจะต้อง
 กำหนดหน้าที่กรมป่าไม้เสียใหม่ ให้มีหน้าที่ในการประกอบอุตสาหกรรมป่าไม้และดำเนินการ
 กำกับด้วย นอกจากนี้ก็อาจจะต้องทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลังให้กำหนดระเบียบการ
 เงิน การบัญชี ตลอดจนการประมวลข้อขาย และการว่าจ้างขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
 ให้ผิดแผกแตกต่างกับหน่วยราชการอื่น ๆ เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจการค้าด้วย
 แต่ทั้งนี้หากพิจารณาเห็นเป็นการยุ่งยากเกินไปที่จะจัดการแก้ไขดังกล่าว ก็เห็นควรปล่อย
 ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นองค์การเอกเทศต่อไปตามเดิม แต่เพื่อให้กรมป่าไม้สามารถ
 ควบคุมการดำเนินกิจการขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้โดยรัดกุม จึงควรแก้ไขพระราช
 กฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เสียใหม่ โดยมีให้รัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรี
 ช่วยว่าการกระทรวงเกษตร เป็นประธานและรองประธานกรรมการองค์การอุตสาหกรรม
 ป่าไม้ต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้พ้นจากอิทธิพลทางการเมือง และ
 ใช้อำนาจทางกระทรวงเกษตรบีบบังคับกรมป่าไม้ ในการที่จะได้มาซึ่งอภิสิทธิ์ต่าง ๆ นอก
 เหนือจากที่ผู้รับสัมปทานตามธรรมดาสงสัยจะได้รับ ผู้ที่ควรกำหนดให้เป็นประธาน และ
 รองประธานกรรมการขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ตามรูปใหม่ ควรเป็นปลัดกระทรวง
 เกษตรและอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ ในขณะเดียวกันเพื่อให้การบริหารงาน
 ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ประสานกับการบริหารงาน ของ กรมป่าไม้ ยิ่ง ขึ้น และให้สอดคล้อง

กล้องกันไปโดยใกล้ชิด การจัดตั้งกรรมการบริหารขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ชั้นอีกชุดหนึ่ง โดยมีอธิบดีกรมป่าไม้เป็นประธาน คณะกรรมการบริหาร และมีผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นรองประธาน ส่วนกรรมการอื่นๆ ในคณะกรรมการบริหารนั้นนอกจากที่กล่าวแล้วนี้ ก็ควรเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของกรมป่าไม้และขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เช่นรองอธิบดีกรมป่าไม้และรองผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นต้น หากได้มีการปรับปรุงการบริหารงานขององค์การ อุตสาหกรรมป่าไม้ เสียใหม่ ตามรูป ที่กล่าว มานี้ ก็เชื่อว่าการ บริหารงานของ กรมป่าไม้ และองค์การ อุตสาหกรรม ป่าไม้จะไม่มี การ ชักแย้ง กัน และจะสนองความต้องการซึ่งกันและกันได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งจะสามารถให้กรมป่าไม้ควบคุมการทำไม้ในป่าต่าง ๆ ได้โดยใกล้ชิดและรัดกุมยิ่งขึ้น ซึ่งการควบคุมการทำไม้ในป่านี้ เป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของกรมป่าไม้ และเป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ป่าไม้ได้ด้วย

ค. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

การแบ่งส่วนราชการของกรมป่าไม้ในท้องที่ ซึ่งในปัจจุบันมีทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคนั้น เป็นการชักกับหลักการบริหารงานป่าไม้ทั่วไปในทางวิชาการ เพราะสายการปกครองบังคับบัญชาของข้าราชการกรมป่าไม้ในภูมิภาคควรมีสายเดียว ไม่ควรแยกออกเป็น ๒ สายเช่นในขณะนี้ การแยกการปกครองบังคับบัญชาข้าราชการป่าไม้ออกเป็นสองสาย ทั้งกล่าวแล้ว ย่อมทำให้การบริหารงานของกรมป่าไม้ไม่เด็ดขาด รัดกุม และทำให้ข้าราชการป่าไม้กลายเป็นข้าสองเจ้า บ่าวสองนาย ซึ่งไม่ถูกต้องหลักของการปกครอง อนึ่ง งานป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นงานวิชาการ ผู้ควบคุมและบริหารงานป่าไม้ตามสายงานต่าง ๆ ในภูมิภาค จึงควรเป็นนักวิชาการป่าไม้มากกว่าผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ซึ่งมีได้รอบรู้ลึกซึ้งในวิชาการป่าไม้เท่าใดนัก

อนึ่ง ในการที่จะบริหารงานป่าไม้ในภูมิภาคให้เป็นผลดีและเข้าแบบอารยประเทศต่าง ๆ นั้น จะต้องบริหารงานจากหน่วยป่าสงวนแห่งชาติแต่ละป่าขึ้นมา โดยไม่จำเป็นต้องยึดถือหน่วยการบริหารให้ตรงกับเขตของจังหวัดหรืออำเภอแต่ประการใด และเมื่อมีป่าสงวนแห่งชาติแล้ว การดำเนินกิจการต่าง ๆ ในป่าสงวนแห่งชาติแต่ละแห่งก็ต้องเป็นไปตามโครงการหรือ Working Plans ซึ่งกำหนดขึ้นตามหลักวิชาการ เพื่อดำเนินปฏิบัติในป่าสงวนแห่งชาตินั้น ๆ ซึ่งไม่จำเป็นที่จะต้องอาศัยพิจารณาอนุญาตของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือ

นายอำเภอ ที่จะต้องรับผิดชอบ ทักสินและ ทกลงใจว่ากิจการป่าไม้สิ่งใดจะต้องปฏิบัติอย่างไร ในท้องที่ของตนจึงจะบังเกิดผลดีแก่ส่วนรวม โดยเหตุผลดังกล่าวในประเทศต่างๆ ที่กิจการป่าไม้เจริญแล้ว ข้าราชการป่าไม้จึงมิได้ขึ้นอยู่กับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดและ นายอำเภอ

สำหรับประเทศไทยเห็นว่าการแบ่งส่วนราชการบริหารของกรมป่าไม้ในท้องที่ซึ่งมี ป่าไม้เขตและป่าไม้แขวง เป็นราชการบริหารส่วนกลางขึ้นตรงต่อกรมป่าไม้ และมีหน้าที่ ดำเนินการทางวิชาการโดยเฉพาะ กับมีป่าไม้จังหวัดและป่าไม้อำเภอเป็นราชการบริหาร ส่วนภูมิภาค ขึ้นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ และมีหน้าที่บริหารส่วนใหญ่หนัก ไปในทางธุรการหรือในบางกรณีก็ทั้งทางธุรการและวิชาการด้วยนั้น เป็นการแบ่งส่วน ราชการที่ขัดกับหลักการบริหารงานป่าไม้ทั่วไป ซึ่งไม่ควรแบ่งแยกการบริหารงานวิชาการ และธุรการออกจากกัน เพราะยากที่จะแบ่งแยกออกให้เป็นการแน่ชัดได้ นอกจากนี้ยังขัดกับ หลักการใหญ่ที่มี ได้คือเอาหน่วยป่าสงวนแห่งชาติเป็นหน่วยบริหารงาน แต่กลับไปถือเอา หน่วยจังหวัด และอำเภอ ซึ่งอาจมี อาณาเขตไม่เหมาะสมกับการบริหารงานด้านป่าไม้เลยก็ได้ หนึ่ง เมื่อในท้องที่หนึ่ง ๆ มีการบริหารงานป่าไม้โดยเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย ด้วยกัน ความก้าวภัยรับผิดชอบในการบริหารงานก็ย่อมจะต้องมีขึ้น และแต่ละฝ่ายก็ต่าง หามิอำนาจในการที่จะปกครองบังคับบัญชาและสั่งการกันได้โดยเด็ดขาดไม่ จึงทำให้ต่างฝ่าย ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ จำต้องหารือเข้ามายังกรมและกระทรวงเจ้าสังกัดอยู่เนือง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานป่าไม้ ในท้องที่ดินขาดสมรรถภาพและความรวดเร็ว ซึ่งย่อมจะเป็นผลเสีย แก่กิจการของกรมป่าไม้เองในที่สุด ฉะนั้นจึงเห็นสมควรที่จะมีการปรับปรุงการแบ่งส่วน ราชการกรมป่าไม้ในท้องที่เสียใหม่ โดยยกเลิกการบริหารส่วนภูมิภาค เสียทั้งสิ้น และ จัดหน่วยบริหารงานป่าไม้ให้เข้ากับหลักบริหารของอารยประเทศทั้งหลาย กล่าวคือ ถือ หน่วยป่าสงวนแห่งชาติ (National Forest) เป็นหลัก

ในป่าสงวนแห่งชาติหนึ่ง ๆ ควรให้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น แขวงป่าไม้ (Forest Range) ตามความมากน้อยของเนื้อที่ป่าและปริมาณของงานที่จะต้องปฏิบัติในป่า นั้น ๆ ตามปกติแขวงหนึ่ง ๆ ควรมีเนื้อที่ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ เฮกตาร์ และป่าสงวนแห่งชาติ หนึ่ง ๆ ควรแบ่งออกเป็นแขวงป่าไม้ไม่เกิน ๕ แขวง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นการสะดวกและ รัดกุมในการปกครองบังคับบัญชาและการตรวจตราควบคุม ทุกแขวงป่าไม้ให้มีป่าไม้

แขวง (Forest Ranger) เป็นหัวหน้ารับผิดชอบบริหารงานในแขวงป่าไม้ นั้น ๆ โดยตลอด ส่วนทุกป่าสงวนแห่งชาติให้มี เจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาติ (National Forest Supervisor) เป็นผู้รับผิดชอบต่อการดำเนินการทุกอย่างในป่าสงวนแห่งชาติแห่งนั้น รวมทั้งการทำให้ โดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ด้วย นอกจากนี้เจ้าพนักงานป่าไม้สงวนแห่งชาติควรต้องมี หน้าที่ในการปกครองบังคับบัญชาและตรวจตราการดำเนินการของป่าไม้แขวงต่าง ๆ ด้วย

ในท้องที่ใดที่มีป่าสงวนแห่งชาติประมาณ ๑๐ ป่า ควรกำหนดขึ้นเป็นเขตป่าไม้ (Forest Division) หนึ่ง ๆ มีเจ้าพนักงานป่าไม้เขต (Divisional Forest Officer) เป็นผู้รับผิดชอบ ในการปกครอง บังคับบัญชา และตรวจตรา การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาติ และป่าไม้แขวงต่าง ๆ ในเขตปกครองของตน

ทุกเขตป่าไม้ประมาณ ๕ เขต ควรกำหนดขึ้นเป็นภาคป่าไม้ (Forest Region) มี เจ้าพนักงานป่าไม้ภาค (Regional Forest Officer) เป็นผู้รับผิดชอบในการปกครองบังคับ บัญชาและตรวจตราการปฏิบัติงานของป่าไม้เขต เจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาติและป่าไม้ แขวงในเขตภาคของตน

เจ้าพนักงานป่าไม้ภาคให้ขึ้นตรงต่ออธิบดีกรมป่าไม้

หากได้มีการ แบ่งส่วน การบริหารงานในท้องที่ของกรมป่าไม้ตามแบบที่กล่าวมานี้ ก็จะเป็นการแบ่งให้เข้ากับหลักสากลทั่วไป และทำให้การปกครองบังคับบัญชาและการ ตรวจตราการปฏิบัติราชการของข้าราชการกรมป่าไม้ในท้องที่ เป็นสายตรงลงมาจากกรม ป่าไม้ และข้าราชการกรมป่าไม้แต่ละลำดับชั้นต่าง ๆ ก็จะต้องมีหน้าที่และขอบเขตความ รับผิดชอบของตนโดยแน่ชัด ไม่เลือนลอยเช่นในปัจจุบัน ทั้งนี้จะทำให้ข้าราชการกรมป่าไม้ มีระเบียบวินัยและสมรรถภาพในการบริหารดียิ่งขึ้น ทั้งการบริหารงานก็จะไม่มีการก้าวถ่าง ยุ่งเหยิงและขัดขวางรับผิดชอบกันได้ต่อไป อนึ่ง ผลที่จะได้จากการป้องกันรักษาป่าและ การดำเนินการต่าง ๆ ทางวิชาการป่าไม้เพื่อประโยชน์ในการที่จะบำรุงส่งเสริมป่าไม้ ให้มี สภาพสมบูรณ์ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ก็จะบรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนกว่าปฏิบัติตามวิธีการบริหารใน ปัจจุบัน

ส่วนในเรื่องระเบียบและวิธีการบริหารงานป่าไม้ในท้องที่นั้น เห็นควรถือหลักการ กระจายอำนาจการบริหาร (Decentralization) จากกระทรวงเกษตรและกรมป่าไม้ออกไปให้ เจ้าพนักงาน ป่าไม้ภาค มีอำนาจ ในการ บริหารงาน ป่าไม้ในเขตภาค ของตนให้มากที่สุดเท่าที่

จะได้ เพื่อให้การปฏิบัติงานป่าไม้ในท้องที่เป็นไปโดยรวดเร็วและมีผู้รับผิดชอบโดยตรง ไม่ควรระสงวนและหวงแหนอำนาจไว้ ณ ที่ส่วนกลางแต่เพียงแห่งเดียว

ข้อเสนอทั้งหมดเกี่ยวกับการปรับปรุงการบริหารงานของกรมป่าไม้ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ จะสำเร็จได้ผลสมบูรณ์แค่ไหน ก็ย่อมแล้วแต่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้เป็นผู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายให้บริหารแค่ไหน พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ทุกชั้นควรจะเป็นผู้ได้ผ่านการศึกษาในวิชาวนศาสตร์มาแล้วทั้งสิ้น นอกจากเจ้าหน้าที่ชั้นเสมียนพนักงานเท่านั้น นอกจากนี้ควรจะได้รับการศึกษาอบรมให้เป็นผู้ที่มีความริเริ่ม กล้ารับผิดชอบ ชยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต และอุทิศจิตใจและร่างกายให้แก่ความเจริญก้าวหน้าของกิจการป่าไม้ทั้งสิ้น ทั้งจะต้องสามารถเข้าถึงประชาชนได้ด้วย

อนึ่ง การแต่งตั้งบุคคลภายนอกซึ่งมิได้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในก้นป่าไม้ ให้เข้ามาดำรงตำแหน่งที่สำคัญและไม่สำคัญในกรมป่าไม้ ควรจะได้เลิกเสียได้ เพราะผู้ที่ขาดพื้นภูมิตั้งกล่าว แม้จะเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดีเด่นเพียงใด ย่อมจะไม่สามารถบริหารงานป่าไม้ให้เป็นผลดีได้เท่าที่ควร เนื่องจากงานป่าไม้เป็นงานสลับซับซ้อน ต้องใช้ความรู้ทางวิชาการเป็นหลัก และต้องมีประสบการณ์ในป่าและในท้องที่ต่างๆ อย่างเพียงพอ จึงสามารถกำหนดนโยบายและตัดสินใจว่าจะควรปฏิบัติ การอย่างใด จึงจะเป็น ผลดีแก่ กิจการป่าไม้และแก่ประเทศบ้านเมือง นอกจากนี้การแต่งตั้งผู้ที่อยู่นอกวงการป่าไม้เข้ามาบริหารงานป่าไม้ ย่อมจะทำให้สภาพทางจิตใจหรือขวัญของข้าราชการป่าไม้เสื่อมโทรมและขาดความเชื่อมั่นในผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปให้การบริหารงานป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ทุกชั้นรวนเรและไม่เป็นไปตามหลักการ อันจะนำมาซึ่งผลเสียแก่กิจการป่าไม้ในที่สุด

ข้อที่ควรได้รับการพิจารณาอีกอย่างหนึ่งก็คือ ในการบริหารงานป่าไม้นั้นมักมีปัญหาระกั้นกันอยู่เนื่องๆ ระหว่างกรมป่าไม้ กรมที่ดิน กรมทรัพยากรธรณี และกรมประมงสงเคราะห์ ซึ่งส่วนใหญ่ของปัญหาที่ขัดแย้งกันนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดิน ฉะนั้น จึงเพื่อให้กรมต่างๆ เหล่านี้มีนโยบายร่วมกันและดำเนินการไปสู่จุดหมายเดียวกัน จึงน่าจะได้รวมกรมป่าไม้และกรมที่ดินเข้ามาอยู่ในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติเสียด้วย โดยให้กรม ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการ พัฒนา ทรัพยากร ธรรมชาติดังกล่าวได้สามารถปฏิบัติการสอดคล้องให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและร่วมมือกันโดยใกล้ชิด

บทที่ ๗

การจำแนกที่ดินและการสงวนป่า และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง การจำแนกที่ดินและการสงวนป่า

ข้อ ๑. ความจำเป็นของการจำแนกที่ดิน

ที่ดินที่มีอยู่ในประเทศหนึ่งๆ นั้น ควรจะได้มีการพิจารณาแบ่งแยกว่า ที่ดินที่ใดเหมาะสำหรับการที่จะใช้ทำประโยชน์ให้ได้ผลถาวรยั่งยืนอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับสภาพของที่ดินผืนนั้น ทั้งจะเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติมากที่สุดด้วย

การแบ่งแยกที่ดินเพื่อกำหนดการใช้ประโยชน์ดังกล่าว ย่อมจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่นลักษณะของดินทั้งทางสภาวะสมบัติและเคมีสมบัติ ลักษณะของภูมิประเทศ เช่นเป็นที่ราบ ที่เขา ที่เนิน ลักษณะและอัตราของความลาดชัน (degree of slope) อัตราของการกัดชะดิน (degree of soil erosion) ความสามารถในการระบายน้ำ รวมทั้งจะต้องพิจารณาถึงสภาพของดินฟ้าอากาศประกอบด้วย นอกจากนี้ปัจจัยอื่น ๆ ที่จะทำให้สามารถลงความเห็นได้ถูกต้อง ว่าควรใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นอย่างไร ก็จะต้องนำมาร่วมพิจารณาด้วยเช่นกัน เช่นมีน้ำอุดมสมบูรณ์หรือก้นการน้ำ แหล่งน้ำที่จะนำมาใช้อยู่ใกล้ไกลเพียงใด ขนาดและรูปร่างของที่ดินมีอยู่อย่างไร ที่ตั้งของที่ดินนั้น ๆ อยู่ใกล้ไกลแหล่งชุมชนและตลาดการค้าอย่างใด มีพืชอะไรขึ้นอยู่ก่อนแล้วในที่ดินนั้น มีทางคมนาคมติดต่อกับภายนอกได้อย่างไรเหล่านี้ เป็นต้น การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ได้อย่างถูกต้องจะต้องระมัดระวังเสมอว่า หากได้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างใดลงไปแล้ว ที่ดินนั้น ๆ จะมีกำลังความสามารถที่จะให้ประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นผลผลิตทางเกษตรหรือทางป่าไม้ หรือทางอื่นใดได้ถาวรยั่งยืนตลอดไปโดยไม่เสื่อมสลาย และที่ดินนั้น ๆ จะต้องไม่เสื่อมสภาพลงด้วย

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันความจำเป็นในการจำแนกที่ดินมีอยู่เพียงกว้างๆ ว่า ที่ดินที่ใดเหมาะแก่การที่จะได้ให้เป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของราษฎร และที่ใดจะควรเก็บรักษาไว้ให้คงเป็นป่าต่อไป แต่ในขณะนี้ได้เริ่มที่จะทำการจำแนกที่ดินลงไปให้ละเอียดกว่าที่ใดจะเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลอย่างใด โดยวิธีการอย่างใด

ปัญหาเฉพาะหน้าของการพิจารณาจำแนกที่ดินในประเทศไทยในแง่ที่เกี่ยวกับการป่าไม้ในขณะนี้ ก็คือตามที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๘ ว่าจะสงวนป่าไม้ไว้ในขั้นต้น ๒๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรนั้น จะควรสงวนป่าไว้ ณ ที่ใดบ้าง จึงจะเป็นการสมควรและไม่กระทบกระเทือนต่อการขยายที่ทำกินของราษฎร ฉะนั้นระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ใช้ใช้ในการพิจารณาจำแนกที่ดินในขั้นต้นนี้ จึงควรมุ่งอยู่แต่เฉพาะในกรอบดังกล่าวเป็นหลักสำคัญ

ข้อ ๒. การสำรวจจำแนกที่ดินในประเทศไทย

การสำรวจจำแนกประเภทที่ดินนี้ เป็นแผนนโยบายประการหนึ่งในเรื่องที่ดินที่มีการดำเนินการจัดดำเนินการขึ้นในประเทศไทย ทั้งที่ในต่างประเทศหลายประเทศทำได้ผลดีมาแล้ว ต่อมาแผนนโยบายนี้ได้กำหนดเป็นบทกฎหมายขึ้นไว้ในมาตรา ๗ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่งานนี้ยังไม่อาจดำเนินการได้ เพราะการดำเนินงานต้องใช้เจ้าหน้าที่ในสาขาวิชาการต่าง ๆ และใช้เงินงบประมาณมาก ทั้งต้องใช้ระยะเวลาหลายปี

ต่อมาภายหลังการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๐ รัฐบาลได้มีความวิตกกังวลเป็นอย่างยิ่งว่า ทรัพยากรของชาติ โดยเฉพาะป่าไม้อันเป็นแหล่งที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน เป็นแหล่งเกิดของน้ำและไม้กับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ นั้น ได้ถูกทำลายลงเรื่อย ๆ ในอัตราเกินควร จึงควรจะได้เร่งรัดให้มีการดำเนินการทุกวิถีทางที่จะหาทางปราบปรามป้องกันและหาวิธีการที่รัดกุมเพื่อจัดการบำรุงรักษาทรัพยากรของชาติดังกล่าวไว้ พร้อมกันนั้นก็ให้พิจารณาแบ่งสรรปันส่วนวางวิธีการใช้ทรัพยากรของชาติ โดยเฉพาะที่ดินให้เป็นการเหมาะสมและให้เป็นไปตามหลักวิชา เพื่อให้บังเกิดผลดีในทางเศรษฐกิจ สภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติจึงได้กำหนดนโยบายในการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินให้รัฐบาลพิจารณา และได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓

ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติดังกล่าว ได้แถลงจุดมุ่งหมายในการที่จะสำรวจจำแนกที่ดินไว้ว่า "การสำรวจจำแนกที่ดินทั่วประเทศ เพื่อสงวนคุ้มครองป่า จัดสรรที่ดินเกษตรกรรม และที่ดินสำหรับประโยชน์อื่น ๆ เช่นการเหมืองแร่และการชลประทาน มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นรากฐานในการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ ผลของการสำรวจป่าไม้ทั่วราชอาณาจักร จะให้แนวสำหรับพิจารณาแบ่งป่าเพื่อประโยชน์

ต่าง ๆ กล่าวคือกันไว้เป็นป่าสงวน เป็นที่ดินสำหรับเกษตรกรรมและที่ดินสำหรับประโยชน์อื่น ๆ

การสำรวจและจำแนกที่ดินจะดำเนินงานดังนี้ :—

๑. ศึกษาและตรวจแผนที่ทางอากาศที่มีอยู่ในเวลานี้ สำหรับใช้ในการพิจารณาแบ่งป่าไม้ที่มีอยู่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้ข้างต้น แม้ว่ามาตราส่วนจะเล็กลงไป

๒. ทำการสำรวจบนพื้นดินเพื่อตรวจสอบสภาพและเขตของป่าว่าตรงกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศหรือไม่

การสำรวจควรทำกันในห้องที่มีความสำคัญและจำเป็นดังต่อไปนี้ คือ :—

- ก) ป่าต้นลำธาร
- ข) ป่าไม้สักในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ
- ค) ป่าไม้กระยาเลยที่กำลังถูกบุกรุก (ในจังหวัดระยองและจันทบุรี)
- ง) ป่าไม้ในจังหวัดต่าง ๆ

ในการสำรวจและการจำแนกประเภทที่ดิน จำเป็นต้องมีกระทรวงต่าง ๆ ร่วมมือดำเนินงานโดยใกล้ชิด คือกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตร กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงกลาโหม เมื่อทำการสำรวจและประกาศเป็นป่าสงวนแล้ว กรมป่าไม้จะต้องป้องกันกันการบุกรุกและการจับจองที่ดินโดยพลการ กวดขันในการจับจองที่ดินและในการตัดไม้และไม่อนุญาตให้จับจองที่ดินในเขตป่าสงวนโดยเด็ดขาด”

เพื่อให้การสำรวจจำแนกที่ดินได้ดำเนินการไปตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๐๓ ให้แต่งตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบในการนี้ เรียกว่า คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ รองปลัดกระทรวงมหาดไทยฝ่ายแผนงานเป็นรองประธาน มีผู้แทนกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการด้วยคือ ผู้แทนกระทรวงเกษตร กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กรมที่ดิน กรมมหาดไทย กรมป่าไม้ กรมกสิกรรม กรมการข้าว กรมชลประทาน กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมโลหกิจ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติและสำนักงานงบประมาณ

คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินมีหน้าที่ร่วมกันพิจารณาป่าทั่วราชอาณาจักร ซึ่งได้สงวนและคุ้มครองไว้แล้ว และที่กำลังดำเนินการเพื่อจะกำหนดเป็นป่าสงวน

และป่าคุ้มครองต่อไป ว่าพื้นที่แห่งใดจะควรคุ้มครองไว้เป็นป่าไม้โดยถาวรและแห่งใดควรเปิดเพื่อการเกษตรที่กินให้ราษฎรอยู่อาศัยและประกอบเกษตรกรรม แห่งใดควรจัดไว้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน แล้วพิจารณากำหนดเขตลงไว้ในแผนที่ ซึ่งจะได้จัดซื้อจากกรมแผนที่ทหารบกเพื่อทำการสำรวจรายละเอียดในท้องที่ต่อไป เขตที่กำหนดขึ้นนี้อาจเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามเหตุผลที่คณะกรรมการจะได้พิจารณาคำขอเสนอของทบวงการเมืองที่เกี่ยวข้อง

เมื่อคณะกรรมการได้กำหนดในแผนที่แล้ว จะได้ดำเนินการดังนี้:—

๑) ส่งแผนที่ที่กำหนดเขตไว้แล้วไปให้ทบวงการเมืองต่าง ๆ พิจารณาว่ากิจการของทบวงการเมืองใดเกี่ยวข้องกับที่ดินซึ่งกำหนดเขตไว้แล้วนั้นบ้างหรือไม่ หากมีส่วนเกี่ยวข้องและมีความประสงค์จะดำเนินการอย่างไร ก็ให้ติดต่อกับทบวงการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป

๒) มอบแผนที่ ซึ่งได้กำหนดเขตไว้แล้วให้เจ้าหน้าที่สำรวจไป ดำเนินการสำรวจในท้องที่เพื่อทราบข้อเท็จจริง เหตุผลความเหมาะสมและอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

เจ้าหน้าที่สำรวจ เรียกว่า “คณะสำรวจที่ดิน” ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ผู้ตรวจราชการกรมที่ดิน ป่าไม้เขตผู้แทนกรมกสิกรรม และเจ้าหน้าที่อื่นที่เป็นประโยชน์ในการสำรวจ

คณะสำรวจที่ดินมีหน้าที่สำรวจที่ดินตามแผนที่และแนวเขต ซึ่งคณะกรรมการสำรวจจำแนกที่ดินมอบหมายให้ดำเนินการเป็นรายจังหวัด เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เหตุผลและรายละเอียดอื่นๆ ตามความต้องการของคณะกรรมการโดยสังเขป การรังวัดในขั้นนี้ให้จัดทำโดยประมาณ มีหลักฐานพอจะอ้างอิงยืนยันได้เฉพาะจุดสำคัญ แล้วรวบรวมเสนอคณะกรรมการสำรวจจำแนกที่ดินพร้อมทั้งให้เสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย

ในการสำรวจดังกล่าวให้คณะสำรวจที่ดินมีเจ้าหน้าที่เดินสำรวจ ๓๐ สาย ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ที่ดิน เจ้าหน้าที่กสิกรรม พนักงานฝ่ายปกครองท้องที่และอาจเสนอขอให้ทบวงการเมืองที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ไปร่วมในการสำรวจได้ตามความจำเป็น นอกจากนี้ให้มีนักวิชาการเพื่อช่วยเหลือในการสำรวจวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และวิจัยผลของการสำรวจ โดยแต่งตั้งจากผู้ได้รับปริญญาทางเกษตรศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ทางวิชาช่างสำรวจ

เมื่อคณะกรรมการสำรวจจำแนกที่ดินได้รับรายงานจากคณะสำรวจที่ดินแล้ว จะได้พิจารณาจำแนกประเภทที่ดิน โดยชี้ขาดว่าพื้นที่แห่งใดสมควรกำหนดเป็นป่าสงวนหรือป่าคุ้มครอง พื้นที่แห่งใดสมควรจำแนกประเภทที่ดินเป็น :—

๑) ที่ดินที่ใช้เพื่อการก่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำการรัฐบาลอาคารสาธารณะ โรงเรียน โรงงาน โรงเก็บสินค้า วนาสถาน โรงมหรสพ สโมสร บ่อนค้าขาย โรงทหาร หรืออื่น ๆ ที่คล้ายกัน

๒) ที่ดินที่ใช้เพื่อการผลิตเศรษฐกิจทรัพย์ เช่น ที่เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ป่าไม้ เหมืองแร่ การประมง ท่งเลี้ยงสัตว์ นาเกลือ หรืออื่น ๆ ที่คล้ายกัน

๓) ที่ดินที่ใช้เพื่อการคมนาคม เช่น ทางบก ทางน้ำ ถนน คลอง คู ท่าเรือ ชายฝั่ง หรืออื่น ๆ ที่คล้ายกัน

เมื่อคณะกรรมการสำรวจจำแนกที่ดินพิจารณาชี้ขาดแล้ว ให้ทบวงการเมืองที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ กรมที่ดิน ฯลฯ รับไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนต่อไป

ต่อมาเมื่อได้มีการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ดินขึ้นในกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ งานสำรวจจำแนกประเภทที่ดินจึงได้โอนมาให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการ แยกแยะ

ผลของการดำเนินการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน เท่าที่ได้ปฏิบัติไปแล้วมีดังต่อไปนี้ :—

พ.ศ. ๒๕๐๓

๑) วางระเบียบและวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ในการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน

๒) อบรมเจ้าหน้าที่คณะสำรวจและสายสำรวจต่าง ๆ ให้เข้าใจในวิธีการปฏิบัติในการสำรวจจำแนกที่ดิน

๓) พิจารณากำหนดและหมายเขตป่าไม้ ซึ่งจะทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน โดยจะสงวนหรือคุ้มครองโดยถาวร ซึ่งจะรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไปลงในแผนที่ส่งไปให้คณะกรรมการประจำจังหวัดตรวจสอบพิจารณาว่า แนวเขตดังกล่าวเป็นการเหมาะสมหรือควรกำหนดเขตป่าเพิ่มเติมขึ้นอีกหรือจะกักตอนให้น้อยลงประการใด ก็ให้หมายเขตที่จะให้เปลี่ยนแปลงนั้นลงในแผนที่แล้วชี้แจงมา ให้คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินทราบอีกชั้นหนึ่ง

ปรากฏว่าคณะกรรมการประจำจังหวัดรวม ๖๐ จังหวัด ได้พิจารณากำหนดเขตป่าสงวนและคุ้มครองไว้ประมาณ ๑,๓๐๐ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๒๗๔,๖๘๔.๗๖ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นเนื้อที่ป่าประมาณร้อยละ ๕๔.๖๓ ของเนื้อที่ประเทศไทย และป่าที่ควรจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมและการใช้ประโยชน์อย่างอื่นประมาณ ๕๑,๑๕๖.๗๒ ตารางกิโลเมตร

พ.ศ. ๒๕๐๔

ได้ทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ รวม ๔ จังหวัดคือชลบุรี ระยอง อุบลราชธานี นครพนม สกลนคร กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด หนองคาย และมหาสารคาม รวมจำนวนเนื้อที่สำรวจได้ เว้นจังหวัดระยองซึ่งการสำรวจยังไม่เสร็จประมาณ ๓๐,๘๘๘.๗๔๒ ตารางกิโลเมตร ที่จัดสรรเพื่อเกษตรกรรมและอื่น ๆ ๒๒ แปลง เนื้อที่ ๖๕๖,๒๔๒ ตารางกิโลเมตร

เนื่องจากมีปัญหาริบกวนเกี่ยวกับราษฎรร้องเรียนว่าถูกจับกุมเนื่องในการเข้าถือครองที่ดินบริเวณป่าหัวหวาย อำเภอตากสิน จังหวัดนครสวรรค์ คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินจึงได้แต่งตั้งคณะสำรวจขึ้นไปดำเนินการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์และลพบุรี เพื่อพิจารณาสภาพที่ดินว่าควรจะกันเขตป่าออกให้กรมประชาสัมพันธ์ขยายเทคนิคสร้างตนเองตากสินออกไปให้ราษฎรจับจองประกอบเกษตรกรรมเพียงใดหรือไม่ ได้ทำการสำรวจในท้องที่จังหวัดนครสวรรค์ได้เนื้อที่ ๓๔๔,๐๓๑ ตารางกิโลเมตร และจังหวัดลพบุรีได้เนื้อที่ ๑๐,๗๐๕ ตารางกิโลเมตร

คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินได้ประมวลผลและจำแนกประเภทที่ดินในจังหวัดชลบุรีเสร็จแล้ว ปรากฏผลโดยสรุปดังนี้ จังหวัดชลบุรีมีเนื้อที่ประมาณ ๔,๕๘๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร คณะสำรวจสายสำรวจทำการสำรวจเนื้อที่ประมาณ ๑,๘๒๒,๔๔๕ ตารางกิโลเมตร แยกเป็นประเภทที่ดินจัดสรร ๘ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๓๐๑,๒๘๔ ตารางกิโลเมตร ประเภทที่ป่าไม้ ๕ ป่า ป่าบางละมุง ป่าท่าบุญมี-บ่อทอง ป่าแก่งชุมชุมกลาง ป่าเขาเขียว ป่าคลองตะเคียน รวมเนื้อที่ประมาณ ๑,๕๒๑.๗๐๖ ตารางกิโลเมตร ป่าทั้ง ๕ แปลงนี้ คณะกรรมการเห็นควรให้ประกาศสงวนต่อไป ส่วนป่าที่เห็นสมควรเปิดจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมและเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างอื่น คณะกรรมการเห็นควรให้จังหวัดและอำเภอท้องที่ดำเนินการจัดสรรให้ประชาชนตามโครงการและระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อ

ประชาชน ของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติต่อไป ข้อเสนอของคณะกรรมการดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ดำเนินการได้แล้ว

นอกจากนี้ยังได้ทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในจังหวัดต่าง ๆ ทั้งต่อไปนี้อีก ด้วย คือ จังหวัดระยอง จังหวัดหนองคาย สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และ อุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๕๐๕

เพื่อให้นโยบายพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐบาลดำเนิน ไปอย่างได้ผล สมบูรณ์ คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินจึงได้กำหนดแผนการสำรวจจำแนก ประเภทที่ดินตามโครงการปีที่ ๒ ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๕ โดยกำหนดดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เสร็จ คือ จังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น เลย นครราชสีมา ชัยภูมิ ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ มหาสารคาม และในท้องที่ จังหวัดสระบุรี ลพบุรี พิษณุโลก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ กับจังหวัดนครสวรรค์ รวมทั้งสิ้น ๑๕ จังหวัด นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการสำรวจจำแนกที่ดินในบางส่วนของจังหวัดยะลา และ นราธิวาส พร้อมกันไปด้วย

พ.ศ. ๒๕๐๖

ได้ทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในจังหวัดปราจีนบุรี แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย แพร่ น่าน และสุโขทัย แล้วเสร็จรวม ๔ จังหวัด

พ.ศ. ๒๕๐๗

ได้ทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินในจังหวัดพิจิตร ตาก กำแพงเพชร อุทัยธานี ชัยนาท สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา จันทบุรี และตราด รวม ๑๑ จังหวัด แล้วเสร็จ

รวมจนถึงสิ้น พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้ทำการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินไปได้รวมทั้งสิ้น ๔๕ จังหวัด คิดเป็นพื้นที่ทั้งหมด ๒๗๐,๓๕๔,๔๕๖ ตารางกิโลเมตร คงเหลือแต่จังหวัด ส่วนใหญ่ในภาคใต้เท่านั้นที่ยังมิได้ทำการสำรวจ ซึ่งคาดว่าจะสำรวจสิ้นสุดลงได้ ภายใน พ.ศ. ๒๕๐๙

ข้อ ๑ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน

การที่รัฐบาลได้ริเริ่มให้มีการดำเนินการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินทั่วราชอาณาจักรนั้น นับว่าเป็นการดำเนินการที่ถูกต้องและจำเป็นแก่การพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศเป็นอเนกอนันต์

เนื่องจากการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินนี้ยังไม่เสร็จสิ้นลง จึงยังไม่สามารถจะอนุมานได้ว่าจะเกิดผลสมดังที่ถึงความมุ่งหมายไว้ได้ครบถ้วนหรือ แต่เชื่อว่าหากการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินได้ปฏิบัติไปตามหลักการที่วางไว้แล้ว ก็คงจะบังเกิดผลดังต่อไปนี้:—

(๑) การพัฒนาทรัพยากรของชาติ จะทำให้การสงวนคุ้มครองป่าดำเนินการไปได้รวดเร็ว อันจะเป็นการระงับการบุกรุกทำลายป่าและเป็นการรักษาไว้ซึ่งป่าไม้อันมีค่าของชาติ เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยไม้ การทำไม้เป็นสินค้า การรักษาความชุ่มชื้นของพื้นที่ รักษาต้นน้ำลำธารตามธรรมชาติ

(๒) การพัฒนาที่ดิน จะทำให้มีการใช้ที่ดินถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจัดสรรที่ดินให้ราษฎรประกอบเกษตรกรรมอันจะเป็นการเพิ่มพูนผลิตผลให้มากยิ่งขึ้น เป็นผลดีในทางเศรษฐกิจของประเทศและประชาชน

(๓) การพัฒนาสังคม ทำให้ราษฎรหมดอุปสรรคในการคุ้มครองทำประโยชน์ในที่ดินรกร้างว่างเปล่า ทำให้เกษตรกรมีที่ดินเป็นหลักฐาน เพื่อการเพาะปลูกตามความเหมาะสมแก่สภาพและลักษณะของที่ดิน ซึ่งจะทำให้การทำประโยชน์ได้ผลโดยสมบูรณ์ มีการครองชีพสูงขึ้นตามนโยบายรัฐบาล

ในการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินนี้มีข้อที่น่าพิจารณาอยู่บ้างว่าคณะสำรวจและสายสำรวจซึ่งยังไม่คุ้นเคยกับสภาพท้องถิ่น อาจถูกอิทธิพลหรือแนวโน้มเพียงในท้องที่ชักจูงไปในทางที่จะกำหนดที่ป่าอันมีสภาพสมควรสงวนไว้ ให้เป็นที่จัดสรรเพื่อการเกษตรก็ได้ จึงน่าจะได้ให้เจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ผู้รับผิดชอบในงานนี้ ได้ออกไปตรวจสอบผลของการสำรวจของเจ้าหน้าที่บ้างเป็นครั้งคราว

อนึ่ง การที่คณะกรรมการสำรวจจำแนกประเภทที่ดินได้มอบการดูแลรักษาป่าที่คณะกรรมการได้พิจารณาแล้วเห็นว่าควรสงวนหรือคุ้มครองไว้ไปให้กรมป่าไม้ดำเนินการป้องกันการบุกรุกที่ดินและการลักลอบตัดไม้ทำลายป่านี้ เห็นว่าหากมิได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการกรมป่าไม้เสียใหม่ ดังที่จะได้กล่าวไว้ในบทที่ ๖ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดให้มี

พนักงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำศูนย์รับผิดชอบเป็นป่า ๆ ไปนั้น คงยากที่จะป้องกันให้บังผลได้

นอกจากนี้เห็นว่าในการดำเนินการขั้นต่อไป ก็คือการสำรวจจำแนกที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง หรือ Land Use Classification นั้น จำเป็นที่จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ทางวิชาการเพิ่มขึ้นอีกหลายสาขา เช่นทางปฐพีวิทยาและทางเกษตรศาสตร์หรือ Agronomy เป็นต้น จึงควรจะได้ติดต่อทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้เตรียมเจ้าหน้าที่ทางวิชาการดังกล่าวไว้ให้ทันทั่วๆไป รวมทั้งจะต้องตระเตรียมทำแผนที่ให้มากรว้างส่วนใหญ่พอสมควร เช่น ๑/๕,๐๐๐ หรือ ๑/๑๐,๐๐๐ ไว้ล่วงหน้าก่อนด้วย การสำรวจจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินจึงจะบังเกิดผลผลความมุ่งหมาย

ข้อ ๔. ความจำเป็นของการสงวนป่า

ป่าไม้ในประเทศไทยบางส่วนมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนไว้ให้คงสภาพเป็น ป่าถาวรอยู่ตลอดไป เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งที่ได้กล่าวมาแล้วโดยละเอียดในบทที่ ๓

ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ และถึง พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ว่า “จะสงวนและบำรุงป่าไม้เพื่อให้มีป่าไม้สมบูรณ์ในเนื้อที่ประมาณร้อยละ ๕๐ แห่งเนื้อที่ประเทศไทย”

นอกจากนี้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติดังกล่าว ยังได้กำหนดแนวทางพัฒนาในด้านการป่าไม้และการจัดสรรที่ดินไว้ว่า “ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๒๐ ล้านไร่ เป็นเนื้อที่เพาะปลูกในปัจจุบัน ๖๐ ล้านไร่ และเนื้อที่ป่า ๑๔๗ ล้านไร่ ในจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกนี้ มีเกษตรกรทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่เกือบ ๒๐ ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้ร้อยละ ๑๓ ไม่มีที่ทำไร่นาของตนเอง และมีบางส่วนจำนวนไม่ต่ำกว่า ๑ ล้านคนรวมทั้งชาวเขาด้วย ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เกือบที่ทำลายป่าไม้ของชาติอยู่เรื่อย ลักษณะของการเพาะปลูกในปัจจุบัน ก็เป็นวิธีเพิ่มปริมาณการผลิต โดยการขยายเนื้อที่ออกไป ประกอบกับมีการบุกรุก ลักลอบตัดฟันไม้มีค่าเป็นจำนวนมาก โดยเหตุนี้ป่าอันเป็นทรัพยากรสำคัญแห่งชาติ ที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ที่ดินเป็นแหล่งเกิดของน้ำ และเป็นแหล่งผลิตไม้ ก็คงถูกทำลายหมดไปในอัตราอันสูงเกินควร และจะเป็นผลร้ายต่อการเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศชั้นแรก จึงได้แก่การจำแนกประเภทที่ดินออกเป็นที่

ทำมาหากินและป่าสงวนทั่วประเทศ กับการจัดสรรที่ดินให้ประชาชน ซึ่งไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑ ล้านคน

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ จึงมีวิธีการดังต่อไปนี้ :-

๑. ให้กรมที่ดิน กรมป่าไม้ และกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการจำแนกที่ดินทั่วประเทศเพื่อให้มีเขตป่าสงวนให้ขั้นต้นนี้ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรหรือ ๑๖๕ ล้านไร่ เวลานี้มีเขตป่าอยู่ ๑๔๗ ล้านไร่ ผลของการจำแนกประเภทที่ดินจะทำให้มีเนื้อที่จัดสรรให้เกษตรกรได้เพิ่มขึ้นประมาณ ๓๐ ล้านไร่ ในหกปีข้างหน้าควรจะดำเนินการจำแนกประเภทที่ดินให้สำเร็จบริบูรณ์ได้

๒. สงวนป่าไม้ไว้เป็นสมบัติของชาติเป็นเนื้อที่ ๑๔๖ ล้านไร่ หรือประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร แยกเป็นป่าต้นน้ำลำธาร ๑๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และป่าไม้ผลผลิต ๑๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ฯลฯ

ตามที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ชัดแจ้งว่าการสงวนป่าในประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างไร และรัฐบาลมีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการสงวนป่าไว้อย่างไร

ข้อ ๕. การสงวนป่าในประเทศไทย

งานเรื่องนี้ Mr. H. Seale ซึ่งรัฐบาลไทยยืมตัวมาจากประเทศพม่าเพื่อสำรวจสถานการณ์ทางป่าไม้ของไทย ได้เสนอความเห็นแนะนำไว้แล้วใน พ.ศ. ๒๔๓๙ ตั้งแต่ก่อนตั้งกรมป่าไม้ว่าเป็นเรื่องที่ควรจัดทำโดยรีบด่วน มิฉะนั้นป่าไม้ของชาติจะถูกรุกทำลายลงเป็นลำดับโดยการตัดฟันไม่ออกไปใช้สอยหรือซื้อขายกันบ้าง และโดยการแผ้วถางป่าเพื่อใช้ที่ดินประกอบกสิกรรมบ้าง เมื่อได้จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นแล้ว กรมป่าไม้ก็ไม่อาจดำเนินการเรื่องนี้ไปได้อย่างจริงจัง เนื่องจากในขั้นต้น ๆ ไม่มีกำลังพนักงานเพียงพอ ประกอบทั้งมีงบประมาณเพียงปีละเล็กน้อย จึงได้แต่เพียงจัดทำการสงวนป่าไปตามกำลังที่จะทำได้เท่านั้น

หนึ่งใน พ.ศ. ๒๔๔๑ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งมาสำรวจสถานการณ์เกษตรสาขาต่าง ๆ ของประเทศไทย สำหรับด้านการป่าไม้ ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำว่า ควรจะสงวนป่าไว้ให้ไว้ราว ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ประเทศทั้งหมด กรมป่าไม้จึงได้ถือคำแนะนำนี้เป็นแนวทางดำเนินการต่อมาจนทุกวันนี้ แต่อย่างไรก็ตาม กิจกรรมในขั้นต้นนี้เท่าที่กรมป่าไม้ได้ดำเนินการมาแล้ว พอจะแยกกล่าวได้เป็น ๒ ระยะ คือ :-

ระยะที่ ๑ ก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่าพุทธศักราช ๒๔๘๑ กรมป่าไม้ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในเรื่องการคุ้มครองและสงวนป่า ได้พยายามเสนอให้มีการตรากฎหมายให้อำนาจในเรื่องนี้หลายครั้ง แต่ไม่เป็นผล ถึงกระนั้นกรมป่าไม้ก็มีได้ละเลยเรื่องนี้เสียทีเดียว พนักงานป่าไม้ในท้องที่ได้พยายามเลือกพื้นที่ป่าสมควรจะสงวนแล้วนำเสนอให้สมุหเทศาภิบาลประกาศสงวนให้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ การประกาศสงวนป่าโดยวิธีนี้ได้กระทำไปในท้องที่หลายจังหวัดเป็นผลดี แต่ก็ทำได้ไม่มากนักและไม่ต่อเนื่อง เพราะมิได้มีการหมายเขตและรังวัดทำแผนที่ป่าที่ประกาศสงวนโดยแน่ชัด เป็นแต่ชี้ทวงเขตป่าโดยสังเขปลงในแผนที่เท่านั้น แต่ก็นับว่าเป็นผลให้มีการยับยั้งการบุกเบิกทำลายป่าลงได้บ้าง ป่าที่ประกาศสงวนโดยวิธีนี้ต่อมาเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ แล้ว เป็นอันยกเลิกไปและต้องดำเนินการตามนโยบายพระราชบัญญัติที่กล่าวนี้อีกครั้งหนึ่ง จึงจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

ระยะที่ ๒ เมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่าพุทธศักราช ๒๔๘๑ กรมป่าไม้ได้พยายามเร่งรัดการดำเนินการในเรื่องนี้อยู่เสมอมาตามกำลังเงินงบประมาณที่พอจะเรียกได้ เพราะมิได้รั้งงบประมาณสำหรับเรื่องนี้โดยเฉพาะ แต่ได้ผลไม่มากนักเนื่องจากขัดข้องในการดำเนินงานขั้นต้น คือตามกฎหมายบัญญัติว่า ก่อนที่จะประกาศให้ป่าใดเป็นป่าคุ้มครองหรือป่าสงวน รัฐมนตรีจะต้องแต่งตั้งกรรมการชั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยการจังหวัด และกรรมการอำเภอ เจ้าของท้องที่กับพนักงานป่าไม้ เพื่อทำการสำรวจสอบสวนพิจารณาเขตป่านั้นเสียก่อน ว่าสมควรจะคุ้มครองหรือสงวนมีอาณาเขตเพียงใด และมีราษฎรมีสหิทธิอะไรอยู่ในเขตป่านั้นมากนักน้อยเพียงใดหรือไม่ การปฏิบัติงานของกรรมการดังกล่าวนี้แต่ละป่าเสียเวลามากเพราะกรรมการไม่ค่อยจะพร้อมกันได้ เนื่องจากต่างคนต่างมีงานในหน้าที่เป็นประจำ เมื่อพนักงานป่าไม้ว่างพอจะไปสำรวจสอบสวนได้ ทางอำเภอหรือจังหวัดอาจไม่ว่าง แต่พอทางจังหวัดว่าง ฝ่ายอำเภอหรือป่าไม้อาจไม่ว่างเสีย บางทีพอกรรมการว่างจะไปได้พร้อมกัน แต่งบประมาณไม่มีเหลือเสียแล้วก็มี เมื่อเป็นเช่นนี้กว่าจะลงมือปฏิบัติงานได้บางป่าเสียเวลาไปแล้วก็หลายปีก็มี กรณัง พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นมา กรมป่าไม้จึงได้รั้งงบประมาณค่าใช้สอยลักษณะพิเศษก่อนหนึ่งสำหรับการสงวนป่าโดยเฉพาะ เป็นปี ๆ ไป แต่ยังไม่มากนัก ซึ่งก็นับว่าพอจะเร่งรัดให้งานในค่านี้นำเนินไปได้มากขึ้นกว่าที่แล้่วมา

อนึ่ง ทมพรพรราชบัญญัติคุ้มครองสงวนป่าพุทธศักราช ๒๔๘๑ ใ้บัญญัติให้มีการสงวนป่าเป็น ๒ แบบ ซึ่งมีข้อแตกต่างกันดังนี้ คือ:—

ก. ป่าคุ้มครอง ในการประกาศป่าใดเป็นป่าคุ้มครอง ให้มีแผนที่สังเขปแสดงเขตป่านั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา แต่ในพื้นที่ซึ่งมิได้ทำเครื่องหมายเขตไว้แต่ประการใดเลย ในป่าคุ้มครองมีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดยึดถือจับจอง ก่อสร้าง แผ้วถางหรือเผาป่า คือมุ่งหมายจะรักษาพื้นที่ป่าไว้ให้เป็นป่าโดยถาวรตลอดไป ส่วนในการทำไม้หรือเก็บหาของป่าในป่าคุ้มครอง ราษฎรย่อมมีสิทธิกระทำได้ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้เช่นเดียวกับในป่าทั่วไป

ข. ป่าสงวน ในการประกาศป่าใดเป็นป่าสงวน ต้องมีแผนที่แน่นอนแสดงเขตป่านั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา กล่าวคือ ก่อนจะประกาศพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องทำการหมายเขตป่านั้นอย่างชัดเจน โดยมีหลักเขตกับป้ายหรือเครื่องหมายเขตแสดงไว้ในพื้นที่นั้นแท้จริง และทำการรังวัดแผนที่ป่านั้นอย่างถูกต้องเสียก่อนแล้วจึงประกาศ ในป่าสงวนนั้นนอกจากจะมีบทบัญญัติห้ามยึดถือ จับจอง ก่อสร้าง แผ้วถางหรือเผาป่า ทำนองเดียวกับในป่าคุ้มครองแล้ว ยังห้ามมิให้นำ ปล่อย หรือละเลย ให้สัตว์เลี้ยงเข้าไปหรือจัดทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ไม้หรือของป่าในป่าสงวนอีกด้วย ส่วนในการทำไม้หรือเก็บหาของป่าในป่าสงวน นอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการนั้นแล้ว ยังจะต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมป่าสงวนนั้นอีกชั้นหนึ่งด้วย

การที่ต้องบัญญัติให้มีการสงวนป่าเป็น ๒ แบบเช่นนี้ ก็เนื่องจากในขณะที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ กรมป่าไม้อยู่รุดทั้งกำลังคนและกำลังงบประมาณที่จะดำเนินการหมายเขตและรังวัดทำแผนที่ป่าโดยแน่นอนได้ ในชั้นต้นจึงมุ่งจะใช้วิธีประกาศเป็นป่าคุ้มครอง โดยมีแผนที่สังเขปก่อนเพื่อเร่งรัดการสงวนป่าให้ได้มากและเป็นการป้องกันการรุกทำลายป่าให้ระุดเหตุหยุดลง ส่วนการจัดป่าสงวนนั้นก็ทำไปค่อยในทีที่เหมาะสมและจำเป็นตามกำลังคนและเงิน หากได้รั้งงบประมาณเพียงพอก็จะได้พยายามดำเนินการสงวนป่าโดยจัดทำเป็นป่าสงวนให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลดีและแน่นอนที่สุดตามความมุ่งหมาย การกำหนดป่าใดเป็นป่าสงวนนั้น กรมป่าไม้ถือหลักตั้งต่อไปนี้ในการสงวน ก็ต้องเป็น:—

ก. พื้นที่ป่าบนเขาและบริเวณเขา งานเขาหรือบ่อน้ำลำนาร เพื่อเก็บความชุ่มชื้นป้องกันการกัดเซาะดิน ทำให้เกิดบุยธรรมชาติ อันเป็นประโยชน์ต่อทางเกษตรกรรมและประโยชน์อื่น ๆ ของประชาชน

ข. พื้นที่ป่าผืนใหญ่ ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ไร่ขึ้นไป ซึ่งกรมป่าไม้มีแผนการหรือดำเนินการจัดเป็นป่าสงวน เพื่อบำรุงรักษาและจัดวางโครงการทำไม้เพื่ออนุญาตให้ทำโดยการผูกขาดหรือสัมปทาน

ค. พื้นที่ที่มีไม้ป่าผืนใหญ่ แต่ไม่มีไม้มีค่าหนาแน่น เช่น ไม้สัก ไม้พยุง ไม้ยาง ไม้เคี่ยม ฯลฯ อันจำเป็นต้องเก็บรักษาไว้ เพื่อการแพร่พันธุ์

ง. พื้นที่ป่าที่อยู่ตรงช่องลมพายุ จำเป็นต้องเก็บรักษาไว้เป็นฉากกำบังลมให้แก่พืชผลและทรัพย์สินของราษฎรในบริเวณใกล้เคียง

จ. พื้นที่ป่าเลนน้ำเค็มในจังหวัดชายทะเลอันเป็นแหล่งผลิตฟืนและถ่าน หรือเป็นฉากกำบังคลื่นลมให้แก่ที่ดินที่อยู่ต่อเบื้องเข้ามาตอนใน

ฉ. พื้นที่ที่กรมป่าไม้จัดเป็นสวนป่า สถานีวนกรรม สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ วนอุทยาน หรือแหล่งสัตว์ป่า

ช. พื้นที่ป่าในระยะ ๒ กิโลเมตร จากเส้นเขตแดนประเทศ

ส่วนการคุ้มครองป่านั้น พิจารณากำหนดโดยถือหลักดังต่อไปนี้คือ :-

ก) พื้นที่ป่าเนื้อที่ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ไร่ขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งมีไม้หรือของป่าอันมีค่าอยู่พอสมควร อันควรคุ้มครองไว้เพื่อให้ราษฎรที่มีภูมิภานอยู่ใกล้เคียงป่าได้ใช้สอยไม้หรือของป่า หรือเพื่อเป็นป่ากันชนป้องกันราษฎรบุกรุกแผ้วถางป่าสงวน

ข) พื้นที่ป่าที่เป็นป่าพรุ ป่าน้ำขับ ตลอดจนป่าที่มีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว ซึ่งมีไม้มีค่าเป็นส่วนมากหรือมี ไม้ซึ่งราษฎรได้อาศัยใช้สอยร่วมกัน

ค) พื้นที่ที่เห็นสมควรจัดเป็นป่าโครงการไม้หมอนหรือไม้พื้นรถไฟ หรือเพื่อกิจการอุตสาหกรรมอื่นใด

วิธีดำเนินการสงวนและคุ้มครองป่าในขณะนั้นมีพิธีการที่ยุ่ยากลำบากซับซ้อนและล่าช้ามาก เพราะจะต้องดำเนินการเป็นชั้น ๆ ดังต่อไปนี้คือ :-

๑) ถ้าต้องการจะสงวนคุ้มครองป่าใด เจ้าหน้าที่ป่าไม้จังหวัดจะต้องนำเข้าหารือที่ประชุมคณะกรรมการคัดเลือกที่ดินส่วนจังหวัดพิจารณาเห็นชอบเสียก่อนแล้วจังหวัดก็แจ้งให้กรมป่าไม้ทราบและพิจารณา

๒) กรมป่าไม้สั่งให้ป่าไม้เขตเจ้า ของ ท้องที่ ดำเนิน การ สำรวจ เบื้อง ต้น และ รังวัดทำแผนที่และทำเครื่องหมายเขตป่าสงวน มีปักหลักเขต ทิศป้ายตามแนวเขต ถาก ต้นไม้แล้วก็ตราตามแนวเขตป่า ส่วนป่าคุ้มครองทำการถากต้นไม้ก็ตรารอบบริเวณเขตป่า แต่ถากต้นไม้ไม่มีต้นไม้ ก็ทำการฝังหลักเขตและปักป้ายป่าคุ้มครองเพื่อให้ประชาชนทราบว่า เป็นเขตป่าสงวน ป่าคุ้มครอง

๓) เมื่อป่าไม้เขตให้เจ้าหน้าที่ทำการรังวัดแผนที่และทำเครื่องหมายเขตป่า เรียบร้อยแล้ว ก็แจ้งให้จังหวัดทราบพร้อมทั้งส่งแผนที่ สมุดรังวัดไปให้จังหวัดดำเนินการ ขอแต่งตั้งกรรมการสำรวจสอบสวนพิจารณาเขตป่าไปยังกระทรวงเกษตรตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ ต่อไป

๔) จังหวัดเมื่อได้รับรายงานผลการรังวัด หมายเขตป่าพร้อมด้วยแผนที่และ สมุดรังวัดแล้วก็ทำเรื่องขอสงวนป่าเข้าไปยังกระทรวงเกษตร พร้อมทั้งเสนอแต่งตั้งกรรมการ สำรวจสอบสวนพิจารณาเขตป่าสงวน ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการในคณะกรรมการ จังหวัด แห่งท้องที่ผู้หนึ่ง นายอำเภอหรือปลัดอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอท้องที่ ผู้หนึ่ง เจ้าพนักงานป่าไม้หรือพนักงานป่าไม้ผู้หนึ่งและกำนันแห่งท้องที่

๕) กระทรวงเกษตรส่งเรื่องให้กรมป่าไม้พิจารณาจำลองแผนที่และทำประกาศ โฆษณาของคณะกรรมการเพื่อ เสนอ กระทรวงเกษตรดำเนินการแต่งตั้งกรรมการทำการ สำรวจสอบสวนพิจารณาเขตป่าเพื่อกำหนดเป็นป่าสงวนคุ้มครองไปยังจังหวัด พร้อมกับส่ง ประกาศโฆษณาของคณะกรรมการไปให้จังหวัดตีประกาศให้ราษฎรทราบล่วงหน้าภายใน กำหนด ๖๐ วัน เพื่อให้ผู้มีสิทธิต่าง ๆ ในป่าที่จะสงวนคุ้มครองนั้นยื่นคำร้องคัดค้านต่อ คณะกรรมการได้ตามกำหนด

๖) เมื่อครบกำหนดประกาศโฆษณาของคณะกรรมการแล้ว คณะกรรมการ ก็จะออกไปดำเนินการสำรวจสอบสวนพิจารณาเขตป่าตลอดจนพิจารณาสอบสวนถึงสิทธิ ต่าง ๆ ของราษฎรผู้ร้องคัดค้านว่ามีสิทธิในที่ดินเพียงใด และควรสงวนคุ้มครองป่าไว้หรือไม่

๗) เมื่อคณะกรรมการได้ทำการสำรวจสอบสวนเสร็จแล้ว จังหวัดก็รายงานผลการสอบสวนของคณะกรรมการไปยังกระทรวงเกษตรเพื่อพิจารณาส่งเรื่องให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการต่อไป

๘) เมื่อกรมป่าไม้พิจารณาเห็นควรสงวนคุ้มครองป่าต่อไป ก็ดำเนินการร่างกฎกระทรวง บันทึกหลักการ เหตุผล คำชี้แจงประกอบการออกกฎกระทรวง และจัดองแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวง เพื่อประกาศเป็นป่าสงวนคุ้มครองเสนอกระทรวงเกษตร พร้อมกับร่างหนังสือเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

๙) เลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะแจ้งมาให้ทราบตามที่กระทรวงเกษตรเสนอร่างกฎกระทรวงพร้อมด้วยบันทึกหลักการ เหตุผล และแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวงนั้น เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งเรื่องให้เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไปแล้ว

๑๐) เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจะแจ้งมายังกระทรวงเกษตร อีก ครั้งเพื่อจัดตั้งผู้แทนไปร่วมประชุมปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตามกำหนดวันและเวลาที่จะนัดมา และเมื่อได้ประชุมปรึกษาหารือกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้แจ้งมายังกระทรวงเกษตรอีกครั้งว่า ได้พิจารณาเห็นชอบและได้เสนอสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไปแล้ว

๑๑) เลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะแจ้งให้กระทรวงเกษตรทราบต่อไปว่า เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเห็นชอบแล้ว จึงให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรลงนาม ตลอดจน วัน เดือน ปี และฉบับที่กฎกระทรวง (ต้องเป็นไปตามลำดับเลขที่ของกฎกระทรวง) จำนวน ๓๐ ชุด และแผนที่ซึ่งพิมพ์ถูกต้องแนบท้ายกฎกระทรวง จำนวน ๔,๕๐๐ ฉบับ เพื่อดำเนินการต่อไป และกระทรวงเกษตรก็จะทำหนังสือเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามที่ขอมา ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นป่าคุ้มครองป่าสงวน

๑๒) เมื่อประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว กรมป่าไม้ก็จัดทำกฎกระทรวงพร้อมด้วยแผนที่ส่งไปให้จังหวัดนำไปตีประกาศ เพื่อประชาชนทราบต่อไป

๑๓) ถ้าเป็นป่าสงวน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรจะต้องออกคำสั่งกระทรวงเกษตร แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมรักษาและบำรุงป่าสงวนนั้น ๆ ต่อไป

พิธีการในการสงวนและคุ้มครองป่าดังกล่าว ย่อมทำให้การประกาศคุ้มครองและสงวนป่าแต่ละป่ากินเวลาแรมปี และในสมัยหนึ่งได้มีระเบียบให้เสนอเรื่องป่าที่จะสงวนและคุ้มครองไปให้คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติพิจารณาด้วย ซึ่งในขณะนั้นคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติประชุมกันเพียงปีละครั้งหรือสองครั้งเท่านั้น เรื่องการขอสงวนและคุ้มครองป่าจึงไปติดค้างอยู่ที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติเป็นอันมาก

ระยะที่ ๓

เนื่องจากพิธีการในการสงวนและคุ้มครองป่าต้องใช้เวลาเป็นแรมปีดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงมักจะปรากฏว่าเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการรังวัดและหมายเขตป่าสงวนหรือป่าคุ้มครองไว้เรียบร้อยแล้ว กว่าจะประกาศป่านั้น ๆ เป็นป่าสงวนหรือป่าคุ้มครองได้ก็มีราษฎรอพยพเข้าไปอยู่ในเขตป่าสงวนหรือป่าคุ้มครองนั้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งยากแก่การที่จะขับไล่ให้ออกไป ทั้งได้ทำการแผ้วถางป่าและเพาะปลูกพืชผลถาวรลงไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ จึงมักปรากฏอยู่เนื่อง ๆ ว่า จำเป็นต้องแก้ไขแนวเขตป่าสงวนหรือป่าคุ้มครองนั้นใหม่ และในบางกรณีก็จำเป็นต้องยกเลิกการสงวนหรือคุ้มครองป่านั้น ๆ ไปเสียเลยเป็นการหมดเปลืองทั้งเวลาและงบประมาณ และเป็นผลเสียหายแก่กิจการป่าไม้ของชาติเป็นอย่างมาก จึงใน พ.ศ. ๒๕๐๗ ทางรัฐบาลได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองสงวนป่า พ.ศ. ๒๔๘๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองสงวนป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖ และฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๙๒ เสียทั้งสิ้น และประกาศพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ขึ้นแทน เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ นั้นคือ :—

- ๑) ให้บรรดาป่าที่ประกาศเป็นป่าสงวนอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติเดิม เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติใหม่นี้
- ๒) เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดป่าใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ให้กระทำโดยออกกฎกระทรวง โดยมีแผนที่แสดงแนวเขตป่าแนบท้ายกฎกระทรวง
- ๓) การหมายเขตป่าโดยมีหลักเขตและป้าย จะจัดทำภายหลังเมื่อได้มีการประกาศป่าสงวนแห่งชาติแล้วก็ได้
- ๔) การแต่งตั้งกรรมการสำหรับป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อควบคุมการหมายเขตป่าสงวนแห่งชาติ การปิดประกาศป่าสงวนแห่งชาติ และการสอบสวนคำร้องของราษฎร

ผู้อ้างสิทธิ หรือได้ทำประโยชน์อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้น ๆ ก่อนวันออกกฎหมายกระทรวง
จะได้แต่งตั้งขึ้นภายหลังการประกาศป่าสงวนแห่งชาติแล้ว

๕) เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ อธิบดีมีอำนาจอนุญาต
เป็นหนังสือแก่กระทรวงทบวงกรม หรือบุคคลอื่นใด ให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดใน
เขตป่าสงวนแห่งชาติ ได้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

๖) ในกรณีป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดมีสภาพเสื่อมโทรม ไม่มีค่าเหลืออยู่เป็น
ส่วนน้อย และป่าสงวนแห่งชาตินั้นไม่อาจกลับฟื้นคืนได้เองตามธรรมชาติ อธิบดีโดย
อนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลใดทำการบำรุงป่า หรือปลูกสร้างสวนป่า
ในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้นได้ภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต

๗) เพิ่มบทลงโทษผู้กระทำความผิด ให้มีโทษทั้งจำและปรับสูงขึ้น คือปรับตั้งแต่
๒,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐,๐๐๐ บาท และจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๗ ปี

๘) บรรดาไม้ ของป่า เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ
หรือเครื่องจักรใดๆ ซึ่งบุคคลใช้หรือได้มาโดยการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่ง
ชาติ ให้ริบเสียทั้งสิ้นโดยไม่คำนึงว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ตกลงโทษตามคำพิพากษา
ของศาลหรือไม่

นอกจากนี้ยังมีบทเฉพาะกาลให้บรรดาป่าที่เป็นป่าคุ้มครองอยู่แล้วตามกฎหมายว่า
ด้วยการคุ้มครองสวนป่า ให้ถือว่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติไปโดยทันที จนกว่าจะมีกฎ
กระทรวงออกให้กำหนดเขตใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงเขต หรือเพิกถอน ซึ่งต้องออกภายใน
๕ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติใช้บังคับ

ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่นี้ จะเห็นได้ว่าได้มี
การกำหนดให้มีการประกาศป่าใดป่าหนึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติขึ้นได้ โดยมีต้องผ่านพิธีการ
ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและสวนป่าเดิม จึงเป็นที่เชื่อว่าทางการกรมป่าไม้คง
จะสามารถดำเนินการสงวนป่าได้เป็นผลรวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าเดิม ทั้งเป็นการสอดคล้องกับการ
สำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วด้วย

ป่าที่ได้สงวนและคุ้มครองไว้แล้วจนถึงสิ้น พ.ศ. ๒๕๐๖ มีเนื้อที่ทั้งหมดเพียง
๕๗,๗๙๖.๐๔ ตารางกิโลเมตร จึงมี เนื้อ ที่ ป่า ที่ จะต้อง ดำเนิน การ สงวน ต่อ ไป อีก
๑๙๒,๒๐๓.๙๖ ตารางกิโลเมตร จึงจะบรรลุเป้าหมาย ซึ่งกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการ

เศรษฐกิจของชาติ ว่าจะสงวนป่าไว้ครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ประเทศหรือประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ต่อไป

ข้อ ๖. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสงวนป่า

ในการจัดป่าต่าง ๆ ให้เป็นป่าสงวนแห่งชาตินั้น เมื่อได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการนี้ ให้กรมป่าไม้สามารถดำเนินการได้รวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าเดิม ก็จำเป็นที่กรมป่าไม้จะต้องเร่งระดมทั้งกำลังคนและงบประมาณ เพื่อดำเนินการรังวัดแนวเขตป่าที่จะจัดเป็นป่าสงวนแห่งชาติให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว นอกจากนี้การมีป่าสงวนแห่งชาติแต่ขาดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ก็ย่อมจะไม่สามารถยับยั้งการบุกรุกทำลายป่าและการลักลอบตัดไม้ได้ จึงควรจะได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ เช่นเจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาติและป่าไม้แขวง เข้าประจำรับผิดชอบการบริหารงาน และการควบคุมดูแลป้องกันรักษาป่าสงวนแห่งชาติไปพร้อมกันด้วย

นอกจากนี้ยังมีปัญหาใหญ่เกี่ยวกับราษฎรที่ได้ลักลอบเข้าไปตั้งบ้านเรือนและบุกเบิกป่าเพื่อการกสิกรรมในเขตป่าที่จะกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติเป็นจำนวนมาก ซึ่งจำเป็นจะต้องอพยพออกไปให้พ้นเขตป่า ทั้งนี้จำเป็นจะต้องมีการจัดสรรที่ดินที่เหมาะสมนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติให้แก่ราษฎรเหล่านั้นต่อไป รวมทั้งจัดสรรงบประมาณค่าชดเชยไว้ให้เป็นการเพียงพอด้วย

เนื่องจากในจังหวัดภาคใต้ได้มีการบุกรุกที่ป่าสงวนเพื่อจัดทำเป็นสวนยางกันมาก และสวนยางเหล่านั้นจัดทำในที่ที่เป็นเขา ซึ่งไม่ควรจะออกโฉนดที่ดินให้ จึงควรกำหนดให้สวนยางที่บุกเบิกโดยผิดกฎหมายนี้อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติต่อไป แต่เพื่อมิให้มีการเคื้อคร่อนแก่ราษฎร ควรให้ราษฎรเจ้าของสวนเขาที่สวนยางเหล่านั้นจากทางการ โดยคิดค่าเช่าเพียงย่อมเยา ทั้งนี้จะเป็นผลดีแก่ทุกฝ่ายและจะไม่กระทบกระเทือนจิตใจของราษฎร อันยอมจะเป็นผลดีทางการเมืองต่อไปด้วย

การป้องกันรักษาป่า และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการป้องกันรักษาป่า

ข้อ ๑. การป้องกันรักษาป่าคืออะไร

การป้องกันรักษาป่า คือ การรักษาป่าที่มีอยู่แล้วให้มีเนื้อที่และสภาพอย่างน้อยคงเดิม ทั้งนี้โดยป้องกันมิให้มีการบุกรุกเนื้อที่ป่าหรือการกระทำอื่นใด อันจะทำให้เนื้อที่ป่าลดน้อยลง รวมทั้งการป้องกันมิให้มีการทำลายป่า โดยการตัดไม้หรือเก็บหาของป่าทั้งในทางที่ถูกกฎหมายและในทางที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นการเกินกำลังของป่าและมิได้เป็นไปตามหลักวิชา นอกจากนี้ยังจะต้องป้องกันมิ ให้ป่าได้รับความเสียหายจากภัยอันตรายต่าง ๆ เช่น ไฟป่า โรค แมลง สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง และจากภัยพิบัติธรรมชาติต่าง ๆ เช่น สลมพายุ น้ำท่วม ดินถล่ม (landslide) ความแห้งแล้ง ความร้อนหนาวผิดปกติ เหล่านี้เป็นต้น

ในประเทศไทยอันตรายที่ป่าไม่ได้รับอยู่ในขณะนี้ที่นับว่าร้ายแรงมากที่สุด ก็คือการบุกรุกที่ป่า การแผ้วถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย และการลักลอบตัดไม้ ส่วนอันตรายที่ร้ายแรงรองลงมาคือไฟป่า สำหรับแมลงนั้นเป็นอันตรายอยู่บ้าง โดยเฉพาะในสวนสักที่ปลุกสร้างขึ้น แต่สำหรับป่าธรรมชาติโดยทั่ว ๆ ไป ยังนับได้ว่ายังไม่ถึงขั้นร้ายแรงนัก

ข้อ ๒. ปัจจัยที่จะต้องมีในการป้องกันรักษาป่า

ในการป้องกันรักษาป่า ปัจจัยสำคัญที่จะต้องมีเพื่อให้การปฏิบัติงานในขั้นนี้ได้สัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการ ก็คือ:-

ก. มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะใช้ในการป้องกันรักษาป่าอย่างเพียงพอ และพนักงานเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะต้องมีความรู้และสมรรถภาพสูง รวมทั้งต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นที่น่าไว้วางใจได้

ข. มีกฎหมายและระเบียบแบบแผนรวมทั้งรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศและถูกต้องตามกาลสมัย

ค. มีงบประมาณและอุปกรณ์ที่จะใช้อย่างเพียงพอ

ง. มีประชาชนที่สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการนี้

ถ้าขาดปัจจัยอย่างหนึ่งอย่างใดในทั้งสี่อย่างนี้ไปแล้ว การดำเนินการป้องกันรักษาป่าก็มักจะไม่มีบังเกิดผล หรือได้ผลไม่เต็มที่ตามที่ต้องการ

ข้อ ๓. สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับปัจจัยในการป้องกันรักษาป่า

ก. พนักงานเจ้าหน้าที่

ในปัจจุบันกรมป่าไม้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ใช้ในการป้องกันรักษาป่าโดยตรง คือ หน่วยป้องกันรักษาป่า ซึ่งมีอยู่รวม ๓๔ หน่วย จำนวน ๑๗๐ คน สายตรวจปราบปรามของเขตต่าง ๆ ประมาณเขตละ ๓ สาย รวม ๖๐ สาย เจ้าหน้าที่ ๑๕๐ คน ตำรวจป่าไม้จำนวน ๑๕๗ คน นอกนั้นก็ยังมีพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เช่น พนักงานของป่าไม้เขต จังหวัด อำเภอบางแห่ง พนักงานด้านป่าไม้ รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง และพนักงานฝ่ายปกครองอื่น ๆ ซึ่งทำหน้าที่ในการป้องกันรักษาป่าเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ทั่วไปของตนด้วย

จำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรับผิดชอบในการ ป้องกัน รักษาป่าโดยตรง ตามจำนวนที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่ามีน้อยมาก และไม่คู่ควรกับเนื้อที่ป่าไม้ ซึ่งมีอยู่ในปัจจุบันหรือแม้กับเนื้อที่ป่าที่ทางการได้กำหนดนโยบายไว้ว่าจะสงวนไว้โดยเด็ดขาดในที่สุด คือ ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร

สำหรับพนักงานหน่วยป้องกันรักษาป่านั้น ประกอบด้วยหัวหน้าหน่วยซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และผู้ช่วยซึ่งสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนป่าไม้ จึงนับได้ว่ามีความรู้และสมรรถภาพสูงพอสมควร ส่วนตำรวจป่าไม้นั้นได้รับการอบรมในเรื่องการป่าไม้และหน้าที่ที่ตนจะต้องปฏิบัติมาบ้าง จึงพออนุมานได้ว่ามีความรู้ในด้านการป้องกันรักษาป่าตามที่จำเป็น แต่ไม่ถึงกับลึกซึ้งนัก แต่อย่างไรก็ตามพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวก็ยังนับว่ามีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับงานที่จะต้องปฏิบัติและเนื้อที่ป่าที่จะต้องรับผิดชอบดูแล

สำหรับความซื่อสัตย์สุจริตและความเป็นที่ไว้วางใจได้ของพนักงานของหน่วยป้องกันรักษาป่า สายตรวจ และตำรวจป่าไม้นั้น ยังไม่ได้ประเมินให้เห็นเด่นชัดได้ แต่เป็นที่เชื่อว่าส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับที่น่าพอใจ เพราะมีมาตรฐานการศึกษาสูงพอสมควร

ข. กฎหมายระเบียบแบบแผนและรูปแบบการบริหาร

ในเรื่องกฎหมายและระเบียบแบบแผนที่ใช้ในการ ป้องกัน รักษา ป่า นั้น มีอยู่เป็นจำนวนมากด้วยกัน เท่าที่ได้ดำเนินการมาแล้วพอจะแยกออกได้เป็น ๕ ระยะ คือ :-

ระยะที่ ๑ เมื่อเริ่มสถาปนากรมป่าไม้ขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๓๙ ได้มีกฎหมายออกใช้หลายฉบับ แต่มีบทบัญญัติควบคุมแต่เฉพาะไม้สักเรื่องเดียว เพราะเป็นไม้ที่สำคัญมีการทำออกใช้สอยและซื้อขายกันอยู่เป็นอันมาก ส่วนไม้กระยาเลยและของป่าอื่น ๆ ยังมิได้ควบคุมเลย

ระยะที่ ๒ ใน พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้มีพระราชบัญญัติรักษาป่าพุทธศักราช ๒๔๕๖ ออกใช้สำหรับควบคุมไม้กระยาเลยและของป่าอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เนื่องจากในระบอบนี้ปรากฏว่าได้มีการกัดฟันไม้กระยาเลยออกซื้อขายหรือใช้สอยกันมากยิ่งขึ้นแล้ว

ระยะที่ ๓ ใน พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่าพุทธศักราช ๒๔๘๑ ออกใช้เพื่อกำเนินการในเรื่องคุ้มครองและสงวนป่าอีกเรื่องหนึ่ง เพราะกฎหมายต่าง ๆ ที่มีใช้อยู่แล้วมิได้บัญญัติควบคุมไปถึงที่ดินอันเป็นป่าไม้ด้วยไม้ แต่ที่ดินป่าไม้ถูกบุกรุกแผ้วถางลดน้อยลงทุกที จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมที่ดินป่าไม้ด้วย เพื่อให้กิจการดำเนินไปโดยเรียบร้อยและเป็นผลจริงจัง

ระยะที่ ๔ ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้มีการรวบรวมปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ได้ออกใช้มาแล้วในระยะที่ ๑ และที่ ๒ ให้เป็นฉบับเดียวกันทั้งเรื่องไม้สัก ไม้กระยาเลย และของป่าอื่น ๆ และประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ส่วนในเรื่องการคุ้มครองและสงวนป่า ก็ได้มีการรวบรวมเข้าเป็นพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๗

ฉะนั้น ในปัจจุบันนี้ในการบริหารราชการป่าไม้จึงมีกฎหมายเป็นหลักอยู่ ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฉบับหนึ่ง กับพระราชบัญญัติป่าไม้ อีกฉบับหนึ่ง ประกอบทั้งกฎกระทรวงและประกาศออกตามความในพระราชบัญญัติทั้งสองนี้ อีกหลายฉบับ แต่กฎหมายทั้งสองฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้คือ :-

๑. พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑
 พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖
 พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๗
 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
๒. พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
 พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๑

พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๔

พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓

นอกจากด้านนิติบัญญัติดังกล่าวแล้ว ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ กรมป่าไม้ ได้ดำเนินการใน
ด้านบริหารอีกด้วย โดยได้ร่วมประชุมหารือกับเจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย เพื่อหาทาง
ป้องกันและปราบปรามการลักตัดไม้ทำลายป่า และปรากฏผลดังนี้ คือ:—

(๑) เนื่องจากปรากฏว่าการป้องกันและปราบปรามการลักตัดฟันไม้หวงห้าม
ในป่าต่าง ๆ ไม่ค่อยได้ผลดี เพราะเจ้าหน้าที่และข้าราชการทั่วไปมักมีส่วนเกี่ยวข้องกับ
ป่าไม้ โดยทำการค้าไม้หรือมีส่วนได้เสียอยู่ด้วย กระทรวงมหาดไทยจึงเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
ว่าควรห้ามมิให้ข้าราชการและครอบครัวของข้าราชการจะโดยใช้นามโดยตรง หรืออาศัยนาม
ผู้อื่นทำการค้าไม้หรือมีส่วนได้เสียในการทำไม้และค้าไม้กับผู้ใดในท้องที่ที่ตนปกครองเป็น
อำนาจ หากผู้ใดฝ่าฝืน ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษอย่างหนัก ข้อเสนอนี้คณะรัฐมนตรี
ได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๔๙๖ ลงมติเห็นชอบด้วย และได้สั่งการเป็นทาง
ปฏิบัติมาแล้ว ตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ น.ว. ๖๙/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๑๒
มีนาคม ๒๔๙๖

(๒) เนื่องจากการถางป่าทำไร่บนเขาได้กระทำกันอยู่แพร่หลายทั่วไป เป็น
การทำลายป่าโดยตรง และทำให้เกิดผลร้ายแก่ความเป็นอยู่ของประเทศในทางอ้อมหลาย
ประการ คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามเรื่องนี้โดยกวาดขัน
ตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ ส. ๑๒๙๔๔/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม
๒๔๙๖ และเรื่องนี้กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการไปยังจังหวัดต่าง ๆ ให้พนักงานสอบสวน
นำคดีเรื่องลักถอบถางป่าทำไร่ขึ้นสู่ศาล เพื่อพิจารณาพิพากษาทุกrayไป

(๓) เนื่องจากปรากฏว่าการลักตัดฟันไม้ส่วนใหญ่นำไปเพื่อแปรรูปแล้วส่ง
ไปจำหน่ายต่างท้องที่โดยใช้อุบายต่าง ๆ กระทรวงมหาดไทยจึงได้สั่งการไปยังจังหวัดต่าง ๆ
ให้จังหวัดอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำไรเกินควร พุทธศักราช ๒๔๙๐
และทำประกาศควบคุมการนำไม้แปรรูปออกนอกเขตจังหวัด โดยพิจารณาตามความจำเป็น
และสถานการณ์เป็นจังหวัด ๆ ไป ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ จังหวัดต่าง ๆ ได้ดำเนินการประกาศ
ไปแล้วรวม ๑๒ จังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นจังหวัดในภาคเหนือที่ป่าไม้มีลักษณะเป็นทรัพยากร
ธรรมชาติสำคัญ

นอกจากนั้นใน พ.ศ. ๒๔๔๘ กรมป่าไม้ได้เสนอหลักการเรื่องการจัดตั้งบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเป็นทางหนึ่งในการป้องกันลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้ดำเนินการได้แล้ว จังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคเหนือได้ดำเนินการจัดตั้งบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดสำเร็จไปแล้ว ๘ จังหวัด คือ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน อุตรดิตถ์ ตาก กำแพงเพชร และนครสวรรค์ แต่ในปัจจุบันโดยเหตุผลแอบแฝงทางการเมือง หลักการการจัดตั้งบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดได้รวนรไปจนหมดที่กำหนดไว้แต่เดิมมาก และเมื่อบริษัทเหล่านี้มีได้รับมอบหมายป่าให้ทำตามสมควร ก็มีหวังที่จะต้องเลิกล้มไปในที่สุด

ระยะที่ ๕ เนื่องจากปรากฏว่าได้มีการลักลอบตัดฟันไม้ในป่ากันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม้สัก และไม้ยาง ซึ่งเป็นไม้สำคัญมีค่า และประชนนิยมใช้สอยกันอยู่มาก นอกจากการลักลอบตัดฟันโดยตรงแล้ว ยังมีพ่อค้าหาอูบายเพื่อขออนุญาตตัดไม้ทั้งสองชนิดนี้ออกซื้อขายกันอย่างกว้างขวาง โดยอ้างว่าเป็นไม้ที่ขึ้นอยู่ในที่ที่ราษฎรมีสหสิทธิครอบครองตามกฎหมายที่ดิน พฤติการณ์เหล่านี้เป็นเหตุให้ไม้สักและไม้ยางถูกตัดฟันลงเป็นจำนวนมาก ครั้นเมื่อได้เกิดการปฏิวัติขึ้นในประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ และคณะปฏิวัติได้พยายามแก้ไขปรับปรุงการบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๐๒ ปรับปรุงแก้ไขหลักการบริหารป่าไม้ของประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญ ๒ ประการคือ :-

ก. ตามกฎหมายป่าไม้ที่ใช้อยู่ในเวลานั้น ไม้สัก ไม้ว่าจะขึ้นอยู่ ณ ที่ใดให้ถือเป็นไม้หวงห้าม แต่ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้เพิ่มไม้ยางขึ้นอีกชนิดหนึ่ง คือ ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป ไม้สักและไม้ยางไม่ว่าจะขึ้นอยู่ ณ ที่ใด เพื่อประโยชน์แก่การทำไม้เพื่อการค้า ให้ถือว่าเป็นไม้ในป่า เว้นแต่ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับไม้ยางซึ่งขึ้นอยู่ในที่ดินที่เอกชนถือกรรมสิทธิ์โดยมีโฉนดที่ดินตามกฎหมายที่ดินเท่านั้น ทั้งนี้นับว่าเป็นกวีบรรเทาการตัดฟันไม้สักและไม้ยางลงได้บ้าง กล่าวคือการจะตัดไม้สักไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม หรือการตัดไม้ยางเพื่อการค้านอกจากในที่ดินที่มีโฉนดแล้ว จะต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ แต่จะเห็นสมควรตามระเบียบการพิจารณาอนุญาตให้ทำไม้ในป่าทั่วไป

ข. การอนุญาตให้ทำไม้สักและไม้ยางในที่กินสิทธิครอบครองของเอกชน โดยไม่มีโฉนดที่ดิน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้อนุญาตให้ทำไปแล้วนั้น ให้พักการทำไม้ไว้มีกำหนดเวลา ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศนี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงไม้ที่ได้ชำระค่าภาคหลวง หรือราคาขายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ครบถ้วนแล้ว บรรดาการทำไม้ที่ถูกพักคามันยั้งกล่าวแล้ว ให้กระทรวงเกษตรและกระทรวงมหาดไทยร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ แต่ละคณะมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ออกไปตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ ไม่นั้นขึ้นอยู่ ว่าอยู่ในลักษณะที่ทำประโยชน์แล้วเพียงใด และควรจะได้รับคำรับรองจากพนักงานตามกฎหมายที่ดินโดยถูกต้องหรือไม่ หากกรรมการเห็นว่าถูกต้อง ให้อธิบดีกรมป่าไม้สั่งเพิกถอนการพักการทำไม้เสีย การสั่งเพิกถอนการอนุญาตทำไม้ไม่กระทบกระเทือนถึงไม้ที่ได้ชักลากมารวมหมอนไว้แล้ว ณ ที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดให้ไว้

ในการปฏิบัติตามข้อ ข. ข้างต้นนี้ กระทรวงเกษตรและกระทรวงมหาดไทยได้ร่วมกันออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น ๗ สาย เพื่อออกไปตรวจพิสูจน์ที่ดินที่มีการทำไม้สักและไม้ยางในจังหวัดต่าง ๆ โดยแยกเป็นสาย ๆ ไป เมื่อกรรมการสายใดตรวจพิสูจน์การทำไม้ในที่กินที่อ้างสิทธิครอบครองในจังหวัดเสร็จแล้ว ก็เสนอรายงานพร้อมด้วยความเห็นให้กรมป่าไม้พิจารณาเป็นจังหวัด ๆ ไป

สำหรับรายที่คณะกรรมการมีความเห็นว่าที่ดินยังมีได้ทำประโยชน์อันควรได้รับคำรับรองตามกฎหมายที่ดิน กรมป่าไม้จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนการอนุญาตทำไม้ไปแล้วทุกราย ตามอำนาจที่ได้รับมอบหมายไว้ ส่วนรายที่คณะกรรมการมีความเห็นว่าที่ดินได้ทำประโยชน์แล้วถูกต้อง ซึ่งกรมป่าไม้จะต้องดำเนินการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๒ ข้อ ๓ นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรในขณะนั้น (นายสวัสดิ์มหาผล) ได้สั่งการไปยังกรมป่าไม้ตามบันทึกที่ ๑๓/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ ว่าก่อนที่จะสั่งการเพิกถอนการพักการทำไม้ ให้เสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรพิจารณาก่อนทุกราย ฉะนั้นค่านายแห่งบันทึกสั่งการนี้ กรมป่าไม้ได้รายงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรพิจารณาก่อนทุกราย ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๐๒ อันเป็นวันครบกำหนดเวลาสั่งพักการทำไม้ ๑๒๐ วัน ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๔๑ แต่เรื่องเหล่านี้กระทรวงเกษตรไม่ได้สั่งการประการใด จนกระทั่งวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๒ ซึ่งล่วงเลยกำหนด ๑๒๐ วันแล้ว จึงได้ส่งเรื่องทั้งหมดคืนกรมป่าไม้เพื่อดำเนินการต่อไป

ตามที่กระทรวงเกษตรได้มีระเบียบไว้ให้จำหน่ายไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน แล้วให้แก่ราษฎรในท้องถิ่นที่ไม้ของกลางนั้นอยู่ เพื่อนำไปใช้สอยส่วนตัวสำหรับปลูกสร้าง หรือเปลี่ยนแปลงต่อเค็มบ้านเรือนของตนเอง หรือสำหรับทำเครื่องมือหรือสิ่งอื่นที่ใช้ ประกอบหรือเกี่ยวเนื่องในการกสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ การลากจูง การทำเรือหรือการ ประมงหรือทำรั้วเพื่อป้องกันภัยอันตราย ตามระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ฉบับที่ ๘ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๔๘๗ ข้อ ๑๐ แล้วนั้น โดยที่ปรากฏว่าต่อมาได้มีพ่อค้านายทุนที่แสวง ประโยชน์โดยมิชอบ ได้ออกทุนสนับสนุนให้ราษฎรขอซื้อไม้ของกลางเพื่อใช้สอยส่วนตัว ตามนัยดังกล่าวนี้กันอย่างแพร่หลาย เพื่อหาประโยชน์ในทางการค้าเป็นส่วนตัว โดยราษฎร ทั่วไปมิได้รับประโยชน์ตามเจตนารมณ์ของทางราชการ และพฤติการณ์เช่นว่านี้เป็นเหตุ หนึ่งที่ทำให้มีการลักตัดไม้ทำลายป่ากันอย่างแพร่หลายทั่วไป เพื่อให้ไม้ของกลางเกิดขึ้น อันเป็นการทำลายทรัพยากรของชาติ ฉะนั้น เพื่อระงับยับยั้งการทำลายป่าทำนองนี้ คณะ ปฏิวัติได้มีคำสั่งกองบัญชาการคณะปฏิวัติที่ ๑/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๐๒ ให้ ระงับการจำหน่ายไม้ของกลาง ทั้งไม้สักและไม้กระยาเลยให้แก่ราษฎรเพื่อใช้สอยส่วนตัว ตามระเบียบการข้อนี้เสีย ทั้งนี้โดยรวมตลอดถึงผู้ที่ได้รับสิทธิให้ซื้อไม้ดังกล่าวแล้ว แต่ ยังไม่ได้ชำระเงินค่าซื้อขายด้วย

สำหรับไม้ในป่านอกโครงการ ตามกรณีดังต่อไปนี้ คือ:-

- (๑) ไม้ตายแห้งนอนนอนและยืนต้นตายในป่าต่าง ๆ นอกเขตป่าโครงการ ที่ได้เปิดให้ทำไม้โดยสัมปทาน หรือการอนุญาตผูกขาดอยู่แล้ว
- (๒) ไม้ในที่ดินครอบครองที่มี น.ส. ๓ แล้ว หรือที่ดินที่ไม่มีโฉนด ซึ่ง เจ้าของขออนุญาตตัดฟันเพื่อการค้า
- (๓) ไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรกันออกจากเขตป่าสงวน ป่า คุ้มครอง เนื่องจากไม่สามารถจะรักษาไว้ให้มีสภาพเป็นป่าต่อไปได้
- (๔) ไม้ที่อยู่ในที่ดินบริเวณเขตชลประทานราษฎร
- (๕) ไม้ในที่ดินที่จะเปิดเป็นนิคม หรือที่ดินจะจัดสรรให้จับจอง โดยทางการ พิจารณากำหนดขึ้น
- (๖) ไม้ในบริเวณหัวไร่ปลายนา ที่เห็นว่าจะรักษาสภาพป่าไว้ต่อไปไม่ได้ เนื่องจากราษฎรบุกรุกลักตัดอยู่เสมอ

(๗) ไม่นาทีดินที่ขอประทานบัตรเหมืองแร่

ไม่ทั้ง ๗ กรณีดังกล่าวนี้ ในชั้นเดิมยังไม่มียุบายการทำไม้ไว้แน่นอน เพื่อเป็น
ทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ คงอนุญาตให้ทำกันอยู่ตามแต่จะมีผู้ขอทำเป็นราย ๆ ไป หรือถ้า
ทางการเห็นสมควรจะเปิดให้ทำไม้รายใด ก็ประกาศประมูลขาย หรือประมูลเรียกค่าเปิดป่า
ตามความเหมาะสมเป็นเรื่องเป็นรายไป ทางปฏิบัติดังกล่าวนี้ เป็นเหตุให้มีการวิ่งเต้น
ขออนุญาตทำไม้กันอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม้สัก ทั้งนี้ย่อมเป็นช่องทางให้เกิดการ
คอร์รัปชันและทำให้รัฐได้รับประโยชน์จากไม้เหล่านั้นน้อยกว่าที่ควรจะได้รับ กรมป่าไม้จึง
เสนอให้กระทรวงเกษตรพิจารณาวางนโยบายในเรื่องเหล่านี้เสียให้แน่นอนเพื่อใช้เป็นหลัก
ปฏิบัติต่อไป กระทรวงเกษตรเสนอเรื่องให้ผู้อำนวยการฝ่ายพลเรือนของคณะปฏิวัติพิจารณา
โดยให้ความเห็นไปว่า เห็นสมควรให้ทางราชการคือกรมป่าไม้ดำเนินการทำไม้ในกรณี
เหล่านี้ โดยจ้างราษฎรในท้องถิ่นที่มีอาชีพ และเครื่องมือในการทำไม้ เป็นผู้ทำไม้ออก
ส่งมอบในที่ที่ปลอดภัย แล้วให้กรมป่าไม้ดำเนินการจำหน่ายให้เกิดประโยชน์แก่รัฐให้มาก
ที่สุด เรื่องนี้ผู้อำนวยการฝ่ายพลเรือนได้ตอบเห็นชอบให้ดำเนินการได้ตามเสนอ ตามหนังสือ
กองอำนาจการฝ่ายพลเรือน คณะปฏิวัติ ที่ ๔๓๔/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๒

ต่อมาเมื่อได้จัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้นแล้ว กระทรวงเกษตรได้พิจารณาเห็นสมควร
เปลี่ยนแปลงหลักการในเรื่องนี้เสียใหม่ เพื่อประโยชน์ในการรักษาสวัสดิภาพของป่าไม้
และเศรษฐกิจของประเทศ จึงกำหนดให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้รับทำไม้ ในเขต
ป่านอกโครงการตามกรณีต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วทั้งสิ้น ทั้งไม้สักและไม่กระยาเลย ซึ่งกรม
ป่าไม้ได้ส่งการเป็นทางปฏิบัติไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้โดยทั่วไปแล้ว ตามหนังสือที่
๗๗๔๓-๔/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๐๒

ในเรื่องนี้ไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วนั้น แต่เดิมมีหลักการว่าพนักงาน
เจ้าหน้าที่ป่าไม้จะต้องประมูลขาย หรือถ้าเห็นสมควรก็อาจขายให้แก่ราษฎรเพื่อใช้สอย
ส่วนตัวหรือขายให้เพื่อใช้การกุศลหรือสาธารณประโยชน์ได้ตามความจำเป็น ต่อมาเมื่อได้
จัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นแล้ว ทางการได้ให้สิทธิพิเศษแก่องค์การอุตสาหกรรม
ป่าไม้ที่จะขอซื้อไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วได้โดยไม่ต้องประมูล ซึ่งในชั้นแรก
ก็ให้ราคาแล้วแต่จะตกลงกันเป็นราย ๆ ไป แต่ต่อมาได้กำหนดราคากันแน่นอนตามอัตรา
ค่าภาคหลวงและได้มีการเปลี่ยนแปลงกำหนดราคากันหลายครั้ง จนในครั้งสุดท้ายคณะ

รัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๒ ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รับซื้อไม้ของกลางทุกชนิดเสียทั้งสิ้น โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ส่วนกำหนดอัตราค่าซื้อนั้น ไม้สักในอัตรา ๓ เท่าค่าภาคหลวงและไม้กระยาเลยในอัตรา ๒ เท่าค่าภาคหลวง เรื่องนี้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมายังกระทรวงเกษตรตามหนังสือ ที่ ก.ษ. ๔๗๗๔/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๐๒

ส่วนในเรื่องการวางรูปงานบริหารให้เป็นการเหมาะสมและได้ผลในการป้องกันรักษาป่าอย่างจริงจังนั้น ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๖ ว่าควรจะจัดรูปงานบริหารป่าไม้ในท้องที่ให้เข้าหลักสากล ยึดถือหน่วยป่าสงวนแห่งชาติเป็นหลักของการบริหาร โดยให้มีป่าไม้แขวงเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบบริหารงานต่าง ๆ ในเขตแขวงของตน และมีเจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาติเป็นผู้ควบคุมดูแลป่าไม้แขวงและรับผิดชอบในการบริหารทุกอย่างในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้น ๆ แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน กรมป่าไม้ยังไม่สามารถจัดการบริหารงานในท้องที่ให้เข้ารูปทรงกล่าวไว้แล้วได้ จึงคงจัดอยู่ในรูปเดิม คือแบ่งเขตการบริหารออกไปตามเขตท้องที่จังหวัดและอำเภอ แต่มีเพิ่มหน่วยป้องกันรักษาป่าขึ้นใหม่เป็นพิเศษ โดยในจังหวัดหนึ่ง ๆ อาจมีหน่วยป้องกันรักษาป่าแต่เพียงหน่วยเดียวหรือหลายหน่วยก็ได้ แต่ความรุนแรงของการบุกรุกทำลายป่าและการลักลอบตัดไม้ในจังหวัดนั้น ๆ สำหรับหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ตั้งขึ้นใหม่นี้ ในขณะนี้มีเพียง ๓๔ หน่วย และส่วนใหญ่ได้จัดตั้งขึ้นในจังหวัดภาคเหนือที่มีป่าไม้สัก จึงหาได้เป็นการทั่วถึงทุกจังหวัดไม่

ค. งบประมาณและอุปกรณ์

ใน พ.ศ. ๒๕๐๘ กรมป่าไม้มีงบประมาณสำหรับใช้ในการป้องกันรักษาป่าโดยตรง คือเงินเคียนและค่าใช้สอยของหน่วยป้องกันรักษาป่า ๗,๐๘๔,๔๐๐.๐๐ บาท และเงินเคียนและค่าใช้สอยของตำรวจป่าไม้ ๔,๑๓๘,๖๐๐.๐๐ บาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน ๑๑,๒๒๓,๐๐๐.๐๐ บาท เมื่อคิดว่ามีป่าที่จะต้องป้องกันรักษาทั่วประเทศประมาณ ๑๖๕,๔๔๓,๑๔๐ ไร่ ก็จะตกเป็นค่าใช้จ่ายราวไร่ละเพียง ๗ สตางค์เท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่น้อยมาก

สำหรับอุปกรณ์ที่จะใช้ในการป้องกันรักษาป่า ก็มีแต่รถจี๊ปที่จะใช้ในการตรวจตรารักษาป่าเพียง ๔๓ คัน ส่วนเครื่องมือสื่อสารที่จะใช้ในการนั้นนับว่าไม่มีเลย เพราะวิทยุที่มี

อยู่ก็มีแต่เฉพาะจากกรมป่าไม้ไปยังที่ตั้งป่าไม้เขตต่าง ๆ เพียง ๑๒ เขตเท่านั้น หากไม่มีไปถึงทุกเขตและในป่าไม้

ถนนหนทางในป่าที่จะใช้ ในการตรวจตราและป้องกันการค้าสัตว์ป่าและทำลายป่านั้น นับได้ว่ายังไม่มีเลย

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนี้จะเห็นได้ว่ารัฐจะต้องลงทุนอีกมากในการป้องกันรักษาป่า โดยเฉพาะในการที่จะต้องเพิ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ จัดหาอุปกรณ์และยานพาหนะ ตลอดจนเครื่องมือสื่อสารที่จะใช้ในการป้องกันรักษาป่า ทำถนนหนทางให้ทั่วถึง และเชื่อมโยงกันในพื้นที่แต่ละแห่ง เพื่อใช้เป็นทางตรวจตราและป้องกันปราบปรามการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติป่าไม้ให้ทั่วถึง

สำหรับถนนหนทางในป่านั้น ในขั้นแรกนี้ยังไม่จำเป็นที่จะต้องจัดทำให้เป็นถนนชั้นดี การเป็นถนนดินที่จะใช้รถจักรยานในบางฤดูก็จะเป็นการเพียงพอ ต่อไปจึงค่อยปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่นให้มีผิวจราจรเป็นลูกรังเพื่อให้ใช้ ในฤดูฝนด้วย

ง. ประชาชน

ในปัจจุบันประชาชนโดยทั่วไปยังไม่ได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการป้องกันรักษาป่าอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะยังไม่ค่อยทราบถึงความจำเป็นในการที่จะต้องมีการป้องกันรักษาป่า และความสำคัญของป่าไม้ที่มีต่อประเทศชาติ ในบางกรณีความจำเป็นในการครองชีพและผลประโยชน์ส่วนตัวก็ย่อมชักจูงไปให้กระทำการบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเป็นผลเสียหายแก่ป่าขึ้นได้ แต่ในระยะหลัง ๆ นี้ปรากฏว่ามีบุคคลที่มีความรู้และเห็นแก่ความเจริญของชาติบ้านเมือง รวมทั้งบุคคลที่เป็นชนชั้นปกครอง ได้เกิดความรู้สึกในการที่จะต้องให้มีการป้องกันรักษาป่า โดยเฉพาะป่าตามต้นน้ำลำธารดีขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังนับว่าเป็นส่วนน้อย ฉะนั้นปัญหาที่ทางการป่าไม้และทางรัฐบาลจะต้องขบคิดต่อไป ก็คือจะดำเนินการโดยวิธีใดที่จะให้ประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะราษฎรตามชนบทที่อยู่ใกล้ชิดกับป่าและบุคคลผู้ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับการป่าไม้ ได้สำนึกว่าตนมีส่วนและหน้าที่ในการที่ต้องช่วยรัฐในการป้องกันรักษาป่าด้วย ทั้งนี้จะได้กล่าวไว้ในข้อต่อไป

ข้อ ๔. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการป้องกันรักษาป่า

ในการที่จะป้องกันรักษาป่าให้เป็นผลอย่างจริงจัง ข้อปฏิบัติข้อแรกที่จะต้องเร่งรัดจัดทำคือ การจัดให้มีป่าสงวนแห่งชาติเสียให้เป็นที่แน่นอน เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่และ

ราษฎรจะได้ทราบว่ามีใครจะสงวนไว้เป็นป่าโดยเด็ดขาด พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ห้มเทกำลังทุกอย่างของตนรวมทั้งงบประมาณที่ได้รับไปในการป้องกันรักษาป่านั้น ๆ แทนที่จะกระจายกำลังเหลือไปในที่ที่เป็นป่าทุกแห่ง เช่นในปัจจุบัน ซึ่งไม่สามารถจะกระทำให้เป็นผลได้ ทั้งในบางกรณีก็อาจเป็นการลงทุนลงแรงในการป้องกันรักษาไปเปล่า ๆ เพราะป่าที่ป้องกันรักษาไปนั้น อาจจะถูกเพลิงไหม้จนสภาพการเป็นป่าไปในนั้นปลาย โดยถูกเบียดให้เป็นนิคม หรือเป็นที่ดินจัดสรรให้ราษฎรประกอบการกสิกรรมก็ได้ ส่วนราษฎรนั้นเมื่อรู้ขอบเขตของป่าที่รัฐจัดการสงวนไว้โดยเด็ดขาดแล้ว ก็ย่อมจะไม่พยายามบุกรุกเข้าไปในที่ป่านั้น ๆ เนื่องจากทราบว่า การลงทุนลงแรงของตนลงไปใน การบุกรุกแผ้วถาง ป่าย่อมจะไม่บังเกิดผลให้ตนได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นแต่ประการใด แล้วยังจะต้องได้รับโทษรุนแรงตามพระราชบัญญัติป่าไม้ต่อไปด้วย

เมื่อได้จัดให้มีป่าสงวนแห่งชาติโดยแน่นอนแล้ว ข้อปฏิบัติขั้นต่อไปก็คือการ จดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่อยู่ประจำและรับผิดชอบในป่านั้น ๆ ให้เป็นจำนวนเพียงพอแก่การป้องกันรักษาป่า ในการปฏิบัติการตามข้อนี้ จำเป็นจะต้องหันกลับมาฟื้นฟูระบบป่าไม้แห่งชาติใหม่ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๖ และจัดรูปงานบริหารป่าไม้ในท้องที่เสียใหม่ โดยยกเลิกการบริหารแบบมีป่าไม้จังหวัดและป่าไม้อำเภอเสียทั้งสิ้น แต่ให้มีป่าไม้ภาค ป่าไม้เขต เจ้าพนักงานป่าสงวนแห่งชาติและป่าไม้แห่งชาติเป็นผู้บริหารงานป่าไม้ และ รับผิดชอบในการป้องกันรักษาป่าและปกครองบังคับบัญชา รวมทั้งตรวจตรากิจการต่าง ๆ ในเขตปกครองของตนลงมาตามลำดับชั้น

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะใช้ ในการป้องกันรักษาป่าและบริหารกิจการป่าไม้อื่น ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ จะต้องได้รับการศึกษาและฝึกฝนอบรมในทางวิชาการและธุรการมาแล้วเป็นอย่างดี และมีฐานะและอัตราเงินเดือนที่คู่ควรกับความรับผิดชอบของตน

ในขณะเดียวกันกับที่จัดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าดูแลรักษาป่าสงวนแห่งชาตินั้น จำเป็นจะต้องให้ พนักงานเจ้าหน้าที่เหล่านั้นมีอำนาจตามกฎหมายที่จะดำเนินการป้องกันรักษาป่าได้ตามสมควร รวมทั้งจะต้องมีบทลงโทษตามกฎหมายแก่ผู้ที่ทำให้ป่าเสียหายขึ้นด้วย กฎหมายที่ว่านี้ได้แก่พระราชบัญญัติป่าไม้และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ส่วนกฎหมายอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องแก่การป้องกันรักษาป่าในทางอ้อมอื่น ๆ ก็มีพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และกฎหมายลักษณะอาญา

เป็นกัน พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการป่าไม้ดังกล่าว โดยเฉพาะพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓ คือฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน นับว่าในสาระสำคัญเป็นการเพียงพอแก่การที่จะใช้ป้องกันรักษาป่าได้ดีพอสมควร มีข้อควรแก้ไขบ้างเพียงเล็กน้อยเพื่ออุดช่องโหว่ต่าง ๆ เช่นการควบคุมไม้แปรรูปและการรับเครื่องมือเครื่องใช้ สัตว์พาหนะและยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิด ซึ่งไม่จำเป็นจะให้รับได้เฉพาะเมื่อเป็นผู้กระทำความผิดสำหรับพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาตินั้นตามที่ได้แก้ไขใหม่ก็เห็นว่าเป็นการ รัดกุมดีกว่าเดิมเป็นอันมาก

เมื่อมีพนักงานเจ้าหน้าที่และมีกฎหมายในการป้องกันรักษาป่าแล้ว ก็ควรมีอุปกรณ์และงบประมาณที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ในการปฏิบัติการได้อย่างเพียงพอ อุปกรณ์ที่จำเป็นแก่การป้องกันรักษาป่า ได้แก่ถนนหนทางในป่าซึ่งควรจะได้มีให้ทั่วถึงเพื่อใช้เป็นแนวทางตรวจตราการกระทำผิดและเพื่อป้องกันและปราบไฟป่า รวมทั้งเพื่อให้เกิดการสะดวกแก่การปฏิบัติงานป่าไม้ต่าง ๆ ด้วย สำหรับยานพาหนะและเครื่องมือสื่อสารที่จะต้องใช้ในการป้องกันรักษาป่านั้นก็ควรจัดหาไว้ให้พร้อม เช่น รถจี๊ป วิทย์ โทรศัพท์ และถ้าทำได้ก็ควรมีเฮลิคอปเตอร์ไว้ด้วย การมีเฮลิคอปเตอร์ไว้ประจำป่าจะช่วยให้การตรวจตราและการป้องกันรักษาป่าได้เป็นอย่างดี เช่นในการตรวจจับผู้กระทำความผิด การป้องกันไฟ และการปราบการระบาดของแมลงที่เป็นอันตรายแก่ป่า

สำหรับงบประมาณในการป้องกันรักษาป่านั้น จำเป็นที่จะต้องเพิ่มให้มากขึ้นกว่าที่กำหนดไว้ในปัจจุบัน ในระยะที่ป่าของประเทศไทยกำลังทรุดโทรมและขาดการบำรุงรักษาเช่นในขณะนี้ งบประมาณที่จะต้องใช้ในการป่าไม้ทุกประเภทรวมทั้งการป้องกันรักษาป่าควรมีเท่า ๆ กับรายได้ของรัฐบาลจากการป่าไม้ ซึ่งถ้าหากกล่าลงทุนดังกล่าวแล้ว ในช่วงระยะเวลาประมาณอย่างช้าเพียง ๑๐ ปี ป่าของประเทศไทยก็จะได้รับการป้องกันรักษาพอสมควร และจะมีสภาพสมบูรณ์ดีขึ้น จนในที่สุดท้ายจะได้ผลคุ้มค่ากับทุนที่ลงไปหลายสิบเท่า

ในทำนุประชาชนที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดความรับผิดชอบ และร่วมมือกับรัฐในการป้องกันรักษาป่านั้น ควรเร่งเล็งถึงราษฎรชาวชนบทที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับป่าสงวนแห่งชาติเป็นพิเศษ ก็นอกจากจะอบรมและให้การศึกษาแก่ราษฎรเหล่านั้นในเรื่องความสำคัญของป่าและผลเสียของการทำลายป่าแล้ว ควรให้ราษฎรเหล่านั้น ได้รับผลประโยชน์จากป่าที่อยู่ใกล้ดินที่อยู่ของเขามั่งคั่งสมควร เช่นให้ไม้สำหรับนำไปใช้ในการปลูกสร้าง

บ้านเรือนและนำไปประกอบอาชีพโดยสะดวก และเสียเงินค่าซื้อแทนน้อยหากมิได้นำไปใช้ ในการค้า นอกจากนี้ควรให้ราษฎรได้มีรายได้จากการรับจ้างชักลากไม้ และรับจ้าง ปฏิบัติกิจการป่าไม้ต่าง ๆ ให้มีที่เพาะปลูกพืชผลในที่ที่กันสร้างลงเพื่อปลูกป่าใหม่ และ ให้มีการส่งเสริมให้ได้ประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยใช้ไม้ที่ไม่มีค่าหรือเศษไม้ ปลายไม้ตลอดทั้งผลิตผลของป่าอื่น ๆ ที่มีอยู่ในป่านั้น ๆ หากปฏิบัติดังกล่าวแล้วได้ การ ที่ราษฎร เหล่านี้ จะเป็น ปฏิบัติกับพนักงาน เจ้าหน้าที่ป่าไม้ และลัก ลอบ ทำการ แผลวตางป่า จุดไฟเผาป่าหรือลักตัดไม้ก็จะเบาบางลง และในที่สุดก็จะเกิดความเป็นมิตรกับพนักงาน เจ้าหน้าที่และจะให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการป้องกันรักษาป่าได้เป็นอย่างดี

สำหรับประชาชนอื่น ๆ นอกจากที่อยู่ใกล้ชิดกับป่า การที่จะปลูกฝังให้เกิดความ นึกคิดที่จะร่วมมือกับรัฐในการป้องกันรักษานี้ ควรจะดำเนินไปในรูปการให้การศึกษา ถึงความสำคัญของป่าไม้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งรวม ถึงป่าไม้ ไว้ในหลัก สูตร การสอนชั้นประถม มัธยม และอุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษาผู้ใหญ่ด้วย นอกจากนี้ควรจัด ให้ความสะดวกในการที่จะไปศึกษาและเที่ยวเตร่ในสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ อุทยาน แห่งชาติ และวนอุทยานต่าง ๆ ของกรมป่าไม้ การใช้หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนต์ และการแสดงในรูปพิพิธภัณฑ์หรือการแสดงในงานเทศกาลต่าง ๆ เป็นสื่อให้ประชาชนรู้จักกับกิจการป่าไม้มากขึ้น ก็จะเป็นเครื่องช่วยอย่างหนึ่งที่จะปลูกฝัง ให้ประชาชนได้มีความสำนึกเกี่ยวกับการป่าไม้ (forest conscious) มากขึ้น และพร้อมที่จะ ร่วมมือกับรัฐบาลในการที่จะป้องกันรักษาป่าตามหน้าที่พลเมืองต่อไป

การป้องกันรักษาป่าจากภัยอีกประเภทหนึ่งนอกจากการบุกรุกที่ป่าและการลักลอบ ตัดไม้แล้ว ก็คือการอนุญาตให้ทำไม้จนเกินกำลังของป่าและการป้องกันไฟป่า

การอนุญาตให้ทำไม้จนเกินกำลังของป่า มักจะมีขึ้นเนื่อง ๆ ในป่าที่จัดไว้เพื่อการ รดไฟ จึงควรจะได้บังคับให้มีการตัดไม้ในป่าประเภทนี้ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในโครงการ ป่าหรือ Workin Plans ของป่านั้น ๆ โดยเคร่งครัด สำหรับป่าอื่น ๆ นอกจากป่าที่จัดไว้ เพื่อการรดไฟ ก็จะต้องจัดให้มีโครงการป่าที่จัดวางขึ้นไว้ โดยถูกต้องตามหลักวิชาและบังคับ ให้มีการปฏิบัติไปตามโครงการนั้นเช่นกัน แม้ผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานจะเป็นองค์การ ของรัฐเช่นองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ก็ตาม

สำหรับการป้องกันไฟป่านั้น ในประเทศไทยในขณะนี้เกือบจะพูดได้ว่าไม่มีการ จัดการป้องกันแต่อย่างใด การป้องกันไฟป่าเท่าที่ได้จัดทำอยู่บ้างคงทำอยู่เฉพาะในสวนป่า ที่ปลูกสร้างขึ้น ซึ่งมีเนื้อที่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ไฟฟ้าในประเทศไทย แม้จะไม่ใช่ภัยร้ายแรงเท่ากับในประเทศที่ป่าเป็นป่าไม้
 ชนิดเดียวกันล้วน ๆ และส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ไม้ในตระกูลสนนั้น ก็นับว่าได้นำความ
 เสื่อมโทรมและเสียหายให้แก่ป่าทั่ว ๆ ไปเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากไฟฟ้าได้เผาผลาญ
 ลูกไม้เล็กอ่อนที่จะเติบโตขึ้นมาแทนที่ต้นไม้ใหญ่ที่ถูกตัดฟันลงไป ปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวน
 มหาศาล นอกจากนี้ไฟฟ้ายังได้ทำลายต้นไม้ใหญ่ที่อ่อนแอเป็นโรค โคนโพรงหรือที่ล้มกาย
 เองเสียมากมายทุกปี ทำให้ไม้เหล่านั้นเสื่อมเสียกลายเป็นเถาถ่านไป แทนที่จะนำออกมาใช้
 ทำประโยชน์ได้ ผลจากไฟฟ้าอีกประการหนึ่งก็คือทำให้ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ลง
 หมดเสียทั้งดินที่ถูกกัดชะไปก็จะไปทำให้ห้วยธารและลำน้ำต่าง ๆ ข้นเขินขึ้น ทำให้เกิด
 อุทกภัยบ่อยครั้งยิ่งขึ้น อนึ่งดินที่ปราศจากพืชหรือใบไม้แห้งปกคลุม ย่อมจะเก็บกักรักษาน้ำ
 ไว้ไม่ได้ตามที่ควร จึงเป็นเหตุให้ห้วยธารเกิดแห้งและขาดแคลนน้ำขึ้นในฤดูแล้ง

เนื่องจากไฟฟ้านำความเสียหายมาให้มากมายดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การป้องกันมิให้
 เกิดไฟฟ้าจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำ แต่การป้องกันไฟฟ้าเป็นงานกว้างขวางใหญ่โต
 และหมดเปลืองงบประมาณมาก ในขณะที่ประเทศไทยยังมิมีฐานะทางการเงินไม่พอแก่การ
 ที่จะลงทุนดังกล่าว จึงควรจำกัดการป้องกันไฟฟ้าเฉพาะในป่าที่เป็นป่าต้นน้ำลำธาร และ
 ในสวนป่าที่ปลูกสร้างขึ้น ส่วนในป่าประเภทอื่น ๆ ควรจำกัดการป้องกันเฉพาะในที่ที่มี
 ลูกไม้เล็กอ่อนขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากเท่านั้น นอกจากนั้นเพื่อบรรเทาให้ไฟฟ้าทำความ
 เสียหายให้ได้น้อย ควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่จุดไฟเผาป่าแบบที่เรียกว่า early burning เสียเอง
 ในก่อนต้นฤดูแล้งขณะที่หญ้าและใบไม้ในป่ายังไม่แห้งสนิทดีพอที่จะเป็น เชื้อเพลิงลุกลาม
 ไปได้รุนแรง

ในการป้องกันและปราบปรามไฟฟ้า การที่จะต้องมิตนหนทางในป่าและอุปกรณ์
 รวมทั้งยานพาหนะในการป้องกัน รักษาป่าไว้ให้ครบถ้วน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วก็นับว่าเป็นสิ่ง
 จำเป็นและจะต้องเร่งรัดจัดทำด้วย

สำหรับการป้องกันอันตรายอื่น ๆ เช่นจากแมลง โรค และภัยธรรมชาติอื่น ๆ นั้น
 ในขณะนั้นนับว่าภัยดังกล่าวในป่าของประเทศไทยมีน้อย ไม่ลุกลามใหญ่โต จะมีบ้างแต่
 เฉพาะแมลงซึ่งทำอันตรายแก่พันธุ์ไม้ที่ปลูกขึ้นในสวนป่าต่าง ๆ โดยเฉพาะแมลงที่เรียกว่า
 มอดป่าหรือ Bee-hole borer ที่เจาะเป็นรูเข้าไปในต้นตักยืนต้น ทำให้ไม้เมื่อตัดโค่นลง
 และแปรรูปแล้ว เสื่อมคุณภาพและขายไม่ได้ราคาดี ทั้งนี้จำต้องทำการศึกษาและวิจัยเพื่อ
 หาทางป้องกันและปราบปรามต่อไป

การสำรวจจวนับป่าไม้และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสำรวจจวนับป่าไม้

ข้อ ๑. ความจำเป็นของการสำรวจจวนับป่าไม้ในประเทศไทย

ในประเทศไทยแม้กิจการป่าไม้จะได้ดำเนินการมาร่วม ๖๔ ปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดทราบแน่นอนว่าตลอดทั่วทั้งประเทศว่าเนื้อที่ป่าไม้ที่แท้จริงในประเทศไทยมีอยู่เท่าใด และป่าไม้ที่มีอยู่นั้นมีป่าชนิดใด อยู่ที่ไหน มีเนื้อที่เท่าใด ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ชนิดใดบ้าง พันธุ์ไม้ที่มีอยู่ชนิดใดมีปริมาณเท่าใด ขนาดโตบ้าง และมีปริมาตรเท่าใด พันธุ์ไม้ในป่าหนึ่ง ๆ มีอัตราการเติบโตปีละเท่าใด และจะควรให้หักฟันออกปีละเท่าใด จึงจะไม่เป็นการเกินกำลังของป่า

โดยที่การบริหารงานป่าไม้ หากขาดความรู้เบื้องต้นดังกล่าวแล้ว ย่อมทำให้ไม่สามารถจะจัดวางโครงการจัดการป่าไม้ ให้ถูกต้องได้ และถ้าไม่สามารถจัดวางโครงการจัดการป่าไม้ ให้ถูกต้องได้ การอนุญาตให้ทำไม้และการจัดการป่าไม้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้เป็นแหล่งเก็บซับน้ำ หรือเพื่อป้องกันการกัดเซาะดิน ก็ไม่สามารถจะกำหนดลง ไปให้เป็นที่เหมาะสมแก่สภาพของป่าแต่ละแห่ง ทำให้มีช่องทางที่จะให้มีการอนุญาตให้ทำไม้ออกมาเกินกำลังของป่า รวมทั้งกำหนดการใช้ประโยชน์ป่านั้น ๆ ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้ป่านั้น ๆ ทรุดโทรมและเสื่อมสภาพลงในที่สุด

โดยเหตุนี้จึงกล่าว ในการบริหารงานป่าไม้ในทุกประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องทำการสำรวจให้ทราบเนื้อที่ของป่า ชนิดของป่า ชนิดของพันธุ์ไม้ที่มีอยู่ จำนวน ขนาด และปริมาตรของไม้ชนิดต่าง ๆ และสภาพโดยทั่ว ๆ ไปของที่ป่าไม้นั้นเสียก่อนเป็นประการแรก เพื่อที่จะได้นำข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสำรวจนั้นมาประมวลพิจารณาจัดวางโครงการจัดการป่าไม้ขึ้น การสำรวจเก็บสถิติและข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวเรียกกันว่า "การสำรวจจวนับป่าไม้หรือ Forest Inventory"

ข้อ ๒. การสำรวจจวนับป่าไม้ในประเทศไทย

การสำรวจจวนับป่าไม้ในประเทศไทย ก่อนที่จะมีการถ่ายภาพป่าไม้ทางอากาศได้ จำเป็นจะต้องสำรวจโดยการเดินสำรวจไปในป่าต่าง ๆ ทางภาคพื้นดิน ซึ่งย่อมจะต้อง

เสียเวลาและต้องใช้พนักงานสำรวจเป็นจำนวนมาก รวมทั้งต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนไม่น้อย การสำรวจแจงนับป่าไม้ของประเทศไทย ในชั้นต้น ๆ จึงจัดทำอยู่แค่เฉพาะในป่าไม้สักในจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคเหนือและภาคกลางของประเทศ เพราะป่าไม้สักถือว่าเป็นป่าที่มีค่าที่สุดของประเทศไทย ส่วนป่าไม้กระยาเลยอื่น ๆ ได้สำรวจกันบ้าง แต่เป็นส่วนน้อยในการสำรวจป่าไม้สักนั้น เนื่องจากไม่มีแผนที่ภูมิประเทศที่แน่นอน จึงได้แต่ทำเพียงแผนที่สังเขปขึ้นและกะประมาณเนื้อที่ของป่าแต่ละแห่งเอาอย่างคร่าว ๆ ส่วนการสำรวจนับจำนวนไม้ได้ทำการนับไม้เฉพาะต้นที่โตวัดรอบลำต้น ณ ที่สูง ๑๓๐ ซม. ถึง ๕๐ ซม. ขึ้นไป ส่วนขนาดลำก้านนั้นมิได้ทำการนับ นอกจากนั้นได้ทำการวัดขนาดหรือประมาณขนาดของต้นไม้สักทุกต้นที่มีขนาดวัดรอบตั้งแต่ ๕๐ ซม. ขึ้นไป รวมทั้งได้ทำแผนที่สังเขปแสดงชนิดของป่า ความหนาแน่นของไม้สักและไม้กระยาเลยที่มีขึ้นอยู่ในที่ต่าง ๆ สภาพการสืบพันธุ์ของไม้สักและไม้กระยาเลย และชนิดของไม้ไผ่ที่มีขึ้นอยู่ด้วย การสำรวจดังกล่าวเฉพาะป่าไม้สักได้เริ่มจัดทำมาแต่ พ.ศ. ๒๔๖๑ เมื่อได้มีการจัดตั้งกองงานไม้ขึ้น และป่าหนึ่ง ๆ จะทำการสำรวจทุก ๆ ๓๐ ปี การสำรวจในป่าหนึ่ง ๆ ได้ทำการนับไม้สักที่มีอยู่ตามที่กำหนดขนาดไว้ ๑๐๐ เพอร์เซ็นต์ ตลอดทั่วทั้งป่า ฉะนั้นบางป่ากว่าจะทำการสำรวจเสร็จต้องใช้เวลาดัง ๒-๓ ปี และใช้พนักงานสำรวจป่าหนึ่ง ๆ กว่า ๕๐ คนขึ้นไปก็มี

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้มีการสำรวจแจงนับป่าไม้โดยอาศัยภาพถ่ายทางอากาศประกอบกับการสำรวจภาคพื้นดิน แพร่หลายขึ้นในประเทศต่าง ๆ เพราะสามารถทำการสำรวจได้ละเอียดถี่ถ้วนและรวดเร็วกว่าการสำรวจเฉพาะภาคพื้นดินแต่อย่างเดียว ทั้งในระยะนั้นประเทศไทยก็ได้มีการถ่ายภาพภูมิประเทศทางอากาศ เพื่อการจัดทำแผนที่ขึ้นด้วย กรมป่าไม้จึงได้ทำความตกลงกับองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือที่เรียกชื่อย่อ ๆ ว่า FAO (Food and Agricultural Organization of the United Nations) ให้ส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยแนะนำและฝึกสอนพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ ในการสำรวจแจงนับป่าไม้โดยอาศัยภาพถ่ายทางอากาศ ๑ คน เพราะการสำรวจแจงนับป่าไม้ตามแบบใหม่นี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ ไม่มีผู้ใดมีความรู้ชำนาญและเคยปฏิบัติการในทางนี้มาก่อนเลย ทางองค์การอาหารและเกษตรจึงได้จัดส่ง Mr. J. W. Gonggryp สัญชาติเนเธอร์แลนด์มาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการนี้ ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ Mr. J. W. Gonggryp ได้ไปทำการสำรวจป่าในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย และนำพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ไปฝึกหัดทำการ

สำรวจที่บ้านไร่—ทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี แต่เนื่องจากวิทยาการทางการสำรวจแสงนับ
ป่าไม้ โดยอาศัยภาพถ่ายทางอากาศได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และ Mr. J. W. Gonggryp
ได้รับการฝึกฝนอบรมเฉพาะในวิธีการสำรวจแบบเก่า การฝึกฝนอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่
ของกรมป่าไม้จึงไม่สู้จะได้ผลนัก ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๘ กรมป่าไม้จึงได้ติดต่อกับองค์การ
อาหารและเกษตรให้ส่งผู้เชี่ยวชาญในค่านับมาใหม่อีก ๑ คน คือ Professor Dr. F. Loetsch
แห่งมหาวิทยาลัยแฮมบูร์ก ประเทศเยอรมัน Dr. F. Loetsch ได้มาปฏิบัติการอยู่ใน
ประเทศไทยหลายระยะ และได้เป็นผู้ศึกษาค้นหาวิธีการสำรวจที่เหมาะสมกับสภาพป่าของ
ประเทศไทย ซึ่งแตกต่างกับป่าในสหรัฐอเมริกาหรือยุโรปอยู่มาก วิธีการสำรวจแบบที่ศึกษาค้น
ค้นใหม่นี้เรียกว่า Modified Swedish Tract Unit System ซึ่งทำให้การสำรวจสามารถจัดทำ
ได้โดยรวดเร็ว และหากสำรวจเพียง ๐.๑ เฮกตาร์ของเนื้อที่ป่าทั้งหมดก็ได้ผลก่อนข้าง
ถูกต้องแน่นอน ทั้งเหมาะแก่ที่จะใช้กับภาพถ่ายทางอากาศในประเทศไทยซึ่งมีมาตราส่วน
ค่อนข้างเล็ก คือเพียง ๑/๕๐,๐๐๐ ถึง ๑/๖๐,๐๐๐ เท่านั้น

Dr. F. Loetsch ได้ทำการฝึกฝนอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ให้มีความรู้
ความชำนาญเป็นอย่างดีในการที่จะทำการสำรวจแสงนับป่าไม้ตามแบบที่ศึกษาค้นค้นใหม่นี้ โดย
ฝึกทำการสำรวจป่าไม้ทางภาคเหนือทั้งหมดใน ๕ จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน
ลำปาง เชียงราย และแพร่ ปรากฏผลเฉพาะที่สำคัญ ๆ ที่ควรหยิบยกมากล่าวคือ ป่าที่เป็น
กันน้ำลำธารในจังหวัดภาคเหนือทั้ง ๕ จังหวัดนี้ ในระดับที่อยู่สูงตั้งแต่ ๑,๐๐๐ เมตรขึ้นไป
ถูกทำลายไปถึง ๖๕.๑ เฮกตาร์ ส่วนป่าที่อยู่ในระดับต่ำกว่า ๑,๐๐๐ เมตรลงมาถูก
ทำลายไป ๓๒.๖ เฮกตาร์ ส่วนจำนวนไม้สักที่มีขนาดวัดผ่าศูนย์กลาง ณ ที่สูงจากพื้นดิน
๑๓๐ ซม. ถึง ๒๕ ซม. ขึ้นไป มีอยู่เป็นจำนวน ๑๑,๑๑๙,๘๓๕ ต้น มีปริมาตรรวม
ทั้งสิ้น ๙,๒๑๖,๐๕๙ เมตรลูกบาศก์ มีอัตราการเติบโตปีละ ๒๗/๒,๓๗/๙ เมตรลูกบาศก์
ในจำนวนนี้มีไม้สักที่โตถึงขนาดที่จะอนุญาตให้ตัดฟันได้เพียง ๖๕๐,๕๕๐ ต้น ปริมาตร
๒,๑๓๓,๐๒๙ เมตรลูกบาศก์ และเมื่อเทียบกับเมื่อ ๒๐ ปีก่อน ปรากฏว่าไม้สักที่โตถึง
ขนาดตัดฟันในปัจจุบันมีเพียง ๒๐ เฮกตาร์ของไม้ขนาดเดียวกันเมื่อ ๒๐ ปีก่อนเท่านั้น

เมื่อ Dr. F. Loetsch ได้เดินทางกลับไปประเทศเยอรมันแล้ว การสำรวจแสงนับ
ป่าไม้ในประเทศไทยได้ซบงกซ์ไปพักหนึ่ง ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๓ จึงได้เริ่มทำการสำรวจ
ในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และในจังหวัดภาคใต้ต่อไป

ข้อ ๓. ข้อคิดเห็นและขอรับการสำรวจจนนับป่าไม้ในประเทศไทย

๑) เนื่องจากสภาพป่าได้เปลี่ยนแปลงไปอยู่เรื่อย การสำรวจจนนับป่าไม้จึงต้องจัดทำทั่วประเทศทุก ๆ รอบ ๑๐ ปี หรืออย่างในประเทศที่การป่าไม้เจริญก้าวหน้ามาก เช่น ประเทศสวีเดน การสำรวจได้จัดทำทุก ๆ ๕ ปี ฉะนั้นกรมป่าไม้จึงควรมีโครงการที่แน่นอนว่าตามกำลังคนและงบประมาณที่คาดว่าจะได้รับ จะควรทำการสำรวจจนนับป่าไม้ทั่วประเทศได้ในรอบกี่ปี

๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะใช้ในการสำรวจ ก็ควรจัดให้มีจำนวนเพียงพอและให้ได้รับการฝึกฝนอบรมอยู่เสมอ ทั้งจำต้องจัดหาทางให้พนักงานเจ้าหน้าที่เหล่านั้นได้มีโอกาสก้าวหน้าไปตามสมควร โดยไม่ต้องเปลี่ยนงานและหน้าที่ใหม่ เพราะในการสำรวจต้องใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญเป็นอย่างดี จึงไม่ควรที่จะให้มีการเปลี่ยนตัวพนักงานเจ้าหน้าที่บ่อยนัก

๓) อนึ่งเนื่องจากวิทยาการทางการสำรวจจนนับป่าไม้โดยอาศัยรูปถ่ายทางอากาศ ได้ก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงไปโดยรวดเร็ว จึงควรมีการส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ของประเทศไทย ไปศึกษาต่อหรือทำการฝึกงานในต่างประเทศเป็นการประจำทุกปี

๔) รูปถ่ายทางอากาศที่ใช้ในประเทศไทยในขณะนี้มีมาตราส่วนเล็กมาก คือ ระหว่าง ๑/๕๐,๐๐๐ ถึง ๑/๖๐,๐๐๐ ซึ่งทำให้ไม่สามารถทราบรายละเอียดต่าง ๆ จากรูปถ่ายได้เพียงพอ จำต้องทำการสำรวจภาคพื้นดินประกอบอีกมาก ทั้งทำให้ไม่สามารถแยกชนิดป่าและชนิดพันธุ์ไม้ที่สำคัญในป่าชนิดต่าง ๆ ออกได้อย่างเด่นชัด จึงควรให้มีการถ่ายทำแผนที่รูปถ่ายทางอากาศใหม่ให้ได้มาตราส่วนอย่างน้อย ๑/๑๕,๐๐๐ ซึ่งนอกจากจะได้ผลในทางสำรวจจนนับป่าไม้แล้ว ย่อมใช้ได้ประโยชน์ในการจัดวางโครงการจัดการป่าไม้ การป้องกันต้นน้ำลำธาร การปลูกสร้างและบำรุงป่า การอนุรักษ์ดิน การจำแนกที่ดิน รวมทั้งการชลประทานและการอื่น ๆ ด้วย

๕) นอกจากนี้กรมป่าไม้ควรร่วมมือกับคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำการวิจัยว่าวิธีการสำรวจอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับสภาพป่าชนิดใดในประเทศไทย และจะควรสำรวจโดยวิธีใด ในเนื้อที่ป่ากิเปอร์เซ็นท์ จึงจะให้ผลถูกต้องแม่นยำและประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งสามารถจัดทำได้โดยรวดเร็วด้วย

การจัดวางโครงการป่าไม้และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดวางโครงการป่าไม้

ข้อ ๑. ความจำเป็นของการจัดวางโครงการป่าไม้

ในหลักวิชาการป่าไม้ ผู้ที่เป็นเจ้าของป่าไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือเอกชนก็ตาม จะต้องจัดทำแผนการกับป่าของคนให้เกิดผลประโยชน์ตามที่คนต้องการ โดยให้ได้ผลผลิตผลสม่ำเสมอตลอดไปโดยไม่เสื่อมคลาย (sustained yield) ในการที่จะให้บรรลุผลดังกล่าว จำต้องทำการสำรวจแจงนับป่าไม้ตามแนวที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๔ เสียก่อน ต่อจากนั้นก็จำเป็นต้องทำการศึกษาและวิจัยให้ทราบถึงสภาพป่าและสิ่งแวดล้อม ต้องรู้จักความเป็นไปและลักษณะของพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เช่นลักษณะการเติบโต การสืบพันธุ์ การบำรุงรักษา และป้องกันให้ต้นไม้ในป่านั้น ๆ พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ และให้สามารถเติบโตถึงขนาดที่ต้องการได้โดยรวดเร็ว นอกจากนั้นก็จำเป็นต้องทำการวิจัยให้ทราบว่าต้นไม้ชนิดใดในสภาพป่าอย่างใด จะต้องใช้ระบบวนวัฒนวิธี (silvicultural system) อย่างไรจึงจะเป็นการเหมาะสม เช่นจะต้องตัดไม้ขนาดใด เมื่อใด โดยระบบอย่างไร จึงจะสามารถได้ผลผลิตตามที่ต้องการ โดยเมื่อตัดไปแล้วก็จะมีลูกไม้และต้นไม้ขนาดรอง ๆ ลงมาเกิดและเติบโตขึ้นมาทดแทนที่ตัดออกไป ทำให้ได้ผลผลิตเป็นการสม่ำเสมอทุก ๆ ปี ในขณะที่เกี่ยวกับระบบการตัดไม้นั้นก็จะต้องไม่ทำให้ดินในป่าเสื่อมสภาพลง แต่จะต้องให้คงอุดมสมบูรณ์อยู่ตลอดไป การจัดดำเนินการในป่าเพื่อให้บรรลุผลตามที่กล่าวมาแล้ว เรียกว่าการจัดการป่าไม้ (Forest Management) การจัดการป่าไม้แต่ละแบบ ๆ มามักมุ่งหวังแต่จะให้ได้ผลผลิตจากป่า เช่นไม้ พืช ถ่านหรือของป่าต่าง ๆ เท่านั้น แต่ต่อมาในระยะหลัง ๆ นี้ นอกจากจะมุ่งให้ได้ผลผลิตดังกล่าว การจัดการป่าไม้มักมุ่งไปในทางที่จะให้ได้ประโยชน์อื่น ๆ ประกอบด้วย เช่นให้ได้น้ำเพียงพอกับความต้องการของการชลประทานหรือการเกษตรกรรม ให้ได้ใช้ประโยชน์ป่านั้นในทางเลี้ยงสัตว์ ให้ป้องกันการกัดเซาะดิน ให้ใช้ป่านั้นในทางเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน และให้ได้ผลในการอนุรักษ์สัตว์ป่าเป็นต้น การจัดการป่าไม้เพื่อให้เกิดประโยชน์หลายทางดังกล่าวแล้ว เรียกว่า multiple-use forestry หรือวนศาสตร์เอนกประโยชน์

ในการที่จะจัดการป่าไม้ให้ให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ จำเป็นจะต้องมีการกำหนดแผนการหรือโครงการ (Working Plans) ที่จะต้องถือปฏิบัติในป่าหนึ่ง ๆ ไว้ให้เป็น การแน่นอน เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้ถือเป็นแนวทางดำเนินกิจการต่าง ๆ ในป่านั้นๆ ให้เป็นการ ถูกต้องต่อไป

ตามปกติการจัดวางโครงการป่าไม้ จำต้องใช้ผลที่ได้จากการสำรวจป่า การศึกษา และวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งการหยั่งถึงความต้องการของประเทศชาติและประชาชนมากำหนด เป็นโครงการปฏิบัติขึ้นโดยอาศัยความรู้จากหลักวิชา ประสพการณ์ ความรอบรู้และความ ภาคการณื่องหน้าให้เป็นการถูกต้องแม่นยำ ผู้ที่จะเป็นผู้จัดวางโครงการป่าไม้จึงจำเป็น ที่จะต้องเป็นนักวิชาการป่าไม้ชั้นอาวุโสที่มีหลักวิชาความรู้และประสพการณ์ ในทางป่าไม้มา แล้วเป็นอย่างดี

ในการจัดวางโครงการป่าไม้แต่ละป่า มักจะกำหนดว่าจะต้องแบ่งป่านั้นออกเป็น ตอนและหน่วย เพื่อการทำไม้ การบำรุงรักษา การป้องกัน และการจัดการอื่น ๆ อย่างไร จะต้องใช้ระบบวนวัฒนวิธีอย่างใดในการตัดไม้และบำรุงป่า และจะกำหนดให้ ตัดไม้ชนิดใด ขนาดใด ที่ใด เป็นจำนวนเท่าใด ณ ที่ใด ในกำหนดเวลาใด ทั้งจะต้องจัด สร้างถนนหนทางที่จะใช้ ในการชักลากไม้และตรวจตราดูแลป้องกันป่าที่ใด อย่างไร เมื่อทำ การตัดไม้ไปแล้ว จะต้องทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างป่าขึ้นใหม่โดยวิธีใด เมื่อใด ในที่ใด จะต้องทำการป้องกันรักษาป่าจากอันตรายจากไฟป่าหรืออันตรายอื่น ๆ อย่างใด เมื่อใด จะให้ ประชาชนในท้องถิ่นใกล้เคียงได้รับประโยชน์จากป่านั้นอย่างใดบ้าง นอกจากนี้ยังจะต้อง กำหนดว่าจะควรเพิ่มพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับใช้ในการปฏิบัติการต่าง ๆ ในป่านั้นอย่างไร เมื่อใด จะต้องทำการปลูกสร้างอาคารที่อยู่และสถานที่ทำการให้อย่างไร ณ ที่ใด รวมทั้ง พยากรณ์ผลประโยชน์ที่จะ ได้จากป่านั้นเป็นผลผลิตและตัวเงินและกำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย เป็นรายปีไปด้วย หากในการจัดการป่านั้นมิได้มุ่งหวังประโยชน์ ในการให้ ได้ผลผลิต ก็จะต้องกำหนดวิธีดำเนินการที่จะ ให้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการไว้โดยละเอียดเช่นกัน

ตามปกติโครงการป่าไม้ที่จัดวางขึ้นสำหรับถือปฏิบัติในป่าหนึ่ง ๆ นั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลและสำนักงานงบประมาณด้วย เพื่อให้ได้มีงบประมาณมาใช้ในการ ปฏิบัติการต่าง ๆ ได้เป็นการแน่นอนทุก ๆ ปี มิฉะนั้นโครงการที่วางขึ้นไว้นั้นอาจไม่สามารถ ถือปฏิบัติได้ เพราะขาดงบประมาณที่ต้องการ

ในการปฏิบัติงานตามโครงการจะต้องมีการตรวจสอบโดยผู้ควบคุมบังคับบัญชา
ทุก ๆ ปี เพื่อให้ได้ทราบว่าเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปตามโครงการที่กำหนดไว้
หรือไม่ หากปฏิบัติไม่ได้ เป็นเพราะเหตุใด และจะต้องจัดการแก้ไขอย่างไร เมื่อใด

โครงการที่กำหนดขึ้นสำหรับใช้ในการปฏิบัติการในป่าแต่ละแห่ง มักจะต้องทำการ
แก้ไขเพิ่มเติมทุก ๆ ๑๐ ปี เพราะสภาพป่าหรือเหตุการณ์อาจเปลี่ยนแปลงไป หรือข้อ
กำหนดในโครงการที่วางไว้นั้น จากการทดลองปฏิบัติชั่วระยะเวลาหนึ่ง อาจเห็นว่าจำเป็นต้อง
ต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ถูกต้องกับข้อเท็จจริงที่มาทราบหรือบังเกิดขึ้นภายหลังก็ได้

ข้อ ๖. การจัดทำโครงการป่าไม้ในประเทศไทย

ในประเทศไทยได้เริ่มจัดทำโครงการป่าไม้ โดยเฉพาะป่าไม้สักมาตั้งแต่เริ่มแรก
กรมป่าไม้ และต่อมาเมื่อทางการเริ่มเข้าควบคุมป่าไม้กระยาเลย จึงได้จัดทำโครงการป่าไม้
กระยาเลยด้วย แต่ตั้งแต่เริ่มตั้งกรมป่าไม้มาจนกระทั่งปัจจุบัน เป็นที่น่าเสียดายที่จะต้อง
กล่าวว่า กรมป่าไม้ยังไม่สามารถจะวางโครงการป่าไม้ที่ถูกต้องแน่นอนและถาวรได้เลย
แม้แต่ป่าเต็งรัง ทั้งนี้หลักเกิดจากความบกพร่องของกรมป่าไม้ไม่ แต่เป็นเพราะประเทศไทย
ยังไม่มีป่าสงวนที่แน่นอนจนกระทั่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่มีแผนที่ภูมิ
ประเทศที่มีมาตราส่วนใหญ่พอควรและเหมาะสมกับการวางโครงการ เช่นแผนที่มาตราส่วน
๑/๑๐,๐๐๐ และ ๑/๒๕,๐๐๐ เป็นต้น การขาดแคลนงบประมาณและเจ้าหน้าที่สำหรับ
ทำการสำรวจแจงนับป่าไม้ และการขาดความรู้เกี่ยวกับสภาพป่าและพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ ก็
เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถจัดทำโครงการป่าไม้ให้เป็นการถูกต้องแน่นอนได้
โดยเฉพาะการวิจัยด้านป่าไม้ของประเทศไทยยังนับว่าล่าช้าและอยู่ในระยะเริ่มต้น จึงทำให้
ให้ขาดความรู้เกี่ยวกับอัตราการเติบโต ลักษณะและนิสัยของพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ รวมทั้ง
ลักษณะการสืบพันธุ์ของพันธุ์ไม้นั้น ๆ ด้วย ทำให้การกำหนดโครงการเป็นไปตามการคาด
คะเนมากกว่าจะเป็นไปตามหลักวิชาโดยแท้จริง

อย่างไรก็ตาม แม้จะขาดปัจจัยและความรู้ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว กรมป่าไม้ก็ได้
พยายามที่จะจัดทำโครงการป่าไม้ ให้ได้ตลอดทั่วประเทศ และได้มีการดำเนินการไปแล้ว
ดังต่อไปนี้ :-

ก. ป่าไม้สัก ป่าไม้สักส่วนใหญ่มีอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยทั้งสิ้น กับมีอยู่
เล็กน้อยตอนต้นของลุ่มน้ำแม่กลองในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อเริ่มสถาปนากรมป่าไม้

ขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๓๔ บำไม้สักทางภาคเหนือซึ่งมีการทำไม้สักออกเป็นสินค้าอยู่ก่อนแล้ว ได้จัดตั้งให้อยู่ในบังคับของโครงการชั่วคราวไปพลางก่อนตามรูปเดิม คือจัดแบ่งบ้ำไม้สักออกเป็นแปลงเล็ก ๆ ตามแบบที่เป็นอยู่แล้วในสมัยเจ้าผู้ครองนครมีสิทธิอยู่ แต่ละบ้ำแบ่งออกเป็น ๒ ภาค และเปิดให้มีการทำไม้ภาคละ ๖ ปี ฉะนั้นรอบตัดฟันของบ้ำจึงเป็น ๑๒ ปี โครงการแบบนี้ได้ใช้อยู่ ๑ รอบตัดฟัน คือ ๑๒ ปี

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๕๐ กรมบ้ำไม้ได้พิจารณาเห็นว่า รอบตัดฟัน ๑๒ ปี และสัญญาอนุญาตทำบ้ำไม้ครั้งหนึ่ง ๆ มีอายุเพียง ๖ ปีนั้นค่อนข้างจะสั้นไป เพราะมีเวลาน้อย ผู้รับอนุญาตไม่กล้าลงทุนทำกิจการให้ใหญ่โตได้ และถ้ายังต้องมีการกานไม้ไว้ให้แห้งก่อนตัดฟันเป็นเวลาราว ๒ ปีด้วยแล้ว กว่าจะเลือกกานไม้เสร็จและรอจนถึงเวลาตัดฟัน เวลาที่ล่วงไปก็ครึ่งหนึ่งแล้ว นอกจากนั้นรอบตัดฟัน ๑๒ ปี ยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาที่เกี่ยวกับไม้สัก ซึ่งได้พิสูจน์และรับรองกันแล้วว่า ไม้สักขึ้นรองที่จะเติบโตขึ้นเป็นไม้ถึงขนาดตัดฟันได้นั้น ต้องกินเวลาถึง ๓๐ ปี อีกประการหนึ่งในการอนุญาตให้ทำบ้ำไม้ในระยะเวลาสั้น จำจะต้องจัดบ้ำเป็นแปลงเล็ก ๆ ให้พอเหมาะกับเวลาที่จะทำได้ ซึ่งย่อมทำให้การทำไม้กระจัดกระจายไปหลายแห่งหลายที่ ทำให้การตรวจตราควบคุมของเจ้าหน้าที่ลำบากและสิ้นเปลืองมาก ทั้งในด้านการทำไม้ก็ต้องเสียค่าเสียหายมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว กรมบ้ำไม้จึงจัดรวมแปลงย่อย ๆ เหล่านี้ ให้เป็นแปลงใหญ่ขึ้น และวางกำหนดรอบตัดฟันเป็น ๓๐ ปี โดยแบ่งแต่ละบ้ำเป็น ๒ ภาค และอนุญาตให้ทำไม้คราวละภาคเป็นเวลา ๑๕ ปี ส่วนภาคที่ยังไม่อนุญาตก็ปิดไว้ ๑๕ ปี เพื่อให้ไม้เติบโตเพิ่มพูนขึ้น แล้วจึงเปิดให้ทำไม้ผลัดเปลี่ยนกันไป

อาณาเขตของแต่ละบ้ำที่แบ่งตามหลักการดังกล่าวข้างต้นนี้ ได้มีการปรับปรุงมาบ้างเป็นคราว ๆ เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และในครั้งสุดท้ายได้จัดทำใน พ.ศ. ๒๔๕๖ เมื่อการอนุญาตทำไม้คราวละ ๑๕ ปี วงที่ ๓ ได้หมดอายุลง ในครั้งนี้ได้จัดบ้ำไม้สักทั้งหมดทั่วราชอาณาจักรออกเป็น ๔๐ หน่วยโครงการ แต่ละหน่วยกำหนดให้มีการทำไม้ ๓๐ ปี โดยแบ่งพื้นที่บ้ำออกเป็น ๓๐ แปลงตัดฟันและจัดให้ทำไม้ปีละแปลงหมุนเวียนกันไป

ในการจัดวางโครงการบ้ำแต่ละหน่วยนั้น เท่าที่แล้วมากรมบ้ำไม้ยังมีอาจดำเนินการไปได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาโดยแท้จริง เนื่องจากขาดทั้งกำลังคนและกำลังเงินที่จะปฏิบัติ เพราะหากจะให้ โครงการบ้ำสมบูรณ์จริง ๆ จำจะต้องทราบสถิติรายละเอียดแห่งบ้ำต่าง ๆ

อย่างแน่นอน เช่นเนื้อที่ป่า ชนิดป่า ชนิดดินและหิน ชนิดไม้สำคัญ ๆ ในป่า ปริมาณของต้นไม้ อัตราความเติบโตของต้นไม้ ฯลฯ เป็นต้น แต่รายละเอียดเหล่านี้ยังไม่ได้มีการสำรวจโดยแน่นอนกันเลย นอกจากการสำรวจที่จัดทำไปแล้วในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย และแพร่ ทวีเลขที่ทางกรมป่าไม้มีอยู่ที่พอจะเชื่อถือได้ ก็คือจำนวนไม้ชนิดต่าง ๆ ซึ่งเก็บได้ในระหว่างทำการคัดเลือกต้นไม้เท่านั้น แต่ก็ยังไม่แน่นอนพอที่จะใช้เป็นมูลฐานกำหนดกำลังผลิตของป่าได้ เพราะไม่ทราบอัตราความเติบโตของต้นไม้โดยแท้จริง แต่อย่างไรก็ตามบรรดาป่าไม้สักที่มีอยู่ กรมป่าไม้ก็ได้จัดให้อยู่ภายใต้บังคับของโครงการชั่วคราวไปพลางก่อนจนบัดนี้ รวมทั้ง ๔๐ หน่วย ท่อไปเมื่อการสำรวจงานนี้ป่าไม้โดยอาศัยรูปถ่ายทางอากาศดังกล่าวมาแล้วกระทำไปได้ตลอดทุกจังหวัดที่มีป่าไม้สักและมีการสงวนป่าไว้แน่นอนแล้ว กรมป่าไม้คงจะได้ดำเนินการจัดวางโครงการป่าอย่างถูกต้องให้สมบูรณ์ได้ทุกป่าไป

ตามโครงการป่าไม้สักชั่วคราวที่ใช้อยู่ในเวลานี้ ได้คำนวณจำนวนต้นไม้ที่โตถึงขนาดตัดฟันที่จะให้ทำออกได้ ในแต่ละป่าไว้ แล้วคำนวณจำนวนที่จะให้ตัดขายปีเป็นปี ๆ ไป และก่อนจะถึงกำหนดเวลาตัดฟันไม่น้อยกว่า ๒ ปี พนักงานเจ้าหน้าที่จะเข้าไปสำรวจคัดเลือกไม้ที่โตได้ขนาดตัดฟันในป่า และสับกานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้แห้งสนิท ตามจำนวนโดยประมาณเท่ากับที่กำหนดไว้ในโครงการ ในการคัดเลือกสับกานไม้สักเช่นนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการนับจำนวนไม้สักชั้นรอง ๆ ลงมาที่อยู่ในป่าโดยแยกเป็นชั้น ๆ และทำแผนที่สังเขปแสดงชนิดป่าไปด้วยพร้อมกัน เมื่อการคัดเลือกไม้ในป่าได้เสร็จสิ้นแล้ว ก็จะได้แผนที่สังเขปของป่านั้น พร้อมทั้งทราบรายการชนิดป่าต่าง ๆ ที่มีในบริเวณนั้นด้วย แม้จะไม่แน่นอนทีเดียวก็ยังพอใช้เป็นเค้าเงื่อนให้ทราบสภาพของป่านั้นได้บ้างตามสมควร

ข. ป่าไม้กระยาเลย เนื่องจากป่าไม้กระยาเลยมีอยู่ทั่วไปในทุกภาคของราชอาณาจักร และในชั้นเดิมไม่มีผู้ใดนิยมทำออกเป็นสินค้ากัน กรมป่าไม้จึงมิได้ควบคุมมาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๕๖ จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาป่าพุทธศักราช ๒๔๕๖ และกรมป่าไม้ได้เริ่มเข้าควบคุมการทำไม้กระยาเลยเป็นต้นมา ในเรื่องป่าไม้กระยาเลยก็เช่นเดียวกับป่าไม้สัก ก็ตั้งแต่ต้นมาจนบัดนี้ ก็ยังไม่อาจมีโครงการป่าโดยแท้จริงเลย มีแต่โครงการชั่วคราวเท่านั้น และข้อที่ค้อยกว่าป่าไม้สักก็คือ กรมป่าไม้ยังมิได้มีโครงการชั่วคราวสำหรับทุกป่าไป คงมีโครงการได้แต่เพียงบางป่าเท่านั้น ทั้งนี้เป็นเพราะป่าไม้

กระยาเลยมีมากมายทั่วไปที่ล่อลวงชาวต่างชาติ และแต่ละบ้ำก็มีไม้หลายชนิดขึ้นกระปะปนกันอยู่ การสำรวจเก็บรายละเอียดต่าง ๆ จึงยุ่งยากสลับซับซ้อนยิ่งกว่าบ้ำไม้สัก ฉะนั้นโครงการบ้ำไม้กระยาเลยเท่าที่มีใช้เป็นการชั่วคราวอยู่ในขณะนี้จึงตกอยู่ในราว ๑๔% ของพื้นที่บ้ำทั้งหมดเท่านั้น ในขั้นนี้จึงจำเป็นต้องรอฟผลงานในด้านการสงวนบ้ำและการสำรวจ Jennings บ้ำไม้เช่นเดียวกับในเรื่องบ้ำไม้สักเหมือนกัน

ตามโครงการบ้ำไม้กระยาเลยชั่วคราวที่ใช้อยู่เวลานี้ มีหลักการกว้าง ๆ โดยถือรอบกักพื้นที่ ๓๐ ปี เช่นเดียวกับบ้ำไม้สัก แต่ละบ้ำจะแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๓๐ แปลงต่อกพื้นที่ แต่ละแปลงมีเนื้อที่ไล่เลี่ยกัน และเปิดอนุญาตให้มีการทำไม้ออกบิและแปลงหมุนเวียนกันไป ไม้ที่จะอนุญาตให้ทำ คือไม้หวงห้ามทุกชนิดที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ไปสำรวจคัดเลือกที่ตราประจำพื้นที่ไว้ก่อนเป็นเครื่องหมาย

สำหรับเรื่องไม้กระยาเลยนี้ มีข้อแตกต่างกับเรื่องไม้สักอยู่ คือสำหรับไม้สักนั้นทางการพิจารณาอนุญาตให้ทำเป็นรายปีตามจำนวนไม้ที่กำหนดตามโครงการ โดยไม่คำนึงว่าเนื้อที่บ้ำจะมีขนาดน้อยเพียงใด ส่วนไม้กระยาเลยนั้นทางการกำหนดอนุญาตให้ทำตามเนื้อที่บ้ำให้ไล่เลี่ยกันเป็นปี ๆ โดยไม่คำนึงว่าในแปลงหนึ่งจะคัดเลือกไม้ให้กักพื้นที่ได้เป็นจำนวนมากน้อยเท่าใด ที่เป็นดังนี้ก็เพราะบ้ำไม้สักนั้น กรมบ้ำไม้มีตัวเลขจำนวนไม้ขึ้นรอง ๆ ที่พอใช้เป็นมาตรฐานคำนวณจำนวนไม้ที่จะให้กักพื้นที่ได้ ส่วนบ้ำไม้กระยาเลย กรมบ้ำไม้ไม่มีตัวเลขจำนวนไม้ขึ้นรอง ๆ ที่ขึ้นอยู่เลย จึงไม่มีมาตรฐานอะไรในเรื่องจำนวนไม้ และจำเป็นต้องยึดถือเนื้อที่บ้ำเป็นเกณฑ์ไปพลางก่อน

ตั้งแต่เริ่มดำเนินการมาจนกระทั่งปัจจุบัน กรมบ้ำไม้ได้จัดวางโครงการบ้ำไม้ขึ้นแล้วดังต่อไปนี้

๑) บ้ำไม้สัก ๔๐ หน่วยโครงการ	เนื้อที่ ๑๑๘,๖๕๐.๐๐ ตารางกิโลเมตร
(๒) บ้ำไม้กระยาเลย ๒๗๒ หน่วยโครงการ	เนื้อที่ ๑๐๒,๔๘๒.๖๑ ตารางกิโลเมตร
๓) บ้ำเลนน้ำคึม ๓๐๒ หน่วยโครงการ	เนื้อที่ ๑,๕๒๘.๑๐ ตารางกิโลเมตร
๔) บ้ำไม้หมอนและพินรถไฟ ๕๐ หน่วยโครงการ	เนื้อที่ ๘,๐๗๐.๒๖ ตารางกิโลเมตร
๕) บ้ำพื้นโรงงานอุตสาหกรรม ๖๓ หน่วยโครงการ	เนื้อที่ ๗,๘๔๗.๕๗ ตารางกิโลเมตร
	รวม ๒๓๘,๕๗๘.๕๔ ตารางกิโลเมตร

ข้อ ๑. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดวางโครงการป่าไม้

ในการที่จะจัดวางโครงการป่าไม้ตลอดทั่วประเทศไทยให้ถูกต้องตามหลักวิชาเพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกและประโยชน์ที่ต้องการได้สม่าเสมอโดยไม่เสื่อมกลายนั้นจำต้อง—

- ๑) จัดให้มีแผนที่ภูมิประเทศของป่าต่าง ๆ ที่ถูกต้อง และมี มาตรการ ส่วน ๑/๕,๐๐๐,๑/๑๐,๐๐๐ หรืออย่างน้อย ๑/๑๕,๐๐๐
- ๒) จัดให้มีการถ่ายภาพป่าทางอากาศในมาตราส่วน ๑/๑๕,๐๐๐
- ๓) จัดการสงวนป่าไว้ให้เป็นที่แน่นอนทั่วประเทศ
- ๔) จัดทำการสำรวจแจงนับป่าไม้ในที่ป่าสงวนไว้ทุกป่า
- ๕) จัดให้มีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพป่า ลักษณะและความเป็นไปของพันธุ์ไม้ ชนิดต่าง ๆ ที่สำคัญ รวมทั้งกันกว่าหาอัตราการเติบโตของพันธุ์ ไม้เหล่านั้น ตลอดจนจนศึกษาถึงลักษณะการสืบพันธุ์ ของพันธุ์ไม้ดังกล่าวด้วย
- ๖) จัดให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกบำรุงป่า และการป้องกันภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่ป่า
- ๗) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญเป็นจำนวนเพียงพอ ที่จะใช้ในการสำรวจและจัดวางโครงการป่า
- ๘) ให้เจ้าหน้าที่จากส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการ ดำรง วางโครงการ ป่า แทนเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ซึ่งมีงานอื่น ๆ อยู่มาก และขาดการฝึกฝนอบรมในการนี้ แต่ในเวลา กำหนดโครงการ ควรให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ท้องถิ่นเข้าร่วมกำหนดด้วย เพื่อให้การกำหนดโครงการได้เป็นไปโดยเหมาะสม และสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นได้

ในการพิจารณาจัดวางโครงการป่าไม้นี้ Sir H.G. Champion ผู้เชี่ยวชาญการวางโครงการป่าไม้ที่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้ส่งเข้ามาช่วย ประเทศไทย ใน พ.ศ. ๒๔๐๓-๒๔๐๔ ได้ให้ข้อเสนอแนะเฉพาะที่สำคัญ ไว้ดังต่อไปนี้—

- ก) การจัดวางโครงการป่าไม้สำหรับดำเนินการจัดการป่าธรรมชาติแบบละเอียดถี่ถ้วน (intensive) จะไม่สามารถปฏิบัติได้จนกว่าป่าไม้จะได้รับการป้องกันรักษาอย่างมีผล และจะไม่สามารถทำได้จนกว่าจะมีความรู้ทางวนวัฒนวิทยาตามที่จำเป็น ซึ่งจะไดจากกรวิจัยเสียก่อน ความต้องการมูลฐานทั้ง ๒ ข้อนี้ควรจะได้รับควรถูกกำหนดให้เป็น

ความต้องการอันค้ำหนักในการดำเนินงานป่าไม้ในสาขาต่าง ๆ ในขณะเดียวกันวิธีดำเนินการที่ถือปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ก็ควรให้คงไว้ก่อน และนำไปปฏิบัติโดยระมัดระวังให้มากที่สุดเท่าที่จะได้

ข) การป้องกันรักษาป่าโดยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเป็นสิ่งจำเป็น ในการที่จะแก้ไขปรับปรุงสถานการณ์ป่าไม้ทั่ว ๆ ไปให้ดีขึ้น เพื่อให้ได้ผลดังกล่าว ควรจะมีการกระจายกำลังพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ที่มียูในปัจุบันให้ดีขึ้น รวมทั้งให้มีการเสริมกำลังและการตรวจการควบคุมให้ถี่ถ้วนยิ่งขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่ทุกระดับชั้นควรใช้เวลาในป่าให้มากขึ้น แทนการทำงานในที่ทำการ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนในเรื่องการป้องกันรักษาป่าจากพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองให้มากขึ้น

ค) เนื่องจากความก้าวหน้าในการจัดการป่าไม้ จำเป็นต้องอาศัยความก้าวหน้าทางความรู้ในเรื่องวนวัฒนวิทยา จึงควรเสริมกำลังกองบำรุงให้ยิ่งขึ้นอีกมาก ทั้งในทางพนักงานเจ้าหน้าที่และงบประมาณ ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อบัญหาของการสืบพันธุ์และการบำรุงป่าคงคิบ โดยนำเอาประสบการณ์ที่ได้จากประเทศมลายูมาใช้ให้เต็มที่ ในขณะเดียวกันการจัดห้องสมุดของกรมป่าไม้ ก็ จำ เป็น ที่ จะ ต้อง ได้รับการปรับปรุงใหม่อย่างรีบด่วน

ง) การจัดทำมีงบประมาณเสมอมาเสมอสำหรับการปฏิบัติการตามข้อ กำหนด ของโครงการเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง และเท่าที่จะสามารถทำได้ ควรให้มีการประกันในเรื่องนี้เมื่อโครงการป่าใดป่าหนึ่งได้รับอนุมัติเป็นทางการแล้ว

จ) พนักงานป่าไม้จังหวัดและอำเภอ ควรให้อยู่ในการควบคุมของป่าไม้เขต ทั้งในทางบริหารและทางวิชาการ โดยให้มีการจัดรูปงานให้เหมาะสมเพื่อให้มีความสัมพันธ์กับผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ การจัดสรรพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ไปประจำป่าไม้เขตต่าง ๆ ควรถือหลักเนื้อที่และความสำคัญของป่า แทนที่จะให้เป็นไปตามเขตของฝ่ายปกครอง ซึ่งทำให้งานป่าไม้ในหน่วยงานต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ในกรณีใด ๆ ก็ตาม ควรให้โอนอำนาจการแต่งตั้ง โยกย้าย และเลื่อนชั้นของพนักงานป่าไม้อำเภอและผู้ช่วยไปให้กรมป่าไม้ ป่าไม้แขวงควรให้มีหน้าที่รับผิดชอบในแขวงของตน (และอาศัยอยู่ในแขวงนั้น ๆ) หรือให้ทำหน้าที่พิเศษภายใต้การควบคุมของป่าไม้เขต แต่ควรให้อยู่ภายใต้การปกครองของป่าไม้อำเภอ หากได้มีการเปลี่ยนแปลงดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

การจัดการลุ่มน้ำรวมทั้งต้นน้ำลำธารและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง การจัดการลุ่มน้ำและต้นน้ำลำธาร

ข้อ ๑. ความหมายของคำว่า การจัดการลุ่มน้ำ

โดยที่การจัดการลุ่มน้ำหรือ Watershed Management เป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย จึงเห็นควรที่จะได้มีการพิจารณากันเสียก่อนว่า การจัดการลุ่มน้ำหมายถึงอะไร

ลุ่มน้ำหรือ Watershed ตรงกับคำที่ใช้กันในภาษาอังกฤษว่า "catchment" หรือ "drainage basin"

คำว่าจัดการลุ่มน้ำหรือ Watershed Management หมายถึงการควบคุมหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลที่ต้องการขึ้นในลุ่มน้ำหนึ่ง ๆ

ลุ่มน้ำหนึ่ง ๆ จะมีขนาด รูปร่าง หรือมีลักษณะอย่างใดก็ได้ เช่นอาจเป็นลุ่มน้ำของแม่น้ำทั้งสายหรือเพียงลุ่มน้ำของสาขาลำห้วยที่เล็กที่สุดก็ได้ แต่เมื่อใดได้มีการดำริที่จะดำเนินการจัดการในลุ่มน้ำใดลุ่มน้ำหนึ่งขึ้นแล้ว ขนาด รูปร่าง และคุณสมบัติของลุ่มน้ำนั้น ๆ ย่อมเกิดมีความสำคัญขึ้น เนื่องจากมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการดำเนินงานขึ้นในหน่วยพื้นที่ที่จะสามารถจัดการได้

ทั้งนี้จะเทียบเคียงได้กับการดำเนินงานทางป่าไม้ เช่นป่าไม้ผืนใหญ่ป่าหนึ่งอาจจะเทียบได้กับลุ่มน้ำลุ่มหนึ่ง ในป่าผืนนั้นจะต้องกำหนดนโยบายและแผนการใช้ประโยชน์และพัฒนาโดยอาศัยหลักการและวัตถุประสงค์โดยทั่ว ๆ ไปบางประการ แต่ไม่เป็นการถูกต้องที่จะถือว่าป่าทั้งผืนนี้เป็นหน่วยการจัดการเพียงหน่วยเดียว ในทางปฏิบัติพนักงานป่าไม้จะต้องแบ่งป่าออกเป็นส่วนย่อย ๆ ที่จะจัดการได้สะดวก เช่นแบ่งออกเป็นหน่วยโครงการ "Working Circles" หรือเป็นหมวดตัดฟัน "Felling Series" ทั้งนี้เป็นต้น

ในแต่ละหน่วยโครงการหรือหมวดตัดฟันนั้นๆ พนักงานป่าไม้จะต้องกำหนดรอบหมุนเวียน รอบตัดฟัน แผนการปลูกบำรุง ให้เป็นการเหมาะสมแก่แต่ละหน่วยต่อไป

ในการจัดการลุ่มน้ำก็เช่นเดียวกัน สาขาของลำน้ำแต่ละสาขาในลุ่มน้ำของแม่น้ำหนึ่ง ๆ นั้นควรจะถือเป็นหน่วยการจัดการหนึ่งๆ และสำหรับแต่ละสาขาเช่นนี้ที่จะต้องกำหนดรายละเอียดในการจัดการขึ้นไว้

แผนการจัดการลุ่มน้ำแต่ละสาขานี้ควรกำหนดขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์ใหญ่ ๆ ที่ต้องการสำหรับการจัดการลุ่มน้ำทั้งแม่น้ำ แต่โดยให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับปัญหาและคุณสมบัติที่มีอยู่ โดยเฉพาะของสาขาลำน้ำนั้น ๆ

ขนาดของลุ่มน้ำที่จะเลือกมาดำเนินการจัดการนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัญหาที่มีอยู่ ลักษณะอาชีพต่าง ๆ กันของราษฎรที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำนั้น ๆ วัตถุประสงค์ของการจัดการและเวลาและแรงงานที่สามารถจัดหาได้เพื่อทำงานให้เป็นผลสำเร็จ

การนำโครงการจัดการที่ทำเสร็จแล้วสำหรับลุ่มน้ำสาขาเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ละสาขาเข้ามาปรับปรุงประสานกันให้เป็นโครงการใหญ่สำหรับแม่น้ำแต่ละสาย ในสุดท้ายก็จะบรรลुวัตถุประสงค์ทั้งต้องการสำหรับแม่น้ำสายนั้น

วิธีดำเนินการดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลจะต้องพิจารณาในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาป่าไม้และการจัดการลุ่มน้ำ

ในการจัดการลุ่มน้ำนั้นย่อมเป็นที่เข้าใจกันว่า ที่ดินที่ใช้ประโยชน์ได้ในลุ่มน้ำหนึ่ง ๆ ย่อมใช้เป็นประโยชน์ได้มากกว่าหนึ่งอย่าง และจากประโยชน์ที่จะได้หลายอย่างนี้ประโยชน์ในการที่จะให้กำเนิดน้ำ เป็นอย่างหนึ่งที่สำคัญยิ่ง

วัตถุประสงค์ในการจัดการลุ่มน้ำนั้น ก็เพื่อแก้ปัญหาในการใช้ประโยชน์และน้ำโดยมิใช่จะพิจารณาจากแง่ของทรัพยากรชนิดใดชนิดเดียวโดยเฉพาะก็หาไม่ได้ แต่จะต้องพิจารณาจากหลักการที่ว่าทรัพยากรทุกชนิดมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันและจะต้องได้รับการพิจารณาาร่วมกัน

นอกจากนี้จะต้องเข้าใจด้วยว่า ในการที่บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดจะดำเนินการใด ๆ กับที่ดินของคนภายในลุ่มน้ำหนึ่ง ๆ นั้น ย่อมจะมีผลกระทบกระเทือนเกี่ยวข้องต่อการจัดการและกำลังผลิตของที่ดินที่อยู่ข้างเคียงด้วยเสมอไป

การจัดการลุ่มน้ำย่อมจะครอบคลุมเกี่ยวโยงไปถึงทั้งนโยบาย สาธารณะ (Public Policy) และประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของเอกชนด้วยเสมอไป ในที่ใดแม้แต่ที่ดินจะเป็นของเอกชน แต่ในการวางแผนการปรับปรุงการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นให้ดีขึ้น ก็จะต้องกำหนดแผนการให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะและแก่เอกชนด้วย เช่นประชาชนทั่วไปอาจได้รับประโยชน์ในการควบคุมน้ำดีขึ้น หรือป้องกันมิให้ดินถูกกัดเซาะ (soil erosion) มากขึ้น

แต่ในขณะเดียวกันเอกชนเจ้าของที่ดินก็อาจได้รับประโยชน์ในทางมีผลิตผลและรายได้เพิ่มขึ้น
ด้วยเช่นกัน

การจัดการลุ่มน้ำหมายถึงการดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการที่แน่นอน ที่มีวัตถุประสงค์ที่จะให้บังเกิดผลที่ต้องการที่แน่นอนบางอย่าง

วัตถุประสงค์ที่ต้องการบางอย่างนั้น ถ้าจะทำให้ได้บังเกิดผลเต็มที่ด้วยย่อมจะไม่ใช่
กระทบกระเทือน หรือขัดกับวัตถุประสงค์อย่างอื่นก็ได้ ฉะนั้นในหลายๆ กรณีการกำหนด
วัตถุประสงค์ของการจัดการลุ่มน้ำ จึงต้องมีการประนีประนอมกันในระหว่างวัตถุประสงค์ที่
ต้องการ ๒ อย่างหรือมากกว่านั้น

ถ้าวัตถุประสงค์มีเพื่อจะปรับปรุงลุ่มน้ำที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น เพื่อบรรเทาการ
กัดเซาะดินและป้องกันน้ำฝนที่ตกลงมาทำให้ไหลผ่านไปโดยรวดเร็ว การดำเนินการทุกอย่างก็
จะต้องมุ่งไปในทางชักขวางมิให้น้ำฝนไหลแผ่ไปได้ทุกทิศทุกทาง แต่ให้ไหลมาลงร่องน้ำ
และไหลออกไปสู่ลุ่มน้ำอีกทีหนึ่ง

ทั้งนี้จะต้องจัดให้มีพืชพุ่มที่ปกคลุมดินและใช้พืชที่มีรากลึก ป้องกันมิให้เกิดมี
ไฟไหม้และป้องกันมิให้มีการเลี้ยงปศุสัตว์ เพื่อให้เกิดอันตรายต่อดินให้หนา นอก
จากนี้อาจต้องทำแนวไถไปตามเส้นขอบเนิน (contour furrows) ทำขั้นบันได (terraces) หรือ
ต้องทำการไถดินกลบร่องน้ำเล็กๆ และโกรกห้วยต่าง ๆ (gullies) เพื่อป้องกันมิให้น้ำฝนไหล
แผ่ไปบนผิวดินโดยรวดเร็วด้วย และอาจต้องทำการก่อสร้างเครื่องกีดขวาง เช่น เขื่อนใน
ลำน้ำ เพื่อป้องกันมิให้น้ำไหลเร็วเกินไปด้วยก็ได้

ถ้าวัตถุประสงค์มีเพื่อจะรักษาสถานการณ์ที่คงอยู่แล้วในปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกัน
ก็ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่างๆ จากที่ดินได้เต็มที่ เช่น ให้ได้ผลิตผลจากป่าไม้ จากการ
เลี้ยงสัตว์ จากการให้การพักผ่อนหย่อนใจ (recreation) แก่ประชาชน หรือจากการเกษตร
 ฯลฯ การดำเนินการก็จะต้องมุ่งไปในการรักษาปัจจัยต่างๆ ที่ควบคุมความเป็นไปในลุ่มน้ำ
นั้นมิให้เปลี่ยนแปลงไป การใช้ประโยชน์ต่างๆ ก็จะต้องควบคุมมิให้มีการกระทำใดๆ ที่จะ
ทำให้ดินไม่มีสิ่งใดปกคลุม หรือเกิดแน่นทึบขึ้นจนถึงขีดที่จะทำให้เกิดอันตรายขึ้นได้

ถ้าวัตถุประสงค์มีเพื่อให้สามารถเพิ่มผลิตผลปริมาณน้ำให้มากขึ้น ก็จะต้อง
ดำเนินการไปในทางที่จะป้องกันมิให้มีการ สูญเสียน้ำไปจากการ ระเหย ของ พืช (evapo-
transpiration) ให้มากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องให้มีพืชไว้คลุมดินให้พอเพียง ทั้งนี้

ถ้าได้มีพืชขึ้นอยู่แน่นทึบมากก็ต้องตัดให้โปร่งขึ้น แต่ต้องไม่ให้ถึงขนาดที่จะทำให้ดินถูกกัดชะไป ในกรณีเช่นนี้ พืชที่มีรากตื้นหรือที่ผลัดใบย่อมได้รับการพิจารณารักษาไว้มากกว่าพืชชนิดอื่น ๆ

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วนี้ จะเห็นได้ว่าการจัดการลุ่มน้ำจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน วัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้นจะเป็นเครื่องกำหนดแนวทางที่จะต้องใช้ในการดำเนินการต่อไป และวัตถุประสงค์นั้นอาจขัดกันได้ การดำเนินการจึงย่อมจะต้องประกอบด้วย การแก้ไข (alteration) หรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุง (modification) บ้างก็ต่าง ๆ ที่ควบคุมการเคลื่อนไหวของน้ำ ณ ที่ใดที่หนึ่ง หรือบริเวณใดบริเวณหนึ่งในรอบหมุนเวียนของน้ำ (hydrologic cycle) ภายในลุ่มน้ำนั้น ๆ

ข้อ ๒. ความจำเป็นของการจัดการลุ่มน้ำและการป้องกันต้นน้ำลำธารในประเทศไทย

ในประเทศไทยแม่น้ำลำธารต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการดำรงชีพของราษฎรและต่อการเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างยิ่ง เพราะประชาชนได้อาศัยลำน้ำในการสัญจรไปมา ในการขนส่ง ในการประกอบกิจกรรม และอุตสาหกรรม ตลอดจนการใช้สอย และอาบกิน เป็นประจำวัน ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำแผนการให้แม่น้ำลำธารต่าง ๆ เหล่านี้มีน้ำอยู่อย่างเพียงพอและสม่ำเสมอตลอดปี และป้องกันมิให้เกิดดินเซินหรือเหือดแห้งในฤดูแล้ง ส่วนในฤดูฝนมีน้ำไหลล้นลงมาเป็นปริมาณมากเกินไปจนทำให้เกิดอุทกภัยหรือท่วมท้นไร่นาของราษฎร ทำให้เกิดความเสียหายแก่พืชผลและทรัพย์สินขึ้นได้

ในการที่จะให้มีน้ำเพียงพอแก่ความต้องการต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดอุทกภัย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการจัดการลุ่มน้ำของแม่น้ำลำธารที่สำคัญ ๆ ในประเทศไทยทุกสาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งที่ต้องการ

อนึ่ง ประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนาการพลังไฟฟ้าจากน้ำ เช่นได้ก่อสร้างเขื่อนภูมิพลในลำน้ำแม่ปิง ที่ยันฮี จังหวัดตาก และกำลังจัดทำโครงการชลประทานและพลังน้ำในลำน้ำพอง น้ำลำพอง ลำพระเพลิง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแก่งกระจาน ในลำน้ำเพชรบุรี เหล่านี้เป็นต้น การดำเนินการจัดการลุ่มน้ำเหล่านี้เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการชลประทานและการกำเนิดไฟฟ้า จึงมีความจำเป็นยิ่ง

นอกจากนี้ ในแง่ของการขนส่งก็ปรากฏว่าลำน้ำที่สำคัญ หลายสายกำลัง คั้นเขิมน้ำ เพราะมิได้มีการอนุรักษ์ดินตามลุ่มน้ำต่าง ๆ รวมทั้งการปล่อยปลาระยะเลยให้มีการทำลายป่าตามต้นน้ำกันอย่างกว้างขวาง จึงทำให้มีดินทรายถูกพัดพาจากต้นน้ำมาตกตะกอนตลอดลำน้ำ และตามปากน้ำต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่นในแม่น้ำเจ้าพระยาก็ปรากฏว่าขณะนี้ดินตะกอนมากที่สันดอนปากแม่น้ำถึงปีละ ๑๒,๕๐๐,๐๐๐ ตัน ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขุดลอกสันดอนเป็นจำนวนปีละหลายร้อยล้านบาท และทำให้ต้องมีการถ่ายเทสินค้าจากเรือเดินสมุทรที่จะแล่นเข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ค่าขนส่งแพงขึ้น ทั้งนี้หากได้มีการจัดการลุ่มน้ำให้ถูกต้องแล้ว อัตราการตกตะกอน ณ สันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยาก็อาจลดน้อยลง ทำให้ทุนค่าใช้จ่ายในการขุดลอกสันดอนและทำให้การขนส่งได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น

ข้อ ๓. การดำเนินการจัดการลุ่มน้ำและการป้องกันต้นน้ำลำธารในประเทศไทย

ในประเทศไทย การจัดการลุ่มน้ำตามแบบที่ได้ปฏิบัติกันอยู่ในหลาย ๆ ประเทศ ในขณะนั้นนี้ ปรากฏว่ายังมีได้มีการดำเนินการกันเลย แต่ก็ปรากฏว่าเกือบไม่มีผู้ใคร่จักหรือเข้าใจในวิธีการการจัดการลุ่มน้ำกันแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องการป้องกันต้นน้ำลำธารมิให้ถูกทำลายลง รวมทั้งการพยายามที่จะฟื้นฟูสภาพป่าที่อยู่ตามต้นน้ำลำธารต่าง ๆ ให้กลับสมบูรณ์ดีขึ้นอย่างเดิม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์น้ำและดินนั้น แม้จะได้มีการพิจารณาหาทางแก้ไขกันในสมัยรัฐบาลชุดต่าง ๆ อยู่ตลอดมา แต่ก็หาได้มีการดำเนินการกันในเรื่องนี้อย่างจริงจังแต่อย่างใดไม่ แม้จนกระทั่งบัดนี้

ปัญหาใหญ่ของการทำลายป่าตามต้นน้ำลำธารที่สำคัญ ๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะต้นของลำน้ำปิง วัง ยม น่าน ซึ่งเป็นลำน้ำที่มารวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา อันเปรียบเสมือนเส้นโลหิตใหญ่และหัวใจของประเทศไทยนั้น ก็คือการถางป่าทำไร่เลื่อนลอยของราษฎรชาวเขา ซึ่งมีใช่เป็นคนไทย แต่เป็นผู้อพยพมาจากถิ่นอื่น เช่นจากมณฑลยูนนานในประเทศจีน และจากประเทศลาว และพม่า เป็นต้น ราษฎรชาวเขาเหล่านี้มีมากมายหลายเผ่าด้วยกัน เช่น กะเหรี่ยง แม้ว เย้า ก้อ ลีซู ท้องสู มูเซอร์ ลัวะ ขมุ และตามหลักฐานในหนังสือเรื่อง Hill Tribes of Northern Thailand ของ Oliver Gordon Young ปรากฏว่ามีอยู่ประมาณถึง ๒๑๗,๐๐๐ คน เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๒ ราษฎรชาวเขาเหล่านี้ส่วนใหญ่ครองชีพอยู่ได้ด้วยการถางป่า ทำไร่ข้าว ข้าวโพด พืชผักต่าง ๆ รวมทั้งการทำไร่

ผืนด้วย มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่รู้จักการทำนาถาวรแบบคนพื้นเมือง การที่จะให้ราษฎรชาวเขากลับมาเลิกการเร่ร่อนไปทำการถาวรป่าทำไร่ ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่ป่าต้นน้ำลำธารอยู่มาก จำเป็นที่จะต้องจัดหาทางให้ชาวเขาเหล่านี้ได้ประกอบการทำมาหากินเป็นหลักแหล่ง ไม่ย้ายถิ่นฐานที่อยู่บ่อย ๆ กรมป่าไม้จึงได้มุ่งแก้ปัญหาในเรื่องนี้ไปในทางชักจูงให้ชาวเขาเหล่านี้ได้ทำการปลูกพืชผลถาวร เช่น ชา กาแฟและพืชผลเมืองหนาวต่าง ๆ รวมทั้งมะเข้ แต่ก็ปรากฏว่ามีผู้ได้ผลนัก เพราะชาวเขาเหล่านี้ไม่คุ้นเคยกับการประกอบการกสิกรรมแบบนั้น ทั้งยังไม่มีพืชอื่นใดที่จะแนะนำให้ชาวเขาปลูกให้ ได้ผลในทางการเงินที่เท่ากับฝิ่น ซึ่งรัฐบาลได้สั่งห้ามมิให้มีการปลูกต่อไปด้วย นอกจากนี้การที่จะต้องถาวรป่าปลูกข้าวไร่และข้าวโพด ซึ่งชาวเขาใช้บริโภคและเลี้ยงสัตว์ ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็น เพราะชาวเขาย่อมไม่สามารถจะไปซื้อข้าวและข้าวโพดมาบริโภคและเลี้ยงสัตว์จากตลาดได้ เนื่องจากอยู่ในที่ห่างไกลกันดาร ทั้งไม่มีรายได้พอแก่การที่จะไปซื้อหาข้าวมาได้ด้วย

กิจการเท่าที่กรมป่าไม้ได้ปฏิบัติมาแล้ว ในการป้องกันต้นน้ำลำธารนั้นเป็นไปในรูปการทดลองและวิจัยหาพืชผลต่าง ๆ ที่จะเหมาะสมแก่การที่จะให้ราษฎรชาวเขานำไปปลูก โดยได้จัดตั้งสถานป้องกันต้นน้ำลำธารขึ้นที่คอยกุง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คอยช้าง อำเภอเมืองของจังหวัดเดียวกัน และคอยเชียงดาว อำเภอเชียงดาวและอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พืชผลที่ได้ทดลองปลูกมี ชา ควินิน มะเข้ ยูคาลิปตัส สนเขา สัก ยาง กายาน ลิ้นจี่ ส้ม และเกาลัด เป็นต้น ส่วนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จัดตั้งสถานป้องกันต้นน้ำลำธารขึ้นที่ผานกแก้ว อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น และได้ทดลองปลูก มะม่วงหิมพานต์ ปอกระสา ฝ้ายเสียด ยูคาลิปตัส และกายาน เพื่อทดลองดูความเหมาะสมที่นำไปปลูกตามต้นน้ำลำธารของภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อไป

การดำเนินการของกรมป่าไม้ดังกล่าวได้เริ่มมาแต่ พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งเป็นปีแรกที่ได้งบประมาณในการนี้ ผลเท่าที่ได้ในปัจจุบันยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะยังไม่สามารถชักจูงชาวเขาให้เลิกการถาวรป่าทำไร่ ได้แต่ประการใด

นอกจากการดำเนินการของกรมป่าไม้แล้ว ในขณะนี้กรมกสิกรรมก็ได้พยายามที่จะให้ชาวเขาผ่านูเซอร์ หันมาทำไร่ชาและกาแฟอยู่ที่คอยมูเซอร์ ระหว่างทางตาก—แม่สอก และกรมประชาสงเคราะห์ก็ได้จัดตั้งนิคมชาวเขาขึ้นที่คอยเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ที่คอยมูเซอร์ จังหวัดตาก ที่เขาหม่อนแสนใจและเขาหม่อนแสนเจริญ อำเภอ

แม่จัน จังหวัดเชียงราย และที่บริเวณภูมิลอ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ และ จังหวัดเลย นอกจากนี้ยังมีหน่วยสงเคราะห์ชาวเขาเคลื่อนที่ออกไปช่วยพัฒนาชาวเขาในเรื่องต่าง ๆ อีกด้วย แต่ก็คงจัดทำได้เฉพาะแต่ชาวเขาเป็นส่วนน้อย จำนวนไม่กี่พันคนเท่านั้น

ใน พ.ศ. ๒๕๐๗ ทางรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการจัดลุ่มน้ำ โดยให้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่ของกรม กองต่าง ๆ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดลุ่มน้ำขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย :—

๑) ปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ	เป็นประธานกรรมการ
๒) อธิบดีกรมชลประทาน	เป็นกรรมการ
๓) อธิบดีกรมทางหลวง	เป็นกรรมการ
๔) อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	เป็นกรรมการ
๕) อธิบดีกรมป่าไม้	เป็นกรรมการ
๖) อธิบดีกรมกสิกรรม	เป็นกรรมการ
๗) อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	เป็นกรรมการ
๘) อธิบดีกรมตำรวจ	เป็นกรรมการ
๙) อธิบดีกรมอนามัย	เป็นกรรมการ
๑๐) ผู้แทนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	เป็นกรรมการ

หัวหน้ากองอนุรักษ์ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการนี้มีหน้าที่ดังนี้ :—

- ๑) กำหนดแผนงานที่จะต้องปฏิบัติกันทั้งลุ่มน้ำ แล้วแยกออกไปเป็นแผนย่อยแต่ละสาขาของลุ่มน้ำที่สำคัญ
- ๒) กำหนดงบประมาณที่จะต้องใช้เป็นปี ๆ โดยพิจารณาว่า ต้องดำเนินการอย่างใดบ้าง ที่ใด เมื่อใด ก่อนหลังอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับความจำเป็น กำลังเงิน กำลังคนที่มีอยู่
- ๓) กำหนดหน้าที่ของหน่วยราชการต่าง ๆ ว่า หน่วยใดจะต้องมีหน้าที่อย่างใด ที่ใด เมื่อใด และจะมีการประสานงานกัน รวมทั้งปรึกษาหารือซึ่งกันและกันอย่างไรบ้าง

๔). โดยเฉพาะปัญหาการตกกระกอนในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งในอนาคต ให้คณะกรรมการนี้เร่งรีบศึกษา และคำนึงการป้องกันโดยรีบด่วน

เมื่อได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เกี่ยวกับการจัดกลุ่ม น้ำกัง ไก่กล่าว มาแล้ว ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการฯ ที่ สร. ๐๕๐๓/๑๑๒๔๔ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๐๗ คณะกรรมการได้ดำเนินการรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับอันทราวยที่ลุ่มน้ำต่าง ๆ ใ้รับอยู่ และได้แต่งตั้งคณะกรรมการออกไปพิจารณาจัดหาสถานที่เพื่อจัดทำลุ่มน้ำตัวอย่าง (Pilot Watershed) และที่ที่จะจัดทำการศึกษาทดลองและสาธิตการปลูกผลพืชและป่าไม้รวมทั้งการอนุรักษ์ดินและน้ำต่อไปด้วย ซึ่งคงจะได้เริ่มดำเนินการดังกล่าวได้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นต้นไป

ข้อ ๔. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงจัดการลุ่มน้ำและคันน้ำลำธาร

ในการที่จะปรับปรุงการจัดการลุ่มน้ำและคันน้ำลำธารให้เป็นผลนั้น จำจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ :—

๑) ทำการสำรวจและทำแผนที่ลุ่มน้ำต่าง ๆ โดยใช้การถ่ายภาพทางอากาศเสียก่อน ในขณะที่ควรดำเนินการในลุ่มน้ำบึง วัง ยม น่าน ทางภาคเหนือ ลำน้ำมูล และชี ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และลำน้ำแม่กลอง แม่น้ำเพชรบุรี ทางภาคกลาง ส่วนลำน้ำทางภาคใต้ อาจรอไว้ทำในตอนหลังได้ เพราะยังไม่มีปัญหาในการวางป่าทำไร่มากรเช่นในลำน้ำกังกล่าว

ในเรื่องการถ่ายภาพทางอากาศนั้น ควรพิจารณาว่ารูปถ่ายทางอากาศที่มีอยู่แล้วนั้น พอนำมาใช้ดำเนินการได้หรือไม่ ถ้าเป็นภาพถ่ายที่ใช้มาตราส่วนเล็กเกินไป ก็คือ ๑/๔๐,๐๐๐ ถึง ๑/๖๐,๐๐๐ ก็ควรถ่ายภาพเสียใหม่ในมาตราส่วนประมาณ ๑/๑๐,๐๐๐ ถึง ๑/๒๕,๐๐๐ การสำรวจและทำแผนที่ดังกล่าวควรเริ่มทำสำหรับลำน้ำบึงก่อน เพราะทางการได้สร้างเขื่อนภูมิพลอยู่แล้ว จำเป็นจะต้องดำเนินการในการจัดลุ่มน้ำของแม่น้ำก่อนสายอื่น เพื่อให้มีปริมาณน้ำพอเพียงแก่การทำพลังไฟฟ้าและการกสิกรรมจากเขื่อนภูมิพล ต่อจากนั้นไปก็ควรสำรวจลุ่มน้ำน่าน เพราะกำลังดำเนินการก่อสร้างเขื่อนชั้นที่ซอนฮี อำเภอ น้ำปาก จังหวัดอุตรดิตถ์ ส่วนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ควรจัดทำการศึกษาและ

ลักษณะในลุ่มน้ำทุ่ง ลุ่มน้ำพอง และลุ่มน้ำลำพระเพลิงก่อนที่อื่น เพราะทางการกำลังทำการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำขึ้นในลุ่มน้ำเหล่านี้อยู่แล้ว

การสำรวจ ควรสำรวจให้ทราบถึงสภาพของป่าไม้ ของที่ทำการกสิกรรม ไร่เก่า ไร่ใหม่ ว่ามีอยู่ที่ใดอย่างไรและมีสภาพอย่างไร รวมทั้งทำการสำรวจลักษณะของดินในที่ต่าง ๆ ว่ามีลักษณะจะถูกกัดเซาะไปได้ยากง่ายเพียงใด การสำรวจให้รู้ถึงที่ตั้งของหมู่บ้านและความเป็นอยู่ของราษฎรในลุ่มน้ำดังกล่าว ก็มีความจำเป็น เพื่อการจัดกรลุ่มน้ำดังกล่าวได้ถูกต้อง

๒) จากผลของการสำรวจ จะทราบได้ว่าลำน้ำใดในสาขาใด ตอนใด ป่าไม้ถูกทำลายไปมากน้อยเพียงใด ที่ใด และมีภัยจากการกัดเซาะดินที่ใด ราษฎรที่ใดมีที่ทำมาหากินอย่างไรและเป็นฉกรรจ์เพียงพอยังไรหรือไม่ เมื่อทราบข้อมูลดังกล่าวแล้ว ก็ย่อมจะวางแผนการปฏิบัติงานได้ถูกต้องว่า จะควรสงวนป่าไว้เพื่อป้องกันดินน้ำลำธารที่ใด เท่าใด ป่าใดควรจะถูกสร้างเพิ่มเติมขึ้น ที่ใดควรจะเปิดให้เป็นที่กสิกรรม และในการประกอบภารกิจของราษฎรจะควรดำเนินการเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในที่ใดอย่างไรบ้าง

เมื่อได้กำหนดแผนได้แล้วก็ควรที่จะวางโครงการการจัดการลุ่มน้ำเป็นสาย ๆ ไป โดยแบ่งแยกออกเป็นโครงการย่อยสำหรับสาขาลำน้ำที่สำคัญแต่ละสาขาไป พร้อมทั้งลำดับความสำคัญว่าจะจัดดำเนินการในสาขาใดของลำน้ำใดก่อนหลังอย่างไร ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงความจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องจัดทำทำการแก้ไขปรับปรุง สาขาของลำน้ำที่มีความเสียหายมากก่อนลำน้ำอื่น ๆ

๓) วิธีการแก้ไข อาจทำได้ตามที่พิจารณาเห็นเป็นการเหมาะสมและอยู่ในวิสัยที่จะปฏิบัติได้ตามกำลังงบประมาณและเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ หรือที่คาดคะเนว่าจะได้รับในเวลาต่อไป

หลักการที่ควรถือในการปฏิบัติก็คือ :—

ก. สำหรับชาวเขาที่อยู่ตามคั่นน้ำลำธารต่าง ๆ ควรรวบรวมเข้ามาอยู่ในนิคมของกรมประชาสงเคราะห์เป็นแห่ง ๆ ไป โดยแยกเป็นเผ่า ๆ ไป ในนิคมเหล่านี้ควรกำหนดเขตนิคมไว้ให้แน่นอน ภายในเขตนิคมให้แบ่งที่ให้ชาวเขาใช้ปลูกบ้านสร้างเรือนและปลูกพืชผลถาวร เช่น ชา กาแฟ พืชผลเมืองหนาวบางชนิดเท่าที่คาดว่าพอจะปลูกได้ในภาคเหนือ เช่น มัณฑะ (Walnut) Peach, Pear, Plum, แอปเปิลเมืองร้อน, เกาลัด,

ดินจิ, หมากร่อน เหล่านี้เป็นต้น การปลูกควรให้ปลูกแบบขั้นบันได (terrace) และมีพืชคลุมดินเป็นอย่างดี นอกจากที่ที่กำหนดให้ปลูกพืชผลถาวรแล้ว ควรจะกำหนดที่ที่เป็นไร่เก่าไว้ให้ชาวเขาถางไร่เพื่อปลูกพืชผลล้มลุก เช่น ข้าวไร่ ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ลูกเดือย มันอาลุ เพื่อใช้บริโภคและเลี้ยงสัตว์ โดยให้ถางแปลงหนึ่งแล้วเว้นว่างราว ๕-๗ ปี จึงให้กลับมาถางที่เดิมอีก เป็นการหมุนเวียนกันไป ไร่โคที่เก็บเกี่ยวไปแล้ว ให้รับหว่านเมล็ดกะถิน เพื่อให้คลุมดินโดยเร็วและเพื่อป้องกันหญ้าคา

ในการถางไร่ ให้ห้ามการถางป่าใหญ่ ส่วนในที่ไร่เก่า (ป่าเหล่า) ห้ามถางบนสันเขา และตามริมลำห้วยอย่างน้อยข้างละไม่ต่ำกว่า ๒๐ เมตร เพื่อป้องกันน้ำฝนกัดชะดินให้ไหลลงไปสู่ลำน้ำลำธารต่าง ๆ ต่อไป ในที่ไร่เก่าแห่งใดหากมีลาดเขาชันมาก ควรห้ามการถางไร่และปล่อยให้พืชคลุมดินอยู่เสมอ หากสมควรจะปลูกป่าใหม่ก็ให้ใช้ต้นไม้ที่คลุมดินได้ดีในการปลูกโดยไม่จำเป็นจะต้องเป็นต้นไม้ที่เนื้อไม้ใช้การได้ดี เพราะในที่เช่นนี้ การปลูกป่าเพื่อการค้ำพ้นเอาไม้มาใช้อย่อมกระทำได้ยาก เนื่องจากอยู่ในที่ห่างไกลกันการเกินไป จะทำการตัดฟันชักลากไม้ที่ปลูกไว้มาเป็นสินค้าย่อมหมดเปลืองค่าใช้จ่ายมากและจะไม่คุ้มกัน

นอกจากการจัดนิคมให้ชาวเขาตั้งถาวรแล้ว ควรดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนให้ชาวเขาได้เล่าเรียนหนังสือและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของไทย ตามแบบของโรงเรียนตำรวจภูธรชายแดนที่จัดทำอยู่ในขณะนี้ ในหมู่บ้านชาวเขาทุกแห่ง นอกจากการสอนหนังสือแล้ว ควรสอนในเรื่องวิธีการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมและการหัตถกรรมในครัวเรือนด้วย เพราะพวกชาวเขาเหล่านี้มีฝีมือในการทอผ้า ทำเครื่องประดับด้วยเงินและการจักสานอยู่แล้ว หากทำได้ดีก็จะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวเขาได้อีกส่วนหนึ่งด้วย

หากจะมีทางให้พระภิกษุขึ้นไปทำการสอน หนังสือและศาสนา พุทธให้แก่ชาวเขาเหล่านี้ด้วย ก็เชื่อว่าจะทำให้ชาวเขากลับกลายเป็นพลเมืองไทยที่มีประโยชน์ในเวลาไม่นานนัก สำหรับชาวเขาบางจำพวก เช่น กะเหรี่ยง ลัวะ และขมุ ซึ่งอยู่ในที่ไม่สูงนัก ควรจะไต่พยายามอบรมสั่งสอนให้เลิกการถางป่าทำไร่ มาเป็นการทำนาถาวรในที่ราบ หรือตามไหล่เขาเตี้ย ๆ โดยทำแบบขั้นบันได ซึ่งจะให้ผลดีกว่า และช่วยไม่ให้ชาวเขาจำพวกนี้ไม่ต้องไปทำลายป่าต่อไป

การเลี้ยงสัตว์ของชาวเขาทุกจำพวกควรส่งเสริมให้เลี้ยงไก่ สุกร วัว และควาย รวมทั้งล่อ และม้า เพื่อให้เป็นอาหารและเป็นพาหนะ รวมทั้งเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้ แต่เพาะและควรห้ามเลี้ยงเกิดซาก เนื่องจากสัตว์ทั้ง ๒ ชนิดนี้ทำอันตรายแก่ป่าไม้ได้มาก การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ตามไหล่เขาต่าง ๆ ก็ควรจะได้ทดลองปลูก เพราะแม้ตามไหล่เขาหากป่าไม้ถูกทำลายไปแต่มีหญ้าขึ้นยึดเหนี่ยวถล่มดินแทน ก็ย่อมได้ผลในการป้องกันการกัดเซาะดินดีพอสมควร

นโยบายการจัดตั้งนิคมชาวเขาอีกอย่างหนึ่ง ที่ควรได้รับการพิจารณาอย่าง รอบคอบ คือการให้ชาวเขาไปถางป่าทำไร่ในเขตลุ่มน้ำที่ไหลลงสู่แม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำโขง โดยถือว่าแม่น้ำทั้ง ๒ นี้ ไม่มีความสำคัญต่อประเทศไทยนั้น ควรจะได้ระลึกไว้ว่าในอนาคต ประเทศไทยจำเป็นต้องมีส่วนร่วมมือกับประเทศใกล้เคียงในการพัฒนาลุ่มน้ำเหล่านี้ เพื่อการชลประทานและการผลิตไฟฟ้า เช่นการที่จะจัดสร้างเขื่อนผามองขึ้นในแม่น้ำโขง เป็นต้น หากปล่อยให้มีการทำลายป่าในเขตลุ่มน้ำเหล่านี้เสียแล้ว ก็จะเกิดผลเสียหายขึ้นแก่ประเทศไทยในที่สุดเช่นกัน ฉะนั้นการดำเนินการจัดตั้งนิคมชาวเขาในเขตบริเวณลุ่มน้ำสาละวิน และแม่น้ำโขง จึงจำเป็นต้องดำเนินการในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำเช่นเดียวกับทางลุ่มน้ำเจ้าพระยาเหมือนกัน

ข. ในเขตบริเวณลุ่มน้ำต่าง ๆ ของต้นน้ำลำธารที่มี ได้กำหนดให้เป็นนิคมชาวเขาหรือที่ที่กำหนดไว้ให้ชาวเขาถางไร่เป็นการหมุนเวียน ที่ใดสมควรจะปลูกสร้างป่าขึ้นใหม่ก็ให้มีโครงการการปลูกไว้ให้เป็นการแน่นอน การปลูกป่าขึ้นใหม่ควรปลูกเฉพาะในที่ที่มีทางจะนำไม้ที่ปลูกมาจำหน่ายได้โดยสะดวกเท่านั้น สำหรับที่ไกลกันควรทำการป้องกันไฟ และปล่อยให้วัชพืชต่าง ๆ ขึ้นคลุมดินก็เป็นการเพียงพอ หรือจะหว่านเมล็ดกกะดินและพืชที่ขึ้นเร็ว เช่นปอต่าง ๆ รวมทั้งปอกระสาและทองเต้า ก็จะไม่หมดเปลืองค่าใช้จ่ายเท่าใดนัก

ก. ในป่าทั่วไป ควรป้องกันไฟป่าและการกัดเซาะของดิน โดยเฉพาะในป่าที่มีไฟไหม้ทุกปี ทั้งนี้เพื่อมิให้หมดเปลืองงบประมาณ อาจจะคงทำโดยวิธีเผาแบบ early burning ก็ได้

ง. ในที่เชิงเขาและที่ราบ ในการทำกิจกรรมของคนไทยพื้นเมือง ควรอบรมสั่งสอนให้ทำการกิจกรรมแบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่นทำนาและปลูกพืชตามขั้นบันได

ทำการไถดินและคุ้ยความเสี้ยนขอบเนิน (contour ploughing and contour ditching) ทำการปลูกพืชเป็นแนวสลับ (strip cropping) เหล่านี้เป็นต้น

จ. ริมลำนํ้าลำห้วยทุกแห่ง หากมีป่าไม้เดิมก็ให้รักษาไว้มิให้ตัดฟัน หากไม่มีป่าอยู่และมีอันตรายจากการกัดเซาะของกระแสนํ้า ก็ให้ปลูกต้นไม้หรือป่าไม้ขึ้นในที่เช่นนั้น ต้นไม้ที่อาจปลูกได้ง่ายคือ ต้นก้ามปู หรือฉำฉา ซึ่งนอกจากจะได้ประโยชน์ในการคลุมดินแล้วก็อาจใช้เลี้ยงวัวได้ด้วย ในที่ที่การปลูกต้นไม้จะไม่ได้อผลในการป้องกันตลิ่งพัง ก็ต้องพิจารณาจัดทำเขื่อนหรือรอกันนํ้าแล้วแต่กรณี ถ้าเป็นลำห้วยเล็ก ๆ บนเขาในที่ที่มีอันตรายจากการกัดเซาะดินมากหรือมีภัยจากการกัดเซาะเป็นโกรกห้วย (gully) ก็ควรทำเขื่อนกันลำห้วยเป็นระยะ ๆ ไป เพื่อบรรเทาความแรงของกระแสนํ้าและเพื่อกักเก็บตะกอนมิให้ไหลลงสู่ลำนํ้าใหญ่ได้ต่อไป

ฉ. การตัดถนนหนทางบนเขาต้องระวังอันตรายจากการกัดเซาะของนํ้า โดยตามฝั่งถนนที่ตัดไปบนไหล่เขา ควรปลูกหญ้าหรือพืชคลุมดินทั้งด้านบนเขาและด้านลาดเขา และในร่องระบายนํ้าก็ควรปลูกหญ้าเสียด้วย เพื่อกันนํ้ากัดเซาะร่องระบายนํ้าเหล่านี้

ช. การทำไม้ในที่ที่เป็นเขาชัน ควรห้ามการไถไม้หรือลากไม้ลงมาตามไหล่เขาชันหากในที่เดียวกันจนเป็นร่องใหญ่นํ้าจะไหลลงมากัดเซาะได้อย่างรุนแรง

ซ. การทำเหมืองแร่ในบริเวณลุ่มนํ้าต่าง ๆ ควรมีข้อกำหนดมิให้มีการทำให้นํ้าใต้ดินขึ้นหรือเกิดการกัดเซาะของดิน ตลอดจนทำให้นํ้าเสียหายแก่การขยายพืชพันธุ์สัตว์นํ้าต่าง ๆ

ญ. เพื่อยกระดับการครองชีพของราษฎรที่อาศัยอยู่ในลุ่มนํ้าต่าง ๆ ควรจัดให้ราษฎรได้รับการศึกษาในทางการศึกษาสามัญ ทางอาชีวศึกษา ทางการกสิกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์ การสหกรณ์ การจำหน่ายพืชผลและการหาตลาดรวมทั้งให้มีการอนามัยที่ดีด้วย การจัดสรรที่ดินให้ราษฎรแต่ละรายได้มีที่ดินเพียงพอแก่การครองชีพก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาจัดทำ

๔) ในการจัดการลุ่มนํ้านั้น ควรจะพัฒนาลุ่มนํ้าทั้งลุ่ม และราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มนํ้านั้น ๆ เพื่อให้ลุ่มนํ้าสามารถให้ประโยชน์ได้ตามที่ต้องการเป็นการถาวรในขณะเดียวกันก็ให้มีการพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรในลุ่มนํ้าทั้งลุ่ม เพื่อให้มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้นและให้มีการศึกษาค้นคว้า จะได้นำไปทำลายลุ่มนํ้าให้เสียหายได้อีกต่อไป

เพราะการกระทำของราษฎรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในลุ่มน้ำนั้น แม้จะอยู่ห่างไกลกันเพียงใดก็ตาม ย่อมจะมีผลกระทบกระเทือนต่อราษฎรที่อาศัยอยู่ภายในลุ่มน้ำนั้นทั้งหมด ในการดำเนินการดังกล่าวหากจะให้หน่วยราชการใดราชการหนึ่งไปดำเนินการตามลำพัง ย่อมไม่สามารถจะทำให้เป็นผลสำเร็จได้ จึงแต่ละลุ่มน้ำที่สำคัญ ๆ ควรมีกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำนั้น ๆ ให้เป็นการถาวร กรรมการพัฒนาลุ่มน้ำท้องถิ่นในชั้นต้นหากจะประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดลุ่มน้ำในขณะนี้ก็ได้แต่ต่อไปเพื่อจะรองรับพัฒนาการศึกษา การสหกรณ์ และการจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรในลุ่มน้ำนั้น ๆ ก็อาจจะต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เข้ามามีส่วนร่วมด้วยตามสมควร แต่คณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำท้องถิ่น ที่จะเป็นผู้ควบคุมดูแลและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาลุ่มน้ำควรมีจำนวนไม่มากนัก ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้โดยสะดวกและรวดเร็ว นอกนั้นอาจเป็นเพียงกรรมการที่ปรึกษาก็งจะเป็นการเพียงพอ.

การอนุญาตให้ทำไม้และเก็บหาของป่า และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง การอนุญาตให้ทำไม้และเก็บหาของป่า

ข้อ ๑. การอนุญาตให้ทำไม้และเก็บหาของป่าในประเทศไทย

ในประเทศไทย ไม้ที่ขึ้นอยู่ในที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินถือว่าเป็นของรัฐ ฉะนั้นบรรดา ไม้ และ ของป่า ซึ่งตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๕๔ หมายถึงไม้ รวมทั้งส่วนต่าง ๆ ของไม้ ถ่าน น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเกิดจากไม้ พืชต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเกิดจากพืชนั้น ๆ รังนกกรัง รวงผึ้ง น้ำผึ้ง ขี้ผึ้ง มูลค้างคาว หิน แร่ และน้ำมันแร่ จึงถือว่าเป็นสมบัติของรัฐ ผู้ใดจะทำหรือเก็บหามาใช้สอยหรือจำหน่ายซื้อขายเป็นสินค้า จึงควรต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีอำนาจในการอนุญาตเสียก่อน และควรจะต้องเสียเงินให้แก่รัฐในการที่ได้รับอนุญาตนั้น ๆ แต่ในทางปฏิบัติ รัฐไม่ได้ควบคุมไม้และของป่าที่มีอยู่ในป่าทั่วไปทุกชนิด คงควบคุมเฉพาะไม้และของป่าที่ทางการกำหนดไว้ว่า เป็นไม้หรือของป่าหวงห้ามเท่านั้น ฉะนั้นผู้ใดประสงค์จะทำไม้หรือเก็บหาของป่าหวงห้าม จึงจะต้องขอรับอนุญาตและต้องเสียเงินค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ให้แก่รัฐตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ ส่วนไม้หรือของป่าที่ทางการมิได้หวงห้าม ผู้ใดจะทำหรือเก็บหาขอย่อมทำได้โดยไม่ต้องรับอนุญาต และเสียเงินค่าภาคหลวงหรือค่าธรรมเนียมใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้ยกเว้นในป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งการทำไม้และเก็บหาของป่าทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นไม้และของป่าหวงห้ามหรือไม่หวงห้าม จะต้องได้รับอนุญาต และต้องเสียเงินค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ให้แก่รัฐทุกชนิด

การอนุญาตให้ทำไม้และเก็บหาของป่าหวงห้ามได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับดังต่อไปนี้ :—

(๑) เมื่อได้จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๓๔ และรัฐบาลได้รับโอนการควบคุมป่าไม้สักระยะจากเจ้านายฝ่ายเหนือแล้ว ก็ได้ดำเนินการควบคุมการทำไม้สักทันที โดยถือว่าไม้สักเป็นไม้ของหลวงหรือไม้หวงห้ามที่เดียว แต่ในเรื่องนี้มีกฎหมายระบุไว้โดยชัดแจ้งว่า ไม้สักเป็นไม้หวงห้าม แต่หากมีกฎหมายบัญญัติหลักการควบคุมการทำไม้สักเสมือนเป็นไม้หวงห้ามนั่นเอง

(๒) ต่อมาเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธศักราช ๒๔๕๖ ว่าด้วยการควบคุมไม้กระยาเลย ได้บัญญัติหลักการเรื่องไม้หวงห้ามขึ้น กล่าวคือ ไม้กระยาเลยชนิดใดจะจัดเป็นไม้หวงห้าม กระทรวงเกษตรจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนของป่าอย่างอื่นเมื่อทางการจะควบคุมชนิดใดเมื่อใด กระทรวงเกษตรจะได้ประกาศใช้ กฎบังคับเป็นเรื่อง ๆ ไป

(๓) ต่อมาเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ของเดิมทั้งหมด ในพระราชบัญญัตินี้คงยึดถือหลักการเรื่องไม้หวงห้ามและของป่าหวงห้ามอย่างเดิม แต่ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า ไม้สักในบ้านนี้ให้ถือว่าเป็นไม้หวงห้าม ส่วนไม้กระยาเลยและของป่าชนิดใดจะจัดเป็นไม้หรือของป่าหวงห้าม จะต้องมีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้เป็นรายจังหวัดไป

(๔) ต่อมาเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีการแก้ไขหลักการเกี่ยวกับไม้สักเสียใหม่ กล่าวคือได้บัญญัติว่า ไม้สักทั่วไปในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นชั้นอยู่ในที่ใด เป็นไม้หวงห้ามทั้งสิ้น แม้จะชั้นอยู่ในที่ดินซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนก็ตาม ส่วนเรื่องไม้กระยาเลยและของป่าคงเป็นไปตามเดิมทุกประการ

(๕) ต่อมาเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้กำหนดเพิ่มเติมให้ไม้ยางทั่วไปในราชอาณาจักรไม่ว่าจะชั้นอยู่ในที่ใด เป็นไม้หวงห้ามทั่วไป อีกชนิดหนึ่งนอกจากไม้สัก

ในการที่บุคคลใดจะทำไม้หรือเก็บหาของป่า ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการค้าหรือเพื่อใช้สอย ประการใดก็ตาม ถ้าเป็นไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามแล้ว จะต้องขอรับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน จึงจะลงมือกระทำทำได้ และเมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ผู้รับอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดที่ระบุไว้ในใบอนุญาตทุกประการ ส่วนไม้และของป่าที่มีได้มีประกาศหวงห้ามนั้น นอกจากในป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ใดจะกักฟันหรือเก็บหาไปเพื่อประโยชน์ใด ๆ ก็ได้ทั้งสิ้น โดยไม่ต้องขอรับอนุญาต

สำหรับไม้หวงห้ามที่จะอนุญาตให้ทำออกได้นั้น กรมป่าไม้ได้กำหนดวิธีการเพื่อประโยชน์ในการรักษาป่าไว้ คือหากเป็นไม้สักก็ให้อนุญาตได้ตามเงื่อนไขและจำนวนไม้ที่ระบุไว้ในโครงการเป็นป่า ๆ ไป ส่วนไม้กระยาเลยนั้นในชั้นเดิมยังมีได้จัดวางโครงการทำไม้สำหรับป่าต่าง ๆ แต่กรมป่าไม้ได้ใช้วิธีกำหนดจำนวนไม้แต่ละชนิดที่สำคัญที่อนุญาต

ให้ทำออกไปจากป่าในท้องที่ต่าง ๆ เป็นปี ๆ ไป เรียกกันอย่างสามัญว่าการกำหนดโควตาจำนวนจำกัดรายปีทำนองนี้ได้กำหนดไว้เป็นรายจังหวัดและรายอำเภอไป และกำหนดเฉพาะไม้หวงห้ามที่สำคัญและมีค่าหรือหายากเท่านั้น โดยประมาณว่าจะไม่เป็นการเสียหายแก่สวัสดิภาพแห่งป่า ส่วนไม้หวงห้ามที่มีปริมาณมากในท้องที่ เช่นไม้เต็งรัง ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีได้กำหนดจำนวนจำกัดรายปีไว้แต่ประการใด ครั้นต่อมาภายหลังเมื่อได้มีโครงการป่าไม้กระยาเลยขึ้นในท้องที่ต่าง ๆ บางป่าแล้ว การทำไม้ในป่านั้น ๆ ก็อนุญาตให้ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในโครงการ และนำเอาจำนวนไม้ที่จะอนุญาตตามโครงการไปหักออกจากจำนวนจำกัดรายปีของท้องที่นั้น และใช้จำนวนจำกัดที่เหลือเป็นเกณฑ์สำหรับอนุญาตจากป่าอื่นในท้องที่นั้นต่อไป วิธีการกำหนดจำนวนจำกัดรายปีเช่นนี้นับว่าไม่ถูกต้องตามหลักวิชานัก เพราะมิได้อาศัยตัวเลขปริมาณไม้ที่แน่นอนในป่าเป็นมูลฐาน แต่ก็นับว่ามีประโยชน์อยู่ เพราะเป็นการจำกัดมิให้มีการขออนุญาตตัดฟันไม้กันมากจนเกินไป อันจะเป็นทางทำลายความสมบูรณ์ของป่าลงอย่างรวดเร็ว วิธีการนี้กรมป่าไม้ได้ถือปฏิบัติอยู่จนทุกวันนี้ แต่ในเวลาเดียวกันก็ได้เร่งรัดการดำเนินงานในทำนุบำรุงโครงการป่าต่าง ๆ อยู่ เมื่อได้มีโครงการสำหรับป่าต่าง ๆ โดยครบถ้วนแล้ว การกำหนดจำนวนจำกัดรายปีหรือโควตาไม้หวงห้ามที่ใช้อยู่ในเวลานี้ก็ย่อมจะลดน้อยลงเป็นลำดับ และในที่สุดก็จะหมดสิ้นไปโดยอัตโนมัติ

ก. แบบการอนุญาต

ในการอนุญาตให้ทำไม้หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามนั้น เท่าที่กรมป่าไม้ได้ปฏิบัติมาถึงแต่ต้นจนบัดนี้ได้มีการอนุญาตเป็นหลายแบบ โดยพิจารณาตามปริมาณไม้หรืออาณาเขตป่าที่จะอนุญาต ลักษณะแห่งป่า หรือลักษณะของกิจการเป็นราย ๆ ไปดังนี้ คือ :-

ก) สัมปทาน ป่าไม้สักและป่าไม้กระยาเลย ซึ่งอยู่ในท้องที่กั้นการและห่างไกลจากเส้นทางคมนาคมสายใหญ่ทั้งทางบกและทางน้ำ และการทำไม้ย่อมต้องลงทุนรอนเป็นจำนวนมากนั้น หากการเห็นว่าสำหรับเอกชนซึ่งมีทุนรอนน้อยย่อมไม่สามารถดำเนินการได้ จึงได้จัดอนุญาตเป็นสัมปทานให้แก่บริษัทหรือเอกชนที่มีทุนมาก และกำหนดอายุสัมปทานไว้เป็นระยะยาวไม่เกิน ๑๕ ปี เพื่อให้ผู้รับสัมปทานกล่าลงทุนและมีโอกาสได้ผลตอบแทนตามสมควร

ข) การอนุญาตผูกขาด บำโคที่มีอาณาเขตไม่กว้างขวางนักหรือไม่มีที่จะทำ
ออกได้ไม่สู้มาก หรือเป็นป่าที่อยู่ใกล้ทางคมนาคม ทางการค้าจึงอนุญาตโดยวิธีผูกขาด
ให้ทำไม้ในระยะเวลาสั้น ซึ่งตามปกติไม่เกิน ๓ ปี และในการอนุญาตผูกขาดอาจใช้สำหรับ
การทำไม้ที่คัดเลือกให้ตัดฟันตามโครงการ การทำไม้บำรุงป่า การทำไม้ยืนต้นหายหรือไม้
ล้มขอนนอนไพรหรือไม้แบกก็ได้ นอกจากนั้นสำหรับของป่าบางอย่างทางการอาจพิจารณา
เห็นสมควรให้ทำการเก็บหาโดยวิธีผูกขาดเป็นป่าๆ ก็ได้ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
ดังเช่นในปัจจุบันนี้ มีใบลาน รวงผึ้ง และยางสน ซึ่งทางการอนุญาตโดยวิธีผูกขาดเป็น
ป่าๆ และไม่มี การอนุญาตเป็นรายย่อย ส่วนการทำฟันและถ่านไม้อาจอนุญาตโดยผูกขาด
หรืออนุญาตให้ทำเป็นรายย่อยก็ได้

ค) การอนุญาตรายย่อย วิธีนี้ใช้สำหรับอนุญาตให้เอกชนที่มีทุนรอนน้อย
ทำไม้หรือเก็บหาของป่าจำนวนเล็กน้อย ไม่ว่าจะเป็นการการค้าหรือเพื่อใช้สอยส่วนตัวก็ตาม
การอนุญาตรายย่อยเช่นนี้ ทางกรมมีระเบียบบังคับให้อนุญาตได้รายละไม่เกิน ๑ ปี เป็น
อย่างสูง

ข. การเก็บค่าภาคหลวง

ในการทำไม้หรือเก็บหาของป่าตามแบบต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว เมื่อผู้รับอนุญาตได้
นำไม้หรือของป่าออกมา และก่อนจะนำไปซื้อขายหรือใช้สอยจะต้องชำระค่าภาคหลวงให้แก่
รัฐบาล ตามอัตราที่กำหนดไว้ในเรื่องการเก็บเงินค่าภาคหลวงไม้และของป่าได้มีวิวัฒนาการ
ความเป็นมา ดังต่อไปนี้

ไม้สัก สำหรับไม้สัก ในชั้นเดิมเมื่อตั้งกรมป่าไม้ขึ้นแล้ว เงินที่ผู้รับอนุญาตทำไม้
ต้องเสียให้แก่รัฐบาลเรียกว่า “ค่าคอกไม้” คือเรียกเก็บตามจำนวนไม้ที่ตัดฟันลง และไม้
เหล่านี้เมื่อนำออกมาผ่านด่านภาษีไม้ปากน้ำโพ ที่จังหวัดนครสวรรค์ จะต้องเสียเงินให้แก่
รัฐบาลอีกชั้นหนึ่ง โดยถือขนาดโตและยาวของไม้เป็นเกณฑ์คำนวณเรียกว่า “ค่าภาษี”
ซึ่งจัดเก็บตามพระราชบัญญัติพิภคภาษีภายใน ร.ศ. ๑๑๑ วิธีการดังกล่าวนี้ได้ใช้มาตั้งแต่
ก่อนจัดตั้งกรมป่าไม้แล้ว โดยเจ้านายเจ้าของป่าเป็นผู้เก็บค่าคอก และรัฐบาลเป็นผู้เก็บค่า
ภาษี ส่วนไม้ที่มีได้นำล่องผ่านด่านภาษีไม้ปากน้ำโพ ก็ไม่ต้องเสียค่าภาษีแต่อย่างใด คงเสีย
เพียงค่าคอกแต่อย่างเดียวนั่น

วิธีการนี้ได้อธิบายวิธีเรื่อยมาจนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๖๗ เมื่อได้มีการออกสัมปทานป่าไม้สักวง ๑๕ ปี ครั้งที่สอง จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บเงินใหม่ คือยกเลิกการเก็บค่าตอและค่าภาษีไม้ และเริ่มใช้การเก็บค่าภาคหลวงตามปริมาณของเนื้อไม้แต่ละท่อนที่ทำออกมา โดยกำหนดอัตราค่าภาคหลวงไว้ตามปริมาณเป็นตัน (เท่ากับ ๕๐ ลูกบาศก์ฟุต) และต่อมาภายหลังเมื่อประเทศไทยได้กำหนดให้ใช้มาตรเมตริกเป็นทางราชการ กรมป่าไม้จึงเปลี่ยนหน่วยการเก็บค่าภาคหลวงไม้จากคันมาเป็นเมตรลูกบาศก์เมตรอีกชั้นหนึ่ง

ในการเก็บค่าภาคหลวงไม้สักนั้น ได้กำหนดแบ่งไม้ออกเป็น ๓ ชั้น ตามความนิยมในการซื้อขายและเรียกเก็บค่าภาคหลวงในอัตราต่างกันเป็นชั้นไป ในชั้นต้นได้กำหนดอัตราค่าภาคหลวงไม้สักที่ทำจากป่าสัมปทานไว้ดังนี้ คือ :—

(ก) ไม้ชั้น ก. มีปริมาตรตั้งแต่ ๑.๑๓ ลูกบาศก์เมตร (คือ ๔๐ ลูกบาศก์ฟุต) หรือกว่าขึ้นไป และมีขนาดยาวตั้งแต่ ๕.๔๔ เมตร (คือ ๑๘ ฟุต) ขึ้นไป ไม้ชั้นนี้กำหนดอัตราค่าภาคหลวงไว้สำหรับป่าทั่วไป ตันละ ๑๒.๕๐ บาท หรือลูกบาศก์เมตรละ ๘.๘๓ บาท แต่ป่าใดที่อยู่ใกล้กันดาร ทำให้ไม่ออกมาได้ด้วยความลำบาก หรือไม้มีลักษณะทรามกว่าป่าอื่น ๆ ก็ตั้งอัตราค่าภาคหลวงไว้สูงกว่าอัตราปานกลางที่กล่าวแล้ว อัตราค่าภาคหลวงไม้ชั้น ก. เท่าที่ได้กำหนดมาแล้วอย่างสูงสุดตกลูกบาศก์เมตรละ ๔.๘๔ บาท และอย่างต่ำที่สุดลูกบาศก์เมตรละ ๔.๓๐ บาท

(ข) ไม้ชั้น ข. มีปริมาตรต่ำกว่า ๑.๑๓ ลูกบาศก์เมตร แต่มีความยาวตั้งแต่ ๕.๔๔ เมตรขึ้นไป ไม้ชั้นนี้โดยทั่วไปเก็บค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ ๕.๖๕ บาท นอกจากบางป่าที่อยู่ใกล้กันดาร การนำไม้ไปจำหน่ายยังตลาดสิ้นเปลืองไต่ห่วยมาก เช่นป่าในลุ่มน้ำโขงบางป่า จึงกำหนดค่าภาคหลวงไม้ชั้นนี้เพียง ลบ.ม. ละ ๓.๕๓ บาท

(ค) ไม้ชั้น ค. มีปริมาตรเท่าใดก็ตาม แต่มีความยาวต่ำกว่า ๕.๔๔ เมตรลงมา ไม้ชั้นนี้โดยทั่วไป เก็บค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ ๓.๕๓ บาท

ส่วนไม้สักที่ทำออกโดยการอนุญาตผูกขาดหรือรายย่อย ทางการค้าการแบ่งไม้เป็น ๓ ชั้น เช่นเดียวกัน แต่อัตราค่าภาคหลวงนั้นได้กำหนดไว้ทั่ว ๆ ไป คือไม้ชั้น ก. ลูกบาศก์เมตรละ ๑๐ บาท ไม้ชั้น ข. ลูกบาศก์เมตรละ ๕ บาท และไม้ชั้น ค. ลูกบาศก์เมตรละ ๓ บาท แต่กรมป่าไม้อาจกำหนดให้ผิดแผกแตกต่างไปจากอัตราดังกล่าวนี้ได้ตามความสมควรเป็นราย ๆ ไป

การแบ่งชั้นไม้และอัตราค่าภาคหลวงไม้สักดังกล่าวมาแล้วนี้ ได้มีการปรับปรุงแก้ไข
ต่อมาหลายคราวเพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยและเหตุการณ์ คือ :—

ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ เมื่อเริ่มเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว ปรากฏว่าไม้สักได้ถีบ
ราคาสูงขึ้นเรื่อย ๆ และมีการทำไม้สักขนาดเล็กออกมาซื้อขายกันมากขึ้น อัตราค่าภาคหลวง
ที่กำหนดไว้เดิมจึงต่ำไปไม่คู่ควรกับราคาไม้ในตลาด ประจวบกับได้มีการประกาศใช้กฎ
กระทรวงเกษตรธิการ ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
(ฉบับที่ ๑) ว่าด้วยการทำไม้ ทางกรจึงได้ปรับปรุงการแบ่งชั้นไม้สักเสียใหม่ โดยถือ
ปริมาณเนื้อไม้ของแต่ละท่อนเป็นเกณฑ์ โดยไม่คำนึงว่าไม้นั้นจะมีขนาดสั้นหรือยาวเพียง
ใด และกำหนดไม้สักชั้นต่าง ๆ ไว้ดังนี้ คือ :—

ไม้ชั้น ก. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ตั้งแต่ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป

ไม้ชั้น ข. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ต่ำกว่าหนึ่งลูกบาศก์เมตรลงไป จน
ถึงครึ่งลูกบาศก์เมตร

ไม้ชั้น ก. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ต่ำกว่าครึ่งลูกบาศก์เมตร

ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้มีการปรับปรุงอัตราค่าภาคหลวงไม้สักเพื่อใช้ทั่ว ๆ ไปใหม่
เพื่อให้ได้สัดส่วนกับราคาซื้อขายในตลาด คือไม้ชั้น ก. ลูกบาศก์เมตรละ ๑๕ บาท ไม้ชั้น ข.
ลูกบาศก์เมตรละ ๑๕ บาท และไม้ชั้น ก. ลูกบาศก์เมตรละ ๑๐ บาท ส่วนไม้สักที่ม
สัมปทานหรือใบอนุญาตผูกขาดที่ได้ออกให้ไว้แล้ว คงเหลือตามอัตราที่กำหนดไว้ในสัมปทาน
หรือใบอนุญาตนั้น ๆ

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีการปรับปรุงการแบ่งชั้นไม้และอัตราค่าภาคหลวง
ไม้สักอีกครั้งหนึ่งตามประกาศกระทรวงเกษตรธิการ เรื่องกำหนดอัตราค่าภาคหลวงไม้สัก
ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๔๙๔ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ :—

ไม้ชั้น ก. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ตั้งแต่ ๐.๕๐ ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป
อัตราค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ ๕๐ บาท

ไม้ชั้น ข. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ต่ำกว่า ๐.๕๐ ลูกบาศก์เมตรลงมา
จนถึง ๐.๓๐ ลูกบาศก์เมตร อัตราค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ
๔๐ บาท

ไม้ชั้น ก. คือไม้ซึ่งมีขนาดปริมาตรเนื้อไม้ต่ำกว่า ๐.๓๐ ลูกบาศก์เมตรลงมา
อัตราค่าภาคหลวงลูกบาศก์เมตรละ ๒๐ บาท

การแบ่งชั้นไม้ และอัตราค่าภาคหลวงที่กำหนดครั้งหลังนี้ได้ ใช้อยู่จนกระทั่งปัจจุบัน
นี้ และใช้สำหรับไม้สักโดยทั่วไป รวมทั้งไม้ที่ทำออกตามสัมปทานที่ได้ออกให้ไว้แล้วด้วย
ซึ่งกรมป่าไม้ ได้ทำความตกลงกับผู้รับสัมปทานทุกราย ขอเก็บค่าภาคหลวงตามอัตราดังกล่าว
ข้างต้น

ไม้กระยาเลย เมื่อก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธศักราช ๒๔๕๖
การทำไม้กระยาเลยไม่ต้องเสียค่า ภาคหลวง แต่อย่างใดเว้นแต่ถ้านำไม้ชิ้นเคลื่อนที่ผ่านด่าน
ภาษีไม้ปากน้ำโพ จึงต้องเสียภาษี ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธศักราช ๒๔๕๖
ซึ่งบัญญัติให้มีการควบคุมไม้กระยาเลยชนิดต่าง ๆ ขึ้น และยกเลิกการเก็บภาษีดังกล่าวแล้ว
การทำไม้กระยาเลย ประเภท หวงห้าม ต้องขอรับ อนุญาตจาก พนักงาน เจ้าหน้าที่และเสียค่า
ภาคหลวงตามอัตราที่กำหนดไว้ การเก็บค่าภาคหลวงไม้กระยาเลยถือเก็บตามปริมาตรเนื้อไม้
ของแต่ละท่อนที่ทำออกมา และไม่มีแบ่งออกเป็นชั้น ๆ อย่างเช่นไม้สัก คงเรียกเก็บ
อัตราเดียวโดยตลอด และอัตราค่าภาคหลวงกำหนดไว้สูงต่ำต่างกันสำหรับไม้เป็นชนิด ๆ ไป
หลักการที่กล่าวนี้ได้ใช้มาจนทุกวันนี้ แต่มีการปรับปรุงอัตราค่าภาคหลวงเป็นครั้งคราว
เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัย

ของป่าต่าง ๆ ความเป็นมาในเรื่องการเก็บค่าภาคหลวงของป่าต่าง ๆ นั้น เช่นเดียวกับ
กับเรื่องไม้กระยาเลย กล่าวคือ เมื่อก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธศักราช
๒๔๕๖ ไม่มีการเก็บค่าภาคหลวงของป่าแต่อย่างใด คงมีแต่การเก็บภาษีเมื่อนำเคลื่อนที่
ผ่านด่านภาษีไม้ปากน้ำโพเท่านั้น ต่อมาเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธ-
ศักราช ๒๔๕๖ แล้ว จึงมีการเก็บค่าภาคหลวงของป่าหวงห้าม ตามอัตราที่กำหนดไว้เป็น
ชนิด ๆ ไป ซึ่งก็ได้มีการปรับปรุงอัตราเป็นครั้งคราว เช่นเดียวกัน

ก. การเก็บค่าบำรุงป่า

การเก็บค่าบำรุงป่าได้เริ่มขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยกรมป่าไม้ได้เสนอขออนุมัติ
หลักการต่อกระทรวงเกษตรธิการ เพื่อเรียกเก็บเงินพิเศษจากผู้รับอนุญาตทำไม้และเก็บหา
ของป่าต่าง ๆ และกระทรวงได้อนุมัติให้เรียกเก็บได้โดยมีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ กันเป็นเรื่องเป็น
รายไป การที่ต้องมีการเก็บเงินค่าบำรุงป่าขึ้นนี้ก็เนื่องด้วยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒

งบประมาณรายจ่ายของกรมป่าไม้ต้องถูกตัดทอนลงมาก เพื่อนำไปใช้จ่ายทางอื่น ส่วนใน
 ด้านการบำรุงป่าและปลูกสร้างสวนป่า กลับเร่งร้อนยิ่งขึ้น เพื่อชดเชยปริมาณไม้ที่ต้อง
 ตัดออกใช้สอยในระหว่างสงคราม

ในขั้นต้น เงินค่าบำรุงป่าที่เก็บได้ ไม่ต้องส่งกระทรวงการคลังเป็นเงินผลประโยชน์
 แต่ทางกรมป่าไม้เก็บรักษาไว้เอง โดยมีบัญชีควบคุมการรับและจ่ายเป็นหลักฐานให้ตรวจสอบได้
 เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้ใช้เงินค่าบำรุงป่าที่เก็บได้ในกิจการบำรุงและปลูกสร้างป่า ทั้ง
 ไม้สักและไม้กระยาเลยเป็นผลดีตลอดมา จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๒ กระทรวงการคลังจึงสั่งให้
 กรมป่าไม้ นำเงินค่าบำรุงป่าต่าง ๆ ส่งคลังเป็นเงินผลประโยชน์ทั้งสิ้น และตั้งงบประมาณ
 รายจ่ายประเภทค่าบำรุงป่าต่าง ๆ ให้ใช้จ่ายแทนต่อมา

หลักการเรื่องการเก็บเงินค่าบำรุงป่านั้น เป็นการเรียกเก็บเงินจากผู้รับอนุญาตใน
 ขั้นต้นแม้จะได้รับอนุมัติจากกระทรวงเกษตรธิการแล้วก็ตาม แต่ก็มีได้มีบทกฎหมายที่โค
 สสนับสนุนให้อำนาจให้ทางการเรียกเก็บได้ แต่กรมป่าไม้ก็ได้อาศัยโดยทำเป็นรูปข้อตกลง
 ยินยอมของผู้รับอนุญาตในเวลารับใบอนุญาต จึงเป็นการเรียบริบร้อยตลอดมา จนกระทั่งถึง
 พ.ศ. ๒๔๙๔ จึงได้มีทวิบทกฎหมายรับรองให้เรียกเก็บได้โดยชอบธรรม ตามมาตรา ๕๘
 วรรค ๓ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
 ป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๔

ง. การอนุญาตให้ทำไม้โดยยกเว้นค่าภาคหลวง

โดยที่กรมป่าไม้ได้คำนึงถึงความจำเป็นของราษฎรในการใช้ไม้ปลูกสร้างหรือซ่อม
 แรมบ้านเรือนตลอดจนใช้ไม้เพื่อทำเป็นเครื่องมือในการทำมาหากิน นอกจากนั้นทาง
 ราชการ และวัดวาอาราม ย่อมมีความ ต้องการ ใช้ ไม้เพื่อทำเป็นเครื่องมือในการก่อสร้างเช่น
 เดียวกัน กรมป่าไม้จึงได้มีนโยบายให้ความช่วยเหลือในเรื่องเหล่านี้ตลอดมาตั้งแต่ต้น โดย
 มีการอนุญาตให้ตัดไม้ออกไปใช้สอยได้ โดยยกเว้นค่าภาคหลวง ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีความ
 เป็นมาดังนี้ คือ:—

ไม้สัก เนื่องจากไม้สักเป็นไม้ที่มีราคาสูงและว่าโดยทั่วไปแล้ว การจัดทำเป็น
 เครื่องเรือนหรือของใช้หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ยิ่งกว่าจะนำมาใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนของราษฎร
 สามัญ จึงไม่อนุญาตให้ทำออกโดยยกเว้นค่าภาคหลวงเพื่อปลูกสร้างหรือซ่อมแซมบ้านเรือน
 หรือเพื่อทำเป็นเครื่องมือในการทำมาหากิน ผู้ใดต้องการใช้ไม้สักเพื่อประโยชน์ดังกล่าว

ก็ให้ซื้อหาเอาเองหรือรับอนุญาตทำโดยเสียค่าภาคหลวง สำหรับไม้สักในชั้นเดิมคงมีระเบียบให้อนุญาตโดยยกเว้นค่าภาคหลวงได้ แต่เฉพาะเพื่อใช้ในการกุศล หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น เช่นในการปลูกสร้างโบสถ์ วิหารในพระพุทธศาสนา ศาลาสาธารณะ หรือสะพานสาธารณะ เป็นต้น ทั้งนี้โดยพิจารณาอนุญาตให้ตามความจำเป็นในการก่อสร้างเป็นราย ๆ ไป

ต่อมาเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช ๒๔๘๔ ได้มีบทบัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า สำหรับไม้สักแล้วไม่มีการอนุญาตโดยยกเว้นค่าภาคหลวงอีกต่อไป ไม่ว่าในกรณีใด ฉะนั้นในปัจจุบันนี้จึงไม่มีการอนุญาตให้ทำไม้สักโดยยกเว้นค่าภาคหลวงเลย

ไม้กระยาเลย ได้มีหลักการอนุญาตให้ทำไม้กระยาเลยโดยยกเว้นค่าภาคหลวงให้ นับตั้งแต่ทางการเริ่มการควบคุมตามพระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธศักราช ๒๔๕๖ โดยให้อนุญาตได้ทั้งสำหรับการปลูกบ้าน หรือซ่อมแซม บ้านเรือนหรือเพื่อทำเป็นเครื่องมือในการทำหาหิน และสำหรับใช้ในการกุศลหรือสาธารณประโยชน์ด้วย สำหรับเรื่องการกุศลหรือสาธารณประโยชน์นั้น กำหนดให้พิจารณาอนุญาตให้ตามความจำเป็นที่จะใช้สอยเป็นราย ๆ ไป ส่วนในเรื่องการใช้สอยส่วนตัวนั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตไว้หลายประการ ซึ่งได้มีมาดังนี้ คือ :—

(๑) ตามพระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธศักราช ๒๔๕๖ กำหนดให้อนุญาตโดยยกเว้นค่าภาคหลวงได้ไม่เกินครัวเรือนละ ๔ ต้น ในปีหนึ่ง และอาจขออนุญาตได้ทุกปี

(๒) ตามพระราชบัญญัติรักษาป่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๔ กำหนดให้อนุญาตโดยยกเว้นค่าภาคหลวงได้ตามเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้ :—

ก. สำหรับการปลูกสร้างหรือขยายต่อเติมบ้านเรือน ไม่เกินครัวเรือนละ ๑๘ บาท และสำหรับทำเครื่องมือหรือสิ่งอื่นที่ใช้ประกอบหรือเกี่ยวเนื่องในการกสิกรรม หรือการประมง ไม่เกินครัวเรือนละ ๑๒ บาท ทั้งนี้โดยถือจำนวนเงินค่าภาคหลวงที่ยกเว้นเป็นเกณฑ์โดยไม่คำนึงว่า ผู้ขอจะขอใช้ไม้กี่เลขนิตใด

ข. การอนุญาตให้ทำไม้ดังกล่าวในข้อ ก. ให้พิจารณาอนุญาตให้ตามควรแก่ความจำเป็นไม่เกินครัวเรือนละ ๑ ครั้งภายในระยะ ๑๐ ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตครั้งสุดท้าย ส่วนสำหรับการซ่อมแซมสิ่งที่ยกเว้นให้อนุญาตได้ไม่เกิน ๑ ครั้ง ภายใน ๑ ปี และในครั้งหนึ่ง ๆ มิให้เกินกว่าจำนวน ๑ ใน ๔ ของเกณฑ์ที่กล่าวในข้อ ก. แต่ในกรณีที่

มีการขอรุกเสียดหายโดยเหตุสุดวิสัย เช่นน้ำท่วมหรือลมพายุพัดบ้านเรือนพัง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะส่งอนุญาตได้อีกภายในเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่วางไว้

ก. บุคคลที่จะได้รับอนุญาตทำไม้ โดยยกเว้นค่าภาคหลวงต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไม่ห่างจากป่าที่จะตัดฟันไม่เกินกว่า ๕๐ กม. และต้องใช้ไม้ทำประโยชน์ตามที่ได้รับอนุญาตภายในราชอาณาจักรไม่ห่างจากป่าที่ตัดฟันไม่เกินกว่า ๕๐ กม. และในการตัดฟันชักลากไม้ดังกล่าวนี้ ผู้รับอนุญาตหรือบุคคลในครัวเรือนของผู้รับอนุญาตต้องไปในการนั้นด้วย

(๓) ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ กฎหมายฉบับนี้คงถือหลักการตามพระราชบัญญัติรักษป่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นแต่ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในรายละเอียดบางอย่างเล็กน้อยเท่านั้น คือ:-

ก. สำหรับการปลูกสร้างหรือเปลี่ยนแปลงต่อเติมบ้านเรือน คงอนุญาตยกเว้นค่าภาคหลวงได้ไม่เกินครัวเรือนละ ๑๘ บาท แต่ถ้าการปลูกสร้างหรือเปลี่ยนแปลงต่อเติมบ้านเรือนนั้น เพื่อให้เป็นไปตามแผนผัง และแบบก่อสร้างที่ทางราชการได้กำหนดขึ้นไว้สำหรับราษฎร ก็ให้ยกเว้นได้ไม่เกินครัวเรือนละ ๔๐ บาท ส่วนสำหรับทำเครื่องมือหรือสิ่งอื่นที่ใช้ประกอบหรือเกี่ยวเนื่องในการกสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประมง หรือทำไร่เพื่อป้องกันภัยอันตราย อนุญาตได้อย่างละไม่เกินครัวเรือนละ ๑๒ บาท คือเพิ่มลักษณะกิจการที่จะอนุญาตขึ้นอีก และให้พิจารณาอนุญาตได้เป็นรายอย่างไป

ข. กำหนดระยะเวลาที่จะอนุญาตครั้งหนึ่งๆ คงเหมือนของเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

ค. ผู้ที่จะรับประโยชน์ได้ในเรื่องนี้ ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ห่างจากที่ที่จะทำไม้เกินกว่า ๑๐๐ กม. และต้องรับรองว่าจะใช้ทำประโยชน์ตามที่ได้รับอนุญาตภายในราชอาณาจักรไม่ห่างจากที่ที่ทำไม้เกินกว่า ๑๐๐ กม.

(๔) ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๑ พระราชบัญญัตินี้คงถือหลักการของเดิม เป็นแต่แก้ไขเกณฑ์ปริมาณไม้ที่จะอนุญาตเท่านั้น โดยเปลี่ยนเป็นกำหนดปริมาณเนื้อไม้ที่จะอนุญาต ซึ่งต่างกับของเก่าที่กำหนดจำนวนเงินค่าภาคหลวงที่ยกเว้นให้ ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดปริมาณเป็นจำนวนเงินค่าภาคหลวงนั้น ย่อมได้เนื้อไม้ไม่แน่นอน เพราะอัตราค่าภาคหลวงย่อมสูงต่ำต่างกันตามชนิดไม้ และอาจเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้

ตามกาลสมัยอีกด้วย ฉะนั้นจึงได้แก้ไขเป็นถือปริมาณเนื้อไม้เป็นเกณฑ์ เพื่อให้ราษฎรได้
ไม้ใช้สอยเพียงพอแก่ความต้องการ และเกิดประโยชน์อย่างจริงจังตามนโยบายของรัฐบาล
เกณฑ์อนุญาตที่แก้ไขใหม่มีดังนี้ คือ:—

ก. สำหรับการปลูกสร้างหรือเปลี่ยนแปลงต่อเติมบ้านเรือนอนุญาตตามปริมาณ
ไม้ที่ยังไม่แปรรูปไม่เกินครัวเรือนละ ๑๘ ลูกบาศก์เมตร แต่สำหรับการปลูกสร้างหรือเปลี่ยน
แปลงต่อเติมบ้านเรือนนั้น เพื่อให้เป็นไปตามแผนผังและแบบก่อสร้างที่ทางราชการได้
กำหนดขึ้นไว้สำหรับราษฎร ก็ให้อนุญาตได้ตามปริมาณไม้ที่ยังไม่แปรรูปไม่เกินครัวเรือน
ละ ๒๖ ลูกบาศก์เมตร

ข. สำหรับทำเครื่องมือหรือสิ่งอื่นที่ใช้ประกอบหรือเกี่ยวเนื่องในการกสิกรรม
การเลี้ยงสัตว์ การลากเข็นและการทำเรือ การประมง หรือทำรั้วเพื่อป้องกันภัยอันตราย
อนุญาตได้ตามปริมาณไม้ที่ยังไม่แปรรูปอย่างละไม่เกินครัวเรือนละ ๓ ลูกบาศก์เมตร

ค. กำหนดเวลาที่จะพิจารณาอนุญาตครั้งหนึ่งๆ และเงื่อนไขเกี่ยวกับมูลลำนา
ของผู้ขอ และระยะทางที่จะตัดและใช้ไม้ กองเหมือนของเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

(๕) ต่อมาตามพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้ยกเลิกบท
บัญญัติว่าด้วยการยกเว้นค่าภาคหลวงเสียทั้งสิ้น จึงนับได้ว่าตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้พระ
ราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) เป็นต้นมา จึงไม่มีการอนุญาตให้ทำไม้โดยยกเว้นค่าภาค
หลวงได้อีกต่อไป

จ. ประเภทบุคคลที่รับอนุญาตทำไม้และเก็บหาของป่า

ไม้สัก ในชั้นเดิมการทำป่าไม้สักทางภาคเหนือได้กระทำโดยคนต่างด้าวทั้งสิ้น ได้
แก่บริษัททำไม้สัญชาติอังกฤษ และชาวพม่าและเงี้ยว ซึ่งได้เคยติดต่อกับเจ้านายเจ้าของ
ป่ามาแต่ดั้งเดิม ต่อมาในชั้นหลังคนไทยและจีนจึงได้ก้าวเข้าสู่วงการทำไม้บ้าง โดยที่เห็น
ว่าเป็นอาชีพที่ได้ผลดี นอกจากนั้นใน พ.ศ. ๒๔๕๕ กรมป่าไม้ได้เริ่มจัดทำไม้สักออกขาย
เอง ๑ ป่า คือป่าแม่แซด จังหวัดแพร่ เพื่อหวังผลในการฝึกฝนพนักงานให้มีความรู้ความ
เข้าใจในการทำไม้ และเพื่อเป็นการควบคุมราคาไม้ในท้องตลาดด้วย การทำไม้ของรัฐบาล
ทำนองนี้ได้ขยายวงกว้างขวางในป่าอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยมาจนถึงประมาณ ๑ ใน ๓ ของป่าไม้
สักทั้งหมด กรณีนี้อีกใน พ.ศ. ๒๔๕๐ ทางกรมได้จัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้น
เรียกย่อว่าอ.อ.ป.โดยให้สังกัดในกรมป่าไม้ กรมป่าไม้จึงได้โอนงานทำไม้สักที่ทำอยู่เองทั้งสิ้น

หมดให้ อ.อ.ป. รับผิดชอบดำเนินการต่อไป กับได้กำหนดให้เข้าทำป่าไม้สักเพิ่มขึ้นอีก ทั้งใน
ทำนองสัมปทานและอนุญาตผูกขาด ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๔๔ ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์
การอุตสาหกรรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๔๔ ขึ้น กำหนดให้ อ.อ.ป. เป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศ
พ้นจากสังกัดกรมป่าไม้ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๔๔๔ เป็นต้นไป

ในระยะหลังนี้ นอกจาก อ.อ.ป. แล้ว มีบริษัทชาวต่างประเทศรับสัมปทานทำไม้
สักอยู่ ๕ บริษัท คือ :—

๑. บริษัทบอมเบย์เบอร์มา	สัญชาติอังกฤษ
๒. บริษัทบอร์เนียว จำกัด	"
๓. บริษัทแองโกลไทย จำกัด	"
๔. บริษัทหลุยส์ ที. เลียวโนเวนส์ จำกัด	"
๕. บริษัทอีสต์เอเชียติก จำกัด	สัญชาติเดนมาร์ก

นอกจากนี้ก็มีบริษัทและเอกชนคนไทยรับสัมปทานและรับอนุญาตผูกขาดหรืออนุ
ญาทรายย่อยทำกันอยู่บ้าง ในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ คณะรัฐมนตรีได้มีมติวางหลักการว่า ป่าไม้สัก
ทั้งหมดในประเทศไทยนั้นให้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ให้ อ.อ.ป. เป็นผู้ทำส่วนหนึ่ง ให้
บริษัทป่าไม้ประจำจังหวัด ซึ่งจะจัดตั้งขึ้นตามนโยบายใหม่ โดยให้เอกชนและบริษัทผู้ทำไม้
อยู่เดิมเข้าหุ้นกับรัฐบาล เป็นผู้ทำส่วนหนึ่ง และให้บริษัทร่วมทุนระหว่างรัฐบาลกับบริษัท
ป่าไม้ต่างประเทศเป็นผู้ทำส่วนหนึ่ง บริษัทชาวต่างประเทศทั้ง ๕ บริษัทที่กล่าวข้างต้นจึง
เริ่มเปิดการเจรจาหารือกับ อ.อ.ป. ซึ่งเป็นผู้แทนรัฐบาลเกี่ยวกับบริษัทร่วมทุนจนกระทั่งได้
จดทะเบียนบริษัทร่วมทุนได้ในต้นปี พ.ศ. ๒๔๐๐ และบริษัทนี้ได้เริ่มเข้าทำไม้ในป่าที่จก-
สรวุให้แล้วใน พ.ศ. ๒๔๐๐ แต่ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๐๓ ได้มีมติคณะรัฐมนตรีใหม่ ไม่
ต่ออายุใบอนุญาตและสัมปทานให้แก่ผู้ทำไม้สักผู้ใดทั้งสิ้น คงให้ อ.อ.ป. เป็นผู้เดียวเป็นผู้รับ
อนุญาตทำไม้สักทั่วประเทศไทย

ไม้กระยาเลย ในค่านไม้กระยาเลย การทำไม้ส่วนใหญ่อยู่ในมือคนไทยมาตั้งแต่กัน
คนต่างด้าวมีเข้ามาเกี่ยวข้องเพียงเป็นส่วนน้อย หนึ่ง เมื่อทางการได้จัดตั้ง อ.อ.ป. ขึ้นแล้ว
อ.อ.ป. ก็ได้เปิดการทำไม้กระยาเลยขึ้นอีกแผนกหนึ่ง โดยรับมอบป่าไม้กระยาเลยไปจัดทำ
ในทำนองอนุญาตผูกขาด กับได้รับอนุญาตทำไม้เป็นรายย่อยด้วย

ในปัจจุบันนี้ นอกจาก อ.อ.ป. แล้ว ก็มีบริษัททำเหมืองแร่ชาวต่างประเทศบางบริษัทรับอนุญาตผูกขาดทำพื้นในป่าทางภาคใต้เพื่อใช้ในกิจการเหมืองแร่อยู่ นอกจากนี้แล้ว บริษัทและเอกชนคนไทยเป็นผู้รับสัมปทานและรับอนุญาตทำอยู่เกือบทั้งสิ้น สำหรับการทำไม้กระยาเลยเฉพาะไม้ยางต่อ ใน พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ อ.อ.ป. เป็นผู้รับอนุญาตทำแต่ผู้เดียว

ของป่าต่าง ๆ ในค้ำของป่าอื่น ๆ นอกจากไม้ เนื่องจากเป็นกิจการที่ให้ผลไม่เงินถ้าเป็นสั้นนัก จึงไม่มีบริษัทชาวต่างประเทศแย่งอนุญาตเก็บหาของป่าอย่างใด และทางการก็ไม่เคยให้สัมปทานเก็บหาของป่าอย่างใดแก่ผู้ใดเลยเหมือนกัน คงมีอนุญาตอยู่ก็แต่การผูกขาดหรืออนุญาตรายย่อยให้บริษัทเอกชนคนไทยทำกันเป็นส่วนใหญ่ มีคนจีนเข้ามาแทรกบ้างก็แต่ในบางเรื่องและเป็นส่วนน้อย

อนึ่ง สำหรับเรื่องการเจาะต้นสนเขาเอายาง เพื่อกลับเอาน้ำมันสนและชันสนนั้น เนื่องจากทางการพิจารณาเห็นว่าไม้ป่าสนอยู่แต่ในบางท้องที่และอยู่ห่างไกลมาก หากปล่อยให้เอกชนรับอนุญาตทำย่อมมีทางทำความเสียหายแก่ป่าสนได้มาก ฉะนั้นเมื่อได้มี อ.อ.ป. ขึ้นแล้ว กรมป่าไม้จึงได้มอบให้ อ.อ.ป. เป็นผู้ดำเนินการจัดทำในทำนองผูกขาดเป็นท้องที่ ๆ ไป โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้เป็นผู้ควบคุมตามป่าต่าง ๆ โดยใกล้ชิด ตลอดจนให้คำแนะนำในการเจาะต้นสน และกลั่นน้ำมันสนด้วย การดำเนินการในทำนองนี้นับว่าเป็นผลดีตลอดมาจนทุกวันนี้ ต่อมาในระยะหลัง อ.อ.ป. ได้เลิกกิจการเจาะต้นสนเขาเอายางในจังหวัดภาคเหนือ จึงได้ให้เอกชนรับอนุญาตผูกขาดไปทำตามความเหมาะสมเป็นป่า ๆ ไป ส่วนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรมป่าไม้เป็นผู้ดำเนินการเอง

จ. การขายไม้

นอกจากการออกสัมปทานและใบอนุญาตแบบต่าง ๆ ให้ทำไม้และเก็บหาของป่าแล้ว กรมป่าไม้ยังมีวิธีการขายทั้งไม้สัก ไม้กระยาเลย และของป่าต่าง ๆ ให้แก่ผู้ที่ต้องการอีกด้วย และอาจจะขายให้เพื่อให้นำไปเป็นสินค้า หรือใช้สอยในการส่วนตัว การก่อสร้างสถานที่ราชการ การกุศลหรือสาธารณประโยชน์ก็ได้

สำหรับไม้ที่ทางการจัดขายนั้น ได้แก่ ไม้เสื่อมคุณภาพ (ไม้แป้) ที่ผู้รับสัมปทาน หรือผู้รับอนุญาตคัดออกไว้โดยไม่ต้องการทำออก ไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน ไม้ไหลลอยที่ตกเป็นของแผ่นดิน ไม้ที่ผู้ร้ายลักตัดทิ้งไว้ในป่า ไม้ที่ทางการตัดพื้นลงในการ

บำรุงป่าหรือในที่ดินที่จะสร้างสวนป่า ไม้ที่สำรวจตัดฟันทำออกจากที่ดินที่จะจัดเป็นนิคมต่าง ๆ การขายไม้เหล่านี้มีทั้งโดยการประมูลหรือตกลงราคาซื้อขายกันเป็นราย ๆ ไปก็ได้ ทั้งนี้ทางการได้วางระเบียบกำหนดเงื่อนไขและวิธีการขายไว้เป็นเรื่อง ๆ ไป แต่การขายไม้ที่ออกมาใน พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ขายไม้ดังกล่าวให้แก่ อ.อ.ป. แต่ผู้เดียว

สำหรับของป่าต่าง ๆ ที่ทางการจัดขาย ได้แก่ ของป่าของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน และของป่าที่มีผู้ลักลอบทำทั้งไว้ในป่าเป็นต้น และอาจจะขายโดยวิธีประมูลหรือตกลงราคากันเป็นราย ๆ ไปก็ได้ ตามนัยแห่งระเบียบการที่วางไว้

ข้อ ๒. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการอนุญาตให้ทำไม้และเก็บหาของป่า

ในการทำไม้และเก็บหาของป่าในป่าที่เป็นของรัฐนั้น ในประเทศต่าง ๆ ต่างก็มีการปฏิบัติแตกต่างกันไป ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งยึดมั่นในหลักนโยบายเสรีนิยมในทางประกอบการค้าและธุรกิจต่าง ๆ นั้น รัฐไม่เข้าทำไม้หรือเก็บหาของป่าในป่าของตน คงขายไม้หรือของป่านั้น ๆ ให้แก่เอกชนและบริษัทเป็นคราว ๆ ไปโดยวิธีการประมูล ส่วนในหลาย ๆ ประเทศในทวีปยุโรป เนื่องจากรัฐเป็นเจ้าของป่าแต่เพียงส่วนน้อย มิใช่ทั่วไปทั้งประเทศ และรัฐจำเป็นต้องมีรายได้จากการป่าไม้มาใช้จ่ายในการทะนุบำรุงประเทศให้มากขึ้น รัฐจึงเป็นผู้ทำไม้และเก็บหาของป่าเสียเองในป่าของรัฐ แล้วนำออกมาประมูลขายให้แก่บริษัทและเอกชนต่อไป แต่บางประเทศก็ได้ดำเนินการตลอดไปจนกระทั่งการแปรรูปไม้และของป่า แล้วส่งผลิตภัณฑ์แปรรูปนั้นไปจำหน่ายยังต่างประเทศด้วย ในทวีปเอเชียบางประเทศก็ดำเนินการทำไม้ในป่าของคนเสียเอง เช่น ประเทศอินเดีย พม่าและอินโดนีเซีย เป็นต้น แต่บางป่าก็อาจอนุญาตให้เอกชนเป็นผู้รับทำก็ได้ บางประเทศ เช่น สหพันธมาเลเซีย และฟิลิปปินส์ โดยทั่ว ๆ ไปมักนิยมให้เอกชนหรือบริษัทเป็นผู้รับอนุญาตทำสำหรับประเทศไทย คงมีทั้งแบบที่รัฐเข้าทำไม้และเก็บหาของป่าเสียเอง เช่น การทำไม้สักไม้อย่างในป่าทุกแห่ง และการเก็บหาของสน เฉพาะในป่าบางป่าเป็นต้น ส่วนไม้และของป่าประเภทอื่น ๆ คงอนุญาตให้บริษัทและเอกชนเป็นผู้รับทำ เหตุผลที่รัฐเข้าทำไม้สักและไม้อย่างเสียเองในประเทศไทยนั้น ตามหลักการที่กล่าวอ้าง ว่าเป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ป่า เนื่องจากการลักลอบทำไม้ทั้ง ๒ ชนิดนี้ และเพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่รัฐ แต่การทำไม้ของรัฐในประเทศไทยนั้น มิได้จัดทำโดยกรมป่าไม้ ซึ่งเป็น การแตกต่างกับประเทศอื่น ๆ ที่ทำไม้เองส่วนมาก คงให้ อ.อ.ป. ซึ่งเป็นองค์การรัฐวิสาหกิจ

ซึ่งมิได้อยู่ในสังกัดกรมป่าไม้เป็นผู้รับอนุญาตทำ และในการทำไม้โดย อ.อ.ป. ในหลาย ๆ ป่า อ.อ.ป. ก็มีได้เป็นผู้ทำโดยตนเอง แต่ไปว่าจ้างผู้รับเหมามาให้เป็นผู้ทำไม้ออกมาส่งให้อีก ก่อหนึ่งโดย อ.อ.ป. เป็นแค่เพียงคอยควบคุมดูแลเท่านั้น ทั้งนี้เพราะ อ.อ.ป. ไม่มีเครื่องมือ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ และเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ ในการที่จะใช้ในการทำไม้ได้เพียงพอ โดยเหตุผลดังกล่าว ผลที่รัฐบาลคาดว่าจะได้รับในการป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า จึงปรากฏว่าไม้ที่จะได้เก็บที่เท่าที่ควรนั้น เพราะยังปรากฏว่ามีการลักลอบทำไม้ผิดและ ไม้ยางต้นอยู่โดยทั่วไป แม้ว่าจะเบาบางกว่าเดิมบ้าง ก็เป็นเพราะพระราชบัญญัติป่าไม้ตามที่ แก้ไขใหม่ มีบทลงโทษรุนแรงยิ่งขึ้นกว่าเดิม และมีการปราบปรามผู้กระทำความผิดโดยเจ้าหน้าที่ เข้มงวดยิ่งขึ้น

การที่จะกำหนดนโยบายว่าการอนุญาตให้ทำไม้และเก็บหาของป่าในประเทศไทยนั้น จะควรกำหนดในรูปใดจึงจะเป็นผลในการป้องกันมิให้มีการลักลอบตัดไม้ที่ทางการไม่อนุญาต ให้ทำหรือเก็บหาของป่าโดยมิให้เป็นอันตรายแก่ป่า รวมทั้งให้รัฐมีรายได้จากการป่าไม้ เพิ่มขึ้น ควรจะได้พิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ในท้องที่ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดมีการลักลอบตัดไม้และ ทำลายป่ากันขึ้น รวมทั้งพิจารณาถึงนโยบายของรัฐบาลในการประกอบธุรกิจการค้าและ การอุตสาหกรรมต่าง ๆ ด้วย

นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันในการประกอบธุรกิจการค้าและการอุตสาหกรรมต่าง ๆ นั้นปรากฏว่ากิจการใดที่เอกชนสามารถดำเนินการไปโดยตนเองได้ รัฐก็จะปล่อยให้เอกชน เป็นผู้ทำ โดยรัฐจะไม่เข้าไปแข่งขันด้วย สำหรับการทำไม้และเก็บหาของป่านั้น ตามที่ เป็นมาแต่เดิมปรากฏว่าเอกชนสามารถจะดำเนินการไปโดยตนเองได้เป็น อย่างดี ตลอด มา แต่ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ นี้ ปรากฏว่าการอนุญาตให้ทำไม้และเก็บหาของป่า โดยเอกชน ได้ทำให้เกิดความเสียหายแก่ป่าขึ้นมาก ทั้งนี้ก็เพราะไม้และของป่ามีราคา สูงขึ้นและมีความต้องการมากทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ แต่จำนวนไม้และ ของป่าที่จะอนุญาตให้ ได้มีจำนวนจำกัด ผู้รับอนุญาตทำไม้และเก็บหาของป่าจึงได้ใช้อุปาย พหุวิธีต่าง ๆ เพื่อให้สามารถทำไม้และเก็บหาของป่าออกได้มากขึ้นกว่าที่ตนได้รับอนุญาต นอกจากนั้นการที่จำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่เพียงพอ แก่ การ ที่ จะ ตรวจสอบ ควบคุม การทำไม้ และเก็บหาของป่าของผู้รับอนุญาต ตลอดจนกฎหมายป่าไม้ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น หย่อนยาน ไม่เป็นที่เกรงกลัวแก่ผู้กระทำความผิด ประกอบทั้งในบางสมัยก็ได้มีการใช้วิธีผล

ทางการเมืองมีบังคับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการที่จะให้อนุญาต และใน การ ปฏิบัติ การ ตาม
 หน้าที่ จึงทำให้เกิดมีการลกลอบตัดไม้และทำลายป่ากันอย่างแพร่หลายทั่วไป แต่ในขณะนี้
 เมื่อได้มีการแก้ไขกฎหมายป่าไม้ให้มีบทลงโทษรุนแรงยิ่งขึ้น และมีการเพิ่มพนักงาน
 เจ้าหน้าที่ที่จะใช้ ในการปราบปรามมากขึ้น การลกลอบตัดไม้และทำลายป่าจึงได้ค่อย
 เบาลงลง ต่อไปหากได้มีการปรับปรุงระเบียบการบริหารของกรมป่าไม้เสียใหม่ ทั้งที่
 กล่าวไว้ในบทที่ ๖ และจัดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในป่าอย่างพอเพียง พร้อมกับ
 ได้มีการปรับปรุงฐานะและสมรรถภาพของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดีขึ้น การลกลอบตัดไม้และ
 ทำลายป่าก็อาจมีทางป้องกันได้โดยเด็ดขาด โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่ารัฐหรือเอกชนจะเป็น
 ผู้ทำไม้หรือเก็บหาของป่าแต่ละประการใด

นโยบายที่ควรได้รับการพิจารณาอีกข้อหนึ่งในการอนุญาตให้ทำไม้และเก็บหา ของ
 ป่าก็คือ รัฐควรสนับสนุนให้ประชาชนได้มีการประกอบอาชีพตามกำลังความสามารถของ
 ตน และโดยปกติแล้ว รัฐไม่ควรเข้าไปดำเนินการค้าเสียเอง โดยเฉพาะในการป่าไม้ เมื่อ
 มีกิจการอื่น ๆ ที่จำเป็นซึ่งรัฐจะต้องจัดทำโดยรัฐบาล เช่น การบำรุงรักษาป่าให้มีสภาพดี
 ขึ้นเป็นต้น ฉะนั้นในหลักการแล้ว การทำไม้และเก็บหาของป่า จึงควรมอบให้เอกชน
 เป็นผู้ดำเนินการ โดยรัฐเป็นแต่เพียงคอยควบคุมดูแลมิให้ดำเนินการของเอกชน
 เป็นผลเสียหายแก่ป่าขึ้นได้ เท่านั้น ส่วนในการที่จะเพิ่มพูนรายได้ในทางป่าไม้นั้น รัฐก็
 อาจสามารถเพิ่มอัตราค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในการทำไม้และเก็บหาของป่า
 ให้มากขึ้นได้ โดยรัฐไม่จำเป็นจะต้องไปลงทุนประกอบกิจการดังกล่าวเสียเอง

อนึ่ง ตามสถานการณ์ปัจจุบัน หากรัฐจะเข้าไปดำเนินการทำไม้และเก็บหาของป่า
 เสียทั้งหมดทั่วประเทศแล้ว ก็เห็นว่าจะยังไม่อาจสามารถจะกระทำได้ เพราะจะต้องเพิ่มกำลัง
 เจ้าหน้าที่ขึ้นอีกหลายเท่าตัว รวมทั้งจะต้องลงทุนในการจัดหาเครื่องอุปกรณ์ในการทำไม้
 และเก็บหาของป่าอีกมาก รัฐจึงควรจะได้ ใช้กำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณซึ่งมีอยู่อย่าง
 ก่อนข้างจากนั้นไปในการปรับปรุงการบำรุงรักษา ป่าให้ดีขึ้นมากกว่านำมาลงทุนในการทำ
 ไม้ หรือเก็บหาของป่าแต่อย่างเดียว

ปัญหาต่อไปที่ควรจะต้องพิจารณาคือว่าหากรัฐไม่เป็นผู้ทำไม้และเก็บหาของป่าเสีย
 เองแล้ว จะมอบให้ผู้ใดเป็นผู้ทำ เมื่อมีผู้ประสงค์จะขอรับอนุญาตมากมายด้วยกัน ในข้อนี้
 เห็นว่าควรฟื้นฟูหลักการของบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดขึ้นมาพิจารณาใหม่ ก็ให้อนุญาต

เฉพาะแก่บริษัทซึ่งประกอบด้วยผู้มีอาชีพในการทำไม้และเก็บหาของป่าในจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้รับอนุญาตทำ ส่วนเอกชนธรรมดาในจังหวัดนั้นหรือบุคคลและบริษัทนอกท้องที่ไม่ควรได้รับการพิจารณาอนุญาต ทั้งนี้เพื่อให้ผู้มีอาชีพในการทำไม้ในท้องที่หนึ่ง ๆ ได้มีงานทำตามกำลังความสามารถของตนโดยร่วมกันทำ มิใช่ทำกันต่างแยกหรือแย่งกันทำ และให้บุคคลเหล่านี้ได้มีส่วนสำนึกว่าตนจะต้องมีส่วนช่วยเหลือรัฐในการดูแลรักษาป่าในท้องที่ของตนไว้ให้ได้ มิฉะนั้นตนก็จะต้องขาดอาชีพและรายได้ลง

แต่ในระยะเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อที่ทางการยังไม่สามารถจะฟื้นฟู บริษัทป่าไม้ ประจำจังหวัดขึ้นได้ใหม่นั้น เห็นควรให้มีการดำเนินการไปพลางก่อนดังนี้ :—

๑) ป่าไม้สักและไม้ยางที่ อ.อ.ป. เป็นผู้รับอนุญาตทำ ให้จ้างบริษัทที่ควรจะจัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัด เป็นผู้รับเหมาทำแต่ผู้เดียว เพื่อเป็นการช่วยอาชีพของราษฎรในท้องถื่น

๒) ป่าอื่น ๆ ที่ อ.อ.ป. ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำไม้หรือเก็บหาของป่าอยู่ในขณะนี้ ควรให้ราษฎรในท้องที่รวมกันเข้าเป็นบริษัททำนองเดียวกับบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดเป็นผู้รับอนุญาตทำ

๓) การอนุญาตรายย่อยควรเลิกโดยเด็ดขาด เพราะการที่มีราษฎรมาขายเข้าไปทำไม้หรือเก็บหาของป่าในป่าแห่งเดียวกันนั้น ย่อมเป็นการยากต่อการควบคุมและมีช่องทางที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ป่าขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ทางรัฐบาลจะต้องจัดการดูแลให้ราษฎรได้มีไม้ที่จะซื้อหามาใช้สอยหรือประกอบการอุตสาหกรรมในครัวเรือนได้อย่างเพียงพอ และในราคาพอสมควร

๔) ป่าพื้นเพื่อบ่อนกิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ควรให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนั้น ๆ เป็นผู้รับอนุญาตทำโดยตรง เพราะหากให้บริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดทำก็อาจทำให้ราคาพื้นสูงขึ้น แต่ป่าพื้นรถไฟซึ่งการรถไฟจ้างผู้รับเหมาทำนั้น ควรให้บริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดเป็นผู้รับเหมาทำ

๕) โรงงานแปรรูปไม้ที่มีอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ควรให้บริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดทำไม้ออกมาบ่อนให้เพียงพอ เพื่อบู๊บกั้นการลักลอบทำไม้โดยเจ้าของโรงงาน และไม่ควรถือนโยบายปราบปรามโรงงานแปรรูปไม้แต่อย่างเดียว ควรคำนึงถึงความจำเป็นที่โรงงาน

นั้น ๆ จะต้องมิได้ให้ขอแปรรูป แลการที่โรงงานนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การเศรษฐกิจในท้องถิ่น และช่วยให้คนมีงานทำด้วย

อนึ่ง ตามนโยบายที่เสนอแนวนั้น หากรัฐบาลเห็นว่ายังไม่พร้อมที่จะปล่อยให้บริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดดำเนินการไปแต่ลำพังได้ โดยไม่พึงประสงค์ที่จะล้มเลิก อ.อ.ป. หรือเห็นว่ากิจการทำไม้และเก็บหาของป่า เป็นธุรกิจที่รัฐบาลจะต้องเข้ามามีส่วนควบคุมอย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ ก็ควรเลือกดำเนินนโยบายสายกลาง คือให้ อ.อ.ป. ในฐานะผู้แทนของรัฐร่วมกับบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดต่าง ๆ เป็นผู้รับอนุญาตทำไม้และเก็บหาของป่าในป่าทุกป่า โดยให้รัฐถือหุ้นในบริษัทที่จะตั้งขึ้นใหม่ ๕๑ เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เชื่อว่ารัฐบาลอาจจะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในท้องที่จังหวัดต่าง ๆ ดีกว่าที่จะดำเนินการตามนโยบายเช่นในปัจจุบัน การร่วมทุนกับบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดทุกจังหวัดดังกล่าว จะเป็นทางทำให้รัฐสามารถควบคุมกำหนดราคาซื้อขายไม้ในท้องที่มีให้สูงเกินไป รวมทั้งควบคุมคุณภาพไม้ที่ทำออกมาจำหน่ายให้ตรงกับมาตรฐานด้วย ในขณะที่เดียวกันหากดำเนินนโยบายดังกล่าว รัฐก็ควรมีส่วนร่วมเข้าร่วมทุนในการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ไม้หรือของป่าเป็นวัตถุดิบเสียด้วยทุกแห่ง เพราะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมดังกล่าว จะต้องมีส่วนที่จะให้ไม้มาซึ่งวัตถุดิบให้แน่นอนและในราคาพอสมควร ทั้งนี้จะเป็นการแก้ปัญหาเรื่องโรงงานอุตสาหกรรมป่าไม้ โดยเฉพาะโรงงานแปรรูปไม้ มีไม้ที่จะทำการแปรรูปไม่เพียงพอผลิตไม้แปรรูปไม้ได้มาตรฐานและกำหนดราคาไม้แปรรูปสูงเกินไปด้วย.

การส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้งและบ่อคักเห็นเกี่ยวกับ การปรับปรุงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้ง

ข้อ ๑. การเพาะเลี้ยงกุ้งในประเทศไทย

การเพาะเลี้ยงกุ้งในประเทศไทย จะได้จัดทำกันมาตั้งแต่สมัยที่ยังไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่ตามประวัติศาสตร์ปรากฏว่าประเทศไทยได้เคยส่งกุ้งไปจำหน่ายหรือส่งไปเป็นเครื่องราชบรรณาการมาตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงสุโขทัย

ในปัจจุบันได้มีการเพาะเลี้ยงกุ้งกันอย่างแพร่หลายในจังหวัดภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกำลังขยายการเลี้ยงกันลงมาในจังหวัดภาคกลาง เช่น พิจิตร โขง และนครปฐม เป็นต้น ส่วนในภาคตะวันออก กรมป่าไม้ก็ได้พยายามเผยแพร่ที่จะให้มีการเพาะเลี้ยงกุ้งกันขึ้นที่จังหวัดจันทบุรี แต่ก็ยังไม่ปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ หรือได้รับความนิยมในภาคนี้เพียงพอ สำหรับภาคใต้เนื่องจากมีฝนตกชุกมากจึงไม่เหมาะแก่การเพาะเลี้ยงกุ้ง

กุ้งเป็นสินค้าที่นำรายได้มาสู่ประเทศมากชนิดหนึ่ง ดังจะเห็นได้ว่า :—

ใน พ.ศ. ๒๔๔๖ มีการส่งกุ้งออกไปจำหน่ายต่างประเทศประมาณ ๒๐ ล้าน		
กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า ๗๗ ล้านบาทเศษ		
ใน พ.ศ. ๒๔๔๗ มีการส่งกุ้งออกไปประมาณ ๒๒ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า	๑๕๗ ล้านบาทเศษ
ใน พ.ศ. ๒๔๔๘	๒๖ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า ๒๑๔ ล้านบาทเศษ
ใน พ.ศ. ๒๔๔๙	๒๑ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า ๑๔๗ ล้านบาทเศษ
ใน พ.ศ. ๒๔๕๐	๑๖ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า ๘๐ ล้านบาทเศษ
ใน พ.ศ. ๒๔๕๑	๗ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า ๔๓ ล้านบาทเศษ
ใน พ.ศ. ๒๔๕๒	๑๐ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า ๕๒ ล้านบาทเศษ
ใน พ.ศ. ๒๔๕๓	๕ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า ๔๓ ล้านบาทเศษ
ใน พ.ศ. ๒๔๕๔	๘ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า ๕๒ ล้านบาทเศษ
ใน พ.ศ. ๒๔๕๕	๑๔ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า ๕๖ ล้านบาทเศษ
ใน พ.ศ. ๒๔๕๖	๑๑ ล้านกิโลกรัม	มูลค่า ๓๕ ล้านบาทเศษ

การผลิตครั้งใดเริ่มลดลงใน พ.ศ. ๒๕๐๐—๒๕๐๑ เนื่องจากฝนฟ้าอากาศทวีปรีท
อากาศร้อนจัดและแห้งแล้ง จึงทำให้พันธุ์ครั้งเสียหายไปเสียเป็นจำนวนมาก เมื่ออากาศ
เริ่มเป็นปกติใน พ.ศ. ๒๕๐๒ การผลิตครั้งได้มีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่มากเท่าเดิม
เนื่องจากหาค้างทำพันธุ์ได้ยาก

การเพาะเลี้ยงครั้งในประเทศไทย นิยมเพาะเลี้ยงกันบนต้นไม้หลายชนิด เช่น ก้ามปู
บ้านแก สะแกนา ไทร พยุง ถั่วแระ ตะคร้อ ทองกวาว พุทรา สีสีกแก่น สีสีกเปลือก
พะยอมตุง แดงกวา เปล้า ทางซมอก มะเคืออุทุมพร เลียงผิง หลังก่า รัง มะค่าไก่
มะม่วงขี้กระต่าย ฉนวน ถ่อน มะแฮะนาก เครือกำกาย ปอຍาบ พุทราป่า และไซหมี่ เป็นต้น

พันธุ์ไม้ที่ใช้เพาะเลี้ยงครั้งได้ผลดีมาก คือ ก้ามปู บ้านแก พะยอม ตะคร้อ ทองกวาว
พุทรา สีสีกแก่น สีสีกเปลือก มะเคืออุทุมพร เลียงผิง มะแฮะนาก ปอຍาบ พุทราป่า
และไซหมี่ ส่วนพันธุ์ไม้ที่ใช้เพาะเลี้ยงครั้งได้ครั้งชนิดดีที่สุด คือ ตะคร้อ

การปล่อยพันธุ์ครั้งเพื่อเพาะเลี้ยง หากปล่อยในเดือนพฤศจิกายน—ธันวาคม มักนิยม
ตัดครั้งที่ไม่ใช่เป็นพันธุ์ซื้อขาย เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน—พฤษภาคม ส่วนที่ใช้เป็นพันธุ์
ก็จะรอไว้ตัดเก็บในเดือนมิถุนายน—กรกฎาคม ส่วนการปล่อยครั้งเพื่อเพาะเลี้ยงในเดือน
มิถุนายน—กรกฎาคม ไม่นิยมตัดครั้งลง อย่างเร็วจะรอปล่อยทิ้งไว้จนกระทั่งตัวอ่อนของครั้ง
เกือบจะเป็นตัวออกมาได้นอกครั้งแล้ว จึงจะตัดเก็บลงในราวเดือนพฤศจิกายน—ธันวาคม
ตามปกติในท้องถิ่นที่มีอากาศร้อนมาก เช่น ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางจังหวัด ไม่นิยม
เพาะเลี้ยงครั้งกันในเดือนพฤศจิกายน—ธันวาคม เพราะในฤดูร้อนระหว่างเดือนมีนาคม—
เมษายน แดงจะแผดเผาทำให้ตัวครั้งตายเสียเป็นจำนวนมาก ทำให้พบกับผลได้น้อย
ฉะนั้นจึงมักชอบปล่อยครั้งเพื่อเพาะเลี้ยงกันในช่วงเดือนมิถุนายน—กรกฎาคม และเก็บ
ตัดครั้งในเดือนพฤศจิกายน—ธันวาคม ซึ่งจะเก็บครั้งได้เป็นจำนวนมาก

เนื่องจากครั้งเป็นสินค้าขายออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ และการเพาะ
เลี้ยงครั้งเป็นงานที่นำรายได้พิเศษมาให้แก่เกษตรกร นอกเหนือจากการปลูกพืชผลต่าง ๆ ทั้งยัง
เป็นอาชีพที่เกษตรกรพอจะปฏิบัติได้สะดวกในเวลาว่างจากการทำไร่ นา ทางรัฐบาลจึงเห็นว่า
ควรจะได้ส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงครั้งกันให้แพร่หลายมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อเป็นการเพิ่มพูน
รายได้ของเกษตรกร และได้มอบให้กรมป่าไม้เป็นผู้อำนวยการในเรื่องการส่งเสริมมาแต่ พ.ศ.

๒๔๔๖ ที่จริงการเพาะเลี้ยงกุ้งในประเทศไทย ส่วนใหญ่มิได้เพาะเลี้ยงกุ้งในบ่ า แต่เพาะเลี้ยงกับคันกั้นน้ำที่ราษฎรปลูกไว้ริมลำน้ำลำห้วยต่าง ๆ การส่งเสริมจึงควรเป็นหน้าที่ของกรมชลประทาน แต่ในขณะนั้นเนื่องจากกรมชลประทานยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการส่งเสริมกรมป่าไม้จึงต้องรับหน้าที่นี้มาปฏิบัติแทน

เมื่อเริ่มงานใน พ.ศ. ๒๔๔๖ กรมป่าไม้ได้จัดตั้งสถานีทดลองและส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่บ้านสีฐาน จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทดลองเพาะเลี้ยงกุ้งกับคันไม้ในบ่ าธรรมชาติชนิดต่าง ๆ รวมทั้งคันไม้ที่ปลูกขึ้นด้วย ส่วนการเลือกตั้งสถานีทดลองและส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้งขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อน ก็เพื่อจะได้ส่งเสริมให้ราษฎรในภาคนี้ ซึ่งมีรายได้และการครองชีพต่ำกว่าราษฎรในภาคอื่น ๆ ได้มีโอกาสเพิ่มรายได้ของตนให้สูงขึ้นด้วย

นอกจากสถานีทดลองและส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้งที่จังหวัดเลยแล้ว ต่อมากรมป่าไม้ได้ขยายการจัดตั้งสถานีดังกล่าวขึ้นที่สวนสีกกลางคง จังหวัดนครราชสีมา ที่เขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ที่อำเภอมือเมือง จังหวัดศรีสะเกษ และที่จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดสุโขทัย

นอกจากนี้ในการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้ง กรมป่าไม้ยังได้แจกจ่ายพันธุ์กุ้งให้ราษฎรและหน่วยราชการนำไปเพาะเลี้ยงในท้องที่จังหวัดเลย ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี และชัยภูมิ ตลอดจนจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปประชุมแนะนำส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้ง การบำรุงรักษาพันธุ์กุ้ง และการกักเก็บกุ้งแก่ราษฎรตามตำบลและหมู่บ้านต่าง ๆ ในท้องที่จังหวัดเลย ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ พร้อมทั้งแจกหนังสือคำแนะนำวิธีเพาะเลี้ยงกุ้งแก่ราษฎร รวมทั้งจัดทำแปลงเพาะพันธุ์กุ้งตามท้องที่จังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน ๓๐ แปลง เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรต่อไป

ข้อ ๒. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้ง

ก. การส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้งเท่าที่กรมป่าไม้ได้จัดดำเนินการมาแต่ พ.ศ. ๒๔๔๖ นั้น นับว่าได้ผลพอสมควร แต่การที่ราษฎรจะเพาะเลี้ยงกุ้งให้ได้ปริมาณมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับราคาซื้อขายกุ้งและต้นทุนฟ้าอากาศเป็นส่วนใหญ่ หากกุ้งมีราคาดี ก็

กิโลกรัมไม่ต่ำกว่า ๕ บาทและฝนฟ้าอากาศอำนวย ราษฎรก็ดำเนินการเพาะเลี้ยงครั้งกันมาก หากปีใดอากาศครั้งตกต่ำ การเพาะเลี้ยงครั้งก็มีปริมาณตกต่ำลงไปด้วย ส่วนในเรื่องฝนฟ้าอากาศนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเพาะเลี้ยงครั้ง ได้ผลหรือไม่ได้ผล และในขณะนั้นยังไม่มีทางควบคุม จึงเห็นควรแนะนำส่งเสริมให้ราษฎรปลูกพันธุ์ไม้ที่จะใช้ ในการเพาะเลี้ยงครั้ง ในบริเวณริมลำน้ำ ลำห้วย หนองบึง และหุบเขาที่ชุ่มชื้นร่มเย็น ให้มากขึ้น หากอากาศแห้งแล้งร้อนจัด พันธุ์ครั้งที่เพาะเลี้ยงไว้บนต้นไม้ในที่ดังกล่าว ย่อมมีโอกาสรอกตายมากกว่าพันธุ์ ครั้งที่เพาะเลี้ยงไว้ในที่อื่น

ข. การส่งเสริมการเพาะเลี้ยงครั้งขณะนี้ กรมป่าไม้ยังจัดทำไม่ได้กว้างขวาง และถึงทั่วราษฎรตามที่ควร เพราะขาดเจ้าหน้าที่และงบประมาณ จึงควรจัดการแก้ไขในเรื่องนี้ ให้มีเจ้าหน้าที่และงบประมาณเพียงพอเสียก่อน และให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสไปรับการฝึกฝนอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงครั้ง การคัดเลือกและบำรุงพันธุ์ ไม้ที่ใช้เลี้ยงครั้ง ตลอดจนการจำหน่ายครั้ง ฯลฯ ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศอินเดีย ให้มีจำนวนเพียงพอแก่การปฏิบัติงาน รวมทั้งขยายกิจการของการส่งเสริมเพาะเลี้ยงครั้งให้มีฐานะเป็นกองขึ้นในกรมป่าไม้ ดังได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๖

ค. เนื่องจากการเพาะเลี้ยงครั้ง อาจขยายการเพาะเลี้ยงออกไปได้ในหลายจังหวัดในประเทศไทย ซึ่งยังไม่เคยมีการเพาะเลี้ยงครั้งกันมาก่อนเลย จึงควรที่จะได้ดำเนินการทดลองเพาะเลี้ยงครั้งกันในจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในจังหวัดภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ทั่วถึงทุกจังหวัด หากปรากฏว่าการเพาะเลี้ยงครั้งในจังหวัดดังกล่าวแล้วได้ผลดี จึงควรดำเนินการส่งเสริมต่อไป ในขณะเดียวกันก็ควรจัดทำแปลงเพาะและขยายพันธุ์ ครั้งในจังหวัดที่จะส่งเสริมไว้ให้เพียงพอ เพื่อจำหน่ายพันธุ์ ครั้งให้แก่ราษฎรนำไปเพาะเลี้ยงให้ได้ปริมาณมากพอ และในราคาพอสมควรด้วย

ง. การแนะนำส่งเสริมให้ราษฎรรู้จักชนิดพันธุ์ ไม้ที่จะใช้เพาะเลี้ยงครั้ง การบำรุงและตกแต่งต้นไม้ที่จะปล่อยครั้ง การคัดเลือกพันธุ์ ครั้ง การปลูกและเก็บครั้ง การเก็บรักษาพันธุ์ ครั้ง การกำจัดศัตรูครั้ง และการทำครั้งให้มีคุณภาพดินนั้นควรทำให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้านที่มีการเพาะเลี้ยงครั้ง และในหมู่บ้านที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากในจังหวัดภาคใต้ ก็ควรจัดให้มีการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงครั้งไปด้วย

จ. ควรจัดตั้งสถานีวิจัยเกี่ยวกับวงจรขึ้นในที่ที่เหมาะสมในท้องถิ่นภาคต่าง ๆ เชื่อกำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงวงจร การกำจัดศัตรูวงจร การทำวงจรให้มีคุณภาพสูง การทำวงจรเมล็ด และการจำหน่ายวงจรดิบและวงจรเมล็ด โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ดำเนินการวิจัย และให้เผยแพร่ผลการวิจัยนั้น ๆ ให้ถึงทั่วราชอาณาจักรผู้เพาะเลี้ยงวงจรโดยเร็วและทั่วถึง

ฉ. เนื่องจากการกำหนดราคา ซ้อขายวงจรดิบและวงจรเมล็ด ย่อมขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลางที่เป็นคนต่างด้าวเป็นส่วนใหญ่ จึงเพื่อควบคุมคุณภาพของวงจรที่นำออกจำหน่ายและเพื่อให้ขายวงจรได้ราคาดีพอสมควรโดยไม่ถูกกดราคา จึงควรพิจารณาจัดตั้งสหกรณ์ผู้ผลิตวงจรและสหกรณ์ขายวงจรขึ้นในที่ที่มีทางจะจัดตั้งสหกรณ์ดังกล่าวแล้วขึ้นได้ หากจะมีการจัดตั้งสหกรณ์การจำหน่ายวงจรไปยังต่างประเทศได้ด้วยก็จะเป็นการดี เพื่อควบคุมคุณภาพวงจรที่ส่งไปจำหน่ายให้อยู่ในมาตรฐานที่ตลาดต้องการและไม่มีการปนปลอม

ข้อ ๓. การปรับปรุงคุณภาพวงจร

วงจรที่ผลิตได้ในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่ส่งไปขายยังตลาดในประเทศอินเดีย ทวีปยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับวงจรที่ส่งไปจำหน่ายยังประเทศอินเดีย ผู้ซื้อได้นำวงจรไทยไปปนกับวงจรพื้นเมือง เพื่อให้มีสถิติขึ้น แล้วนำไปจำหน่ายต่อยังสหรัฐอเมริกาและยุโรปอีกทอดหนึ่ง ส่วนวงจรที่จำหน่ายตรงจากประเทศไทยไปยังสหรัฐอเมริกาและยุโรปนั้น เพื่อนำไปใช้ในการอุตสาหกรรมทำงานเสียง อุปกรณ์ไฟฟ้า วิทยุ และใช้ในการทำขนม เป็นส่วนใหญ่ ต่อมาในการอุตสาหกรรมบางอย่าง เช่นการทำงานเสียงและอุปกรณ์ไฟฟ้าและวิทยุ ได้นิยมใช้พลาสติกแทนแท็บทั้งสิ้น จึงทำให้ปริมาณวงจรที่ตลาดต่างประเทศต้องการลดน้อยลงพักหนึ่ง แต่ในปัจจุบันได้มีการค้นพบว่าวงจรที่ฟอกขาวแล้วสามารถนำไปใช้ในการประกอบอุตสาหกรรมทำน้ำมันชักเงา สีนํ้ามัน เครื่องสำอาง ยา ทนดับ และกระดาษอัดรูปได้ก็ ซึ่งยังไม่มีสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างใดมาทดแทนได้ จึงทำให้ตลาดวงจรในต่างประเทศได้ฟื้นฟูลงขึ้นมามาก และเป็นที่เชื่อว่าความต้องการวงจรในตลาดต่างประเทศจะคงมีอยู่ตลอดไป

สำหรับวงจรไทยที่ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศนั้น มักได้ราคาต่ำกว่าวงจรของประเทศอินเดีย เพราะมิได้มีการควบคุมคุณภาพ และมีการจำหน่ายวงจรออกเป็นชั้น ๆ ตามขนาดและสี จึงเห็นควรจะได้มีการปรับปรุงคุณภาพวงจรให้ดีขึ้นดังนี้ :-

ก. ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้งบนต้นไม้ที่ให้กุ้งมีคุณภาพสูง เช่น กะกร้อ และทองกวาวกันให้มากขึ้น

ข. แนะนำให้ผู้เพาะเลี้ยงกุ้งคัดเลือกกุ้งในระยะที่แก่เต็มที่ เมื่อคัดลงแล้ว ให้กะเพาะกุ้งที่คัดลงออกจากไม้ให้สะอาด อย่าให้มีเศษกิ่งไม้ ใบไม้ หิน กรวด ทราย ปะปนอยู่กับกุ้งนั้น แล้วตากผึ่งให้แห้งดีแล้ว จึงบรรจุใส่กระสอบต่อไป

ค. ส่งเสริมให้มีการตั้งโรงงานทำกุ้งเม็ลคขึ้นในท้องที่ที่มีการเพาะเลี้ยงกุ้งกันมาก เพราะกุ้งเม็ลคจำหน่ายได้ราคาดีและเก็บไว้ได้นานกว่ากุ้งดิบโดยไม่เสื่อมคุณภาพ

ง. กุ้งดิบที่ตากแห้งดีแล้วควรรีบให้นำส่งโรงงานทำกุ้งเม็ลคโดยทันที เพราะถ้าเก็บไว้นานย่อมเสื่อมคุณภาพ

จ. ในการแปรรูปกุ้งดิบเป็นกุ้งเม็ลค ควรแยกกุ้งดิบที่ซื้อมานั้นออกไว้เป็นพวก ๆ ตามลักษณะสีของกุ้งดิบหรือชนิดไม้ที่ใช้เลี้ยงกุ้ง อย่าให้ปะปนกัน เพราะตลาดการค้ากุ้งเม็ลคกันว่า กุ้งเม็ลคที่มีคุณภาพดีนั้น มีสีใสจาง จนเกือบเป็นสีเหลือง ส่วนกุ้งเม็ลคที่มีสีเข้มขึ้นจนเป็นสีคล้ำนั้น ถือว่ามีคุณภาพต่ำลงตามลำดับความเข้มของสีที่สูงขึ้น

ฉ. การทำกุ้งดิบให้เป็นกุ้งเม็ลค ควรใช้น้ำที่บริสุทธิ์และใสสะอาด และรักษาความสะอาดและคุณภาพไว้ทุกระยะ

ช. การจำหน่ายกุ้งเม็ลคไปต่างประเทศ ควรจำแนกกุ้งออกตามชั้นคุณภาพของเม็ลคและสีอย่าให้ปะปนกัน และพยายามคัดเลือก grade ให้เข้ามาตราฐานที่ตลาดต้องการ

หากสามารถจัดทำดังกล่าวแล้วได้ การจำหน่ายกุ้งไทยไปต่างประเทศก็ย่อมจะได้รับความนิยมเชื่อถือและได้ราคาดี ซึ่งมีผลสะท้อนไปให้ราษฎรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งของคนในราคาสูงได้ด้วย.

การวิจัยเกี่ยวกับการป่าไม้และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง การวิจัยเกี่ยวกับการป่าไม้

ข้อ ๑. ความจำเป็นที่จะต้องมีการวิจัยเกี่ยวกับการป่าไม้ในประเทศไทย

ในการที่จะดำเนินการป่าไม้และการอุตสาหกรรมป่าไม้ให้เป็นผลสำเร็จ ถูกต้องและ
ประหยัด จำเป็นที่จะต้องดำเนินการวิจัยในสาขาต่าง ๆ ของกิจการป่าไม้ให้ได้ทราบผลตาม
ที่ต้องการอยู่เสมอ เพราะการวิจัยเป็นหัวใจของการปฏิบัติงานป่าไม้ด้านต่าง ๆ เริ่มแต่การ
บริหารงาน การบำรุง รักษา ป้องกันป่า การจัดการป่า การปลูกบำรุงป่า การทำไม้
การจำหน่ายไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ การจัดการลุ่มน้ำ การป้องกันรักษาต้นน้ำลำธาร การ
อนุรักษ์สัตว์ป่า การจัดอุทยานแห่งชาติ ตลอดจนถึงการประกอบอุตสาหกรรมป่าไม้

Sir H.G. Champion ผู้เชี่ยวชาญการป่าไม้ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประ-
ชาชาติ ศาสตราจารย์วิชาการป่าไม้ ในมหาวิทยาลัยฮอกซฟอร์ด และผู้อำนวยการสถาบัน
Imperial Forestry Institute ของสหราชอาณาจักร ซึ่งองค์การอาหารและเกษตร ฯ ได้จัดส่งมา
ให้คำแนะนำแก่ประเทศไทย ในเรื่องการวางโครงการป่าไม้ ใน พ.ศ. ๒๔๐๓-๒๔๐๔
ได้กล่าวไว้ในรายงานของเขาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการ ป่าไม้ในประ-
เทศไทยว่า ความต้องการมูลฐานของการจัดการป่าไม้ในประเทศไทยในขณะนี้ คือการ
ป้องกันรักษาป่าให้ได้ผลและการมีความรู้เกี่ยวกับวนวัฒนวิทยา (silviculture) ซึ่งจะได้มา
จากการวิจัย ความต้องการมูลฐานทั้ง ๒ ประการนี้ ควรได้รับความสำคัญเป็นอันดับแรก
เหนือกว่ากิจการป่าไม้แขนงอื่น ๆ ทั้งสิ้น และได้กล่าวไว้ในอีกตอนหนึ่งของรายงานของเขา
ว่า ในปัจจุบันการขาดความรู้ทางวนวัฒนวิทยา ได้ทำให้การจัดการป่าธรรมชาติไม่สามารถ
ก้าวหน้าต่อไปได้

ตามที่ Sir H.G. Champion ได้กล่าวไว้นี้ นับว่าเป็นความจริงทุกประการ เพราะ
เนื่องจากการขาดการวิจัย การดำเนินการป่าไม้ ในประเทศไทยในขณะนี้ จึงจัดทำไปโดย
ปราศจากความรู้และรากฐานอันมั่นคงถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นไปด้วยการคาดคะเน
มากกว่า ซึ่งย่อมจะไม่ให้ผลสมบูรณ์ดังที่ต้องการได้ แม้มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่ทุ่มเท
เข้ามาใช้ในการบริหารงานป่าไม้เพิ่มขึ้นเท่าใดก็ตาม

ข้อ ๒. ประเภทของการวิจัยที่จำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องจัดทำ

การวิจัยเกี่ยวกับกิจการป่าไม้ในประเทศไทยที่มีความเร่งด่วนที่จะต้องจัดทำในขณะนี้ พอแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ คือ :-

ก. การวิจัยทางด้านวนวัฒนวิทยา (Silvicultural Research) อันได้แก่การวิจัยเกี่ยวกับการปลูกบำรุงป่าและการจัดการป่าไม้ รวมทั้งการวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ต่าง ๆ และการป้องกันรักษาป่าด้วย

ข. การวิจัยเกี่ยวกับการจัดลุ่มน้ำและการป้องกันต้นน้ำลำธาร (Watershed Management and Protection Research) อันได้แก่การวิจัยที่จะดำเนินการจัดการลุ่มน้ำให้เป็นผลและป้องกันรักษาและปลูกสร้างป่าตามต้นน้ำลำธาร เพื่อให้ป่าที่อยู่ตามต้นน้ำลำธารสามารถป้องกันกักตะดิน (soil erosion) เพิ่มพูนการผลิตน้ำให้มีเพียงพอและสม่ำเสมอ ป้องกันอุทกภัย และป้องกันมิให้ฝนฟ้าอากาศเปลี่ยนแปลงไปโดยรวดเร็ว

ค. การวิจัยเกี่ยวกับผลิตผลป่าไม้ (Forest Products Research) อันได้แก่การวิจัยเกี่ยวกับการนำผลิตผลป่าไม้มาใช้ประโยชน์ทั้งในการประกอบกิจกรรมทั่ว ๆ ไป และในการอุตสาหกรรมด้วย

นอกจากการวิจัยทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าวนี้แล้ว ในประเทศไทยก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการป่าไม้อยู่อีกหลายประเภท เช่นการวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ป่า การวิจัยเกี่ยวกับการทำและค้าไม้กับผลิตผลป่าไม้ การวิจัยเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรมป่าไม้ เหล่านี้เป็นต้น แต่ก็ยังนับว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนในปัจจุบันน้อยกว่าการวิจัยทั้ง ๓ ประเภทที่ได้กล่าวมาแล้ว

ข้อ ๓. การดำเนินการวิจัยทางวนวัฒนวิทยาในประเทศไทย

เมื่อได้เริ่มจัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นในประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๔๓๔ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ในสมัยนั้น มีจำนวนน้อย และมีกิจการประจำที่จะต้องปฏิบัติ เกี่ยวกับการควบคุมดูแลรักษาป่า และการจัดการป่าอยู่เต็มมือ จึงมิได้มีเวลาพอที่จะดำเนินการวิจัยให้กว้างขวางตามที่ต้องการได้แต่อย่างใด แต่ก็มีมีความจำเป็นที่จะต้องเริ่มทำการวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในป่าเสียก่อนว่า มีพันธุ์ไม้ชนิดใดขึ้นอยู่ในป่าชนิดใด ที่ใดบ้าง การวิจัยในระยะเริ่มแรกนี้จึงเป็น

การสำรวจกันกว่าหาความรู้จักกล่าวมากกว่าการวิจัยอย่างอื่น ต่อมาจึงได้เริ่มทำการศึกษา และทดลองเกี่ยวกับการปลูกสร้างสวนสัก ซึ่งเริ่มมาแต่ พ.ศ. ๒๔๔๔ และการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอัตราการเติบโตของไม้สักและไม้กระยาเลยชนิดที่สำคัญอื่น ๆ รวมทั้งการปลูกและบำรุงพันธุ์ไม้ดังกล่าวแล้วด้วย การวิจัยที่ได้จัดทำไปนี้มีได้จัดทำโดยมีแผนหรือโครงการแน่นอนแต่ประการใด และมีได้มีเจ้าหน้าที่ที่จะใช้ในการวิจัยโดยเฉพาะ จึงปรากฏว่าการวิจัยที่ได้จัดทำอยู่เป็นคล้ายงานอดิเรกของเจ้าหน้าที่ป่าไม้บางคนที่มีความสนใจในเรื่องเหล่านี้เท่านั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ป่าไม้ผู้นั้นต้องเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่หรือออกจากราชการไป งานวิจัยที่ได้จัดทำไว้ในท้องที่ต่าง ๆ ก็พลอยเลิกล้มไปด้วย ทำให้ผลของการวิจัยขาดตกบกพร่องและสูญหายไปเสียเป็นส่วนใหญ่

ต่อมาจนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๗๘ และ ๒๔๘๑ เมื่อได้มีการจัดตั้งกองกันกว่าและกองบำรุงขึ้นในกรมป่าไม้ตามลำดับ จึงนับได้ว่ามีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวิจัยกิจการป่าไม้ขึ้นโดยตรง แต่ในระยะแรก ๆ นี้ เจ้าหน้าที่ที่ใช้ในการวิจัย มีเพียงน้อยคนและที่มีอยู่ก็มีแต่พื้นความรู้ทางวนศาสตร์เบื้องต้น และไม่เคยได้รับการศึกษาหรือฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิจัยมาแต่ก่อนเลย ประกอบทั้งทางรัฐบาลก็พึงคึงงบประมาณการวิจัยให้แก่กรมป่าไม้ต่อเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ การวิจัยในระยะนี้จึงได้จัดทำอยู่เฉพาะที่เกี่ยวกับการปลูกและบำรุงสวนสัก และสวนไม้กระยาเลยที่ใช้ในการอุตสาหกรรมและการทำฟืนถ่านบางชนิดเท่านั้น เช่น ไม้สีเสียดแก่น ไม้มะเยา ไม้จ้าว ไม้ปอกะสา ไม้สนทะเล ไม้สนประดิพัทธ์ ไม้มะกอก ไม้มะฝ่อ ไม้ยูคาลิปตัส เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันก็ได้มีการจัดตั้งสถานีวิจัยวนกรรมภาคตามท้องที่ต่าง ๆ ขึ้น เพื่อเป็นโครงฐานในการดำเนินการวิจัยด้านวนวิทยาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป สถานีวิจัยวนกรรมที่ได้จัดตั้งขึ้นนั้นมี :-

สถานีวิจัยวนกรรมภาคเหนือที่ต๋อยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ สถานีวิจัยวนกรรมภาคกลางที่ป่าพุแก จังหวัดสระบุรี สถานีวิจัยวนกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ป่าหนองเต็ง-จักรราช จังหวัดนครราชสีมา สถานีวิจัยวนกรรมภาคตะวันออกที่ป่าหนองตาอยู่ จังหวัดชลบุรี สถานีวิจัยวนกรรมภาคตะวันตกที่สวนหนองแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสถานีวิจัยวนกรรมภาคใต้ที่ป่ากะช่อง จังหวัดตรัง กิจการวิจัยของสถานียังกล่าวส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไม้ การเพาะและย้ายปลูกกล้าไม้ต่าง ๆ รวมทั้งการจัดปลูกพันธุ์ไม้ดังกล่าวในแปลงทดลองและสวนป่าต่อไปด้วย

นอกจากการจัดตั้งสถานีวิวนกรรมแล้ว ก็ได้มีการวางแผนทวอย่างในป่าต่าง ๆ เพื่อศึกษาถึงความเจริญเติบโตของพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะไม้สัก ขึ้นในท้องที่ป่าหลายแห่ง รวมทั้งได้เริ่มรวบรวมสถิติเกี่ยวกับป่าต่าง ๆ ขึ้นไว้ด้วย

ใน พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๑ ได้ทำการโยกย้ายสถานีวิวนกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากป่าหนองเต็ง-จักรราช จังหวัดนครราชสีมา ไปตั้งที่ผานกเค้า อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น สถานีวิวนกรรมภาคตะวันตก จากสวนสนหนองแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปยังป่าห้วยยาง จังหวัดเดียวกัน

ใน พ.ศ. เดียวกันนี้ ทางคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็ได้เริ่มดำเนินการวิจัยในค้ำนวนวนวัฒนวิทยาและค้ำณผลิตผลของป่าและไม้ขึ้นด้วย เนื่องจากจำเป็นที่จะต้องใช้นิสิตที่ศึกษาชั้นปริญญา ได้เรียนรู้ถึงวิธีการวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งพึงได้รับงบประมาณจากกองทุนสมทบและได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยอริกอน ที่เข้ามาช่วยเหลือปรับปรุงกิจการของมหาวิทยาลัยในการวางรูปงานวิจัยบางประเภทด้วย งานวิจัยในค้ำนวนวนวัฒนวิทยาที่คณะวนศาสตร์ได้จัดทำอยู่ในขณะนี้ที่สำคัญ มีการศึกษาเรื่องดิน ในป่าต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของดินกับการเติบโตของไม้สัก การสูญเสียน้ำและค้ำณจากการเผาและถางป่า การเพาะและปลูกพันธุ์ไม้ต่าง ๆ การเจริญเติบโตของพันธุ์ไม้ที่สำคัญ ๆ การหาปริมาณของพันธุ์ไม้บางชนิด การศึกษาเกี่ยวกับพฤกษนิเวศนวิทยาในป่าไม้สัก การศึกษารายละเอียดในสวนสัก การศึกษาไม้สัก การลิดกิ่งไม้สนทะเล การป้องกันไฟไหม้เต็ง รัง เหียง พลวง การสืบพันธุ์ของไม้ตะเคียนหนูและไม้ยาง การปลูกและให้ปุ๋ยไม้ยางนาและการให้ร่มขนาดต่าง ๆ แก่ไม้ยางนา การกานไม้ให้ตาย โดยใช้ยาพิษ คือ Sodium arsenite และ 2,4-D และ 2,4,5-T การหาเปอร์เซ็นต์ความแม่นยำในการสำรวจป่าไม้โดยอาศัยรูปถ่ายทางอากาศ โดยใช้วิธีการสำรวจต่าง ๆ การวิจัยทางนิเวศนวิทยาเกี่ยวกับไม้ยางนาและป่าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่การดำเนินการวิจัยของคณะวนศาสตร์ ไม่สามารถจะชักขยายกิจการให้กว้างขวางออกไปได้ตามที่มุ่งหมายไว้ เนื่องจากการขาดแคลนงบประมาณเป็นสำคัญ

ในค้ำณกรมป่าไม้นั้นใน พ.ศ. ๒๕๔๘ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้ส่ง Mr Jagdamba Prasad ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาให้ค้ำแนะนําในเรื่องการวางรูปงานวิจัยค้ำนวนวัฒนวิทยา ซึ่ง Mr. Jagdamba Prasad ได้เสนอข้อคิดเห็นไว้หลายประการ รวมทั้งการตั้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่จะใช้ในการวิจัยและการกำหนดโครงการการวิจัยขึ้นไว้ด้วย

ในบัจจุบันการดำเนินการวิจัยด้านวนวัฒนวิทยาของกรมป่าไม้ ยังมีข้อได้ก้ำวหน้าไปตามที่ควรท้ง ๆ ที่ได้รับงบประมาณมากขึ้นกว่าเดิม และมีเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงจากต่างประเทศกลับเข้ามารับราชการหลายนาย

งานวิจัยที่ได้จัดทำมาแล้ว เป็นการวิจัยส่วนใหญ่ในด้านการปลูกบำรุงพันธุ์ไม้ ต่างๆ และการสร้างสวนป่า ต่อมาเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษสหประชาชาติ (UN Special Fund) ก็ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ ที่จะใช้ในการปลูกทำเยื่อและกระดาษต่อไปด้วย

ข้อ ๔. การดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการลุ่มน้ำและการป้องกันต้นน้ำลำธารในประเทศไทย

งานวิจัยด้านนี้กรมป่าไม้ได้เริ่มจัดทำใน พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งเป็นปีแรกที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ เนื่องจากปรากฏว่าป่าไม้ที่อยู่ตามต้นน้ำลำธารในจังหวัดภาคเหนือได้ถูกพวกชาวเขาเผ่าต่างลง เป็นไร่เลื่อนลอยกันมาก ทำให้กระทบกระเทือนต่อฝนฟ้าอากาศและเกิดความขาดแคลนกันการน้ำที่จะใช้ในการกสิกรรมขึ้นในท้องที่บางแห่ง ในขั้นต้นได้จัดตั้งสถานีป้องกันต้นน้ำลำธารขึ้นรวม ๓ แห่งด้วยกัน คือ สถานีป้องกันต้นน้ำลำธารคอยทุ่งและคอยช้าง จังหวัดเชียงราย และสถานีป้องกันต้นน้ำลำธารคอยเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาได้จัดตั้งสถานีป้องกันต้นน้ำลำธารขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่มวกเหล็ก ที่จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากมีการถางป่าทำไร่กันมากในบริเวณนี้เช่นเดียวกัน ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยความช่วยเหลือของ USOM ได้มีการจัดตั้งสถานีเพื่อทดลองและศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินชั้นที่ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อทดลองการอนุรักษ์ดิน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานี ป้องกันต้น น้ำลำธาร ก็คือการที่จะแก้ไขป่าตามต้นน้ำลำธารที่ถูกแผ้วถางไปแล้ว ให้กลับอยู่ในสภาพสมบูรณ์พอที่จะอนุรักษ์ดินและน้ำให้ได้ดีเช่นเดิม โดยการค้นคว้าหาพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมไปปลูกในป่าที่ถูกทำลายไปแล้ว รวมทั้งทดลองค้นคว้าหาพันธุ์ ไม้ที่มีประโยชน์ในทางเศรษฐกิจไปเผยแพร่ให้ชาวเขาปลูกเพื่อให้มีรายได้มาทดแทนการที่จะให้เลิกการถางป่าทำไร่ และเพื่อมิให้ชาวเขาต้องอพยพร่อนเร่ไปหาป่าใหม่เพื่อแผ้วถางทำเป็นไร่ต่อไปด้วย

กิจการที่กรมป่าไม้ได้จัดทำไปแล้วใน พ.ศ. ๒๕๐๔ มีการแนะนำและแจกจ่ายพันธุ์ไม้บางชนิด เช่น ชา กาแฟ มะเขือ ให้ชาวเขาไปดำเนินการปลูกทดองเฉพาะ ปลูกข้าว และทอนกิ่งพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และบำรุงรักษาบริเวณที่ปลูกพันธุ์ไม้ไว้ในปีก่อน ๆ

สำหรับคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น ได้ทำการศึกษาถึงผลเสียหยในการถางป่า และจุดเผาป่า ที่ทำให้เกิดการกักตะกอนและสูญเสียน้ำในป่าไม้สัก ในสวนสัก และในป่าไม้เต็ง—รัง—เหียง—พลวง โดยวางแผนวิจัยขึ้นในป่าชนิดต่าง ๆ และในสวนสักที่ป่าห้วยทาก จังหวัดลำปาง และติดตามวัดปริมาณน้ำและดินที่สูญเสียไปในแปลงวิจัยต่าง ๆ ทุกคราวที่มีฝนตก นอกจากนี้ยังได้เริ่มทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการจัดการลุ่มน้ำ ในบริเวณลุ่มน้ำห้วยคอกม้าและคอยปุย จังหวัดเชียงใหม่ ตามสัญญา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาวาย ซึ่งได้รับความร่วมมือจากกรมป่าไม้เป็นอย่างดี

ข้อ ๕. การดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับผลผลิตป่าไม้ในประเทศไทย

ในด้านการวิจัยเกี่ยวกับผลผลิตป่าไม้ในประเทศไทยนั้น ก่อนมีการจัดตั้งกองกันกว้าขึ้น ใน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้มีการเก็บหาตัวอย่างไม้ที่สำคัญ ๆ ที่มีในประเทศไทย ดำเนินการตกแต่งเลื่อยผ่า เพื่อให้มีลักษณะลดทอนและความสวยงามโดยวิธีการเลื่อยผ่าในคานต่าง ๆ และได้มีการทดลองความทนทานของไม้ โดยวิธีผึ่งดินไว้ในท้องที่ต่าง ๆ เพื่อสังเกตดูความทนทานต่อมอดปลวกและฝนฟ้าอากาศ แต่การทดลองดังกล่าวเช่นเดียวกับการทดลองทางวนวัฒนวิทยา เป็นการทดลองที่จัดทำขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ผู้สนใจเพียงบางคน และไม่มีแผนและโครงการการวิจัยแน่นอน ผลที่ได้จึงขาดตกบกพร่องและไม่สมบูรณ์ตามหลักวิชาการสถิติ รวมทั้งไม่มีแหล่งรวบรวมไว้ ผลงานวิจัยที่ทำไว้ดังกล่าวในท้องที่ต่าง ๆ จึงสูญหายไปเสียเป็นส่วนใหญ่

เมื่อได้มีการจัดตั้งกองกันกว้าขึ้นแล้ว จึงได้เริ่มดำเนินการจัดซื้อหนังสือตำราต่าง ๆ เกี่ยวกับการป่าไม้ และจัดตั้งห้องสมุดของกรมป่าไม้ขึ้น ทำการสำรวจเก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้จากท้องที่จังหวัดต่าง ๆ เพื่อทำการตรวจสอบชื่อทางพฤกษศาสตร์ และเพื่อแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ เก็บรวบรวมตัวอย่างเนื้อไม้ของไม้ชนิดที่สำคัญ ๆ เพื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับ

คุณสมบัติทางกายสมบัติ (Physical property) และกลสมบัติ (Mechanical property) แจกจ่ายตัวอย่างไม้ให้แก่ประชาชนและหน่วยราชการต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ เพื่อเผยแพร่คุณค่าสมบัติของไม้ไทย ทำเนิการทดลองอาบน้ำยาไม้ด้วยการรมวิธีต่าง ๆ และการหุงไม้ด้วยการระเหยอากาศ ทดลองหาสาร วัตถุเคมี และความชื้นในเนื้อไม้ชนิดต่าง ๆ ทำการวิเคราะห์เคมีสมบัติของไม้และของป่าต่าง ๆ ทดลองความทนทานของไม้ชนิดต่าง ๆ ทดลองการกันสนเหาและกันยาง เพื่อเอาอย่างและนำมันด้วยวิธีต่าง ๆ ทดลองคุณภาพของชั้นสนและน้ำมันสนจากท้องที่ต่าง ๆ ทำการวิเคราะห์เคมีสมบัติของป่าบางอย่าง เช่น กายาน น้ำมันสนดิบ น้ำมันหมักมือ น้ำมันไม้อื่น ๆ ชั้นและยางไม้ เช่น ชั้นตะเกียนทาแนวเป็นกัน นอกจกนี้ยังได้ดำเนินการทดลองกลั่นไม้เพื่อให้ได้วัตถุพลอยได้เช่น Pyrolignous acid, Wood Tar และให้ได้งานที่มีความร้อนสูง รวมทั้งทำการวิเคราะห์ calorific value ของถ่านจากไม้ชนิดต่าง ๆ ด้วย

การวิจัยดังกล่าวในขั้นต้นกรมป่าไม้มีเจ้าหน้าที่ และเครื่องอุปกรณ์ในการวิจัยแต่ประการใดไม่ จึงจำต้องอาศัยคณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ ให้ช่วยทำการทดลองเกี่ยวกับกลสมบัติของไม้ และได้อาศัยกรมวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์ทางเคมีและในการหา calorific value ของถ่านไม้

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว กรมป่าไม้จึงเริ่มได้รับความช่วยเหลือในด้านเครื่องอุปกรณ์ในการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งทุนการไปศึกษาและงานในต่างประเทศ จากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ องค์การบริหารวิเทศกิจของสหรัฐอเมริกา แผนการโคลอมโบ และรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศเคนมาร์ก เป็นต้น ในขั้นต้นสหรัฐอเมริกาได้ให้ทุนป่าไม้ และเครื่องทดลองกำลังไม้ ต่อมาสหราชอาณาจักร โดยผ่านแผนการโคลอมโบได้ให้เครื่องอุปกรณ์ในการทดลองไม้ ส่วนกรมป่าไม้ก็ได้จัดซื้อเครื่องอาบน้ำยาไม้ เครื่องอุปกรณ์ในการทำไม้อัด ไม้บาง เครื่องทดลองกำลังไม้ เครื่องสกัดน้ำมัน เครื่องรุมยา เครื่องเลื่อยไม้ ฯลฯ ด้วยงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล และได้ส่งมือก่อสร้างห้องทดลองขึ้นที่กรมป่าไม้ บางเขน ซึ่งได้เปิดดำเนินการได้ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งหอเก็บพรรณไม้แห้ง ซึ่งมีตัวอย่างใบและดอกอัดแห้งของพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ อยู่ในขณะนี้รวม ๓๐,๐๐๐ ตัวอย่างด้วยกัน

ใน พ.ศ. ๒๕๓๔ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้จัดส่ง Dr. K. A. Miedler สัตวากิออสเทรีย เข้ามาให้ความช่วยเหลือและนำในเรื่องการอบน้ายาไม้และการอบผืนไม้และได้เป็นผู้ควบคุมการดำเนินการฝึกทั้งเครื่องอบน้ายาไม้ และเตาอบไม้ ซึ่งกรมป่าไม้ได้ซื้อไว้แล้วและได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาตามลำดับ.

ผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ ซึ่งกองค้นคว้าได้ดำเนินการไปแล้วมีพอสรุปได้ดังนี้ :-

๑) ได้ทำการเก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้และเนื้อไม้ได้ประมาณ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ของพันธุ์ไม้ในประเทศที่เนื้อไม้ใช้ในการปลูกสร้างได้

๒) ได้ทำการพิสูจน์ชื่อทางวิทยาศาสตร์ของพันธุ์ไม้หวงห้ามได้ประมาณ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนพันธุ์ไม้หวงห้ามทั้งหมด

๓) ได้เริ่มทำการสำรวจเกี่ยวกับสัตว์และแมลง และศึกษาเกี่ยวกับมอดป่าที่ทำอันตรายแก่ต้นสัก

๔) ได้ทดลองเจาะต้นสัก โดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อหาทางเพิ่มผลผลิต และป้องกันมิให้ต้นสักที่ถูกเจาะเกิดความเสียหาย

๕) ได้ทำการทดลองกำลังไม้ชนิดที่สำคัญต่าง ๆ และทำ card-sorting key สำหรับการพิสูจน์ไม้

๖) ได้ทดลองทำการอบไม้เพื่อให้ทราบถึงผลพลอยได้ต่าง ๆ

๗) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความยาวของเส้นใยไม้และไม้ไผ่ เพื่อใช้ในการทำกระดาษ

๘) ได้ทำการทดลองอบผืนไม้ชนิดที่สำคัญ ๆ โดยเทียบเคียงผลการอบในเตาและการผึ่งโดยกระแสน้ำอากาศ

๙) ได้ทำการทดลองอบน้ายาไม้ชนิดที่สำคัญ ๆ โดยใช้ตัวยาชนิดต่าง ๆ

๑๐) ได้พิมพ์เอกสารการวิจัยออกเผยแพร่เป็นจำนวนมาก

สำหรับคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็ได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของป่าเช่นเดียวกับกองค้นคว้า กรมป่าไม้

ส่วนการวิจัยในที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ป่าไม้ที่สำคัญ ๆ ที่คณะวนศาสตร์กำลังดำเนินการอยู่ ก็มี :-

- ๑) การวิจัยเกี่ยวกับลักษณะเนื้อไม้ของไม้ชนิดที่สำคัญต่าง ๆ
- ๒) การทดลองความทนทานของไม้และไม้อัด
- ๓) การทดลองเจาะกันยางนา โดยใช้ดื่มน้ำกรด hydrochloric แทนการเผา เพื่อป้องกันความเสียหายแก่กันยาง
- ๔) การป้องกันมิให้ไม้ไหม้ไฟเร็วเกินไป
- ๕) การอาบน้ำยาไม้โดยใช้ตัวยาชนิดต่าง ๆ
- ๖) การทดลองใช้กาชนิดต่าง ๆ ในการอัดไม้
- ๗) การป้องกันมิให้ไม้ที่ทาสีพองและแตกร่อน โดยใช้ให้น้ำยาอาบไม้ที่ทนน้ำ
- ๘) การทดลองผลการเป็นพิษของน้ำยาอาบไม้ชนิดต่าง ๆ

ข้อ ๖. ข้อคิดเห็นเกี่ยว กับการ ปรับปรุงการวิจัย ทางวนวัฒนวิทยา ในประเทศไทย

เนื่องจากการวิจัยทางวนวัฒนวิทยาเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งแก่การจัดการป่าไม้ในประเทศไทย ทั้งที่ได้อกล่าวไว้แล้วในข้อ ๑ จึงควรจะได้มีการปรับปรุงการดำเนินการวิจัยในเรื่องนี้ดังต่อไปนี้:-

- ๑) รับผิดชอบการจัดตั้งกองวนวัฒนวิจัยขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระ แยกจากกองบำรุง ทั้งที่ได้อกล่าวไว้แล้วในบทที่ ๖
- ๒) วางรูปงานการจัดตั้งสถานีวิวนกรรมภาคให้เป็นการเหมาะสมและให้มีอาณาเขตควบคุมพื้นที่ที่มีปัญหาการวิจัยและชนิดป่าคล้ายคลึงกัน
- ๓) กำหนดโครงการวิจัยของแต่ละสถานีวิวนกรรมภาค ให้เป็นไปตามความต้องการของภาคนั้น ๆ และให้มีการดำเนินการวิจัยมิใช่แต่เฉพาะที่ตั้งของสถานีวิวนกรรมภาค แต่ให้ขยายการวิจัยออกไปจัดทำตามป่าทดลอง (Experimental Forest) สวนทดลอง แปลงทดลอง ในท้องที่ต่าง ๆ ภายในภาคนั้น ๆ
- ๔) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยไปประจำตามสถานีวิวนกรรมภาคต่าง ๆ ในจำนวนที่พอเพียง
- ๕) ให้มีอาจารย์จากคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไปร่วมทำการฝึกและวิจัยด้วย ณ สถานีวิวนกรรมภาคต่าง ๆ ตามที่จำเป็น

๖) พิจารณาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัย ทางวนวัฒนวิทยาของผู้เชี่ยวชาญ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติที่เสนอไว้แล้ว (Prasad และ Champion) และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ปัจจุบัน แล้ว จัดให้มีการ ดำเนิน การ ตาม ข้อ เสนอแนะนั้น ๆ

๗) ปรับปรุงห้องสมุดของกรมป่าไม้เพื่อให้ใช้ ได้ผลในการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพและทำ documentation เอกสารที่จำเป็นที่จะใช้ในการวิจัยไว้ให้เป็นที่เป็นที่เรียบร้อย

๘) จัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่จะใช้ในการวิจัยให้เป็นการเพียงพอ โดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จปริญญาชั้นสูงจากต่างประเทศ ควรมอบหมายให้ไปประจำสถานีวิจัยกรมป่าไม้ เพื่อดำเนินการวิจัย แทนที่จะให้ประจำอยู่ที่กรมป่าไม้

๙) ควรมุ่งกำหนดแผนการวิจัยไปในทาง ที่จะ ให้ ได้ ผล มา ใช้ ปฏิบัติ ในการ ป้องกัน รักษาป่า ในการปลูกสร้างบำรุงป่า ในการสืบพันธุ์ ตามธรรมชาติ ในการจัดการป่า ในการเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยเนื้อที่ของไม้ชนิดที่สำคัญ ๆ ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ และในการให้ ได้ มา ซึ่ง สติ ติ ของ การ เติบ โต และ การ เติบ พูน ของ ไม้ ชนิด ที่สำคัญ ต่าง ๆ

๑๐) ควรดำเนินการวิจัยให้ได้ผลเกี่ยวกับไม้สัก ไม้ยางนา และไม้ที่มีคุณค่าสูง รวมทั้งไม้ที่เติบโตเร็วก่อนไม้ชนิดอื่น ๆ

๑๑) ให้มีการประสานงานการวิจัยระหว่างกรมป่าไม้กับคณะวนศาสตร์ โดยใกล้ชิดยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อป้องกันการวิจัยซ้อนกันและเพื่อให้มีการรวบรวมกำลังเจ้าหน้าที่ วิจัย และอุปกรณ์การวิจัยที่มีอยู่มาช่วยกันดำเนินการวิจัย แทนที่ต่างฝ่ายจะต่างทำ

ข้อ ๗. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการลุ่มน้ำและ ป้องกันต้นน้ำลำธารในประเทศไทย

ในการปรับปรุงการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการลุ่มน้ำและป้องกันต้นน้ำลำธารในประเทศไทย ควรให้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้ :-

๑) ปรับปรุงสถานีป้องกันต้นน้ำลำธารที่มีอยู่แล้ว และที่จะจัดตั้งต่อไป ให้เป็นสถานีเกี่ยวกับการวิจัยโดยแท้จริง

๒) ทำการสำรวจลุ่มน้ำที่สำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อจะได้ทราบว่าปัญหาสำคัญอย่างใดที่จะต้องรีบทำการวิจัยในภาคนั้น ๆ

๓) จัดให้มีป่าเพื่อทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการลุ่มน้ำชั้นอย่าง น้อยลุ่มน้ำละ
๑ ป่า เพื่อจะได้ทราบว่ามีปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะลุ่มน้ำบึง วัง ยม น่าน ชี มูล และ
ลุ่มน้ำแม่กลอง

๔) จัดให้มีการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของชาวเขา ในทางสังคมและ
เศรษฐกิจ และหาทางแก้ไขให้ชาวเขาคำรงชีพอยู่ได้โดยไม่ต้องทำลายป่า

๕) จัดให้มีสื่ออบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความชำนาญเป็นจำนวนเพียงพอที่จะใช้
ดำเนินการตรวจโครงการวิจัยในเรื่องนี้ได้

๖) จัดให้มีการประสานงานการวิจัยในเรื่องนี้ระหว่างกรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยใกล้ชิด

ข้อ ๔๘. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ป่าไม้ ใน
ประเทศไทย

การวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ป่าไม้ในประเทศไทยนั้น ควรถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง
เพราะประเทศไทยยังมีเนื้อที่ป่าไม้อยู่มาก และประชาชน ได้อาศัยใช้ผลิตภัณฑ์ป่าไม้ในการดำรง
ชีพและการอาชีพอยู่เป็นส่วนใหญ่ ทั้งไม้และของป่าก็เป็นสินค้าสำคัญที่นำรายได้มาสู่
ประเทศเป็นจำนวนปีละหลายร้อยล้านบาท เช่น ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ มีไม้และของป่าส่งออก
จํานายยังต่างประเทศคิดเป็นมูลค่าถึง ๒๖๔ ล้านบาท เป็นกัน ฉะนั้นจึงควรดำเนินการวิจัย
เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ป่าไม้ในประเทศไทยให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อยกมาตรฐานการครองชีพของ
ประชาชน และเพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ของประเทศ ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ดังกล่าวควรให้มีการปรับปรุงการวิจัยดังต่อไปนี้

๑) จัดตั้งสถาบันการวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ป่าไม้ขึ้นตามแนวที่ได้เสนอขอความ
ช่วยเหลือไปยังสหพันธรัฐเยอรมันตะวันตก

๒) ให้สถาบันดังกล่าวมีเครื่องอุปกรณ์ และเจ้าหน้าที่ในการวิจัยให้ครบถ้วน
เพื่อที่จะดำเนินการวิจัยให้ ได้ผล

๓) สถาบันการวิจัยนี้ ควรให้อาจารย์และนิสิตคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ได้เข้าร่วมในการดำเนินการวิจัย และการฝึกด้วย เพื่อเป็นการประสานงาน
และฝึกนักวิจัยในอนาคต

๕) การมุ่งก้าวมั่นการวิจัยไปในทางให้มีทางน้ำไม้และของป่าทุกชนิดที่มีในประเทศไทยออกมามีประโยชน์ให้ได้มากที่สุด โดยให้การใช้ได้เป็นไปโดยประนีประนอม และให้สามารถส่งเป็นสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศให้ได้มากที่สุดเช่นกัน

๖) การดำเนินการวิจัยให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขที่จะก่อให้เกิดทุนการผลิตไม้และของป่าลดลงเพื่อช่วยลดค่าครองชีพของประชาชน และเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดต่างประเทศ

๗) การดำเนินการวิจัยให้มีการใช้ไม้และของป่าในการประกอบอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งในการก่อสร้างด้วย

๘) การดำเนินการวิจัยให้ราษฎรสามารถใช้ไม้และของป่าในการประกอบอุตสาหกรรมในครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น

๙) เผยแพร่ผลการวิจัยให้กว้างขวางทั้งในและนอกประเทศ

๑๐) การเริ่มจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่จะใช้ในการวิจัย โดยส่งไปศึกษาอบรมหรือฝึกงานเพิ่มเติมในประเทศเดียวกันให้เป็นจำนวนพอเพียง

๑๑) การให้สถาบันการวิจัยที่จะจัดตั้งขึ้น ได้รับทำการวิจัยให้แก่บริษัท องค์การ หน่วยงานของรัฐและเอกชนในอันผลิตผลป่าไม้ โดยให้บริษัทหรือองค์การนั้น ๆ จ่ายเงินอุดหนุนในการวิจัยให้ตามสมควร และให้ได้มีการใช้เงินอุดหนุนนั้นไปในการวิจัย โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

ข้อ ๙. ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการที่จะต้องรีบดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับกสิกรรมป่าไม้ ให้ได้ผลอย่างจริงจัง

ในประเทศไทยพลเมืองกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในอัตราปีละประมาณ ๓ เปอร์เซ็นต์ แต่ในขณะเดียวกันเนื้อที่ป่าไม้กำลังลดน้อยลง และในสุดท้ายทั้งประเทศจะมีป่าไม้เพื่อใช้ผลิตผลเหลือเพียง ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ เฮกตาร์ ฉะนั้น จะต้องเร่งรีบดำเนินการให้ป่าไม้ผลิตผลที่มีโดยจำกัดนี้ สามารถมีผลผลิตเพิ่มขึ้นให้พอสนองความต้องการของประชาชนได้ตลอดไป ในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มการส่งไม้และของป่าไปจำหน่ายยังต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีรายได้พอเพียงแก่การที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ อนึ่ง การที่

จะต้องจัดให้ป่าไม้สามารถมีส่วนในการอนุรักษ์ดินและน้ำและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และให้มีน้ำเพียงพอแก่การกสิกรรม การอุตสาหกรรม และการพลังไฟฟ้ากำลังน้ำ ก็เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในอนาคตกอนโลกนี้ การที่จะให้ป่าไม้สามารถอำนวยประโยชน์ต่าง ๆ ให้ได้ตามที่ต้องการคงที่ได้กล่าวมาแล้ว ย่อมเป็นการจำเป็นที่จะต้องดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับกิจการป่าไม้ทุกด้าน เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น ๆ ไปดำเนินการให้ป่าไม้สามารถอำนวยผลให้ได้ตามที่ต้องการ แต่การวิจัยเกี่ยวกับการป่าไม้ในปัจจุบัน ยังมิได้รับการสนับสนุนเพียงพอ และในบางกรณีก็ยังขาดความสนใจจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จึงควรเร่งรัดให้มีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการป่าไม้ เพื่อให้ได้ผลอย่างจริงจังเสียแก่บัดนี้ โดยถือว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกร่วมกับการป้องกันรักษาป่า มิฉะนั้นจะเป็นการสายเกินไป ที่จะจัดการป่าไม้ในประเทศไทยให้สามารถสนองความต้องการของประเทศชาติและประชาชนได้ หากไม่เร่งรัดการวิจัย ในที่สุดประเทศไทยอาจต้องเผชิญกับความเสื่อมโทรมของดิน การขาดแคลนน้ำ ไม้และของป่า และอาจต้องสั่งซื้อไม้มาใช้จากต่างประเทศก็ได้

ในเรื่องงบประมาณที่จะใช้ในการวิจัยนั้น หากจะหวังพึ่งแต่ทางงบประมาณประจำปี แก่อย่างเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอ จึงควรให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ที่เป็นผู้ผูกขาดทำไม้สักและไม้ยางอยู่ในขณะนี้ ได้แบ่งผลกำไรมาอุดหนุนการวิจัยทางด้านป่าไม้บ้างตามสมควร รวมทั้งให้มีการแบ่งเงินค่าบำรุงป่าที่เก็บได้ในปีหนึ่ง ๆ มาใช้ในการวิจัยประมาณปีละ ๒๐-๒๕ เพอร์เซ็นต์ ก็เชื่อว่าจะทำให้การวิจัยด้านป่าไม้ได้สามารถก้าวหน้าไปได้เป็นอย่างดี

การบำรุงบำรกรรมชาติและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง

การบำรุงบำรกรรมชาติ

ข้อ ๑. การบำรุงบำรกรรมชาติในประเทศไทย

การบำรุงบำรกรรมชาติในประเทศไทย เท่าที่ปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ ได้แก่การช่วยเหลือปรับปรุงบำรกรรมชาติทั่วไป ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และอำนวยผล ในทางเศรษฐกิจทวียิ่งขึ้น โดยการตัดสาขายาระยะต้นไม้ในป่า การตัดเถาววัลย์ที่ขึ้นปกคลุมต้นไม้ม และ การตัดบำรุง ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้ไม้ดี มี ค่าได้ มี โอกาสงอกงามเจริญเติบโตได้เต็มที่ โดย ไม่ถูกรบกวนและเบียดบัง

ตั้งแต่จัดตั้งกรมป่าไม้ยังมีได้ดำเนินการในค่านี้อย่างเป็นล่ำเป็นสันนัก เนื่องจากในชั้นต้นยังไม่มีพนักงานที่มีความรู้ ความ ชำ นาญ และ เงิน งบประมาณ ค่า ใช้ จ่าย เพียง พอ จำนวนพนักงานที่มีอยู่ก็ ได้ ใช้ปฏิบัติหน้าที่ในทางธุรการเสียเป็นส่วนใหญ่ ส่วนงานในด้านการบำรุงป่าคงจัดทำไปได้กามแต่กำลังคน กำลังเงินและโอกาสจะอำนวยเท่านั้น ซึ่งพอจะแยกออกได้เป็น ๓ เรื่องด้วยกัน คือ :—

ก. การตัดเถาววัลย์ งานนี้ได้จัดทำในป่าไม้สักและป่าไม้กระยาเลยทั่วไป และ ทำพร้อมกันไปกับ การกำจัดเลือกและสับคานไม้สัก หรือการกำจัดเลือกคัตราไม้กระยาเลยเพื่อให้ทำออก หรือการตัดไม้บำรุงป่า กล่าวคือ ในการเดินสำรวจกำจัดเลือกคัตราไม้สักหรือไม้กระยาเลยทุกคราว เจ้าหน้าที่ผู้ทำการกำจัดเลือกไม้ได้จัดให้คนงานที่ไปด้วย มีหน้าที่คอยกำจัดเถาววัลย์ใหญ่น้อยทั้งหลายที่พบเห็นขึ้นพัน หรือปกคลุมต้นไม้ยืนต้นทุกชนิดในป่าไปพร้อมกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ต้นไม้เหล่านั้นได้รับแสงสว่างและเจริญเติบโตได้เต็มที่ และเมื่อเป็นการป้องกันมิให้เถาววัลย์เหล่านั้นมีโอกาขยายพันธุ์ได้ต่อไป ดังนั้นเมื่อการกำจัดเลือกไม้ในป่าได้เสร็จสิ้นลง ย่อมหมายความว่า การตัดเถาววัลย์ในป่านั้นก็เสร็จสิ้นไปด้วยพร้อมกัน แต่บรรดาเถาววัลย์ทั้งหลายเป็นพันธุ์ ไม้ที่แพร่พันธุ์ ได้ง่ายและเติบโตได้เร็วมาก ฉะนั้น ใน การกำจัดบำรุงก็ หรือในการตัดสาขายาระยะก็ ซึ่งเจ้าหน้าที่จึงต้องเดินสำรวจต้นไม้ใหม่ อย่างทั่วถึง เจ้าหน้าที่ย่อมถือโอกาสตัดเถาววัลย์ไปด้วยพร้อมกันทุกคราวในทำนองเดียวกัน

ที่กล่าวมาแล้ว การกักเดาวัลย์เช่นนี้ กรมป่าไม้ได้ถือปฏิบัติอย่างจริงจังตั้งแต่กรมป่าไม้ได้
เริ่มการคัดเลือกและสืบกานไม้ สักเองในป่าต่าง ๆ

ข. การคัดสายขยายระยะ ได้แก่การกักสายกันไม้ ในบริเวณป่าที่มีต้นไม้
ชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้นเบียดเสียดกันหนาแน่นออกเสียบ้างตามหลักทางวิชาการ เพื่อเปิดช่อง
ให้ต้นไม้ที่เหลืออยู่ได้รับแสงสว่างและมีโอกาสเติบโตงอกงามได้เต็มที่ งานเรื่องนี้ได้ทำเป็น
กิจจะลักษณะโดยเฉพาะ ตามปกติแล้วจัดทำไปพร้อมกับการตัดไม้บำรุงป่า แต่มีจัดทำโดย
เอกเทศเป็นครั้งคราวบ้างในเมื่อมีการขออนุญาตตัดไม้หวงห้ามต่ำกว่าขนาดจำกัดเป็นจำนวน
มาก เพื่อนำไปใช้ในการกุศลหรือสาธารณประโยชน์หรือกิจการซึ่งจำเป็นในการครองชีพ
ของราษฎร เช่นทำไม้หลักรอกกันตลิ่งพัง ไม้เสาเข็มในการก่อสร้างของวัดหรือทางราชการ
ไม้หลักปัก เป็นต้น

ค. การตัดบำรุง ได้แก่การกักเลือกดีตรา ให้ตัดพื้นไม้ชนิดต่าง ๆ ซึ่งขึ้น
เบียดเสียดหรือกำบังต้นไม้ชนิดที่มีค่ากว่าออกเสียตามหลักวิชาการ เพื่อเปิดโอกาสให้ไม้ที่มี
ค่าได้เจริญเติบโตเต็มที่ ต้นไม้โตที่มีลักษณะทรามหรือเป็นโรคหรือมีต้นโพธิ์ไทรขึ้นเกาะ
พันอยู่ ก็ตัดออกเสีย เพื่อเป็นการทำลายเชื้อโรคหรือพันธุ์ โพธิ์ไทรนั้น ๆ เท่าที่ดำเนินการ
มาแล้ว กรมป่าไม้ได้จัดทำการตัดบำรุงไม่เป็นล่ำเป็นสันนัก คงทำไปได้ตามกำลังคนและ
กำลังเงินงบประมาณที่ได้รับ และยังมีได้กำหนดแผนการบำรุงป่าไว้แน่นอนเป็นหลักฐาน
ทั่วไป เว้นแต่ในท้องที่ควบคุมของเขตตาก และเขตพิษณุโลกเดิม คือ จังหวัดตาก
กำแพงเพชร สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร และเพชรบูรณ์ รวม ๗ จังหวัด
ซึ่งกรมป่าไม้ได้จัดให้มีป่าโครงการย่อยขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๘๕ ทั้งป่าไม้สักและป่าไม้กระยา
เลย และดำเนินการกักเลือกดีตราไม้ ให้ทำออกโดยการบำรุงป่าตลอดมาจนทุกวันนี้ ส่วน
ในท้องที่อื่น ๆ คงจัดทำการกักเลือกไม้เพื่อการตัดบำรุงกันไปเป็นป่า ๆ ตามกำลังของแต่ละ
เขตเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ดี ในระยะหลัง ๆ นี้ป่าไม้เขตต่าง ๆ ได้เร่งรัดจัดทำโครงการชั่วคราว
สำหรับป่าไม้ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น และเปิดให้มีการทำไม้ออกโดยวิธีคัดเลือกไม้บำรุงป่า
ฉะนั้นจึงนับว่าการบำรุงป่าได้รับการเอาใจใส่เพิ่มขึ้นทุกที อันจะเป็นผลให้ป่าธรรมชาติ
ทั่วไปมีสภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่ออำนวยประโยชน์ยังยืนแก่รัฐและประชาชนต่อไป

สถิติการบำรุงบำเหน็จข้าราชการที่ ได้จัดทำมาแล้วมีดังต่อไปนี้: —

พ.ศ.	ทำการบำรุงบำเหน็จข้าราชการได้-กม.๒		รวม
	ไม้สัก	ไม้กระยาเสย	
๒๔๘๑	—	—	—
๒๔๘๒	—	—	—
๒๔๘๓	๔๕.๓	—	๔๕.๓
๒๔๘๔	๙๘.๗	—	๙๘.๗
๒๔๘๕	๔๘.๕	—	๔๘.๕
๒๔๘๖	๒๓.๖	๕.๒	๒๘.๘
๒๔๘๗	๖๓.๓	๕.๒	๖๘.๕
๒๔๘๘	๑๐๓.๕	๕.๒	๑๐๘.๗
๒๔๘๙	๗๗.๗	๕๑.๙	๑๒๙.๖
๒๔๙๐	๙๓.๒	๑๘.๐	๑๑๑.๒
๒๔๙๑	๙๓.๕	๕๔.๘	๑๔๘.๓
๒๔๙๒	๕๓๗.๗	๑๐๙.๖	๖๔๗.๓
๒๔๙๓	๖๗๖.๕	๕๔.๘	๖๓๑.๓
๒๔๙๔	๖๓๐.๗	๒๙.๗	๖๖๐.๔
๒๔๙๕	๔๕๐.๒	๕๖.๐	๕๐๖.๒
๒๔๙๖	๖๕๐.๑	๖๗.๓	๗๑๗.๔
๒๔๙๗	๑,๔๑๔.๑	๑,๓๖๘.๒	๒,๗๘๒.๓
๒๔๙๘	๘๙๗.๒	๓,๐๓๕.๖	๓,๙๓๒.๘
๒๔๙๙	๔๖๓.๖	๓๖๔.๑	๘๒๗.๗
๒๕๐๐	๕๕๐.๓๗	๗๖๘.๖๑	๑,๓๑๘.๙๘
๒๕๐๑	๙๒๒.๕๓	๖๙.๕๒	๙๙๑.๐๕
๒๕๐๒	๔๖๐.๔๓	๖.๗๘	๔๖๗.๒๑
๒๕๐๓	๑๖๔.๑๐	๕.๑	๑๖๙.๑๑
๒๕๐๔	๒๔๑.๙	๙๑.๙	๓๓๓.๘
๒๕๐๕	๗๗๕.๘	๘๓๙.๕	๑,๖๑๕.๓
๒๕๐๖	๒๗๗.๖	๕๑๖.๘	๗๙๔.๔
รวมทั้งสิ้น	๙,๗๓๙.๐๖	๗,๔๒๐.๙๑	๑๗,๑๕๙.๙๗

ข้อ ๒. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการบำรุงบำรุงบำรุงธรรมชาติในประเทศไทย

ก. การบำรุงบำรุงธรรมชาติในประเทศไทยเท่าที่ได้ปฏิบัติมาแล้ว เป็นการจัดทำในป่าที่ยังมิได้จัดการสงวนไว้แน่นอนเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นป่าที่ได้รับการบำรุงไปแล้ว ก็ไม่เป็นการแน่นอนว่าทางการจะสามารถรักษาไว้ให้คงสภาพเป็นป่าถาวรได้ ตลอดไปหรือไม่ นอกจากนั้นเนื่องจากการดูแลรักษาป่ายังไม่เพียงพอ จึงมักปรากฏอยู่เสมอ ๆ ว่าต้นไม้ที่ได้รับการบำรุง โดยเฉพาะไม้สัก มักจะถูกลักลอบตัดฟันไปเสียเสมอ ๆ ทั้งนี้ย่อมทำให้การบำรุงบำรุงธรรมชาติไม่สู้ได้ผลนัก จึงเห็นว่าหากยังไม่มีการจัดเป็นรับผิดชอบแล้ว การบำรุงบำรุงธรรมชาติโดยใช้วิธีการตัดตางขยายระยะและการตัดไม้บำรุงป่า ควรจะเว้นไว้ก่อนในป่าทั่ว ๆ ไป ควรจัดทำเฉพาะในป่าที่สงวนไว้แล้วเท่านั้น และในป่าสงวนแห่งชาตินั้น ๆ ทางการได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่สำหรับดูแลรักษาอย่างเพียงพอแก่การที่จะ ป้องกัน การ ลัก ลอบ ตัด ไม้ ได้อย่างมีผล ส่วนการตัดฟันแถววัลย์ที่ขึ้นรักรพันปกคลุมต้นไม้ คงให้ดำเนินการต่อไป พร้อมกับกรกักเลือกไม้หรือกานไม้ในป่าทุกประเภท เพราะหากรอการสงวนป่านั้น ๆ ต้นไม้ก็อาจได้ รับอันตรายและถูกแถววัลย์รักรพันหรือปกคลุมจนตายไปเสียก่อนก็ได้

ข. ตามปกติการบำรุงบำรุงธรรมชาติควรจัดทำตามข้อกำหนดในโครงการจัดการป่าสงวนแห่งชาติแต่ละแห่ง ซึ่งโครงการนั้น ๆ ควรจะได้มีข้อกำหนดว่าจะทำการบำรุงบำรุงธรรมชาติที่ใด โดยวิธีใด และเมื่อใด ไม่ใช่จัดทำไปโดยมิได้ มีโครงการแน่นอนเช่นในขณะนี้

ค. การบำรุงบำรุงธรรมชาติ ควรจัดทำภายหลังที่ได้มีการทำไม้ผ่านพ้นไปแล้วในท้องที่บริเวณหนึ่ง ๆ และควรมีข้อกำหนดในการบำรุงให้เป็นไปในทางที่จะช่วยให้มีการสืบพันธุ์ ตามธรรมชาติของไม้ชนิดที่มีค่าให้มีปริมาณเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะเดียวกันก็ให้มีการบำรุงปลูกไม้ที่ขึ้นอยู่แล้วให้พ้นจากการถูกเบียดบังและการเบียดเสียกัน รวมทั้งให้มีการช่วยต้นไม้ที่เติบโตพ้นจากการเป็นลูกไม้แล้ว ให้มีช่องว่าง อากาศ และแสงสว่างเพียงพอที่จะสามารถเจริญเติบโตต่อไปได้ โดยรวดเร็วด้วย

ง. ในปัจจุบันมีป่าไม้สักหลายแห่งที่มีต้นสักขึ้นเบียดเสียกันจนเกินไปหรือมีต้นสักคดงอ เสียหายตายภาค (เปลือกแห้งเกือบรอบต้น) อยู่เป็นจำนวนมาก หากทิ้งไว้ต่อไปโดยมิได้จัดทำการบำรุง ต้นสักเหล่านั้นก็จะแคะแกร็นหรือยืนต้นตายไปเองโดยเปล่าประโยชน์ จึงควรจะได้จัดทำการสำรวจป่าไม้สักเหล่านั้นและวางโครงการการจัดการคัดบำรุง เสีย ให้ เป็น

ที่แน่นอน แล้วดำเนินการตัดบำรุงตามหลักวิชาการ ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยเหลือต้นสักที่เหลืออยู่ให้สามารถเจริญเติบโตต่อไปได้โดยรวดเร็วแล้ว ยังจะได้ไม้สักออกมาใช้สอยชดเชยจำนวนที่ต้องลดลงไป เพราะเหตุแห่งการลักลอบตัดฟันไม้ในกาลต่อมาด้วย

จ. ในป่าเต็งหรือป่าแะแทบทุกแห่งในจังหวัดภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มักจะปรากฏว่ามีลูกไม้ขึ้นเบียดเสียดกันมาก โดยเฉพาะลูกไม้เต็ง รัง เหียง พลวง เหล่านี้เป็นต้น ลูกไม้เหล่านี้เนื่องจากถูกเบียดบังและขึ้นเบียดเสียดกันรวมทั้งถูกไฟไหม้ทุก ๆ ปี จึงกว่าจะตั้งตัวและเติบโตได้ มักจะต้องใช้เวลาเป็นสิบ ๆ ปีขึ้นไป จึงควรช่วยเหลือในเรื่องการตัดขยายระยะและการตัดบำรุง รวมทั้งทำการป้องกันไฟในบริเวณที่มีลูกไม้ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งหากทำได้ดังกล่าว จะทำให้ป่าไม้เต็ง รัง เหียง พลวง ในประเทศไทยมีปริมาณไม้มากขึ้น และจะมีไม้ที่จะตัดฟันออกมาใช้สอยได้ทวีปริมาณยิ่ง ๆ ขึ้นทุกปี

ฉ. ในป่าดงดิบของทุกภาคโดยเฉพาะภาคตะวันออกและภาคใต้ ควรมีการกำหนดการบำรุงป่าธรรมชาติตามแบบที่ถือปฏิบัติกันอยู่ในขณะนี้ ในสหพันธรัฐมาเลเซีย เพราะจะเป็นการช่วยให้มีการสืบพันธุ์ ไม้ชนิดที่มีค่า และในขณะเดียวกันก็จะเป็นการช่วยเหลือให้ไม้ชนิดที่มีค่าที่โค่นจากการเป็นลูกไม้แล้วได้มีโอกาสเติบโตต่อไปได้อย่างรวดเร็วด้วย

อนึ่ง สำหรับป่าไม้ยางขาว (*Dipterocarpus alatus*) ซึ่งเป็นที่นิยมทั้งในประเทศและนอกประเทศ แต่ปรากฏว่าในป่าธรรมชาติมีการสืบพันธุ์ น้อย หรือแทบจะไม่มีเลยนั้น ควรจะได้ทำการวิจัยกันกว่าหาสาเหตุที่ทำให้มีการสืบพันธุ์ น้อย และหาวิธีดำเนินการตัดบำรุงที่จะมีการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติให้มากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นด้วย

ช. ในป่าไม้สนเขา (pines) ที่ขึ้นอยู่ในที่ราบสูง เช่นที่จังหวัดศรีสะเกษ อุบล ฯ และเพชรบูรณ์ ควรจะได้ทำการบำรุงโดยการตัดฟันไม้กระยาเลยชนิดอื่นที่ขึ้นเบียดบังออกเสีย ในขณะเดียวกันก็ควรดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ป่าให้เหมาะสมแก่เมล็ดสนที่จะตกลงมาแล้วงอกงามเจริญเติบโตต่อไป ในขณะเดียวกันในที่ใดที่มีลูกไม้สนขึ้นอยู่มาก ก็ควรจัดการป้องกันไฟให้ได้อย่างจริงจัง ทั้งนี้จะทำให้ต้นสนเขามีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคตอันใกล้

การปลูกสร้างสวนป่า และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการปลูกสร้างสวนป่า

ข้อ ๑. ความจำเป็นของการที่จะต้องปลูกสร้างสวนป่าขึ้นในประเทศไทย
ประเทศไทยมีแผนการที่จะสงวนป่าไว้ในชั้นสุดท้าย รวมทั้งสิ้นเพียง ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ซึ่งประมาณว่าในเนื้อที่ป่าไม้ ๒๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรนี้ ประมาณ ๔๖,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร จะสงวนไว้เป็นป่าป้องกันภัย (Protection forests) เพื่อประโยชน์ในการป้องกันต้นน้ำลำธาร ป้องกันการกัดเซาะดิน และป้องกันภัยอันตรายอื่น ๆ เช่นลมพายุ และความผันแปรของดินฟ้าอากาศเป็นต้น ป่าที่จะสงวนไว้เพื่อเป็นป่าป้องกันภัยนี้ ตามหลักการจะไม่อนุญาตให้มีการทำไม้เพื่อการค้าและการใช้สอยของพลเมืองแต่อย่างใด คงจะให้มีการตัดและทำไม้เฉพาะที่เห็นว่าหากทิ้งไว้ต่อไปจะเกิดความเสียหายขึ้นเท่านั้น ฉะนั้นจึงจะมีป่าเหลือไว้สำหรับดำเนินการจัดการให้เป็นป่าการค้า (Commercial forests) เพื่อการค้าและการอุตสาหกรรม ตลอดจนเพื่อการใช้สอยของพลเมืองเพียง ๑๐๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่

Sis H.G. Champion ผู้เชี่ยวชาญการป่าไม้ชาวอังกฤษ อดีตศาสตราจารย์ในวิชาวนศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด และผู้อำนวยการสถาบันการป่าไม้ Imperial Forestry Institute ณ ประเทศอังกฤษ ได้กล่าวไว้ว่า ในประเทศด้อยพัฒนา เพื่อรักษาระดับมาตรฐานการครองชีพของพลเมืองให้อยู่ในระดับพอใช้ จำเป็นจะต้องมีป่าไว้ราว ๒๖ ไร่ต่อพลเมือง ๑ คน ฉะนั้นป่าที่ประเทศไทยจะคงเหลือไว้เพื่อจัดเป็นป่าการค้า ๖๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ นั้น ก็คงจะพอเพียงสำหรับประชาชนเพียง ๒๖,๐๐๐,๐๐๐ เท่านั้น แต่ในประเทศไทยขณะนี้ จากการสำรวจครั้งหลังสุดปรากฏว่ามีพลเมืองถึงประมาณ ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ คน และกำลังทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ในอัตราไม่ต่ำกว่าปีละ ๗๐๐,๐๐๐ คน ทั้งเป็นที่คาดคะเนกันว่าประเทศไทยอาจมีพลเมืองเพิ่มขึ้นถึง ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ คน ภายในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้าก็ได้ ฉะนั้นย่อมเห็นได้ชัด ป่าไม้ที่มีอยู่คงจะไม่สามารถสนองความต้องการของพลเมืองในอนาคตได้ การที่จะเพิ่มปริมาณเนื้อที่ป่าไม้ให้มีมากขึ้นนั้น ย่อมไม่สามารถทำได้ ฉะนั้นจึงมีทางเหลืออยู่เพียงทางเดียวที่จะทำได้ คือทำให้ป่าไม้ที่มีอยู่นั้นมีผลผลิตเพิ่มขึ้น

กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอีกหลายเท่าตัวจึงจะพอกับความต้องการ ในปัจจุบันในประเทศไทย จากการสำรวจป่าไม้สักในจังหวัดภาคเหนือ ปรากฏว่าจะมีไม้สักที่โตถึงขนาดตัดฟันได้ ๑ ตัน ต่อเนื้อที่ป่า ๔ ไร่ หรือเฉลี่ยแล้วจะมีไม้สักเพียงไร่ละ ๐.๑ ตัน ปริมาตร ๐.๓๕ เมตร ลูกบาศก์เท่านั้น แต่ในป่าไม้สักเหล่านี้หากทางการเร่งรัดการบำรุงและจัดการป่าไม้ให้เป็นไปตามหลักวิชา รวมทั้งทำการปลูกสร้างสวนป่าไม้สักขึ้นใหม่ในเนื้อที่ ๑ ไร่ ก็อาจได้ไม้สักถึงอย่างน้อย ๑๕ ตัน ซึ่งจะมีปริมาตรราว ๓๐ เมตรลูกบาศก์ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องเร่งรัดการบำรุงป่าธรรมชาติ และรีบเร่งดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าเสียตั้งแต่บัดนี้ จึงจะสามารถให้ป่าที่มีอยู่สนองความต้องการของพลเมืองในอนาคตได้

ข้อ ๒. วิธีการปลูกสร้างสวนป่าในประเทศไทย

กรมป่าไม้ได้ริเริ่มปลูกสวนสักขึ้นเป็นครั้งแรกในท้องที่จังหวัดแพร่ ใน พ.ศ. ๒๔๔๕ โดยพระยาวันพฤกษ์พิจารณ์ (ทองคำ เสวตศิลา) เป็นผู้ดำเนินการเพื่อเป็นการทดลอง เพราะปรากฏว่าทางประเทศอินเดียและพม่าได้จัดทำเป็นผลดีมาก่อนแล้ว และได้มีการปลูกทดลองในปีต่อมาอีกบ้างเล็กน้อย จนกระทั่งในราว พ.ศ. ๒๔๘๔ กรมป่าไม้จึงได้ลงมือดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าอย่างจริงจัง ทั้งป่าไม้สักและไม้กระยาเลยชนิดต่าง ๆ และได้ดำเนินการต่อมาทุกปีตามกำลังงบประมาณที่ได้รับ วิธีการจัดปลูกสร้างสวนป่า กรมป่าไม้ได้ใช้อยู่ ๒ วิธีคือ

ก. **วิธีอาศัยชาวไร่** คือกรมป่าไม้จัดแบ่งพื้นที่ที่จะปลูกสวนป่าออกเป็นแปลงเล็ก ๆ และจัดให้ราษฎรที่มีอาชีพในการถางป่าทำไร่อยู่แล้วเข้าทำการแผ้วถางพื้นที่ที่จัดแบ่งไว้แล้วเป็นแปลง ๆ ไปตามกำลังความสามารถของแต่ละครัวเรือน และให้ชาวไร่เหล่านั้นเป็นแรงงานปลูกพันธุ์ ไม้ให้ตามความต้องการของกรมป่าไม้ โดยกรมป่าไม้เป็นผู้จัดหาเมล็ดพันธุ์ หรือกล้าไม้ หรือเง้าไม้ให้จนเพียงพอ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับประโยชน์ที่ทางการได้รับนี้ กรมป่าไม้ให้สิทธิแก่ชาวไร่ปลูกพืชล้มลุก เช่น ข้าว พริก ข้าวโพด ฯลฯ ในสวนป่าได้เท่าที่ไม่ขัดข้องกับความเจริญเติบโตของพันธุ์ ไม้ในสวน ส่วนพันธุ์ ไม้ที่ปลูกไว้ให้ชาวไร่มีหน้าที่ดูแลรักษาแผ้วถางวัชพืชให้ด้วย เมื่อชาวไร่เก็บเกี่ยวพืชผลของตนไปแล้ว

จึงส่งมอบสวนป่าให้แก่กรมป่าไม้ทำการบำรุงรักษาต่อไป วิธีนี้เป็นประโยชน์แก่รัฐและราษฎรทั้งสองฝ่าย คือราษฎรได้มีงานทำและมีที่ดินสำหรับเพาะปลูกพืชผลอันจำเป็นในการครองชีพ ส่วนรัฐได้รับสวนป่าโดยลงทุนแต่น้อย และเป็นการป้องกันมิให้ราษฎรแผ้วถางป่าทำไร่กันตามอำเภอใจกระจุกกระจายทั่วไป นับว่าบรรเทาการทำลายป่าลงได้บ้าง

ข. วิธีจ้างแรงงานจัดทำเอง คือกรมป่าไม้จ้างแรงงานกรรมกรจัดการปลูกสวนป่าโดยตลอด ทั้งแต่การแผ้วถาง ปลูก และบำรุงรักษา วิธีนี้นับว่าสิ้นเปลืองมากคงใช้อยู่ในบางท้องที่ที่ไม่มีชาวไร่ร่วมมือด้วยเพียงพอเท่านั้น

ในการที่จะจัดการปลูกสร้างสวนป่าต่าง ๆ ขึ้นนั้น จำเป็นจะต้องใช้ความรู้และความชำนาญเป็นอย่างมาก เริ่มต้นด้วยการที่จะต้องทำการศึกษาและวิจัยว่าพันธุ์ไม้แต่ละชนิดมีความเป็นอยู่อย่างไร จะต้องดำเนินการเก็บหาเมล็ด เพาะ ปลูก บำรุงและป้องกันรักษาอย่างไร จึงจะปลูกแล้วเหลือรอดตายและเติบโตไปจนถึงขนาดตัดฟันได้ โดยเฉพาะในเรื่องดินและลักษณะภูมิประเทศจะต้องทำการศึกษาและวิจัยอย่างละเอียดว่า ที่ใดจะเหมาะสมกับการปลูกพันธุ์ไม้ชนิดใด ได้เพียงใด เพราะหากเลือกที่ปลูกผิด แทนที่จะได้ผลในการปลูก ก็ล้มที่ปลูกไว้อาจไม่เจริญเติบโตและถูกรบกวนด้วยโรคภัยและแมลงต่าง ๆ จนอาจล้มตายเสียไปในที่สุด หรือแทนที่จะเติบโตได้ภายในระยะเวลาที่คาดคะเนไว้ เช่น ภายใน ๘๐ ปี อาจกินเวลาไปถึง ๑๐๐ ปี หรือ ๑๒๐ ปี หรือกว่านั้นก็ได้ ซึ่งจะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาต่อไปอีกเป็นจำนวนมาก จนไม่คุ้มกับราคาไม้ที่จะตัดลงขายได้

อนึ่งต้นไม้ในสวนป่าต่าง ๆ ที่ปลูกขึ้นแล้วนั้นจะทอดทิ้งไว้โดยไม่ทำการบำรุงรักษาต่อไปไม่ได้ ในตอนแรก ๆ จะต้องช่วยทำการทายและแผ้วถางวัชพืชให้ปีละ ๒-๓ ครั้ง จนกว่าจะเติบโตขึ้นพ้นจากการรบกวนของหญ้าและวัชพืชต่าง ๆ และต่อไปเมื่อต้นไม้ที่ปลูกเริ่มมีกิ่งก้านสาขาปกคลุมดินได้ก็และเริ่มเบียดเสียดกัน ก็จำเป็นต้องทำการตัดสาขายาระยะออกเป็นระยะ ๆ ไป เพื่อให้มีที่ทางพอที่จะเจริญเติบโตต่อไปได้ โดยไม่ต้องแย่งอาหารแสงสว่าง และอากาศซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ก็จะต้องทำการป้องกันไฟป่าและป้องกันกำจัดอันตรายจากโรค แมลง และผลภยันตรายจากสัตว์ต่าง ๆ อยู่เป็นการประจำ

ข้อ ๓. การปลูกสร้างสวนสักในประเทศไทย

ในประเทศไทยวัตถุประสงค์ของการปลูกสร้างสวนสักก็เพื่อปรับปรุงส่งเสริมให้ที่ดินที่รกร้างว่างเปล่าหรือพื้นที่ป่าที่มีไม้ไม่มีค่าขึ้นอยู่ให้กลับเป็นป่าไม้ที่มีคุณค่ายิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีไม้สักใช้ ในอนาคตและเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของประเทศจากทรัพยากรนี้ด้วย เพราะเหตุว่าไม้สักเป็นไม้ที่มีคุณค่าสูงยิ่งในการค้า และเท่าที่ดำเนินการมาแล้วปรากฏว่าไม้สักปลูกง่ายเจริญงอกงามได้ดีในท้องที่ภาคกลางและภาคเหนือของประเทศไทย แต่ปรากฏว่าในขณะนี้ปริมาณไม้สักที่ผลิตออกได้จากป่าได้ลดลงเป็นอันมากในรอบสิบปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ตัดฟันไม้สักเพื่อทำออกเป็นสินค้า เฉลี่ยปีละ ๓๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร แต่ นอกจากจำนวนที่กล่าวแล้วนี้ ยังมีลักลอบตัดฟันไม้สักโดยผิดกฎหมายอีกเป็นอันมาก เนื่องจากประชาชนมีความต้องการใช้ไม้มากเพิ่มขึ้นทุกปี จึงทำให้จำนวนไม้สักริเริ่มขึ้นต้นในป่าลดน้อยลงอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลที่มีอยู่แสดงให้เห็นว่าการผลิตไม้สักจากป่าในขณะนี้ลดน้อยลงกว่าเมื่อก่อน ๆ มาก เป็นต้นว่า เมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีไม้สักที่ผลิตออกจากป่าปีละราว ๒๔๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร แต่ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ผลิตได้เพียง ๑๔๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรเท่านั้น ส่วนจำนวนต้นสักที่โตเต็มที่ในระยะ ๑๕ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๓-๒๔๘๘ ประมาณว่ามีอยู่ ๑.๓ ล้านต้น สำหรับระยะ ๑๕ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๕๐๓ ทางราชการประมาณว่าจะมีจำนวน ๔๖๐,๐๐๐ ต้น แต่ความจริงแล้วอาจมีเพียง ๓๐๐,๐๐๐ ต้นก็ได้

นอกจากนี้แล้ว การถางป่าทำไร่เลื่อนลอยซึ่งย้ายที่ใหม่ทุก ๆ ปี ก็เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ลายป่าไม้สักลงเป็นอันมาก จากการสำรวจเฉพาะในภาคเหนือปรากฏว่าป่าดงดิบและป่าไม้สักได้ถูกทำลายไปเพราะการทำไร่เลื่อนลอยของชาวคอยชาวเขาและชาวบ้านใกล้เคียง ๆ ป่าประมาณ ๑๔ ล้านไร่ และจากการสำรวจของผู้เชี่ยวชาญองค์การอาหารและเกษตรปรากฏว่าในระยะ ๒๐ ปีที่แล้วมานี้ สัตว์ป่าสักริเริ่มขึ้นต้นในป่าซึ่งกำลังจะเติบโตใช้เป็นประโยชน์ในการค้าต่อไปนั้นได้สูญหายเพราะการละเมิดกฎหมายถึงสี่เท่าตัว คือลดลงจากปริมาณ ๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คงเหลือเพียงประมาณ ๒ ล้านลูกบาศก์เมตรเท่านั้น ในอนาคตจึงเชื่อได้ว่า ปริมาณของไม้สักที่ได้ขนาดตัดฟันออกเป็นสินค้าจะได้ลดน้อยลงกว่าปัจจุบันนี้อย่างน้อย ๔ เท่าตัว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งรัดการปลูกไม้สักขึ้น เพื่อให้มีปริมาณไม้สักเพิ่มขึ้นทดแทนการสูญเสียดังกล่าว อันจะเป็นหลักประกันเศรษฐกิจของประเทศในอนาคตด้วย

เมื่อคำนวณได้ว่าปริมาณไม้สักจะลดลงประมาณ ๔ เท่าตัวในอนาคต ดังนั้นไม้สักที่จะตัดฟันออกเป็นสินค้าได้ในภายหน้าจะขาดจำนวนไปปีละ ๒๑๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ดังนั้นเพียงแต่จะให้ไม้ไม่อยู่ในปัจจุบันนี้ไว้เพื่อรักษาปริมาณ ไม้ที่ทำ ออกให้มาเสมอ ตลอดไป จึงจำเป็นจะต้องมีโครงการปลูกไม้สักขึ้นถึงปีละ ๕,๐๐๐ ไร่ จึงจะได้เนื้อไม้ชดเชยความสูญเสียที่แล้วมา

แต่การปลูกสร้างสวนสักในประเทศไทยเท่าที่เป็นมาแล้ว ไม่มีงบประมาณในการปลูกและบำรุงรักษาไว้แน่นอน จึงทำการปลูกได้บางปีเพียง ๑๐๐ ไร่เศษ แต่บางปีก็อาจถึง ๕,๐๐๐ ไร่เศษก็มี ส่วนสวนสักที่ปลูกไว้แล้วนั้น บางสวนก็ขาดการบำรุงรักษาตามที่ควร หรือถูกไฟไหม้ไป เพราะขาดงบประมาณดังกล่าว จึงทำให้สวนสักในประเทศไทยไม่อยู่ในสภาพที่จะเป็นสวนชั้นดีได้ทั้งหมด

ขณะนี้มีการปลูกสร้างสวนสักในประเทศไทยไปแล้ว รวมทั้งหมดจนถึงสิ้น พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นจำนวน ๕๓,๒๗๗.๕๐ ไร่ ในที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ:—

สวนสัก

ตั้งแต่เริ่มดำเนินการปลูกสร้างจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๖

๑. จังหวัดแม่ฮ่องสอน

(๑) สวนสักห้วยแม่สะงา ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗.๓๕ ไร่

(๒) สวนสักแม่สะลาบ ตั้งอยู่ที่บริเวณตำบลแม่ตอง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๕๔
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๑๔.๕ ไร่

(๓) สวนสักห้วยกองเจา ตั้งอยู่ที่ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๗๖
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๔ ไร่

(๔) สวนสักแม่กะทอน ตั้งอยู่ที่บริเวณห้วยแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๖๐
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๕๐ ไร่

๒. จังหวัดเชียงใหม่

(๑) สวนสักแม่นาอ้อย ตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองงาย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๔๗ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๘๐๒ ไร่

(๒) สวนสักแม่แรม ตั้งอยู่ฝั่งซ้ายของห้วยแม่แรม ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม
จังหวัดเชียงใหม่ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๗๔
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗๘๕ ไร่

(๓) สวนสักคอยเชียงดาว ตั้งอยู่ที่ อ. เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ได้เริ่มปลูก
สร้างในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๘๕๐ ไร่

๓. จังหวัดเชียงราย

(๑) สวนสักแม่กานาปอย ตั้งอยู่ที่บ้านแม่กาท่าข้าม ตำบลจำปาหวาย อำเภอ
พะเยา จังหวัดเชียงราย ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๓
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๐๒ ไร่

๔. จังหวัดลำปาง

(๑) สวนสักห้วยตาก ตั้งอยู่บริเวณป่าแม่หวดฝั่งซ้าย ตำบลบ้านหวด อำเภองาว
จังหวัดลำปาง ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๕
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๐,๔๐๐ ไร่

(๒) สวนสักปางปวย ตั้งอยู่ที่สถานีปางปวย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗๐ ไร่

(๓) สวนสักห้วยหลวง ตั้งอยู่ริมสถานีปางปวย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๗๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๘ ไร่

๕. จังหวัดแพร่

(๑) สวนสักแม่จ๊ะ ตั้งอยู่บ้านเหมืองใหม่ ตำบลแม่จ๊ะ เท่นไชย อำเภอสูงเม่น
จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๕๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๔๗ ไร่

(๒) สวนสักแม่พวก ตั้งอยู่บริเวณป่าแม่พวก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๕๓ เนื้อที่ที่ปลูกสร้างแล้วประมาณ ๖๖ ไร่

(๓) สวนสักห้วยไร่ ตั้งอยู่บริเวณบ้านห้วยไร่ ตำบลแม่จ๊ะ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื้อที่ที่ปลูกสร้างแล้วประมาณ ๓,๕๔๐ ไร่

(๔) สวนสักเขาพลึง ตั้งอยู่ตำบลไต่ของปากถ้ำเขาพลึง ห่างจากทางรถไฟประมาณ ๒ ก.ม. ในเขตตำบลแม่จ๊ะ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เนื้อที่ที่ปลูกสร้างแล้วประมาณ ๕๐ ไร่

(๕) สวนสักแม่คำ ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านแม่สวก ตำบลตำผาหมอก บ้านค้ำน้ำริน อำเภอเมืองสอง จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ เนื้อที่ที่ปลูกสร้างแล้วประมาณ ๘,๒๕๖ ไร่

(๖) สวนสักแม่แฮด ตั้งอยู่ฝั่งขวาของลำห้วยแม่แฮด ลำห้วยม่วง และลำห้วยน้ำจำ ตำบลน้ำรัก อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ เนื้อที่ที่ปลูกสร้างแล้วประมาณ ๑,๑๕๓.๗๕ ไร่

(๗) สวนสักจำผักหละ ตั้งอยู่ที่บ้านน้ำรัก และตำบลแม่จ๊ะ อำเภอสูงเม่น เก่นชัย จังหวัดแพร่ ได้ปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ เนื้อที่ที่ปลูกสร้างแล้วประมาณ ๘๖ ไร่

(๘) สวนสักแม่ไสมย ตั้งอยู่ที่บ้านแม่ไสมย ตำบลเก่นชัย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๐๓ ไร่

(๙) สวนสักเก่นนกแก้ว ตั้งอยู่ที่ตำบลเก่นนกแก้ว อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๒๒ ไร่

(๑๐) สวนสักขุนอาจ ตั้งอยู่บริเวณหลังสถานีรถไฟแม่พริก ตำบลเก่นชัย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๒๒.๕ ไร่

(๑๑) สวนสักร่องผา ตั้งอยู่ที่ตำบลร่องผา อำเภอสูงเม่น เก่นชัย จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๐ ไร่

(๑๒) สวนสักห้วยกุ่ม ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยกุ่ม ตำบลแม่พริก เก่นชัย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๓ ไร่

๖. จังหวัดน่าน

(๑) สวนสักริมทางหลวงแพร่-น่าน ตั้งอยู่ริมทางหลวงสายแพร่-น่าน ท้องที่อำเภอสา ตำบลอายนารายณ์ จังหวัดน่าน ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๙๘

เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗๓๘ ไร่

(๒) สวนสักห้วยคำ ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านกอก ตำบลนาพ้าง อำเภอน่าน จังหวัดน่าน ได้เริ่มปลูกสร้างใน พ.ศ. ๒๔๗๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๕๔๖ ไร่

(๓) สวนสักหนองผ้อ้อม ตั้งอยู่ที่ตำบลน้ำแก่น อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗๕ ไร่

(๔) สวนสักหนองหลวง เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๘๓

เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗๕ ไร่

๗. จังหวัดอุตรดิตถ์

(๑) สวนสักปางต้นผึ้ง ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยลึก ตำบลบ้านด่าน อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔,๖๐๐ ไร่

๘. จังหวัดสุโขทัย

(๑) สวนสักท่าชัย ตั้งอยู่ใกล้สวนสักแก่งสัก ผังซ้ายแม่น้ำยม ริมหมู่บ้านท่าชัย ตำบลศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๕๖

เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔,๕๖๔.๒๕ ไร่

๙. จังหวัดพิษณุโลก

(๑) สวนสักยางขาว ตั้งอยู่บริเวณป่ายางขาว ตำบลนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑,๑๕๐ ไร่

๑๐. จังหวัดสระบุรี สวนพุแค (เนื้อที่ทั้งหมด ๑๘๗๕ ไร่ สร้างเฉพาะสวนพฤกษศาสตร์ ได้ ๓๘๑ ไร่)

(๑) สวนสักพุแค ตั้งอยู่บ้านพุแค ตำบลพุแค อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๕๓๙ ไร่

(๒) สวนสักชัยบอน ตั้งอยู่ริมถนนมิตรภาพ ระหว่าง ก.ม. ๑๓๒-๑๓๗ ด้านใต้ของถนนมิตรภาพ ตำบลมวกเหล็ก-ทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๙๖๐ ไร่

๑๑. จังหวัดขอนแก่น

(๑) สวนป่าตงลาน ตั้งอยู่ริมทางหลวงสายขอนแก่น—เลย ระหว่าง ก.ม. ที่ ๑๒๒—๑๒๔ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๐๐
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๒๕๔ ไร่

๑๒. จังหวัดเลย

(๑) สวนสักตงน้อย ตั้งอยู่ริมทางหลวงสายขอนแก่น—เลย ก.ม.ที่ ๑๗๗—๑๗๘.๓๐๐ ท้องที่อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๘
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๔๐ ไร่

๑๓. จังหวัดนครราชสีมา

(๑) สวนสักกลางดง ตั้งอยู่ที่ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ริมทางรถไฟสายนครราชสีมา—กรุงเทพฯ ระหว่าง ก.ม. ที่ ๑๕๗—๑๖๖ สวนสักกลางดงแห่งนี้ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลปากช่อง ได้ประกาศเป็นป่าคุ้มครอง หนองแวง—ดงพญาเย็น เมื่อ ๘ มิ.ย. ๒๕ (ดูในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๖๓ ตอนที่ ๓๘ และประกาศเป็นป่าสงวน โดยกฎกระทรวงเกษตร ฉบับที่ ๑๓๕ ลงวันที่ ๒๓ พ.ย. ๒๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๔ ตอนที่ ๑๐๕ วันที่ ๑๑ ธ.ค. ๒๕) ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๗
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๙,๑๓๔ ไร่

๑๔. จังหวัดนครพนม

(๑) สวนสักตงบังอี ตั้งอยู่ในบริเวณตำบลนาออก อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม ระหว่าง ก.ม. ที่ ๑๔๑—๑๔๓ ริมทางหลวงสายนครพนม—อุดรราชธานี ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๔
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๐๐ ไร่

๑๕. จังหวัดอุบลราชธานี

(๑) สวนสักช่องเม็ก ตั้งอยู่บ้านหนองเม็ก ตำบลโนนกลาง อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๗๕ ไร่

๑๖. จังหวัดปราจีนบุรี

(๑) สวนสักท่าแขก ตั้งอยู่ตำบลโคกปี่ฆ้อง อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๖
เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๘๓ ไร่

๑๗. จังหวัดกาญจนบุรี

(๑) สวนสักไทรโยค ตั้งอยู่ที่ท้องที่ตำบลไทรโยค กิ่งอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๖๕๕ ไร่

๑๘. จังหวัดราชบุรี

(๑) สวนสักเขาบิน ตั้งอยู่ตำบลหินกอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ตรงกม. ที่ ๑๙ อยู่ริมข้างทาง ๒ ฟากของถนนสายราชบุรี-จอมบึง ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๓๓๕ ไร่

๑๙. จังหวัดกำแพงเพชร

(๑) สวนสักบ้านไร่ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๔๘ ไร่

ข้อ ๔ การปลูกสร้างสวนไม้กระยาเลยในประเทศไทย

นอกจากไม้สักแล้ว ไม้กระยาเลยต่างๆ เช่น ไม้ยาง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้เต็งรัง ไม้เหียง ไม้พลวง ฯลฯ ก็เป็นที่นิยมใช้สอยกันภายในประเทศอยู่มาก ไม้บางชนิดก็เป็นสินค้าขาออกที่สำคัญของประเทศดังปรากฏในรอบ ๑๐ ปีที่แล้วมา ก็มีการตัดฟันไม้กระยาเลยออกจากป่าต่าง ๆ เพื่อการค้า เฉลี่ยปีละราว ๙,๐๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร และมีการทำไม้พื้น ถ่านอีกปีละราว ๒,๐๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร นอกจากนี้ป่าไม้กระยาเลยทั่วประเทศ ยังถูกบุกรุกเป็นทีไร่นา ไร่เลื่อนลอย และถูกลักลอบตัดฟันไม้ยืนต้นปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมากมาย ทำให้ปริมาณไม้กระยาเลยที่นิยมใช้สอยกันลดจำนวนลงทุกที และไม้ดังกล่าวก็มีราคาสูงขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการบำรุงป่าไม้กระยาเลยให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยวิธีการให้มีการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ ส่วนที่ใดที่มีไม้ชนิดนี้มีค่าขึ้นอยู่แต่เน้อยหรือเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ก็จำเป็นจะต้องทำการปลูกสร้างซ่อมแซมให้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยไม้มีค่าชนิดต่าง ๆ ต่อไป

การที่จะกำหนดลงไปให้เป็นที่แน่นอนในขณะนี้ว่า จะควรปลูกไม้ชนิดใด ปีใด ในเนื้อที่เท่าใด ยังเป็นการยาก เพราะเรายังมิได้มีการสำรวจป่าไม้กระยาเลยกันโดยละเอียดทั่วประเทศ เช่นที่ทำมาแล้วสำหรับป่าไม้สัก แต่กรมป่าไม้ก็ได้เริ่มทำการปลูกสร้างสวน

ป่าไม้กระยาเลย โดยเฉพาะที่ใช้เป็นพื้นถ่าน หรือที่สามารถเก็บโคให้ผลได้ไ้ยรวดเร็ว ภายในระยะเวลาอันสั้น เช่นไม้สนทะเล ไม้สนประติพัทธ์ ไม้เสียดแก่น ไม้โกงกาง ไม้จ้าว เพื่อกำทำกระยาเลย และไม้มะเข้ยา เพื่อใช้ผลทำน้ำมัน เหล่านี้เป็นต้น ส่วนไม้ที่เก็บโคช้า เช่น ไม้ยาง ไม้มะค่าโมง ไม้ประดู่ ไม้แฉ่ง ฯลฯ ได้ทดลองปลูกบ้างเพียงส่วนน้อย

เท่าที่ได้ดำเนินการปลูกมาแล้ว ปรากฏว่าจนถึงสิ้นพ.ศ. ๒๕๐๖ ได้ทำการปลูก ได้เป็นเนื้อที่ทั้งหมด ๔๓,๒๗๗.๕๐ ไร่ โดยได้ทำการปลูกสร้าง ณ ที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้.—

สวนไม้กระยาเลย

ตั้งแต่เริ่มดำเนินการปลูกสร้างจนถึง พ.ศ. ๒๕๐๕

๑. จังหวัดเชียงใหม่

๑.๑ สวนป่าปางไ้ข้าว ตั้งอยู่บริเวณคอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๔๕ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๓ ไร่

๑.๒ สวนป่าแม่แฉ่ง ตั้งอยู่บริเวณป่าแม่แฉ่ง ตำบลหนองบัว อำเภอแม่แฉ่ง จังหวัดเชียงใหม่ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๔๖ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๓๐ ไร่

๑.๓ สวนป่าคอยเชียงดาว ตั้งอยู่ตรง ก.ม. ที่ ๕๔/๗๐๐ ถนนหลวงสายเชียงใหม่—ฝาง บ้านห้วยกุ่ม ตำบลแม่ทะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๔๗ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๖๓๐ ไร่

๑.๔ สวนป่าคอยปุย ตั้งอยู่ที่ผาคำ จังหวัดเชียงใหม่ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เนื้อที่ที่ปลูกสร้างแล้วประมาณ ๑,๗๗๔ ไร่

๑.๕ สวนป่าคอยบ่อหลวง ตั้งอยู่ที่ตำบลบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๓๐๐ ไร่

๒. จังหวัดเชียงราย

๒.๑ สวนป่าคอยกุง ตั้งอยู่บริเวณป่าห้วยไค้-ฝั่งตะวันตกของทางหลวงสาย เชียงราย—แม่สาย ตรง ก.ม. ที่ ๒๗๖-๒๗๗ ตำบลแม่คำ ห่างจากหมู่บ้านปางสารภีเข้าไปประมาณ ๑ ก.ม. อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๔๒ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗๔๑.๒๕ ไร่

๒.๒ สวนป่าแก้วทพย์ ตั้งอยู่หมู่บ้านปงทอง หมู่ที่ ๘ ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๔๖ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑,๘๑๐ ไร่

๒.๓ สวนป่าทอยช้าง ตั้งอยู่เชิงเขาทอยช้าง ตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๔๗ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๒๓.๕ ไร่

๓. จังหวัดแพร่

๓.๑ สวนป่าเขาพลึง ตั้งอยู่หมู่บ้านห้วยไร่ หมู่ที่ ๗ ตำบลแม่จัน อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๒๐.๗๕ ไร่

๔. จังหวัดสระบุรี

๔.๑ สวนป่าพุแค ตั้งอยู่บ้านพุแค ตำบลพุแค อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๔๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑,๐๒๗ ไร่

๔.๒ สวนป่าซับพริก ตั้งอยู่ในเขตตำบลมวกเหล็ก ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๖๑๐ ไร่

๔.๓ สวนป่าซับบอน ตั้งอยู่ริมถนนมิตรภาพ ระหว่าง ก.ม. ๑๓๒-๑๓๗ ด้านใต้ของถนนมิตรภาพ ตำบลมวกเหล็ก-ทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑,๘๘๐ ไร่

๔.๔ สวนป่ามวกเหล็ก ตั้งอยู่ในเขตตำบลมวกเหล็ก อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๕๐ ไร่

๕. จังหวัดเลย

๕.๑ สวนป่าปากปวน ตั้งอยู่ในบริเวณป่าปากปวนบ้านตะวันตก ริมทางหลวงสายขอนแก่น-เลย ท้องที่อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๔๘ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๖๕๐ ไร่

๕.๒ สวนป่าท่งน้อย ตั้งอยู่ริมทางหลวงสายขอนแก่น-เลย ก.ม. ที่ ๑๗๗-๑๗๘.๓๐๐ ท้องที่อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๒๐๐ ไร่

๖. จังหวัดนครพนม

๖.๑ สวนป่าต่งบังอี ตั้งอยู่ในบริเวณตำบลนาออก อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม ระหว่าง ก.ม. ที่ ๑๔๑-๑๔๓ ริมทางหลวงสายนครพนม-อุบลราชธานี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๒๐๘ ไร่

๗. จังหวัดชลบุรี

๗.๑ สวนป่าหนองตาอยู่ ตั้งอยู่หมู่บ้านหนองตาอยู่ ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๖๗๗ ไร่

๗.๒ สวนป่าบึง ตั้งอยู่บ้านสะพานสี่ ตำบลบึง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๓๗๐ ไร่

๘. จังหวัดจันทบุรี

๘.๑ สวนป่าเลนปากน้ำเวฬุ ตั้งอยู่บนเกาะร้อน ในบริเวณป่าโครงการเวฬุ ตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๙๒ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑,๕๔๒ ไร่

๙. จังหวัดตราด

๙.๑ สวนป่าท้องอ่าว ตั้งอยู่ที่ตำบลบางพระ บ้านแหลมก้อ ท่าพริก และบ้านแหลมกอก หนองคันทรอง อำเภอเมืองตราด ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๙๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๙๐ ไร่

๑๐. จังหวัดปราจีนบุรี

๑๐.๑ สวนป่าท่าแยก ตั้งอยู่ตำบลโคกขี้ผึ้ง ถึงอำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗๕ ไร่

๑๑. จังหวัดราชบุรี

๑๑.๑ สวนป่าเขามิน ตั้งอยู่ตำบลหินกอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๒๕ ไร่

๑๒. จังหวัดเพชรบุรี

๑๒.๑ สวนป่าบ้านแหลม ตั้งอยู่ที่บ้านเลนบางกะบูนบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๖๒ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๗๗ ไร่

๑๒.๒ สวนป่าปากกระเล ตั้งอยู่ที่อ. เกอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๕ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑,๑๓๗.๗๕ ไร่

๑๒.๓ สวนป่าชะอำ ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม ก.ม. ที่ ๒๐๗-๒๐๘ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑,๑๔๔.๗๕ ไร่

๑๓. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑๓.๑ สวนป่าคลองนางรม ตั้งอยู่ระหว่างหมู่บ้านปากคลองนางรม และหมู่บ้านมืองลำย ตำบลเกาะหลัก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๘๓ ไร่

๑๓.๒ สวนป่าห้วยทราย ตั้งอยู่ระหว่างหมู่บ้านวังค้อน ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง กับหมู่บ้านห้วยยาง ตำบลห้วยยาง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๕๕ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๒,๓๘๕ ไร่

๑๓.๓ สวนป่าห้วยยาง ตั้งอยู่บริเวณป่าวังค้อน และป่าห้วยยาง อำเภอเมือง ระหว่างหมู่บ้านห้วยยาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๒ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๕๐ ไร่

๑๓.๔ สวนป่าทรายทอง ตำบลทรายทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้ว ๓,๐๑๓ ไร่

๑๓.๕ สวนป่าหนองแก ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้ว ๑,๖๓๘ ไร่ (มอบให้กองทัพบก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐)

๑๔. จังหวัดตรัง

๑๔.๑ สวนป่าเกาะกา ตั้งอยู่ที่บ้านเกาะกา อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๑๓ ไร่

๑๔.๒ สวนป่าเกาะหาดูระ ตั้งอยู่ที่บ้านหาดูระ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๕๗ ไร่

๑๔.๓ สวนป่าเกาะกลาง ตั้งอยู่ที่บ้านเกาะกลาง อำเภอกันทรัง จังหวัดตรัง ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๔ ไร่

๑๔.๔ สวนป่าเขาช่อง ตั้งอยู่ระหว่างคลองใหญ่กับคลองห้วยหมาก ตำบลกะช่อง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗๔๗ ไร่

๑๕. จังหวัดพัทลุง

๑๕.๑ สวนปาลำปา ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านลำปา อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๒ ไร่

๑๖. จังหวัดสงขลา

๑๖.๑ สวนป่าควนยาง-ควนเขาวัง ตั้งอยู่ที่ท้องที่ตำบลท่าช้าง ฉลุง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๗๐๐ ไร่

๑๗. จังหวัดปัตตานี

๑๗.๑ สวนป่าคลองบางเขา ตั้งอยู่ที่ตำบลบางเขา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๕๒.๕ ไร่

๑๘. จังหวัดภูเก็ต

๑๘.๑ สวนป่าคลองบางขนุน ตั้งอยู่ริมทางหลวงสายภูเก็ต-ท่าฉัตรชัย ระหว่างก.ม. ที่ ๒๓.๘-๒๔.๕ อยู่ในท้องที่บ้านสาคุ ท่ามะพร้าว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๔๕๕ ไร่

๑๙. จังหวัดนครราชสีมา

๑๙.๑ สวนป่าปางอโศก ตั้งอยู่ที่ตำบลกลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในเขตป่าคุ้มครองหนองแวง-คงพญาเย็น ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๒ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๒,๙๑๕ ไร่

๒๐. จังหวัดนราธิวาส

๒๐.๑ สวนป่าบุเกะกระบุรี ตั้งอยู่ที่ตำบลบุเกะ อำเภอระแง จังหวัดนราธิวาส ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๐๐ ไร่

๒๑. จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒๑.๑ สวนป่าเขาพลู ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านนา อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๒๕๐ ไร่

๒๒. จังหวัดขอนแก่น

๒๒.๑ สวนป่าตงลาน ตั้งอยู่ริมทางหลวงสายขอนแก่น—เลย ระหว่าง กม. ที่ ๑๒๒-๑๒๔ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๐๐ ไร่

๒๓. จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒๓.๑ สวนป่าโคงกาง ตั้งอยู่ที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๔๔ ไร่

๒๔. จังหวัดอุดรศักดิ์

๒๔.๑ สวนป่าปางต้นผึ้ง ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านด่าน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรศักดิ์ ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๒,๒๘๘ ไร่

๒๕. จังหวัดกำแพงเพชร

๒๕.๑ สวนป่าไทรตึงษ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลไทรตึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๕๐ ไร่

๒๖. จังหวัดกาญจนบุรี

๒๖.๑ สวนป่าลำภา-ลำทราย ตั้งอยู่ที่บ้านเก่า ตำบลจรเข้มเหือก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เนื้อที่ที่ปลูกแล้ว ๓,๑๓๓ ไร่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม รับไปดำเนินการต่อ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔

๒๗. จังหวัดระยอง

๒๗.๑ สวนป่าบ้านเพ ตั้งอยู่ที่ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ได้เริ่มปลูกสร้างปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้วประมาณ ๑๕๐ ไร่

๒๗.๒ สวนป่าคลองช่ายสูง ตั้งอยู่ที่ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้ว ๒๗ ไร่

๒๗.๓ สวนป่าปากน้ำประแส ตั้งอยู่ที่ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เนื้อที่ที่ปลูกแล้ว ๖๓ ไร่

๒๗.๔ สวนป่าทอนมะกอก ตั้งอยู่ที่ตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ได้เริ่มปลูกสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เนื้อที่ที่ปลูกแล้ว ๑๖ ไร่

ข้อ ๕. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการปลูกสร้างสวนป่าในประเทศไทย

๑) ป่าไม้ ในประเทศไทยในขณะนี้มียอดผลิตต่ำมากต่อหน่วยเนื้อที่ เช่นป่าไม้สัก จะมีไม้สักไร่หนึ่งที่เติบโตถึงขนาดเฉลี่ยเพียงราว .๐๓ ลูกบาศก์เมตร ป่าไม้เต็งรังที่ใช้ในการทำฟืนรถไฟ ประมาณไร่ละ ๔ ลูกบาศก์เมตร เหล่านี้เป็นต้น ฉะนั้นจึงควรตั้งจุดมุ่งหมายให้ป่าไม้ทั่วประเทศ มีผลผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไร่ละอย่างน้อย ๓๐ ลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้โดยคาดคะเนว่าในระยะอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีพลเมืองประมาณ ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ คน และพลเมืองคนหนึ่ง ๆ จะต้องใช้สอยไม้และฟืนปีหนึ่ง ๆ ราว ๑.๕๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะตกปีหนึ่งราว ๗๕,๐๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สำหรับพลเมืองทั่วประเทศ และควรจะมีไม้สำหรับส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศอีกราวปีละ ๕๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ถ้ามีเนื้อที่ป่าอยู่ ๖๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ ก็จะต้องดำเนินการจัดการป่าให้มีผลผลิตออกมาไร่ละราว ๑.๑๖ ลูกบาศก์เมตรต่อปี หากใช้รอบตัดฟัน ๓๐ ปี ป่าไร่หนึ่งก็ควรมีผลผลิตประมาณ ๓๔.๘๐ ลูกบาศก์เมตร

การที่จะเพิ่มผลผลิตให้มีมากขึ้นดังกล่าวแล้ว ควรดำเนินการเป็น ๒ วิธี คือ.—

ก. จัดการบำรุงป่าธรรมชาติที่ดีอยู่แล้ว ให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น

ข. ป่าที่มีผลผลิตน้อยต่อหน่วยเนื้อที่หรือที่ถูกแผ้วถางไปแล้ว ควรทำการปลูกสร้างสวนป่าขึ้น

๒) การที่จะบำรุงป่าธรรมชาติให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น รวมทั้งทำการปลูกสร้างสวนป่าให้มีปริมาณมากขึ้น จำเป็นจะต้องให้มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการบำรุงป่า และการปลูกสร้างป่า รวมทั้งให้ทราบถึงความเป็นไปของพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งรัดการดำเนินการวิจัยในทางนี้ที่เรียกว่า การวิจัยทางวนวัฒนวิทยา (Silvicultural Research) และทางพฤกษนิเวศวิทยา (Plant Ecological Research) เสียแต่บัดนี้ เพื่อให้ได้ความรู้ที่ถูกต้องมาใช้ในการดำเนินการต่อไป การวิจัยดังกล่าวควรให้คณะวนศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีส่วนร่วมด้วยมากขึ้น

๓) การปลูกสร้างสวนป่าในขณะนี้ ประเทศต่างๆ มีจุดมุ่งหมายไปในการปลูกพันธุ์ไม้ชนิดที่เติบโตเร็ว ไซรอบหมุนเวียน (rotation) ในระยะสั้น เช่นเพียง ๑๕-๓๐ ปี และมุ่งปลูกไม้เพื่อใช้ในการอุตสาหกรรม เช่นเพื่อการทำกระดาษเป็นส่วนใหญ่ ในประเทศไทย จึงควรถือหลักการในการเลือกพันธุ์ไม้สำหรับการปลูกสร้างเป็นสวนป่าเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ในเวลาต่อไป ไม้ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นไม้ที่มีคุณภาพดีหรือไม่ดี ย่อมจะนำมาใช้ประโยชน์ได้เช่นเดียวกัน เพราะอาจนำมาอาบน้ำยาทำให้ทนทานขึ้น หรือนำมาบดหรือสับเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำมาอัดเป็นแผ่นไม้ใช้ในการก่อสร้าง แทนไม้เป็นแผ่นๆ ที่เป็นแต่เพียงแปรรูปมาจากไม้ซุงเช่นในทุกวันนี้ ฉะนั้นเพื่อให้การลงทุนน้อยแต่ได้ผลตอบแทนเร็ว นโยบายในการปลูกสร้างสวนป่าในเวลาต่อไป จึงควรมุ่งไปในการปลูกพันธุ์ไม้ที่เติบโตเร็วดังกล่าว

สำหรับไม้บางชนิดที่มีคุณภาพดี แต่เติบโตถึงขนาดตัดฟันได้ช้า เช่นไม้สัก ไม้ยาง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้พยุง ไม้ชิงชัน ไม้มะค่าโมง ซึ่งอาจกินเวลาถึง ๘๐-๑๐๐ ปี กว่า จะตัดมาใช้ในการได้นั้น ควรทำการปลูกเฉพาะในที่ที่เหมาะสมกับพันธุ์ไม้ดังกล่าวแล้วจริง ๆ และเป็นที่เชื่อว่าเมื่อทำการปลูกแล้วจะได้ไม้ที่เป็นไม้ชั้นที่หนึ่งจริง ๆ เท่านั้น เพราะการลงทุนในการปลูกพันธุ์ไม้ดังกล่าว จะต้องใช้เงินมาก หากปลูกแล้วไม่มีคุณภาพไม่ถึงขนาด ก็จะทำให้หมดเปลืองงบประมาณไปโดยใช่เหตุ

๔) การปลูกไม้สักในเวลาต่อไปจะต้องพิถีพิถันในการเลือกที่ดินที่จะปลูกให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ไม้ที่จะมีคุณภาพเป็นไม้ชั้นที่หนึ่งดังกล่าว เนื่องจากที่ดินที่เหมาะสมกับการปลูกไม้สักให้ได้คุณภาพดีนั้น ตามปกติไม่ค่อยมีติดต่อกันเป็นผืนใหญ่ นโยบายการปลูกสร้างสวนสักในเวลาต่อไป จึงควรแยกกระจายทำเป็นป่าๆ ไป และในแขวงหนึ่งๆ ภายในป่าสงวนแห่งชาติ ควรจะได้มีโครงการปลูกสร้างสวนป่าไม้สักไว้ให้

เป็นที่แน่ชัดว่า ปีโคจะปลูกไม้สักที่ใด เป็นจำนวนเท่าใด การปลูกและบำรุงสวนป่าไม้สัก ควรมอบให้เป็นหน้าที่ของป่าไม้แขวงดำเนินการ โดยมีการควบคุมและตรวจตราจากผู้บังคับบัญชาโดยใกล้ชิด

๕) สวนป่าไม้สักที่ปลูกขึ้นแล้ว จะต้องได้รับงบประมาณในการบำรุงรักษาและ ป้องกันไฟป่ารวมทั้งภัยอื่น ๆ อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะการตัดสาขายาระยะในสวนสัก จะต้องจัดทำให้ตรงตามกำหนดเวลา และจะต้องมีเจ้าหน้าที่ทางวิชาการผู้มีความรู้ความ ชำนาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี เป็นผู้ปฏิบัติ เพราะหากในสวนป่าไม้สักได้มีการตัดสาขายาระยะที่ถูกต้องตรงตามกำหนดเวลา อาจร่นระยะเวลาที่จะตัดฟันไม้สักที่ปลูกไว้มาใช้งานได้ จาก ๘๐-๑๐๐ ปี มาเป็นเวลาเพียง ๔๐-๖๐ ปีก็ได้

๖) การปลูกสร้างสวนไม้กระยาเลยต่าง ๆ ควรมุ่งปลูกเฉพาะไม้ที่เติบโตเร็วที่จะ ใช้ในการอุตสาหกรรม เช่นการทำกระดาษ การทำไม้อัด เซฟวิงบอร์ด chip-board และ particle board อื่น ๆ การทำไม้ซีดไฟ และการทำลังใส่ของมากกว่าไม้ชนิดอื่น เพราะ ความต้องการผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแล้วในอนาคตจะมีมากขึ้นกว่าในปัจจุบันหลายเท่าตัว

๗) การปลูกไม้เพื่อทำพื้นหรือเผาด่านควรจัดทำเฉพาะในกรณีที่เป็นจริง ๆ เท่านั้น เพราะการนำไม้มาใช้เป็นเชื้อเพลิงเป็นการใช้ทรัพยากรประเภทนี้ให้หมดเปลืองไป มากโดยได้ผลตอบแทนเพียงเล็กน้อย ควรพยายามใช้พลังงานอื่น ๆ เช่นพลังไฟฟ้าจากน้ำ หรือน้ำมัน หรือแก๊ส แทนการใช้พื้นและด่านให้มากที่สุด เพื่อสงวนไม้ไว้นำไปใช้ทางอื่น ที่ให้ประโยชน์ยิ่งกว่า

๘) การปลูกสร้างป่าเพื่อป้องกันต้นน้ำลำธาร ควรจัดทำเฉพาะในกรณีจำเป็น และควรใช้ไม้ที่เติบโตเร็ว เพื่อให้คลุมดินเร็วที่สุด

๙) กรมป่าไม้ควรส่งเสริมให้มีการปลูกพันธุ์ไม้ ในที่ดินของเอกชนให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งในที่ดินของนิคมสร้างตนเอง สหกรณ์นิคม และของทางราชการอื่น ๆ

๑๐) ผู้เป็นเจ้าของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องใช้ ไม้เป็นวัตถุดิบ ควรมีส่วนใน การที่จะปลูกพันธุ์ไม้ชนิดที่ต้องการให้มีปริมาณเพียงพอแก่การที่จะป้อนอุตสาหกรรมนั้น ๆ แต่เห็นว่าหน้าที่ในการปลูกและบำรุงควรเป็นหน้าที่ของกรมป่าไม้ เพราะการปลูกสวนป่า

ย่อมต้องใช้เจ้าหน้าที่ทางวิชาการเป็นผู้ดำเนินการจึงจะได้ผล ส่วนการลงทุนควรให้เป็นของเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม โดยทางการมีข้อผูกพันที่จะให้เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมได้รับไม่ไปใช้ เมื่อไม้ที่ปลูกนั้นเติบโตถึงขนาดแล้ว

๑๑) การปลูกสร้างสวนป่าในที่ต่าง ๆ ควรมีโครงการแน่นอนและได้วางล่วงหน้าไว้อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี โดยมีการสำรวจเลือกที่จะปลูกอย่างละเอียด โดยเฉพาะการสำรวจทางพฤกษวิทยาและทางนิเวศวิทยา จะต้องทำก่อนการปลูกเสมอไป

๑๒) โครงการปลูกสร้างสวนป่าทุกโครงการ จะต้องได้รับงบประมาณในการปลูกและบำรุงให้เป็นการเพียงพอและแน่นอนทุกโครงการ มิใช่จะพิจารณากำหนดให้กันเป็นปี ๆ ไป เพราะการปลูกสร้างสวนป่าเป็นการลงทุนที่แพง หากได้งบประมาณไม่เป็นที่แน่นอนและเพียงพอ ผลที่คาดหมายว่าจะได้จากการปลูกสร้างสวนป่านั้น ๆ อาจไม่สมบูรณ์หรืออาจจะไม่ได้เลยก็เป็นได้.

การจัดป่าไม้ให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน และข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดป่าไม้ให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

ข้อ ๑. ความจำเป็นของการจัดป่าไม้ ให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ในประเทศไทย

ในประเทศไทยในขณะนี้ มีแนวโน้มเอียงไปในทางที่ประชาชนจะอพยพเข้ามาหาถิ่น
ในเมืองและนครใหญ่ ๆ มากขึ้น เพราะเป็นแหล่งที่มีความสะดวกสบายและมีที่ที่จะประกอบ
อาชีพมากกว่าในชนบท นอกจากนั้นการที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น โรงงานอุตสาหกรรม
เหล่านี้ ส่วนใหญ่ก็จำเป็นต้องจัดตั้งอยู่ในทำเลใกล้ชุมชนมนุษย์ เพื่อความสะดวกในการ
ขนส่งวัตถุดิบมาบ่อนโรงงานและส่งสินค้าจากโรงงานไปยังตลาด ในขณะเดียวกันก็เพื่อให้
จัดหาแรงงานได้ง่ายและในจำนวนที่เพียงพอแก่ความต้องการ ฉะนั้นในเวลาต่อ ๆ ไปใน
อนาคต ย่อมเป็นการแน่นอนว่าประชาชนจะต้องหลั่งไหลเข้ามาทำมาหากินและตั้งหลักแหล่ง
อยู่ในเมืองต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะในนครหลวง ทั้งนี้มิใช่เป็นแต่เฉพาะประเทศไทย
เท่านั้น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกย่อมมีแนวความโน้มเอียงของการอพยพพลเมืองจากชนบท
มาสู่เมืองเช่นเดียวกัน

การที่มีพลเมืองอพยพจากชนบทเข้ามาอยู่ในเมืองมากขึ้น รวมทั้งอัตราการเกิดของ
ประชากรซึ่งเป็นไปในอัตราสูง ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาในด้านการปกครองและในด้านการ
เศรษฐกิจหลายประการ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านการใช้เวลาว่างของประชาชนในทาง
พักผ่อนหย่อนใจและในด้านการหาความบันเทิงควบคู่มาด้วย โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ใน
เมืองใหญ่ ๆ ย่อมมีความเคร่งเครียดในการครองชีพอยู่มาก ฉะนั้นเมื่อถึงวันหยุดงานหรือ
เวลาว่างงาน จึงต้องหาทางผ่อนคลายความตึงเครียดด้วยการออกไปแสวงหาที่หย่อนใจหรือ
หาความบันเทิงต่าง ๆ เช่นดูละคร และภาพยนตร์ ไปพักผ่อนตามสวนสาธารณะ และ
ออกไปยังสถานที่ตากอากาศนอกเมืองเป็นต้น โดยเฉพาะในขณะนี้ก็มีประชาชนจำนวนมาก
นิยมการออกไปพักผ่อนและทัศนารนอกเมือง โดยไปยังสถานที่ที่มีทิวทัศน์สวยงามหรือ

สงบเยือกเย็น เช่นในที่ที่เป็นป่าไม้หรือมีห้วยน้ำลำธาร และน้ำตกต่าง ๆ ก็จะเห็นได้ว่าประชาชนในพระนครนิยมเดินทางไปเที่ยวน้ำตกมวกเหล็ก น้ำตกสาลิกา นางรอง สวนพฤกษศาสตร์พุแค และอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นจำนวนเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ทั้งนี้เป็นการยกตัวอย่างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนมาให้เห็นถึงความนิยมของประชาชนเพียงน้อยแห่งเท่านั้น เพราะนอกจากสถานที่ดังกล่าวแล้ว ก็ยังมีที่อื่น ๆ อีกมากที่ประชาชนนิยมไปเที่ยวเตร่กัน แม้ที่นั้น ๆ จะอยู่ห่างไกลออกไปจากพระนครมากก็ตาม

เนื่องจากความต้องการของประชาชนในด้านการออกไปเที่ยวเตร่และพักผ่อนหย่อนใจในสถานที่ที่เป็นป่าไม้อยู่แล้วตามธรรมชาติหรือที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ กำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในการจัดการป่าไม้จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดการป่าไว้ให้เป็นທີ່เที่ยวเตร่และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนด้วย เช่นเดียวกันกับการจัดป่าไม้ไว้เพื่อให้ได้ผลผลิตมาใช้สอยหรือจำหน่ายเป็นสินค้า ฉะนั้นในวิชาการวนศาสตร์ปัจจุบัน นโยบายการจัดการป่าไม้ให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนจึงได้ถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งด้วย

นโยบายดังกล่าวแล้ว กรมป่าไม้ได้ยึดถือปฏิบัติมาแต่ พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยได้เริ่มจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์พุแคขึ้นที่จังหวัดสระบุรีใน พ.ศ. ๒๔๘๕ และดำเนินการจัดทำวนอุทยานภูกระดึงขึ้นที่จังหวัดเลย ใน พ.ศ. ๒๔๘๖ ต่อมาก็ได้ดำเนินการจัดสร้างสวนรุกขชาติและวนอุทยานในท้องที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ ดังจะได้อธิบายไว้ในข้อต่อไป

ข้อ ๒. สวนพฤกษศาสตร์ในประเทศไทย

สวนพฤกษศาสตร์หรือ Botanical Garden ในประเทศไทยในขณะนี้มียู่เพียงแห่งเดียว คือที่ป่าพุแค อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี อยู่ห่างจากจังหวัดพระนครไปตามถนนพหลโยธิน ๑๒๕ กิโลเมตร

สวนพฤกษศาสตร์โดยทั่ว ๆ ไป ทางวิชาการย่อมหมายถึงสถานที่ที่ทางการได้รวบรวมพันธุ์ไม้ทุกชนิดทั้งในและนอกประเทศที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ทางสวยงาม หรือที่หาได้ยากมาปลูกไว้เป็นลำดับตามหมวด หมู่ และตระกูล เพื่อการศึกษา วิจัย และการเผยแพร่ขยายพันธุ์ ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติต่อไป ในขณะเดียวกันในสวนพฤกษศาสตร์ก็มักจะมีการจัดตั้งหอพันธุ์ไม้ (herbaria) เพื่อเก็บรวบรวมตัวอย่างพันธุ์ไม้ที่จัดไว้ให้แห้งแล้ว เพื่อการศึกษาและวิจัยด้วย เนื่องจากสวนพฤกษศาสตร์มี

พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ที่สวยงาม น่าสนใจ เหมาะสำหรับการชมและศึกษาของประชาชน สวนพฤกษศาสตร์ทุกแห่งจึงควรมีวัตถุประสงค์สำหรับให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อการศึกษาของประชาชนด้วย โดยมีถนน หนทาง ที่นั่งพัก ที่สุขา ร้านขายอาหาร และเครื่องดื่ม รวมทั้งสถานที่เพาะชำและที่จำหน่ายเมล็ดไม้และพันธุ์ไม้แก่ประชาชน ตามสมควร

สำหรับสวนพฤกษศาสตร์พุกкенนี้ แท้เดิมเป็นป่าทึบดงแล้ง ชายคงพญาเย็น มีเนื้อที่ประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่เศษ แต่ได้ถูกแผ้วถางลงเป็นไร่ไม้ล้มลุกในบางส่วน และบางส่วนทิ้งไม้ที่มีค่าบางชนิด เช่นไม้ยางก็ได้อุทิศพื้นที่ปลูกออกไป คงเหลือไว้เพียงห่าง ๆ กัน และมีไม้พุ่มและวัชพืชขึ้นอยู่รกทั่วบริเวณเนื้อที่ ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ กรมป่าไม้ได้ดำริที่จะจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นในบริเวณพระพุทธรบาทสระบุรี แต่เมื่อได้ไปสำรวจตรวจที่แล้วปรากฏว่าเป็นที่แห้งแล้ง ดินตื้น ทั้งกันการน้ำ ไม่เหมาะแก่การที่จะจัดทำเป็นสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นได้แต่อย่างใด จึงได้ให้พระยาวิจิตรนันทกร เจ้าพนักงานป่าไม้พิเศษในขณะนั้น ออกไปสำรวจเลือกที่ใหม่ ปรากฏว่าป่าที่พุกкенมีดินดีพอสมควร และมีน้ำบริบูรณ์ดีกว่าที่ป่าบริเวณพระพุทธรบาท ทั้งเป็นสถานที่ที่ใกล้พระนครที่สุดที่พอจะหาได้ในขณะนั้นด้วย กรมป่าไม้จึงได้ตกลงกำหนดจัดสร้างป่าพุกкенขึ้นเป็นสวนพฤกษศาสตร์ตามนโยบายต่อไป ในการจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ขึ้น ในขั้นต้นได้ประสบอุปสรรคหลายประการ เช่นไม่มีงบประมาณสำหรับใช้ในการสร้างสวนโดยเฉพาะ จำต้องอาศัยใช้เงินที่มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้ ในขณะเดียวกันสถานที่ที่เลือกไว้ แม้จะอยู่ริมถนนพหลโยธิน ก็ยังเป็นที่กันดาร มีโรคภัยไข้เจ็บชุกชุม เจ้าหน้าที่และคนงานจึงมักเจ็บป่วยกันอยู่เสมอและถึงกับล้มตายไปก็มี แต่อุปสรรคที่สำคัญที่สุดก็คือเจ้าหน้าที่ผู้ไปดำเนินการเริ่มสร้างสวนพฤกษศาสตร์ในขณะนั้น คือเจ้าหน้าที่ของกองบำรุง ไม่เคยได้รับการศึกษาอบรมมาในเรื่องการสร้างสวนพฤกษศาสตร์แต่ประการใด ทั้งยังไม่เคยเห็นตัวอย่างในต่างประเทศมาด้วย การจัดทำจึงเป็นไปด้วยความลำบากยากเข็ญ และโดยเฉพาะเมื่อมีการขาดแคลนงบประมาณเป็นอย่างมากด้วย แต่เจ้าหน้าที่ในกองบำรุงในขณะนั้นก็ได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจเข้าฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดมา โดยการเริ่มวางแผนผังถนนหนทาง

และแปลงปลูกพันธุ์ไม้ต่าง ๆ แล้วจัดดำเนินการไปตามแผนผังนั้น ๆ แม้บางขณะข้อคิดเห็นจะขัดกันกับกรมป่าไม้เองในบางกรณีก็ตาม จนสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ค่อยเป็นรูปเป็นร่างขึ้นในระยะถัดจากการเริ่มดำเนินงานเพียง ๒-๓ ปี และเป็นที่ยินยอมของประชาชนตลอดมาจนกระทั่งบัดนี้

ในปัจจุบันสวนพฤกษศาสตร์พุแค ได้ทำการบุกเบิกพื้นที่ออกไปแล้วรวมทั้งสิ้น ๑,๘๗๕ ไร่ มีจำนวนพันธุ์ไม้ที่ปลูกที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ๙๒๙ ชนิด จำนวน ๔๓,๘๗๓ ต้น จำนวนไม้ประดับที่ปลูก มี ๔๕๔ ชนิด จำนวน ๖๕๕ ต้น และไม้ดอก ๓๘๑ ชนิด มีถนนยาวประมาณ ๘.๓๖๔ กิโลเมตร และทางเท้ายาวประมาณ ๘.๓๒๔ กิโลเมตร มีสะพานรวมทั้งสิ้น ๒๑ สะพาน นอกจากนี้ยังมีศาลพักร้อน ที่สุขา และโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับให้ประชาชนนั่งพักผ่อนและใช้รับประทานอาหารอีกตลอดทั่วทั้งบริเวณสวน

ในด้านการจำหน่ายและแจกจ่ายพันธุ์ไม้ให้แก่ประชาชนและหน่วยราชการต่าง ๆ มีสถานที่เพาะชำถาวร และมีการแจกจ่ายพันธุ์ไม้ให้แก่ประชาชนและหน่วยราชการปีหนึ่งๆ นับเป็นจำนวนหลายหมื่นต้น เช่นใน พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้แจกจ่ายพันธุ์ไม้ให้แก่หน่วยราชการและประชาชนไป ๒๗,๔๐๙ ต้น และ ๕๓,๗๐๔ กิ่ง ใน พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้แจกจ่ายพันธุ์ไม้ไปรวม ๔๕,๔๕๐ ต้น แต่ในระยะหลัง ๆ นี้การแจกจ่ายพันธุ์ไม้ได้ลดลงเหลือเพียง ๘๙๘ ต้น ใน พ.ศ. ๒๕๐๗

ข้อ ๓. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงสวนพฤกษศาสตร์ ในประเทศไทย

การจัดทำสวนพฤกษศาสตร์นั้น ในต่างประเทศมักนิยมจัดทำในบริเวณเมืองหรือนครใหญ่ ๆ หรือชานเมืองหรือนครนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนจำนวนมากได้มีความสะดวกในการที่จะไปชมและศึกษา แต่ในประเทศไทยสวนพฤกษศาสตร์ของเรานับว่าอยู่ห่างไกลจากนครใหญ่ของเราคือพระนครมาก ทำให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถจะไปชมและศึกษาได้โดยสะดวก แต่ทั้งนี้ก็เป็นการจำเป็น เพราะทางกรมป่าไม้ไม่สามารถจะจัดหาสถานที่ใด ที่ใกล้พระนคร จัดทำเป็นสวนพฤกษศาสตร์ได้ แต่เดิมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ได้พระราชทานที่ดินที่สวนลุมพินี เพื่อจัดสร้างขึ้นเป็นสวนพฤกษศาสตร์สำหรับพระนคร แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ทางการมิได้ดำเนินการตามพระราชประสงค์ ฉะนั้นในเวลาต่อไปในการวางผังเมืองของพระนครและธนบุรี น่าจะได้มีการจัดสรรที่ดินไว้เพื่อการนี้ด้วย

สำหรับสวนพฤกษศาสตร์พุแค เท่าที่ได้จัดทำไว้แล้วนั้น นับว่ามีความเหมาะสม แต่เป็นที่ค่อนข้างแห้งแล้ง มีลำธารไหลผ่านเพียงสายเดียวคือห้วยพุแค ซึ่งมีน้ำไม่มากนัก ในฤดูแล้ง ฉะนั้นการที่จะจัดทำการปลูกต้นไม้ชนิดที่ชอบความชุ่มชื้นร่วมเย็น จึงจัดทำไม่ค่อยได้ผลดีนัก นอกจากนี้ในบริเวณสวนยังขาดสระและอ่างเก็บน้ำ จึงทำให้कुแห้งแล้งไป ควรจะได้มีการทำทำนบกั้นลำห้วยพุแค และขุดสระ และอ่างเก็บน้ำ ตามแผนผังที่ได้กำหนดไว้แล้วด้วย

ในขณะเดียวกันการดำเนินการที่สวนพฤกษศาสตร์พุแค ก็ยังมีได้เป็นไปในรูปของสวนพฤกษศาสตร์โดยแท้จริง เพราะยังขาดการปลูกพันธุ์ไม้ที่มีประโยชน์ในทางเศรษฐกิจอีกมาก รวมทั้งยังขาดการจัดตั้งหอพันธุ์ไม้เพื่อการศึกษาและวิจัยอีกด้วย ขอบกพร่องที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่ง ก็คือเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการของสวนมิได้เป็นนักพฤกษศาสตร์และมีความรู้ความชำนาญในการจัดทำและดำเนินการสวนพฤกษศาสตร์แต่อย่างใด ซึ่งในต่างประเทศผู้อำนวยการสวนพฤกษศาสตร์ มักจะเป็นนักพฤกษศาสตร์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก

สำหรับสวนพฤกษศาสตร์พุแค นั้น หากปรับปรุงให้เข้ามาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์ในต่างประเทศ โดยจัดให้มีงบประมาณค่าใช้จ่ายเพียงพอ และมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาพฤกษศาสตร์ และในการจัดทำและดำเนินการสวนพฤกษศาสตร์ ก็จะเป็นสถานที่ที่เป็นศรีสง่าแก่ประเทศ และจะเป็นประโยชน์แก่การวิจัย และการเศรษฐกิจของประเทศอยู่มาก โดยเฉพาะสวนพฤกษศาสตร์พุแค ควรจัดทำให้มีจุดดีเด่น ในการรวบรวมพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ที่เป็นสมุนไพร ซึ่งมีอยู่มากในบริเวณพระพุทธรบาทมาแต่เดิมมาไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะได้ เพื่อการศึกษาและวิจัย นอกจากนี้ควรรวบรวมพันธุ์ไม้ในตระกูลไม้ไผ่ ทั่วทั้งประเทศมาเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและวิจัยเช่นเดียวกัน เพราะที่ดินมีลักษณะพอจะปลูกพันธุ์ไม้ดังกล่าวแล้วได้ แต่การที่จะจัดทำสวนพฤกษศาสตร์พุแคให้สวยงามและปลูกพันธุ์ไม้ได้มากชนิด ทั้งให้มีชื่อเสียงดีเด่น เช่นสวนพฤกษศาสตร์ที่เมือง Bogor ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งนับว่าเป็นสวนพฤกษศาสตร์ชั้นเยี่ยมที่สุดในภาคตะวันออกไกลนั้น เห็นว่าจะจัดทำไปได้ยาก เพราะภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศไม่อำนวย จึงควรมีจุดมุ่งหมายจัดทำเป็นเพียงสวนพฤกษศาสตร์ขนาดกลาง ๆ ไปพลางก่อน

ในเวลาต่อไปเมื่อประเทศไทยมีงบประมาณสำหรับการจัดสวนพฤกษศาสตร์ได้เพียงพอ และเมื่อผู้บริหารประเทศเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีสวนพฤกษศาสตร์ไว้ให้เป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่บ้านเมือง ก็ควรจะได้พิจารณาจัดหาที่สร้างสวนพฤกษศาสตร์เพิ่มเติมอีก ๒-๓ แห่ง เช่นที่ตอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับภาคเหนือ และเขาช่อง จังหวัดศรีสะเกษ สำหรับภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้หากได้มีการพิจารณาเลือกที่ในบริเวณน้ำตกนางรอง จังหวัดนครนายก ให้ได้เหมาะสมแล้ว ก็อาจจัดเป็นสวนพฤกษศาสตร์สำหรับภาคกลางได้อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งอาจจัดทำได้สวยงามและได้ผลดีกว่าที่สวนพุแค เพราะมีน้ำและดินบริบูรณ์ดีกว่า สำหรับพระนครและธนบุรีนั้น อาจจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ขนาดเล็กในบริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน และที่บริเวณพุทธมณฑล ก็ได้ แต่เนื่องจากที่ดินในพระนครและธนบุรี เป็นที่ราบ ดินเหนียว และระดับน้ำใต้ดินอยู่ต่ำ การจะจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ให้ได้ผลก็จริง ๆ ย่อมจะทำได้ไม่คึก

การดำเนินการอีกอย่างหนึ่งที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง ก็การจัดฝึกฝนอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความสามารถที่จะจัดทำเนิการสวนพฤกษศาสตร์ไปให้ได้ผล ทั้งนี้จำเป็นจะต้องเริ่มคัดเลือกผู้ที่มีความสนใจในวิชาพฤกษศาสตร์ และทาง landscape gardening ให้ไปศึกษาและทำงานในต่างประเทศเสียแต่บัดนี้ และเมื่อได้รับการฝึกฝนอบรมมาแล้ว ก็ควรจะได้รับแต่งตั้งให้ทำงานตามที่ได้ฝึกฝนอบรมมา และให้มีทางก้าวหน้าในราชการขึ้นไปจนถึงตำแหน่งสูง ๆ ได้โดยไม่ต้องย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่

สำหรับการฝึกเจ้าหน้าที่ชั้นรอง ๆ ลงมา เช่นในตำแหน่งที่เรียก gardener ก็มีความจำเป็นเช่นเดียวกัน และเห็นควรส่งไปฝึกในประเทศใกล้เคียง เช่นที่อินโดนีเซีย เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ที่จะใช้ในการจัดทำและดำเนินการสวนพฤกษศาสตร์ในเวลาต่อไปนั้น อาจไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้เสมอไป เพราะอาจใช้เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย เทศบาล กรมกสิกรรม หรือกรมอื่น ๆ ก็ได้ แต่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวอย่างน้อยควรมีพื้นความรู้ทางพฤกษศาสตร์แล้วเป็นอย่างดี และมีความรู้ทาง landscape gardening ประกอบด้วย ในขณะเดียวกันก็ควรเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม มีจิตใจรักสวยรักงาม และที่สำคัญยิ่งก็คือให้เป็นผู้ที่ไม่รังเกียจที่จะปฏิบัติงานกลางแจ้งด้วยตนเอง

ข้อ ๔. สวนรุกขชาติในประเทศไทย

นอกจากการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์แล้ว กรมป่าไม้ในประเทศไทยยังมีหน้าที่จัดทำและจัดแปลงป่าและบริเวณรอบสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บางแห่งให้เป็นสวนรุกขชาติอีกด้วย สวนรุกขชาตินี้มีชื่อเรียกทางภาษาลาตินว่า Arboretum ถ้าเป็นพหูพจน์ก็เรียกว่า Arboreta ตามทางปฏิบัติในต่างประเทศ สวนรุกขชาติและสวนพฤกษศาสตร์มักจะดำเนินการไปในรูปเดียวกัน คือเป็นที่รวบรวมพันธุ์ไม้ต่าง ๆ มาปลูกไว้เพื่อประโยชน์ในทางศึกษาและวิจัย แต่ในประเทศไทยการจัดทำสวนรุกขชาติมักแปลความหมายไปว่า การจัดรวบรวมพันธุ์ไม้ต่าง ๆ โดยเฉพาะไม้น้ำยืนต้นมาปลูกไว้ในบริเวณสถานที่ที่มีบริเวณไม่สู้กว้างขวางนัก และการปลูกก็ไม่ต้องค่อยพิถีพิถันในการที่จะปลูกตามหมวด หมู่ และตระกูล เท่ากับในสวนพฤกษศาสตร์ ส่วนการศึกษาและวิจัยนั้น แทบว่าจะมิได้ดำเนินการกันเลย สวนรุกขชาติในประเทศไทยในขณะนี้จึงมีสภาพเป็นสวนสาธารณะ หรือ Park มากกว่าที่จะเป็นสวนรุกขชาติโดยแท้จริง และบางแห่งก็เป็นป่าเดิมนั่นเอง แต่ได้ตกแต่งให้สวยงามและสะอาดตาขึ้นเท่านั้น

สวนรุกขชาติเท่าที่ได้จัดทำแล้วในประเทศไทยมีรวมทั้งสิ้น ๑๒ แห่ง คือ:—

๑) สวนรุกขชาติ ห้วยชมภู	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๒) สวนรุกขชาติ ห้วยแก้ว	จังหวัดเชียงใหม่
๓) สวนรุกขชาติ ช่อแฮ	จังหวัดแพร่
๔) สวนรุกขชาติ สกุนทยาน	จังหวัดพิษณุโลก
๕) สวนรุกขชาติ เมืองเก่า	จังหวัดสุโขทัย
๖) สวนรุกขชาติ เมืองไตรตรึงษ์	จังหวัดกำแพงเพชร
๗) สวนรุกขชาติ ร้อยเอ็ด	จังหวัดร้อยเอ็ด
๘) สวนรุกขชาติ นครราชสีมา	จังหวัดนครราชสีมา
๙) สวนรุกขชาติ คอนเจดีย์	จังหวัดสุพรรณบุรี
๑๐) สวนรุกขชาติ ถ้ำจอมพล	จังหวัดราชบุรี
๑๑) สวนรุกขชาติ ห้วยยาง	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๑๒) สวนรุกขชาติ โบกขรณ์อ่าวลึก	จังหวัดกระบี่

ในสวนรุกขชาติต่าง ๆ เหล่านี้ในด้านการให้บริการแก่ประชาชนได้มีการดำเนินการแผ้วถางสถานที่ให้สะอาด ร่มเย็น คัดถนนและทางเท้า สร้างศาลาและม้านั่ง รวมทั้งที่สุขาด้วยความสะดวก ส่วนในด้านการก็ได้มีการติดป้ายชื่อพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ในบริเวณนั้น รวมทั้งมีการปลูกพันธุ์ไม้ต่าง ๆ รวมทั้งไม้ดอกและไม้ประดับบ้างตามที่จำเป็น

ข้อ ๕. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงสวนรุกขชาติในประเทศไทย

เนื่องจากสวนรุกขชาติในประเทศไทยมิได้เป็นสวนรุกขชาติตามความหมายอันแท้จริง และเมื่อมีสวนพฤกษศาสตร์เพื่อประโยชน์ในทางศึกษาและวิจัยอยู่แล้ว การดำเนินงานในสวนรุกขชาติจึงควรเป็นไปตามลักษณะที่จัดทำอยู่ในปัจจุบัน คือแห่งใดมีลักษณะเป็นสวนสาธารณะก็ให้จัดไปเป็นรูปสวนสาธารณะ แห่งใดอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติก็ควรจัดไปเป็นรูป forest recreational areas โดยให้เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมดูแลและดำเนินงาน

ในการจัดทำสวนรุกขชาติเท่าที่เป็นมาแล้ว บางแห่งทางฝ่ายปกครองก็เข้ามามีส่วนร่วมมือช่วยกับกรมป่าไม้ เช่นได้ช่วยทำถนนจากทางหลวงแผ่นดินเข้าไปยังสวนนั้น ๆ รวมทั้งได้ให้เงินค่าบำรุงท้องที่ในการดำเนินการจัดทำ ตกแต่ง และบูรณะรักษาสวนด้วย จึงเห็นว่าควรจะได้มีการร่วมมือกับฝ่ายปกครองทั้งกล่าว รวมทั้งเทศบาลในท้องที่บางแห่งต่อไปเช่นเดิม เว้นแต่สวนใดอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงควรเป็นหน้าที่ของกรมป่าไม้ที่จะจัดทำไปแต่ผู้เดียว

สำหรับสวนรุกขชาติที่ได้จัดทำอยู่แล้ว ปรากฏว่าเป็นที่นิยมของประชาชนและมีผู้ไปเที่ยวเตร่และพักผ่อนหย่อนใจกันเป็นจำนวนมากทุกแห่ง จึงควรที่ทางการจะได้จัดสรรงบประมาณในการจัดทำและขยายงาน รวมทั้งการซ่อมแซม บำรุงรักษา ให้เป็นจำนวนเพียงพอทั่วทุกสวนด้วย

ในสวนเหล่านี้ควรควักขันการรักษาความสะอาด มิให้ประชาชนผู้ไปเที่ยวเตร่ทั้งเศษอาหาร กระดาษ และสิ่งปฏิกูลอื่น ๆ ลงให้เป็นทีเลอะเทอะเปรอะเปื้อน โดยมีภาชนะจัดไว้ให้โดยเฉพาะ ส่วนการจัดสร้างศาลา ที่อาบน้ำ ฯลฯ ในบริเวณสวนเหล่านี้ก็ควรจัดทำให้กลมกลืนไปกับสภาพภูมิประเทศ มิให้เป็นทีประเจิดประเจ้อขัดกับความสวยงามตามธรรมชาติของสถานที่นั้น ๆ

อนึ่ง ในสวนเหล่านี้มักมีประชาชนไปเที่ยวเตร่กันเป็นจำนวนมาก ในวันหยุด จึงควรให้ทางฝ่ายปกครองจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาความสงบและความปลอดภัยให้แก่ประชาชนตามสมควรในวันดังกล่าวแล้ว

ข้อ ๖. วนอุทยานในประเทศไทย

ในประเทศไทยกรมป่าไม้ได้ใช้ศัพท์วนอุทยานให้หมายถึง National Park โดยทั่วไป แต่ต่อมาเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงเรียกชื่อ National Park เป็นอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้จึงได้รักษาศัพท์วนอุทยานไว้สำหรับใช้กับสถานที่ในป่าที่มีทิวทัศน์สวยงาม ซึ่งจัดไว้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและเที่ยวเตร่ของประชาชน ซึ่งมีเนื้อที่ไม่ถึงกับขนาดจะจัดทำเป็นวนอุทยานแห่งชาติขึ้นได้ ส่วนในทางปฏิบัติ วนอุทยานตามความหมายของกรมป่าไม้ดังกล่าวแล้ว บางแห่งก็มีลักษณะเป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งกรมป่าไม้ก็จะได้ดำเนินการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติต่อไป ส่วนบางแห่งก็เป็นเพียง forest recreational areas เท่านั้น ฉะนั้นในขณะนี้จึงยังมีความสับสนในการที่กรมป่าไม้ได้กำหนดว่าที่ใดเป็นวนอุทยานอยู่มาก

ในขณะนี้กรมป่าไม้ได้จัดดำเนินการวนอุทยานอยู่รวม ๑๔ แห่งด้วยกัน คือ:—

๑) วนอุทยานน้ำตกแม่สา	จังหวัดเชียงใหม่
๒) วนอุทยานดอยสุเทพ	จังหวัดเชียงใหม่
๓) วนอุทยานถ้ำผาไท	จังหวัดลำปาง
๔) วนอุทยานน้ำตกสามหลั่น	จังหวัดสระบุรี
๕) วนอุทยานมวกเหล็ก	จังหวัดสระบุรี
๖) วนอุทยานดงลาน	จังหวัดขอนแก่น
๗) วนอุทยานน้ำตกแซ	จังหวัดอุบลราชธานี
๘) วนอุทยานน้ำตกพร้าว	จังหวัดจันทบุรี
๙) วนอุทยานเขากิษณภูมิ	จังหวัดจันทบุรี
๑๐) วนอุทยานเขาสระบาป	จังหวัดจันทบุรี
๑๑) วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ	จังหวัดชุมพร
๑๒) วนอุทยานน้ำตกหงาว	จังหวัดระนอง
๑๓) วนอุทยานเขาท่าเพชร	จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๕) วนอุทยานน้ำตกกะช่อง	จังหวัดตรัง
๑๕) วนอุทยานน้ำตกโตนไทร	จังหวัดภูเก็ต
๑๖) วนอุทยานน้ำตกบริพัตร	จังหวัดสงขลา
๑๗) วนอุทยานน้ำตกทรายขาว	จังหวัดปัตตานี
๑๘) วนอุทยานน้ำตกธารโต	จังหวัดยะลา
๑๙) วนอุทยานน้ำตกบาโจ	จังหวัดนราธิวาส

ในวนอุทยานทุกแห่ง กรมป่าไม้ได้จัดตกแต่งทำความสะอาดบริเวณ ทำถนนและทางเท้า ติดป้ายชื่อพันธุ์ไม้ และมีบริการให้ความสะดวกแก่ประชาชนตามสมควร และในวนอุทยานบางแห่งก็ได้มีการปลูกไม้ดอกและไม้ประดับเพิ่มเติมกว่าที่มีอยู่แล้วเดิมด้วย

ข้อ ๗. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงวนอุทยานในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการจัดทำวนอุทยานของกรมป่าไม้ตามที่กำหนดไว้ คือ “เพื่อป้องกันมิให้ทรัพยากรธรรมชาติทางป่าไม้ถูกทำลายไป ทำให้เสียวิฤตทัศน์อันสวยงามน่าดูหรือถูกใช้ไปในทางที่ผิด อันเป็นการทำให้ทรัพยากรของชาติเสียไป และเพื่อให้เป็นที่ศึกษาหาความรู้ ในด้านธรรมชาติวิทยาที่น่าสนใจ โดยจัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในยามว่างให้ได้รับความเพลิดเพลิน การจัดสร้างวนอุทยานนี้เป็นงานส่วนหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายท้องที่ มีจังหวัดและป่าไม้เขตเป็นผู้ดำเนินงาน โดยการสนับสนุนช่วยเหลือด้วยวิชาการ และกำลังงบประมาณของกรมป่าไม้ และเมื่อมีกำลังเจ้าหน้าที่ เงินงบประมาณเพียงพอ ก็จะพิจารณาจัดสร้างเป็นอุทยานแห่งชาติในโอกาสต่อไป”

หากพิจารณาตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วข้างบนนี้ จะเห็นได้ว่าวนอุทยานคือที่ที่กรมป่าไม้จะดำเนินการจัดให้เป็นอุทยานแห่งชาติในเวลาต่อไป แต่ในขณะนี้ยังไม่พร้อมที่จะจัดเป็นอุทยานแห่งชาติเพราะขาดงบประมาณและเจ้าหน้าที่ จึงจัดเป็นวนอุทยานไปก่อน แต่ในขณะเดียวกัน ในวนอุทยานบางแห่งกรมป่าไม้ก็ได้ดำเนินการผิควัตถุประสงค์ของการจัดทำอุทยานแห่งชาติไป เช่นได้ทำการปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอก และไม้ประดับไปแล้วเป็นต้น ซึ่งทั้งนี้ย่อมทำให้สภาพธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป ฉะนั้นในระยะเริ่มแรกนี้จึงเห็นว่า หากวนอุทยานที่ใดที่กรมป่าไม้ประสงค์จะจัดให้เป็นอุทยานแห่งชาติต่อไป ในอนาคต

การดำเนินการในวนอุทยานแห่งนั้นก็ควรดำเนินไปให้เข้าหลักของการจัดอุทยานแห่งชาติเสียแต่ต้น ส่วนวนอุทยานแห่งใดกรมป่าไม้ประสงค์จะจัดเป็นเพียง forest recreational areas ในป่าสงวนแห่งชาติ ก็อาจทำการตกแต่ง ตัดแปลง ให้สวยงามและเหมาะสมแก่การเที่ยวเตร่พักผ่อนหย่อนใจและการศึกษาของประชาชนต่อไป

นอกจากวนอุทยานทั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว เห็นว่ากรมป่าไม้ควรรีบสำรวจบริเวณสถานที่ที่มีทัศนียภาพตามธรรมชาติสวยงาม น้ำตก หรือมีคุณสมบัติพิเศษที่ควรป้องกันรักษาไว้มิให้ถูกทำลายหรือถูกยึดถือครอบครองโดยเอกชน หรือหน่วยราชการอื่น ๆ แล้วรีบดำเนินการจัดทำเป็นวนอุทยานเสีย เพื่อประโยชน์ของประชาชนหม่มากต่อไป สถานที่ดังกล่าวที่พอจะเห็นได้ง่ายและเป็นที่ยู้งักกันดีในขณะนี้คือ :—

- ๑) บริเวณบ่อน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
- ๒) บริเวณน้ำตกแม่กลาง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- ๓) บริเวณน้ำตกแม่ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- ๔) บริเวณออบหลวง—แม่แจ่ม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

และอาจมีที่ที่เหมาะสมแห่งอื่น ๆ ที่ผู้เขียนยังมิได้มีโอกาสไปเห็นอีกก็ได้

การดำเนินการต่าง ๆ ในวนอุทยานรวมทั้งการให้บริการแก่ประชาชน ควรคำนึงความแน่วแนวกวกับที่ได้เสนอข้อคิดเห็นไว้แล้วในการจัดสวนรุกขชาติ เว้นแต่อำนาจการจัดการควรเป็นของกรมป่าไม้โดยเด็ดขาด เนื่องจากเป็นสถานที่ภายในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติอยู่แล้ว หรือเป็นป่าที่กรมป่าไม้กำลังจะจัดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติอยู่ ฉะนั้นกรมป่าไม้จึงควรได้รับอนุมัติงบประมาณให้เป็นการเพียงพอแก่การที่จะจัดวนอุทยานต่าง ๆ เหล่านี้ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนได้โดยถาวรยั่งยืนต่อไป

ข้อ ๔. อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย

ความมุ่งหมายของการจัดสร้างอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย ก็เพื่อจะได้รักษาทิวทัศน์และสภาพความสวยงามตามธรรมชาติ รวมทั้งสัตว์ป่า มิให้ถูกทำลายไป และให้อุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งที่ให้ ความรื่นรมย์และ การศึกษา ธรรมชาติวิทยาแก่ ประชาชนตลอดไปชั่ววันันตร

กรมป่าไม้ได้เริ่มดำเนินการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติขึ้นที่ป่าภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นแห่งแรกใน พ.ศ. ๒๔๘๖ แต่เนื่องจากการขาดแคลนงบประมาณและเจ้าหน้าที่ จึงได้ดำเนินการไปได้เพียงเล็กน้อย ต่อมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๐๒ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อดีตนายกรัฐมนตรีได้ไปตรวจราชการทางภาคเหนือและได้เกิดความสนใจในการคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้เป็นอันมาก จึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีให้กระทรวงเกษตรกับกระทรวงมหาดไทยร่วมกัน ดำเนินการตามความเห็นของคณะที่ปรึกษากฎหมาย เกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติต่อไป และได้มีหนังสือสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีที่ กษ ๒๒๐๖/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๒ ยินยอมไปยังกระทรวงเกษตร เรื่องการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติว่า นายกรัฐมนตรีมีความปรารถนาที่จะจัดให้มีอุทยานแห่งชาติขึ้น และจะต้องดำเนินการให้สำเร็จ และให้รับดำเนินการประกาศและจัดร่างพระราชบัญญัติที่จะใช้บังคับต่อไปโดยด่วน กระทรวงเกษตรจึงได้พิจารณากำหนดโครงการที่จะจัดป่าที่มีทัศนียภาพสวยงามเป็นอุทยานแห่งชาติ รวม ๑๔ แห่ง คือ—

- ๑) ป่าทุ่งแสลงหลวง ในท้องที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก อำเภอหล่มสัก และอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
- ๒) ป่าภูกระดึง ในท้องที่อำเภอวังสภุมภ์ จังหวัดเลย
- ๓) ป่าเขาใหญ่ ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก อำเภอปากช่อง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี และอำเภอประจันตคาม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
- ๔) ป่าเทือกเขาสลอบ ในท้องที่อำเภอเมือง และอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- ๕) ป่าตอยสุเทพ ในท้องที่อำเภอแม่มริม และอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
- ๖) ป่าตอยอินทนนท์ ในท้องที่อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- ๗) ป่าน้ำหนาว ในท้องที่อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
- ๘) ป่าตอยขุนตาล ในท้องที่อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน อำเภอห้างฉัตร และอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
- ๙) ป่าลานสาง ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดตาก

๑๐) ป่าเขาสระบาป ในท้องที่อำเภอแหลมสิงห์ และอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

๑๑) ป่าเขาคิชฌกูฏหรือเขาพระบาท ในท้องที่อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

๑๒) ป่าเขาภูพาน ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

๑๓) ป่าเขาสามร้อยยอด ในท้องที่อำเภอปรางค์บุรีและอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑๔) ป่าเขาหลวง ในท้องที่อำเภอฉวาง อำเภอสีชล อำเภอท่าศาลา อำเภอลานสกา อำเภอรัตนพิบูลย์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอกาญจนภิษุ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เมื่อได้กำหนดที่ที่จะจัดเป็นอุทยานแห่งชาติเสร็จแล้ว กระทรวงเกษตรจึงได้เสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรี ขอจัดสรรที่ดินในป่าทั้ง ๑๔ แห่งนี้เป็นอุทยานแห่งชาติต่อไป แต่ในขณะนั้นเนื่องจากยังมีให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ คณะที่ปรึกษากฎหมายของสำนักนายกรัฐมนตรีจึงได้เสนอแนะให้จัดทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และให้กำหนดป่าต่างๆ ที่จะจัดทำเป็นอุทยานแห่งชาติให้เป็นป่าสงวนเสียก่อน แต่กระทรวงเกษตรพิจารณาเห็นว่า การที่จะกำหนดป่าต่าง ๆ ให้เป็นป่าสงวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่านั้นจะล่าช้าไม่ทันกาล เพราะจะต้องตั้งคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาสำรวจสอบสวนเขตป่าที่จะจัดเป็นป่าสงวนทุก ๆ ป่าอีกด้วย จึงได้เสนอก่อนคณะรัฐมนตรีให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติไว้ดังต่อไปนี้ :-

(๑) ขอจัดสรรที่ดินของรัฐในบริเวณป่า รวม ๑๔ แห่ง เพื่อจัดเป็นอุทยานแห่งชาติ

(๒) ขอให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการประกาศหวงห้ามที่ดินของรัฐในบริเวณป่า รวม ๔ ป่า คือ ๑. บริเวณป่าเทือกเขาสลอบ จังหวัดกาญจนบุรี ๒. บริเวณป่าเขาใหญ่ จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครราชสีมา ๓. บริเวณป่าทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเพชรบูรณ์ และ ๔. บริเวณป่าตอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจัดเป็นอุทยานแห่งชาติไปก่อน

(๓) ขอกำหนดป่าที่จะจัดเป็นอุทยานแห่งชาติตาม (๑) ให้เป็นป่าสงวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า เว้นแต่ป่าภูกระดึง จังหวัดเลย ซึ่งได้กำหนดเป็นป่าสงวนไว้แล้ว คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๐๒ อนุมัติให้ดำเนินการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้กระทรวงเกษตรเป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการต่อไป (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ กษ. ๖๗๒๐/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๒)

นอกจากนี้แล้วคณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๐๒ แต่งตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรเป็นประธาน ประกอบด้วยกรรมการอื่นอีกรวม ๑๖ นาย ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการสาขาต่าง ๆ เพื่อให้คำแนะนำกำหนดแนวทางดำเนินการเกี่ยวกับการจัดอุทยานแห่งชาติต่อไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ นั้นเอง กระทรวงเกษตรได้ส่งการไปยังจังหวัดที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งกรรมการทำการสำรวจสอบสวนพิจารณาเขตป่า เพื่อกำหนดเป็นป่าสงวนตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗ และกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๔) เป็นกรณีพิเศษ รวม ๑๓ ป่า (ป่าภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นป่าสงวนแล้ว)

นอกจากจะได้ส่งแต่งตั้งกรรมการทำการสำรวจสอบสวนพิจารณาเขตป่าดังกล่าวเป็นป่าสงวนไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดที่เกี่ยวข้องแล้ว ในหนังสือฉบับเดียวกันนี้ กระทรวงเกษตรยังได้สั่งให้จังหวัดควบคุมและดำเนินการตามคำแนะนำของคณะที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาลดังต่อไปนี้ :-

(๑) ให้ระงับการออกใบอนุญาตให้ทำไม้ หรือเก็บหาของป่าทุกชนิดในเขตป่าที่กำหนดให้เป็นป่าสงวนเสียทั้งสิ้น ในกรณีที่ได้ออกใบอนุญาตไปก่อนแล้ว เมื่อใบอนุญาตสิ้นอายุแล้ว ห้ามมิให้ต่ออายุใบอนุญาตไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้นด้วย

(๒) ให้สั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจตราดูแลรักษาและป้องกันปราบปรามผู้ละเมิดกฎหมาย ว่าด้วยการป่าไม้ในป่าแห่งนี้โดยใกล้ชิด หากปรากฏว่าผู้ใดฝ่าฝืนให้ดำเนินการคดีแก่ผู้กระทำความผิดโดยเฉียบขาด และให้นำคดีขึ้นสู่ศาลทุกรายไป

กระทรวงมหาดไทยได้รับประกาศกำหนดเขตหวงห้ามที่ดินของรัฐ โดยอาศัยอำนาจ ความความในมาตรา ๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กำหนดบริเวณที่ดินของรัฐเป็นเขตหวงห้าม มิให้บุคคลกระทำความประการใดให้เป็นผล ทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจาก พนักงานเจ้าหน้าที่ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๖ ตอน ๑๐๘ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ แล้ว รวม ๔ บ้ำ ดังต่อไปนี้:—

(๑) บ้ำเทือกเขาสลับ ระหว่างลำตะเพินแกวใหญ่ ในท้องที่ตำบลท่ากระดาน กิ่งอำเภอศรีสวัสดิ์ ตำบลลุ่มสุม ตำบลไทยโยก กิ่งอำเภอไทยโยก ตำบลหนองรี ตำบลหนองกุ่ม ตำบลบ่อพลอย กิ่งอำเภอบ่อพลอย ตำบลลาดหญ้า ตำบลท่ามะขาม ตำบลช่องสะเคา อำเภอเมืองกาญจนบุรี กับตำบลห้วยกระเจา ตำบลคอนแสลม อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

(๒) บ้ำเขาใหญ่ ในท้องที่ตำบลเขาพระ ตำบลสาธิตา ตำบลหินตั้ง ตำบลพรรณี อำเภอเมืองนครนายก ตำบลนาหินลาด ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี ตำบลป่าชะ ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง ตำบลตะขบ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ตำบลทับกวาง ตำบลห้วยแห้ง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี กับอำเภอประจันตคาม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

(๓) บ้ำทุ่งแสงหลวง ในท้องที่ตำบลชมพู ตำบลบ้านทุ่ง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก กับตำบลน้ำซุน อำเภอหล่มสัก อำเภอท่าพล อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

(๔) ป่าคอยอินทนนท์ ในท้องที่ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

นอกจากนี้กระทรวงมหาดไทยยังได้สั่งการเพิ่มเติมไปยังจังหวัดที่ควบคุมบ้ำเหล่านี้ให้ดำเนินการ ดังนี้:—

(๑) ห้ามมิให้บุคคลใด

- ก. เข้าไปยึดครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้าง หรือเผาป่า
- ข. ทำความประการใด ๆ ให้เป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพ ที่ดิน ที่หิน ที่กรวดทราย
- ค. ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

(๒) ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดสรร หรืออนุญาตให้มีการจับจองที่ดิน ไม่ว่าด้วยกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

(๓) ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตให้ตัดฟันชักลากไม้หวงห้าม เผลอผ่าน และเก็บหาของป่าหวงห้าม ในกรณีที่ได้ออกใบอนุญาตไปก่อน เมื่อครบกำหนด แล้วห้ามมิให้ขอใบอนุญาตอีก

(๔) กวตขันพนักงานเจ้าหน้าที่ให้หมั่นตรวจตราควบคุม และปราบปราม ผู้ฝ่าฝืนประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว และพระราชบัญญัติป่าไม้โดยเจตนา

ตามที่กล่าวมาแล้วนี้จะเห็นได้ว่าการดำเนินการจัดทำอุทยานแห่งชาติได้เริ่มเป็นผลจริงจริงจังขึ้นมาใน พ.ศ. ๒๕๐๒ ภายหลังที่กรมป่าไม้ได้เริ่มดำเนินการในเรื่องนี้มาแล้วที่ป่าภูกระดึง ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ ถึง ๑๖ ปี

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๐๓ รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณรวมจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้ในการรังวัดและหมายเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง รวมทั้งทำการก่อสร้างที่พัก และที่ทำการเจ้าหน้าที่ตลอดจนการตัดถนนหนทางในอุทยานแห่งชาตินี้

ใน พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณอีก ๒,๒๕๗,๗๕๐ บาท เพื่อดำเนินการในอุทยานแห่งชาติ รวม ๕ แห่ง คืออุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง เขาใหญ่ ภูกระดึง เทือกเขาสลอบ และเขาภูพาน ซึ่งได้ใช้จ่ายไปในการก่อสร้างถนนหนทาง ที่พักเจ้าหน้าที่ และการตกแต่งบริเวณสถานที่ที่สวยงามในบริเวณอุทยานแห่งชาติดังกล่าวแล้ว

ใน พ.ศ. ๒๕๐๔ นี้ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ในวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๐๔ ซึ่งมอบอำนาจให้รัฐบาลกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติ เป็นที่น่าสนใจให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา และนันทรมย์ของประชาชน ให้เป็นอุทยานแห่งชาติโดยให้ประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมี ปลัดกระทรวงเกษตรเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมมหาดไทย ผู้แทน กรมที่ดิน และกรรมการอื่นไม่เกิน ๑๑ คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ กรรมการ ดังกล่าวมีหน้าที่ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องต่อไปนี้ คือ:-

(๑) การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติและการขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ

(๒) การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ

(๓) เรื่องที่รัฐมนตรีปรึกษา

นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ การเก็บเงินค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ รวมทั้งบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ใน พ.ศ. ๒๕๐๕ ในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ นายกรัฐมนตรีได้ไปกระทำพิธีเปิดถนนพระราชวัง ซึ่งเชื่อมต่อกจากถนนมิตรภาพขึ้นไปยังอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นระยะทางประมาณ ๕๐ กิโลเมตร และใน พ.ศ. นี้ ได้มีการอนุมัติงบประมาณไว้รวม ๓,๔๒๔,๗๐๐ บาท เพื่อดำเนินการในอุทยานแห่งชาติต่าง ๆ ต่อไป จนกระทั่งถึงกัน พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้มีการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติไปแล้วรวม ๔ แห่ง คือ:-

๑. อุทยานแห่งชาติดอยปุย	จังหวัดเชียงใหม่
๒. อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง	จังหวัดพิษณุโลก
๓. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	จังหวัดนครนายก
๔. อุทยานแห่งชาติภูกระดึง	จังหวัดเลย
๕. อุทยานแห่งชาติเขาภูพาน	จังหวัดสกลนคร
๖. อุทยานแห่งชาติไทรโยค (เขาสลอบ)	จังหวัดกาญจนบุรี
๗. อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๘. อุทยานแห่งชาติลานสาง	จังหวัดตาก
๙. อุทยานแห่งชาติเขาหลวง	จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วนี้ จะเห็นได้ว่าในชั่วระยะเวลา ๒-๓ ปี ทางประเทศไทย ได้มีอุทยานแห่งชาติขึ้นเป็นทางการ ไม่น้อยหน้าแก่ประเทศอื่น ๆ ซึ่งได้ดำเนินการในเรื่องอุทยานแห่งชาติมาแล้วเกือบทุกประเทศ

ข้อ ๔. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับควรปรับปรุงอุทยานแห่งชาติ ในประเทศไทย

๑) อุทยานแห่งชาติรวม ๑๔ แห่งที่กระทรวงเกษตรได้กำหนดขึ้นไว้แล้วนั้น เมื่อได้มีพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติขึ้นใช้บังคับแล้ว ควรที่ทางการจะได้รับดำเนินการ ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วเสียโดยด่วน แต่ก่อนประกาศควรจะได้มีการสำรวจพิจารณาอุทยานแห่งชาติบางแห่งเสียใหม่ เช่นอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพฯ ว่าพื้นที่ตอนใดควรกันออกเป็นสถานที่พักตากอากาศ และพื้นที่ใดควรรักษาไว้เป็นอุทยานแห่งชาติอย่างแท้จริง เพราะมีการดำเนินการในที่ทั้ง ๒ ประเภทนี้ไม่เหมือนกัน หากจัดไปไม่ถูกต้องก็อาจไปขัดกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ซึ่งจะทำให้เกิดความยุ่งยากลำบากภายหลัง

๒) สิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำในอุทยานแห่งชาติ คือการจัดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปควบคุมดูแลให้มีการทำลายสภาพธรรมชาติ ถึงแม้แต่อุทยานแห่งชาติบางแห่งจะยังมีได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้เป็นอุทยานแห่งชาติโดยแท้จริง แต่ก็ควรรีบแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ไปประจำเพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดินและการทำลายสภาพธรรมชาติเสียโดยเร็ว

๓) อุทยานแห่งชาติทุกแห่ง ควรมีแผนการดำเนินการไว้ให้แน่นอน โดยเฉพาะในเรื่องการกีดกันหนทาง และการให้บริการความสะดวกแก่ประชาชน ซึ่งจะต้องรีบจัดทำ

๔) เมื่อได้เริ่มการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติขึ้นแล้วในอุทยานหนึ่ง ๆ ควรให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการไปเที่ยวเตรี และพักแรมค้างคืนให้มากที่สุดเท่าที่จะได้ โดยควรให้สัมปทานในการสร้างที่พักอาศัยแรมคืน ภัตตาคาร แก่ผู้ที่เหมาะสม โดยทางการเข้าควบคุมอัตราค่าเช่า ค่าจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม และค่าบริการอื่น ๆ ให้อยู่ในอัตราพอสมควร

๕) ควรมีเจ้าหน้าที่ไว้ให้ความสะดวกและความรู้ในค่านิยมชาติวิทยาแก่ประชาชน ทำนอง National Park Naturalist หรือ National Park Ranger ของสหรัฐอเมริกา และถ้าทำได้ก็ควรมีพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาขนาดเล็กไว้ในอุทยานแห่งชาติทุกแห่ง

๖) การบริหารงานในอุทยานแห่งชาติยังสับสน เช่นที่เขาค้อ เพราะมีการบริหารทั้งทางคณะกรรมการ ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นโดยเฉพาะและโดยเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้เอง สำหรับเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ก็ไม่มีอำนาจเด็ดขาดที่จะดำเนินการในบริเวณอุทยานแห่งชาตินี้ได้ จึงควรมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบและบริหารงานในอุทยานแห่งชาติแห่งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติต่อไป

๗) งานบริหารและจัดทำอุทยานแห่งชาติเป็นงานเทคนิคที่ต้องใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการศึกษาและอบรมมาแล้วเป็นพิเศษจากการบริหารงานป่าไม้ธรรมชาติทั่ว ๆ ไป ฉะนั้นจึงควรจัดส่งเจ้าหน้าที่ที่ใช้ในการบริหารและจัดทำอุทยานแห่งชาติออกไปรับการศึกษาศึกษาและฝึกฝนอบรมในต่างประเทศ ตามจำนวนที่จำเป็น เพื่อจะได้กลับมาปฏิบัติให้เป็นที่ยึดถือต้องเรียบร้อยต่อไป

๘) เพื่อให้การบริหารงานอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นงานใหญ่และอยู่ในระยะเริ่มแรก ซึ่งจะต้องมีการเอาใจใส่เป็นพิเศษ จึงควรจะได้มีการจัดตั้งกองอุทยานแห่งชาติ และสัตว์ป่า ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ ๖ ขึ้นเสียโดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อจะได้รับมอบภาระงานอุทยานแห่งชาติจากกองบำรุงมาดำเนินการต่อไป

๙) การจัดทำอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย ไม่ควรมีให้มากแห่งจนเป็นการพรวดพราดเกินไป ฉะนั้นจึงควรเลือกสรรสถานที่ที่จะจัดให้เป็นอุทยานแห่งชาติให้เข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้โดย International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) เท่านั้น แล้วดำเนินการในอุทยานแห่งชาติที่เลือกไว้นั้นให้เข้ามาตรฐานสากลจริง ๆ

การอนุรักษ์สัตว์ป่าและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการอนุรักษ์สัตว์ป่า

ข้อ ๑. ความจำเป็นของการอนุรักษ์สัตว์ป่าในประเทศไทย

ในประเทศไทยแต่เดิมมีสัตว์ป่าอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งสัตว์บางชนิดที่สวยงามและหาได้ยากในโลกด้วย เช่น สมันและแรด เป็นต้น แต่ต่อมาเมื่อมีจำนวนพลเมืองเพิ่มขึ้น และที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า คือ ป่าไม้และห้วย หนอง บึง บาง ต่าง ๆ ถูกบุกรุกแผ้วถางเป็นที่ไร่นาและที่ทำมาหากินของมนุษย์เสียเป็นจำนวนมาก ตลอดจนมีการล่าสัตว์ รวมทั้งนกทุกชนิดโดยไม่มีขอบเขตจำกัด จำนวนสัตว์ป่าจึงลดน้อยร่อยหรอลงทุกวัน สัตว์ป่าบางชนิดถึงกับสูญพันธุ์ไปแล้วก็มี เช่น สมัน เป็นต้น ส่วนสัตว์ป่าที่เหลืออยู่ในปัจจุบันก็ยังมีอีกมากชนิดที่กำลังจะสูญพันธุ์ไปในไม่ช้า เช่น ควายป่า แรด กระซู่ โกลิโพร เนื้อทราย ละองหรือละมั่ง เลียงผา และกวางผา เป็นต้น ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรีบบำรุงรักษาสัตว์ป่าเหล่านี้ไว้มิให้เสื่อมสูญไป ทั้งนี้เพราะประเทศไทยมีสัตว์ป่าอยู่มาก ย่อมเป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่ประเทศนั้น ๆ และเป็นที่ยินยยกย่องแก่นักศึกษารวมชาติวิทยาและนักล่าสัตว์ทั่วโลก นอกจากนี้สัตว์ป่าบางชนิดก็มีคุณค่าในทางเศรษฐกิจอยู่มาก เช่น ในขณะนี้ประเทศไทยมีการส่งสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ ไปขายยังต่างประเทศ และส่งหนังกวางแห้งออกไปจำหน่ายเป็นมูลค่าถึงปีละรวม ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท หนังสัตว์เลื้อยคลานปีละราว ๘-๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท เหล่านี้เป็นต้น สัตว์ป่าบางชนิดก็มีคุณค่าแก่การรักษารักษาและ การป่าไม้เป็นอย่างมาก เช่นนกบางชนิดได้กินแมลงและศัตรูพืชอื่น ๆ ที่ทำอันตรายแก่พืชผลของกสิกรหรือแก่ป่าไม้ปีหนึ่ง ๆ คิดเป็นมูลค่าความเสียหายที่ป้องกันได้นับเป็นร้อยๆ ล้านบาท แต่ในประเทศไทยแม้จะได้มีเสียงเรียกร้องให้มีการออกกฎหมายคุ้มครองและรักษาสัตว์ป่ามาแล้วเป็นเวลาช้านานร่วม ๓๐ ปีเศษก็ตาม แต่ทางรัฐบาลในยุคและสมัยต่าง ๆ ก็หาสามารถที่จะออกกฎหมายดังกล่าวแล้วได้ เพราะถูกคัดค้านจากผู้แทนราษฎรของจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งเกรงว่าการออกกฎหมายดังกล่าวจะไปกระทบกระเทือนคะแนนนิยมของตนในการเลือกตั้งครั้งต่อ ๆ ไป สภาพของสัตว์ป่าในประเทศไทยจึงทรุดหนักและถูกทำลายไปอย่างน่าเสียดาย ต่อมาในสมัยรัฐบาลชุดปฏิบัติ ด้วยความเข้มแข็งเด็ดขาดของ

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี และความสนับสนุนของสมาชิกสมัชชา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐบาลจึงสามารถประกาศใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ที่รอกันมาแล้วช้านาน ได้เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๓ โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๔ เป็นต้นไป นับว่าประเทศไทยได้เริ่มเข้าสู่ยุคของการอนุรักษ์สัตว์ป่า เช่นประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลาย

ข้อ ๒. การอนุรักษ์สัตว์ป่าในประเทศไทย

สัตว์ป่าในประเทศไทยที่ได้รับการอนุรักษ์มาตั้งแต่เดิมคือช้างป่า ซึ่งมีพระราชบัญญัติคุ้มครองมาแต่ พ.ศ. ๒๔๕๖ ส่วนสัตว์ป่าอื่น ๆ พึงจะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ นี้เอง

ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้แบ่งสัตว์ป่าออกเป็น ๓ ประเภท คือ:—

- ๑) สัตว์ป่าสงวน
- ๒) สัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๑
- ๓) สัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๒

สัตว์ป่าสงวน หมายถึงสัตว์ป่าที่หายาก ซึ่งกำหนดไว้รวม ๔ ชนิดด้วยกันคือ:—

- (๑) แรด
- (๒) กระซู่
- (๓) กูปรีหรือโคไพร
- (๔) กวางป่า
- (๕) ละองหรือละมั่ง
- (๖) สมันหรือเนื้อสมัน
- (๗) ทราญหรือเนื้อทราญหรือคามะแน
- (๘) เลียงผาหรือเขื่องหรือกู่รำ หรือโครำ
- (๙) กวางผา

สัตว์ป่าสงวนนี้ ผู้ใดจะกระทำการล่ามิได้ เว้นแต่เพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่อกิจการสวนสัตว์สาธารณะ และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้ นอกจากนี้ยังห้ามมิให้ผู้ใดมิไว้ในครอบครองซึ่งสัตว์ป่าสงวน เว้นแต่จะเป็นสัตว์ป่าสงวนหรือ เนื้อของสัตว์ป่าสงวนที่บุคคลล่ามาได้ โดยได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมป่าไม้ หรือที่มีเพิ่มขึ้น โดยการสืบพันธุ์ของสัตว์ป่าสงวนที่ล่ามาได้นั้น

สัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๑ ได้แก่สัตว์ป่าซึ่งตามปกติคนไม่ใช่เนื้อเป็นอาหาร หรือไม่ล่าเพื่อการกีฬา หรือสัตว์ป่าที่ทำลายสัตว์พืชหรือรังสัตว์ปีก หรือสัตว์ป่าที่ควร สงวนไว้ประดับความงามตามธรรมชาติ หรือสงวนไว้มิให้จำนวนลดลง

สัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๑ นี้ ได้แก่:—

- (๑) หมีขอหรือบินตุรง
- (๒) สมเสร็จหรือผสมเสร็จ
- (๓) นางอายหรือลิงลม
- (๔) ชะนี
- (๕) นกตะกรุม
- (๖) นกตะกราม
- (๗) นกกุลาหรือนกซ้อนหนอย
- (๘) นกปากห่าง
- (๙) นกกาบบัว
- (๑๐) นกกระสาดำ
- (๑๑) นกกระสาคอขาว
- (๑๒) นกกระสาคอดำ
- (๑๓) นกกระเรียน
- (๑๔) นกกระทง
- (๑๕) นกหัว
- (๑๖) นกแว่น
- (๑๗) นกยางทุกชนิด
- (๑๘) นกเงือก
- (๑๙) นกกาน้ำทุกชนิด

- (๒๐) นกกระแตแต้แว๊ด หรือนกตั๋ยตี๊วัก
- (๒๑) นกยง
- (๒๒) ไก่ฟ้าต่าง ๆ
- (๒๓) นกกระวะหรือนกกาซังหรือนกอีงาก หรือนกกก นกแดง นกหิน หรือ นกชนหิน กาเขา นกเงือกทุกชนิดในตระกูล Bucconidae
- (๒๔) นกกระแต้น นกคำกวม นกปากหลัก นกปูเปี้ยว หรือนกกินเปี้ยว หรือนกกินปลาทุกชนิดในตระกูล Alcedinidae
- (๒๕) นกกวัก
- (๒๖) นกตะขาบทุ่ง
- (๒๗) นกคุเหว่า
- (๒๘) นกกะปูดหรือนกกด
- (๒๙) นกหัวขวานทุกชนิด
- (๓๐) นกแซงแซวทุกชนิด
- (๓๑) นกขมิ้นทุกชนิด
- (๓๒) นกกางเขนบ้าน นกจีแจ็บหรือจีจู้
- (๓๓) นกกางเขนทอง หรือจิงปั๊ย
- (๓๔) นกสาธิกา
- (๓๕) นกขุนทอง
- (๓๖) นกเอี้ยง
- (๓๗) นกกิ่งไกรง
- (๓๘) นกเป็ดก่าและนกเป็ดหงษ์
- (๓๙) ไก่จุก

สัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๑ นั้น ห้ามมิให้ผู้ใดล่าด้วยวิธีทำให้ตาย เว้นแต่การล่าด้วยวิธีทำให้ตายจะกระทำเพื่อการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้ นอกจากนี้ยังมีการห้ามมิให้ผู้ใดค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้า ซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองทั้งประเภทที่ ๑ และที่ ๒ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนเนื้อสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๑ นั้น ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าโดยเด็ดขาด

สัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๒ ได้แก่สัตว์ป่าซึ่งตามปกติคนใช้เนื้อเป็นอาหารหรือ
ว่าเพื่อการกีฬา สัตว์ป่าประเภทนี้ คือ :-

- (๑) กระต๊องหรือเมย
- (๒) วัวแดง วัวดำ หรือวัวเพาะ
- (๓) กวาง
- (๔) อีเก้ง ฟานหรือสมัน
- (๕) กระจงหรือไก่
- (๖) ไก่ป่า
- (๗) เป็ดน้ำทุกชนิด ยกเว้นนกเป็ดก้ำและนกเป็ดหงษ์
- (๘) นกแซว
- (๙) นกกระสาแดง
- (๑๐) นกกระสานวล
- (๑๑) นกกระทาทู่และนกกกระทาง
- (๑๒) นกอีโก้ง
- (๑๓) นกอีลุ้ม
- (๑๔) นกอีคำหรือนกอีล้ำ
- (๑๕) นกพริก
- (๑๖) นกเขา
- (๑๗) นกปากซ่อม
- (๑๘) นกโป่งวัด

สัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๒ นี้ จะกระทำการล่าได้เฉพาะนอกฤดูที่ห้ามล่า และการ
ล่าจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ผู้ใดจะมีเนื้อสัตว์
คุ้มครองประเภทที่ ๒ ไว้เพื่อการค้าได้ ก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เช่น
เดียวกัน

การล่าสัตว์ป่าคุ้มครองจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง เช่น ห้ามใช้ไฟ
ฉายส่อง หรือล่าจากรถยนต์และยานพาหนะต่าง ๆ เป็นต้น

อนึ่ง ในเวลากระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้น ห้ามมิให้ผู้ยิงสัตว์ป่า ไม่ว่าผู้นั้นจะได้รับหนังสืออนุญาตหรือใบอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่าหรือไม่ เว้นแต่การยิงเพื่อที่ มากินซาก ซึ่งมันทำให้ตายไว้มาก่อนแล้ว

นอกจากมีบทบัญญัติควบคุมการล่าสัตว์ป่าแล้ว พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่ายังให้อำนาจรัฐบาลที่จะกำหนด บริเวณที่ดินแห่งใดให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดย ปลดออก เพื่อบริการไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า บริเวณที่กำหนดนั้นเรียกว่า "เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า" และจะกำหนดได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกา

ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ป่าคุ้มครองหรือไม่ และผู้ใดจะเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาต จากพนักงานเจ้าหน้าที่

อนึ่ง ในบริเวณวัดหรือในบริเวณสถานที่ซึ่งจัดไว้เพื่อประชาชนใช้เป็นที่พักผ่อน พึ่งพาทางศาสนา ก็มีการห้ามมิให้มีการล่าสัตว์ป่าทุกชนิด หรือเก็บหรือทำอันตรายแก่ไข่และ รังของสัตว์ป่าต่าง ๆ

ในการบริหารงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓ นี้ นอกจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ยังมีคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตร เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมป่าไม้ และอธิบดีกรมมหาดไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า ๕ คน แต่ไม่เกิน ๑๑ คน ซึ่ง คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

คณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า มีหน้าที่ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่อง ต่อไปนี้ คือ:-

- (๑) การกำหนดระยะเวลาและท้องที่ห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๒
- (๒) การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า รวมถึงกำหนด ชนิดหรือประเภทของสัตว์ป่าที่จะห้ามล่าในเขตนั้นด้วย
- (๓) กิจการอันพึงกระทำเพื่อประโยชน์ในการบำรุงและรักษาเขต รักษาพันธุ์ สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์
- (๔) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาตให้ล่าสัตว์ป่าและค้าสัตว์ป่า
- (๕) เรื่องที่รัฐมนตรีปรึกษา

บุคคลที่กระทำผิดต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนสัตว์ป่า อาจถูกลงโทษปรับเป็นอย่างสูงถึง ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๒ ปี และयोगจำปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท และจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน

ข้อ ๑๑. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการอนุรักษ์สัตว์ป่า

๑) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อันที่แรกต้องบังคับซึ่งมิให้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกา กำหนดบริเวณที่แห่งใดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่แต่แห่งเดียว จึงจำเป็นจะต้องมีการพิจารณาและประกาศบริเวณที่จะกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเสียโดยเร่งด่วน

๒) สิ่งที่น่าหนักใจมากในการอนุรักษ์สัตว์ป่า ก็ยังไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้แม้แต่ผู้เดียว คงมีแต่เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ ซึ่งมีงานในหน้าที่อื่น ๆ ของตนเต็มมืออยู่แล้ว ฉะนั้นจึงยากที่จะหวังให้มีการควบคุม ตรวจสอบ และป้องกันการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ไข่เต่าที่ ในการให้ความคุ้มครองต่อสัตว์ป่า ตลอดจนเพื่อควบคุมป้องกันและปราบปรามการกระทำผิด จึงควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่พิเศษขึ้นโดยเฉพาะตามแบบอย่าง Game Warden ของต่างประเทศ แต่เนื่องจากเป็นการยากที่จะเพิ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้นได้อย่างเพียงพอ จึงควรจัดให้มีพนักงานป่าไม้แขวงตามทีกล่าวมาแล้วในบทที่ ๖ เสียโดยเร็ว และครบถ้วนทุกป่า แล้วอบรมให้พนักงานป่าไม้แขวงเหล่านี้ทำหน้าที่ Game Warden ควบคุมไปด้วย จะเป็นการประหยัดงบประมาณได้เป็นอย่างมาก

๓) เนื่องจากยังขาดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความเป็นไปของสัตว์ป่าต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น สัตว์ป่าชนิดใดชอบอยู่และหากินในที่ที่มีลักษณะอย่างใด มีการสืบพันธุ์อย่างไร มีศัตรูและโรคภัยเบียดเบียนอย่างไรบ้าง มีลักษณะและนิสัยใจคออย่างไร จึงจำเป็นจะต้องเร่งรัดทำการศึกษาและวิจัยในเรื่องนี้เสียโดยเร็ว เพื่อนำความรู้นั้นมาใช้ในการอนุรักษ์ และการคุ้มครองป้องกันสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ ต่อไป รวมทั้งการขยายพันธุ์ของสัตว์ป่าดังกล่าวแล้วด้วย

๔) เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบท ยังไม่ทราบถึงความจำเป็นของการที่จะต้องอนุรักษ์สัตว์ป่า จึงควรมีการอบรมชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงความจำเป็นในเรื่องนี้ และข้อที่ควรปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

นอกจากนี้ควรเริ่มอบรมเยาวชน ทั้งแต่มีอายุเยาว์วัยให้รู้จักถึงความจำเป็นของการอนุรักษ์สัตว์ป่า และปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความต้องการของรัฐบาล อนึ่ง หากจะมีการส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันเข้า เป็นสมาคมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าให้แพร่หลายทั่วไป เช่นที่สมาคมนิคมไพรศักทออยู่ ก็จะทำให้การอนุรักษ์สัตว์ป่าได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๕) ขณะนี้ในประเทศไทยเกือบจะพูดได้ว่า ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดได้ศึกษาเล่าเรียนมาโดยเฉพาะในวิชาการอนุรักษ์และการจัดการสัตว์ป่า (Wildlife Conservation and Wildlife Management) จึงควรจัดส่งเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมออกไปรับการศึกษและอบรมในวิชาการดังกล่าวยังประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีความก้าวหน้าในวิชาการนี้อยู่มาก เพื่อจะได้กลับมาบริหารงานในด้านการอนุรักษ์และจัดการสัตว์ป่าให้เป็นผลต่อไป

๖) ควรปราบปรามผู้อ้างอิทธิพลเพื่อ กระทำการ ผ่าฝืนพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าอย่างเข้มแข็งและเด็ดขาด โดยเฉพาะบุคคลที่ใช้ อิทธิพลของเกรียงแบบ เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนทั่วไป มิฉะนั้นหากมีการหย่อนยาน ประชาชนก็จะไม่สนใจและเคารพต่อกฎหมายในเรื่องนี้แต่ประการใด ซึ่งจะทำให้มีการละเมิดกฎหมายกันโดยทั่วไป ซึ่งยากแก่การควบคุมและป้องกันในเวลาต่อไป.

การศึกษาวิชาวนศาสตร์และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุง การศึกษาวิชาวนศาสตร์

ข้อ ๑. การศึกษาวิชาวนศาสตร์ในประเทศไทย

เมื่อรัฐบาลไทยได้ยืมตัว Mr. H. Slade ผู้เชี่ยวชาญการป่าไม้จากรัฐบาลอินเดียเข้ามาสำรวจและวางรากฐานกิจการป่าไม้ในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘ นั้น Mr. H. Slade ได้ทำรายงานละเอียดเสนอข้อคิดเห็นต่อรัฐบาล เมื่อได้เดินทางขึ้นไปสำรวจป่าไม้ในภาคเหนือเสร็จแล้ว ในรายงานนั้นมีข้อความข้อหนึ่งที่กล่าวว่าการป่าไม้เป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง ซึ่งต้องการพนักงานที่อบรมมาโดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ และเพื่อเป็นการเตรียมพนักงานป่าไม้ไว้สำหรับกาลภายหน้า ควรจัดส่งนักเรียนไปศึกษาอบรมที่โรงเรียนการป่าไม้ในต่างประเทศสักปีละ ๒-๓ คนทุกปี และควรคำนึงด้วยว่านักเรียนคนแรก ๆ เหล่านี้ในวันหนึ่งข้างหน้าคงจะเจริญจนถึงเป็นหัวหน้ากรมป่าไม้จนได้ ฉะนั้นการอบรมศึกษาของพวกเขาเหล่านี้ ควรต้องให้แตกฉานที่สุดเท่าที่จะทำได้

ตามข้อเสนอของ Mr. H. Slade ดังกล่าวแล้ว รัฐบาลไทยได้เริ่มส่งนักเรียนไทยโดยวิธีคัดเลือกหรือสอบคัดเลือกไปศึกษาวิชาวนศาสตร์ ณ ประเทศอินเดีย ที่ Imperial Forest College เมืองเทรเวอญ ใน พ.ศ. ๒๔๔๓ เป็นจำนวน ๔ นาย และได้ส่งทยอยต่อมาอีกหลายรุ่น จนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๕๕ จึงได้เปลี่ยนส่งไปศึกษาที่ Burma Forest School เมืองบิณมานา ประเทศพม่า แทน การส่งนักเรียนไปประเทศพม่านี้ได้ส่งจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๗ รวมมีผู้ที่ส่งไปศึกษาต่างประเทศอินเดีย ๑๑ นาย และประเทศพม่า ๓๓ นาย ในจำนวนนี้มีที่เรียนไม่สำเร็จถูกส่งตัวกลับมา ๕ นาย

ในระยะตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ปรากฏว่ากิจการของกรมป่าไม้ได้ขยายกว้างขวางออกไปจากเดิมมาก จำต้องใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้ได้รับการศึกษาอบรมในวิชาวนศาสตร์มาแล้วมาบริหารงานเป็นจำนวนมาก แต่การที่ส่งนักเรียนไปศึกษาวิชาวนศาสตร์ ณ ประเทศอินเดียและพม่า ๒-๓ คนต่อทุก ๒ ปีนั้น

ไม่เป็นการเพียงพอ จำเป็นที่จะต้องเปิดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ขึ้นในประเทศไทยเสียเอง กรมยี่สิบจึงได้เสนอขอทุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนป่าไม้ขึ้นที่จังหวัดแพร่ ใน พ.ศ. ๒๔๗๘ เพื่อใช้เป็นที่ยอมรับส่งสอนกุลบุตรไทยในวิชาวิทยาศาสตร์ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติต่อไป

การที่ได้เลือกเอา จังหวัดแพร่ เป็นที่ตั้ง โรงเรียน ป่าไม้ แห่งแรกของประเทศไทย นั้น ก็เนื่องจากมีอาคารสถานที่ซึ่งเป็นของบริษัทยี่สิบเอ็ดชัยดักเห็ดอยู่แล้ว ทั้งตัวโรงเรียนก็อยู่ไม่ไกลจากสวนสักและป่าธรรมชาติ ซึ่งพอจะพานักศึกษาไปอบรมและฝึกปฏิบัติงานได้โดยสะดวก

โรงเรียนป่าไม้ที่จังหวัดแพร่นี้ ในชั้นแรกมีหลักสูตรการศึกษา ๒ ปี โดยมีคณะกรรมการคณะหนึ่งเป็นผู้ควบคุมการดำเนินการ ประกอบด้วยอธิบดีกรมป่าไม้เป็นประธาน และมีผู้แทนกระทรวงเกษตร กระทรวงศึกษาธิการ และข้าราชการกรมป่าไม้อื่น ๆ เป็นกรรมการร่วมด้วย ในปีแรกได้กำหนดรับนักศึกษาไว้ ๒๕ คน โดยเปิดการรับสมัครจากผู้ทดสอบแข่งขันในระหว่างข้าราชการกรมป่าไม้ ซึ่งรับราชการอยู่แล้วตามเขตต่าง ๆ ๑๗ นาย และเปิดสอบแข่งขันจากบุคคลภายนอกที่เรียนสำเร็จชั้นมัธยม ๘ ในขณะนั้นอีก ๘ นาย

ในปีต่อมาอีก ๒ ปี ได้รับนักศึกษาจากผู้สำเร็จการศึกษาจากมัธยมปีที่ ๘ ในสมัยนั้น และสอบแข่งขันได้ปีละ ๒๕ นาย

ใน พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้งดการรับนักศึกษาจากผู้ทดสอบแข่งขันได้ แต่ได้รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นเตรียมเกษตรศาสตร์ที่โรงเรียนเกษตรกรรม แม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เข้าศึกษาแทน จนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๘๘ จึงได้รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาชั้นเตรียมอุดมศึกษา แผนกวิทยาศาสตร์ และที่สอบแข่งขันได้อีกครั้งหนึ่ง

หลักสูตรการศึกษาที่วางไว้ในชั้นแรกเพียง ๒ ปีนั้น ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๓ ปี ผู้ที่เรียนสำเร็จตามหลักสูตรใหม่นี้ จะได้รับอนุปริญญาทางวนศาสตร์ แทนประกาศนียบัตรการป่าไม้ ตามหลักสูตร ๒ ปี

ใน พ.ศ. ๒๔๘๖ เมื่อทางรัฐบาลได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้น ทางกรมได้โอนโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่ จากสังกัดกรมป่าไม้ มาขึ้นเป็นคณะวนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเปลี่ยนเรียกชื่อโรงเรียนป่าไม้เสียใหม่ว่าวิทยาลัยวนศาสตร์

คณะวนศาสตร์และวิทยาลัยวนศาสตร์ยังคงขึ้นอยู่ในสังกัดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ต่อมาจนกระทั่งทุกวันนี้ และได้โยกย้ายจากสถานที่โรงเรียนป่าไม้เดิมมารวมอยู่กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่พระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔

เมื่อได้โอนโรงเรียนป่าไม้มาขึ้นกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แล้ว ได้ขยายหลักสูตรการศึกษารวมขึ้นไปถึงชั้นปริญญาตรี ใช้เวลาในการศึกษา ๕ ปี แต่การสอนถึงชั้นปริญญาตรีได้จัดทำได้เพียงถึง พ.ศ. ๒๔๙๔ และได้หยุดชะงักไปพักหนึ่ง เนื่องจากขาดอาจารย์และอุปกรณ์ในการสอน ต่อมาเมื่อถึง พ.ศ. ๒๔๙๕ จึงได้เริ่มเปิดการสอนถึงชั้นปริญญาตรีอีกครั้งหนึ่ง

ในปัจจุบันการสอนในวิทยาลัยวนศาสตร์ ผู้ที่สำเร็จการศึกษตามหลักสูตร ๓ ปีแรกจะได้รับอนุปริญญาวนศาสตร์ (อ.ป.ว.) ผู้ที่ได้รับอนุปริญญาวนศาสตร์แล้ว หากผลการสอบเฉลี่ยทั้ง ๓ ปี ได้เกิน ๗๐ เปอร์เซนต์ขึ้นไป จึงมีสิทธิที่จะเข้าศึกษาเพื่อรับปริญญาตรีต่อไป ในการศึกษาชั้นปริญญาตรีนี้ นิสิตอาจเลือกเรียนทางสาขาวิชาการจัดการป่าไม้และภาพปลูกบำรุง หรือสาขาลักษณะไม้และการใช้ประโยชน์ป่าไม้ก็ได้ ผู้ที่เรียนสำเร็จชั้นปริญญาตรี จะได้รับปริญญาวนศาสตร์บัณฑิต (วน.บ.)

การศึกษาชั้นอนุปริญญา นิสิตจะต้องทำคะแนนให้ได้ ๑๒๕ หน่วยกิต และชั้นปริญญาตรี ๑๔๓ หน่วยกิต และนอกจากจะต้องศึกษาในห้องเรียนแล้ว จะต้องออกไปศึกษาและฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่หรือตามโรงงานต่าง ๆ ในระหว่างปิดเทอม เป็นประจำทุกปี จนกว่าจะสำเร็จการศึกษา ตามปกติในระยะเวลาศึกษา ๕ ปีนี้ นิสิตจะต้องออกไปฝึกและปฏิบัติงานในท้องที่และโรงงานต่าง ๆ ในระหว่างปิดเทอมรวมถึง ๗ เดือนครึ่ง นอกจากนี้ในระหว่างภาคการศึกษา นิสิตจะต้องออกฝึกปฏิบัติงานในท้องที่ตามที่กำหนดไว้ในบทเรียนต่าง ๆ อีกคราวละ ๑—๓ วัน ตามที่จำเป็น

ใน พ.ศ. ๒๕๐๘ วิทยาลัยวนศาสตร์ มีอาจารย์ประจำทั้งสิ้น ๓๐ นาย และมีนิสิต ๒๖๘ นาย โดยเปิดรับนิสิตปีละประมาณ ๕๐ ถึง ๗๐ นาย และตั้งแต่ได้เริ่มตั้งโรงเรียนป่าไม้ ใน พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นต้นมา จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้มีผู้เรียนสำเร็จชั้นประกาศนียบัตร ๙๖ นาย อนุปริญญา ๖๔๓ นาย และปริญญาตรี ๒๖๑ นาย

นอกจากการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ในวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แล้ว ใน พ.ศ. ๒๕๔๔ ทางกรมป่าไม้ได้พิจารณาเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยของกรมป่าไม้แทบทั้งหมดมิได้รับการศึกษาอบรมในวิชาวิทยาศาสตร์มาก่อนเลย ทำให้การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่เหล่านี้ขาดสมรรถภาพและหลักวิชาการ และเนื่องจากการปฏิบัติงานของป่าไม้ จำเป็นจะต้องใช้ผู้ที่ได้ผ่านการศึกษอบรมในวิชาวิทยาศาสตร์มาแล้วทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นใด จึงได้เสนอต่อรัฐบาลขอจัดตั้งโรงเรียนป่าไม้ สำหรับการฝึกสอนอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยของกรมป่าไม้ขึ้นใหม่ โดยมีหลักสูตรการศึกษาอบรม ๒ ปี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาการป่าไม้ และจะได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการจัตวา ชั้น ๕๕๐ บาท เมื่อได้ปฏิบัติราชการมาครบ ๒ ปีแล้ว มีสิทธิที่จะเข้าสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ได้ต่อไป

โรงเรียนป่าไม้ในขณะนี้เปิดทำการสอนอยู่ ณ บริเวณของวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ เกษตรจังหวัดแพร่ ในระยะแรกรับนักศึกษาจากข้าราชการกรมป่าไม้ที่สอบแข่งขันได้ปีละ ๕๐ นาย ในปัจจุบันรับนักศึกษาปีละ ๑๐๐ นาย การศึกษามีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และมีการนำนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติงานในป่าและงานในท้องที่และโรงงานต่าง ๆ ในระยะเวลา ๒ ปี เป็นเวลา ๑๒๐ วัน

ข้อ ๒. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในขณะนี้แม้จะได้ก้าวหน้าไปกว่าเดิมมาก แต่ก็ยังไม่อยู่ในระดับมาตรฐานที่สูงเป็นที่น่าพอใจ จึงควรจะได้มีการพิจารณาปรับปรุงดังต่อไปนี้ :-

ก. การยกระดับมาตรฐานของอาจารย์

ในการที่จะทำการฝึกอบรมนิสิตให้มีความรู้ได้มาตรฐานสูง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการปรับปรุงมาตรฐานอาจารย์ให้สูงขึ้นเสียก่อน และให้อาจารย์มีทั้งความรู้และความชำนาญเป็นอย่างดี

ในขณะวิทยาลัยวนศาสตร์ มีอาจารย์ประจำ ๓๐ นาย และอาจารย์ผู้ช่วยที่จ้างไว้ประจำอีก ๓ นาย ในจำนวนอาจารย์ดังกล่าวนี้มีผู้ได้รับปริญญาเอก ๑ นาย ปริญญาโท ๘ นาย นอกนั้นเป็นผู้ได้รับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ในระยะแรกนี้จึงจำเป็นต้องยกระดับอาจารย์ผู้สอนให้อย่างน้อยเป็นผู้มีปริญญาโททั้งหมดโดยมีโครงการส่งไปศึกษาและอบรมในต่างประเทศปีละ ๒-๓ นาย ส่วนผู้ที่สามารถจะทำปริญญาเอกต่อไปได้ ก็ควรส่งเสริมให้ศึกษาต่อไปจนถึงขั้นปริญญาเอก ในจำนวนอาจารย์ดังกล่าวปรากฏว่ามีอาจารย์ที่ได้ปริญญาตรีราว ๕ นาย ที่ไม่อยู่ในฐานะที่จะไปศึกษาขั้นปริญญาโทได้ จึงควรให้อาจารย์เหล่านี้ได้ไปฝึกฝนและดูงานในต่างประเทศในงานด้านสาขาของตนแทน โดยกำหนดให้ฝึกฝนและดูงานระหว่าง ๖ เดือนถึง ๑ ปี ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้อาจารย์เหล่านี้ได้รับความรู้ความชำนาญกว้างขวางขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การสอนอย่างมาก

อนึ่ง เนื่องจากการสอนวิชาวนศาสตร์ จะสอนจากตำราหรือจากความรู้ความชำนาญที่ได้มาจากต่างประเทศอย่างเดียวหาเป็นการเพียงพอไม่ อาจารย์ทุกนายควรมีประสบการณ์ในประเทศไทยและมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับสถานการณ์ป่าไม้ในประเทศไทยเป็นอย่างดี แต่อาจารย์ในคณะวนศาสตร์ส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์และความรู้ความชำนาญดังกล่าวแล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องให้อาจารย์เหล่านี้ได้มีโอกาสเดินทางไปดูกิจการป่าไม้ภายในประเทศให้มากที่สุด และควรให้อาจารย์บางนายได้ไปฝึกปฏิบัติงานกับกรมป่าไม้ในบางโอกาสด้วย นอกจากนี้ทางวิทยาลัยวนศาสตร์ควรได้รับทราบถึงความเคลื่อนไหวของกรมป่าไม้ในทุกกรณีโดยเร็วที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องนโยบาย โครงการ และการแก้ไขปรับปรุงกิจการ ทั้งนี้เพื่อให้การสอนของอาจารย์ต่าง ๆ ได้ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้จะทำให้ได้โดยมีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดระหว่างวิทยาลัยวนศาสตร์และกรมป่าไม้ และมีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร โครงการ ระเบียบปฏิบัติราชการ และข้อความอื่น ๆ ที่น่าสนใจกันอยู่ให้เป็นการประจำ

เนื่องจากวิชาวนศาสตร์ในประเทศต่าง ๆ ได้มีการปรับปรุงให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว อาจารย์ในคณะวนศาสตร์จึงควรได้รับการผลักดันเปลี่ยนหมุนเวียนให้ไปดูกิจการป่าไม้และการสอนวิชาวนศาสตร์ทั้งในประเทศข้างเคียงและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ยุโรป และอเมริกา เป็นการประจำทุกปี

ข. อุปกรณ์การสอน

อุปกรณ์การสอนของวิทยาลัยวนศาสตร์ขณะนั้นนับว่ายังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะในการสอนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ป่าไม้ เช่น ชาติเตาอบผึ่งไม้ เครื่องอบนํ้าไม้ เครื่องทำไม้บาง ไม้อัด เครื่องทดลองทำกระดาษจากเยื่อไม้ ฯลฯ จึงควรจะได้มีการจัดตั้งงบประมาณเพื่อการซื้อเครื่องอุปกรณ์ในการสอนที่ยังขาดอยู่ดังกล่าวให้เป็นการเพียงพอ

ค. ห้องสมุด

ห้องสมุดเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับการศึกษาและวิจัยของทั้งอาจารย์และนิสิตจึงควรจะต้องปรับปรุงขยายห้องสมุดของคณะวนศาสตร์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าในปัจจุบัน และจัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นห้องสมุด ซึ่งกว้างขวาง สงบ และมีบริการที่จะให้ความสะดวกแก่นิสิตและอาจารย์ได้ศึกษาในขณะนี้ นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งบรรณารักษ์ขึ้นเป็นตำแหน่งประจำ แทนที่จะใช้อาจารย์บางนายเป็นบรรณารักษ์เช่นในขณะนี้ เพราะอาจารย์ที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ ย่อมไม่สามารถจะทุ่มเทเวลาของตนไปในการดำเนินการห้องสมุดได้ เพราะต้องทำหน้าที่สอนและวิจัยเป็นประจำอยู่แล้ว

ง. การวิจัย

การวิจัยเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของมหาวิทยาลัย เพราะถ้าหากการวิจัยก็เท่ากับขาดความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำมาสอนและฝึกอบรมนิสิต แต่การวิจัยในวิทยาลัยวนศาสตร์ขณะนี้จัดทำไปได้เป็นส่วนน้อย เนื่องจากขาดงบประมาณและอุปกรณ์ในการวิจัย จึงควรได้มีการกำหนดงบประมาณในการวิจัยไว้ให้เพียงพอและเหมาะสม ในขณะเดียวกันเนื่องจากการวิจัยส่วนมากในวิชาวนศาสตร์ ต้องจัดทำในป่าและท้องที่นอกเขตมหาวิทยาลัย จึงควรได้มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างวิทยาลัยวนศาสตร์กับกรมป่าไม้ และหน่วยราชการอื่น ๆ เช่น กรมชลประทาน และกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อกระทำการวิจัยในปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะ หากมีการจัดตั้งสถาบันการวิจัยวนศาสตร์ขึ้น ควรให้มีเจ้าหน้าที่วิจัยทั้งทางวิทยาลัยวนศาสตร์และกรมป่าไม้ปฏิบัติการร่วมกัน โดยมีแผนการวิจัยและโครงการวิจัยสอดคล้องกัน

ในขณะเดียวกันในการดำเนินการทางสถานีวิจัยต่าง ๆ ของกรมป่าไม้ ก็ควรให้มีอาจารย์ของคณะวนศาสตร์เข้าร่วมในการวิจัยในสถานีวิจัยดังกล่าวด้วย

ทางวิทยาลัยวนศาสตร์ได้เคยเสนอแผนการต่อกรมป่าไม้เพื่อร่วมกันจัดทำป่าสาธิตในภาคต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงผลของการจัดการป่าไม้ที่ถูกต้อง ในป่าชนิดต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อใช้เป็นที่พักสอนอบรมนิสิตคณะวนศาสตร์ และข้าราชการกรมป่าไม้ บัดนี้ได้มีการจัดตั้งป่าสาธิตขึ้นที่ป่าแม่ยาว จังหวัดลำปางแล้ว จึงควรใช้เป็นสถานที่วิจัยและฝึกอบรมนิสิตและข้าราชการกรมป่าไม้ต่อไป

จ. การเปิดสอนชั้นปริญญาโทและปริญญาเอก

โดยที่การสอนวิชาวนศาสตร์ในระดับปริญญาตรีเช่นในปัจจุบัน ยังหาเป็นการเพียงพอที่จะให้นิสิตมีความรอบรู้ถึงขนาดที่จะไปดำเนินการสอนและการวิจัยให้ลึกซึ้งในวิชาวนศาสตร์แขนงต่าง ๆ ได้ ประกอบทั้งในขณะนี้ความจำเป็นที่จะต้องทำการฝึกสอนให้นิสิตมีความรู้สูงขึ้น และความจำเป็นที่จะต้องมีนักวิจัยออกไปดำเนินงานวิจัยหาข้อมูลและความรู้ที่จะนำมาปรับปรุงกิจการป่าไม้ของชาติ ให้พ้นจากความเสื่อมโทรมต่าง ๆ เป็นความจำเป็นรีบด่วน จึงเห็นว่าบัดนี้ได้ถึงเวลาแล้วที่จะต้องเปิดการสอนวิชาวนศาสตร์ในชั้นปริญญาโทและปริญญาเอกขึ้นในคณะวนศาสตร์ โดยเริ่มจากการสอนชั้นปริญญาโทก่อน

ในการดำเนินการดังกล่าว เนื่องจากทางคณะวนศาสตร์ยังขาดอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสอนและการวิจัยอยู่มาก ในขั้นต้นจึงจำเป็นจะต้องขอความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งสมาคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับหลักการให้คณะวนศาสตร์ขอความช่วยเหลือจากกองทุนพิเศษสหประชาชาติแล้ว จึงเห็นควรให้คณะวนศาสตร์ได้รับการสนับสนุนในเรื่องนี้ให้เป็นผลสำเร็จต่อไป

การสอนวิชาวนศาสตร์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกนี้ ควรมีจุดมุ่งหมายที่จะรับนิสิตจากประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกด้วย ทำนองบัณฑิตวิทยาลัยวิศวกรรมขององค์การสนธิสัญญาเอเชียอาคเนย์ (SEATO) ทั้งนี้เพื่อให้การสอนและการวิจัยได้เป็นไปอย่างกว้างขวางและเพื่อเกียรติภูมิของประเทศไทยต่อไปด้วย

ฉ. อาคารสถานที่

ในปัจจุบันวิทยาลัยวนศาสตร์ยังมีอาคารสถานที่ที่จะใช้ในการศึกษาไม่เพียงพอ เช่นยังขาดที่ทำการ ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องปฏิบัติการ ห้องพิพิธภัณฑ์ โรงเพาะชำ ในขนาดที่ใหญ่พอสมควรแก่การบริหารงาน และการศึกษาและการวิจัย จึงควรมีการจัดสรรงบประมาณให้ได้มีการจัดสร้างอาคารที่ยังขาดอยู่ให้เป็นการเพียงพอต่อไป

ช. การจัดสร้างสวนรุกขชาติ

ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรมีการจัดสร้างสวนรุกขชาติขนาดย่อมขึ้นเพื่อรวบรวมพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ในประเทศไทยที่มีประโยชน์มาเพื่อใช้ในการศึกษาและวิจัยของอาจารย์และนิสิตและเพื่อการศึกษาแก่ประชาชนด้วย จึงควรจัดให้มีงบประมาณและสถานที่เพื่อสร้างสวนรุกขชาติดังกล่าวแล้วขึ้นในบริเวณมหาวิทยาลัย การสร้างสวนรุกขชาติดังกล่าวจะได้ประโยชน์มิใช่แต่เฉพาะแก่คณะวนศาสตร์เท่านั้น แต่ย่อมเป็นประโยชน์แก่คณะอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยด้วย โดยเฉพาะคณะกลสิกรรม

ข. การจัดหางานให้นิสิตเมื่อสำเร็จการศึกษา

เนื่องจากในประเทศไทยในขณะนี้ไม่มีป่าของเอกชนและบริษัทเช่นในต่างประเทศ และในขณะเดียวกัน โรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลป่าไม้ก็ยังมีจำนวนน้อย ฉะนั้นนิสิตที่เรียนสำเร็จจากวิทยาลัยวนศาสตร์ส่วนใหญ่จึงต้องเข้ารับราชการในกรมป่าไม้และมีเป็นส่วนน้อยที่ไปทำงานกับเอกชน บริษัทและองค์การต่าง ๆ แต่ก็ปรากฏอยู่เสมอว่าบางปีกรมป่าไม้ก็ไม่สามารถรับนิสิตที่สำเร็จจากวิทยาลัยวนศาสตร์เข้ารับราชการได้ทั้งหมด บางปีก็มีนิสิตไม่เพียงพอกับความต้องการ ทั้งนี้เพราะกรมป่าไม้ไม่มีโครงการระยะยาวว่าปีใดจะต้องการนิสิตเข้าทำงานกี่คน และมีงบประมาณในการบรรจุนิสิตไม่แน่นอน จึงควรที่กรมป่าไม้จะกำหนดโครงการความต้องการที่จะบรรจุนิสิตเข้ารับราชการและทำความเข้าใจกับสำนักงบประมาณเสียให้ค่อนข้างแน่นอนต่อไป โดยเฉพาะในขณะนี้เท่าที่ได้พิจารณาแล้วเห็นว่ากรมป่าไม้ยังมีความต้องการผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวนศาสตร์ เพื่อบรรจุในตำแหน่งต่าง ๆ ไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ คน แต่ก็สามารถรับบรรจุได้เพียงปีละไม่ถึง ๕๐ คน ข้อที่ควรคำนึงอย่างยิ่งก็คือการผลิตนิสิตให้รอบรู้ในวิชาวนศาสตร์พอสมควรในชั้นปริญญาตรีนั้นจะต้องใช้เวลาถึง ๕ ปี ฉะนั้นหากไม่มีโครงการการรับบรรจุนิสิตแน่นอนและมีความต้องการปัจจุบันทันด่วนที่จะบรรจุนิสิตคณะวนศาสตร์แล้ว ทางคณะวนศาสตร์ย่อมไม่สามารถสนองความต้องการได้ เพราะจะต้องใช้เวลาถึง ๕ ปีในการผลิตนิสิตดังกล่าวแล้ว

การที่กรมป่าไม้จะมี โครงการแน่นอนในการรับบรรจุนิสิตคณะวนศาสตร์ ย่อมทำให้ทางคณะวนศาสตร์สามารถกำหนดโครงการในการรับสมัครนิสิตเข้าศึกษา การเพิ่มอาจารย์ อุปกรณ์การสอน อาคารสถานที่ที่จะใช้ในการศึกษาและวิจัย ให้สอดคล้องกันไปด้วย และการจัดสรรงบประมาณของคณะวนศาสตร์ ก็ย่อมจะต้องผูกพันไปกับความต้องการของกรมป่าไม้เช่นกัน

ข้อ ๓. ข้อคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการศึกษาวิชาวนศาสตร์ในโรงเรียนป่าไม้แพะ

โรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพะของกรมป่าไม้ ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะฝึกสอนอบรมข้าราชการชั้นผู้น้อยของกรมป่าไม้ ที่รับราชการอยู่แล้วให้มีความรู้ในวิชาวนศาสตร์พอสมควรที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ได้ แต่ต่อไปเมื่อได้ทำการฝึกสอนอบรมข้าราชการชั้นผู้น้อยของกรมป่าไม้หมดไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ ก็จำเป็นจะต้องทำการฝึกสอนอบรมผู้ที่สมัครเข้ามารับราชการใหม่แทนผู้ที่ต้องออกจากราชการไปเพราะครบเกษียณอายุ เจ็บ บ่วย หรือเพราะเหตุอื่น ๆ ฉะนั้นโรงเรียนป่าไม้แห่งนี้ย่อมมีฐานะถาวรและคงจะต้องเปิดทำการฝึกสอนอบรมไปอีกเป็นเวลานาน ในขณะที่เดียวกันปรากฏว่า กรมป่าไม้คงจะต้องการข้าราชการที่มีมาตรฐานสูงขึ้นตามลำดับ ฉะนั้นจึงควรที่จะได้ยกระดับมาตรฐานข้าราชการกรมป่าไม้เสียแต่บัดนี้ โดยจัดหลักสูตรการสอนบางวิชาให้เหมือนหรือตรงกันกับที่สอนอยู่ที่วิทยาลัยวนศาสตร์ และกำหนดมาตรฐานผู้ที่เข้ารับการศึกษให้เป็นผู้ที่สำเร็จชั้น ม.ศ. ๕ ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหมายว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนป่าไม้แพะแล้วนั้น ต่อไปหากมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษาสูงขึ้น ก็อาจมารับการศึกษาต่อที่วิทยาลัยวนศาสตร์ได้โดยสะดวก

ในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนป่าไม้ดังกล่าวแล้ว ควรจัดทำโดยร่วมกับคณะวนศาสตร์ หรือจะให้อาจารย์ในคณะวนศาสตร์เป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำตามที่จำเป็น ก็จะเป็นผลดียิ่งขึ้น.

ความจำเป็นของการฝึกหัดอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้

ในปัจจุบันกรมป่าไม้มีแหล่งการได้มาซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญที่ใช้ในการบริหารงานของกรม รวม ๔ ทางด้วยกัน คือ :-

- ก. จากผู้ที่เข้าสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวาและชั้นตรีได้
- ข. จากผู้ที่สำเร็จการศึกษาได้ประกาศนียบัตรการ ป่าไม้จากโรงเรียนป่าไม้จังหวัดแพร่
- ค. จากผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาทั้งในและนอกประเทศ
- ง. จากการรับโอนจากหน่วยราชการอื่น ๆ

บุคคลทั้ง ๔ ประเภทดังกล่าว แม้จำพวก ข. และ ค. ส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาในวิชาวนศาสตร์ และระเบียบปฏิบัติราชการของกรมป่าไม้มาบ้างแล้วพอสมควรก็ตาม ก่อนที่บุคคลดังกล่าวจะถูกส่งออกไป ปฏิบัติราชการตามท้องที่หรือหน่วยงานต่าง ๆ ของกรมป่าไม้ ก็จำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมในทางระเบียบและหน้าที่ที่ตนจะต้องไปปฏิบัติงานเพิ่มเติมอีก เพื่อให้สามารถไปปฏิบัติราชการในหน้าที่ของตนได้ถูกต้อง ในเรื่องนี้ก็มีการเข้าใจผิดโดยบุคคลภายนอก และแม้แต่ผู้บังคับบัญชาเองอยู่เสมอ ๆ ว่า ผู้ที่เรียนสำเร็จได้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางวิชาวนศาสตร์มาแล้ว ผู้นั้นเป็นผู้รอบรู้กิจการป่าไม้ทุกด้านและทุกแขนง ซึ่งไม่ตรงต่อข้อเท็จจริงนัก เพราะผู้ที่สำเร็จการศึกษาดังกล่าว นับว่าพอมีความรู้เบื้องต้นพอจะปฏิบัติงานได้เท่านั้น ส่วนความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ ความชำนาญ การรอบรู้ภูมิประเทศ และความเข้าใจลึกซึ้งในระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานนั้น บุคคลดังกล่าวย่อมอ่อนอยู่มาก หากผู้บังคับบัญชามีได้คำนึงถึงข้อนี้และส่งบุคคลดังกล่าวออกไปปฏิบัติงานโดยมิได้คอยติดตามสั่งสอนอบรม บุคคลประเภทนี้ย่อมไปบริหารงานผิดพลาดได้ง่าย ซึ่งในบางกรณีก็เป็นเรื่องเสียหายร้ายแรงแก่ส่วนรวมและแก่บุคคลเหล่านั้นเอง ซึ่ง

หากปฏิบัติผิดพลาดก็อาจต้องดึงออกจากราชการไป ทำให้เวลาและเงินที่ต้องเสียไปในการศึกษาและความเหนื่อยยากของครูบาอาจารย์ที่จะปั้นนิสิตและนักศึกษาขึ้นมาแต่ละคน ต้องเสียไปเปล่า ฉะนั้นการให้การฝึกหัดอบรมแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ทุกชั้นและทุกระดับ ก่อนเมื่อเข้ารับราชการจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

นอกจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้เอง เมื่อได้รับราชการไปแล้ว ก็มีความจำเป็นที่ต้องเข้ามารับการฝึกหัดอบรมเป็นครั้งคราว เพื่อให้มีความเข้าใจในนโยบายโครงการ ระเบียบปฏิบัติราชการและวิชาการใหม่ๆ ซึ่งย่อมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่เสมอ ในบางกรณีก็อาจมีความจำเป็นที่จะต้องส่งไปศึกษาและอบรมเพิ่มเติมในต่างประเทศ เพื่อให้ได้รับความรู้ที่ทันสมัยมาดำเนินการต่อไป

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการฝึกหัดอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้

การฝึกหัดอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ควรแยกจัดทำเป็น ๒ ประเภทด้วยกัน คือ:-

- ก. ผู้ที่เข้ารับราชการในกรมป่าไม้ใหม่
- ข. ผู้ที่รับราชการในกรมป่าไม้อยู่แล้ว
- ค. ผู้ที่เข้ารับราชการในกรมป่าไม้ใหม่

บุคคลประเภทนี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในวิชาวนศาสตร์มาแล้วหรือไม่ก็ตาม ควรได้รับการฝึกหัดอบรมเกี่ยวกับนโยบายการป่าไม้ การแบ่งส่วนบริหารราชการกรมป่าไม้ หน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ของกรมป่าไม้ ระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ และการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนโดยสังเขป เป็นเวลาระหว่าง ๓-๖ อาทิตย์ และให้มีการทดสอบความรู้ที่ได้รับการอบรมมาโดยสมควร ก่อนส่งออกไปปฏิบัติราชการตามตำแหน่งหน้าที่ของตนต่อไป

- ข. ผู้ที่รับราชการในกรมป่าไม้อยู่แล้ว

การฝึกหัดอบรมบุคคลประเภทนี้ ควรจัดทำตามระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้:-

- ๑) ผู้ทำหน้าที่เสมียนพนักงานและพนักงานสารบรรณ ควรฝึกหัดอบรมให้รู้จักวิธีการร่างพิมพ์หนังสือโต้ตอบในราชการและบันทึกต่าง ๆ การลงทะเบียนรับส่งหนังสือราชการ การเก็บหนังสือราชการ การค้นหาเอกสารต่าง ๆ และงานในหน้าที่เลขานุการโดยสมควร

การฝึกหัดอบรมข้าราชการประเภทนี้มีความจำเป็นยิ่ง เพราะการปฏิบัติราชการต้อง
ล่าช้าเสียหายเนื่องจากการร่างพิมพ์หนังสือ การค้นหาเอกสารมาประกอบการพิจารณา
เรื่องราวต่าง ๆ อยู่มาก หากไม่มีการแก้ไขในเรื่องนี้แล้ว การปฏิบัติราชการของหน่วย
ราชการต่าง ๆ ย่อมล่าช้าอยู่เสมอ

การฝึกหัดอบรม ควรให้มีอาจารย์ผู้ชำนาญในวิชาการดังกล่าวมาเป็นผู้อบรม โดย
ผลัดเปลี่ยนข้าราชการประเภทนี้ไปรับการอบรมเป็นรุ่น ๆ ไป โดยมีให้เป็นการศึกษาแก่
ราชการ ข้าราชการผู้ใดไม่ผ่านการทดสอบ ควรถือว่าหย่อนสมรรถภาพและควรให้ออก
จากราชการไป

๒) ผู้ทำหน้าที่การเงินและการบัญชี ควรฝึกหัดอบรมให้รู้จักการปฏิบัติงาน
เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุ โดยมีอาจารย์ผู้ชำนาญมาทำการฝึกหัดอบรม
เช่นเดียวกับผู้ทำหน้าที่เสมียนพนักงานและพนักงานสารบรรณ และผู้ที่ผ่านการฝึกหัดอบรม
ไม่ได้ ก็ควรให้ออกจากราชการไปเช่นเดียวกัน

๓) พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นอำเภอ จังหวัด และเขต ควรได้รับการฝึกหัด
อบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และนโยบายความมุ่งหมายในการบริหารงานป่าไม้ของรัฐบาล
และของกรมป่าไม้เป็นครั้งคราวตามความจำเป็น แต่อย่างน้อยควรไม่เกิน ๓ ปีต่อครั้ง และ
ควรมีการประชุมพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นอำเภอ จังหวัด และเขต เพื่อชี้แจงและหารือแก้
ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานประมาณ ๓ ปีต่อครั้งเช่นเดียวกัน

๔) เจ้าหน้าที่ทางวิชาการ ควรได้รับการฝึกหัดอบรมให้มีความรู้ทางวิชาการ
ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้ควรให้คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นผู้ร่วมทำการ
อบรมให้ด้วย การฝึกหัดอบรมควรจัดทำเป็นประจำทุกปี ในระหว่างมหาวิทยาลัยปีภาค
ในฤดูร้อน โดยมีการส่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวหมุนเวียนกันเข้ามารับการฝึกหัดอบรมคนหนึ่ง ๆ
อย่างน้อย ๕ ปีต่อครั้ง

เจ้าหน้าที่ดังกล่าว ผู้ใดมีความรู้ความสามารถ และมีความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร
ในการปฏิบัติงานก็ ตลอดจนมีความริเริ่มและกล้ารับผิดชอบในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของ
ตน ควรคัดเลือกส่งออกไปศึกษาต่อหรือฝึกงานและดูงานในต่างประเทศ ตามจำนวนที่พอ
จะพึงประมาณหรือหาทุนจากต่างประเทศได้ทุก ๆ ปี

๕) เจ้าหน้าที่บริหารงานชั้นสูง ซึ่งต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานของกรมป่าไม้ ในระดับสูง เช่น หัวหน้ากอง ป่าไม้เขต ผู้เชี่ยวชาญ รองอธิบดี อธิบดี ควรได้รับการฝึกหัดอบรมในการบริหารงานทั่วๆ ไป การประสานงานกับหน่วยราชการอื่นๆ การปกครองบังคับบัญชา และงานวิชาการชั้นสูง ตามสมควรเป็นครั้งคราว เช่น ในการสัมมนาพัฒนานักบริหาร และการส่งเข้ารับการศึกษานในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นต้น นอกจากนี้ควรได้รับโอกาสให้ไปฝึกและทำงานในต่างประเทศตามที่จำเป็น เจ้าหน้าที่ชั้นนี้ควรได้รับการฝึกหัดอบรมให้สามารถเป็นผู้แทนที่สามารถของกรม กระทรวง หรือผู้แทนของประเทศในการประชุมทั้งภายในและภายนอกประเทศด้วย โดยเฉพาะในการประชุมระหว่างชาติ ควรคัดเลือกผู้แทนไปประชุมจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่จะเข้าประชุมอย่างแท้จริง ไม่ควรเลือกไปตามตำแหน่งหน้าที่หรือลำดับอาวุโส หรือเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้ไปเที่ยวต่างประเทศเท่านั้น ผู้เป็นหัวหน้าผู้แทนประเทศหากมีความสามารถดี ควรได้รับมอบหมายให้ไปประชุมทุกครั้งโดยไม่จำเป็นต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป เพราะหากส่งผู้ไม่ชำนาญในการประชุมระหว่างประเทศไป อาจเกิดผลเสียหาขึ้นได้ แต่ควรมีการผลัดเปลี่ยนส่งเจ้าหน้าที่ชั้นรองๆ ไปร่วมด้วย เพื่อเป็นการฝึกให้มีความชำนาญในการประชุมระหว่างประเทศ ตามจำนวนที่สมควร

การใช้ผู้ที่ได้รับการฝึกหัดอบรมมาแล้วให้เหมาะสม

ในกรมป่าไม้ในระยะที่แล้วๆ มาตลอดจนกระทั่งเวลาปัจจุบัน ปรากฏว่ามีการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในวิชาการและการบริหารงานแขนงต่างๆ อยู่มาก ทั้งนี้เป็นเพราะไม่ค่อยได้มีการพิจารณาบรรจุแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ให้ตรงกับความรู้ ความชำนาญ หรือที่ได้อบรมการศึกษาอบรม ฝึกงาน และงานมาแล้วในต่างประเทศ ทำให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องไปปฏิบัติงานที่ตนไม่ถนัดหรือไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาก่อน จึงควรจะได้มีการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวเสียแต่บัดนี้ มิฉะนั้นกรมป่าไม้ก็จะเป็นกรมที่ขาดผู้ชำนาญอย่างจริงจัง และการที่กรมป่าไม้จะปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในทางวิชาการแขนงใดให้เป็นล่ำเป็นสันย่อมไม่สามารถจะกระทำได้ ข้อบกพร่องดังกล่าวนี้อาจต้องขอความร่วมมือแก้ไขทาง ก.พ. ด้วย เช่น ให้ข้าราชการ หรือผู้มีความรู้ ความสามารถในทางวิชาการได้สามารถเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งของตนขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยไม่ต้องเปลี่ยนไปดำรงตำแหน่งใหม่ทางบริหาร เมื่อถึงโอกาสจะต้องเลื่อนชั้น เลื่อนอันดับเงินเดือนขึ้น

อนึ่งการแต่งตั้งผู้ที่มีได้รับการศึกษาอบรมในวิชาวนศาสตร์และมีความชำนาญ
ในการบริหารงานป่าไม้มาก่อน มาดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในกรมป่าไม้ เช่นที่เคยกระทำ
กันมาแล้ว ควรทวนเวียนโดยเด็ดขาด หากรัฐบาลเห็นว่ากิจการป่าไม้เป็นงานสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง
ของชาติ เพราะการบริหารงานป่าไม้เป็นงานที่ต้องใช้วิชาการและความรู้ความชำนาญเป็น
อย่างมาก จึงควรถือเป็นงานเทคนิค มิใช่การเมือง ที่จะเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลง
ของนักการเมืองผู้บริหารประเทศ.

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ โฆษณาป่าไม้ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การโฆษณาป่าไม้

ข้อ ๑. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โฆษณาป่าไม้ในประเทศไทย

การประชาสัมพันธ์และการโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ เป็นชื่อรวมของงานสองชนิด คือ ประชาสัมพันธ์ (Public relation) และส่งเสริมเผยแพร่ (Extension) งานประชาสัมพันธ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข่าวคราว ป้องกันและแก้ความเข้าใจผิด ตรวจสอบประสามติ ส่วนงานส่งเสริมเผยแพร่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้ในทางวิชาการแก่ประชาชน ทำหลักวิชาที่ค่อนข้างยาก ให้เป็นสิ่งที่ง่ายพอที่คนทั่วไปจะเข้าใจได้ และนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินชีวิต

แต่เนื่องจากงานทั้งสองชนิดนี้ของกรมป่าไม้ยังรวมกันอยู่ จึงได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของงานรวมกันไว้ก่อน งานประชาสัมพันธ์และโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ มีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้ คือ :-

ก. เพื่อแสดงผลงานที่หน่วยงานหรือกองต่างๆ ของกรมป่าไม้ได้ปฏิบัติ ว่าเกิดคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองเพียงใดบ้าง

ข. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างงานราชการป่าไม้กับบุคคลภายนอก ให้มีความเข้าใจอันดีต่อกกรมป่าไม้ และให้เห็นชอบและเหตุผลของงานที่กรมป่าไม้ปฏิบัติ

ค. เพื่อส่งเสริมอาชีพการป่าไม้ให้ประชาชนทั่วไปรู้คุณค่าและประกอบอาชีพการป่าไม้โดยถูกต้องตามหลักวิชาและระเบียบการ

ง. เพื่อให้ความรู้ในทางวิชาการป่าไม้โดยทั่วไปแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนในส่วนต่างๆ ดังนี้

(๑) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Conservation of Natural Resources)

(๒) การรักษแหล่งต้นน้ำลำธาร (Watershed Protection)

(๓) การรักษาสถานที่พักผ่อนธรรมชาติ เช่นอุทยานแห่งชาติ (National Park) สวนพฤกษศาสตร์ (Botanical garden) และสวนรุกขชาติ (Arboretum)

(๔) การใช้ประโยชน์ป่าไม้ (Forest Utilization)

เมื่อประชาชนเข้าใจและเห็นด้วยกับการทำนุบำรุงรักษาป่าไม้แล้ว ก็จะได้ร่วมมือกับทางราชการป่าไม้ในอันที่จะป้องกันรักษาป่า บำรุงส่งเสริมป่าไม้ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

งานประชาสัมพันธ์และโฆษณาเผยแพร่เกี่ยวกับกิจการป่าไม้นั้น เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานป่าไม้ เริ่มจัดตั้งเป็นฝ่ายประชาสัมพันธ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้มีการวางแผนในการดำเนินงานและวางโครงการอยู่หลายครั้ง แต่ในการบริหารงานจำเป็นต้องทำไปเท่าที่กำลังเงินและคนที่มีอยู่ และยังต้องทำการดัดแปลงให้การใช้เงินและคนเหล่านั้นให้มีคุณค่าสูงยิ่งกว่าเดิมอีกด้วย เพราะสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันต้องการให้มีการโฆษณาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม และรวดเร็วกว่าเดิม

กรมต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตร ได้มีกองหรือแผนกอันเกี่ยวแก่ประชาสัมพันธ์ หรือส่งเสริมเผยแพร่อยู่แล้วทุกกรม คงมีแต่กรมป่าไม้กรมเดียวที่ยังไม่มีกองหรือแผนกประชาสัมพันธ์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของกรมป่าไม้จึงได้ทำหน้าที่แทนกองหรือแผนกดังกล่าว และมีหน้าที่โดยสังเขป ดังนี้ :-

- ๑) จัดวางโครงการประชาสัมพันธ์ป่าไม้
- ๒) ดำเนินการโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ทางด้านการออกโทรทัศน์
- ๓) ดำเนินการโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ทางด้านการวิทยุกระจายเสียง
- ๔) ดำเนินการโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ทางด้านการแสดงออกร้าน
- ๕) ดำเนินการโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ทางด้านการแจกจ่ายเอกสาร
- ๖) ดำเนินการโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ทางด้านการแสดงภาพโปสเตอร์
- ๗) ดำเนินการโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ทางด้านการถ่ายภาพยนตร์
- ๘) ดำเนินการโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ทางด้านการถ่ายภาพนิ่ง
- ๙) ดำเนินการโฆษณาเผยแพร่ป่าไม้ทางด้านการให้คำแนะนำ
- ๑๐) เป็นเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าว ผลงาน และความก้าวหน้าของกรม

ป่าไม้ เพื่อส่งกระทรวงเกษตรลงแก่หนังสือพิมพ์

๑๑) เป็นเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวผลงาน และความก้าวหน้าของกรมป่าไม้ ส่งไปให้วิทยุกรมประชาสัมพันธ์ และวิทยุการเกษตร

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โฆษณาเท่าที่ ได้จัดทำมาแล้วพอสรุปได้ดังนี้ :-

(๑) เผยแพร่ข่าวและบทความเรื่องการป่าไม้ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย และวิทยุกระจายเสียงการเกษตรเป็นการประจำ

(๒) เผยแพร่กิจการของกรมป่าไม้ทางโทรทัศน์ เป็นครั้งคราว

(๓) จัดออกร้าน แสดงกิจการ ป่าไม้ในงาน เทศกาล ของจังหวัด ต่าง ๆ เป็นการประจำ

(๔) พิมพ์เผยแพร่ เอกสารและ คำแนะนำในเรื่องการป่าไม้แจกจ่าย และเผยแพร่แก่ประชาชนและหน่วยราชการทั่วไป

(๕) แสดงภาพโปสเตอร์ โฆษณากิจการป่าไม้เป็นครั้งคราว และในงาน ออกร้านต่าง ๆ

(๖) จัดทำภาพยนตร์ ภาพนิ่งและภาพถ่ายออกโฆษณาเผยแพร่ใน โอกาสต่าง ๆ

(๗) จัดบรรยาย และให้ คำแนะนำในเรื่อง กิจการ ป่าไม้ ต่อ ประชาชน นักเรียน ครูและอาจารย์ ผู้ที่สนใจในกิจการป่าไม้เป็นจำนวนมากทุกปี

นอกจากนี้ในด้านการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ กรมป่าไม้ยังได้ดำเนินการออก วารสารราย ๓ เดือน ชื่อ “วนสาร” ซึ่งเริ่มออกมากตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๙

ข้อ ๒. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงกิจการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ โฆษณาป่าไม้ในประเทศไทย

เนื่องจากการ บริหารงาน ป่าไม้ แทบทุก แขนง มีความสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของ ประชาชนทั่วไปอย่างใกล้ชิด และในบางกรณีก็อาจจะกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ หรือการปฏิบัติอันเสรีของประชาชนที่เคยมีมาแต่ดั้งเดิม เช่นการสงวนป่า การอนุญาตให้ ทำไม้และเก็บหาของป่า การสงวนพันธุ์สัตว์ป่า การควบคุมการถางป่าทำไร่ และการ เผาป่า เหล่านี้เป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่การบริหารงานป่าไม้จะต้องได้รับการสนับสนุน และเห็นชอบจากประชาชนในแทบทุกกรณี หากประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนหรือไม่เห็น

ห้องถ้วย ย่อมทำให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติและกฎข้อบังคับว่าด้วยการป่าไม้ยิ่งขึ้น และเนื่องจากการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติและกฎข้อบังคับว่าด้วยการป่าไม้ดังกล่าวแล้ว มักกระทำกันอยู่ในป่าที่กันดาร ไกลหุไกลตาเจ้าหน้าที่ การป้องกันปราบปรามย่อมกระทำให้เป็นผลไต่ยาก การที่จะโฆษณาชักจูงให้ประชาชนได้ทราบถึงและเห็นพ้องด้วยกับเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและกฎข้อบังคับว่าด้วยการป่าไม้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง และมีความสำคัญที่จะต้องปฏิบัติให้ได้ผลมากกว่ากิจการของหน่วยราชการอื่น ๆ ฉะนั้นจึงควรถือว่าการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โฆษณากิจการป่าไม้ เป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งยวดอย่างหนึ่งของกรมป่าไม้ แต่เท่าที่เป็นมาแล้วงานประเภทนี้ยังหาได้รับการสนับสนุนอย่างพอเพียงไม่ จึงควรที่จะได้มีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงดังต่อไปนี้ คือ:-

ก. ตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โฆษณาป่าไม้ขึ้นเป็นแผนกหนึ่งในสำนักงานเลขาธิการกรมเป็นอันดับแรก และเมื่อกิจการเป็นปึกแผ่นมั่นคงแล้ว ควรขยายขึ้นเป็นกองในอันดับต่อไป

ข. จัดสรรงบประมาณและเจ้าหน้าที่ให้เป็นการเพียงพอ

ค. ให้เจ้าหน้าที่ได้รับการ ฝึกฝนอบรม และศึกษาในการประชาสัมพันธ์และโฆษณาเผยแพร่ตามที่จำเป็น

ง. ให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมแล้ว ประจำอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ติดต่อกับประชาชน

จ. การโฆษณาเผยแพร่ควรจัดให้ไปถึงประชาชน โดยมีหน่วยโฆษณาเผยแพร่เคลื่อนที่ไปตามชนบทต่าง ๆ หรือกระทำควบคู่ไปกับการพัฒนาท้องถิ่น

ฉ. ควรเพิ่มการโฆษณาเผยแพร่กิจการป่าไม้ทางวิทยุกระจายเสียง ทางโทรทัศน์และทางภาพยนตร์ให้มีมากขึ้น

ช. ควรมีพิพิธภัณฑ์และที่แสดงเผยแพร่กิจการป่าไม้ไว้เป็นการถาวร ณ ที่สำนักงานกรมป่าไม้ พระนคร และสำนักงานท้องถิ่นต่าง ๆ รวมทั้งในอุทยานแห่งชาติ และสวนพฤกษศาสตร์ทุกแห่ง

ซ. ควรดำเนิน การให้มี การอบรมเยาวชน เกี่ยวกับ กิจการป่าไม้ และการสงวนทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ และสัตว์ป่า ในโรงเรียนประถม มัธยม และมหาวิทยาลัยทุกแห่ง

ฉ. ควรให้โรงเรียนต่าง ๆ ในชนบทที่อยู่ใกล้ชิดกับป่า มีป่าไม้ขนาดเล็กเป็นของตนเอง เพื่อฝึกฝนอบรมให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกบำรุงและการดูแลรักษาป่า และให้ทราบซึ่งว่าหากมีการจัดการป่าไม้ดี ป่าย่อมอำนวยประโยชน์เป็นผลตอบแทนให้อย่างเพียงพอ ส่วนโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลป่า ควรมีการจัดป่าโคป่าหนึ่งให้อยู่ในความอุปการะของโรงเรียนนั้น ๆ เพื่อครูและนักเรียนจะได้ศึกษาตามผลของการดำเนินการในป่านั้น และได้ไปอาศัยพักแรมรวมทั้งศึกษารวมชาติวิทยาเป็นครั้งคราวตามโอกาสที่จะทำได้

ญ. ควรจัดให้มียุวกสิกรเกี่ยวกับการป่าไม้ขึ้นอีกแขนงหนึ่ง

จ. ควรให้ลูกเสือได้มีโอกาสบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะโดยการปลูกและบำรุงต้นไม้ในสวนป่าต่าง ๆ

ฉ. ควรจัดให้นักเรียน นักศึกษา และนิสิตได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาในป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ วนอุทยาน และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในป่า เป็นการประจำ

ท. ควรฟื้นฟูการแจกต้นไม้เพื่อการปลูกในวัน ปลูกต้นไม้ประจำปีของชาติให้แพร่หลายและกว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ณ. ควรให้ข้าราชการป่าไม้เขียนเรื่องกิจการป่าไม้เผยแพร่ใน หนังสือพิมพ์และวารสารต่าง ๆ ให้แพร่หลายมากขึ้น

ด. ควรดำเนินการให้หน่วยราชการต่าง ๆ ได้ทราบถึงกิจการป่าไม้และการบริหารงานป่าไม้อยู่เสมอ ๆ เพื่อให้ความสนับสนุนและร่วมมือประสานงานเมื่อจำเป็น.

รายชื่อเอกสารที่ใช้ในการเรียบเรียง

1. Champion, Sir H.G. Report on the Present Position of Forest Management in Thailand (1961)
2. Komkris, Thiem, Organization and Program Planning for Forest Research in Thailand (1961)
3. Komkris, Thiem, Thailand, Country Report on the Conservation of Nature and Wildlife (1962)
4. Komkris, Thiem, Brief Information on the College of Forestry, Kasetsart University, Bangkok, Thailand.
5. Komkris, Thiem, Type of Assistance needed by the College of Forestry through a University Contract (1960)
6. Loetsch, F. Report to the Government of Thailand on Inventory Methods for Tropical Forests, FAO Report No. 545 (1956)
7. Pendleton, Robert L., Report to Accompany the Provisional Map of the Soils and Surface Rocks of the Kingdom of Siam (1958)
8. Royal Forest Department, Forest Industries and Forestry of Thailand by Meth Ratanaprasidhi, Bulletin No. R. 56, 1963
9. Smith, Guy Harold, Conservation of Natural Resources (2 nd. edition) 1958 John Wiley & Sons, Inc, New York.
10. Young, Oliver Gordon, The Hill Tribes of Northern Thailand (1961)
11. กรมป่าไม้, ประวัติและผลงานของกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๐๙ - ๒๕๐๐ (๒๕๐๑)
12. กรมป่าไม้, โครงการ พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๕
13. กรมป่าไม้, รายงานผลปฏิบัติตามแผนและโครงการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ
14. กรมป่าไม้, คำแนะนำปฏิบัติในการเพาะเลี้ยงรัง (๒๕๐๔)
15. กรมป่าไม้, ฎกระถึง (๒๕๐๓)
16. กรมป่าไม้, อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง (๒๕๐๔)
17. กรมป่าไม้, อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (๒๕๐๔)
18. กรมป่าไม้, ผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๐๔ ของฝ่ายประชาสัมพันธ์ กรมป่าไม้

19. กรมป่าไม้, พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๗๔ และพระราชบัญญัติป่าไม้ ฉบับที่ ๒-๓-๔
20. กรมป่าไม้, พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓
21. กรมป่าไม้, พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔
22. กรมป่าไม้, กฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓ ฉบับที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔
23. กรมป่าไม้, พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
24. กรมพัฒนาที่ดิน, งานสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน (๒๕๐๗)
25. สนิท เวสารัชชานันท์, พล.ร.ท. อุดุณยวิทย์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและการทหารของชาติ (๒๕๐๗)
26. สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๖ และถึง พ.ศ. ๒๕๐๙
27. สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๕-๒๕๐๖ ระยะที่สอง พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๙
28. ศูนย์อำนวยการสำรวจและประมวลผลการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน, การสำรวจจำแนกประเภทที่ดินตามโครงการพุทธศักราช ๒๕๐๔-๒๕๐๙ (๒๕๐๔)
29. เทียม คมกฤต, กำบรรยายเรื่องวนศาสตร์เบื้องต้น (๒๕๐๒)
30. เทียม คมกฤต, กำบรรยายเรื่องนโยบายการป่าไม้ (๒๕๐๓)
31. เทียม คมกฤต, กำบรรยายเรื่องการจัดการลุ่มน้ำ (๒๕๐๒)

รายนามผู้ร่วมเป็นเจ้าของจัดพิมพ์หนังสือเพื่อเป็นอนุสรณ์ แต่ “ศาสตราจารย์เทียม คมกฤต”

๑. คุณจรินทร์ เศษอุทุม บริษัท T.B.G. พระราม ๑ พระนคร	๔,๐๐๐	บาท
๒. คุณมณี ผลอินทร์ ผู้อำนวยการกอง กองโครงการ และข้าราชการในสังกัด	๑,๕๓๕	„
๓. คุณอนันต์ สุวรรณแสง ป่าไม้เขตศรีราชา และข้าราชการในสังกัด	๑,๓๖๐	„
๔. คุณอารยะ ศาสตราคม ป่าไม้เขตขอนแก่น และข้าราชการในสังกัด	๑,๑๕๐	„
๕. คุณสุสัท พานิชพัฒน์ อธิบดีกรมป่าไม้	๑,๐๐๐	„
๖. คุณทองใบ จันทรสมา ผู้อำนวยการบริษัทไม้ókไทย	๑,๐๐๐	„
๗. คุณเฉลิม ศิริวรรณ ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	๑,๐๐๐	„
๘. หม่อมเจ้ารัศยากร วิสุทธิ บริษัททำไฟพนา	๑,๐๐๐	„
๙. คุณประชา กาญจนพันธ์ ป่าไม้จังหวัดสตูล และข้าราชการในสังกัด	๘๗๕	„
๑๐. คุณสำเริง อนุมิตราชกิจ ป่าไม้จังหวัดอุบลราชธานี และข้าราชการในสังกัด	๘๕๐	„
๑๑. คุณจำลอง มกรมณี ป่าไม้เขตเพชรบุรี และข้าราชการในสังกัด	๘๘๐	„
๑๒. คุณประสิทธิ์ อุเทนสุต ป่าไม้เขตตาก และข้าราชการในสังกัด	๘๖๐	„
๑๓. คุณเจดีย์ว จันวิทย์ ป่าไม้เขตอุบลราชธานี และข้าราชการในสังกัด	๗๐๐	„
๑๔. คุณมนุ นันทาลิก ป่าไม้จังหวัดอุดรธานี และข้าราชการในสังกัด	๖๐๓	„
๑๕. คุณไพโรจน์ อิศรประเสริฐ ป่าไม้เขตพิษณุโลก และข้าราชการในสังกัด	๕๗๘	„
๑๖. คุณอรรณ โสโน ป่าไม้เขตนครราชสีมา และข้าราชการในสังกัด	๕๒๐	„
๑๗. คุณตรี กกกำแหง รองอธิบดีกรมป่าไม้	๕๐๐	„
๑๘. คุณอำพันธ์ บุญบุตร หัวหน้ากองต๋านป่าไม้ปากน้ำโพ และข้าราชการในสังกัด	๕๐๐	„
๑๙. คุณจิตติ จารุจาริ ป่าไม้จังหวัดตาก	๕๐๐	„

๒๐. คุณวรมล วานิช ป่าไม้จังหวัดศรีสะเกษ	๕๐๐	บาท
๒๑. คุณจำนงค์ โพธิสาโร ป่าไม้จังหวัดชลบุรี	๕๐๐	„
๒๒. คุณวีระ สง่าศรี ป่าไม้จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๐๐	„
๒๓. คุณวัสนีย์ นามวงศ์ หัวหน้ากองบำรุง และข้าราชการในสังกัด	๔๖๐	„
๒๔. คุณธีระ นาคะธีรานนท์ ป่าไม้เขตนครศรีธรรมราช	๔๕๐	„
๒๕. คุณวีระ วีระสัมพันธ์ ป่าไม้เขตนครสวรรค์	๓๐๐	„
๒๖. คุณสว่าง จุลปานะ ป่าไม้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๓๐๐	„
๒๗. คุณจิตต์ กัณวเศรษฐ์ ป่าไม้จังหวัดกำแพงเพชร	๓๐๐	„
๒๘. คุณอุดม หิรัญพฤษ์ ป่าไม้จังหวัดสุราษฎร์ธานี	๓๐๐	„
๒๙. คุณเอื้อน สุวรรณทัต ป่าไม้เขตเชียงราย และข้าราชการในสังกัด	๓๐๐	„
๓๐. คุณไสว รอดศิริ ป่าไม้จังหวัดเลย และข้าราชการในสังกัด	๒๕๐	„
๓๑. คุณณอม ตระกูลอินทร์ ป่าไม้จังหวัดจันทบุรี และข้าราชการในสังกัด	๒๒๕	„
๓๒. คุณชาญ สุขเจริญ ป่าไม้เขตสุราษฎร์ธานี	๒๒๕	„
๓๓. คุณเอนกชัย หิสวนิชย์ ป่าไม้จังหวัดตรัง และข้าราชการในสังกัด	๒๐๐	„
๓๔. คุณสรณ์ มงคลชัยเยียร ป่าไม้เขตเชียงใหม่	๒๐๐	„
๓๕. คุณประติษฐ์ วนาพิทักษ์ รองอธิบดีกรมป่าไม้	๑๙๕	„
๓๖. คุณสุรจิตร โกศลเสวี ป่าไม้จังหวัดตราด และข้าราชการในสังกัด	๑๘๐	„
๓๗. คุณกุลชาติ นิตกุล ป่าไม้จังหวัดนครราชสีมา	๑๔๐	„
๓๘. คุณแถม รักษนิเทศ ป่าไม้จังหวัดพิษณุโลก และข้าราชการในสังกัด	๑๓๐	„
๓๙. คุณโพธิ์ คำพมึง ป่าไม้จังหวัดลำปาง	๑๐๗	„
๔๐. คุณเทพ ศิวะศิลป์ ป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี	๑๐๐	„
๔๑. คุณนิยม สุขประเสริฐ ป่าไม้จังหวัดสมุทรสงคราม และข้าราชการในสังกัด	๑๐๐	„

๔๒. คุณพร้อม พันธ์ธารา ป่าไม้จังหวัดเชียงราย	๒๐๐ บาท
๔๓. คุณจำลอง บุษะกะนิษฐ์ ป่าไม้จังหวัดอุดรธานี	๑๐๐ "
๔๔. คุณไพบูลย์ กันต์ทวิสุทธิ์ ป่าไม้จังหวัดพัทลุง	๑๐๐ "
๔๕. คุณวิชา ทองภักดิ์ ป่าไม้จังหวัดระยอง	๑๐๐ "
๔๖. คุณประสิทธิ์ มัลลยเวช ป่าไม้จังหวัดกระบี่	๖๐ "
๔๗. คุณเอก ยิ้มแย้ม ป่าไม้จังหวัดกันทรนายก	๕๐ "
๔๘. คุณพงษ์ ศิริสาร ป่าไม้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๓๐๐ "
๔๙. คุณไมตรี สุขุมานันท์ ป่าไม้จังหวัดสกลนคร	๑๐๐ "
